

1. Julkisuusratkaisut	4
1.1 Haku julkisuusratkaisuista	7
1.2 KHO ratkaisut 2010–2020	8
1.2.1 Asiasanalista KHO	11
1.2.2 KHO 2010	19
1.2.2.1 Alpo Rusin esitutkinta-aineiston salaiset osat	21
1.2.2.2 Esittelijän muistio	22
1.2.2.3 Esittelijän muistiosta poistetut kohdat	23
1.2.2.4 Hallinto-oikeuden esittelijän muistio	24
1.2.2.5 Ilotulitusnäytöksen tarjouskilpailu	25
1.2.2.6 Intressiriita ympäristörikosasiassa	26
1.2.2.7 Kuolleen omaisen hoitoasiakirjat	27
1.2.2.8 Lääkeostotiedot murharikostutkintaa varten	28
1.2.2.9 Menetetyn määrääjän palauttaminen	29
1.2.2.10 Tehdasonnettomuuden tutkinta-asiakirjat	30
1.2.2.11 Tiitisen lista	31
1.2.3 KHO 2011	32
1.2.3.1 Oikeudenkäyntilausunnot Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen	33
1.2.3.2 Päätösten perustelu	34
1.2.3.3 Viestintäyrityksen eriyttämislaskelmat	35
1.2.3.4 Viestintäyrityksen eriyttämislaskelmat 2	36
1.2.4 KHO 2012	37
1.2.4.1 Esittelijän muistio 2	39
1.2.4.2 Häätäkeskusnauhoite	40
1.2.4.3 Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiin liittyvät muistiot	41
1.2.4.4 Neuvottelusalaisuus	42
1.2.4.5 Perusteeton esteellisyysväite	43
1.2.4.6 Rauennut valitus / lisäeläkejärjestelmät	44
1.2.4.7 Rosenholz-aineisto	45
1.2.4.8 Työehtosopimusten noudattaminen työsuhteissa	46
1.2.4.9 Vainajan elinaikaiset potilastiedot	47
1.2.4.10 Viranomaisen ratkaisun puutos	48
1.2.4.11 Ylioppilaskunnan viranomaisasema	49
1.2.5 KHO 2013	50
1.2.5.1 Diaariotteiden maksullisuus	53
1.2.5.2 Hallintoriita tietopyyntötapauksessa	54
1.2.5.3 Häätäkeskuksen työhyvinvointiraportti	55
1.2.5.4 IBM:n ja Tiedon tarjouskilpailu	56
1.2.5.5 Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat	57
1.2.5.6 Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 2	58
1.2.5.7 Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 3	59
1.2.5.8 Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 4	60
1.2.5.9 Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 5	61
1.2.5.10 Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 6	62
1.2.5.11 Oikeudenkäyntikorvausmenettelyt	63
1.2.5.12 Peruutettu valitus	64
1.2.5.13 Poliisin hävinneet muistiinpanot	65
1.2.5.14 Potilasvahinkolautakunnan täysistuntoratkaisut	66
1.2.5.15 Rahoitusasiakirjat ja finanssivalvonnan velvoittaminen	67
1.2.5.16 Rauennut valitus	68
1.2.5.17 Rauennut valitus 2	69
1.2.5.18 Rauennut valitus 3	70
1.2.5.19 Rauennut valitus 4	71
1.2.5.20 Reseptilääkeostotietojen käyttäminen tutkimukseen	72
1.2.5.21 Sukuselvitys seurakuntayhtymältä kuolinpesään kohdistuvaa perintää varten	73
1.2.5.22 Valtioneuvoston tilaamat palkkioselvitykset	74
1.2.5.23 Vesiskootterien eroavaisuudet	75
1.2.5.24 Viestintäoperaattorin verkon kapasiteettitiedot	76
1.2.5.25 Virkahakuasiakirjat	77
1.2.5.26 Yhtiön rahoittama lääketutkimus	78
1.2.5.27 Yhtiön rahoittama lääketutkimus 2	79
1.2.5.28 Yhtiön tiedonsaantioikeus Tekesiltä	80
1.2.6 KHO 2014	81
1.2.6.1 Asianajotoimiston valmisteluasiakirjat valtion asiassa	84
1.2.6.2 Energia- ja ilmastostrategian perusura	85
1.2.6.3 Espanjan lainaohjelman vakuusjärjestely	86
1.2.6.4 Kestävän kasvun malli -tutkimushanke	87
1.2.6.5 Laajahkojen henkilötietojen vaatiminen sähköpostilla maksutta	88
1.2.6.6 Lappeenrannan kaupunkiyhtiöt oy:n tilintarkastuspöytäkirja	89
1.2.6.7 Louhintatyömaan räjäytystiedot	90
1.2.6.8 Taksien suorakorvausjärjestemän toimivuusraportti	91
1.2.6.9 Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit	92
1.2.6.10 Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit 2	93
1.2.6.11 Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit 3	94
1.2.7 KHO 2015	95
1.2.7.1 Asiakirjojen saaminen luottamusaseman perusteella	98
1.2.7.2 Dragsvikin varuskunnan lakkauttaminen	99
1.2.7.3 Energiankäytön tulevaisuusmallinnukset	100
1.2.7.4 Hovioikeuden yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoselvitys	101

1.2.7.5 HUS-kuntayhtymän Apotti-hankkeen hankejohtajavalinnat	102
1.2.7.6 Kansalaisuuspäätös	103
1.2.7.7 Ministerin virkakalenteri	104
1.2.7.8 Osallistavan sosiaaliturvan muistion luonnosversio	105
1.2.7.9 Poliisin vinkkipalkkioiden vuosisummat 2008–2013	106
1.2.7.10 Rahapeliasioiden kokonaiskuvaselvitys	107
1.2.7.11 Selvitysmuistio huumeepoliisin toiminnasta 2007	108
1.2.7.12 Sopimuskohtien tilapäinen salaaminen	109
1.2.7.13 Teknisen käyttöyhteyden avaaminen	110
1.2.7.14 Tietopyyntö vai kunnallisvalitus	111
1.2.7.15 Tutkimuskohtaiset vastausviiveajat	112
1.2.7.16 Työyhteisöselvitys ja hallintovalitus	113
1.2.7.17 Valokuvat palaneesta autosta	114
1.2.7.18 Valtion maa-aineisten ottoalueet	115
1.2.7.19 Verovaltusasiakirjat	116
1.2.7.20 Yhtiön vastine kansalaisjärjestöjen tekemään valitukseen	117
1.2.8 KHO 2016	118
1.2.8.1 Eduskunnan vierailijatiedot ja valituksen lähettämisäika	122
1.2.8.2 Huumerikosyksikön kirjanpidon tositteet	123
1.2.8.3 Huumerikosyksikön tositeaineisto 2006–2012	124
1.2.8.4 Hylätyt rahoitushakemukset	125
1.2.8.5 KO:n ratkaiseman vahingonkorvausasian asiakirjat	126
1.2.8.6 Kunta-asunnot oy:n talousselvitys	127
1.2.8.7 Omistustietojen hakeminen kiinteistöpalvelusta nimellä	128
1.2.8.8 Poliisin kurinpitopäätökset	129
1.2.8.9 Poliisin tietolähdetoimintaan liittyvät ohjeet ja määräykset 2013	130
1.2.8.10 Poliisin tietolähdetoimintaan liittyvät ohjeet ja määräykset 2014	131
1.2.8.11 Pörssiyhtiöiden hallituspalkkioselvitys	132
1.2.8.12 Radiologisen pacs-järjestelmän vaaratilanneilmoitukset	133
1.2.8.13 Rahoituspäätöksen saaneiden hankkeiden otsikot	134
1.2.8.14 Talvivaaraan kohdistuneet valvontatoimet	135
1.2.8.15 Talvivaaran ehdollinen sopimus	136
1.2.8.16 Vaatimus viranomaiselle KHO:n kautta	137
1.2.8.17 Valviran käyttämät asiantuntijalääkärit	138
1.2.8.18 Valvontatoimien tapauskohtaisuus	139
1.2.9 KHO 2017	140
1.2.9.1 Eri viranomaisten virkamiesten väliset sähköpostit	143
1.2.9.2 Kansalaisuusasiakirjat	144
1.2.9.3 Loviisan kaupungin valmiussuunnitelma	145
1.2.9.4 Oikeudenkäyntiin liittyvän salassapitomääräyksen sitovuus	146
1.2.9.5 Poliisin nimikirjanotteet	147
1.2.9.6 Radiologisen tietojärjestelmän hankinta-asiakirjat	148
1.2.9.7 Suomalaisten tilittien valvonta Liechtensteinissa	149
1.2.9.8 Suomalaisten tilittien valvonta Liechtensteinissa osa 2	150
1.2.9.9 Tankkeri- ja hinaajakauppa-asiakirjat	151
1.2.9.10 Tiedon kopioimisvelvollisuus ja väitetty esteellisyys	152
1.2.9.11 Tilintarkastajan työpaperit	153
1.2.9.12 Turvapaikkavalitukset ja niiden tekijät	154
1.2.9.13 Työriidan sovintosopimus	155
1.2.9.14 Professorin irtisanomisilmoitus	156
1.2.9.15 Ympäristöntutkimuskeskuksen myynti	157
1.2.9.16 Kansanedustajien riippumattomuus sivistysvaliokunnassa	158
1.2.10 KHO 2018	159
1.2.10.1 Asianosaisasema hankehakemuksissa	161
1.2.10.2 Huumeiden haltuunotto-pöytäkirja	162
1.2.10.3 Oulun kaupunginteatterin palvelunostomuistiot	163
1.2.10.4 Poliisin käyttölokijärjestelmän tiedot	164
1.2.10.5 Susien/koirasusien genotyypidata	165
1.2.10.6 Työeläkevakuutusyhtiöiden liiketoimet	166
1.2.10.7 Poliisimiehiin kohdistuneet kurinpitopäätökset	167
1.2.10.8 Turun kauppatorin viestintäsuunnitelma	168
1.2.10.9 Viranomaisen valitusoikeus	169
1.2.11 KHO 2019	170
1.2.11.1 Finavian johdannaisvastuiden tarkastusmuistio	172
1.2.11.2 Rahoitettujen hankkeiden arviot	173
1.2.11.3 Valintakokeen vastaukset	174
1.2.12 KHO 2020	175
1.2.12.1 Kunnan tilaama arviokirja	177
1.2.13 KHO 2021	178
1.3 Julkisuusratkaisut 2000–2010	179
1.3.1 1. Julkisuusperiaate	182
1.3.2 2. Lain tarkoitus ja soveltaminen	184
1.3.3 3. Viranomaisen	185
1.3.4 4. Viranomaisen asiakirja	188
1.3.5 5. "Ei-asiakirja"	192
1.3.6 6. Viranomaisrekisterit	195
1.3.7 7. Asiakirjan julkistuminen	198
1.3.8 8. Yleinen tiedonsaantioikeus	199
1.3.9 9. Asianosaisen tiedonsaantioikeus	201

1.3.10	10. Viranomaisen tiedonsaantioikeus	205
1.3.11	11. Salassapidon soveltaminen	208
1.3.12	12. Salassapidon päätyminen	210
1.3.13	13. Kansainväliset suhteet	211
1.3.14	14. Euroopan unioni	212
1.3.15	15. Valtion turvallisuus	213
1.3.16	16. Maanpuolustus	215
1.3.17	17. Turvajärjestelyt ja poikkeusolot	216
1.3.18	18. Rikostutkinta	217
1.3.19	19. Oikeudenkäynti	221
1.3.20	20. Rahoitusmarkkinat	223
1.3.21	21. Liike- ja ammattisalaisuus	224
1.3.22	22. Viranomaisen edunvalvonta	228
1.3.23	23. Viranomaisen valvonta ja tietohuolto	229
1.3.24	24. Yksityisyyden suoja	231
1.3.25	25. Taloudellinen asema	234
1.3.26	26. Sosiaali- ja terveydenhuolto	235
1.3.27	27. Soveltuvuusarviointi ja opetus	238
1.3.28	28. Testit, tutkimus, luonnonarvot	240
1.3.29	29. Turvakielto ja turvapaikka	242
1.3.30	30. Tietopyyntö	243
1.3.31	31. Tietojen luovutus	250
1.3.32	32. Salassa pidettävät tiedot	252
1.3.33	33. Hyvä tiedonhallintatapa	253
1.3.34	34. Rekisteritietojen luovuttaminen	255
1.3.35	35. Tiedottamisvelvoite	257
1.3.36	36. Tietoaineistojen tuottaminen	259
1.3.37	37. Tiedon hinta	260
1.3.38	38. Lainvastainen menettely	261
1.3.39	39. Muutoksenhaku	262
1.3.40	40. Unionin julkisuusperiaate	265
1.3.41	41. Unionin jäsenmaat	266
1.3.42	42. Rikostutkinta (EU)	267
1.3.43	43. Unionin sisäinen toiminta	268
1.3.44	44. EU:n oikeusasiamiehen toimivaltuus	269
1.4	Erilliskatsaukset	270
1.4.1	Liikesalaisuus	271
1.4.2	Sisäisen toiminnan asiakirjat	273
1.4.3	Oikeusasiamiehen ratkaisut	275
1.5	Hallinnollinen menettely	276
1.5.1	1. Tietojen luovuttamatta jättäminen	277
1.5.2	2. Puutteellinen tiedonhallinta	278
1.5.3	3. Viivyttely viranomaisen toiminnassa	279
1.5.4	4. Valitusoikeuden kertomatta jättäminen	281
1.5.5	5. Viranomaisen virheellinen menettely	283

Julkisuusratkaisut

KHO ratkaisut 2010–2020

Asiakirjajulkisuusratkaisujen
tietokanta

Julkisuusratkaisut 2000–2010

Hallinto-oikeudet ja ylimmät
laillisuusvalvojat

Hallinnollinen menettely

Ylimpien laillisuusvalvojen
ratkaisuja

Erillis- katsaukset

Julkisuusperiaatteen
analyysi

Onnistuneet tietopyynnöt toimituksissa on Media-alan tutkimussäätiön rahoittama hanke, joka pyrkii kehittämään journalistien kykyä hankkia tietoa julkisuuslain mukaisilla tietopyynnöillä toimitusten käyttöön.

Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa 2017 - 2018 konsultoitiin journalisteja tietopyyntöjen tekemisessä, kartoitettiin kyselyllä tietopyyntöjen käyttöä sekä laadittiin opas tietopyyntöjen tekemiselle journalistiseen käyttöön. Tämä opas ja muuta tietoa ensimmäisestä vaiheesta löydät täältä: <https://julkisuuslaki.net/>

Hanke sai rahoituksen toiselle vaiheelle 2018 - 2019: tutkimusryhmä sai tutkimusluvalla Korkeimman Hallinto-oikeuden sekä hallinto-oikeuksien asiakirjajulkisuutta koskevia ratkaisuja. Tutkimusryhmä analysoi näitä ratkaisuja ja loi niistä tiivistelmiä sekä tältä sivulta avautuvan tietokannan. Näiden julkisuusratkaisujen avulla journalistit voivat hakea eri aihealueiden ennakkoratkaisuja ja kantoja aineistojen julkisuuden tulkintaan erilaisissa tilanteissa.

MEDIA-ALAN TUTKIMUSSÄÄTIÖ

Jyväskylän yliopiston julkisuuslakia koskevat tutkimushankkeet:

- Onnistuneet tietopyynnöt toimituksissa: <https://julkisuuslaki.net>
- Kuntien tietopyyntöongelmat: <https://tietopyyntoongelmat.net/>
- Julkisuusjournalismi: <https://julkisuuslaki.fi>

Hank-keen tut-ki-mus-ryh-mä:

- Tutkimuskoordinaattori, vastaava tutkija [Heikki Kuutti](#)
- Projektitutkija [Aleksi Koski](#)
- Avustajana toiminut [Jere Hokkanen](#)

Haku julkisuusratkaisuista

Tämä vapaasanahaku on rajoitettu tähän tietokantaan.

KHO ratkaisut 2010–2020

Voit ha-kea tie-toa jul-ki-suus-rat-kaisuis-ta seu-raa-vil-la ta-voil-la:

- [Hakukentällä, joka on rajoitettu koko tälle verkkosivustolle](#)
- [Asiasanoja selaamalla](#)
- [Lukemalla tiivistelmiä yksittäisistä tapauksista \(tästä alta\)](#)
- [Lataamalla koko aineiston .csv-tiedostona.](#)

Huom! Aineistosta on poistettu yksityiselämän kannalta arkaluontoiset tapaukset, jotka ovat koskevat kaikki asianosaisjulkisuutta. Tietokanta kattaa pääosin yleisöjulkisia tapauksia. Poistetut ratkaisut on merkitty diaaritunnuksilla .csv-tiedostoon.

- [Asiasanalista KHO](#)
- [KHO 2010](#)
  - [Alpo Rusin esitutkinta-aineiston salaiset osat](#)
  - [Esittelijän muistio](#)
  - [Esittelijän muistiosta poistetut kohdat](#)
  - [Hallinto-oikeuden esittelijän muistio](#)
  - [Ilotulitusnäytöksen tarjouskilpailu](#)
  - [Intressiriita ympäristörikosasiassa](#)
  - [Kuolleen omaisen hoitoasiakirjat](#)
  - [Lääkeototiedot murharikostutkintaa varten](#)
  - [Menetetyt määräajan palauttaminen](#)
  - [Tehdasonnettomuuden tutkinta-asiakirjat](#)
  - [Tiitisen lista](#)
- [KHO 2011](#)
  - [Oikeudenkäyntilausunnot Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen](#)
  - [Päätösten perustelu](#)
  - [Viestintäyrityksen eriyttämislaskelmat](#)
  - [Viestintäyrityksen eriyttämislaskelmat 2](#)
- [KHO 2012](#)
  - [Esittelijän muistio 2](#)
  - [Hätäkeskusnauhoite](#)
  - [Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiin liittyvät muistiot](#)
  - [Neuvottelusalaisuus](#)
  - [Perusteeton esteellisyyssväite](#)
  - [Rauennut valitus / Lisäläkejärjestelmät](#)
  - [Rosenholz-aineisto](#)
  - [Työehtosopimusten noudattaminen työsuhteissa](#)
  - [Vainajan elinaikaiset potilastiedot](#)
  - [Viranomaisen ratkaisun puutos](#)
  - [Ylioppilaskunnan viranomaisasema](#)
- [KHO 2013](#)
  - [Diaariotteiden maksullisuus](#)
  - [Hallintoriita tietopyyntötapauksessa](#)
  - [Hätäkeskuksen työhyvinvointiraportti](#)
  - [IBM:n ja Tiedon tarjouskilpailu](#)
  - [Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat](#)
  - [Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 2](#)
  - [Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 3](#)
  - [Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 4](#)
  - [Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 5](#)
  - [Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 6](#)
  - [Oikeudenkäyntikorvausmenettelyt](#)
  - [Peruutettu valitus](#)
  - [Poliisin hävinneet muistiinpanot](#)
  - [Potilasvahinkolautakunnan täysistuntoratkaisut](#)
  - [Rahoitusasiakirjat ja finanssivalvonnan velvoittaminen](#)
  - [Rauennut valitus](#)
  - [Rauennut valitus 2](#)
  - [Rauennut valitus 3](#)
  - [Rauennut valitus 4](#)
  - [Reseptilääkeototietojen käyttäminen tutkimukseen](#)
  - [Sukuselvytys seurakuntayhtymältä kuolinpesään kohdistuvaa perintää varten](#)
  - [Valtioneuvoston tilaamat palkkioselvitykset](#)
  - [Vesiskootterien eroavaisuudet](#)
  - [Viestintäoperaattorin verkon kapasiteettitiedot](#)
  - [Virkahakuasiakirjat](#)
  - [Yhtiön rahoittama lääketutkimus](#)
  - [Yhtiön rahoittama lääketutkimus 2](#)
  - [Yhtiön tiedonsaantioikeus Tekesiltä](#)
- [KHO 2014](#)
  - [Asianajotoimiston valmisteluasiakirjat valtion asiassa](#)

- Energia- ja ilmastostrategian perusura
- Espanjan lainaohjelman vakuusjärjestely
- Kestävän kasvun malli -tutkimushanke
- Laajahkojen henkilötietojen vaatiminen sähköpostilla maksutta
- Lappeenrannan kaupunkiyhtiöt oy:n tilintarkastuspöytäkirja
- Louhintatyömaan räjäytystiedot
- Taksien suorakorvausjärjestelmän toimivuusraportit
- Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit
- Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit 2
- Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit 3
- KHO 2015
  - Asiakirjojen saaminen luottamusaseman perusteella
  - Dragsvikin varuskunnan lakkauttaminen
  - Energiankäytön tulevaisuusmallinnukset
  - Hovioikeuden yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoselvitys
  - HUS-kuntayhtymän Apotti-hankkeen hankejohtajavallinat
  - Kansalaisuuspäätös
  - Ministerin virkakalenteri
  - Osallistavan sosiaaliturvan muistion luonnosversio
  - Poliisin vinkkipalkkioiden vuosisummat 2008–2013
  - Rahapeliasioiden kokonaiskuvaselvitys
  - Selvitysmuistio huumeepoliisin toiminnasta 2007
  - Sopimuskohtien tilapäinen salaaminen
  - Teknisen käyttöyhteyden avaaminen
  - Tietopyyntö vai kunnallisvalitus
  - Tutkimuskohtaiset vastausviiveajat
  - Työyhteisöselvitys ja hallintovalitus
  - Valokuvat palaneesta autosta
  - Valtion maa-aineisten ottoalueet
  - Verovallitusasiakirjat
  - Yhtiön vastine kansalaisjärjestöjen tekemään valitukseen
- KHO 2016
  - Eduskunnan vierailijatiedot ja valituksen lähettämisaika
  - Huumerikosyksikön kirjanpidon tositteet
  - Huumerikosyksikön tositeaineisto 2006–2012
  - Hylätyt rahoitushakemukset
  - KO:n ratkaiseman vahingonkorvausasian asiakirjat
  - Kunta-asunnot oy:n talousselvitys
  - Omistustietojen hakeminen kiinteistöpalvelusta nimellä
  - Poliisin kurinpitopäätökset
  - Poliisin tietolähdetoimintaan liittyvät ohjeet ja määräykset 2013
  - Poliisin tietolähdetoimintaan liittyvät ohjeet ja määräykset 2014
  - Pörssiyhhtiöiden hallituspalkkioselvitys
  - Radiologisen pacs-järjestelmän vaaratilanneilmoitukset
  - Rahoituspäätöksen saaneiden hankkeiden otsikot
  - Talvivaaraan kohdistuneet valvontatoimet
  - Talvivaaran ehdollinen sopimus
  - Vaatimus viranomaiselle KHO:n kautta
  - Valviran käyttämät asiantuntijalääkärit
  - Valvontamien tapauskohtaisuus
- KHO 2017
  - Eri viranomaisten virkamiesten väliset sähköpostit
  - Kansalaisuusasiakirjat
  - Loviisan kaupungin valmiussuunnitelma
  - Oikeudenkäyntiin liittyvän salassapitomääräyksen sitovuus
  - Poliisin nimikirjanotteet
  - Radiologisen tietojärjestelmän hankinta-asiakirjat
  - Suomalaisten tilitietojen valvonta Liechtensteinissa
  - Suomalaisten tilitietojen valvonta Liechtensteinissa osa 2
  - Tankkeri- ja hinaajakauppa-asiakirjat
  - Tiedon kopeimisvelvollisuus ja väitetty esteellisyys
  - Tilintarkastajan työpaperit
  - Turvapaikkavalitukset ja niiden tekijät
  - Työriidan sovintosopimus
  - Professorin irtisanomisilmoitus
  - Ympäristöntutkimuskeskuksen myynti
  - Kansanedustajien riippumattomuus sivistysvaliokunnassa
- KHO 2018
  - Asianosaisasema hankehakemuksissa
  - Huumeiden haltuunottopöytäkirja
  - Oulun kaupunginteatterin palveluostomuistiot
  - Poliisin käyttölokijärjestelmän tiedot
  - Susien/koirasusien genotyypidata
  - Työeläkevakuutusyhtiöiden liiketoimet
  - Poliisimiehiin kohdistuneet kurinpitopäätökset
  - Turun kauppatorin viestintäsuunnitelma
  - Viranomaisen valitusoikeus
- KHO 2019
  - Finavian johdannaisvastuiden tarkastusmuistio

- Rahoitettujen hankkeiden arviot
  - Valintakokeen vastaukset
- KHO 2020
  - Kunnan tilaama arviokirja
- KHO 2021

Asiasanalista KHO

1. A-D

- a-vakuutus
- apotti
- ara
- arkistoimaton_tieto
- arkistol_7_§_2
- arkistoon_liittäminen
- arvioijan_henkilöllisyys
- arviointisalaisuus
- asiakirjaa_ei_ole
- asiakirjan_tuhoaminen
- asianajosalaisuus
- asianosaisen_tiedonsaantioikeus
- asianosaisjulkisuus
- asianosaisuus
- asiasanat
- automaattinen_rekisteri
- diaari
- diaaritiedot

2. E-G

- eduskunnan_hallintotoimisto
- eduskunnan_valiokunta
- eduskunnan_vierailijalistat
- ei-asiakirja
- ei_kielteistä_päätöstä
- ei_luovuteta
- ei_ole_mahdollista_hakea_tietoa
- ei_ole_olemassa
- ei_viranomainen
- ei_ymmärrettävissä
- ei_ymmärrettävissä_kokonaisuutena
- erittäin_tärkeä_yksityinen_etu
- erittäin_tärkeä_yleinen_etu
- erityiset_tietoryhmät
- esitutkintalaki
- esteellisyys_oikeudenkäynnissä
- file-list
- finanssilaki_8_71_§
- finanssivalvonta

3. H

- hallintokäyttölaki
- hallintokäyttölaki_6_§_1
- hallintolainkäyttölaki
- hallintolaki
- hallintolaki_45_§
- hallintoprosessin_julkisuuslaki
- hallintoriita-asia
- haloikjul_5_§_1_1
- hankehakemus
- hankinta-asiakirja
- headhunting
- heinolan_kaupunki
- helsingin_hallinto-oikeus
- helsingin_hao
- helsingin_kaupungin_liikennelaitos
- helsingin_kaupunki
- helsingin_poliisilaitos
- henkilö_13_§_2
- henkilö_8_§_1_5
- henkilöllisyys
- henkilörekisteri
- henkilötiedot
- henkilötieto
- henkilötietojen_yhdistäminen
- henkilötietolaki
- henkilötietolaki_6_§
- henkilötietolaki_8_§
- hkl
- hoitovirhe
- huoltovarmuuskeskus
- huomattavat_tai_poikkeukselliset_liiketoimet
- hus-kuntayhtymä
- huumeet
- huvivenelaki
- hyväksikäyttökielto

4. I

5. J

- ilmianto
- intressiriita
- ja
- jatkuvasti_ylläpidettävä_luettelo
- julk_24_§_1_17
- julk_5_§_4
- julkiseksi_tuleminen
- julkisen_liikesalaisuus
- julkisen_vallan_käyttö
- julkisuusmyönteisyys
- julkisuusperiaate
- julkisyhteisön_etu
- julkisyhteisön_liikesalaisuus
- julki24_§_1_9
- julki_10_§
- julki_11_§
- julki_11_§_1
- julki_11_§_2
- julki_14_§_2
- julki_16_§
- julki_16_§_1
- julki_16_§_2
- julki_16_§_3
- julki_17_§
- julki_1_§
- julki_20_§
- julki_21_§
- julki_22_§
- julki_23_§
- julki_24_§_17_1
- julki_24_§_1_10
- julki_24_§_1_15
- julki_24_§_1_17
- julki_24_§_1_18
- julki_24_§_1_2
- julki_24_§_1_20
- julki_24_§_1_21
- julki_24_§_1_23
- julki_24_§_1_24
- julki_24_§_1_25
- julki_24_§_1_26
- julki_24_§_1_28
- julki_24_§_1_30
- julki_24_§_1_32
- julki_24_§_1_4
- julki_24_§_1_5
- julki_24_§_1_7
- julki_24_§_1_8
- julki_24_§_1_9
- julki_24_§_20_1
- julki_28_§_1
- julki_29_§_3
- julki_34_§
- julki_4_§_2
- julki_5_§
- julki_5_§_2
- julki_5_§_3
- julki_5_§_3_2
- julki_5_§_4
- julki_6_§
- julki_6_§_1
- julki_6_§_1_2
- julki_6_§_1_5
- julki_6_§_1_8
- julki_6_§_1_9
- julki_7_§
- julki_9_§
- julki_9_§_2

6. K

- kainuun_ely-keskus
- kansainvälinen_toimielin
- kansainväliset_suhteet
- kansalaisuusasiakirjat
- kansalaisuuspäätös
- kansallinen_turvallisuus
- kansanedustaja
- kanteluasiakirja
- karkotuspäätös

- kauppakamari
- keskeneräinen_asiakirja
- keskeneräisyys
- keskusrikospoliisi
- kho2020
- kieltäytymisperuste
- kiinteistötietojärjestelmä
- kirjeenvaihto
- kirkon_rekisteri
- kohtuuton_haitta
- kokonaishinta
- kokonaisuudessaan_ymmärrettävä
- kokonaisvarallisuus
- korvaus_oikeudenkäyntikuluista
- kotkan_ympäristölautakunta
- kreikan_lainaohjelma
- kreikan_vakuussopimukset
- krp
- ktj-laki
- kunnallisvalitus
- kunnan_omistama_yhtiö
- kunnan_tytäryhteisö
- kunnan_työntekijän_valinta
- kunnan_viestintä
- kuntalaki
- kuntalaki_29_§
- kuntalaki_43_§
- kuolleen_potilastiedot
- kurinpitotoimi
- käsittelyperuste
- käyttötarkoitus

7. L-M

- laillinen_peruste
- laillisuusvalvonta
- laitteista
- laki
- laki_verotustietojen_julkisuudesta
- lgt
- liechtenstein
- liikesalaisuus
- liitettävä_arkistoon
- loviisan_kaupunki
- luonnos
- luottamushenkilön_tiedonsaantioikeus
- luovutetaan
- luovutetaan_osin
- maahanmuuttovirasto
- maanmittauslaitos
- maanomistus
- maanpuolustussalaisuus
- maksu
- maksut
- manuaalinen_arkisto
- migri
- ministeri
- muistio
- murhaoikeudenkäynti
- muutoksenhakukielto
- muutoksenhakuviranomainen

8. N-O

- neuvottelusalaisuus
- nimikirjalain_soveltaminen
- nimikirjalaki_7_§
- objektiivinen_intressi
- oikeudenkäymiskaari
- oikeudenkäymiskaari_17_14_§
- oikeudenkäymiskaari_17_22_§
- oikeudenkäynti
- oikeudenkäyntikulut
- oikeudenkäyntilaki
- oikeudenkäyntimaksu
- oikeuskäytännöt
- oikeusturva
- oikeusvaatimus
- omistajaohjaus
- opetus_ ja_kulttuuriministeriö
- osajulkisuus

9. P-R

- pelastuslaki

- perintä
- perustiedot
- peruutettu_valitus
- pidätysmääräys
- poikkeusolot
- poliisi
- poliisilaki
- poliisilaki_4_2_§
- poliisin_kirjanpito
- poliisin_oikeus_tietoon
- poliisitietolaki
- potilaslaki
- potilassalaisuus
- potilastiedot
- potilastietolaki
- rahapelit
- rahoitus
- rahoitushakemus
- rauennut_valitus
- rikosasia

10. S

- sairaalahoido
- sairausvakuutuslaki
- salaamisen_purkaminen
- salassapidon_raukeaminen
- salassapitolupaus
- salassapitomääräys
- salassapitosopimus
- selvitys
- siemens
- sisäasiainministeriö
- sisäinen_asiakirja
- sisäinen_tarkastus
- sisäinen_toiminta
- sisäisen_toiminnan_asiakirja
- sisäministeriö
- sopimus
- sovintosopimus
- suojelupoliisi
- sähköpostit

11. T

- takavarikointi
- taksi
- taktiset_ja_tekniset_menetelmät
- taktiset_menetelmät
- talvivaara
- tapauskohtainen_perustelu
- tarjouskilpailu
- tarkastuskertomus
- tarkastussalaisuus
- tarkastustehtävän_toimintaedellytysten_turvaaminen
- tarkastustoiminta
- tarvikkeista
- tekes
- tekninen_ja_taktinen_menetelmä
- tekninen_käyttöyhteys
- tekniset_ja_taktiset_menetelmät
- terveydellinen_vaara
- terveydenhuollon
- terveydenhuollon_henkilön_todistamiskielto
- terveystiedot
- terveystieto
- testausraportti
- tiedonluotuvustapa
- tiedonluovutustapa
- tiedonsaantioikeudet_päätöksenteossa
- tiedot_verovelvollisista
- tiedotusvelvoite
- tieteellinen_tiedontarve
- tieto_ja_viestintäjärjestelmien_turvajärjestelyt
- tieto_aiesopimus
- tieto_arviokirja
- tieto_bau-skenaario
- tieto_diaariote
- tieto_edunvalvontailmoituksen_tekijä
- tieto_esitutkinta-aineisto
- tieto_esitutkintapöytäkirja
- tieto_etsintäkuulutus
- tieto_excel-mallinnus

- tieto_genotyyppidata
- tieto_haastattelut
- tieto_haastattelutalenne
- tieto_hallintovalitus
- tieto_hallituspalkkioselvitys
- tieto_hankehakemus
- tieto_henkilörekisteri
- tieto_henkilötiedot
- tieto_hätäkeskusnauhoite
- tieto_irtisanomisilmoitus
- tieto_jo_luovutettu
- tieto_kannattavuuslaskelma
- tieto_kansallinen_energia-_ja_ilmastrategia
- tieto_kapasiteettitiedot
- tieto_kauppakirja
- tieto_kauppasomisu
- tieto_kirjeenvaihto
- tieto_koesuoritus
- tieto_kurinpitopäätös
- tieto_lahjakirjat
- tieto_laskelma
- tieto_liiketoimet
- tieto_luovutetaan
- tieto_lääkärien_henkilöllisyys
- tieto_muistiinpano
- tieto_muistio
- tieto_oikeudenkäyntilausunto
- tieto_ostotiedot
- tieto_palkkioselvitykset
- tieto_perusura
- tieto_potilastiedot
- tieto_pöytäkirja
- tieto_rahhoitushakemus
- tieto_raportti
- tieto_reseptilääkeostotiedot
- tieto_rosenholz_aineisto
- tieto_räjätystiedot
- tieto_sopimus
- tieto_sukuselvitys
- tieto_suostumuksesta_työsuhteeseen
- tieto_sähköpostit
- tieto_takavarikosta
- tieto_tarjous
- tieto_tarjoustiedot
- tieto_tarkastusmuistio
- tieto_telekuuntelu
- tieto_telekuuntelutalenne
- tieto_tilintarkastuspöytäkirja
- tieto_toimivuusraportti
- tieto_tositteet
- tieto_tuotetiedot
- tieto_tutkimusraportti
- tieto_tutkimussuunnitelma
- tieto_tutkinta-asiakirjat
- tieto_työehtosopimus
- tieto_työhyvinvointiraportti
- tieto_työyhteisöselvitys
- tieto_täysistuntoratkaisu
- tieto_vakuusjärjestely
- tieto_valintakoe
- tieto_valmisteluasiakirjat
- tieto_valokuvat
- tieto_vastausviiveajat
- tieto_velkakirjat
- tieto_velkakirjojen_olemassaolo
- tieto_vierailijalistat
- tieto_viestintäsuunnitelma
- tieto_vinkkipalkkiot
- tieto_viranhakuasiakirjat
- tieto_viranomaisen_ohjeet
- tieto_väärinkäytösepäily
- tieto_yhdenvertaisuus-_ja_tasa-arvoselvitys
- tietoa_ei_luovuteta
- tietoa_ei_ole
- tietoa_ei_ole_olemassa
- tietojenluovutustapa
- tietojärjestelmä
- tietoon_tutustuminen
- tietopalvelu

- tietopyyntö_kesken_käsittelyn
- tietopyyntöoikeudenkäynti
- tietopyytäjän_pätevyys_tulkita_aineistoa
- tietosuoja
- tiitisen_lista
- tilintarkastaja
- tilintarkastajan_työpaperit
- tilintarkastusl_46_§
- tilintarkastuslaki
- tilinumero
- toiminnan_oiikeellisuus
- toisen_osapuolen_henkilöllisyys
- tunnistettavuus
- tuomarin_esteellisyys
- tuomio
- tuomioistuinmaksulaki
- turvajärjestelysalaisuus
- turvaluokitteluperuste
- turvapaikkavalitus
- tutkimuksen_perusaineisto
- tutkimuksen_vapaus
- tutkimusraportti
- tutkimussalaisuus
- tutkimussuunnitelma
- työ- ja elinkeinoministeriö
- työehtosopimus
- työeläkelaki_11_30_§
- työeläkevakuutusyhtiö
- työmarkkina-asia
- työmarkkinasalaisuus
- työriita

12. U

- ulkomaalaisrekisterilaki_11_§
- ulkorek_11_§
- uuden_asiakirjan_luominen

13. V

- vaaratilanneilmoitukset
- vaatimus_viranomaiselle
- vaitiolovelvollisuus
- vakuustustoiminta
- valituksen_määräaika
- valituksen_raukeaminen
- valitus_hylätään
- valitus_raukeaa
- valituskorvaus
- valitusoikeus
- valmis_käyttötarkoitukseensa
- valmisteluaineisto
- valmisteluasiakirjat
- valmiussuunnitelma
- valtion_turvallisuus
- valtioneuvoston_kanslia
- valtiosuhteet
- valvira
- valvontaraportti
- valvontasalaisuus
- valvontatoimenpide
- vantaan_kaupunki
- varoitus
- verohallinto
- verol_4_§
- verol_4_§_1
- verotiedot
- verotietol_12_§
- verotietol_20_§
- verotustiedot
- verovalitusasia
- viestintäviraston_määräys
- viranomainen_
- viranomainen_ara
- viranomainen_eduskunnan_hallintotoimisto
- viranomainen_eduskunnan_oikeusasiamies
- viranomainen_eduskunnan_turvallisuusjohtaja
- viranomainen_espoon_käräjäoikeus
- viranomainen_finanssivalvonta
- viranomainen_finavia
- viranomainen_helsingin_hao
- viranomainen_helsingin_hovioikeus
- viranomainen_helsingin_kauppakorkeakoulun_ylioppilaskunnan_hallitus

- viranomainen_helsingin_kaupungin_työterveyskeskus
- viranomainen_helsingin_kaupunki
- viranomainen_helsingin_kihlakunnan_poliisilaitos
- viranomainen_helsingin_poliisi
- viranomainen_helsingin_seurakuntayhtymä
- viranomainen_helsingin_yliopisto
- viranomainen_hus_koordinoiva_eettinen_toimikunta
- viranomainen_jyväskylä_yliopisto
- viranomainen_kansaneläkelaitos
- viranomainen_kela_hallinto-osasto
- viranomainen_keskusrikospoliisi
- viranomainen_kho
- viranomainen_kouvolan_kaupunki
- viranomainen_krp
- viranomainen_lapin_poliisilaitos
- viranomainen_lappeenrannan_kaupungin_tarkastuslautakunta
- viranomainen_liikenne_ ja_viestintäministeriö
- viranomainen_liikenne- ja_viestintäministeriö
- viranomainen_lohjan_käräjäoikeus
- viranomainen_maa_ ja_metsätalousministeriö
- viranomainen_merenkululaitos
- viranomainen_oulun_kaupunki
- viranomainen_oulun_kirkkoneuvosto
- viranomainen_oulun_seudun_koulutuskuntayhtymän_ammattiopiston_lautakunta
- viranomainen_oulun_yliopisto
- viranomainen_pirkanmaan_pelastuslaitos
- viranomainen_pirkanmaan_poliisilaitos
- viranomainen_pirkanmaan_sairaanhoidopiiri
- viranomainen_pirkanmaan_sairaanhoidopiirin_kuntayhtymän_hallitus
- viranomainen_pohjois-karjalan_ympäristökeskus
- viranomainen_pohjois-pohjanmaan_maistraatti
- viranomainen_pohjola_vakuutus
- viranomainen_poliisiammattikorkeakoulu
- viranomainen_poliisihallitus
- viranomainen_potilasvahinkolautakunta
- viranomainen_rauman_satamaliikelaitos
- viranomainen_rikosseuraamuslaitoksen_terveydenhuoltoyksikkö
- viranomainen_sairaanhoidopiiri
- viranomainen_sisäasiainministeriö
- viranomainen_sosiaali_ ja_terveysministeriö
- viranomainen_suojelupoliisi
- viranomainen_tampereen_kaupunginhallitus
- viranomainen_tapiola
- viranomainen_tays_johtajaylilääkäri
- viranomainen_tornionlaakson_te-toimisto
- viranomainen_tukes
- viranomainen_turun_kaupungin_hankinta_ ja_logistiikkakeskus
- viranomainen_turun_kaupunki
- viranomainen_turva
- viranomainen_työ_ ja_elinkeinoministeriö
- viranomainen_ulkoasiainministeriö
- viranomainen_uudenmaan_liitto
- viranomainen_valtioneuvoston_kanslia
- viranomainen_valtionsyyttäjä
- viranomainen_valtiovarainministeriö
- viranomainen_valvira
- viranomainen_verohallinto
- viranomainen_viestintävirasto
- viranomaisasema
- viranomaiselle_toimitettu_asiakirja
- viranomaiselle_toimitetun_asiakirjan_julkisuus
- viranomaisen_asiakirja
- viranomaisen_hallussa_oleva_asiakirja
- viranomaisen_harkinta
- viranomaisen_valitusoikeus
- viranomaisen_virhe
- vireillä_olo
- virkakalenteri
- virkamiehen_irtisanominen
- virkamieslain_päätösten_julkisuus
- virkamiesoikeudellinen_päätös
- virkamiesoikeus
- virkarikos
- vr
- väestönsuojalaisuus
- väestötietolaki

14. W-Z

- yhdisteleminen
- yhdistyksen_jäsenyys

- yhteydenotot
- yhtiön_vastine
- yksilöimistiedot
- yksityisyyden_suoja
- yksityisyydensuoja
- yksityisyydensuoja_työelämässä
- yleinen_etu
- yliopisto
- yliopistolaki_30_§
- yltuol_10_§
- ympäristöhaitta
- ympäristöministeriö
- ympäristönsuojelulaki
- yrityksen_salassapitotahto

15. 0-9

- 24_§_1_20

KHO 2010

- Alpo Rusin esitutkinta-aineiston salaiset osat
- Esittelijän muistio
- Esittelijän muistiosta poistetut kohdat
- Hallinto-oikeuden esittelijän muistio
- Ilotulitusnäytöksen tarjouskilpailu
- Intressiriita ympäristörikosasiassa
- Kuolleen omaisen hoitoasiakirjat
- Lääkeostotiedot murharikostutkintaa varten
- Menetetyn määräraajan palauttaminen
- Tehdasonnettomuuden tutkinta-asiakirjat
- Tiitisen lista

Antopäivä	Vuosi- kirja	Taltio- nume- ro	Diari- tun- nus	Viranomainen	Tietopyytjä	Tieto	Asiasanat
27.1 2.20 10		3915	1601/1/10	Finanssivalvonta	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
27.1 2.20 10		3914	1600/1/10	Rahoitustarkastus	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
10.1 2.20 10		3705	1964/1/09	Kela	Yksityishenkilö	Edesmenneen asiakirjat	
22.1 0.20 10		2795	1144/1/10	Vakuutusosikeus	Yksityishenkilö	Esittelijän muistio	
22.1 0.20 10		2796	1642/1/10	Suomen Pankki	Yksityishenkilö	Eläkepalkan laskentaperuste	
22.1 0.20 10		2793	3480/01/08	KRP	Yksityishenkilö	Edesmenneen asiakirjat	
22.1 0.20 10		2792	1484/1/10	Suomen VR ja SL Ritarikunnat	Yksityishenkilö	Kunniamerkkipäätösten perusteluja	
7.10 .2010	KHO: 2010: 61	2599	2816/01/09	Kärkulan kuntayhtymä	HKI sosiaalilautakunta	Hoidon tarpeen määritelmää	Asianosainen, Kunta, Palvelujen järjestäminen, Ostopalvelu, Sosiaalihuolto, Kehitysvammaisten erityishuolto, Asiakasta koskevat tiedot, Salassapito
6.10 .2010		2608	1028/1/10	HKI HaO	Yksityishenkilö	Opetuslautakunnan päätös	
6.10 .2010	KHO: 2010: 60	2577	4025/01/09	SYKE	Yksityishenkilö	Työhakemus ja (omat) soveltuvuustestitulokset	Soveltuvuudesta, Asianosaisjulkisuus, Intressivertailu
4.10 .2010		2558	3564/01/09	Valtiontalouden tarkastusvirasto	Yksityishenkilö	Koko henkilöstön palkat	
1.10 .2010		2560	1010/1/10	Kela	Kuopion kaupunginhallitus	*Valitus peruutettu*	
30.9 .2010		2548	0633/1/10	KHO	Yksityishenkilö	*Pyynnön saattaminen KHO:n ratkaistavaksi*	
30.9 .2010		2543	3546/01/09	Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta	Yksityishenkilö	Päätösmuistion sivu	
24.9 .2010		2504	0902/01/09	Vihdin kasvat- ja koulutuslautakunta	Yksityishenkilö	Kirjelmä	
9.9. 2010		2152	1088/1/10	Etelä-Suomen lääninhallitus	Yksityishenkilö	Asiantuntijalausuntoja	
7.9. 2010		2109	0463/1/10	Tampereen käräjäoikeus	Yksityishenkilö	Omistusoikeus kiinteistöön	
7.9. 2010		2108	0563/01/08	Ulkoasiainministeriö	Yksityishenkilö	EU:n komission lausunto autoverosta	
18.8 .2010		1859	1097/01/09	Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri	Yksityishenkilö	Lokitietoja	
27.7 .2010		1737	3186/1/09 ja 4137/1/09	Valtionvarainministeriö	Pardia	Henkilöstön sijoitusuunnitelma	
30.6 .2010	KHO: 2010: 42	1559	3125/01/09	Kela	Helsingin poliisi	Lääkeostotiedot murharikostutkintaa varten	Viranomaisen tietojensaantioikeus, Salassa pidettävä asiakirja, Virkasalaisuus, Poliisi, Perusoikeusmyönteinen tulkinta, Lääkeostot, Yksityiselämän suoja, Todistamiskiello

2.6. 2010		1372	2273/01 /09	Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	Yksityishenkilö	Menetetyn määräjän palauttaminen	
21.5 . 2010		1212	3899/01 /08	KRP	Yksityishenkilö	Telekuuntelutallenteet	
12.5 . 2010		1132	3500/01 /09	Pohjois-Pohjanmaan maistraatti	Yksityishenkilö	Edunvalvontailmoitus	
12.5 . 2010	Lyhyt	1123	2641/01 /08	Valtionsyöttäjä	Yksityishenkilö	Alpo Rusin esitutkinta-aineiston salaiset osat	
12.5 . 2010	KHO: 2010: 31	1116	2329/01 /08	Supo	Toimittaja (Susanna Reinboth)	Tiitisen lista	Suojelupoliisi, Valtion turvallisuus, Yksittäinen asiakirja, Luottamuksellinen tietojenvaihto, Tiedustelupalvelu, Salassapito-olettama, Vahinkoedellytyslauseke, Julkisuusperiaate
7.5. 2010		1092	3436/01 /09	Koulun rehtori	Yksityishenkilö	Ei tahdo luovuttaa asiakirjoja	
7.5. 2010		1091	1269/01 /09	Helsingin poliisilaitos	Yksityishenkilö	saattoraportit	
20.4 . 2010		840	0761/01 /10	KHO	Yksityishenkilö	Esittelijän muistiosta poistetut kohdat	
20.4 . 2010		839	3861/01 /09	HaO	Yksityishenkilö	Hallinto-oikeuden esittelijän muistio	
20.4 . 2010		838	3835/01 /09	Turun kaupungin hankinta- ja logistiikkakeskus	Tähtiraketti Oy	Ilotulitusnäytöksen tarjouskilpailu	
20.4 . 2010		837	4191/01 /09	TAYS	Yksityishenkilö	Kuolleen omaisen hoitoasiakirjat	
29.3 . 2010		652	1653/01 /09	Valtionsyöttäjä	Yksityishenkilö	kuulusteluvideotallenteet	
29.3 . 2010		651	1627/01 /09	Kela	Yksityishenkilö	asiantuntijalääkäreiden henkilöllisyys	
29.3 . 2010		650	1178/01 /08	KRP	Yksityishenkilö	Telekuuntelutallenteet	
23.3 . 2010		615	1468/01 /08	Pohjois-Karjalan ympäristökeskus	Yksityishenkilö	Intressiriita ympäristörikosasiassa	
29.2 . 2010		376	4123/1/09	KHO	Yksityishenkilö	Esittelijän muistio	
24.2 . 2010		341	2151/01 /08	Tukes	Teollisuuskaasut Suomi Oy	Tehdasonnettomuuden tutkinta-asiakirjat	

Alpo Rusin esitutkinta-aineiston salaiset osat

Lopputuloks: Tietoa ei luovuteta.

Alpo Rusin esitutkinta-aineistosta salattuja ovat ne osat, joiden katsottiin sisältävän tietoa turvallisuuspoliisin teknisistä tai teknisistä menetelmistä ja tietoa siitä, millaisista kohteista suojelupoliisi on kiinnostunut. Lisäksi yksityisyyden suojan vuoksi henkilötiedot ovat salassa pidettävää.

Rusi oli itse vaatinut esitutkinta-aineistoa määrättäväksi julkiseksi kokonaisuudessaan henkilötiedot poistettuna, sillä hän katsoi sen osoittavan ettei, hän ollut luovuttanut Itä-Saksan edustajille luottamuksellista tai muutakaan aineistoa. Hän syytti suojelupoliisia arviointivirheestä, jonka salaamiseksi se halusi asiakirjat salassa pidettäväksi. Esitutkinta-aineiston salaista osaa on käytetty hänen vahingokseen tiedotusvälineissä ja viranomaisyhteyksissä.

Hakemuksen tueksi ei esitetty sellaisia syitä, joiden pohjalta hallintolainkäyttölain 63 §:n 1 momentin mukaisesti lainvoiman saanut päätös voitaisiin purkaa.

Viranomainen: Valtionsyyttäjä.

Tietopyytjä: Alpo Rusi.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 12.5.2010

Taltionumero: 1123

Diaarinumero: 2641/1/08

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 8.12.2005 taltionumero 3273

Esittelijän muistio

Loppuputulos: Tietoa ei luovuteta.

Aikaisempaan oikeudenkäyntiin liittyvä esittelijän muistio on osin oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 9 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettu neuvottelu, joka on pidettävä salassa.

Muilta osin, kun esittelijän muistio ei sisällä neuvottelusalaisuuden piiriin kuuluvaa tietoa, se on luovutettava asianomaiselle. Tietopyytjä oli vaatinut muistiota kokonaisuudessaan myös neuvottelusalaisuuden piiriin kuuluvilta osilta vedoten oikeusturvan takaamiseen ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamiseksi. Asia liittyi Suomen ortodoksisen arkkipiispakunnan piispainkokouksen päätöstä koskevaan kanteluun ja purkihakemukseen.

Viranomainen: Korkein hallinto-oikeus.

Tietopyytjä: Pappi.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 26.2.2010

Taltionumero: 376

Diaarinumero: 4123/1/09

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei aiempaa päätöstä.

KHO:n päätös diaarinumero 1761/2/09, taltionumero 3559

Esittelijän muistiosta poistetut kohdat

Lopputuloks: Tietoa ei luovuteta.

Kohdat korkeimman hallinto-oikeuden esittelijän muistiosta, jotka sisältävät neuvottelusalaisuuksia, ovat oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimessa annetun lain 9 §:n 2 momentin 4 kohdan tarkoittamaa osa neuvottelua, joka on salassa pidettävää tietoa. Niitä ei myöskään voida luovuttaa asianomaisaseman perusteella.

Tietopyytäjä oli halunnut muistion selvittääkseen, miltä osin rakennusasiassa on katsottu täytettävän asemakaavan tai rakennusjärjestyksen määräykset. Hän oli sitä mieltä, että ratkaisussa on perusteluna hallintolainkäyttölain kohta, joka ei voi pitää paikkaansa. Asiassa ei kuitenkaan ollut oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 8 §:ssä tarkoitettuja perusteita sivuuttaa salassapitosäännöstä.

Viranomainen: Korkein hallinto-oikeus.

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 20.4.2010

Taltionumero: 840

Diaarinumero: 761/1/10

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Korkeimman hallinto-oikeuden 30.10.2009 antama päätös taltionumero 2702

Hallinto-oikeuden esittelijän muistio

Lopputuloks: Tietoa ei luovuteta.

Oikeustapauksen esittelijän kannanotot ja hänen ratkaisuehdotuksensa kuuluvat neuvottelusalaisuuden piiriin, joten ne ovat salattua tietoa.

Hallintoprosessin julkisuuslain 9 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuolena olevalla asianosaisella on oikeus saada tieto muustakin kuin julkisesta asiakirjasta, joka on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Tällä taataan oikeudenmukainen oikeudenkäynti. Kuitenkin pykälän 2 momentin kohdan 4 mukaan asianosaisella ei ole oikeutta oikeudenkäyntiasiakirjoihin siltä osin, kun niihin sisältyy tietoja 15 §:ssä tarkoitettusta hallintotuomioistuimen neuvottelusta.

Tietopyytjä oli perustellut pyyntöään sillä, että "oikeuden olisi syytä ilmoittaa lähtötietonsa", ja väittänyt, että päätöksessä oli puutteita, että asiakirjoissa olisi vakava virhe. Hän ei ollut vedonnut lakikohtiin. Helsingin hallinto-oikeus oli antanut jäljennöksen esittelijän muistiosta siltä osin, kun se ei sisällä salassa pidettävää tietoa.

Viranomainen: Helsingin hallinto-oikeus.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 20.4.2010

Taltionumero: 839

Diaarinumero: 3861/1/09

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 27.11.2009 nro H 00334/09

Ilotulitusnäytöksen tarjouskilpailu

Lopputulokset: Tietoa ei luovuteta.

Ilotulitusnäytöksen järjestämisestä tarjouksen tehneiden yritysten tarjoukset ovat siltä osin salassa pidettävää tietoa, kun ne sisältävät liikesalaisuuksia, jotka voivat vaikeuttaa yritysten toimintaa.

Myöskään muilla tarjouskilpailuun osallistuneilla yrityksillä ei ole oikeutta saada kaikkea tietoa asianomaisaseman perusteella. Salassa pidettävää tietoa olivat tarjouksessa eritellyt räjähteiden kaliiberia, lukumäärää, kokoa sekä räjähdyskertoja ja efektejä koskevat tiedot.

Muut tiedot oli luovutettu, mutta kilpailuun osallistunut toinen ilotulitusyritys oli halunnut nämäkin tiedot. Turun kaupunginhallituksen mukaan näiden tietojen luovuttaminen antaisi kilpailijoille kilpailuetua.

Viranomainen: Turun kaupungin hankinta- ja logistiikkakeskus.

Tietopyytäjä: Lohjan Ilotulitus Oy TÄHTIRAKETTI.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 20.4.2010

Taltonumero: 838

Diaarinumero: 3835/1/09

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Turun hallinto-oikeuden päätös 30.10.2009 nro 09/0927/2

Intressiriita ympäristörikosasiassa

Lopputuloks: Tieto luovutetaan.

Tieto henkilön nimestä, jonka ilmoituksen perusteella Pohjois-Karjalan ympäristökeskus on tehnyt tutkintapyyntöä ympäristörikoksesta poliisille ei ole lähtökohtaisesti julkista tietoa.

Ympäristörikoksesta epäillyllä voi olla perusteltu oikeus tähän tietoon asianomistajana, jos hänellä ei ole ns. vieraita intressejä tietopyynnölle. Oikeus tietoon perustuu epäillyn henkilön oikeuteen saada käyttöönsä kaikki tosiasiat, joita hän tarvitsee puolustautuessaan rikosoikeudenkäynnissä.

Päätöksen tiedon luovuttamatta jättämisestä teki Pohjois-Karjalan ympäristökeskus, joka on asianomistajana rikosprosessissa, joten sillä on ilmeinen intressiriita. Lisäksi alemman hallinto-oikeuden päätös ei ollut yhdenmukainen julkisuuslain tavoitteiden kanssa. Pohjois-Karjalan ympäristökeskus oli vedonnut, ettei ilmoituksen tekijän soitto sellaisenaan aiheuttanut toimenpiteitä, eivätkä toimenpiteet perustuneet hänen silminnäkijähavaintoihinsa.

Viranomainen: Pohjois-Karjalan ympäristökeskus.

Tietopyytjä: Maanomistaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 23.3.2010

Taltionumero: 615

Diaarinumero: 1468/1/08

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä.

Kuopion hallinto-oikeuden päätös 10.4.2008 nro 08/0143/2

Kuolleen omaisen hoitoasiakirjat

Lopputuloks: Tietoa ei luovuteta.

Kuolleen ihmisen terveydentilaa ja hoitoa koskevat asiakirjat ovat salassa pidettävää tietoa.

Myöskään lähiomaisella ei ole oikeutta saada kaikkia terveys- ja hoitoasiakirjoja, vaikka hänellä olisi kuolleelta omaiselta elinaikana annettu valtakirja. Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaan potilasasiakirjoihin liittyvät tiedot ovat salassa pidettävä.

Tässä laissa on säädetty kuolleen henkilön potilasasiakirjoihin liittyvien tietojen luovuttamisesta. Potilas ei voi elinaikanaan määrätä potilasasiakirjoihin liittyvän tiedon luovuttamisesta laista poikkeavasti. Lähiomainen oli epäillyt hoitovirhettä ja heitteillejättöä. Hän oli aiemmin tehnyt valituksen edesmenneen omaisensa viemisestä hoitoon vastoin tahtoaan, mutta muita perusteita epäilyille ei ollut.

Viranomainen: Pirkanmaan sairaanhoitopiiri.

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 20.4.2010

Taltionumero: 837

Diaarinumero: 4191/1/09

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös 25.9.2009 nro 09/0575/3

Lääkeostotiedot murharikostutkintaa varten

Loppuputulos: Tieto luovutetaan.

Kansaneläkelaitoksen hallussa olevat henkilöiden lääkeostoksia koskevat tiedot ovat salassa pidettävää tietoa sairausvakuutuslain 19 luvun 8 §:n perusteella. Poliisilain 35§:n mukaan poliisilla on oikeus saada tietoja maksutta ja salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei sitä ole laissa rajoitettu.

Koska lääkeostoja koskevat tiedot ovat terveydentilaa koskevia tietoja, ne ovat ehdottoman salassa pidon piirissä, eikä niitä yleensä voi luovuttaa poliisilain mukaisesti rikostutkintaa varten. Asian muuttaa se, että vaikka oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23 §:n mukaan lääkäri, apteekkari tai kätilö eivät saa siitä, mitä he ovat asemansa puolesta saaneet tietää, heidät voidaan velvoittaa todistamaan asiassa, missä virallinen syyttäjä ajaa syytettä rikoksesta tai sen yrityksestä, mistä saattaa seurata vankeutta kuusi vuotta tai enemmän vankeutta.

Koska kansaneläkelaitos on eräänlainen keskusvirasto, jonne tiedot on koottu keskitetysti, siihen pätee oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23 §:n ehto murhaa tutkittaessa, ja tieto tuli luovuttaa.

Viranomainen: Kansaneläkelaitoksen hallinto-osasto.

Tietopyytjä: Helsingin poliisilaitos. (toinen viranomainen).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 30.6.2010

Taltionumero: 1559

Diaarinumero: 3125/1/09

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Kansaneläkelaitoksen hallinto-osaston päätös 4.9.2009 Dnro 19/032/2009

Menetetyn määräajan palauttaminen

Lopputuloks: Määräaika ei palauteta.

Mikäli määräaika valituksen tekemiseksi hallinto-oikeuden päätöksestä menee umpeen muun kuin hallintokäyttölain 61 §:n 2 kohdan mukaisesta laillisen esteen tai muun erittäin painavan syyn takia, minkä vuoksi valittaja ei ole hakenut muutosta päätökselle, menetettyä määräaika ei palauteta. Muistitikun katoaminen tai muut erittelemättömät poikkeukselliset olosuhteet eivät ole tällainen erittäin painava syy.

Viranomainen: Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän hallitus.

Tietopyytjä: Omainen.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 2.6.2010

Taltonumero: 1372

Diaarinumero: 2273/1/09

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös 27.1.2009 n:o 09/0041/3

Tehdasonnettomuuden tutkinta-asiakirjat

Loppuputulos: Tietoa ei luovuteta.

Turvatekniikan keskuksen (Tukes) hallussa olevat onnettomuuden tutkintaa koskeva asiakirjat, joissa on selvitetty tehtaan omistaneen Teollisuuskaasut Suomi Oy:n (entinen Messer Suomi Oy) henkilöstön näkemyksiä ja käsityksiä eivät ole julkista tietoa.

Yrityksellä ei myöskään ole asianomaisjulkisuuden mukaista oikeutta tietoon, vaikka se on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn, koska asiaan liittyy erittäin tärkeä yleinen etu, sillä tietojen luovuttamisella voisi olla heijastusvaikutuksia Tukesin tärkeän tiedonsaannon turvaamiseen.

Julkisuuslain 11 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan asianomaisjulkisuutta voidaan rajoittaa erittäin tärkeän yksityisen tai yleisen edun perusteella. Vastaavasti valvontaviranomaisena Tukesin on saatava tietoa yrityksen toiminnasta siinäkin tapauksessa, että tiedot olisivat liike- tai ammattisalaisuuksia. Tukes oli vedonnut, että sen valvontatehtävä ja täten erittäin tärkeä yleinen etu vaarantuu, mikäli se veloitetaan luovuttamaan tieto.

Viranomainen: Turvatekniikan keskus.

Tietopyytjä: Teollisuuskaasut Suomi Oy.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 24.2.2010

Taltionumero: 341

Diaarinumero: 2151/1/08

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 19.6.2008 nro 08/0780/2

Tiitisen lista

Loppuputulos: Tietoa ei luovuteta.

Lista Saksan demokraattisen tasavallan tiedustelupalvelun (Stasi) edustajista, tai muuten Stasin mielenkiinnon kohteena olevista henkilöistä eli ns. Tiitisen lista on salassa pidettävää tietoa.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaan salassapitoperusteen lähtökohtana on asiakirjan sisältö ja se, vaarantaako tiedon antaminen valtion turvallisuutta. Tietoa pyytänyt toimittaja oli ilmoittanut, etteivät tiedon salaamisesta alun perin päättäneet presidentti Mauno Koivisto ja Supon entinen päälikkö nähneet enää estettä julkistamiselle. Tiitinen oli kiistänyt tämän. KHO:n mukaan ei ole poissuljettua, etteikö listalla voisi olla edelleenkin merkitystä Supon toiminnalle.

Luottamuksellisena tiedonvaihtona annettua tiedonvaihtona annettua asiakirjaa edellytettiin käytettäväksi siihen tarkoitukseen, mihin se on annettu eikä annettavaksi julkisuuteen. Täten ei Supolta ei voida edellyttää, että sen olisi tullut tiedustella tiedot antaneelta osapuolelta, että tieto on edelleen luottamuksellista, kuten Helsingin hallinto-oikeus oli tehnyt. Supo kuitenkin on ilmoittanut erilliskäsittelyssä tarkistaneensa tiedot antaneelta taholta, että tieto on edelleen luottamuksellista.

Viranomainen: Suojelupoliisi.

Tietopyytäjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:n tiedote KHO:n verkkosivuilla](#)

Antopäivä: 12.5.2010

Taltionumero: 1116

Diaarinumero: 2329/1/08

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

HUOM!: Päätös koskee viranomaisen tekemää valitusta.

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 24.6.2008 nro 08/0794/2

KHO 2011

- [Oikeudenkäyntilausunnot Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen](#)
- [Päätösten perustelu](#)
- [Viestintäyrityksen eriyttämislaskelmat](#)
- [Viestintäyrityksen eriyttämislaskelmat 2](#)

Antopäivä	Vuosikirja	Taltionumero	Diaaritunnus	Viranomainen	Tietopyytjä	Tieto	Asiasanat
22.12.2011		3717	4358/1/10	KHO	AGA Oy	Kilpailijan turvallisuusselvitys joka liitteenä asiakirjassa	
22.12.2011		3725	1532/1/11	KRP	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
29.8.2011		2416	3508/1/10	Helsingin ulosottovirasto	Yksityishenkilö	Huutokaupan ostajien tietoja	
23.8.2011	KHO:2011:73	2262	1431/1/11	Maanmittauslaitos	Yksityishenkilö	Venäjän valtion omistukset Suomessa	Oikeudenkäyntiasiakirja, Hallintolainkäyttö, Korkein hallinto-oikeus, Esittelijän muistio, Asianosaisen tiedonsaantioikeus, Oikeudenkäynnin osapuoli, Neuvottelusalaisuus, Hallintotuomioistuimen neuvottelusalaisuus
22.3.2011		779	1435/1/09	Viestintävirasto	TeliaSonera Finland Oyj	Viestintäyrityksen eriyttämislaskelmat	
22.3.2011		780	1468/1/09	Viestintävirasto	Elisa Oyj	Viestintäyrityksen eriyttämislaskelmat 2	
2.3.2011		527	3176/1/09	Liikenne- ja viestintäministeriö	Suomen Rautatiematkustajat ry	Päätösten perustelu	
3.2.2011		244	3039/1/09	ARA	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
28.1.2011	KHO 28.1.2011/193	193	686/1/10	Ulkoasiainministeriö	Yksityishenkilö	Oikeudenkäyntilausunnot Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen	Asia, Asianosaisen tiedonsaantioikeus, Ihmisoikeusvalitus, Suomen hallituksenvastine ihmisoikeustuomioistuimelle, Vastapuoli, Viranomaisen lausunto, Ulkoasiainministeriö
27.1.2011		189	2371/1/09	Lieksan sosiaali- ja terveystalokunta	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	

Oikeudenkäyntilausunnot Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen

Lopputulokset: Tieto luovutetaan osittain.

Vireillä olevaa oikeustapausta varten hankitut lausunnot ovat salassa pidettävää tietoa.

Asianomaisella sen sijaan on oikeus saada tieto lausunnoista. Kuitenkin julkisuuslain 11 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan asianomaisella ei ole oikeutta saada tietoa lausunnoista, mikäli tiedon antaminen on vastoin julkisyhteisön etua.

Viranomaisen tulee aina perustella tapauskohtaisesti, miksi lakikohta täyttyy kulloisessakin tapauksessa: pelkkä viittaaminen lakikohtaan ei riitä. Kyseisessä tapauksessa tietopyytjä oli henkilö, jolla oli vireillä juttu Euroopan Ihmisoikeustuomioistuimessa Suomen Valtiota vastaan.

Ulkoasiainministeriön päätös kumottiin siltä osin, kun Ulkoasiainministeriö oli kieltäytynyt luovuttamasta Suomen hallituksen vastineen laatimista varten muilta viranomaisilta hankkimista lausunnoista. Sen sijaan lausuntojen liitteet määrättiin salassa pidettäväksi, kuten myös lääkärinlausunto. Suullisen käsittelyn toimittamisen osalta vaatimus hylättiin. Tietopyytäjälle korvattiin oikeudenkäyntikulut.

Viranomainen: Ulkoasiainministeriö.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 28.1.2011

Taltionumero: 193

Diaarinumero: 686/1/10

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä.

Ulkoasiainministeriö 21.1.2010 nro HEL7818-2

Päätösten perustelu

Loppuputulos: Aiempi päätös oli lainvastainen.

Mikäli virkamies tai muu julkisuuslain 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on ilmoitettava pyytäjälle syy. Hallintolain 45 §:n momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat tai selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Tietopyytjä oli edustanut Suomen Rautatiematkustajat ry:tä. Hän oli pyytänyt tietoa kaikkien VR:n ns. ostojunien rataosakohtaisista ja vuorokohtaisista kannattavuuslaskelmista.

Liikenne- ja viestintäministeriön ylitarkastaja oli kieltäytynyt luovuttamasta tarkkoja laskelmia vedoten julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohtaan, eli liikesalaisuuteen. Päätöksestä ei ole arvioitavissa, kuuluvatko salassa pidettäväksi katsotut seikat salassa pidettäväksi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan perusteella. Liikenne- ja viestintäministeriö oli vedonnut, että tietoa tulee tiedustella joko suoraan VR Osakeyhtiöltä tai Valtioneuvoston kanslian omistajaohjauksesta.

Viranomainen: Liikenne- ja viestintäministeriö.

Tietopyytjä: Suomen Rautatiematkustajat ry.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 2.3.2011

Taltionumero: 527

Diaarinumero: 3176/1/09

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Liikenne- ja viestintäministeriö 14.9.2009 nro 1223/08/2009

Viestintäyrityksen eriyttämislaskelmat

Loppuputulos: Osa tiedoista määrätään salaisiksi.

Viestintäyrityksen Viestintävirastolle luovuttamat eriyttämislaskelmat ja periaatteet ovat osittain julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan tarkoittamia liikesalaisuuksia ja siten salassa pidettäviä. Viestintäviraston hallussa olevat tiedot ovat kuitenkin lähtökohtaisesti viranomaisen hallussa olevia asiakirjoja, joihin voi kohdistaa tietopyynnön. Ne tiedot, joiden ei voida katsoa aiheuttavan yritykselle taloudellista vahinkoa, ovat julkisia.

Viestintämarkkinalain mukaan teleyritysten tulee luovuttaa tietoja Viestintävirastolle valvontatarkoituksiin, mutta Viestintävirasto ei saa luovuttaa tietoa, joka aiheuttaisi taloudellista vahinkoa ulkopuolisille.

Viranomainen: Viestintävirasto.

Tietopyytjä: (pyysi salausta) TeliaSonera Finland Oyj.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 22.3.2011

Taltionumero: 779

Diaarinumero: 1435/1/09

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 6.4.2009 nro 09/0348/2

Viestintäyrityksen eriyttämislaskelmat 2

Loppuputulos: Osa tiedoista määrätään salaisiksi.

Viestintäyrityksen Viestintävirastolle luovuttamat eriyttämislaskelmat ja periaatteet ovat osittain julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan tarkoittamia liikesalaisuuksia ja siten salassa pidettäviä. Viestintäviraston hallussa olevat tiedot ovat kuitenkin lähtökohtaisesti viranomaisen hallussa olevia asiakirjoja, joihin voi kohdistaa tietopyynnön.

Ne tiedot, joiden ei voida katsoa aiheuttavan yritykselle taloudellista vahinkoa, ovat julkisia. Viestintämarkkinalain mukaan teleyritysten tulee luovuttaa tietoja Viestintävirastolle valvontatarkoituksiin, mutta Viestintävirasto ei saa luovuttaa tietoa, joka aiheuttaisi taloudellista vahinkoa ulkopuolisille.

Viranomainen: Viestintävirasto.

Tietopyytävä: Elisa Oyj (pyysi salausta).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 22.3.2011

Taltionumero: 780

Diaarinumero: 1468/1/09

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 6.4.2009 nro 09/0347/2

KHO 2012

- [Esittelijän muistio 2](#)
- [Hätäkeskusnauhoite](#)
- [Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiin liittyvät muistiot](#)
- [Neuvottelusalaisuus](#)
- [Perusteeton esteellisyysväite](#)
- [Rauennut valitus / lisäeläkejärjestelmät](#)
- [Rosenholz-aineisto](#)
- [Työehtosopimusten noudattaminen työsuhteissa](#)
- [Vainajan elinaikaiset potilastiedot](#)
- [Viranomaisen ratkaisun puutos](#)
- [Ylioppilaskunnan viranomaisasema](#)

Antopäivä	Vuosikirja	Taltonumero	Diaaritunnus	Viranomainen	Tietopyytjä	Tieto	Asiasanat
28.12.2012	KHO:2012:130	3723	1147/1/11	RAY	Toimittaja Ari Korvola	Edustuskulutietoja	Julkisuuslain sovellettavuus, Julkinen tehtävä, Julkinen valta, Raha-automaattiyhdistys, Avustustoiminta, Edustustilavaraukset, Ajopäiväkirjat, Matkalaskut
27.12.2012	KHO:2012:124	3646	138/1/11	Maahanmuuttovirasto	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	Suomen suhteet kansainväliseen järjestöön, Vahinkoedellytyslauseke, Asianomaisen tiedonsaantioikeus, Erittäin tärkeä yleinen etu, YK:n pakolaisjärjestö UNHCR, Pakolaisaseman määrittelyä koskevat asiakirjat
27.12.2012		3647	4197/1/10	Maahanmuuttovirasto	Yksityishenkilöt	Asiakirjatietoja	
20.12.2012		3606	2236/1/11	Liikenne- ja viestintäministeriö	Suomen Rautatiematkustajat ry	Yöjunayhteyksiä koskevia selvityksiä	
20.12.2012		3620	3390/2/11	Liikenne- ja viestintäministeriö	Neptun Juridica Oy	Kauppamerenkulun väylämaksujen palautusasiaa koskeva kirjeenvaihto	
13.11.2012	KHO:2012:97	3143	4200/1/10	Uudenmaan veroviraston Pääkaupunkiseudun verotoimisto	Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)	Perukirja	Verotusasiakirja, Perukirja, Salassa pidettävä asiakirja, Viranomaisen tietojensaantioikeus, Tietojen antaminen yksityisen etujen ja oikeuksien toteuttamiseksi, Luonnonsuojelun toteuttaminen
26.10.2012		2982	3245/2/11	Poliisihallitus	Supo	Keskustelutilausuuden muistio	
26.10.2012		2983	3442/2/11	Poliisihallitus	Supo	Keskustelutilausuuden muistio	
26.10.2012		2984	3054/2/11	Valvira	Toimittaja Helena Molander	Lääkärin ammatinharjoittamista koskevia päätöksiä	
25.10.2012	Lyhyt	2962	1694/1/11	Pohjois-Pohjanmaan maistraatti	Yksityishenkilöt	Tietojen luovuttaminen väestötietojärjestelmästä	
18.10.2012		2865	2404/1/11	Åbo akademi	Yksityishenkilöt	Asiakirjatietoja	
3.10.2012	KHO:2012:88	2622	2763/2/11	Valtioneuvoston kanslia	Yksityishenkilö	Seminaarin osallistujaluettelo	Viranomaisen asiakirja, Julkisuuslain sovellettavuus, Yksityisyyden suoja, Henkilötieto, Henkilörekisteri, Viranomaisen henkilörekisteri, Seminaarin osallistujaluettelo
28.9.2012		2602	247/1/11	Vaasan yliopisto	Yksityishenkilö	Professorien palkkatietoja	
21.9.2012		2528	2984/2/11	Keski-Suomen verotoimisto	Jyväskylän kaupungin kaupunkirakennepalveluiden tonttituotanto	Perukirjoja	
7.9.2012		2358	4241/1/10 ja 4413/1/10	Tampereen kaupunki	Yksityishenkilö	Työpalaverit ja niiden muistiinpanot	
27.8.2012	KHO:2012:68	2220	747/1/11	Porin kaupunginhallitus	Yksityishenkilö	Ilmapiirotutkimus	Viranomaisen sisäisen työskentelyn asiakirja, Ei-asiakirja, Julkisuusperiaatteen toteuttaminen, Työyhteisöselvitys, Power point -kalvot
21.8.2012		2203	1552/1/11	Malmin sosiaalitoimisto	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
6.7.2012	KHO:2012:55	1896	3523/1/10	Jyväskylän yliopisto	Uutispäällikkö Keijo Lehto, KSML	Professorien palkkatiedot	Henkilötieto, Henkilötietojen käsittely, Henkilötietojen suoja, Professorienpalkkatiedot, Toimituksellinen tarkoitus
13.6.2012		1663	4069/1/10	Torniolaakson TE-toimisto	Yksityishenkilö	Ilmiantajan henkilöllisyys	
13.6.2012		1664	4042/1/10	Hämeenlinnan maistraatti	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
12.6.2012		1540	1233/1/12	KHO	Yksityishenkilö	Esittelijän muistio 2	

4.6.2012		1479	3269/1/10	Helsingin kaupunkorkeakouluun ylioppilaskunnan hallitus	Yksityishenkilö	Ylioppilaskunnan viranomaisasema	
15.5.2012		1274	2016/1/10	TAYS	Yksityishenkilö	Vainajan elinaikaiset potilastiedot	
19.4.2012		934	3279/2/11	Ulkoasiainministeriö	3 yksityishenkilöä	Rauennut valitus / lisäeläkejärjestelmät	
19.4.2012		935	2093/1/10	Eduskunnan oikeusasiamies	Toimittaja Susanna Reinboth	Hätäkeskusnauhoite	
19.4.2012		942	1426/1/10	Lohjan käräjäoikeus	4 yksityishenkilöä	Perusteeton esteellisyysväite	
30.3.2012		766	3925/2/11	Lapin poliisilaitos	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
28.3.2012		730	250/2/12	KHO	Yksityishenkilö	Neuvottelusalaisuus	
8.2.2012	KHO:2012:8	174	774/1/10	Suojelupoliisi	Toimittajat (2), Alma media, <i>Taneli Heikka ja Katja Boxberg</i>	Rosenholz-aineisto	Suojelupoliisi, Valtion turvallisuus, Kansainvälinen tiedusteluyhteistyö, Luottamuksellinen tietojenvaihto, Tiedustelupalvelu, Julkisuusperiaate, Vahinkoedellytyslauseke, Salassapito-olettama
13.1.2012		26	213/1/10	Uudenmaan työsuojelupiiri	Suomen Lentoemäntä- ja Stuerttyyhdistys SLSY ry	Työehtosopimusten noudattaminen työsuhteissa	
13.1.2012		27	3342/2/11	KHO	Yksityishenkilö	Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiin liittyvät muistiot	
13.1.2012		29	683/1/11	Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikkö	Yksityishenkilö	Viranomaisen ratkaisun puutos	

Esittelijän muistio 2

Lopputuloks: Tietoa ei luovuteta.

Korkeimman hallinto-oikeuden alemman hallinto-oikeuden päätökseen antaman esittelijän muistiosta neuvottelusalaisuuden piiriin kuuluva tieto on salassa pidettävää. Tuomarin selonteossa päätösneuvottelujen salaisuus koskee esittelevän tuomarin selontekoa, joka sisältää oikeudellisen arvion ja mielipiteen siitä, onko valitus perusteltu. Ennakkotapauksena esim. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio Lilly France 14.10.2003.

Viranomainen: Korkein hallinto-oikeus.

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 12.6.2012

Taltionumero: 1540

Diaarinumero: 1233/1/12

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Korkein hallinto-oikeus 12.4.2012 nro H 135/12

Hätäkeskusnauhoite

Lopputuloks: Tietoa ei luovuteta pyydytyssä muodossa.

Hätäkeskusnauhoite, jonka perusteella apulaisoikeusasiamies on 10.5.2010 antanut nauhoitteessa esiintyvälle hätäkeskuspäivystäjälle huomautuksen valtion virkamieslain 14 §:n 2 momentin vastaisesta käyttäytymisestä, on salattua tietoa.

Hätäkeskusnauhoite on julkisuuslain tarkoittama viranomaisen asiakirja. Se kuitenkin sisältää soittajan perhe-elämään ja henkilökohtaisiin oloihin kuuluvaa tietoa, ja lisäksi päivystäjän ääni on tunnistettavissa. Toimittaja oli pyytänyt tietoa nimenomaan äänitteestä, ja perustellut, että alemman hallinto-oikeuden käsitys siitä, ettei viranomainen voi poistaa tietoa esim. äänieditointiohjelma Audacityllä on vanhanaikainen, ja että siitä ei aiheudu julkisuuslain mainitsemaan "kohtuutonta haittaa".

Viranomainen oli valmis luovuttamaan tiedot litteraattina, josta on poistettu henkilötiedot. Soittoasiassa oli vireillä oikeusjuttu, jossa kantelijana toimi hätäkeskukseen soittanut perheväkivallan kohteeksi joutunut mies, joka oli saanut päivystävältä vähättelevää kohtelua, mm. "otat sä naiselta pataan, niinkö".

Viranomainen: Eduskunnan oikeusasiamies.

Tietopyytäjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 19.4.2012

Taltionumero: 935

Diaarinumero: 2093/1/10

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Eduskunnan oikeusasiamies 26.5.2010 nro 1887/1/10

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiin liittyvät muistiot

Lopputuloks: Tietoa ei luovuteta.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiin liittyvät esittelijän muistiot ovat osittain salattua niiltä osin, kun niissä on neuvottelusalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja. Muilta osin päätöksiin liittyvät esittelijän muistiot ovat julkista tietoa.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain 9 §:n 2 momentin 4 kohdassa mainitun neuvottelun sisältö on mainitun lain 15 §:n mukaan pidettävä salassa. Vastaavanlaisissa tapauksissa myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on katsonut, että päätösneuvottelujen salaisuus koskee esittelevän tuomarin selontekoa, joka sisältää tapauksen oikeudellisen arvion ja mielipiteen siitä, onko valitus perusteltu (esim. Lilly France 14.10.2003).

Tietoa pyytänyt yksityishenkilö oli vedonnut, että päätöksen perustelut eivät ole Suomen perustuslain 2 §:n ja 21 §:n mukaisia, ja vaatinut saada tiedon esittelijän muistiossa kokonaisuudessaan. Hänelle oli luovutettu muistio lukuun ottamatta hallintolain 9 15 §: nojalla salassa pidettävistä kohdista.

Viranomainen: Korkein hallinto-oikeus.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 13.1.2012

Taltonnumero: 27

Diaarinumero: 3342/2/11

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen 4.11.2004 taltonumero ja päätökseen 14.12.2006 taltonumero 3445 liittyvä esittelijän muistio.

Neuvottelusalaisuus

Lopputuloks: Tietoa ei luovuteta.

Neuvottelusalaisuuden piiriin kuuluva osuus oikeustapauksen esittelijän muistiosta on salassa pidettävää tietoa. Tietopyytjä oli pyytänyt saada esittelijän muistion liittyen KHO:n päätökseen 19.12.2011, taltionumero 3621. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on katsonut, että päätösneuvottelujen salaisuus koskee esittelevät tuomarin selontekoa, joka sisältää tapauksen oikeudellisen arvioin ja mielipiteen siitä, onko valitus perusteltu (esim. tuomio Lilly France 14.10.2003). Muistio on hallituksen esityksen mukaan (HE 12/2006 vp) mukaan salassa pidettävä siltä osin, kun se sisältää oikeudellista arviointia.

Viranomainen: Korkein hallinto-oikeus.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 28.3.2012

Taltionumero: 730

Diaarinumero: 250/2/12

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen 19.12.2011 taltionumero 3621

Perusteeton esteellisyysväite

Loppupäätös: Kaikki vaatimukset hylättiin.

Hallintolainkäyttölain oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 9§:n 3 momentin mukaan esteelliseksi väitetty tuomari saa ratkaista väitteen omasta esteellisyydestään, mikäli se on selvästi perusteeton.

Hallintokäyttölain 38 §:n 1 momentin mukaan hallinto-oikeuden on toimitettava suullinen käsittely, jos yksityinen asianosainen pyytää sitä. Sitä ei tarvitse toimittaa, koska vaatimus hylättiin heti.

Tietopyytjä oli alun perin pyytänyt Lohjan kärjäoikeuden tuomarin laatimista gallupkyselyistä kopiota Lohjan kärjäoikeudelta. Toinen kärjätuomari oli hylännyt tietopyynnön. Helsingin hallinto-oikeus oli palauttanut asian Lohjan kärjäoikeudelle, joka oli ilmoittanut, ettei sillä ole asiakirjaa hallussa. Tietopyytjä/valittaja oli esittänyt neljä vaatimusta KHO:lle: 1) se oli vaatinut KHO:ta tämän johdosta tekemään ilmoituksen oikeuskanslerille tai hovioikeudelle. Se ei kuulu KHO:n toimintavaltaan. 2) Valittaja oli vaatinut suullista käsittelyä, joka hylättiin yllämainituin perusteluin. 3) Valittaja oli vaatinut KHO:ta pyytämään ennakkoratkaisun Euroopan unionin tuomioistuimelta, mutta tässä asiassa ei ole kyse asiasta, jossa unionin tuomioistuimen ratkaisun pyytäminen on tarpeen. 4) He olivat vaatineet Helsingin hallinto-oikeuden ratkaisun kumoamista. Se hylättiin. Valtion oli sen sijaan katsottava vahingokseen kohtuulliset valittajan oikeusapukustannukset.

Viranomainen: Lohjan kärjäoikeus.

Tietopyytjä: 4 yksityishenkilöä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 19.4.2012

Taltonumero: 942

Diaarinumero: 1426/1/10 ja 1427/3/10

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei.

Helsingin hallinto-oikeus 8.3.3010 nro 10/0203/2

Rauennut valitus / lisäeläkejärjestelmät

Lopputuloks: Tieto luovutettiin.

Mikäli viranomainen toimittaa pyydetyn tiedon tietopyytäjälle tai tietopyytäjille valituksen aikana, ei heillä ole enää oikeudellista tarvetta saada muutosta valituksenalaiseen päätökseen.

Kolme yksityishenkilöä oli pyytänyt jäljennöstä lisäeläkejärjestelmien tasa-arvoistamista koskevaan rikkomusmenettelyyn 2004/4401 liittyvästä Euroopan komission ja Suomen välillä käydystä kirjeenvaihdosta. Ulkoasiainministeriö oli kieltäytynyt antamasta valittajille tietoa asiakirjojen sisällöstä, mutta oli asian ollessa oikeudellisessa käsittelyssä ilmoittanut antaneensa valituksenalaiset asiakirjat valittajille.

Viranomainen: Ulkoasiainministeriö.

Tietopyytäjä: 3 yksityishenkilöä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 19.4.2012

Taltionumero: 934

Diaarinumero: 3279/2/11

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: -

Ulkoasiainministeriö 27.10.2011 nro HEL7958-11

Rosenholz-aineisto

Loppupullos: Tietoa ei luovuteta.

Ns. Rosenholz-aineisto, eli Yhdysvaltojen Rosenholz-operaatiolla haltuun saama osa DDR:n Stasin tiedottaja- ja henkilökortistoa, ei ole julkista tietoa.

Tietopyytäjänä olivat toimittajat. Aikaisemmin Suomen ulkoministeriö ja Saksan valtion oli tehnyt sopimuksen, että Yhdysvaltojen antaessa aineiston Saksalle, saa Suomi siitä suomalaisia koskevan osan ja tullaan käyttämään mm. tutkimustarkoituksiin, ja johon kansalaisilla on oikeus tietopyynnön kautta.

Tätä aineistoa ei kuitenkaan saatu Yhdysvalloilta. Sen sijaan suojelupoliisi oli saanut useasta lähteestä koottua vastaavat tiedot omaksi aineistokseen. Tätä tietoa on käsitelty ja kohdeltu kuin muutakin tiedustelutietoa. KHO totesi, että tietoaineiston julkiseksi tuleminen haittaisi suojelupoliisin edellytyksiä toimia kansainvälisessä yhteistyössä ja saada jatkossa tietoa, joten se on salassa pidettävää.

Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 5§:n 2 momentin mukaan suojelupoliisin tietojärjestelmä voi sisältää tietoja, joita on tarpeen käsitellä oikeus- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtion turvallisuutta vaarantavien hankkeiden tai rikosten estämiseksi tai selvittämiseksi. Saman lain 45§:n mukaan edes rekisteröidyllä ei ole siihen tarkastusoikeutta. Julkisuuslain 24§:n 1 momentin kohdassa 9 mainitaan salassa pidettävänä suojelupoliisin ja muiden viranomaisten asiakirjat, jotka koskevat valtion turvallisuuden ylläpitämistä.

Viranomainen: Suojelupoliisi.

Tietopyytäjä: Toimittajat (2).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 8.2.2012

Taltionumero: 174

Diaarinumero: 774/1/10

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 19.1.2010 nro 10/0022/2

Työehtosopimusten noudattaminen työsuhteissa

Viranomainen: Uudenmaan työsuojelupiiri

Tietopyytäjä: Suomen Lentoemäntä- ja Stuerttiyhdistys SLSY ry, Helsinki

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 13.1.2012

Taltionumero: 26

Diaarinumero: 213/1/10

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 18.12.2009 nro 09/1140/2

Loppupulos: Tietoa ei luovuteta.

Työsuojelupiirin hallussa oleva tieto yrityksen ja työntekijöiden välisen työehtosopimuksen toteutumisesta yksittäisten henkilöiden työsuhteissa on salaista tietoa.

Julkisuuslain 24 § 1 momentin kohdan 20 mukaan liikesalaisuudet eivät ole julkista tietoa. Finnair Oy:n tekemä selvitys sopimuskumppanien välisten sopimusten sisällöstä ja vuokratyöntekijöiden palkkaa ja työehtoja koskevien voidaan katsoa liittyvän elinkeinoharjoittajan elinkeinotoimintaan ja heikentävän yrityksen asemaa markkinoilla.

Lisäksi Finnair Oy on ilmaissut halunsa pitää tiedot salaisina ja sillä on objektiivisesti arvioituna intressi tietojen salassapitoon. Tietopyytäjä oli Suomen Lentoemäntä- ja Stuerttiyhdistys SLSY ry, joka oli halunnut saada tiedon siitä, noudatetaanko työsuhteiden toteutumisessa yleissitovia ehtoja.

Vainajan elinaikaiset potilastiedot

Lopputuloks: Tietoa ei luovuteta.

Kuolleen ihmisen potilastiedot ovat potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 §:n 3 momentin 5 kohdan mukaan salassa pidettäviä myös lähiomaisilta. Tietojen luovuttaminen on kuitenkin mahdollista, jos vainajan lähiomainen haluaa selvittää, oliko kuolemaa edeltäneeseen hoitoon liittynyt hoitovirhe.

Tietoa pyytänyt lähiomainen oli Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän Tampereen yliopistolliselta sairaalalta äitiään koskevat sairaanhoitopiirin asiakirjoja vuodesta 1988 lähtien ja asiakirjoja, jotka liittyvät hänen kuolinsyynsä selvittämiseen ruumiinavauksessa. Hän oli halunnut selvittää äitinsä kuolinsyyn ja ilmoitti tarvitsevänsä tietoja oikeudenkäyntiä varten.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymällä ei ole hallussaan tietoa lääninoikeuslääkärin suorittamasta oikeuslääketieteellisestä ruumiinavauksesta. Täten kuntayhtymän on tullut hylätä pyyntö. Lisäksi vuonna 2007 kuollut potilas oli ollut viimeksi vuonna 1995 Tampereen yliopistollisessa sairaalassa, joten siellä annetulla hoidolla ei voitu katsoa olevan merkitystä kuolinsyyn.

Viranomainen: Pirkanmaan sairaanhoitopiirin Tampereen yliopistollisen sairaalan johtajaylilääkäri.

Tietopyytjä: Omainen.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 15.5.2012

Taltionumero: 1274

Diaarinumero: 2016/1/10

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 27.4.2010 nro 10/0289/3

Viranomaisen ratkaisun puutos

Lopputuloks: Ei voida ottaa kantaa.

Hallinto-oikeus ei ota kantaa viranomaisen toiminnan laillisuuteen, jos viranomainen ei ole vielä tehnyt tietopyynnöstä ratkaisua.

Myöskään korkein hallinto-oikeus ei voi velvoittaa viranomaista luovuttamaan tietoa, mikäli ratkaisua, johon ottaa kantaa ei ole. Tietopyytjä oli halunnut tiedon Rikosseuraamuslaitoksen ja terveyden- ja sairaanhoitopalveluita tuottavan yrityksen Attendo MedOne Oy:n välisestä sopimuksesta, jolla Rikosseuraamuslaitos ostaa palveluita Riihimäen vankilaan.

Viranomainen: Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikkö.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 13.1.2012

Taltionumero: 29

Diaarinumero: 683/1/11

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 10.2.2011 nro 11/0136/2

Ylioppilaskunnan viranomaisasema

Lopputuloks: Kohde ei ole viranomainen.

Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta on erillislainsäädäntöön perustuva julkisoikeudellinen yhteisö, johon sovelletaan julkisuuslain 4 §:n 2 momentin kohtaa vain sen käyttäessä julkista valtaa.

Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan edustajiston kokouksen pöytäkirjan liitteiksi numero 15, 16, 17, 18, 19 ja 20 merkityt lahjakirjat olivat salassa pidettäviä 30.10.2014 asti Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan hallituksen päätöksellä. Tietoa pyytäneet ylioppilaskunnan jäsenet eivät saaneet pyydettyä tietoa vedoten omaan oikeuteensa, velvollisuutensa tai etuunsa. Asiassa ei ole seikkoja, jotka huomioon otettuna ylioppilaskunnan edustajiston oltaisiin katsoa käyttäneen julkista valtaa ja olleen siten viranomainen, johon voi kohdistaa tietopyynnön. Valittajat myös vaativat oikeudenkäyntikulua korvattaviksi. Tämäkin pyyntö hylättiin.

Viranomainen: Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan hallitus.

Tietopyytäjä: 2 opiskelijaa.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 4.6.2012

Taltionumero: 1479

Diaarinumero: 3269/1/10

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 20.8.2010 nro 10/0693/2

KHO 2013

- Diaarotteiden maksullisuus
- Hallintoriita tietopyyntötapauksessa
- Hätäkeskuksen työhyvinvointiraportti
- IBM:n ja Tiedon tarjouskilpailu
- Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat
- Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 2
- Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 3
- Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 4
- Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 5
- Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 6
- Oikeudenkäyntikorvausmenettelyt
- Peruutettu valitus
- Poliisin hävinneet muistiinpanot
- Potilasvahinkolautakunnan täysistuntoratkaisut
- Rahoitusasiakirjat ja finanssivalvonnan velvoittaminen
- Rauennut valitus
- Rauennut valitus 2
- Rauennut valitus 3
- Rauennut valitus 4
- Reseptilääkeostotietojen käyttäminen tutkimukseen
- Sukuselvitys seurakuntayhtymältä kuolinpesään kohdistuvaa perintää varten
- Valtioneuvoston tilaamat palkkioselvitykset
- Vesiskotterien eroavaisuudet
- Viestintäoperaattorin verkon kapasiteettitiedot
- Virkahakuasiakirjat
- Yhtiön rahoittama lääketutkimus
- Yhtiön rahoittama lääketutkimus 2
- Yhtiön tiedonsaantioikeus Tekesiltä

Antopäivä	Vuosikirja	Taltonumero	Diaaritunnus	Viranomainen	Tietopyytjä	Tieto	Asiasanat
23.12.2013		4071	3327/2/11	Sosiaalitoimi	Yksityishenkilö	Henkilötietoja	
12.12.2013		3909	2236/1/13	KHO	Yksityishenkilö	Esittelijän muistio	
4.12.2013	KHO:2013:188	3798	3564/1/12	Tampereen kaupunginhallitus	Toimittaja Elina Korkee	Virkahakuasiakirjat	Valitusoikeus, Viranomaisen valitusoikeus, Kunnanhallituksen valitusoikeus, Julkinen etu, Yleisöjulkisuus, Tieto suostumuksesta kunnalliseen virkaan, Ansioluettelo
22.11.2013	KHO:2013:181	3651	583/2/12	Kela	EPID Research Oy	Reseptilääkeostotietojen käyttäminen tutkimukseen	Tutkimuslupa, Tieteellinen tutkimus, Tutkimuksen tieteellisyys, Reseptitiedosto, Lääkeyritys, Kansaneläkelaitos
4.11.2013		3492	2950/2/11	Sisäasiainministeriö	Yksityishenkilö	Mitä tietoja otettu pyytäjän tietokoneelta	
28.10.2013		3379	3852/1/12	Hamina Kotka Satama Oy	PKL Tugs Oy	Jäänmurtajapalvelujen palvelusopimus	
28.10.2013		3380	1888/1/12	Sisäasiainministeriö	Hätäkeskuksen keskushallinnon jäsen	Hätäkeskuksen työhyvinvointiraportti	
28.10.2013		3386	157/2/12	Kela	Tieto Finland Oy	IBM:n ja Tiedon tarjouskilpailu	
24.10.2013		3359	3979/2/11	KRP			
1.10.2013		3121	67/2/12	Viestintävirasto	TeleWell Oy	Viestintäoperaattorin verkon kapasiteettitiedot	
27.9.2013		3090	3085/2/11	Valtioneuvoston kanslia	Toimituspäällikkö Olli Ainola	Valtioneuvoston tilaamat palkkioselvitykset	
27.9.2013		3091	1437/1/11	Eläkelautakunta	Yksityishenkilö	Mihin perustuu tieto konkurssista	
24.9.2013		3030	3767/1/12	Itä-Suomen maistraatti	Yksityishenkilö	Kuka on tehnyt ilmoituksen	
19.9.2013		2967	551/2/12	Finanssivalvonta	Yrittäjä	Rahoitusasiakirjat ja finanssivalvonnan velvoittaminen	
19.9.2013		2968	550/2/12	Rahoitustarkastus	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
11.9.2013		2873	67/1/13	HUS	Yksityishenkilö	Päätöksen muutoksia	
11.9.2013		2874	334/1/13	HUS	Yksityishenkilö	Lokitietoja	
11.9.2013		2875	2254/1/13	Valvira, Uudenmaan sairaanhoitopiiri	Yksityishenkilö	Päätöksen muutoksia	
9.9.2013		2787	3343/2/11	KHO	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	

1.8.2013		2464	3811/1/10	Eduskunnan oikeusasiamies	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
2.7.2013		2272	1110/1/11	KRP	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
2.7.2013		2273	1567/1/13	Helsingin poliisilaitos	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
2.7.2013		2274	2840/1/12	Keravan vankila	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
28.6.2013	KHO:2013:120	2212	456/2/12	Maahanmuuttovirasto	Toimittaja Jarkko Sipilä	Asiakirjatietoja	Maahanmuuttovirasto, Ulkomaalaisrekisteri, Salassapito, Vahinkoedellytyslauseke, Asiakirjakohtainen arvio
28.6.2013	KHO:2013:121	2213	3714/1/12	Maahanmuuttovirasto	Toimittajat Susanna Reinboth ja Jarkko Sipilä	Asiakirjatietoja	Maahanmuuttovirasto, Ulkomaalaisrekisteri, Salassapito, Vahinkoedellytyslauseke, Asiakirjakohtainen arvio
28.6.2013		2256	83/2/12	Työttömyysturvan muut oksenhakulautakunta	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
25.6.2013		2171	1255/2/13	Lääkkeiden hintalautakunta	Yksityishenkilö	Lääkkeen korvattavuus ja tukkuhinta	
24.6.2013		2138	740/1/13	KHO	Konsultointi P. K oivisto Oy	Esittelijän muistio	
24.6.2013		2139	3311/1/12	KHO	Yksityishenkilö	Esittelijän muistio	
24.6.2013		2140	1605/1/13	KHO	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
24.6.2013		2141	2671/1/11	Vakuutusosikeus	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
24.6.2013		2142	2420/1/12	Työeläkeasioiden muut oksenhakulautakunta	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
16.5.2013		1719	322/2/12	Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, työsuojelun vastuualue	Yksityishenkilö	Panostajien pätevyys	
15.5.2013		1705	1849/1/11	Eduskunnan oikeusasiamies	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
14.5.2013	KHO:2013:90	1660	1603/1/12	Valtiovainministeriö	Kansanedustaja	Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat	Julkisuusperiaate, Liikesalaisuus, Osajulkisuus, Kreikan vakuussopimus
14.5.2013		1661	1627/1/12	Valtiovainministeriö	Sanoma News Oy/Helsingin Sanomat, Helsinki	Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 2	
14.5.2013		1662	1644/1/12	Valtiovainministeriö	Sanoma News Oy/Taloussanomat, Helsinki	Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 3	
14.5.2013		1663	1646/1/12	Valtiovainministeriö	Uutispäätoimittaja Minna Holopainen	Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat	
14.5.2013		1664	1654/1/12	Valtiovainministeriö	Tutkija	Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 4	
14.5.2013		1665	1720/1/12	Valtiovainministeriö	Toimittaja Matti Tyynysniemi	Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 5	
14.5.2013		1666	1723/1/12	Valtiovainministeriö	Kansanedustaja	Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 6	
14.5.2013		1667	905/2/12	Valtiovainministeriö	Kansanedustaja	Rauennut valitus	
14.5.2013		1668	1033/2/12	Valtiovainministeriö	Uutispäätoimittaja Minna Holopainen	Peruutettu valitus	
14.5.2013		1669	1034/2/12	Valtiovainministeriö	Kansanedustaja	Rauennut valitus 2	
14.5.2013		1670	1135/2/12	Valtiovainministeriö	Sanoma News Oy/Helsingin Sanomat	Rauennut valitus 3	
14.5.2013		1671	1153/2/12	Valtiovainministeriö	Toimittaja Matti Tyynysniemi	Rauennut valitus 4	
8.5.2013		1637	3702/2/11	Helsingin seurakuntayhtymä	Intrum Justitia Oy	Sukuselvytyksen seurakuntayhtymältä kuolinpesään kohdistuvaa perintää varten	
4.4.2013		1164	1455/1/10	Merenkululaitos	Yrittäjä	Vesiskootterien eroavaisuudet	

25.3.2013		1049	2693/1/11	Espoon kaupunki	Yksityishenkilö	Hallintoriita tietopyyntötapauksessa	
25.3.2013		1052	3154/1/12	Espoon käräjäoikeus	Yksityishenkilö	Diaariotteiden maksullisuus	
15.3.2013		969	2412/1/10	Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) koordinoiva eettinen toimikunta	Yksityishenkilö	Yhtiön rahoittama lääketutkimus	
15.3.2013		970	2413/1/10	Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) koordinoiva eettinen toimikunta	Yksityishenkilö	Yhtiön rahoittama lääketutkimus 2	
21.2.2013	KHO:2013:32	616	3467/1/10	Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes	Imogen Business Solutions Oy	Yhtiön tiedonsaantioikeus Tekesiltä	Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat, Asianosaisjulkisuus, Tarkastus- ja valvontatoiminnan tehokkuus
18.2.2013	KHO:2013:28	585	3016/1/10	Potilasvahinkolautakunta	Lakiasiantoimisto Suomen Potilasvahinko Oy	Potilasvahinkolautakunnan täysistuntoratkaisut	Potilasvahinkolautakunta, Täysistunnossa annettujen ratkaisuosoitusten julkisuus, Viranomaisen valitusoikeus, Julkisuuslain soveltaminen, Terveystietoa koskevat tiedot
30.1.2013		365	2081/1/11 ja 2106/1/11	Oulun seudun koulutuskuntayhtymän ammattiopiston lautakunta	Yksityishenkilö	Oikeudenkäyntikorvausmenettelyt	
23.1.2013		290	1663/1/11	Pirkanmaan poliisilaitos	Yksityishenkilö	Poliisin hävinneet muistiinpanot	
18.1.2013		237	3307/1/10	Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri	Yksityishenkilö	Lokitietoja	

Diaariotteiden maksullisuus

Lopputuloks: Tietoa ei luovuteta maksutta.

Diaariotteet eivät ole tuomioistuinten ja eräiden hallintoviranomaisten suoritettavista maksuista annetun lain 6 §:ssä lueteltuja maksuttomia suoritteita.

Mikäli varattomaksi todettu henkilö pyytää tietoa omaa etuaan ja oikeuttaan koskevassa asiassa, voi hän saada saman lain 7 §:n mukaan suoritteen maksuttomaksi. Tietopyytjä oli pyytänyt kaikista Espoon kärjäoikeuden diaariotteista koskien lapsen huoltoa ja asumista ja erikseen diaariotteet kaikista ratkaisuksista, joissa yksittäinen nimeltä mainittu kärjätuomari oli ratkaisijana. Hän oli nimenomaisesti vaatinut, että ne toimitetaan hänelle maksutta. Koska kyse on erittäin laajasta tilauksesta, ja koska maksuttomuusehto ei toteudu miltään osin, ei toimittaminen maksutta tule kyseeseen.

Viranomainen: Espoon kärjäoikeus.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 25.3.2013

Taltionumero: 1052

Diaarinumero: 3154/1/12

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 25.10.2012 nro 11/0925/5

Hallintoriita tietopyyntötapauksessa

Lopputuloks: Ei käsitellä.

Tietopyyntö tulee kohdistaa viranomaiselle, jonka tekemästä päätöksestä voidaan vasta valittaa hallinto-oikeuteen.

Hallinto-oikeus ei voinut ottaa käsiteltäväkseen ensi asteena tietopyytäjän vaatimusta siitä, että Espoon kaupungin tulee luovuttaa hänelle ei tarkemmin määritelty asiakirja. Hallintolainkäyttölain 69 §:n 1 momentin mukaan kysymys siitä, tuleeko Espoon kaupungin luovuttaa asiakirja, voidaan käsitellä valitusasiana, kun asiasta on olemassa viranomaisen eli Espoon kaupungin päätös. Tietopyytäjä oli vaatinut asian käsittelemistä hallintokäyttölain 12 mukaisena hallintoriita-asiana, ja kehottanut hallinto-oikeutta huomioimaan sen, että Espoon kaupunkia on 3 kertaa kehoitettu kiinnittämään huomioita julkisuuslain noudattamiseen. Kyseessä ei kuitenkaan ole hallintoriita-asia vaan tietopyyntöön liittyvä asiakirjan julkisuutta koskeva asia, josta tulee olla päätös.

Viranomainen: Espoon kaupunki.

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 25.3.2013

Taltionumero: 1049

Diaarinumero: 2693/1/11

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 15.8.2011 nro 11/0790/5

Hätäkeskuksen työhyvinvointiraportti

Loppuotos: Tiedot luovutetaan

Hätäkeskuslaitoksen keskushallinnon työhyvinvoinnin ja johtamisen tukemiseksi asetetun selvitysmiehen 28.2.2012 päivätty raportti on julkinen asiakirja.

Vaikka tietoa pyytänyt henkilö oli vedonnut julkisuuslain 11 §:n 1 momentin mukaiseen asianomaisasemaan tietoa pyytäessä, ei se ollut ratkaiseva, vaan asiakirja on kokonaan julkinen. Raporttia ei voida pitää julkisuuslain ulottumattomissa olevana julkisuuslain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettuna sisäistä käyttöä varten laadittuna asiakirjana, vaan 5 §:n 2 momentin mukaisena viranomaisen asiakirjana, johon sovelletaan julkisuuslakia.

Raportoinnin jälkeen selvitysmies antoi ministeriölle raporttinsa, joiden perusteella tehtiin toimia, joten se ei ollut vain sisäinen. Lisäksi tiedon antaminen ei - vastoin ministeriön käsitystä – vaaranna tarkastustoiminnan toteutumista ja olisi siten julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaisesti salassa pidettävä, sillä vaikka se oli tehty tarkastus- ja valvontatoimen yhteydessä, ei se sisällä yksittäistapauksia tai nimenomaisia henkilöitä koskevia tietoja, vaan käsittelee asioita yleisluontoisesti. Täten julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 15 kohdan mukainen salassa pito ei tule kysymykseen, vaan tietopyytäjällä on siihen julkisuuslain 9 §:n 1 momentin mukainen jokaisen oikeus saada tieto siitä.

Viranomainen: Sisäasiainministeriö.

Tietopyytäjä: Hätäkeskuksen keskushallinnon jäsen.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 28.10.2013

Taltionumero: 3380

Diaarinumero: 1888/1/12

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Sisäasiainministeriö 11.6.2012 nro 2012/1242

IBM:n ja Tiedon tarjouskilpailu

Loppuputulos: Tieto luovutetaan osin.

International Business Machines AB:n (IBM) Kelan hankintapäätöksen tarjouskilpailun voittanut tarjous on osin julkista tietoa.

Kela oli kieltäytynyt luovuttamasta tarjouskilpailun osana olleita liitteitä 2.1 ja 2.2, jotka sisälsivät yksityiskohtaista tietoa IBM:n ohjelmistolisensseistä ja yksikköhinnoista. Hankintapäätöksen liitteenä olleista hintaliitteistä ensimmäinen, 2.1. oli luovutettu Tieto Finland Oy:lle tietopyynnön jälkeen.

Toinen hintaliite sen sijaan sisälsi keskuskoneympäristön ohjelmistolisenssien volyymissidonnaisen hintamuutoksen laskentakaavan. Näin ollen sen katsotaan olevan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisesti liikesalaisuus.

Koska Tieto Finland Oy oli osallistunut tarjouskilpailuun, sillä voisi olla mahdollisuus saada tiedot julkisuuslain 11 §:n 1 momentin asianomaisasemalla, ja saman lainpykälän 2 momentin 6 kohdan nojalla, jonka mukaan vaikka tarjouskilpailuun osallistuneella ei ole oikeutta toisen osallistuneen liikesalaisuuksiin, tieto tarjousten vertailussa käytetystä hinnasta on kuitenkin aina annettava. Kela ei kuitenkaan käyttänyt tarjouskilpailussa vertailuperusteluna yksikkökohtaista hinnoittelua vaan kokonaishintaa, joten liitettä 2.2. ei perustellusti tarvinnut luovuttaa Tieto Finland Oy:lle.

Viranomainen: Kansaneläkelaitos.

Tietopyytjä: Tieto Finland Oy.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 28.10.2013

Taltonumero: 3386

Diaarinumero: 157/2/12

Muutos aiempaan päätökseen: Ei

Kansaneläkelaitos 13.12.2011 nro 21/43/2011

Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat

Loppuputulos: Tieto luovutetaan pääosin.

Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyyn liittyvät asiakirjat ovat julkista tietoa siltä osin, kun niissä ei ilmene tietoja valtion sopimus Kumppaneina olevien pankkien nimistä sekä sellaisista muista niitä koskevista tai niihin liittyvistä yksilöintitiedoista, joista pankin nimi voidaan saada selville.

Muutoin julkisia ovat: 1) valtiovarainministereiden Evangelos Venizelos ja Jutta Urpilainen 13.2.2012 päivättyä ja 20.2.2012 allekirjoittamaa asiakirja, 2) seuraavat 23.2.2012 päivättyjä asiakirjat: a) ISDA Master Agreement, b) ISDA Schedule to the Master Agreement, c) Credit Support Annex to the Schedule to the ISDA Master

Agreement, d) Total Return Swap Confirmation ja e) Escrow and Custody Agreement.

Tiedon pyytäjällä oli kansanedustaja, mutta sillä ei ollut asian kannalta merkitystä. Tiedon salassa pitoon ei ollut perusteita, sillä tietojen luovuttamisen ei voitu katsoa aiheuttavan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä. Niiden julkistamisen ei voida myöskään katsoa heikentävän julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohdan mukaisesti Suomen valtion mahdollisuuksia edullisiin sijoitus-, rahoitus- ja velanhoitojärjestelyihin.

Viranomainen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytäjä: Kansanedustaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2013:90 \(verkkolinkki KHO:n sivuille\)](#)

Antopäivä: 14.5.2013

Taltionumero: 1660

Diaarinumero: 1603/1/12

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Valtiovarainministeriö 27.4.2012 nro VM/469/07.01.01.00/2012

Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 2

Loppuputulos: Tieto luovutetaan pääosin.

Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyyn liittyvät asiakirjat ovat julkista tietoa siltä osin, kun niissä ei ilmene tietoja valtion sopimuskumppaneina olevien pankkien nimistä sekä sellaisista muista niitä koskevista tai niihin liittyvistä yksilöintitiedoista, joista pankin nimi voidaan saada selville.

Muutoin julkisia ovat: 1) valtiovarainministereiden Evangelos Venizelos ja Jutta Urpilainen 13.2.2012 päivättyä ja 20.2.2012 allekirjoittamaa asiakirja, 2) seuraavat 23.2.2012 päivättyjä asiakirjat: a) ISDA Master Agreement, b) ISDA Schedule to the Master Agreement, c) Credit Support Annex to the Schedule to the ISDA Master

Agreement, d) Total Return Swap Confirmation ja e) Escrow and Custody Agreement.

Tiedon salassa pitoon ei ollut perusteita, sillä tietojen luovuttamisen ei voitu katsoa aiheuttavan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä. Niiden julkistamisen ei voida myöskään katsoa heikentävän julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohdan mukaisesti Suomen valtion mahdollisuuksia edullisiin sijoitus-, rahoitus- ja velanhoitojärjestelyihin.

Viranomainen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytäjä: Helsingin Sanomat.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 14.5.2013

Taltonnumero: 1661

Diaarinumero: 1627/1/12

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Valtiovarainministeriö 27.4.2012 nro VM/410/07.01.01.00/2012

Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 3

Loppuputulos: Tieto luovutetaan pääosin.

Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyyn liittyvät asiakirjat ovat julkista tietoa siltä osin, kun niissä ei ilmene tietoja valtion sopimuskumppaneina olevien pankkien nimistä sekä sellaisista muista niitä koskevista tai niihin liittyvistä yksilöintitiedoista, joista pankin nimi voidaan saada selville.

Muutoin julkisia ovat: 1) valtiovarainministereiden Evangelos Venizelos ja Jutta Urpilainen 13.2.2012 päivättyä ja 20.2.2012 allekirjoittamaa asiakirja, 2) seuraavat 23.2.2012 päivättyjä asiakirjat: a) ISDA Master Agreement, b) ISDA Schedule to the Master Agreement, c) Credit Support Annex to the Schedule to the ISDA Master

Agreement, d) Total Return Swap Confirmation ja e) Escrow and Custody Agreement.

Tiedon salassa pitoon ei ollut perusteita, sillä tietojen luovuttamisen ei voitu katsoa aiheuttavan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä. Niiden julkistamisen ei voida myöskään katsoa heikentävän julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohdan mukaisesti Suomen valtion mahdollisuuksia edullisiin sijoitus-, rahoitus- ja velanhoitojärjestelyihin.

Viranomainen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytäjä: Taloussanomien.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 14.5.2013

Taltonnumero: 1662

Diaarinumero: 1644/1/12

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Valtiovarainministeriö 27.4.2012 nro VM/450/07.01.01.00/2012

Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 4

Loppuputulos: Tieto luovutetaan pääosin.

Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyyn liittyvät asiakirjat ovat julkista tietoa siltä osin, kun niissä ei ilmene tietoja valtion sopimuskumppaneina olevien pankkien nimistä sekä sellaisista muista niitä koskevista tai niihin liittyvistä yksilöintitiedoista, joista pankin nimi voidaan saada selville. Muutoin julkisia ovat: 1) valtiovarainministereiden Evangelos Venizelos ja Jutta Urpilainen 13.2.2012 päivättyä ja 20.2.2012 allekirjoittamaa asiakirja, 2) seuraavat 23.2.2012 päivättyjä asiakirjat: a) ISDA Master Agreement, b) ISDA Schedule to the Master Agreement, c) Credit Support Annex to the Schedule to the ISDA Master

Agreement, d) Total Return Swap Confirmation ja e) Escrow and Custody Agreement. Tiedon salassa pitoon ei ollut perusteita, sillä tietojen luovuttamisen ei voitu katsoa aiheuttavan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä. Niiden julkistamisen ei voida myöskään katsoa heikentävän julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohdan mukaisesti Suomen valtion mahdollisuuksia edullisiin sijoitus-, rahoitus- ja velanhoitojärjestelyihin.

Viranomainen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytäjä: Tutkija.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 14.5.2013

Taltionumero: 1664

Diaarinumero: 1654/1/12

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Valtiovarainministeriö 27.4.2012 nro VM/450/07.01.01.00/2012

Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 5

Lopputuloks: Tieto luovutetaan pääosin.

Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyyn liittyvät asiakirjat ovat julkista tietoa siltä osin, kun niissä ei ilmene tietoja valtion sopimuskumppaneina olevien pankkien nimistä sekä sellaisista muista niistä koskevista tai niihin liittyvistä yksilöintitiedoista, joista pankin nimi voidaan saada selville.

Muutoin julkisia ovat: 1) valtiovarainministereiden Evangelos Venizelos ja Jutta Urpilainen 13.2.2012 päivättyä ja 20.2.2012 allekirjoittamaa asiakirja, 2) seuraavat 23.2.2012 päivättyjä asiakirjat: a) ISDA Master Agreement, b) ISDA Schedule to the Master Agreement, c) Credit Support Annex to the Schedule to the ISDA Master

Agreement, d) Total Return Swap Confirmation ja e) Escrow and Custody Agreement. Tiedon salassa pitoon ei ollut perusteita, sillä tietojen luovuttamisen ei voitu katsoa aiheuttavan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä.

Niiden julkistamisen ei voida myöskään katsoa heikentävän julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohdan mukaisesti Suomen valtion mahdollisuuksia edullisiin sijoitus-, rahoitus- ja velanhoitojärjestelyihin.

Viranomainen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytäjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 14.5.2013

Taltionumero: 1665

Diaarinumero: 1720/1/12

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Valtiovarainministeriö 27.4.2012 nro VM/484/07.01.01.00/2012

Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyn asiakirjat 6

Loppuputulos: Tieto luovutetaan pääosin.

Kreikan lainaohjelman vakuusjärjestelyyn liittyvät asiakirjat ovat julkista tietoa siltä osin, kun niissä ei ilmene tietoja valtion sopimusosapuolena olevien pankkien nimistä sekä sellaisista muista niistä koskevista tai niihin liittyvistä yksilöintitiedoista, joista pankin nimi voidaan saada selville. Muutoin julkisia ovat: 1) valtiovarainministeriöiden Evangelos Venizelos ja Jutta Urpilainen 13.2.2012 päivättyä ja 20.2.2012 allekirjoittamaa asiakirja, 2) seuraavat 23.2.2012 päivättyjä asiakirjat: a) ISDA Master Agreement, b) ISDA Schedule to the Master Agreement, c) Credit Support Annex to the Schedule to the ISDA Master

Agreement, d) Total Return Swap Confirmation ja e) Escrow and Custody Agreement. Tiedon salassa pitoon ei ollut perusteita, sillä tietojen luovuttamisen ei voitu katsoa aiheuttavan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä. Niiden julkistamisen ei voida myöskään katsoa heikentävän julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohdan mukaisesti Suomen valtion mahdollisuuksia edullisiin sijoitus-, rahoitus- ja velanhoitojärjestelyihin.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Viranomainen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytäjä: Kansanedustaja.

Antopäivä: 14.5.2013

Taltonnumero: 1666

Diaarinumero: 1723/1/12

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Valtiovarainministeriö 27.4.2012 nro VM/475/07.01.01.00/2012

Oikeudenkäyntikorvausmenettelyt

Lopputuloks: Tieto on jo luovutettu.

Hallinto-oikeuden on selvítettävä oikeudenkäyntikulujen määrä, mikäli oikeudenkäyntikulut määrätään viranomaisen maksettavaksi. Hallintokäyttölain 74 §:n 2 momentin mukaisesti on otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Ensimmäisessä tässä ratkaistussa asiassa oli kyse Oulun seudun koulutuskuntayhtymän ammattiopisto lautakunnan tekemästä valituksesta, jonka se perui. Edellä mainittu viranomaisen määrättiin maksamaan toisen osapuolen 500 euron oikeudenkäyntikulut.

Toisessa tapauksessa yksityishenkilö vaati Oulun seudun koulutuskuntayhtymän ammattiopiston lautakuntaa korvaamaan aiemmassa hallinto-oikeuden päätöksessä sille määrätyn 300 euron korvauksen sijaan kulut kokonaisuudessaan, eli 369 euroa. KHO ei nähnyt tarvetta muuttaa aiempaa ratkaisua, mutta johtuen alemman hallinto-oikeuden menettelyvirheestä, yksityishenkilölle ei määrätty maksettavaksi korvausta oikeudenkäyntikuluista korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Viranomaisen: Oulun seudun koulutuskuntayhtymän ammattiopiston lautakunta.

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 30.1.2013

Taltionumero: 365

Diaarinumero: 2081/1/11 ja 2106/111

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: 2081/1/11 peruttu, 2106/111 ei.

Oulun hallinto-oikeus 31.5.2011 nro 11/0235/1

Peruutettu valitus

Lopputuloks: -

Mikäli valituksen esittäjä peruu valituksen, käsittely raukeaa.

Viranomaisen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytäjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 14.5.2013

Taltionumero: 1668

Diaarinumero: 1033/2/12

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: -

Valtiovarainministeriön päätös 7.3.2012 nro VM/492/07.01.01.00/2012

Poliisin hävinneet muistiinpanot

Lopputuloks: Tietoa ei luovuteta.

Mikäli viranomaisella ei ole hallussa esitutkintapyyntöön liittyntä asiakirjaa, johon tietopyyntö kohdistuu siitä syystä, että sitä ei ole arkistoitu, ei tietoa luovuteta.

Viranomaisella on kuitenkin velvollisuus tarkastaa, mitä tietoja tutkintapyyntöön yhteydessä on arkistoitu. Mikäli poliisin tutkinnanjohtaja on alustavassa selvityksessä kerännyt muistilapulle tietoja, eikä muista henkilötietoja jotka liittyvät tapaukseen, josta ei aloitettu esitutkintapyyntöä, voidaan selitystä pitää uskottavana juttujen suuren määrän vuoksi.

Tietopyytjä oli vaatinut kahden hänen ikkunoita pesseen nuoren naisen henkilötietoja, joiden hän oli katsonut syyllistyneen kunnianloukkaukseen häntä kohtaan. Pirkanmaan poliisilaitoksen tutkinnanjohtaja oli selvittänyt asiaa ja katsonut alustavassa selvityksessä, että rikosta ei ole tapahtunut.

Viranomainen: Pirkanmaan poliisilaitos.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 23.1.2013

Taltionumero: 290

Diaarinumero: 1663/1/11

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 12.4.2011 nro 11/0217/3

Potilasvahinkolautakunnan täysistuntoratkaisut

Loppuputulos: Tietoa ei saakaan luovuttaa.

Potilasvahinkolautakunnan täysistuntoratkaisut ja siinä tehdyt päätökset ovat salassa pidettävää tietoa, vaikka niistä peitettäisiin henkilötiedot.

Ratkaisusuositukset ja lausunnot kuvaavat tarkoin potilaan terveydentilaa, hänelle tehtyjä tutkimuksia, annettua hoitoa ja hoitotuloksia. Tietopyytjä oli Suomen Potilasvahinkoapu Oy.

Selvityksiä saattaa olla useiden vuosien ajalta. Asiakirjat sisältävät siten tietoa terveydentilasta, vammaisuudesta sekä hänen saamastaan terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelusta, jotka kuuluvat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan perusteella ehdottoman salassapidon piiriin. Alemman hallinto-oikeuden päätöksessä tieto määrättiin luovutettavaksi siten, että henkilötiedot on poistettu. Potilasvahinkolautakunta valitti päätöksestä, ja KHO totesi, ettei tiedoista ole erotettavissa julkista ja salassa pidettävää osaa, sillä yksityiskohtaiset potilaskertomukset voidaan yhdistää yksityiseen henkilöön.

Viranomainen: Potilasvahinkolautakunta.

Tietopyytjä: Lakiasiantomisto Suomen Potilasvahinkoapu Oy.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2013:28 \(verkkolinkki KHO:n sivuille\)](#)

Antopäivä: 18.2.2013

Taltionumero: 585

Diaarinumero: 3016/1/10

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 9.7.2010 nro 10/0621/2

Rahoitusasiakirjat ja finanssivalvonnan velvoittaminen

Lopputulos: Tietoa ei luovuteta, koska viranomaisella ei ole sitä hallussaan.

Hallinto-oikeuden toimivaltaan ei kuulu Finanssivalvonnan velvoittaminen hankkimaan asiakirjaa, jota sillä ei ole.

Tietopyytäjää pyysi Finanssivalvonnalta OP-Rahoituskeskus Oy:n (OPR) ja itsensä väliseen rahoitussopimukseen liittyviä velkakirjoja, joista vanhimmat olivat vuodelta 1991.

Finanssivalvonta oli saanut OPR:lta haltuunsa asiakirjoja, joista osa koski OPR:n omaa toimintaa luotonantoon liittyen ja oli siten julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohtien 15 ja 20 perusteella salassa pidettävää: eli se liittyi tarkastustoimintaan ja oli liikesalaisuuksia. Rahoitustarkastuksen tarkastuskäynti oli perustunut tietopyytäjän tekemiin väitteisiin, joissa hän mm. esitti, että OPR oli nostonut luotonjärjestelysopimuksen limiittistä luvatta kahdessa erässä, 2 750 000 markkaa, ja 4 546 490,66 markkaa.

Tietopyytäjää itseään koskeviin asiakirjoihin hänellä oli oikeus asianomaisoikeus julkisuuslain 11 §:n 1 momentin perusteella, sillä ne olivat voineet vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn Rahoitustarkastuksessa. Finanssivalvonta oli todennut, että se on jo luovuttanut kaikki hallussaan olevat asiakirjat, jotka koskevat tietopyytäjää. Lisäksi se totesi, että tehtyjen luottopäätösten säilytysaika on 20 vuotta. Tietopyytäjän käsitys, että Finanssivalvonnalla on hallussaan asiakirjat perustuu 6.9.2002 päivättyyn muistioon ja 29.10.2008 tehdyn päätöksen sanamuotoon.

Viranomainen: Finanssivalvonta.

Tietopyytäjä: Yrittäjä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 19.9.2013

Taltonumero: 2967

Diaarinumero: 551/2/12

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 11.1.2012 nro 12/0011/5

Rauennut valitus

Lopputuloks: Valitus raukeaa.

Mikäli viranomainen on myöhemmällä päätöksellä poistanut aiemman päätöksen, jonka korkein hallinto-oikeus on sitten ratkaissut, valitus aiemmasta päätöksestä raukeaa. Lisäksi korkein hallinto-oikeus merkitsee rauenneeseen päätökseen sen päätöksen diaarinumeron, mikä pohjalta asia on käsitelty. Kyseessä oli Suomen ja Kreikan väliset vakuussopimukset ja tietopyytäjänä kansanedustaja.

Viranomainen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytäjä: Kansanedustaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 14.5.2013

Taltionumero: 1667

Diaarinumero: 905/2/12

Muutos aiempaan päätökseen: -

Valtiovarainministeriö 8.3.2012 nro VM/469/07.01.01.00/2012

Rauennut valitus 2

Lopputuloks: Valitus raukeaa

Mikäli viranomainen on myöhemmällä päätöksellä poistanut aiemman päätöksen, jonka korkein hallinto-oikeus on sitten ratkaissut, valitus aiemmasta päätöksestä raukeaa. Lisäksi korkein hallinto-oikeus merkitsee rauenneeseen päätökseen sen päätöksen diaarinumeron, mikä pohjalta asia on käsitelty. Kyseessä oli Suomen ja Kreikan väliset vakuussopimukset ja tietopyytäjänä kansanedustaja.

Viranomainen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytäjä: Kansanedustaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 14.5.2013

Taltionumero: 1669

Diaarinumero: 1034/2/12

Muutos aiempaan päätökseen: -

Valtiovarainministeriö 8.3.2012 nro VM/475/07.01.01.00/2012

Rauennut valitus 3

Lopputuloks: Valitus raukeaa.

Mikäli viranomainen on myöhemmällä päätöksellä poistanut aiemman päätöksen, jonka korkein hallinto-oikeus on sitten ratkaissut, valitus aiemmasta päätöksestä raukeaa. Lisäksi korkein hallinto-oikeus merkitsee rauenneeseen päätökseen sen päätöksen diaarinumeron, mikä pohjalta asia on käsitelty. Kyseessä oli Suomen ja Kreikan väliset vakuussopimukset ja tietopyytäjänä sanomalehti.

Viranomainen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytäjä: Helsingin Sanomat.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 14.5.2013

Taltionumero: 1670

Diaarinumero: 1135/2/12

Muutos aiempaan päätökseen: -

Valtiovarainministeriö 7.3.2012 nro VM 410/07.01.01.00/2012

Rauennut valitus 4

Lopputuloks: Valitus raukeaa.

Mikäli viranomaisen on myöhemmällä päätöksellä poistanut aiemman päätöksen, jonka korkein hallinto-oikeus on sitten ratkaissut, valitus aiemmasta päätöksestä raukeaa. Lisäksi korkein hallinto-oikeus merkitsee rauenneeseen päätökseen sen päätöksen diaarinumeron, mikä pohjalta asia on käsitelty. Kyseessä oli Suomen ja Kreikan väliset vakuussopimukset ja tietopyytäjänä toimittaja.

Viranomaisen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytäjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 14.5.2013

Taltionumero: 1671

Diaarinumero: 1153/2/12

Muutos aiempaan päätökseen: -

Valtiovarainministeriö 8.3.2012 nro VM/484/07.01.01.00/2012

Reseptilääkeostotietojen käyttäminen tutkimukseen

Loppuputulos: Tietoa ei luovuteta.

Rekisteritiedot astmalääkkeisiin kohdistuneista reseptiostoista sisältävät julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan mukaan salassa pidettävää tietoa henkilön terveydentilasta tai hänen saamastaan hoidosta.

Kuitenkin julkisuuslain 28 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen voi luovuttaa tietoa salassa pidettävästä tiedosta tieteellistä tutkimusta varten, mikäli tiedon luovuttaminen ei loukkaa niiden etuja, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Kuitenkin kyseisen momentin 2. virkkeen mukaan lupaa harkittaessa on huolehdittava siitä, että tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan.

Kela sai näin ollen kieltäytyä perustellusti EPID Research Oy:n pyynnöstä saada tiedot 1.1.1995 - 31.12.2010 liittyen tutkimukseen " ER11-9422: Havainnoiva rekisteritutkimus eri hoitokäytäntöjen arviointi astmaa sairastavilla potilailla, jotka käyttävät kortikosteroideja mahdollisesti yhdessä lyhyt- ja pitkävaikutteisten beta2-antagonistien kanssa erillisistä suun kautta inhaloitavista kuivajauheinhalaattoreista", vaikka tiedot käyttäjistä on anonymisoitu.

Tutkimusta rahoitti lääkeyritys, joka oli varannut mahdollisuuden kommentoida ja ehdottaa muutoksia ennalta mahdollisiin julkaisuihin, ja laatia julkaisut yhdessä tutkimuksen tekijöiden kanssa. Näin ollen tutkimuksen vapautta ja autonomisuutta ei voitu turvata.

Asiassa ei ollut merkitystä sillä, että Kelan näkemyksen mukaan tutkimussuunnitelmassa ja menetelmissä oli aukkoja, ja että esimerkiksi viime aikoina yleistyneet yhdistelmä lääkkeet olivat suljettu tutkimuksen ulkopuolelle. Kela epäili, että tutkimusaineiston käyttö siinä tarkoituksessa, jonka EPID Research Oy on ilmoittanut, antaa vaikutelman siitä, että tietoja käytettäisiin pikemminkin osana lääkkeiden markkinointia. EPID Research Oy kiisti tämän. Tutkimussuunnitelma sinänsä täytti tutkimukselta vaaditut laadulliset kriteerit KHO:n ja mm. HUS:n koordinoivan eettisen toimikunnan mukaan.

Viranomainen: Kansaneläkelaitos. (Kansaneläkelaitoksen palveluosasto).

Tietopyytjä: EPID Research Oy.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 22.11.2013

Taltionumero: 3651

Diaarinumero: 582/2/12

Muutos aiempaan päätökseen: Ei

Kansaneläkelaitoksen palveluosasto 16.1.2012 nro Kela 59/522/2011

Sukuselvitys seurakuntayhtymältä kuolinpesään kohdistuvaa perintää varten

Lopputuloks: Tietoa ei luovuteta.

Väestötietojärjestelmän tiedot, kuten sukuselvitys, eivät ole sellaisia julkisuuslain mukaisia viranomaisen asiakirjoja, joihin sovelletaan julkisuuslain 9 §:n mukaista yleistä tiedonsaantioikeutta.

Perintäyhtiöllä on oikeus saada tieto kuolinpesän osakkaiden henkilötiedot tilaamalla kopio perukirjasta paikallisesta verotoimistosta. Perintäyhtiöllä on myös oikeus saada henkilöiden osoitetiedot joko perukirjasta tai maistraatista. Jos velkoja pystyy luotettavasti osoittamaan, että perukirjan kopiota ei ole saatavissa verotoimistosta, niin tietoa voi tiedustella seurakuntayhtymältä.

Helsingin seurakuntayhtymän keskusrekisteriltä sukuselvitystä tiedustellut perintätoimisto oli halunnut sukuselvityksen periäkseen kuolleen henkilön kuolinpesältä vainajan velkoja, muttei ollut edes väittänyt, ettei perukirjaa ole saatavilla. Perintätoimisto oli vedonnut, ettei perukirjaa aina ole saatavilla tai sen saamiseen menee liian kauan. Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyyttä koskevalle tiedolle on rajoituksia, joten seurakunnalta sukuselvitystä ei voitu luovuttaa sellaisenaan.

Viranomainen: Helsingin seurakuntayhtymä.

Tietopyytäjä: Intrum Justitia Oy.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 8.5.2013

Taltionumero: 1637

Diaarinumero: 3702/2/11

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 7.11.2011 nro 11/1108/5

Valtioneuvoston tilaamat palkkioselvitykset

Loppuputulos: Tieto luovutetaan osin.

Valtioneuvoston Alexander Corporate Finance Oy:ltä tilaamat selvitykset pörssiyritysten, valtioenemmistöisten yritysten ja valtion osakkuusyhtiöiden johdon palkitsemista, ja vertailutiedoista ulkomaisten pörssiyritysten vertailutiedoista ovat osin julkisia. Julkiset tiedot eivät ole yhdistettävissä mihinkään selvityksessä mainittuun yhtiöön tai kehenkään niiden palveluksessa olevaan henkilöön.

Näiden henkilöiden osalta valtioneuvoston kanslian on arvioitava, ovatko tiedot mainittujen yritysten liikesalaisuuksia tai Alexander Corporate Finance Oy:n liikesalaisuuksia ja siten julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan nojalla salassa pidettäviä. Henkilöitä koskevat tiedot voivat myös sisältää tietoa henkilöiden taloudellisesta asemasta, joka puolestaan on julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 23 mukaan salassa pidettävää.

Ulkomaisten yritysten vertailuaineiston pohjana on käytetty julkista IFRS-raportointia joka on julkista, joten se osa on julkista Valtioneuvoston ja Alexander Corporate Finance Oy:nkin mukaan.

Merkittävää asiassa on, että Alexander Corporate Finance Oy:n ja Valtioneuvoston keskenään sopima salassapito ei ole sitova, vaan julkisuuslain 22 §:n 1 momentin asiakirja on salassa pidettävä vain, jos se on julkisuuslain tai muun lain mukaan säädetty salassa pidettäväksi.

Viranomainen: Valtioneuvoston kanslia.

Tietopyytjä: Toimituspäällikkö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 27.9.2013

Taltionumero: 3090

Diaarinumero: 3085/2/11

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Valtioneuvoston kanslia 8.9.2011 nro VNK/905/71/2011

Vesiskootterien eroavaisuudet

Lopputulos: Tietoa ei luovuteta.

Merenkulkulaitoksen hallussa olevat asiakirjat, jotka koskivat Yhdysvaltain ja Euroopan markkinoille tarkoitettujen vesiskootterien eroavaisuuksia ja sähköpostikirjeenvaihto Merenkulkulaitoksen ja vesiskootterivalmistajan välillä on salassa pidettävää tietoa.

Tietoa pyytänyt henkilö oli tuonut USA:sta suomeen 10 vesiskootteria ja toimittanut Turun tullille asiakirjat tullausta ja skootterien liikkeeseen laskemista varten. Merenkulkulaitos oli tutkinut asiakirjat ja todennut niiden olevan väärennettyjä. Huvivienelain 15 §:n mukaan Merenkulkulaitos valvoo, että tuotteen ovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisia silloin, kun ne saatetaan markkinoille tai otetaan käyttöön. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaan valvontatoimeen liittyvät asiakirjat ovat salassa pidettävää tietoa.

Lisäksi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan salassa pidettäviä ovat asiakirjat, jotka sisältävät liikesalaisuuksia. Skootterien valmistajayhtiö oli ilmoittanut Merenkulkulaitokselle, että vertailutaulukko USA:n ja Euroopan markkinoille tarkoitettujen skootterien tarkoista eroavaisuuksista on erittäin luottamuksellista tietoa, jota yritys ei ole luovuttanut edes tytäryhtiöilleen. Se on luovutettu vain valvontatehtävää varten, eikä tietoa ole tarkoitettu elinkeinoharjoittajalle tuotteiden valmistamista tai asiakirjojen väärentämistä varten.

Viranomainen: Merenkulkulaitos.

Tietopyytäjä: Yrittäjä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 4.4.2013

Taltionumero: 1164

Diaarinumero: 1455/1/10

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Turun hallinto-oikeus 23.3.2010 nro 10/0281/2

Viestintäoperaattorin verkon kapasiteettitiedot

Loppuputulos: Tieto luovutetaan osin.

Elisa Oyj:n toimintaa kuvaavat ja toimialalla yleisesti tiedossa olevat tekniset asiat ja Viestintäviraston määräyksen 58 5 §:n 2 momentin perusteella edellytetyt seuraamis- ja ylläpitotoimet verkon suorituskykyyn liittyen ovat asianosaisjulkista tietoa, eli luovutettava Elisa Oyj:n asiakkaalle TeleWell Oy.

Asianosaisjulkiseksi julkisuuslain 11 §:n säännöksen pohjalta määrättiin: 1) TeleWell Oy:n käyttämän Elisa Oyj:n tukiaseman käyttöasteen tarkastelun ajanjakso, 2) tämän tukiaseman teoreettisen maksimikapasiteetin numeerinen arvo, ja 3) tämän tukiaseman kiiretuntiliikenteen numeerinen liikennemittausten enimmäisarvo.

Elisa Oyj oli valituksessaan vedonnut, että tietoja ei luovuteta TeleWell Oy:n asianomaisasemasta huolimatta julkisuuslain 11 §:n 2 momentin mainitsemien erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi.

Viestintämarkkinalain 112 §:n 1 momentin mukaan teleyrityksellä on velvollisuus kerätä liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä Viestintävirastolle teletoiminnan ohjauksen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja. Tiedot teleasemista ja yrityksen käyttämästä tekniikasta voivat sisältää paitsi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan salassa pidettävää tietoa liikesalaisuuksia, mutta myös kansallista turvallisuutta koskevia tietoja.

Kansallista turvallisuutta koskevat tiedot täyttävät julkisuuslain 11 §:n 2 momentin mainitsemien erittäin tärkeän yleisen edun, jonka pohjalta tieto voi olla myös asianomaiselle salassa pidettävää. Kyse kuitenkin oli niin pienestä osasta telekapasiteettia, ettei tiedon luovuttamisen voida katsoa olevan vastoin erittäin tärkeää yleistä etua, eikä myöskään Elisa Oyj:n erittäin tärkeää yksityistä etua, sillä TeleWell Oy ei ole sen kilpailija. TeleWell Oy ei kuitenkaan saa julkisuuslain 23 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen mukaan ilmaista sivullisille tietoja, joita se on saanut asianomaisaseman nojalla.

Viranomainen: Viestintävirasto.

Tietopyytjä: TeleWell Oy.

Huom!: Asiasta valitti Elisa Oyj.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 1.10.2013

Taltionumero: 3121

Diaarinumero: 67/2/12

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 14.12.2011 nro 11/1276/5

Virkahakuasiakirjat

Loppuputulos: Tietoa luovutetaan.

Tieto Tampereen kaupungin konsernihallinnon terveyden ja toimintakyvyn edistämisen ydinprosessin tilaajapäällikön virkaa hakeneista, tai niistä, jotka ovat antaneet suostumuksensa virkaan nimittämiseksi, kopiot valinnan valmisteluun liittyneistä asiakirjoista, ja pöytäkirjanotteet valinnasta kaupunginhallituksessa käydystä keskustelusta ovat julkista tietoa.

Kaupunginhallitus oli vedonnut kieltäytyessään julkisuuslain 5 §:n, ja toissijaisesti julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohtiin 20 ja 32. Julkisuuslain 5 §:n viimeisessä virkkeessä ei kuitenkaan säädetä asiakirjojen julkisuudesta tai salassapidosta vaan ainoastaan poikkeuksesta pääsääntöön, jonka mukaan julkisesti haettavana olleeseen virkaan voidaan ottaa vain sitä määräajassa hakenut henkilö.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohta 20 taas koskee yksityistä elinkeinotoimintaa, eikä tieto siitä, että joku on hakenut julkista virkaa tai antanut suostumuksensa virkaan nimittämiseksi ole elinkeinotoimintaa koskeva tieto. Kahden hakijan osalla ansioluettelosta löytyy tietoja osallistumisesta yhdistystoimintaan, mutta koska ne koskevat heidän oman ammattialansa lääketieteellisten yhdistysten toimintaa ja luottamustehtäviä niissä ja ne on esitetty julkiseen pääsemiseksi, ei niitä voida pitää julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 32 kohdassa tarkoitettuina salassa pidettävinä yhdistystoimintaa koskevinä tietoina.

Valituksessaan Tampereen kaupunki oli vedonnut suostumusmenettelyyn ja siihen, että suostumuksenantajien tulee voida luottaa siihen, että heidän aikomuksensa hakea ja saada julkinen virka ei tule julkisuuteen, jotta sujuva siirtyminen elinkeinoelämästä julkiseen virkaan voidaan taata.

Viranomainen: Tampereen kaupunginhallitus.

Tietopyytjä: Toimittaja.

Huom!: Viranomainen valitti.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2013:188 \(verkkolinkki KHO:n sivuille\)](#)

Antopäivä: 4.12.2013

Taltionumero: 3798

Diaarinumero: 3564/1/12

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 6.11.2012 nro 12/0657/3

Yhtiön rahoittama lääketutkimus

Loppupulos: Tietoa ei luovuteta.

Lääketutkimusta koordinoivan eettisen toimikunnan lausunnot tutkimussuunnitelmasta ja tutkimuksesta vastaavan henkilön eettiset arviot koskien lääkeyhtiön rahoittamaa tutkimusta ovat salattua tietoa.

Se on salattua, koska yhtiö ei puolla sen luovuttamista ja se saattaa sisältää julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaista liike- tai ammattisalaisuuden piiriin kuuluvaa tietoa, joka on pidettävä salassa.

Lisäksi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 21 kohdan mukaan salassa pidettäviä ovat opinnäytetyön tai tieteellisen tutkimuksen suunnitelma tai muu kehittämistyö tai niiden arviointi, mutta tätä seikkaa ei oltu käytetty perusteena edellisessä päätöksessä.

Asiassa ei ollut kysymys kuluttajien terveyden suojaamiseksi tarvittava tieto, sillä eettisen toimikunnan arvioilla ei ole vaikutusta kuluttajien terveyteen. Se, että osa eettisen toimikunnan lausunnossa olleista tiedoista oli aiemmin vuotanut julkisuuteen ei ole pätevä laillinen peruste koko asiakirjan julkistamiseksi. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri oli katsonut, ettei se voi luovuttaa pyydettyjä tietoja julkisuuslain 24§:n 1 momentin 20 kohdan, eli liikesalaisuuden perusteella.

Viranomainen: Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) koordinoiva eettinen toimikunta.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 15.3.2013

Taltionumero: 969

Diaarinumero: 2412/1/10

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 31.5.2010 nro 10/0468/2

Yhtiön rahoittama lääketutkimus 2

Lopputulokset: Tietoa luovutetaan osin.

Yhtiön rahoittamasta lääketutkimuksesta tehdyn eettisen toimikunnan arviosta osat, jotka eivät sisällä julkisuuslain 24§:n 1 momentin 20 kohdan nojalla liikesalaisuudeksi, tai julkisuuslain 24§:n 1 momentin 21 kohdan mukaan tutkimuksellisten syiden takia salassa pidettävää tietoa ovat julkista tietoa.

Täten tietopyytäjälle luovutettiin tutkimuseettisen toimikunnan arviosta ne osat, jotka Helsingin hallinto-oikeus katsoi olleen sellaisia, etteivät ne sisällä salassa pidettävää materiaalia. Tiedot luovutettiin siten, että salassa pidettäviksi katsotut osat peitettiin. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri oli katsonut, ettei se voi luovuttaa pyydettyjä tietoja julkisuuslain 24§:n 1 momentin 20 kohdan, eli liikesalaisuuden perusteella.

Viranomainen: Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) koordinoiva eettinen toimikunta.

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 15.3.2013

Taltionumero: 970

Diaarinumero: 2413/1/10

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 31.5.2010 nro 10/0469/2

Yhtiön tiedonsaantioikeus Tekesiltä

Loppuputulos: Tieto luovutetaan.

Imogen Business Solutions Oy:n liiketoimintaa koskevat entisen työntekijän sähköpostiviestit Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskukselle Tekesille, ja Tekesin vastaukset niihin eivät ole julkista tietoa.

Yhtiöllä on asianomistajana entisen työntekijän tai työntekijöiden tekemää mahdollista oikeudenkäyntiä vastaan varautuakseen, mikäli se ei vaaranna erittäin tärkeää yleistä tai yksityistä etua. Erittäin tärkeä yksityinen etu voi toteutua tilanteessa, jossa tietojen ilmaiseminen voi vaarantaa tietojen antajan, eli sähköpostien lähettäjän turvallisuuden.

Yhtiöllä kuitenkin oli jo tiedossaan sähköpostien lähettäjän henkilöllisyys. KHO:n arvion mukaan viestit eivät sisältäneet mitään sellaista, joka voisi enää vaarantaa niiden lähettäjän turvallisuuden. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 15 kohdalla suojataan osaltaan ilmoituksen kohdetta niin, etteivät sittemmin perättömäksi osoittautuneet ilmiannot tule julkisiksi.

Lainkohta on siten säädetty yhtiön itsensä turvaksi, eikä perustetta evätä tietopyyntö asianomaiselta ollut.

Viranomainen: Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes.

Tietopyytäjä: Imogen Business Solutions Oy.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

KHO:2013:32 (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 21.2.2013

Taltionumero: 616

Diaarinumero: 3467/1/10

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Kouvolan hallinto-oikeus 5.8.2010 nro 10/0487/2

KHO 2014

- Asianajotoimiston valmisteluasiakirjat valtion asiassa
- Energia- ja ilmastostrategian perusura
- Espanjan lainaohjelman vakuusjärjestely
- Kestävän kasvun malli -tutkimushanke
- Laajahkojen henkilötietojen vaatiminen sähköpostilla maksutta
- Lappeenrannan kaupunkiyhtiöt oy:n tilintarkastuspöytäkirja
- Louhintatyömaan räjäytystiedot
- Taksien suorakorvausjärjestelmän toimivuusraportit
- Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit
- Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit 2
- Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit 3

Antopäivä	Vuosi kirja	Tal tior numero	Dia rit un nus	Viranomainen	Tietopyytä jä	Tieto	Asiasanat
23.12.2014	Muu päätös 4083 /2014	4083	44 /1 /13	Kansaneläkelaitos	Turun Seudun Invataksit ry	Taksien suorakorvausjärjestelmän toimivuusraportit	
2.12.2014		3830	38 /87 /1 /13	KHO	Useita yksityishenkilöitä	Esittelijän muistio	
23.11.2014			18 /40 /1 /12			EU-Pilot -menettelyn kannanotot	
19.11.2014		3615	32 /91 /1 /12	Valtiovarainministeriö	Uutispäätoimittaja Minna Holopainen	Asianajotoimiston valmisteluasiakirjat valtion asiassa	
18.11.2014	Muu päätös 3597 /2014	3597	19 /79 /1 /13	Valtioneuvoston kanslia	Toimituspäällikkö Annikka Mutanen	Kestävän kasvun malli - tutkimushanke	
18.11.2014		3598	15 /53 /1 /13	Oulun evankelis-luterilaisten seurakuntien yhteinen kirkkoneuvosto	Yksityishenkilö	Laajahkojen henkilötietojen vaatiminen sähköpostilla maksutta	
14.11.2014		3574	11 /43 /1 /13	Kymenlaakson poliisilaitos	Yksityishenkilö	Esitutkimamateriaali	
14.11.2014		3573	29 /59 /1 /13	Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskus	Yksityishenkilö	Sijoituspäätökseen liittyvää tietoa	
3.11.2014		3387	06 /48 /1 /14	Riihimäen vankila	Yksityishenkilö	Poistumislupaan liittyviä tietoja	
3.11.2014		3389	13 /08 /1 /14	Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskus	Yksityishenkilö	Vankilätietoja	
3.11.2014		3386	29 /84 /1 /13	Verohallinto	Yksityishenkilö	Perukirja	

3. 11. .20 14		3388	34 39 /1 /13	Pirkanmaan poliisilaitos	Yksityishenkilö	Asiakirjoihin tehty merkintä	
3. 11. .20 14		3390	38 83 /1 /13	Verohallinto	A, C Oy ja B Ky	selvitystä siitä, miksi Verohallinto ei ole hakenut D Oy:tä konkurssiin	
6. 10 .20 14	KHO 6.10.2 014 /2976	2976	38 30 /1 /12	Työ- ja elinkeinoministeriö	Yksityishenkilö	Fingrid Oy:n kauppaan liittyviä asiakirjoja	Fingrid Oy:n osakekaupan asiakirjajulkisuusasia
15. 9. .20 14		2731	45 /1 /14		Yksityishenkilö	Yksityishenkilö pyytää HaOa velvoittamaan kaupungin viranhaltijan vastaamaan tietopyyntöön	
15. 9. .20 14		2732	44 /1 /14		Yksityishenkilö	Yksityishenkilö pyytää HaOa velvoittamaan kaupungin viranhaltijan vastaamaan tietopyyntöön	
18. 8. .20 14		2414	16 12 /1 /13	Lappeenrannan kaupungin tarkastuslautakunta	Sanoma Lehtimedia Oy/ESS	Lappeenrannan kaupunkiyhtiöt oy:n tilintarkastuspöytäkirja	
11. 7. .20 14		2230	17 99 /1 /14	KHO	A Oy	Esittelijän muistio	
18. 6. .20 14	Muu päätös 1966/2014	1966	32 07 /1 /12	Valtiovarainministeriö	Toimittaja Anniina Luotonen	Espanjan lainaohjelman vakuusjärjestely	
12. 6. .20 14		1915	28 52 /2 /11	Liikenteen turvallisuusvirasto	Yksityishenkilö	Kirjeenvaihtoa	
10. 6. .20 14		1852	33 16 /1 /12	Virkamieslautakunta	Yksityishenkilö	Ylimääräistä muutoksenhakua Åbo Akademin lehtorin virkasuhdekiistassa	
3. 6. .20 14		1768	06 22 /1 /14	KHO	Yksityishenkilö	Esittelijän muistio	
20. 5. .20 14	KHO: 2014: 83	1619	34 42 /1 /12	Pohjola Vakuutus Oy ja A-Vakuutus Oy	Vakuutusosngelmaisten liitto ry	Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit	Julkisuuslain soveltamisala, Julkinen tehtävä, Julkinen valta, Vakuutusyhtiö, Lakisääteinen vakuutus, Asiantuntijalääkäri, Palvelussuhde, Toimeksiantosuhde, Salassapidetävä tieto, Liikesalaisuus, Ammattisalaisuus, Henkilökohtaisia oloja kuvaava tieto, Henkilöllisyys
20. 5. .20 14	Muu päätös 1620/2014	1620	34 60 /1 /12	Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	Vakuutusosngelmaisten liitto ry	Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit 2	
20. 5. .20 14	Muu päätös 1621/2014	1621	34 61 /1 /12	Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva	Vakuutusosngelmaisten liitto ry	Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit 3	
8. 5. .20 14	KHO: 2014: 69	1505	32 62 /1 /12	Pohjois-Savon poliisilaitos	Yksityishenkilö	Omat lokitiedot	Lokitiето, Poliisin tietojärjestelmä, Tietojärjestelmien turvajärjestelyt, Asianosaisen tiedonsaantioikeus
22. 4. .20 14		1376	38 30 /1 /13	KHO	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
8. 4. .20 14	KHO: 2014: 58	1153	27 82 /1 /12	Kotkan ympäristölautakunta	Yksityishenkilö	Louhintatyömaan räjäytystiedot	Räjäytyksen kenttäkoko, Liikesalaisuus, Toiminnan tarkkailutieto, Julkisuuslaki, Ympäristönsuojelulaki

25 . 3. 20 14	902	21 67 /1 /13	Kuntayhtymä Kaksineuvoinen	Yksityishen kiö	Omaisen tietoja	
28 . 2. 20 14	626	14 70 /1 /12	Turvatekniikan keskus	Oy AGA Ab	Algol Oy:n turvallisusselvityksen salassapidetyt tiedot	
14 . 2. 20 14	490	37 42 /1 /12	Työ- ja elinkeinoministeriö	Greenpeace	Energia- ja ilmastostrategian perusura	
23 . 1. 20 14	158	18 40 /1 /12	Ålands landskapsregering	Olof Erland	Euroopan komission kirjeenvaihtoa EU-Pilot -asiassa	
23 . 1. 20 14	159	20 13 /1 /19	Seurakuntaneuvosto	Yksityishen kiö	kokouksen esityslista	
14 . 1. 20 14	77	22 34 /1 /13	KHO	Yksityishen kiö	Esittelijän muistio	

Asianajotoimiston valmisteluasiakirjat valtion asiassa

Lopputuloks: Tietoa luovutetaan osin.

Asianajotoimisto Linklatersin valmisteluasiakirjat liittyen Kreikan ja Espanjan lainaohjelmiin on osin tietoa, johon ei sovelleta julkisuuslakia, vaikka molemmissa tapauksissa yhtenä sopimusosapuolena on Suomen valtio.

Ne osat asiakirjoista, mitkä valtiovarainministeriö arkistoi, ovat julkisia. Molemmat vakuusjärjestelyt on toteutettu tiiviissä yhteistyössä Suomen valtion, asianajotoimisto Linklatersin ja kreikkalaisten ja espanjalaisten sopimusosapuolten kanssa. Aineisto sisältää vakuusjärjestelyjen valmistelua, yhteydenpitoa, hahmottelu- ja neuvotteluaineistoa ja sopimusasiakirjaluonnoksia.

Aineisto katsottiin kokonaan julkisuuslain 5 §:n 4 momentin tarkoittamaksi viranomaisten ja niiden lukuun toimivien yksityisten ja yhteisöjen välisiksi neuvotteluiksi, yhteydenpitoa ja muuta niihin verrattavaa sisäistä työskentelyä varten laadituiksi asiakirjoiksi. Niihin sovelletaan julkisuuslakia, mikäli ne liitetään arkistoon.

Arkistoitujen tietojen osalta valtiovarainministeriö kuitenkin oli luovuttanut salassa pidettäviä yksilöintitietoja lukuun ottamatta aineiston toimittajalle, joten niiltä osin valitus raukesi. Muutoin aineistoa ei tarvitse luovuttaa.

Asiaan ei vaikuttanut valtiovarainministeriön mainitsema julkisuuslain 5 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettu asian valmistelua varten laadittujen asiakirjan ulottumattomuus julkisuuslain piiriin, sillä aineistosta ei voida erottaa asian käsittelyä varten tarkoitettuja tietoja valmistelutiedoista, koska ministeriön ja Linklatersin yhteistyö on jatkuvaluontoinen prosessi.

Viranomainen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytäjä: Toimittaja. (Uutispäätoimittaja)

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 19.11.2014

Taltionumero: 3615

Diaarinumero: 3291/1/12

Muutos aiempaan päätökseen: Ei

Valtiovarainministeriö 5.10.2012 nro VM/1332/07.01.01.00/2012

Energia- ja ilmastostrategian perusura

Lopputulokset: Tietoa ei luovuteta. (Se ei ollut vielä julkista ja valitus hylättiin)

Energia- ja ilmastopolitiikan perusura, sen oletukset, ja sen ennusteet eivät keskeneräisinä ole julkista tietoa.

Greenpeace oli 16.7.2012 pyytänyt perusuraa ja sen oletuksia nähtäväkseen. Tällöin ministeriö oli vastannut, että asia on keskeneräinen ja valmistuu 2012 lopussa. Uusi tietopyyntö tehtiin 18.10.2012 ja siihen vastattiin 29.11.2012, jolloin asia oli työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen mukaan vielä kesken. Greenpeace oli valittanut asiasta KHO:een, sillä se ei pitänyt tätä uskottavana, koska BAU-skenaarioista oli ollut lehtijuttua jo tammikuussa 2012 ja työ- ja elinkeinoministeriö oli 12.12.2012 toimittanut sidosryhmäseminaariin powerpoint-esityksen, jossa esitellään energiankulutuksen BAU-skenaarioita. Lisäksi Greenpeace valitti KHO:een päätöksenteon työ- ja elinkeinoministeriön päätöksenteon hitaudesta. Tämä valitus jätettiin tutkimatta. KHO totesi, että tietopyyntö voitiin hylätä, sillä asia oli vielä keskeneräinen 2012 loppuun ja 2013 alkupuolella, jolloin työ- ja elinkeinoministeriö voi käyttää julkisuuslain 9 §:m 2 momentin perusteella harkintaa.

Viranomainen: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Tietopyytjä: Greenpeace.

Työ- ja elinkeinoministeriö 29.11.2012 nro TEM/2405/03.10.03/2012

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 14.2.2014

Taltionumero: 490

Diaarinumero: 3742/1/12

Muutos aiempaan päätökseen: Ei

Espanjan lainaohjelman vakuusjärjestely

Loppuputulos: Tieto luovutetaan osin.

Espanjan ja Suomen välisen vakuussopimuksen asiakirjat ovat pääosin julkista tietoa.

Salattua tietoa asiakirjoissa on järjestelyssä asiamiehenä toimivan kansainvälisen investointipankin nimi ja kaikki tieto, mistä pankki voidaan välillisesti päätellä. Lisäksi pankilla on perusteltu intressi pitää salassa eräitä tietoja, jotka koskevat sen sopimuksiin perustuvia velvoitteita ja oikeuksia sekä palkkion määräytymisperusteita. Ne ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan tarkoittamia investointipankin liikesalaisuuksia.

KHO noudatti asiassa samaa periaatetta kuin Kreikan Vakuusjärjestelyissä. Toisin sanoen, liikesalaisuudet tulevat ilmi etenkin siinä tilanteessa, jos investointipankin nimi luovutetaan, täten tätä nimenomaista pyydettyä tietoa ei annettu.

Asiakirjat ISDA Master Agreement, ISDA Schedule to Master Agreement ja Total Swap Confirmation luovutettiin kokonaisuudessaan. Osin tiedot poistettuna luovutettiin Credit Support Annex to the Schedule to the ISDA Master Agreement, Escrow and Custody Agreement, Party A fee letter ja Party B fee letter.

Viranomainen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytäjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 1966/2014 \(verkkolinkki KHO:n sivuille\)](#)

Antopäivä: 18.6.2014

Taltionumero: 1966

Diaarinumero: 3207/1/12

Muutos aiempaan päätökseen: Ei

Valtiovarainministeriö 26.9.2012 nro VM/1320/07.01.01.00/2012

Kestävän kasvun malli -tutkimushanke

Lopputulokset: Tieto luovutetaan.

Kansainväliseen tutkimushankkeeseen "Kestävän kasvun malli" liittyvät datankeruun teknisen vaiheen kuvaava väliraportti, *case study* ja osateemojen analyysit ovat julkista tietoa.

Tutkimukset ovat julkisuuslain 6 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan julkisia. Vaikka tietopyynnön teon aikaan tulevaisuusselontekoa ei oltu vielä tehty, eikä tutkimushankkeen loppuraporttia ollut julkaistu, niin case-tutkimukset, osateemojen analyysit ja tekninen raportti eivät kuitenkaan ole julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 21 kohdassa tarkoitettuja tutkimussuunnitelmia eivätkä tutkimuksen perusaineistoa, joka on mainitun kohdan mukaan salassa pidettävää.

Täten tieto olisi tullut luovuttaa julkisuuslain 9 §:n 1 momentin mukaisen tiedonsaamisoikeuden pohjalta jo silloin, kun pyyntö tehtiin. Valtioneuvoston kanslian tekemä päätös oli lainvastainen.

Viranomainen: Valtioneuvoston kanslia.

Tietopyytjä: Toimituspäällikkö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 3597/2014 \(verkkolinkki KHO:n sivuille\)](#)

Antopäivä: 18.11.2014

Taltionumero: 3597

Diaarinumero: 1979/1/13

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Valtioneuvoston kanslia 20.5.2013 nro VNK/238/71/2013

Laajahkojen henkilötietojen vaatiminen sähköpostilla maksutta

Lopputulos: Tietoa ei luovuteta vaaditulla tavalla, eikä maksutta.

Seurakuntayhtymän keskusrekisterissä olevat tiedot 1895 Ouluun muuttaneesta henkilöstä ovat julkista tietoa, mukaan lukien tiedot vuosilta 1900-1910:

- 1) avioliiton solmimisesta ja purkautumisesta
- 2) avioliiton täydellisestä nimestä, syntymäajasta ja -paikasta sekä kuolinajasta ja -paikasta
- 3) aviopuolison ammatista ja muuttotiedoista
- 4) lasten täydellisistä nimistä ja heidän syntymäajastaan ja -paikoistaan sekä kuolinajoista ja -paikoista,
- 5) kyseisen henkilön ammatista, muuttotiedoista ja kuolinajasta ja -paikasta,
- 6) kyseisen henkilön viimeisestä asuinsoitteesta, ja
- 7) mahdollisista rikoskirjatieoista, jolla ei kuitenkaan tarkoiteta rikosrekisteritietoja, jotka ovat salassa pidettäviä, ja
- 8) muut yli 50 vuotta vanhat merkinnät liittyen kyseiseen henkilöön.

Tietopyytjä ei ilmoittanut käyttötarkoitusta tietopyynnölleen ja vaati tietojen luovutusta kustannuksitta ja sähköpostitse. Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalvelusta annetun lain 48 §:n mukaan evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan viranomaisten on pyydetäessä annettava todistuksia ennen uskontokuntien jäsenrekisteristä annetun lain (614/1998) voimaantuloa kirkollisista väestörekistereistä ja niihin kuuluvista asiakirjoista. Sen lain 50 §:n 1 momentin mukaan tietojen luovuttamista haetaan kirjallisesti, ja niitä haettaessa tai pyydetäessä on ilmoitettava käyttötarkoitus sekä muut luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat.

Julkisuuslain 34 §:n 6 momentin mukaan muista, kuin julkisuuslain 9 §:n (yleisöjulkisuus) tai 11 §:n (asianosaisjulkisuus) johtuvista perusteista luovutetuissa asiakirjoissa peritään maksu noudattaen, mitä maksuperusteissa säädetään. Tietojen kerääminen tietopyytäjälle valmiiksi vaatisi esim. sukututkimuspohjaista tuntityötä, ja lisäksi tietojen luovuttaminen sähköpostilla on vastoin kirkkohallituksen tietojenluovutusohjeita. Tietopyytjä ei suostunut ilmoittamaan käyttötarkoitusta, eikä liioin maksamaan tai hyväksymään muuta tietojen luovutustapaa, joten tietopyyntö voitiin hylätä.

Viranomainen: Oulun evankelis-luterilaisten seurakuntien yhteinen kirkkoneuvosto.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 18.11.2014

Taltionumero: 3598

Diaarinumero: 1553/1/13

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Oulun hallinto-oikeus 29.4.2013 nro 13/0236/2

Lappeenrannan kaupunkiyhtiöt oy:n tilintarkastuspöytäkirja

Lopputulokset: Tietoa ei luovuteta.

Lappeenrannan kaupunkiyhtiöt Oy:tä koskeva tilintarkastuspöytäkirja ajalta 1.1.-31.12.2010. on salattua tietoa.

Tilintarkastuspöytäkirja sisältää tiedon Lappeenrannan Kaupunkiyhtiöt Oy:n ja sen sopimuskumppanin välisen markkinointisopimuksen vuosittaisesta hinnasta sekä tietoja Lappeenrannan Kaupunkiyhtiöt Oy:n riskinotosta ja eräästä rahoitussuunnitelmasta. Tiedot ovat yksityisiä liikesalaisuuksia, joten ne ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan perusteella salassa pidettäviä.

Tilintarkastuslain 16 §:n mukaan tilintarkastaja voi esittää huomautuksia seikoista, joita ei esitellä tilintarkastuskertomuksessa. Tällaiset tiedot on käsiteltävä viipymättä ja pöytäkirja on säilytettävä luotettavalla tavalla. Lappeenrannan kaupungin tarkastuslautakunta oli tilintarkastuslain 16 §:n lisäksi vedonnut julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 15 kohdan salassapitosäännökseen, jolla säädetään tarkastustehtävään liittyvien tietojen salaamisesta niiden toimintaedellytyksien turvaamiseksi.

Viranomainen: Lappeenrannan kaupungin tarkastuslautakunta.

Tietopyytäjä: Toimittaja. (Etelä-Saimaa).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 18.8.2014

Taltonnumero: 2414

Diaarinumero: 1612/1/13

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Kouvolan hallinto-oikeus 7.5.2013 nro 13/0161/1

Louhintatyömaan räjäytystiedot

Loppupulos: Tieto luovutetaan pääosin.

Rudus Oy:n louhintatyömaan räjäytysten kellonajat, tärinälle määritetyt raja-arvot ja tärinämittausten tulokset 1.10.2009–11.11.2010 ovat julkista tietoa.

Tietopyytäjän pyyntö saada tieto myös räjäytysten kenttäkoosta ja ns. heittosuunnasta jätettiin tutkimatta 29.11.2010 alkavan ajanjakson osalta, sillä omakotitalon alueella omistama tietopyytjä ei ollut enää oikeussuojan tarpeessa. Kotkan ympäristöjohtokunta on ilmoittanut, ettei aiempia tietoja ole arkistoitu.

Kuitenkin Rudus Oy:n ympäristölupaa koskevan ympäristölautakunnan liitteenä on räjäytyksiä 28.7.-2.9.2010 koskeva taulukko, jossa mainitaan räjäytysajankohdat ja mitatut tärinäarvot, joten nämä tiedot on luovutettava. Räjäytysten kenttään osalta kyse on tiedosta, joka liittyy Rudus Oy:n louhintaprosessiin ja kapasiteettiin. Kysymys ei ole kuitenkaan sellaisista teknistä, taloudellista tai tietotaitoa kuvaavista tiedoista, joita voitaisiin pitää liikesalaisuuksina. Niiden pohjalta ei voida tehdä päätelmiä sen käyttämistä räjäytystekniikoista siinä määrin, että tieto olisi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitettu liikesalaisuus tai vastaava yksityistä elinkeinotoimintaa koskeva seikka. Lisäksi ympäristönsuojelulain 109 §:n 1 momentin mukaisesti kyse on tarkkailutiedoista, jotka eivät mainitun lain mukaan ole salassa pidettäviä. Siten niitä ei voi lähtökohtaisesti pitää salassa pidettävinä. Niin sanotuista räjäytysten heittosuunnista ympäristökeskuksella ei ollut hallussaan tietoja.

Viranomainen: Kotkan ympäristölautakunta.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö. (Omakotitalon omistaja).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2014:58 \(verkkolinkki KHO:n sivuille\)](#)

Antopäivä: 8.4.2014

Taltionumero: 1153

Diaarinumero: 2782/1/12

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Kouvolan hallinto-oikeus 27.8.2012 nro 12/0485/2

Taksien suorakorvausjärjestelmän toimivuusraportit

Loppuputulos: Tieto luovutetaan osin.

Lounais-Suomen Taxidata Oy:n (LTSD) Kelalle kuukausittain toimittamat raportit suorakorvausjärjestelmän toimivuudesta toiminnan aloittamisesta lähtien on osin julkista, osin salattua.

Raportin välilehdet "Yleistä VAR", "Matkat kunnittain" ja "Palautteet", "Puhelinpalvelu", ja "Matkat" ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisesti salassa pidettäviä liikesalaisuuksia, sillä niiden pohjalta yhtiön tuotto voidaan laskea hyvinkin tarkasti, ja päiväkohtaisten erittelyjen pohjalta kilpailija pystyy arvioimaan kuluja ja toimintaa edukseen.

Asiassa ei vaikuttanut julkisuuslain 11 §:n perusteinen asianosaisen tiedonsaantioikeus, sillä Turun Seudun Invataksit ry:n tietopyyntö ei liittynyt sellaiseen asiaan, jossa se olisi asianomaisen asemassa. Asiaan liittyi, että Kela oli mahdollisesti rikkonut hankintalakia ostaessaan palvelut LTSD:ltä ilman kilpailutusta, ja ratkaisuun merkittiin, että KHO päätöksellä 26.5.2014 taltionumero 1658 on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön suorakorvausmenettelyyn liittyvässä julkista hankintaa koskevassa asiassa dn:o 2500/3/12. Kuitenkin, vaikka Kela myöhemmin kilpailuttaisi sopimuksen, ei sillä ole velvollisuutta tai oikeutta luovuttaa LTSD:n liikesalaisuuksia tietopyynnön hetkellä.

Viranomainen: Kansaneläkelaitos.

Tietopyytjä: Turun Seudun Invataksit ry.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 4083/2014 \(verkkolinkki KHO:n sivuille\)](#)

Antopäivä: 23.12.2014

Taltionumero: 4083

Diaarinumero: 44/1/13

Muutos aiempaan päätökseen: Ei

Kansaneläkelaitoksen terveysosasto 4.12.2012 nro 3/013/2012

Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit

Loppuotulos: Tieto luovutetaan, mutta ei sähköisessä muodossa, tai kopiona tai tulosteena.

Tieto Pohjola Vakuutus Oy:n ja A-Vakuutus Oy:n käyttämistä asiantuntijalääkäreistä on julkista tietoa.

Pohjola Vakuutus Oy ja A-Vakuutus Oy vetosivat, etteivät he käytä julkista valtaa valitessaan asiantuntijalääkäreitä, jolloin julkisuuslaki ei koske heitä, sillä he eivät ole viranomaisia. Julkisuuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 30/1998 vp) mukaan julkisuuslain lähtökohtana on, että julkisuusperiaatteen tulisi koskea julkisen vallan käyttöä riippumatta siitä, miten asioiden hoito on organisoitu, eli hoitaako asiaa viranomainen vai yksityinen taho. Vakuutusyhtiöt ovat yhteisöjä, jotka julkisuuslain 4 §:n 2 momentin ovat julkisuuslain alaisia vain niiden käyttäessä julkista valtaa. Koska asiantuntijalääkärit osallistuvat vakuutusyhtiöille kuuluvien lakisääteisten tehtävien hoitoon, joihin liittyy julkisen vallan käyttöä, tulee tietoa käsitellä viranomaisen henkilörekisterinä riippumatta siitä, ovatko lääkärit työsopimuksen mukaisessa työsuhteessa, vai antavatko he lausuntoja toimeksiannon perusteella.

Tämä tieto ei ole myöskään julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 tai 20 kohdan tarkoittama liikesalaisuus. Koska tiedot, vaikka ne ovatkin julkisia, kuitenkin muodostavat henkilörekisterin, asettaa julkisuuslain 16 §:n 3 momentti rajoituksia, miten viranomaisen henkilörekisteristä voidaan luovuttaa tietoja. Tietojen sähköinen luovutus, sekä luovutus kopiona tai tulosteena edellyttävät, että pyytäjällä on oikeus käsitellä kyseisiä tietoja. Vakuutusongelmaisten liitto ry:n vaatimus suullisesta käsittelystä hylättiin myös.

Viranomainen: Pohjola Vakuutus Oy ja A-Vakuutus Oy. (julkisvaltaa käyttäviä yhteisöjä).

Tietopyytäjä: Vakuutusongelmaisten liitto ry.

Huom!: Molemmat valittivat.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2014:83 \(verkkolinkki KHO:n sivuille\)](#)

Antopäivä: 20.5.2014

Taltionumero: 1619

Diaarinumero: 3442/1/12

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 24.10.2012 nro 12/0912/5

Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit 2

Loppuputulos: Tieto luovutetaan, mutta ei sähköisessä muodossa, tai kopiona tai tulosteena.

Tieto Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan käyttämistä asiantuntijalääkäreistä on julkista tietoa.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola vetosi, että yhtiön työntekijät ovat yksityisoikeudellisessa työsuhteessa, joten julkisuuslaki ei koske tätä tietoa. Julkisuuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 30/1998 vp) mukaan julkisuuslain lähtökohtana on, että julkisuusperiaatteen tulisi koskea julkisen vallan käyttöä riippumatta siitä, miten asioiden hoito on organisoitu, eli hoitaako asiaa viranomaisen vai yksityinen taho. Vakuutusyhtiöt ovat yhteisöjä, jotka julkisuuslain 4 §:n 2 momentin ovat julkisuuslain alaisia vain niiden käyttäessä julkista valtaa.

Koska asiantuntijalääkärit osallistuvat vakuutusyhtiölle kuuluvien lakisääteisten tehtävien hoitoon, joihin liittyy julkisen vallan käyttöä, tulee tietoa käsitellä viranomaisen henkilörekisterinä riippumatta siitä, ovatko lääkärit työsopimuksen mukaisessa työsuhteessa, vai antavatko he lausuntoja toimeksiannon perusteella. Tämä tieto ei ole myöskään julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 tai 20 kohdan tarkoittama liikesalaisuus.

Koska tiedot, vaikka ne ovatkin julkisia, kuitenkin muodostavat henkilörekisterin, asettaa julkisuuslain 16 §:n 3 momentti rajoituksia, miten viranomaisen henkilörekisteristä voidaan luovuttaa tietoja. Tietojen sähköinen luovutus, sekä luovutus kopiona tai tulosteena edellyttävät, että pyytäjällä on oikeus käsitellä kyseisiä tietoja. Vakuutusongelmaisten liitto ry:n vaatimus suullisesta käsittelystä hylättiin myös.

Viranomaisen: Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola. (julkista valtaa käyttävä yhteisö).

Tietopyytjä: Vakuutusongelmaisten liitto ry.

Huom!: Molemmat valittivat.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 1620/2014 \(verkkolinkki KHO:n sivuille\)](#)

Antopäivä: 20.5.2014

Taltionumero: 1620

Diaarinumero: 3460/1/12

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 24.10.2012 nro 12/0911/5

Vakuutuslääkäritoimeen liittyvät lääkärit 3

Loppuputulos: Tieto luovutetaan, mutta ei sähköisessä muodossa, tai kopiona tai tulosteena.

Tieto Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turvan käyttämistä asiantuntijalääkäreistä on julkista tietoa.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva vetosi, että yhtiön työntekijät ovat yksityisoikeudellisessa työsuhteessa, joten julkisuuslaki ei koske tätä tietoa. Julkisuuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 30/1998 vp) mukaan julkisuuslain lähtökohtana on, että julkisuusperiaatteen tulisi koskea julkisen vallan käyttöä riippumatta siitä, miten asioiden hoito on organisoitu, eli hoitaako asiaa viranomainen vai yksityinen taho. Vakuutusyhtiöt ovat yhteisöjä, jotka julkisuuslain 4 §:n 2 momentin ovat julkisuuslain alaisia vain niiden käyttäessä julkista valtaa. Koska asiantuntijalääkärit osallistuvat vakuutusyhtiöille kuuluvien lakisääteisten tehtävien hoitoon, joihin liittyy julkisen vallan käyttöä, tulee tietoa käsitellä viranomaisen henkilökisterinä riippumatta siitä, ovatko lääkärit työsopimuksen mukaisessa työsuhteessa, vai antavatko he lausuntoja toimeksiannon perusteella.

Tämä tieto ei ole myöskään julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 tai 20 kohdan tarkoittama liikesalaisuus.

Koska tiedot, vaikka ne ovatkin julkisia, kuitenkin muodostavat henkilökisterin, asettaa julkisuuslain 16 §:n 3 momentti rajoituksia, miten viranomaisen henkilökisteristä voidaan luovuttaa tietoja. Tietojen sähköinen luovutus, sekä luovutus kopiona tai tulosteena edellyttävät, että pyytäjällä on oikeus käsitellä kyseisiä tietoja. Vakuutusongelmaisten liitto ry:n vaatimus suullisesta käsittelystä hylättiin myös.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 1621/2014 \(verkkolinkki KHO:n sivuille\)](#)

Antopäivä: 20.5.2014

Taltonumero: 1621

Diaarinumero: 3461/1/12

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen:

Viranomainen: Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva.

Tietopyytäjä: Vakuutusongelmaisten liitto ry.

Huom!: Molemmat valittivat.

Helsingin hallinto-oikeus 24.10.2012 nro 12/0913/5

KHO 2015

- Asiakirjojen saaminen luottamusaseman perusteella
- Dragsvikin varuskunnan lakkauttaminen
- Energiankäytön tulevaisuusmallinnukset
- Hovioikeuden yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoselvitys
- HUS-kuntayhtymän Apotti-hankkeen hankejohtajavalinnat
- Kansalaisuuspäätös
- Ministerin virkakalenteri
- Osallistavan sosiaaliturvan muiston luonnosversio
- Poliisin vinkkipalkkioiden vuosisummat 2008–2013
- Rahapeliasioiden kokonaiskuvaselvitys
- Selvitysmuistio huume poliisin toiminnasta 2007
- Sopimuskohtien tilapäinen salaaminen
- Teknisen käyttöyhteyden avaaminen
- Tietopyyntö vai kunnallisvalitus
- Tutkimuskohtaiset vastausviiveajat
- Työyhteisöselvitys ja hallintovalitus
- Valokuvat palaneesta autosta
- Valtion maa-aineisten ottoalueet
- Verovaltusasiakirjat
- Yhtiön vastine kansalaisjärjestöjen tekemään valitukseen

An top äivä	Vuosiki rja	Talti onu mero	Diari tu nnus	Viranomai nen	Tietopyyntäjä	Tieto	Asiasanat
17. 12. 20 15	Muu päätös 3727 /2015	3727	3090/1 /14	Maa- ja metsätalousministeriö	Morenia Oy	Valtion maa-aineisten ottoalueet	
11. 12. 20 15	KHO: 2015: 176	3613	3314/1 /14	Kouvolan kaupunki	Kouvolan kaupunginhallituksen jäsen	Asiakirjojen saaminen luottamusaseman perusteella	
11. 12. 20 15	Lyhyt 3614 /2015	3614	3234/1 /14 ja 2194 /1/11	Maavoimien esikunta	Toimittaja Vesa Laitinen	Paikkakunta kohtaiset kutsuntatilastot	Uusi asiakirja, Velvollisuus uuden asiakirjan laatimiseen
11. 12. 20 15	Muu päätös 3660 /2015	3660	3640/1 /14	Helsingin kaupungin työterveyskeskus	Yhtyneet Medix Laboratoriot Oy	Tutkimuskohtaiset vastausviiveajat	
11. 12. 20 15		3690	1446/1 /15	Jyväskylän kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden keskus	Yksityishenkilö	Omaisen tietoja	
9.1 2.2 015		3615	4120/1 /14	Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	Yksityishenkilö	Varman ja yrityksen keskinäinen lisäeläkevakuutus sopimus	
3.1 2.2 015	KHO: 2015: 171	3504	2068/1 /14	Helsingin hovioikeus	Toimittajat Jarkko Sipilä ja Susanna Reinboth	Hovioikeuden yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoselvitys	Hovioikeuden yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoselvitys, Viranomaisen sisäistä työskentelyä varten laadittu asiakirja, Julkisuusperiaate, Poikkeus
2.1 2.2 015		3509	3395/1 /15	Helsingin poliisilaitos	Yksityishenkilö	Lisätutkintapöytäkirja	
2.1 2.2 015		3511	2635/1 /15	HUS	Yksityishenkilö	Potilaskertomus	
26. 11. 20 15		3452	2882/1 /15	KHO	Yksityishenkilö	Esittelijän muistio	
23. 11. 20 15		3377	3433/1 /14	Helsingin poliisilaitos	Toimittaja Tero Karjalainen	Poliisin vinkkipalkkioiden vuosisummat 2008–2013	
23. 11. 20 15	Muu päätös 3379 /2015	3379	1558/1 /14	KRP	Toimittaja Tero Karjalainen	Poliisin vinkkipalkkioiden vuosisummat 2008–2013	
18. 11. 20 15	KHO: 2015: 165	3296	2128/1 /14	Ahvenanmaan kunta X	Yhtiö A	Muiden tarjouskilpaan osallistuneiden tarjoukset	Asianosaisen tiedonsaantioikeus, Tarjousasiakirja, Liiketoimintaa koskeva tieto, Ahvenanmaan maakuntalaki, Ahvenanmaa
18. 11. 20 15	KHO: 2015: 163	3290	0185/1 /14	Pääesikunta	Päätoimittaja Minna Holopainen	Dragsvikin varuskunnan lakkauttaminen	Maanpuolustussalaisuus, Osajulkisuus

18. 11. 20 15	Muu päätös 3348 /2015	3348	3704/1 /13			Kilpailuvirasto pyytää tietoja Valion kilpailijoilta, Valio valittaa	Asiakirjajulkisuutta kilpailuasiassa koskeva valitus
9.1 1.2 015	Muu päätös 3197 /2015	3197	1599/1 /14	Sosiaali- ja terveysministeriö	Yksityishenkilö	Osallistavan sosiaaliturvan muiston luonnosversio	
30. 10. 20 15	Muu päätös 3074 /2015	3074	0174/1 /15	Lounais-Suomen maistraatin Porin yksikkö	Yksityishenkilö	Omia omaisuustietoja	Asiakirjajulkisuutta koskeva valitus (valtuutus tiedon saamiseksi holhoustoimilain mukaisesta vuosittilistä ja omaisuusluettelosta)
16. 10. 20 15		2949	0774/1 /15	sosiaali- ja terveysministeriö	Kangasalan, Lempäälän, Pirkkalan, Nokian, Oriveden, Vesilahden ja Ylöjärven kunnat	sote-uudistuksen valmisteluun liittyviä tietoja ja asiakirjoja	
12. 10. 20 15		2913	3000/1 /14	Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysvirasto	Yksityishenkilö	Toimeentulotukipäätös	
2.1 0.2 015	Muu päätös 2806 /2015	2806	1303/1 /14	Rauman satamaliikelaitos	Yksityishenkilö	Tietopyyntö vai kunnallisvalitus	
11. 9.2 015	KHO: 2015: 133	2379	1463/1 /14	Helsingin kaupunki	Toimittaja Aleksi Kolehmainen	HUS-kuntayhtymän Apotti-hankkeen hankejohtajavalinnat	Yleisöjulkisuus, Kunnan työntekijän valinta, Tieto suostumuksesta työsuhteeseen, Headhunting, Salassapitolupauksen merkitys
27. 8.2 015		2263	1969/1 /14	Heinolan kaupunginhallitus	Yksityishenkilö	Työyhteisöselvitys ja hallintovalitus	
14. 8.2 015		2197	4078/1 /14	Kilpailu- ja kuluttajavirasto	Skanska Asfaltti Oy	asfalttikartelliasiaan liittyvät asiakirjat	
14. 8.2 015		2198	4110/1 /14	Kilpailu- ja kuluttajavirasto	Lemminkäinen Oyj	asfalttikartelliasiaan liittyvät asiakirjat	
14. 8.2 015		2199	4051/1 /14	Kilpailu- ja kuluttajavirasto	NCC Roads Oy ja Interasfaltti Oy	asfalttikartelliasiaan liittyvät asiakirjat	
11. 8.2 015	Muu päätös 2169 /2015	2169	0507/1 /14	Työ- ja elinkeinoministeriö	Taloussanommat	Energiankäytön tulevaisuusmallinnukset	
3.7 20 15	Muu päätös 1905 /2015	1905	0606/1 /13	Maahanmuuttovirasto	Toimittaja Jarkko Sipilä	Kansalaisuuspäätös	
30. 6.2 015		1883	2942/1 /13	Oikeusministeriö	Yksityishenkilö	Luovutuspapereita	
26. 6.2 015		1835	3208/1 /13	Tampereen kaupungin hyvinvointipalveluiden toimeentulotuen yksikkö	Yksityishenkilö	Toimeentulopäätökseen liittyviä tietoja	
5.6 20 15		1572	1368/1 /15	KHO	Yksityishenkilö	Esittelijän muistio	
5.6 20 15		1592	1547/1 /15	KHO	Yksityishenkilö	Esittelijän muistio	
5.6 20 15		1571	1642/1 /14	KHO	Yksityishenkilö	Esittelijän muistio	
5.6 20 15		1556	2239/1 /13	Vakuutusosikeus	Yksityishenkilö	Päätöksen purkuhakemus (yksityishenkilö)	
5.6 20 15		1555	2240/1 /13	työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta	Yksityishenkilö	Jaoston jäsenten kannanottoja	
5.6 20 15		1591	3204/1 /14	KHO	Yksityishenkilö	Esittelijän muistio	
2.6 20 15		1507	0824/1 /14	HUS	Yksityishenkilö	Lokitietoja	

2.6 .20 15		1508	0825/1 /14	HUS, Valvira	Yksityishenkilö	Ylimääräinen muutoksenhaku	
1.6 .20 15	Muu päätös 1434 /2015	1434	0396/1 /14	Helsingin hallinto-oikeus	Toimittaja Jarno Liski	Verovaltusasiakirjat	LGT-pankin suomalaisia tilinhaltijoita koskevien hallinto-oikeuden oikeudenkäyntiasiakirjojenjulkisuus
27.5.2 015	KHO: 27.5.2015/1419	1419	1630/1 /14	Rikosseuraamuslaitos	Yksityishenkilö	Lokitiedot	Lokitieto, Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmä, Vankitietojärjestelmä, Tietojärjestelmien turvajärjestelyt, Asianosaisen tiedonsaantioikeus, Vanki
25.5.2 015	Muu päätös 1355 /2015	1355	1272/1 /14	Sisäministeriö	Toimittaja Tero Karjalainen	Rahapeliasioiden kokonaiskuvaselvitys	
6.5 .20 15		1200	2228/1 /14	Kuusamon kaupunki	Yksityishenkilö	Oikeudenkäyntiin liittyviä asiakirjoja	
6.5 .20 15		1201	3112/1 /14	Rikosseuraamuslaitos	Yksityishenkilö	Lokitiedot	
21.4.2 015	Muu päätös 1042 /2015	1042	3323/1 /13	Työ- ja elinkeinoministeriö	Päätoimittaja Katri Pietarinen	Yhtiön vastine kansalaisjärjestöjen tekemään valitukseen	
16.4.2 015		1025	3361/1 /13	HUS	Yksityishenkilö	Omaisien tiedot	
16.4.2 015		1028	4067/1 /13	Sisäasiainministeriö	Toimittaja Tuomas Hyytinen	Selvitysmuistio huumeepoliisin toiminnasta 2007	
27.3.2 015	KHO: 2015:44	863	0754/1 /13	Väestötietojärjestelmä	Julkaisuyhtiö	Alueen kuolintietoja	Väestötietojärjestelmä, Tietojen luovuttaminen, Henkilötieto, Toimituksellinen tarkoitus, Julkaiseminen, Yksityiselämän suoja, Kuollut henkilö
25.3.2 015	KHO: 2015:41	843	3214/1 /13	Verohallinto	Suomen Asiakastieto Oy	Teknisen käyttöyhteyden avaaminen	Tietojen luovuttaminen, Tiedon antamistapa, Tekninen käyttöyhteys, Viranomaisen henkilörekisteri, Verotustiedot, Rahoitustoiminta
24.3.2 015	KHO: 2015:40	830	2539/1 /13	Hallinto-oikeus	Yksityishenkilö	Kopio valituksesta	Oikeudenkäyntiasiakirja, Terveydentilaa koskeva tieto, Työkyvynarviointimenettely
23.3.2 015	KHO: 23.3.2015/826	826	0238/1 /15	KHO?	Ei mainittu	Tutkimuslupa oikeudenkäyntiasiakirjoista	Oikeudenkäyntiasiakirja, Tutkimuslupa, Muutoksenhakutie, Valitusvakuutusosoikeuden päätöksestä
18.3.2 015	Muu päätös 781 /2015	781	3309/1 /13	Opetus- ja kulttuuriministeriö	Toimittaja Boris Salomon, YLE	Ministerin virkakalenteri	
16.2.2 015		414	2100/1 /13	Varsinais-Suomen poliisilaitos	Yksityishenkilö	Salassapitomerkinnät päätöksessä	
6.2 .20 15		304	2548/1 /13 ja 2592/2 /13	Liikenne ja viestintäministeriö	Sanoma News Oy ja STT-Lehtikuva	Sopimuskohtien tilapäinen salaaminen	
26.1.2 015	KHO: 2015:15	176	3196/1 /13	KRP	Yksityishenkilö	Telekuuntelutallenteet	Pakkokeino, Telekuuntelulla hankittu aineisto, Oikeudenkäyntiaineisto, Asianosainen, Salassapidettävä tieto

Asiakirjojen saaminen luottamusaseman perusteella

Loppupäätös: **Tietoa ei luovuteta.**

Kaupunginhallituksen jäsenillä on pääsy myös salaisiin asiakirjoihin, mikäli ne ovat tarpeen luottamustoimen hoitamisessa, johon liittyvät päätöksenteko ja hallinnon yleinen valvonta.

Oikeus ei perustu julkisuuslain 11 §:ssä tarkoitettuun asianomaisasemaan, vaan kuntalain 43 §:n.

Tapauksen kaupunginhallituksen jäsenellä oli oikeus saada WoonInno-hankkeen projektiryhmän ja ohjausryhmän pöytäkirjat liitteineen silloin, kun asia oli kaupunginhallituksen elinkeinojaoston käsittelyssä 23.5.2012–5.11.2012.

Tietopyyntö oli kuitenkin päivätty 15.11.2012, jolloin asia ei ollut luottamuselimen käsittelyssä. Valittaja ilmoitti vasta 20.8.2014 tarvitsevansa tietoja myös päätöksen toteutuksen valvomiseen luottamusmiesasemaansa vedoten, mutta hän ei ollut enää 14.1.2013 lukien kaupunginhallituksen jäsen eikä elinkeinojaoston jäsen. Hänen tulee tehdä uusi tietopyyntö uusien perusteiden.

Viranomaisen: Kouvolan kaupunki.

Tietopyytjä: Kouvolan kaupunginhallituksen jäsen.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2015:176](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 11.12.2015

Taltionumero: 3613

Diaarinumero: 3314/1/14

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Itä-Suomen hallinto-oikeus 12.9.2014 nro 14/5149/4

Dragsvikin varuskunnan lakkauttaminen

Lopputuloks: **Tietoa ei luovutetakaan.**

Uudenmaan prikaatia ja Dragsvikin varuskuntaa koskevat tiedot, jotka Helsingin hallinto-oikeus oikeutti toimittajan saamaan eivät olekaan julkisia.

Asiakirjat sisälsivät osin KHO:n mukaan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettuja puolustusvoimia ja maanpuolustusta koskevia tietoja, joiden kohdalla ei ole ilmeistä, etteivät ne vaaranna maanpuolustuksen etua. Toisaalta taas pyydettyä aineistoa voidaan luonnehtia laajaksi, ja edes niiden asiakirjojen osalla, mitkä toimittaja on oikeutettu saamaan, ei asiakirjojen sisältö olisi enää ymmärrettävissä sen jälkeen, kun salattavat osat on peitetty.

KHO:n ratkaisun mukaan julkisuuslain 10 § ei edellytä viranomaista niin yksityiskohtaiseen salassa pidettävien ja julkisten tietojen erittelyyn, kuin Helsingin hallinto-oikeuden päätös edellytti.

Viranomainen: Pääesikunta.

Tietopyytjä: Uutispäätoimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2015:163](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 18.11.2015

Taltionumero: 3290

Diaarinumero: 185/1/14

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä.

Helsingin hallinto-oikeus 18.12.2013 nro 13/0953/5

Energiankäytön tulevaisuusmallinnukset

Loppuputulos: **Tietoa ei luovuteta.**

Työ- ja elinkeinoministeriön energiankäytön tulevaisuutta käsittelevät Excel-mallinnukset, eli energiamalli kaikkine skenaarioineen, siihen syötettyine lähtöarvoineen, siinä käytettyine lähtöoletuksineen ja mallissa käytettyine algoritmeineen on salattua tietoa.

Julkisuuslain 5 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisesti se ei ole esittelyä tai asian käsittelyä varten annettu asiakirja, koska siihen tehdään työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen mukaisesti jatkuvasti muokkauksia ja sitä päivitetään ja kehitetään jatkuvasti. Täten se on asiakirja, jota voidaan luonnehtia luonnosmaiseksi ja osittain myös muistiinpanojen omaiseksi.

Sen sijaan kansallinen energia- ja ilmastostrategia, kun siitä raportoidaan Euroopan komissiolle, YK:n ilmastosopimuksen mukaisesti, tulee julkiseksi julkisuuslain 6 §:n 1 momentin pohjalta.

Tietopyytäjä oli vedonnut laskelmien taustaoletusten läpinäkyvyyteen, sillä ilman mallia kansalaiset eivät sen mukaan kykene arvioimaan päätöksenteon luotettavuutta. Työ- ja elinkeinoministeriö oli myös vedonnut julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaiseen liikesalaisuuteen, mutta päätöksessä keskeistä oli se, että asiakirja ei ole valmis tai tarkoitettu esitettäväksi tai päätöksentekoon suoraan.

Lisäksi merkitystä oli sillä seikalla, että tietopyyntöä ei oltu yksilöity koskemaan mitään jo valmistunutta ja päivättyä strategiapäivityksen, raportin tai taustaraportin valmisteluaineistoa.

Viranomainen: Työ- ja elinkeinoministeriö. (Energiaosasto).

Tietopyytäjä: Taloussanomien.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 2169/2015](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 11.8.2015

Taltionumero: 2169

Diaarinumero: 507/1/14

Muutos aiempaan päätökseen: Ei

Työ- ja elinkeinoministeriö 17.1.2014 nro TEM/2697/03.10.03/2013

Hovioikeuden yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoselvitys

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan ainakin osin.** (Asiakirjaan sovelletaan julkisuuslakia).

Helsingin hovioikeudessa suoritettu henkilökunnalla osoitettu kysely viraston yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotilanteesta, joka on valmistunut 20.6.2013 on asiakirja, johon sovelletaan julkisuuslakia.

Helsingin hovioikeuden kannanoton mukaan se on viranomaisen sisäistä käyttöä varten laadittu asiakirja, jota ei julkisuuslain 5 §:n 4 momentin mukaisesti tule pitää viranomaisen asiakirjana. Asiakirjasta oli laadittu aiemmin julkinen yhteenveto, mutta KHO katsoi, että varsinainen selvitys poikkeaa yhteenvedosta siinä määrin, ettei selvitystä voi pitää sisäisenä asiakirjana.

Selvitys itsessään sisältää kuvauksia epäasiallisesta käyttäytymisestä ja seksuaalisesta häirinnästä, joka ilmeni lähinnä epäasiallisena kielenkäyttönä, ja siinä oli nimetty henkilöitä, jotka olivat käyttäytyneet epäasiallisesti. Selvitys itsessään sisälsi kannanoton sen jakautumisesta julkiseen ja yksityiseen osaan.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2015:171](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Viranomainen: Helsingin hovi-oikeus.

Tietopyytäjät: Toimittajat. (2).

Antopäivä: 3.12.2015

Taltionumero: 3504

Diaarinumero: 2068/1/14

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 6.6.2014 nro 14/0450/5

HUS-kuntayhtymän Apotti-hankkeen hankejohtajavalinnat

Lopputulokset: **Tieto luovutetaan.**

Tieto Hus-kuntayhtymän yhteisen potilas- ja asiakastietojärjestelmähankkeen (Apotti-hanke) hankejohtajavalinnan toisella kierroksella olleen hakijan nimestä, viimeisimmästä työpaikasta ja koulutuksesta on julkista tietoa.

Hankejohtajan paikkaa hakenut henkilö oli halunnut, ettei halua nimeään julkistettavan, sillä siitä olisi haittaa hänen nykyiselle palvelussuhteelleen. Helsingin kaupunki oli vedonnut, että tieto on verrattavissa yksityistä elinkeinotoimintaa koskevaan seikkaan, joka on julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisesti salassa pidettävä. Mutta, koska hakija ei ole toiminut yksityisen elinkeinon harjoittajana tai ammatin harjoittajana, niin tieto ei voi olla salassa pidettävä kyseisen kohdan mukaan.

Lisäksi, vaikka ansioluettelo voi sisältää yksityisen elämän piiriin kuuluvia tietoja, jotka ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 23-32 kohtien mukaan salassa pidettäviä, niin kyseisen henkilön ansioluettelossa ei ollut tietoja henkilökohtaisista oloista. Toisekseen, tiedoilla on ollut merkityä hakijaprosessissa, niin julkisuutta pidettiin tapauksessa yksityisyyttä painavampana intressinä, vaikka henkilö oli vilpittömästi toivonut salassa pitoa.

Viranomainen: Helsingin kaupunki.

Tietopyytäjä: Toimittaja.

Huom!: Viranomainen valitti.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2015:133](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 11.9.2015

Taltionumero: 2379

Diaarinumero: 1463/1/14

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 4.4.2014 nro 14/0248/5

Kansalaisuus päätös

Loppupäätös: **Tieto luovutetaan.**

Kansalaisuuden myöntämistä koskeva Maahanmuuttoviraston päätös on julkista tietoa, mikäli se ei aiheuta vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille.

Maahanmuuttovirasto vetosi valituksessaan, että kansalaisuus päätös koskee Suomen valtion suhdetta henkilöön, joka voi olla myös toisen valtion kansalainen, ja on siten asiakirja, joka julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan salassa pidettävä sillä perusteella, että tiedon antaminen voi aiheuttaa haittaa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä.

Lisäksi tämä salassapitointressi olisi sama, kuin mikä on mainittu ulkomaalaisrekisterilain 11 §:ssä, joka mainitsee Suomen kansainväliset suhteet ja yhteistyön suojeltavana intressinä. Maahanmuuttovirasto myös vetosi, että asiassa on ensisijaisesti katsottava ulkomaalaisrekisterilain 11 §:sta, jossa lähtökohdana on salassapito toisin kuin julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa.

KHO totesi, että ulkomaalaisrekisterilaki ulottuu vain tehtävien hoitamista varten saatuihin asiakirjoihin, ja hallintopäätös ei ole sellainen. Täten asiassa on sovellettava julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohtaa, jonka pohjalta nimenomaisessa asiassa ei ilmennyt salassapitoperustetta. Toimittaja oli tietopyynnössään yksilöinyt, että pyyntö koskee vain julkisia asiakirjoja.

Viranomaisen: Maahanmuuttovirasto.

Tietopyytjä: Toimittaja.

Huom!: Viranomaisen valitti.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 1905/2015](#) (verkkolinkki KHO:n verkkosivuille)

Antopäivä: 3.7.2015

Taltonumero: 1905

Diaarinumero: 606/1/13

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 22.1.2013 nro 13/0022/5

Ministerin virkakalenteri

Loppupäätös: **Tietoa ei luovuteta.**

Ministerin virkakalenteri ei ole julkista tietoa. Se on verrattavissa julkisuuslain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin neuvotteluihin ja yhteydenpitoon sisäistä työskentelyä varten laadittuun asiakirjaan. Julkisuuslakia sovelletaan tällaisiin asiakirjoihin vain sillä edellytyksellä, että ne sisältävät sellaisia tietoja, jotka arkistoidaan.

Ministeriön selvityksen mukaan aikataulukalentereita ei tallenneta ministeriön arkistoon. Arkistoon eivät sen sijaan kuulu asiakirjat, jotka kertyvät ministereille yksityishenkilönä, puolueen puheenjohtajana ja kansanedustajana.

Vaikka toimittajan tietopyynnön voitiin katsoa liittyvän vain kalenterimerkintöihin, jotka liittyvät ministerin viran hoitamiseen. Niiden ei kuitenkaan voida katsoa olevan arkistolainsäädännön mukaan arkistoon liitettäviä, joten tietopyyntö voitiin hylätä julkisuuslain 5 §:n 4 momentin perusteella.

KHO ei ottanut kantaa, että tuleeko kalenteri menettämään luonteensa sisäisenä asiakirjana, mikäli se tulee luovutetuksi valtionneuvoston kanslian arkistoon hallituksen erottua.

Viranomainen: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Tietopyytävä: Yleisradion toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 781/2015](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 18.3.2015

Taltonnumero: 781

Diaarinumero: 3309/1/13

Muutos aiempaan päätökseen: Ei

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2.10.2013 nro OKM/2/092/2013

Osallistavan sosiaaliturvan muistion luonnosversio

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

Sosiaali- ja terveysministeriön osallistavaa sosiaaliturvaa koskevat muistiot ja asiakirjat ovat julkisia siltä osin, kun kyse on osallistavaa sosiaaliturvaa kehittämään asetetun työryhmän asettamispäätöksestä ja osallistavaa sosiaaliturvaa koskevan keskustelunavauksen viimeisestä versiosta. Sen sijaan keskustelunavauksena toimineen muistion luonnosversio on salattua tietoa.

Tietopyytäjä oli esittänyt tietopyynnön Voima-lehden kirjoituksen pohjalta, jossa oli viitattu salaiseen asiakirjaan. Julkisuuslain 5 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan valmistelevien virkamiesten tai viranomaisen toimeksiannosta annetut luonnokset eivät kuulu julkisuuslain soveltamisalan piiriin, joten muistiota ei tarvinnut luovuttaa.

Viranomainen: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 3197/2015](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 9.11.2015

Taltionumero: 3197

Diaarinumero: 1599/1/14

Muutos aiempaan päätökseen: Ei

Sosiaali- ja terveysministeriö 5.5.2014 nro STM/1731/2014

Poliisin vinkkipalkkioiden vuosisummat 2008–2013

Lopputuloks: **Tietoa ei luovuteta.**

Keskusrikospoliisin maksamien vinkkipalkkioiden vuosittaiset yhteismäärät vuosilta 2008–2013 eriteltyinä eivät ole julkista tietoa.

Poliisilain (493/1995) 36 a §:n (525/2005) 1 momentin mukaan poliisi voi käyttää poliisihallinnon ulkopuolista henkilöä tietolähteenä 1 §:ssä säädetyn tehtävänsä hoitamiseksi. Pykälän 2 mukaan ne voidaan tallettaa henkilörekisteriin. Pykälän 3 mukaan taas tietolähteelle voidaan maksaa palkkio, jonka edellytyksenä on, että ilman perusteltua syytä lähde kirjataan rekisteriin.

Tietolähteen käyttäminen on tekninen tai taktinen menetelmä. Vaikka tietopyyntö ei kohdistunutkaan kyseiseen rekisteriin tai yksittäisiin tietolähteisiin, eikä sitä ole pääteltävissä kokonaismäärästä, kuvaa pyydettyjen tietojen antaminen kuitenkin Keskusrikospoliisin tietolähdetoiminnan laajuutta ja vaarantaisi näin ollen rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 5 kohdan tarkoittamalla tavalla.

Äänestyslausunnosta esitettiin eriävä mielipide perusteella, että tietopyyntö ei kohdistunut poliisiasiain tietojärjestelmään, joka on taas julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella salassa pidettävä, vaan Keskusrikospoliisin kirjanpitoaineistoon.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 3379/2015](#) (linkki KHO:n verkkosivuille)

Viranomainen: Keskusrikospoliisi.

Tietopyytjä: Toimittaja.

Antopäivä: 23.11.2015

Taltonumero: 3379

Diaarinumero: 1558/1/14

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 8.4.2014 nro 14/0237/3

Rahapeli asioiden kokonaiskuvaselvitys

Loppupäätös: **Tieto luovutetaan.**

Sisäministeriössä laadittu 21.2.2014 päivätty taustamuistio, joka on otsikoitu "Rahapoliittinen kokonaiskuva, yksinoikeusjärjestelmän ylläpitämisen edellytykset ja tarvittavat toimenpiteet" on julkinen asiakirja.

Sisäministeriö katsoi, että taustamuistio on salassa pidettävä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 ja 5 kohtien perusteella. Kuitenkin julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohta viittaa sellaisten asiakirjojen salassapitoon, jotka liittyvät kansainvälisessä lainkäyttö- tai tutkintaelimessä tai muussa kansainvälisessä toimilimessä käsiteltävään asiaan.

Asiakirjapyyntö oli kuitenkin tehty sen jälkeen, kun asiaa oli käsitelty Euroopan unionissa, eikä asiakirja myöskään liity asioihin, jotka saattaisivat myöhemmin tulla käsitteilyyn kansainvälisessä toimielimessä.

Lisäksi muistion asiasisällön ja neutraalin sävyn huomioon ottaen se ei ole julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella salassa pidettävä. Toisin kuin sisäministeriö väitti, se ei myöskään sisällä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua tietoa poliisin taktisista tai teknisistä menetelmistä. Täten sisäministeriön päätös oli lainvastainen, asiakirja on julkinen ja toimittaja oli oikeutettava saamaan tieto taustamuistiosta.

Viranomainen: Sisäministeriö 8.4.2014 SMDno/2014/807

Tietopyytjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 1355/2015](#) (verkkolinkki KHO:n verkkosivuille)

Antopäivä: 25.5.2015

Taltionumero: 1355

Diaarinumero: 1272/1/14

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Sisäministeriö 8.4.2014 SMDno/2014/807

Selvitysmuistio huumeepoliisin toiminnasta 2007

Loppupullos: **Valitus raukesi / hylättiin.**

Toimittajan pyytämä 30.10.2007 päivätty muistio, joka on laadittu sisäasiainministeriöllä siinä yhteydessä, kun poliisiosasto on laillisuusvalvontatehtävässään selvittänyt vuoden 2007 kesäkuusta lähtien huumeainerikostiedustelua ja -tutkintaa suorittavien poliisin yksiköiden yhteistoiminnan toimivuutta ja siinä mahdollisesti esiintyviä epäkohtia on siltä osin julkista tietoa, kun siinä mainittujen henkilöiden henkilöllisyys pysyy salassa.

Muistio oli laadittu julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitetun valvontatoimen yhteydessä, mutta sisäasiainministeriö ei ollut väittänytään, että tiedon antaminen vaarantaisi valvonnan toteutumisen. Sen sijaan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaan tieto henkilöllisyydestä on salassa pidettävää sillä perusteella, että se vaarantaisi niiden henkilöiden turvallisuuden, jotka mainitaan rikosasian yhteydessä.

Valituksen ollessa vireillä sisäasiainministeriö luovutti toimittajalle tiedon muistiosta julkiseksi katsomiltaan osilta. Siltä osin valitus raukesi. Muilta osin valitus hylättiin ja KHO nimenomaisesti totesi, että sisäasiainministeriö oli voinut hylätä pyynnön, sillä henkilöllisyystietojen poistaminen vaatisi muistion käsittelyä siten, ettei se enää olisi kokonaisuudessaan ymmärrettävä.

Viranomainen: Sisäasiainministeriö.

Tietopyytäjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 16.4.2015

Taltonumero: 1028

Diaarinumero: 4067/1/13

Muutos aiempaan päätökseen: Ei

Sisäasiainministeriö 10.12.2013 nro SMDno/2013/1986

Sopimuskohtien tilapäinen salaaminen

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan.**

Liikenne- ja viestintäministeriön ja VR-Yhtymä Oy:n välinen sopimus kaukojunaliikenteen yksinoikeussopimuksen jatkamisesta ("Sopimus henkilöjunaliikenteen yksinoikeutta koskevan käyttöoikeussopimuksen 3.12.2009 - 31.12.2018 option käyttämisestä") sekä sopimukseen liittyvät asiakirjat ovat julkista tietoa lukuun ottamatta kohtia 6 ja 11 eli mahdollinen aiesopimus ja aiesopimuksen salassapito.

Valitus asiasta raukesi, koska liikenne- ja viestintäministeriö oli luovuttanut sopimuksen valmistuttua asiakirjat tietopyytäjille lukuun ottamatta kohtia 6 ja 11.

Ennen sopimuksen valmistumista liikenne- ja viestintäministeriö vetosi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 kohtaan, eli julkisyhteisön liikesalaisuuteen vedoten, että sopimusosapuolille on annettava työrauha. KHO:n ratkaisussa oli mukana esittelijän eriävä mielipide, jonka mukaan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohdan 17 tarkoitus ei ole taata neuvottelurauhaa sopimuksen teon ajaksi vaan yhdenvertainen asema yksityisen toimijan kanssa. Lisäksi esittelijän kannan mukaan myös kohdat 6 ja 11 olisi tullut luovuttaa, sillä ne eivät sisällä liikesalaisuuksia.

Viranomainen: Liikenne ja viestintäministeriö.

Tietopyytäjä: Sanoma News Oy ja STT-Lehtikuva.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 6.2.2015

Taltionumero: 304

Diaarinumero: 2548/1/13 ja 2592/2/13

Muutos aiempaan päätökseen: Valitus raukeaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö 26.7.2013 nrot LVM 1313, 1317, 1321, 1322 ja 1324/02/2013

Teknisen käyttöyhteyden avaaminen

Lopputuloks: **Tietoa ei luovuteta pyydettyssä muodossa.**

Rahoitusyhtiöllä Toyota Finance Finland Oy on julkisuuslain 16 §:n 3 momentin ja henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 5 kohdan ja 13 §:n 2 momentin perusteella oikeus saada tieto luottoa hakevien asiakkaidensa tuloverotustiedoista, mukaan lukien henkilötunnus.

Tiedot ovat periaatteessa yleisöjulkisia, mutta ne muodostavat henkilörekisterin, jonka käsittelyyn rahoitusyhtiöllä on oikeus. Tietopyynnössä kuitenkin vaadittiin teknistä käyttöyhteyttä Verohallinnon rekisteriin, josta yhtiö olisi voinut tarkastella muidenkin henkilöiden kuin asiakkaidensa tuloverotustietoja, joihin sillä ei taas ole oikeutta henkilötietolain nojalla.

Julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa sekä verotietolain 12 ja 20 §:ssä on säädetty niistä olosuhteista, joissa tietoja voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla. Kyseessä ei ole tilanne, joka olisi mainittu tässä lain kohdassa. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentti ei oikeuta verohallintoa luovuttamaan tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla.

Viranomainen: Verohallinto.

Tietopyytjä: Suomen Asiakastieto Oy, asiakkaana Toyota Finance Finland Oy.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2015:41](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 25.3.2015

Taltionumero: 843

Diaarinumero: 3214/1/13

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei.

Helsingin hallinto-oikeus 16.9.2013 nro 13/0601/5

Tietopyyntö vai kunnallisvalitus

Lopputuloksena: **Käsittellään kunnallisvalitusasiana.**

Kuntalain (365/1995) 90 §:n 1 momentin mukaan kunnanhallituksen, lautakunnan ja johtokunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella hallinto-oikeudelta.

Kuntalain 90 §:n 2 momentin mukaan valituksen saa tehdä kolmella perusteella: 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, 2) päätöksen tehnyt viranomaisena on ylittänyt toimivaltansa, tai 3) päätös on muuten lainvastainen.

Kuntalainen oli vaatinut Rauman satamaliikelaitoksen johtokunnan päätöksestä 19.12.2012 alentaa asiakaskohtaisesti satamamaksuja salaamisen purkamista, koska se oli hänen mukaansa lainvastainen. Vaikka Turun hallinto-oikeus käsitteli asian tietopyyntönä, niin se ei ollut sitä, eikä sen olisi tullut kumota Rauman Satamaliikelaitoksen päätöstä.

Viranomaisena: Rauman satamaliikelaitos.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö. (Kyseessä oli kunnallisvalitus).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 2806/2015](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 2.10.2015

Taltonumero: 2806

Diaarinumero: 1303/1/14

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Turun hallinto-oikeus 20.3.2014 nro 14/0163/2

Tutkimuskohtaiset vastausviiveajat

Loppupäätös: **Tietoa ei luovuteta.**

VITA-Terveyspalvelut Oy:n tutkimuskohtaiset vastausviiveajat, jotka se on ilmoittanut tarjouksessaan liittyen Helsingin kaupungin työterveyskeskuksen kliinisten laboratoriotutkimusten hankintaan eivät ole julkista tietoa.

Tietopyytäjä, Yhtyneet Medix Laboratoriot Oy, oli toinen tarjouskilpailuun osallistuja, jonka tarjous oli hylätty perustuen kokonaistaloudelliseen edullisuuteen. Yhtyneet Medix Laboratoriot Oy oli jo saanut julkisuuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettua asianomaisen oikeudella tiedonsaantiin muut tiedot tarjouksesta. Helsingin kaupunki katsoi, että tutkimuskohtaiset vastausviiveajat kuuluvat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan VITA-terveyspalvelut Oy:n liikesalaisuuksiin.

Julkisuuslain 11 :n 2 momentin 6 kohdassa ilmaistaan, että tarjousten vertailussa käytetystä muusta tekijästä on annettava tieto asianosaiselle riippumatta siitä, mitä julkisuuslaissa muualla sanotaan. KHO kuitenkin katsoi, ettei julkisuuslain 11 §:n 2 momentin 6 kohdan sanamuotoa tule tulkita niin, että se sallii tiedon antamisen muustakin kuin välittömästä perusteesta kuten hinnasta, mutta sen ei voida katsoa kaventavan liikesalaisuuden suojaa aiempaan nähden.

Tutkimuskohtaisia vastausviiveaikoja ei oltu käytetty vertailukriteerinä, joten sitä ei voida pitää julkisuuslain 11 §:n 2 momentin 6 kohdan tarkoittamana muuna tekijänä.

Viranomainen: Helsingin kaupungin työterveyskeskus.

Tietopyytäjä: Yhtyneet Medix Laboratoriot Oy.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 3660/2015](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 11.12.2015

Taltionumero: 3660

Diaarinumero: 3640/1/14

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Valittaja: VITA-terveyspalvelut Oy.

Helsingin hallinto-oikeus 22.10.2014 nro 14/0786/5

Työyhteisöselvitys ja hallintovalitus

Lopputuloks: **Tietoa ei luovuteta.**

Työterveys Wellamo Oy:n tekemä työyhteisöselvitys koskien Heinolan kaupunkia on salattua tietoa, jota kohtaan Heinolan kaupunginhallituksen päätöksen 19.11.2012 § 558 mukaisesti tulee kohdella selvityksenä, jossa kaupunginhallitus on työnantajan ominaisuudessa ja se on siten salattu.

KHO:n päätöksen mukaisesti asia ei koske mitään yksittäistä hallinto-asiaa ja siihen on liitetty muutoksenhakukielto.

Aiemman hallinto-oikeuden olisi tullut hylätä oikaisuvaatimus tietopyyntöön, sillä asiaa ei oltu otettu kaupunginhallituksen kokouksessa 14.1.2014 asiallisesti ratkaistavaksi. Täten Itä-Suomen hallinto-oikeus ei ole voinut ottaa asiaa ensi asteena ratkaistavakseen hallintovalituksena tai muutoinkaan. Viivytyksen estämiseksi se kuitenkin nyt ratkaistiin KHO:ssa yllä kirjatulla tavalla.

Viranomaisen: Heinolan kaupunginhallitus.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Huom!: Molemmat valittivat.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 27.8.2015

Taltionumero: 2263

Diaarinumero: 1969/1/14

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Itä-Suomen hallinto-oikeus 9.5.2014 nro 14/5044/4

Valokuvat palaneesta autosta

Loppuputulos: Tieto luovutetaan.

Valokuvat, jotka on otettu palaneesta autosta pelastustehtävään liittyen ovat julkisia. Ne ovat osa pelastuslaitoksen normaalin operatiivisen virkatoiminnan yhteydessä syntyynyttä aineistoa, joten ne ovat viranomaisen asiakirjoja eivätkä sisäiseen käyttöön laadittuja asiakirjoja.

Lisäksi niiden salassa pidolle ei ole julkisuuslain 24 §:n perusteella perustetta. Ajoneuvopaloa koskevat tiedot, kuten käsitys palon syytymissyystä, tallennetaan pelastuslain 41 §:n mukaisesti lain 91 §:ssä tarkoitettuun toimenpiderekisteriin.

Pelastuslaitoksen käsityksen mukaisesti ne on tarkoitettu viranomaisen sisäiseen käyttöön, ja ovat siten julkisuuslain 5 §:n 3:ssa momentissa luetelluilla tavoilla viranomaisen sisäiseen käyttöön tarkoitettuja asiakirjoja ja jäävät siten julkisuuslain soveltamisen ulkopuolelle. Sen käsityksen mukaan tieto luovutetaan vain, mikäli poliisi määrää sen luovutettavaksi poliisitutkinnan yhteydessä. Pelastuslaitoksen käsityksen mukaan asiassa ei ole tapahtunut rikosta.

Viranomainen: Pirkanmaan pelastuslaitos.

Tietopyytäjä: LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2016:207](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 22.12.2016

Taltionumero: 5444

Diaarinumero: 2280/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 25.6.2015 nro 15/0528/3

Valtion maa-aineisten ottoalueet

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

Maa- ja metsätalousministeriön Metsähallituksella osoittaman 29.8.2013 päivätystä kirjeestä/päätöksestä dnro 1630/422/2013 liitteestä (valtion omistuksessa olevat luovutettavat maa-aineiston ottoalueet), jossa oli kyse päätöksestä luovuttaa pääosa Metsähallituksen tytäryhtiö Morenia Oy:n liiketoiminnasta ja käyttöoikeudesta maa-ainesten ottoalueesta ainakin asianosaisjulkista Morenia Oy:lle oli pääosa.

1) Morenia Oy pyysi myös tietoa valtion omistuksessa ole olevien luovutettavien maa-ainesten ottoalueiden jäljellä olevista ottomääristä, Metsähallituksen määrittämistä maa-aineisten kiinteistökohtaisista yksikköhinnoista, sekä niihin perustuvista kiinteistökohtaisista hinta-arvioista. 2) Lisäksi Morenia Oy vaati KHO:ta määräämään joitakin asiakirjan kohtia salassa pidettäviksi.

1) Koska pyydetty tiedot ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 ja 20 kohdan mukaan liikesalaisuuksia, tiedonsaantioikeus voisi perustua vain julkisuuslain 11 §:n 1 momentin asianosaisasemaan, mutta koska se ei koskenut Morenia Oy:n oikeutta, etua, tai velvollisuutta, ei tietoa luovutettu. 2) KHO:n toimivaltaan ei kuulu määrätä asiakirjojen salassa pidosta Morenia Oy:n vaatimalla tavalla, vaan se määräytyy lain mukaan.

Viranomainen: Maa- ja metsätalousministeriö.

Tietopyytjä: Morenia Oy.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 3727/2015](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 17.12.2015

Taltionumero: 3727

Diaarinumero: 3090/1/14

Muutos aiempaan päätökseen: Ei

Maa- ja metsätalousministeriö 29.8.2014 nro 1453/430/2014

Verovalitusasiakirjat

Loppuputulos: **Tietoa ei luovuteta.**

Verovelvollisia koskevat hallinto-oikeudelle muutoksenhakuviranomaisena verovalitusasiassa jätetyt asiakirjat ovat salassa pidettäviä.

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 1 §:n 1 momentin mukaisesti tällaiset asiakirjat ovat salassa pidettäviä, sillä ne tämän lain 4 §:n 1 momentin mukaisesti sisältävät verovelvollisia koskevia tietoja, jotka ovat tässä tapauksessa kyseessä olemattomin poikkeuksin salassa pidettäviä.

Tietopyyntö kohdistui hallinto-oikeuden päätöksiin, jotka liittyivät Liechtensteinilaisen LGT-pankin suomalaisten tilinomistajien saamiin veronkorotuksiin. Notaaari luovutti toimittajalle 8.1.2013 annetut päätökset 13/1112/6 ja 13/1114/6 osittain peitettyinä siten, että veroasiat eivät käy ilmi ja päätökset on verovelvollisten osalta anonymisoitu.

Toimittaja myös pyysi tietoa vireillä olevista asioista ja ratkaisemattomista asioista. KHO totesi myös, että toimittajalla ei ole julkisuuslain 10 §:n 2. virkkeen nojalla oikeutta saada asiakirjoja asianomaisten nimet ja muut tunnistetiedot poistettuina, sillä LGT-pankin tapaus koskee suppeaa joukkoa, vain 17 suomalaista.

Viranomainen: Helsingin hallinto-oikeus.

Tietopyytjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 1434/2015](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 1.6.2015

Taltionumero: 1434

Diaarinumero: 396/1/14

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 31.12.2013 nro H 449/13

Yhtiön vastine kansalaisjärjestöjen tekemään valitukseen

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan.**

Pöyry Oyj:n ja sen sveitsiläisen tytäryhtiön Pöyry Energy AG:n vastine 15 kansalaisjärjestön valitukseen liittyen Laosin Xayaburin patohankkeeseen on julkista tietoa.

Lisäksi kaikki asian käsittelyyn liittyvät asiakirjat ovat julkisia, lukuun ottamatta mahdollisesti Xayaburi Power Company Limitedin omistussuhteita koskevaa tietoa, jos niiden osalta salassa pitämiselle ei erikseen ilmene julkisuuslaissa säädettyjä perusteita.

Siemenpuu Säätiön ja 14 muun kansalaisjärjestön valitus perustui OECD:n monikansallisten yritysten toimintaohjeisiin. OECD:n toimintaohjeet eivät kuitenkaan mene asiakirjan julkisuutta tarkasteltaessa kansallisen lainsäädännön ohitse, joten asiakirjan julkisuus tarkasteltiin julkisuuslain kautta.

Työ- ja elinkeinoministeriö oli katsonut, että asiakirja sisältää luottamuksellista tietoa Pöyry Oyj:n liikesalaisuuksista joka on salattava julkisuuslain 24 §:n 1 kohdan 20, eli liikesalaisuuden nojalla.

KHO puolestaan totesi, että vastine ei sisällä Pöyry Oyj:stä itsestään kuin yleisluontoista tietoa joka on tullut julkiseksi mm. BBC:lle ja WWF:lle, ja ei ole muutenkaan salassa pidettävä. Se myös totesi, että koska sopimuskumppanina oli Laosin valtio, ei asiakirja voi olla myöskään sopimuskumppania koskevilta osin, muutoin kuin Xayaburi Power Company Limitedin osalta, tietoa, joka voisi olla julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 mukaisesti salassa pidettävä liikesalaisuus.

Viranomainen: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Tietopyytäjä: Toimittaja. (Päätoimittaja).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 1042/2015](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 21.4.2015

Taltionumero: 1042

Diaarinumero: 3323/1/13

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Työ- ja elinkeinoministeriö 26.9.2013 nro TEM/2592/04.10.02/2012

KHO 2016

- Eduskunnan vierailijatiedot ja valituksen lähettämisaika
- Huumerikosityksikön kirjanpidon tositteet
- Huumerikosityksikön tositeaineisto 2006–2012
- Hylätyt rahoitushakemukset
- KO:n ratkaiseman vahingonkorvausasian asiakirjat
- Kunta-asunnot oy:n talous selvitys
- Omistustietojen hakeminen kiinteistöpalvelusta nimellä
- Poliisin kurinpitopäätökset
- Poliisin tietolähdetoimintaan liittyvät ohjeet ja määräykset 2013
- Poliisin tietolähdetoimintaan liittyvät ohjeet ja määräykset 2014
- Pörssiyhtiöiden hallituspalkkioselvitys
- Radiologisen pacs-järjestelmän vaaratilanneilmoitukset
- Rahoituspäätöksen saaneiden hankkeiden otsikot
- Talvivaaraan kohdistuneet valvontatoimet
- Talvivaaran ehdollinen sopimus
- Vaatimus viranomaiselle KHO:n kautta
- Valviran käyttämät asiantuntijalääkärit
- Valvontatoimien tapauskohtaisuus

An to päivä	Vuosikirja	Talio numero	Diaaritunnus	Viranomainen	Tietopyytjä	Tieto	Asiasanat
29.12.2016		5663	0200/1/15	Pirkanmaan poliisilaitos	Yksityishenkilö	Esittelymuistio	
28.12.2016		5604	0435/1/16	Rajavartiolaitos	Yksityishenkilö	Omia tietoja	
28.12.2016		5605	3612/1/16	EOA	Yksityishenkilö	Viranomaisen lausunto	
23.12.2016	Muu päätös 5511 /2016	5511	1397/1/15	Työ- ja elinkeinoministeriö	Toimittaja Petri Sajari /HS	Talvivaaran ehdollinen sopimus	
22.12.2016	KHO: 2016: 207	5444	2280/1/15	Pirkanmaan pelastuslaitos	LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö	Palopaikan valokuvat	Pelastuslaitos, Julkisuuslain soveltamisala, Viranomaisen asiakirja, Ei-asiakirja, Sisäinen asiakirja, Palontutkinta, Palopaikalta otettu valokuva
22.12.2016		5502	3710/1/16	ES AVI	Yksityishenkilö	Työolobarometritietoja	
20.12.2016	Muu päätös 5423 /2016	5423	0291/1/15	Eduskunnan turvallisuusjohtaja	Avoin ministeriö ry:n edustaja	Eduskunnan vierailijatiedot ja valituksen lähettämisaika	
9.1.2016		5231	2722/1/15	Joensuun jätelautakunta	Yksityishenkilö	n. 300 viranhaltijapäätöstä	
2.1.2016		5161	0813/1/15	Pirkanmaan shp	Yksityishenkilö	omaisen tietoja	
2.1.2016		5136	2630/1/15	Väestörekisterikeskus	Nya Ålands Tidningsaktiebolag	Viranomaisen haluaa purkaa aiemman ratkaisun	
9.1.2016		4749	0201/1/15	TAYS	Yksityishenkilö	Testituloksia	
28.10.2016	KHO: 2016: 161	4535	1431/1/15	Valvira	Suomen Potilasvahinkoapu Oy	Valviran käyttämät asiantuntijalääkärit	Tiedon luovutustapa, Viranomaisen henkilörekisteri, Henkilötietojen käsittely, Yleisesti saatavilla olevat tiedot, Asiantuntijalääkäri
27.10.2016	Muu päätös 4521 /2016	4521	3786/1/15	Varhaiskasvatuksen tulosyksikkö	Yksityishenkilö	kopio huollossa olevan lapsen päivähoitolaskusta elatusavun määrittelyä varten	
27.10.2016	Muu päätös 4520 /2016	4520	3101/1/15	Oikeusaputoimisto	Yksityishenkilö	Oikeusapupäätös	

26.10.2016		4516	3300/1/15	Jokelan vankila	Yksityishenkilö	Omia tietoja	
26.10.2016		4519	3740/1/15	KRP	Yksityishenkilö	Omia tietoja	
18.10.2016		4356	0530/1/15	Oulun evankelis-luterilaisen seurakuntayhtymän keskusrekisteri	Kansanedustaja	Esivanhemman tietoja	
14.10.2016		4307	2048/1/15	Viestintävirasto	HelmiQ Oy	Tietyn verkkotunnuksen haltijan tiedot	
14.10.2016		4308	2068/1/16	Heinolan tekninen lautakunta	Yksityishenkilö	Viranomaisen vastaselitys rekrytointiasiaissa	
10.10.2016	Muu päätös 4242 /2016	4242	0439/1/15	Koulun rehtori	Yksityishenkilö	Kahta lasta koskevia tietoja	
3.1.02.016	Muu päätös 4179 /2016	4179	1575/1/15	STUK	Yksityishenkilö	Teknisiä matkapuhelintukiaseman tietoja	Valitus; Valittaja Elisa
30.9.2016		4168	0473/1/15	Valtiovarainministeriö	Yksityishenkilö	KO:n ratkaiseman vahingonkorvausasian asiakirjat	
28.9.2016	Muu päätös 4077 /2016	4077	62/1/15	Poliisihallitus	Toimittaja Susanna Reinboth	Poliisin tietolähdetoimintaan liittyvät ohjeet ja määräykset 2013	
28.9.2016	Muu päätös 4078 /2016	4078	2216/1/15	Poliisihallitus	Toimittaja Susanna Reinboth	Poliisin tietolähdetoimintaan liittyvät ohjeet ja määräykset 2014	
18.8.2016	KHO: 2016: 117	3402	0671/1/15	Valtioneuvoston kanslia	Toimittajat Anniina Luotonen ja Kimmo Mäkilä / STT-Lehtikuva	Pörssiyhhtiöiden hallituspalkkioselvitys	Julkisuuslain soveltamisala, Viranomaisen asiakirja, Ei-asiakirja -Hallituspalkkioselvitys, Valtion omistajaohjaus
16.9.2016		3900	1698/1/16	Vakuutusosikeus	Yksityishenkilö	Vironkielinen käännös päätöksestä	
16.9.2016		3893	1757/1/16	Valtiontalouden tarkastusvirasto	Politiikko	Työpaikkaselvitys	
16.9.2016		3899	4251/1/15	Ulkoasiainministeriö	Yksityishenkilö	Aiemman päätöksen purkamishakemus (yksityishenkilö)	
13.9.2016	KHO: 2016: 131	3802	0481/1/15	Verohallinto	Yksityishenkilö (yhtiö)	Verotarkastajien tarkastustietoja	Verotarkastus, Haastattelumuistiinpanot
13.9.2016	KHO 13.9.2016/3803	3803	0634/1/15	Verohallinto	Yksityishenkilö	Verotarkastajien tarkastustietoja	Verotarkastus, Muistiinpanot, Viranomaisen asiakirja
8.9.2016		3765	4320/1/15		Yksityishenkilö	Hylätty päätöksen purkuhakemus	
25.7.2016		3101	0151/3/15	Vakuutusosikeus	Yksityishenkilö	Esittelymuistiot ja muistoiden salaiset osiot	
8.7.2016		3102	1712/1/15	Vakuutusosikeus	Yksityishenkilö	Päätöksen muistoiden osia	
8.7.2016		3243	0214/1/15	Vakuutusosikeus	Yksityishenkilö	Lausuntopyyntöjä ja vastauksia	
5.7.2016	Muu päätös 2973 /2016	2973	2012/1/15	Ulkoasiainministeriö	Arizona Chemicals	Euroopan komission tiedustelu EU-Pilot asiassa	
15.6.2016	KHO: 2016:95	2629	0567/1/15	Finanssivalvonta	Toimittaja Salla Vuorikoski	Talvivaaraan kohdistuneet valvontatoimet	Finanssivalvonta, Valvontasalaisuus, Päättynyt valvontatoimi, Listalleottoesitteen hyväksyminen, Kansainvälisten tilinpäätösstandardien noudattamisen valvonta

13.6.2016	KHO 13.6.2016/2623	2623	1388/1/16	Työ- ja elinkeinoministeriö	Sanoma Media / HS	TEM valitti Turun telakkaostopäätöksestä	Asiakirjajulkisuutta koskeva valitus
15.6.2016	Muu päätös 2630 /2016	2630	1522/1/15	Finanssivalvonta	Päätoimittaja Jari Hanska /Voima	Valvontatoimien tapauskohtaisuus	
6.6.2016		2543	2564/1/15	Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskus	Yksityishenkilö	Sijoituspäätöksen sisältö	
1.6.2016		2497	0503/1/15	Jämsän sivistyslautakunta	Yksityishenkilö	Kylähistoriakirjan sisältö ja asian käsittely	
31.5.2016		2473	3861/1/15	PS AVI	Yksityishenkilö	Omia tietoja	
25.5.2016	Muu päätös 2314 /2016	2314	3343/1/14 ja 3466/1/14	Helsingin poliisilaitos	Toimittajat Susanna Reinboth ja Minna Passi	Huumerikosyksikön kirjanpidon tositteet	
25.5.2016	Muu päätös 2315 /2016	2315	2704/1/15	Helsingin poliisilaitos	Toimittaja Johanna Mattinen	Huumerikosyksikön tositaaineisto 2006–2012	
12.5.2016		2068	0747/1/16	Heinolan tekninen lautakunta	Yksityishenkilö	Viranomaisen vastaselitys rekrytointiasiaassa	
12.5.2016		2065	4106/1/15	Pirkanmaan poliisilaitos	Yksityishenkilö	Mihin merkintä asiakirjassa perustui	
21.4.2016		1562	3906/1/14	Espoon kaupungin suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikkö	Yksityishenkilö	Lapsen henkilötietoja	
19.4.2016		1454	1313/1/15 ja 1314/1/15 ja 954/1/16	KHO	Yksityishenkilö	Aiemman päätöksen purkamishakemus (yksityishenkilö)	
19.4.2016		1455	1325/1/15 ja 1715/1/15	KHO	Yksityishenkilö	Aiemman päätöksen purkamishakemus (yksityishenkilö)	
19.4.2016		1469	3893/1/15	KHO	Yksityishenkilö	Aiemman päätöksen purkamishakemus (yksityishenkilö)	
15.4.2016	Muu päätös 1413 /2016	1413	3670/1/15	Maanmittauslaitos	Yksityishenkilö	Omistustietojen hakeminen kiinteistöpalvelusta nimellä	
14.4.2016		1333	4054/1/14	Poliisihallitus	Yksityishenkilö	Lokitietoja	
13.4.2016	Muu päätös 1310 /2016	1310	0525/1/15	ARA	Yksityishenkilö	Kunta-asunnot oy:n talousselvitys	
29.3.2016	Muu päätös 1045 /2016	1045	3819/1/14	Valvira	Toimittaja Mikko Haapanen	Radiologisen pacs-järjestelmän vaaratilanneilmoitukset	
23.3.2016	Muu päätös 977 /2016	977	678/1/15 ja 730/1/15	Innovaatorahoituskeskus Tekes	Yksityishenkilö	Hylätty rahoitushakemukset	Liikesalaisuus, Tekesin rahoitus, Diaarimerkintä
23.3.2016	Muu päätös 976 /2016	976	2581/1/14 ja 2933/1/14	Innovaatorahoituskeskus Tekes	Yksityishenkilö	Rahoituspäätöksen saaneiden hankkeiden otsikot	Liikesalaisuus, Tekesin rahoitus
22.3.2016		1006	2025/1/15	Maanmittauslaitos	Asianajaja Oy:n puolesta	Kiinteistötietoja	
18.3.2016		917	1714/1/15	Finanssivalvonta	Yksityishenkilö	Vaatus viranomaiselle KHO:n kautta	
18.3.2016		918	1480/1/15	Tampereen sosiaalitoimi	Yksityishenkilö	Omia tietoja	

15. 3.2 016	Muu päätös 908 /2016	908	244/1/15 ja 264/1/15	Liikennevirasto	Nosto Consulting	Tarjouksia päätyneestä tarjouskilvasta	
11. 3.2 016		819	1259/1/15	Rikosseuraamuslaitos	Yksityishenkilö	Lokitetöitä	
11. 3.2 016		796	1420/1/15	Rikosseuraamuslaitos	Yksityishenkilö	Lokitetöitä	
11. 3.2 016		825	1775/1/15	Poliisihallitus	Yksityishenkilö	Lokitetöitä	
11. 3.2 016		822	3526/1/14	Poliisihallitus	Yksityishenkilö	Lokitetöitä	
11. 3.2 016		809	3527/1/14	Rajavartiolaitos	Yksityishenkilö	Viranomaisen tekemiä järjestelmähakuja	
11. 3.2 016		793	3528/1/14	Tulli	Yksityishenkilö	Lokitetöitä	
11. 3.2 016		851	3633/1/14	Tulli	Yksityishenkilö	Lokitetöitä	
11. 3.2 016		817	3781/1/14	Rikosseuraamuslaitos	Yksityishenkilö	Lokitetöitä	
11. 3.2 016		821	3961/1/14	Rikosseuraamuslaitos	Yksityishenkilö	Lokitetöitä	
11. 3.2 016		852	3963/1/14	Rikosseuraamuslaitos	Yksityishenkilö	Lokitetöitä	
11. 3.2 016		850	4000/1/14	Rikosseuraamuslaitos	Yksityishenkilö	Lokitetöitä	
11. 3.2 016		823	4125/1/14	Satakunnan poliisilaitos	Yksityishenkilö	Lokitetöitä	
3.3 .20 16	Muu päätös 625 /2016	625	2880/1/14	Työ- ja elinkeinoministeriö	Toimittaja Petri Sajari /HS	Turun telakan oston asiakirjat	
5.2 .20 16	Muu päätös 339 /2016	339	3224/1/14	KRP	Susanna Reinboth	Poliisin kurinpitopäätökset	
22. 1.2 016		204	2036/1/15	Valvira	Itä-Uudenmaan poliisilaitos	Päätösasiakirja	

Eduskunnan vierailijatiedot ja valituksen lähettämisaika

Loppupäätös: **Tieto luovutetaan osin.**

Tiedot eduskunnan vierailijatietojärjestelmästä ja kulunvalvontapöytäkirjoista, jotka eduskunnan kanslian hallussa ja joista ilmenee tietoa kansanedustajien luona eduskunnassa käyneistä vierailijoista, ovat tapauskohtaisesti julkista tai salattua tietoa.

Niitä ei voida pitää viranomaisen sisäiseen käyttöön tarkoitetuiksi asiakirjoiksi, jotka ovat julkisuuslain 5 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaan asiakirjoja, joiden ei katsota kuuluvan julkisuuslain piiriin. Ne eivät myöskään ole julkisuuslain 5 §:n 3 momentin 4 kohdan tavalla yksityiseen tarkoitukseen laadittuja, vaikka niissä ilmeneekin tietoja kansanedustajien luona vierailleista ihmisistä, ja kansanedustajat eivät ole viranomaisia.

Vierailijatietojärjestelmä ja kulunvalvontapöytäkirjat ovat julkisuuslain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja jatkuvasti ylläpidettäviä luetteloita, joihin tehdyt merkinnät tulevat julkisiksi tekohetkenään, jollei salassapitosäännöksistä muuta johdu.

Koska tietopyyntö kohdistui jo tapahtuneisiin vierailuihin, ei niiden voida katsoa olevan eduskunnan turvallisuusjohtajan väittämiä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 7 kohdassa mainittuja turvajärjestelyjä koskevia tietoja, jotka ovat salassa pidettäviä.

Niitä ei voi myöskään pitää salassa pidettävänä saman lainkohdan 8 kohdan, eli onnettomuuksiin varautumisen perusteella, eikä myöskään kohtien 23–29 perusteella.

Sen sijaan on mahdollista, että osa tiedoista tulee salassa pidettäväksi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla, sillä niiden voidaan katsoa haittaavan Suomen valtion tai Suomessa toimivien yhteisöjen tai Suomen kansalaisten suhteita toiseen valtioon tai kansainväliseen järjestöön, tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä.

Viranomainen: Eduskunnan turvallisuusjohtaja.

Tietopyytävä: Avoin ministeriö ry:n edustaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 5423/2016](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 20.12.2016

Taltonumero: 5423

Diaarinumero: 291/1/15

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Eduskunnan kansliatoimikunta 18.12.2014 (§ 7)

Huumerikosyksikön kirjanpidon tositteet

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan pääosin.**

Helsingin poliisilaitoksen huumerikosyksikön kirjanpitoon liittyvät tositteet (tilinumeroa koskevaa tietoa lukuun ottamatta) ovat julkista tietoa. Sen sijaan hankittujen laitteiden ja tarvikkeiden yksilöintiä ja määrää koskevien tietojen osalta tositteet ovat salattua tietoa.

Tositteet, mitkä liittyivät erisuuruisiin normaaleihin Eurocard-laskuihin ja ravitsemusliikkeiden laskuihin eivät olleet uskottavasti julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 5 kohdan tarkoittamia tietoja poliisin taktisista ja teknisistä menetelmistä. Tällaisia tavanomaisia laskutustietoja ei voida pitää salassa pidettävinä. Sen sijaan laskutustositteet, jotka liittyivät Helsingin poliisilaitoksen Trevoc Oy:lta tekemiin laite- ja tarvikkehankintoihin ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella salassa pidettäviä tietoja, sillä ne vaarantaisivat kyseisessä laissa mainitun vahinkoedellytyslausekkeen tarkoittamalla tavalla rikosten ehkäisemistä tai selvittämistä. Helsingin poliisilaitos oli kieltäytynyt luovuttamasta tositteita vedoten julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisiin taktisiin tai teknisiin menetelmiin.

Viranomainen: Helsingin poliisilaitos.

Tietopyytäjä: Toimittajat. (2).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 2314/2016](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 25.5.2016

Taltionumero: 2314

Diaarinumero: 3343/1/14 ja 3466/1/14

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 3.10.2014 nro 14/0735/5

Huumerikosyksikön tositemaineisto 2006–2012

Loppupöytäkirja: **Tieto luovutetaan osin.**

Helsingin poliisilaitoksen kirjainpidon tositemaineet koskien huumerikosyksikköä ja paljastavan rikostutkinnan toimintayksikköä vuosilta 2006–2012 on osin julkista. Osa tositemaineista sisältää tietoa poliisilaitoksen sisältävää tietoa poliisilaitoksen Trevoc Oy:lta tekemistä laitehankinnoista ja ovat tuotteiden nimien ja koodien osalta salattavia.

Laitteet ovat seurantalaitteita, joita poliisi edelleen tietopyynnön hetkellä hankki, joten ne ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisesti tietoa poliisin taktisista tai teknisistä menetelmistä, joka kuuluu salassapidon pariin.

Helsingin hallinto-oikeuden aiemmassa ratkaisussa osa tositemaineista oli luovutettavien joukossa, mutta KHO arvioi niiden olevan osin salattavia.

Poliisilaitos oli alun perin luovuttanut tiedon kokonaan tai osittain vuosilta 2006–2007, mutta hylännyt sen vuosia 2008–2012 koskevilta osilta.

Viranomainen: Helsingin poliisilaitos.

Tietopyytävä: Toimittaja.

Huom!: Viranomainen valitti.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 2315/2016](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 25.5.2016

Taltonnumero: 2315

Diaarinumero: 2704/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 24.7.2015 nro 15/0584/5

Hylätyt rahoitushakemukset

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan.**

Diaaritiedot Tekesille tulleista TEMP, oikeastaan TEMPO, ja NIY -ohjelmiin kohdistuvista rahoitushakemuksista tarkoittaen hakijan nimeä, hakemuksen jättöpäivää ja avustuslajia koskevia tietoja on julkista tietoa.

Diaaritiedot muodostavat henkilötietolain 3 §:n 3 kohdan tarkoittaman henkilörekisterin. Tekes oli kieltäytynyt luovuttanut näistä nimitietoja vedoten julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaiseen liikesalaisuuteen.

Helsingin hallinto-oikeus katsoi, että pelkästään tieto rahoitusta hakeneen nimestä tai tämän tiedon perusteella muualta yhdistelemällä saatu tieto rahoitushakemuksen onnistumisesta ei anna mahdollisuuksia tehdä päätelmiä rahoitusta hakeneen taloudellisesta asemasta tai muutakin johtopäätöksiä, että sen voitaisiin katsoa paljastavan liike- tai ammattisalaisuuksia.

KHO ei muuttanut päätöstä tältä osin, ja myös hylkäsi tietopyytäjän oikeudenkäyntikuluja koskevan valituksen 730/1/15.

Viranomainen: Innovaatorahoituskeskus Tekes.

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[23.3.2016/977](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 23.3.2016

Taltionumero: 977

Diaarinumero: 678/1/15 ja 730/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 5.2.2015 nro 15/0066/5

KO:n ratkaiseman vahingonkorvausasian asiakirjat

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

Viestinvaihto liittyen Korkeimman oikeuden 26.6.2014 ratkaisemaan vahingonkorvausasiaan dn:0 S2012/574, jossa vastakkain olivat yksityishenkilö ja Suomen valtio, on pääosin salattua tietoa.

Asiakirjapyyntöissä luetellut tiedot virkamiesten henkilökohtaisista sähköposteista ja manuaalisista arkistoista 28.6.2009-26.6.2014 peräisin olevista tiedoista ovat salassa pidettäviä, sillä ne sisältävät viranomaisten sisäistä kommunikaatiota, joka on julkisuuslain 5 §:n 4 momentin mukaisesti säädetty salassa pidettäväksi. Sitä voitiin luonnehtia oikeudenkäyntiin valmistautumiseen tarkoitetuksi sisäiseksi viestinnäksi. Tästä aineistosta ainoastaan oikeuslääketieteen professorin asiantuntijalausunto oli viranomaisen asiakirja, joka määrättiin luovutettavaksi tietopyytäjälle.

Aiemmin tietopyytjä oli, erillisissä tietopyyntöissä, saanut tiedon korvausmaksujen hyväksymistiedoista liittyen samaan asiaan, sekä valtion käyttämien asianajotoimistojen asianajopalkkiotiedot. Tässä valituksessa hän oli myös esittänyt väitteen tuomarin esteellisyydestä ja vaatinut oikeudenkäyntikuluja korvattavaksi. Nämä hylättiin.

Viranomainen: Valtiovarainministeriö.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 30.9.2016

Taltionumero: 4168

Diaarinumero: 473/1/15

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Valtiovarainministeriö 12.1.2015 nro VM/1788/07.01.01.00/2014

Kunta-asunnot oy:n talousselvitys

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

Deloitte & Touche Oy:n vuonna 2011 ARA:n ja Valtiokonttorin toimeksiannosta tekemä selvitys Kunta-asunnot oy:n on siltä osin julkista tietoa, kun siinä ei paljasteta yksityiskohtaista tietoa konsernin taloudellisesta asemasta, hallinnosta sekä konsernin toimintastrategiasta, jota konserni ei ole ilmeisesti tarkoittanut yleisön tietoon ja joiden julkaiseminen aiheuttaisi konsernille taloudellista vahinkoa.

Sen sijaan selvityksessä oli tietoja, jotka ilmenevät jo kaupparekisteriin rekisteröidyistä konsernin tilipäätöksistä sekä konserniin kuuluvien yhtiöiden kaupparekisteriin merkityistä toimialatiedoista sekä osittain myös konsernin Internet-sivuilta. Näin ollen ARA ei voinut kieltäytyä tietopyynnöstä kokonaan vedoten julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohtaan, etenkin perusteluna se, että Deloitte & Touche Oy on halunnut selvityksen salassa pidettäväksi, sillä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohta 20 ei nojautu rikoslain tavoin yrityksen salassapitotahtoon, vaan sillä on oltava objektiivisesti arvioiden salassapitointressi.

KHO:lle tullessa asiassa oli neljä valitusta: 1) yksityishenkilön vaatimus, että selvitys luovutetaan kokonaan, 2) yksityishenkilön väite, että Kunta-asunnot Oy:llä ei ole asiassa valitusoikeutta, 3) yksityishenkilön vaatimus suullisesta käsittelystä, ja 4) Kunta-asunnot Oy:n valitus alemman hallinto-oikeuden päätöksestä.

Kaikki hylättiin, yhtiöllä on valitusoikeus perustuen siihen, että hallinto-oikeuden päätös vaikuttaa sen oikeuteen, velvollisuuteen, tai etuun hallintokäyttölain 6 §:n 1 momentin tarkoitetulla tavalla välittömästi.

Viranomainen: Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA).

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Valittaja: Kunta-asunnot Oy (mutta myös yksityishenkilö valitti).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 1310/2016](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 13.4.2016

Taltonumero: 1310

Diaarinumero: 525/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 19.1.2015 nro 15/0012/1

Omistustietojen hakeminen kiinteistöpalvelusta nimellä

Lopputuloks: **Tietoa ei luovuteta.**

Tieto Venäjän tai muiden maiden maanomistuksista on periaatteessa julkista tietoa, kuten muutkin kiinteistötietojärjestelmän tiedot. Tietopyyntöä ei kuitenkaan voitu toteuttaa siitä johtuen, että kiinteistötietojärjestelmästä ei ole mahdollista hakea omistustietoja ja muita kiinteistötietojärjestelmään sisältyviä tietoja henkilön nimen perusteella.

Omistajatietoihin ei ole myöskään rekisteröity omistajan kansallisuutta, jonka pohjalta hakua voisi tehdä. Valtion omistuksessa olevien kiinteistöjen omistajiksi ei ole pääsääntöisesti merkitty valtiota, vaan omistajana olevan organisaation/instituution nimi, eikä vieraille valtioille ole merkattu sellaista yksilöintitunnusta, jonka perusteella valtion omistustietoja olisi mahdollista hakea.

Kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annettu laki (KTJ-laki) ajaa asiassa julkisuuslain edelle. KTJ-lain 6 §:n 1 momentin mukaan Maanmittauslaitoksen on järjestettävä jokaiselle mahdollisuus saada Maanmittauslaitoksessa maksutta luettavakseen kiinteistötietojärjestelmässä olevat tiedot ja tehdä niistä muistiinpanoja.

Koska asiakirjapyyntöä toteuttaminen vaaditussa laajuudessa vaatisi joko uuden asiakirjan tuottamista viranomaiselta tietoja yhdistelemällä tai teknisen käyttöoikeuden luovuttamista toimittajalle. KTJ-lain 6 §:n 3 momentin mukaiseen käyttöoikeuden luovuttamiseen toimittajalle KHO ei ottanut kantaa, sillä asiassa ei oltu esitetty lupaa tietojen saamiseen ja välittämiseen teknisen käyttöyhteyden avulla.

Viranomainen: Maanmittauslaitos.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 1413/2016](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 15.4.2016

Taltionumero: 1413

Diaarinumero: 3670/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 30.10.2015 nro 15/0933/5

Poliisin kurinpitopäätökset

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

Seuraavat toimittajan pyytämät Keskusrikospoliisin päätökset virkamiesoikeudellisista päätöksistä ovat osin julkisia:

1. Päätös varoituksen antamisesta 16.6.2010, päätöksen kohteena siviili-virkamies, perusteena Vantaan kärjäoikeuden tuomio 8.1.2010 rattijuopumuksesta. Päätöksen perusteena olevat tapahtumat eivät ole tapahtuneet virantoimituksessa.
2. Päätös virkasuhteen irtisanomisesta ja virantoimituksesta pidättämisestä 22.6.2011, päätöksen kohteena poliisivirkamies, perusteena Lapin kärjäoikeuden tuomio 28.3.2011 petoksesta ja virkavelvollisuuden rikkomisesta. Päätöksen perusteena olevat tapahtumat ovat tapahtuneet virkatehtävissä.
3. Päätös varoituksen antamisesta 18.10.2011, päätöksen kohteena poliisivirkamies, perusteena poliisimiehen käyttäytymisvelvollisuuden vastainen käytös. Päätöksen perusteena olevat tapahtumat eivät ole tapahtuneet virantoimituksessa.
4. Päätös varoituksen antamisesta 14.3.2012, päätöksen kohteena poliisi-virkamies, perusteena poliisimiehen käyttäytymisvelvollisuuden vastainen käytös. Päätöksen perusteena olevat tapahtumat eivät ole tapahtuneet virantoimituksessa.

Päätös 1 sisältää julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 mukaisia terveystietoja, joita ei ole voitu antaa. Sen sijaan lainvoimainen tuomio rattijuopumuksesta ei ole julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 26 mukainen salassa pidettävä tieto, vaikka viranomaisen niin väitti. Nimi voitiin luovuttaa.

Päätös 2 ei sisältänyt julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella salassa pidettävää tietoa poliisin taktisista menetelmistä. Sen sijaan se sisälsi osin tietoa virkamiehen poissaolosta, jota Keskusrikospoliisi ei voi työnantajana luovuttaa ulkopuoliselle, sillä se sisältää julkisuuslain 24 §:m 1 momentin 25 kohdan mukaisesti tietoa yksityisyyden piiriin kuuluvista asioista. Nimi voitiin luovuttaa.

Päätös 3 sisälsi tietoa poliisin taktisista ja teknisistä menetelmistä, joka on julkisuuslain 24§: 1 momentin 5 kohdan mukaan salassa pidettävää. Se sisälsi myös julkisuuslain 24§:n 1 momentin 25 kohdan terveydentilaan liittyvää salassa pidettävää tietoa. Nimeä ja muita henkilöllisyyteen liittyviä tietoja ei paljasteta.

Päätös 4 koski varoituksen antamiseen johtanutta tekoa, joka ei tapahtunut virantoimituksessa, vaan seminaarissa. Virkamies oli kuitenkin osallistunut seminaariin Keskusrikospoliisin ja samalla valtion edustajana, joten tapahtuman ei voida katsoa kuuluvan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 32 kohdan mukaisesti yksityiselämän suojan piiriin. Salassa pidettävää oli julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 26 kohdan perusteella tieto toisen osapuolen henkilöllisyydestä.

Keskusrikospoliisi oli aiemmin luovuttanut vain päätöksen 1 ja 2 osin, ei ollenkaan 3 ja 4, perusteluina kohdat, joihin KHO oli yllä olevissa kohdissa ottanut kantaa. Keskusrikospoliisi oli vedonnut nimikirjalain 7 §:n, mutta asia tuli ratkaistavaksi julkisuuslain perusteella.

Viranomaisen: Keskusrikospoliisi.

Tietopyytäjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 339/2016](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 5.2.2016

Taltionumero: 339

Diaarinumero: 3224/1/14

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 15.9.2014 nro 14/0687/5

Poliisin tietolähdetoimintaan liittyvät ohjeet ja määräykset 2013

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.** (Aiempi: tieto luovutetaan kokonaan).

Poliisihallituksen tietolähdetoiminta käsittelevä määräys 30.1.2013 nro 2020/2012/4852 "Poliisin salaisen tiedonhankinnan järjestäminen, käyttö ja valvonta" on pääosin julkista tietoa.

Salassa pidettäviä ovat sivuilla 16–20 jaksosta "4.4 tietolähdetoiminta" sekä jaksoon "4.5. Tiedonhankinnan suojaus" sisältyvistä sivun 20 toisesta kokonaisesta kappaleesta ja jakson sivuilla 21–23 olevasta tekstistä sivun 21 viimeisestä kokonaisesta kappaleesta alkaen.

Nämä kohdat ovat salassa pidettäviä, sillä ne sisältävät julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan tietoa poliisin taktisista tai teknisistä menetelmistä, ja osittain momentin 7 kohdassa tarkoitettua tietoa henkilöiden sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyistä.

Sen sijaan asiakirja ei sisällynyt tietoja, jotka olisivat Poliisihallituksen perustelun mukaisesti salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 mukaan, eli aiheuttaisivat vahinkoa Suomen edellytyksille toimia kansainvälisissä suhteissa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella, eivätkä 9 kohdan mukaisesti vaaranna valtion turvallisuutta.

Viranomainen: Poliisihallitus.

Tietopyytjä: Toimittaja.

Huom!: Viranomainen valitti.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 4077/2016](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 28.9.2016

Taltionumero: 4077

Diaarinumero: 62/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä.

Helsingin hallinto-oikeus 8.12.2014 nro 14/0944/5

Poliisin tietolähdetoimintaan liittyvät ohjeet ja määräykset 2014

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.** (Aiemmin: tieto luovutetaan kokonaan).

29.4.2014 annettu niin sanottu Salpa-määräys, eli Poliisijallituksen määräys 29.4.2014 nro POL-2014-3305 "Poliisin salaisen tiedonhankinnan järjestäminen, käyttö ja valvonta (voimassa 1.5.2014–30.4.2019) on pääosin julkista tietoa.

sivuilla 9–15 oleva jakso "tietolähdetoiminta" on salassa pidettävä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 5 kohdan, eli poliisin teknisten ja taktisten menetelmien perusteella, sekä osin saman momentin 7 kohdan perusteella, eli henkilöiden sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjen perusteella. Sen sijaan asiakirja ei sisällä tietoja, jotka olisivat Poliisihallituksen perustelun mukaisesti salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 mukaan, eli aiheuttaisivat vahinkoa Suomen edellytyksille toimia kansainvälisissä suhteissa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella, eivätkä 9 kohdan mukaisesti vaaranna valtion turvallisuutta.

Viranomainen: Poliisihallitus.

Tietopyytäjä: Toimittaja.

Huom!: Viranomainen valitti.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 4078/2016](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 28.9.2016

Taltionumero: 4078

Diaarinumero: 2216/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 12.6.2015 nro 15/0490/5

Pörssiyhtiöiden hallituspalkkioselvitys

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan.**

Fortum Oyj:n ja Neste Oil Oyj:n nimitystoimikuntien teettämä selvitys hallituspalkkioista kotimaisissa ja ulkomaisissa pörssiyhtiöissä on julkista tietoa.

Fortum Oyj ja Neste Oil Oyj eivät ole julkisuuslaissa tarkoitettuja viranomaisia, mutta nimitystoimikuntien johtajana toimi henkilö, joka oli samalla valtioneuvoston kanslian omistajaohjausyksikön johtava virkamies ylijohdaja. Eli arvioitavana oli, onko hän tällöin ollut sellainen taho, joka ei ole julkisuuslain 5 §:n mukaisesti virkamies, jolle tietopyyntö voidaan toimittaa.

Koska valtioneuvoston tulkinta, että virkamies voi olla tilanteesta riippuen julkisuuslaissa tarkoitettu viranomainen tai ei, antaa mahdollisuuden kiertää julkisuuslakia, niin on katsottava, että viranomainen ei ole ollut vain yhtiöiden nimitystoimikuntien edustaja.

Viranomainen: Valtioneuvoston kanslia.

Tietopyytävä: Toimittajat. (2).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2016:117](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 18.8.2016

Taltionumero: 3402

Diaarinumero: 671/1/15

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä

Valtioneuvoston kanslia 29.1.2015 nro VNK/187/71/2015

Radiologisen pacs-järjestelmän vaaratilanneilmoitukset

Lopputuloks: **Tieto luovutetaan.**

Tarkastuskertomus, joka liittyy Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS) radiologiseen PACS-järjestelmään liittyviin vaaratilanneilmoituksiin on julkista tietoa.

Tieto oli luovutettava kokonaan, mukaan lukien vikatikettien vakavuusasteen luokittelun tarkempi avaaminen, viittaukset vaaratilanteisiin ja Agfan tapausnumerointiin. HUS:n mukaan edellisessä lauseessa eriteltyt tiedot tulisivat olla salassa pidettäviä, sillä tiedon luovuttaminen voisi heikentää sen luottamuksellisuutta järjestelmätoimittajan suuntaan, mistä taas voisi olla haittaa tulevissa kilpailutuksissa.

Agfan mukaan se taas luokittelee vikatikettejä oman liiketoimintamallinsa ja tuotekehitysmetodologian mukaan, joten se on luokiteltava teknis-taloudelliseksi tiedoksi, jonka julkistaminen aiheuttaisi yhtiölle merkittävää vahinkoa. Agfa HealthCare Finland Oyj vetosi valituksessaan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaiseen liikesalaisuuteen. Lisäksi yhtiö vetosi lakiin terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista (629/2010) 25§:n ja 39§:n, eli vaaratilanteista ilmoittamiseen ja Valviran oikeuteen tehdä valvontaa, ja siihen, ettei se ole näiltä osin laiminlyönyt velvollisuuksiaan. Sen näkemyksen mukaan tieto tiktointijärjestelmästä on informaatioarvoltaan yleisölle vähäinen ja ei vastaa yleiseen teidontarpeeseen, mutta sisältää tietoa, jonka hyödyntämiseen sen kilpailijoilla on riittävä tietotaito.

Täten tiedon julkistaminen antaisi kilpailijoille epäoikeudenmukaista etua. Se myös vetosi, että on kestävämpiä, mikäli julkisuusyhteisön kanssa asioivat yritykset joutuvat eriarvoiseen asemaan liikesalaisuuksien osalta kuin ne, jotka asioivat yksityisten tahojen kanssa.

Hallinto-oikeus katsoi, ettei tarkastuskertomus sisällä sellaista tietoa, jonka voisi katsoa olevan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukainen liikesalaisuus, ja painotti, että viranomaisen tulee arvioida salassapitointressit kokonaisuutena, vaikka sen tulee tarvittaessa kuulla yrittäjän salassapitotahtoa.

Viranomainen: Valvira.

Tietopyytjä: Toimittaja.

Valittaja: Agfa HealthCare Finland Oy Ab.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 1045/2016](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 29.3.2016

Taltonumero: 1045

Diaarinumero: 3819/1/14

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 30.10.2014 nro 14/0812/5

Rahoituspäätöksen saaneiden hankkeiden otsikot

Lopputulokset: **Tietoa ei luovutetakaan.**

Tiedot Tekesiltä rahoituksen saaneista kohteista ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisesti yksityisiä liikesalaisuuksia, mukaan lukien hakemuksen otsikko.

Hakemukset sisältävät jo yleisluonteisesti tai otsikkotasoisesti ilmaistuna liikesalaisuuksia, joko sellaisenaan tai yhdistettynä julkiseen tietoon. Otsikoiden luovuttaminen paljastaa rahoituksen hakijan kilpailijoille tai muille tahoille kilpailutilanteen kannalta merkityksellistä informaatiota, joten ne ovat edellä mainitun julkisuuslain kohdan mukaan salassa pidettäviä.

Sen sijaan tiedot rahoitushakemusten tekijöistä ja näiden hakemusten rahoitusmääristä ovat julkisia, myös hylättyjen hakemusten osalta.

Tekes vetosi, että tietopyytäjän ilmoittama tavoite arvioida rahoituspäätösten oikeellisuutta tai Tekesin objektiivisuutta ei ole mahdollista, sillä lopputuloksen lisäksi pitäisi tietää päätöksen johtaneet perustelu. Lisäksi se katsoi, kuten KHO, että hakijayritys pyrkii laatimaan otsikon niin, että se kuvaa mahdollisimman hyvin hankkeen sisältöä ja on siten samalla tavoin luottamuksellinen kuin projektisuunnitelmapäätös.

Viranomainen: Innovaatorahoituskeskus Tekes.

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö.

Huom!: Käsittelyssä molempien valitukset, Tekesin valitus osin läpi.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[23.3.2016/976](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 23.3.2016

Taltonnumero: 976

Diaarinumero: 2581/1/14 ja 2933/1/14

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 27.6.2014 nro 14/0506/3

Talvivaaraan kohdistuneet valvontatoimet

Loppupäätös: **Tieto luovutetaan pääosin.**

Talvivaaran Kaivosyhtiö Oyj:hin kohdistuneisiin valvontatoimiin liittyvät loppuun käsitellyt asiakirjat, jotka Finanssivalvonta on tehnyt, ovat julkisia, pois lukien valvontakirjeen 31.10.2013 otsikon ”yhtiön laskennallinen verosaaminen” alla oleva tekstiosuus.

Koska tietopyyntö oli rajattu koskemaan vain loppuun saatettuja valvontatoimenpiteitä, niin Finanssivalvonta ei voinut vedota julkisuuslain 6 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaisesti valvontatoimiin liittyvien asiakirjojen salassapitoon, eikä myöskään julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaisesti siihen, että se vaarantaisi valvonnan tai sen tarkoituksen toteutumisen, tai ilman painavaa syytä aiheuttaisi vahinkoa asiaan osallisille.

Pelkästään se seikka, että Finanssivalvonta on ollut yhteydessä johonkin yhtiöön ei vaaranna valvontatoimea, eikä valvontatoimenpiteiden julkistaminen automaattisesti vaaranna valvontatoimea.

Lisäksi sillä oli merkitystä, että toimittaja rajasi tietopyyntönsä koskemaan vain Finanssivalvonnan yhteydenottoihin Talvivaaraa kohtaan, ei toisin päin, jolloin valvonta ei myöskään vaarannu sillä perusteella, että yhtiöt eivät voi jatkossa luottaa Finanssivalvonnalle toimittamiensa tietojen luottamuksellisuuteen.

Viranomainen: Finanssivalvonta.

Tietopyytjä: Toimittaja.

Huom!: Viranomainen valitti.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2016:95](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 15.6.2016

Taltionumero: 2629

Diaarinumero: 567/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 21.1.2015 nro 15/0022/5

Talvivaaran ehdollinen sopimus

Lopputuloks: **Tietoa ei luovuteta.**

Brittiläisen sijoitusyhtiö Audrey Capital Advisors LLP:n (Audley) ja Talvivaara Sotkamo Oy:n välinen ehdollinen sopimus jälkimmäisenä mainitun konkurssipesän ostamisesta on salattua tietoa.

Samassa yhteydessä tehty investointisopimus Audleyn ja valtion kokonaan omistaman erityisyhtiön Terrafame Oy:n välillä on myös salattua tietoa. Vaikka asiakirjoja ei voida pitää julkisuuslain ulkopuolisina vain sillä perusteella, että Terrafame ei ole ministeriön väittämän mukaan viranomainen vaan yksityisoikeudellinen yhtiö. Se on julkisuuslaissa tarkoitettu viranomainen, koska työ- ja elinkeinoministeriölle kuuluu sen pääomittaminen ja omistajaohjaus.

Yhtäkään 18:sta asiakirjasta ei voida myöskään pitää julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle jäävänä asiakirjana julkisuuslain 5 §:n 3 momentin 2 kohdan perusteella, tai 5 §:n 4 momentin perusteella. Huolimatta niiden ehdollisuudesta, niiden katsotaan kuitenkin julkisuuslain 7 §:n 1 momentin perusteella olevan lähtökohtaisesti julkisia. Kuitenkin asiakirjat sisältävät siinä määrin julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 ja 20 kohdan mukaisesti salassa pidettävää tietoa, ettei asiakirjoista voida luovuttaa tietoa edes siten, että salassa pidettävät kohdat on peitetty, koska tällöin asiakirjoja ei voi ymmärtää kokonaisuutena.

Viranomainen: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Tietopyytäjä: Toimittaja. (Helsingin sanomat).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 5511/2016](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 23.12.2016

Taltionumero: 5511

Diaarinumero: 1397/1/15

Muutos aiempaan päätökseen: Kyllä (asianajolaskujen osalta).

Työ- ja elinkeinoministeriö 7.4.2015 nro TEM/563/03.10.03.2015

Vaatimus viranomaiselle KHO:n kautta

Lopputuloks: **Tieto on jo luovutettu.**

Finanssivalvonnan velvoittaminen ryhtymään valvontatoimenpiteisiin, jotta tietopyytjä saa asiakirjat pyydettyssä muodossa pankilta, jonka kanssa hänellä on kiistaa laina-asioista, ei kuulu korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 2 §:n 1 momentin nojalla korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan.

Tietopyytjä oli myös esittänyt tietopyynnön korkeimmalle hallinto-oikeudelle koskien pankin Finanssivalvonnalle antamista häntä koskevista asiakirjoista. Koska tietopyytjä ei ollut esittänyt tätä aikaisemmissa vaiheissa, ei KHO tutkinut asiaan.

Kyse ei ollut siis julkisuuslain 13:ssä tarkoitetusta asiakirjapyyntöstä. Finanssivalvonta oli aiemmin varannut tietopyytäjälle ja hänen edustajilleen mahdollisuuden tutustua kaikkiin sen hallussa oleviin häntä koskeviin asiakirjoihin. Finanssivalvonnalla ei sen sijaan ollut mahdollisuutta selvittää rahoituskiistan tapahtumienkulkua ja ottaa kantaa siihen.

Viranomainen: Finanssivalvonta.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 18.3.2016

Taltionumero: 917

Diaarinumero: 1714/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 30.4.2015 nro 15/0307/5

Valviran käyttämät asiantuntijalääkärit

Loppuputulos: **Tietoa ei luovuteta vaaditulla tavalla.**

Tieto Valviran käyttämistä asiantuntijalääkäreistä ja heidän lääketieteellisistä erikoisaloistaan on sinänsä julkista tietoa, mutta se muodostaa henkilötietolain 3 §: 3 kohdan tarkoittaman henkilökisterin, joten asiaan sovelletaan julkisuuslain 16 §:n 3 momenttia.

KHO kumosi Helsingin hallinto-oikeuden päätöksen, jossa Valvira veloitettiin luovuttamaan tiedot tulostettuna listana tai Valviran internetsivuilla julkaistuna. Valvira ja KHO katsoivat, että lista pysyvien asiantuntijoiden nimistä ja erikoisaloista eivät ole henkilötietolain 8 §:1 momentin 8 kohdan mukainen lista yleisesti saatavilla olevista tiedoista, joten Suomen Potilasvahinkoapu Oy:lla ei ole oikeutta näiden henkilötietojen käsittelyyn, kuten tallettamiseen ja käyttämiseen.

Kun lisäksi otetaan huomioon, että yhtiölle oli varattu mahdollisuus tutustua tietoihin, Valviran kieltäytymisen antaa tieto vaaditussa muodossa voidaan katsoa olleen julkisuuslain 1 §:n 1 momentin julkisuusperiaatteen mukainen.

Viranomainen: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira).

Tietopyytjä: Suomen Potilasvahinkoapu Oy.

Huom!: Viranomainen valitti.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2016:161](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 28.10.2016

Taltionumero: 4535

Diaarinumero: 1431/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 10.4.2015 nro 15/0260/5

Valvontatoimien tapauskohtaisuus

Loppupäätös: **Tiedon luovutus on arvioitava tapauskohtaisesti.**

Finanssivalvonnan perustelu, että jos se, että tahot X ja Y eivät ole valvontatoimien kohteena, mutta taho Z sen sijaan on, ei ollut julkisuuslain 24 §:1 momentin 15 kohdan tarkoittamalla tavalla asiaan osallisille vahinkoa aiheuttava syy salassa pitoon sillä perusteella, että se voi aiheuttaa liiketoiminnan harjoittajalle asiakaspakoa.

Finanssivalvonta oli kieltäytynyt antamasta tietoa kaikista asiakirjoista ja diaaritiedoista liittyen neljään yksityishenkilöön ja yrityksiin Pöyry Oyj, Nokia Oyj ja Kestrel S.A. kohdistuneista valvontatoimenpiteistä.

Finanssivalvonta oli vedonnut, että uutisointi, jossa tiettyjen tahojen sanotaan olevan Finanssivalvonnan toimien kohteena, kun taas tietyt toiset eivät, voi aiheuttaa perusteetonta vahinkoa etenkin huomioon ottaen sen, että Finanssivalvonnan kohdistama valvonta on alempi kynnykseltään kuin esimerkiksi rikostutkinnallinen "syytä epäillä" kynnys.

Asia on arvioitava tapauskohtaisesti huomioden julkisuuslain 6 §:n 1 momentin 2 kohta, ja asiakirjojen kohdalla julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukainen liikesalaisuus ja kohdan 23 mukainen henkilön taloudellisen aseman salassapito.

Viranomainen: Finanssivalvonta.

Tietopyytäjä: Toimittaja. (Voima-lehti).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 2630/2016](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 15.6.2016

Taltionumero: 2630

Diaarinumero: 1522/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 16.4.2015 nro 15/0264/5

KHO 2017

- Eri viranomaisten virkamiesten väliset sähköpostit
- Kansalaisuusasiakirjat
- Loviisan kaupungin valmiussuunnitelma
- Oikeudenkäyntiin liittyvän salassapitomääräyksen sitovuus
- Poliisin nimikirjanotteet
- Radiologisen tietojärjestelmän hankinta-asiakirjat
- Suomalaisten tilittietojen valvonta Liechtensteinissa
- Suomalaisten tilittietojen valvonta Liechtensteinissa osa 2
- Tankkeri- ja hinaajakauppa-asiakirjat
- Tiedon kopiomisvelvollisuus ja väitetty esteellisyys
- Tilintarkastajan työpaperit
- Turvapaikkavalitukset ja niiden tekijät
- Työriidan sovintosopimus
- Professorin irtisanomisilmoitus
- Ympäristöntutkimuskeskuksen myynti
- Kansanedustajien riippumattomuus sivistysvaliokunnassa

An to päi vä	Vuosiki rja	Talti onu mero	Diaaritunnus	Viranomainen	Tietopyytjä	Tieto	Asiasanat
22.12.2017		6766	2372/1/17		Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Hämeenlinnan hallinto-oikeus 15.3.2017 nro 17/0228/3	
22.12.2017		6767	2373/1/17		Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Hämeenlinnan hallinto-oikeus 15.3.2017 nro 17/0229/3	
22.12.2017		6758	3169/1/17		Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 24.5.2017 nro 17/0304/5	
21.12.2017		6700	2243/1/17		Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 22.3.2017 nro 17/0170/5	
20.12.2017		6662	5683/1/17	valtiovarainministeriö	Velallisten tuki ry	kauppakirja	Siirretään hallinto-oikeuteen KHO:sta (uusi käytäntö)
12.12.2017		6390	1699/1/17		Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Hämeenlinnan hallinto-oikeus 9.3.2017 nro 17/0211/3	
5.12.2017		6311	2647/1/16	Vakuutusosasto	Tutkija	Tutkimuslupa	
24.11.2017		6106	0286/1/17	Helsingin sosiaali- ja terveysvirasto	Yksityishenkilö	Lapsen tiedot	
24.11.2017		6105	3489/1/16	Verohallinto	A Oy	B Oy:n verotarkastuskertomus	
23.11.2017		6089	3430/1/16	HUS	Yksityishenkilö	Kirjalliset merkinnät ilmoituksesta	
23.11.2017		6093	3452/1/16	HUS	Yksityishenkilö	oamisen tietoja	
17.11.2017		5969	3189/1/16		Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 1.9.2016 nro 16/0754/5	
6.12.2017		5750	3482/1/16		A Oy	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 28.9.2016 nro 16/0825/5	
6.12.2017		5749	4516/1/17	HaO	Yksityishenkilö	Esittelijän muistio	
23.10.2017	KHO: 2017: 166	5313	2435/1/16	Etelä-Suomen AVI	Yksityishenkilö	Tarkastusilmoituksia	Valvontasalaisuus, Tarkastussalaisuus, Työsuojelutarkastus, Tarkastusilmoitus

12. 10. 20 17	Muu päätös 5055 /2017	5055	1399/1/16	HUS-kuntayhtymä	Toimittaja Mikko Haapanen /YLE	Radiologisen tietojärjestelmän hankinta-asiakirjat	
12. 10. 20 17	KHO: 2017: 157	5075	0519/1/17	Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	Toimitusjohtajan asianajaja	Eri viranomaisten virkamiesten väliset sähköpostit	Julkisuuslain soveltaminen, Viranomaisten sisäistä työskentelyä varten laadittuasiakirja, Virkamiesten välinen sähköpostiviestintä, Eri viranomaiset, Ympäristöministeriö
14. 9.2 017		4429	2890/1/16	HUS	Yksityishenkilö	Liuta henkilö-, loki- yms. tietoja	
11. 9.2 017	KHO 11.9.2017/4357	4357	2135/1/16				Asian saattaminen viranomaisen ratkaistavaksi, Oikaisuvaatimusmenettely, Julkisuuslaki, Hallintolaki, Toissijaisuus
4.9 20 17		4234	1583/1/16	Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	Yksityishenkilö	Valitusasiakirjat	
29. 8.2 017		4119	0810/1/16	Helsingin seudun ja Hämeen kauppakamareiden tilintarkastusvaliokunta	Yksityishenkilö	Tilintarkastajan työpaperit	
18. 8.2 017	Muu päätös 3947 /2017	3947	1490/1/16	Vantaan kaupunki	Yksityishenkilö	Työriidan sovintosopimus	
16. 8.2 017		3889	2136/1/16	Savonlinnan kaupunki	Savolan Kiinteistöosakeyhtiö	Jäljennös kokouspöytäkirjasta	
16. 8.2 017		3888	2137/1/16		Savolan Kiinteistöosakeyhtiö	Hylätty valituslupahakemus Itä-Suomen hallinto-oikeus 25.5.2016 nro 16/0577/1	
15. 8.2 017		3875	0264/1/16	Hätäkeskuslaitos	Yksityishenkilö	Hätäpuhelutietoja	
11. 8.2 017	Muu päätös 3819 /2017	3819	1499/1/16	Loviisan kaupunki	Yksityishenkilö	Loviisan kaupungin valmiussuunnitelma	
11. 8.2 017	Muu päätös 3820 /2017	3820	3565/1/16	Itä-Uudenmaan poliisilaitos	Yksityishenkilö	Poliisin nimikirjanotteet	
6.7 20 17	Muu päätös 3384 /2017	3384	2256/1/16	Helsingin hallinto-oikeus	Yksityishenkilö	Turvapaikkavalitukset ja niiden tekijät	
5.7 20 17		3387	2596/1/16	Kuopion perusturva- ja terveyslautakunta	Yksityishenkilö	asuinpalveluhakemus	
5.7 20 17		3381	2619/1/16	Oulun seudun ympäristötoimi	Suomen Tehopurku Oy	Ympäristötoimelle toimitettuja asiakirjoja	
8.6 20 17	Muu päätös 2759 /2017	2759	1733/1/16	Maahanmuuttovirasto	Toimittaja Petri Sajari /HS	Kansalaisuusasiakirjat	
8.6 20 17	Muu päätös 2758 /2017	2758	4020/1/15, 4022/1/15 ja 4025/1/15	Huoltovarmuuskeskus	Toimittaja Sanna Savikko	Tankkeri- ja hinaajakauppa-asiakirjat	
2.6 20 17		2642	0225/1/17		Poliitikko	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 28.11.2016 nro 16/1008/5	Valitus saapui myöhässä
2.6 20 17		2643	0748/1/17	Kaakkois-Suomen poliisilaitos		Hätäkeskuspuhelut	
15. 5.2 017	KHO: 2017:82	2292	1870/1/15 ja 1414/1/17	Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitos (HKL)	Toimittaja Tommy Pohjola	Oikeudenkäyntiin liittyvän salassapitomääräyksen sitovuus	Liikesalaisuus, Salassapitomääräys, Yleisen tuomioistuimen antaman salassapitomääräyksen merkitys hallintoviranomaisessa ja hallintotuomioistuimessa
20. 4.2 017	Muu päätös 1782 /2017	1782	3050/1/15	Verohallinto	Toimittaja Jarno Liski	Suomalaisten tilitietojen valvonta Liechtensteinissa	
20. 4.2 017	Muu päätös 1783 /2017	1783	3051/1/15	Verohallinto	Toimittaja Jarno Liski	Suomalaisten tilitietojen valvonta Liechtensteinissa osa 2	

12. 4.2 017		1722	3733/1/15	Etelä-Suomen AVI	Yksityishenkilö	omaisen tietoja	
20. 3.2 017		1301	1482/1/16	Loviisan kaupunki	Yksityishenkilö	Tiedon kopioimisvelvollisuus ja väitetty esteellisyys	
20. 3.2 017		1302	3896/1/16		Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 30.9.2016 nro 16/0838/5	
14. 3.2 017	Muu päätös 1181 /2017	1181	3454/1/15	KRP	Toimituspäällikkö Olli Ainola /Talouselämä	Esitutkintapöytäkirjan liitteenä oleva konsulttisopimus.	
10. 3.2 017		1113	1531/1/16	Verohallinto	OYALtd	Kopioita lehti-ilmoituksista	
10. 2.2 017	Muu päätös 524 /2017	524	3717/1/15	Hausjärven perusturvajohtaja	Yksityishenkilö	Konsultointiraportti	
9.2 20 17	Muu päätös 510 /2017	510	0306/1/15	Eduskunnan kansliatoimikunta	Yksityishenkilö	Lista sähköpostien päivämääristä, lähettäjästä ja otsikoista	
9.2 20 17		521	3761/1/15	Orimattilan sivistystoimi	Yksityishenkilö	Työnjohdollinen selvitys	
24. 1.2 017		263	0987/1/16	Psykiatrian osasto	Yksityishenkilö	Potilastietoja	
23. 1.2 017	Muu päätös 184 /2017	184	2454/1/15	Jyväskylän yliopisto	Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy	Ympäristöntutkimuskeskuksen myynti	
23. 1.2 017	Muu päätös 185 /2017	185	3589/1/15	Helsingin yliopisto	Toimittaja Antti Honkamaa	Professorin irtisanomisilmoitus	

Eri viranomaisten virkamiesten väliset sähköpostit

Loppuputulos: **Tietoa ei luovuteta.**

ELY-keskuksen ja ympäristöministeriön sekä näissä työskentelevien virkamiesten väliin kirjaamattomiin sähköpostiviesteihin koskien Talvivaara Sotkamo Oy:n tai Talvivaara Kaivososakeyhtiö Oy:n toimintaa ei sovelleta julkisuuslakia.

Julkisuuslain 5 §:n 4 momentin mukaisesti viranomaisten välisiä neuvotteluja, yhteydenpitoja ja muuta niihin verrattavia viranomaisten sisäistä työskentelyä varten vaadittuja asiakirjoja pidetään julkisina vain, jos ne sisältävät sellaisia tietoja, että ne ovat arkistolainsäädännön mukaan liitettävä arkistoon. Arkistolain 7 §:n 2 momentin mukaan arkistointia on hoidettava siten, että se tukee arkistomuodostajan tehtävän suorittamista ja turvaa oikeuden saada tietoja julkisista asiakirjoista.

Tietopyytäjää oli pyytänyt kaikkea ELY-keskuksen ja ympäristöministeriön sähköpostikirjeenvaihto epäillen, että näiden kahden läheiset suhteet ovat vaikuttaneet poikkeuksellisen voimakkaasti ELY-keskuksen toimintaan kaivoksen valvonnassa, ja että tiedot tarvitaan asiakkaan rikosoikeudenkäynnin oikeusturvan kannalta. ELY-keskus oli aiemmin toimittanut arkistoidut viestit asiaan liittyen, mutta vetosi muiden viestien osalta julkisuuslain 5 §:n 4 momentin mukaiseen viranomaisten sisäiseen viestintään.

Viranomainen: Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Tietopyytäjä: Toimitusjohtajan asianajaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2017:157](#) (verkkolinkki KHO:n verkkosivuille)

Antopäivä: 12.10.2017

Taltonumero: 5075

Diaarinumero: 519/1/17

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 28.12.2016 nro 16/0433/1

Kansalaisuusasiakirjat

Loppuputulos: **Tietoa ei luovuteta.**

Yksittäisiä ihmisiä koskevat kansallisuuspäätökset ja ehdolliset kansallisuuspäätökset ovat salassa pidettävää tietoa. Ulkomaalaisrekisterilain 11 §:n lähtökohtana on salassapito, koska tiedon antaminen voi aiheuttaa vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille, kansainväliselle yhteistyölle taikka hakijalle tai hänen läheisilleen. Tieto on julkista poikkeuksellisesti vain, jos sen antaminen ei selvästi aiheuta vahinkoa tai haittaa hakijalle tai hänen läheisilleen.

Kyse oli kahden venäläisen hakijan ehdollisesta kansalaisuuspäätöksestä ja kansalaisuuspäätöksestä. Asiakirjoihin sisältyi lisäksi tietoa kyseisten henkilöiden taloudellisesta asemasta, jotka ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 32 kohdan mukaan salassa pidettäviä, sillä ne kuuluvat yksityisyyden piiriin. Lisäksi ei ole ilmeistä, etteikö tietojen luovuttaminen aiheuttaisi vahinkoa kyseisille henkilöille tai heidän omaisilleen. Maahanmuuttoviraston kanta oli se, minkä hallinto-oikeudet vahvistivat.

Viranomainen: Maahanmuuttovirasto

Tietopyytjä: Sanoma Media Finland Oy / Helsingin Sanomat

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 2759/2017](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 8.6.2017

Taltionumero: 2759

Diaarinumero: 1733/1/16

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 29.4.2016 nro 16/0380/5

Loviisan kaupungin valmiussuunnitelma

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

Loviisan kaupungin yleinen valmiussuunnitelma, Loviisan kaupungin keskushallinnon valmiussuunnitelma, Loviisan kaupungin teknisen keskuksen valmiussuunnitelma, Perusturvakeskuksen valmiussuunnitelma, Sosiaalihuollon valmiussuunnitelma ja Sivistystoimen valmiussuunnitelma ovat osin julkista tietoa.

Yksityiskohtaiset tiedot valmiusorganisaatioiden toiminnasta ja niihin kuuluvista henkilöistä, kaupungin toimintojen järjestämisestä poikkeusoloissa ja poikkeusoloissa käytössä olevista resursseista ovat salassa pidettävää, sillä tietoa voitaisiin käyttää hyväksi esimerkiksi suunniteltaessa kaupunkiin kohdistuvaa väkivaltaista iskua tai muuta vahingontekoa, jonka tarkoituksena on esimerkiksi pelastus- tai väestönsuojelutoiminnan lamauttaminen.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 8 kohta säättää onnettomuuksiin ja poikkeusoloihin varautumista koskevien asiakirjojen salassa pidosta, mutta se sisältää vahinkoedellytyslausekkeen, eli suunnitelmat ovat julkisia paitsi vahinkoa mahdollisesti aiheuttavilta osilta.

Tietopyytjä oli vedonnut kansalliseen turvallisuuteen ydinvoimalakaupungin asemaan johtuen ja esittänyt, että suunnitelma on vanhentunut, ja että hallintojohtaja on puolueellinen häntä kohtaan valituksessaan. Loviisan kaupunki oli hylännyt alkuun tietopyynnön kokonaan vedoten julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 8 kohdan turvaluokitteluperusteeseen.

Viranomainen: Loviisan kaupunki.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 3819/2017](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 11.8.2017

Taltionumero: 3819

Diaarinumero: 1499/1/16

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 12.4.2016 nro 16/0305/5

Oikeudenkäyntiin liittyvän salassapitomääräyksen sitovuus

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

Reklamaatiokirjeenvaihto Helsingin kaupungin liikennelaitos –liikelaikoksen ja Siemens Oy:n välillä on pääosin julkista, lukuun ottamatta seuraavia osia: 1) HKL:n kirje 10.6.2011 HKLMA-C2911: sivut 14–15 ja sivun 16 seitsemän ensimmäistä riviä 2) Siemens Oy:n kirje 20.5.2011: kirjeen liitteenä oleva muistio 3) Siemens Oy:n kirje 1.6.2011: kirjeen sivu 4

4) Siemens Oy:n kirje 9.12.2011 (ilmoitus nro 107): kirjeen liite. Näiden osien katsottiin sisältävän Siemens Oy:n liikesalaisuuksia, jotka ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan salassa pidettäviä.

Siemens Oy valitti asiasta vedoten siihen, että asiassa on vireillä oikeusjuttu, jonka yhteydessä Helsingin hovioikeus määräsi asiakirjat salassa pidettäviksi, ja että hallinto-oikeuden ratkaisun tulisi olla yhdenmukainen sen kanssa. Kuitenkin tuomioistuimen oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 10 §:n perusteella annettu salassapitomääräys voi kohdistua ja olla sitova ainoastaan mainitun lain soveltamisalaan kuuluvan oikeudenkäyntiasiakirjan suhteen. Ratkaisu ei täten voi olla sitova ratkaistaessa kolmannen osapuolen tekemää tietopyyntöä. HKL, joka luovutti pääosan tiedoista toimittajalle, vetosi julkisuuslain 6 §:n 1 momentin 8 kohtaan, joka korostaa kuntalaisten oikeutta saada tarpeelliset ja kattavat tiedot hankinnasta ja siihen liittyvästä projektista.

Viranomainen: Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaikatos (HKL).

Tietopyytjä: Toimittaja.

Valittaja: Siemens Oy.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2017:82](#) (verkkolinkki KHO:n verkkosivuille)

Antopäivä: 15.5.2017

Taltionumero: 2292

Diaarinumero: 1870/1/15 ja 1414/1/17

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 13.5.2015 nro 15/0352/5

Poliisin nimikirjanotteet

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

Viranomaisten nimikirjanotteet ovat tietoa, joka voidaan luovuttaa, mikäli tietopyytäjällä on julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukainen oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

Asiaan ei vaikuta se, että tiedon pyytäjän esittämä käyttötarkoitus tiedoille on eri kun se syy, mitä varten viranomaisen henkilökisteri on perustettu.

Tietopyytäjä oli pyytänyt tietoa kahdesta viranhaltijasta arvioidakseen heidän esteellisyyttään itseään koskevassa asiassa. Kuitenkin nimikirjanotteisiin saattaa sisältyä henkilöiden perhe-elämää, terveydentilaa tai rangaistuksia koskevia tietoja, jotka ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin tai nimikirjalain 7 §:n 1 momentin nojalla salassa pidettäviä.

Tietopyytäjä esitti uuden esteellisyssyytöksen vastaselvityksessään Itä-Uudenmaan poliisipäällikköä kohtaan, mutta tämä ei ollut allekirjoittanut poliisilaitoksen päätöstä, vaan poliisilaitoksen korkeimpaan hallinto-oikeuteen tekemän valituksen, joten hän ei voinut olla asiassa esteellinen.

Poliisilaitos oli hylännyt alkuperäisen pyynnön vedoten siihen, että käyttötarkoitus on henkilötietolain 7 §:ssä säädetyn henkilötietojen käyttösidonaisuuden vaatimuksen vastainen.

Viranomainen: Itä-Uudenmaan poliisilaitos.

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö.

HUOM!: Valittajana oli viranomainen.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 3820/2017](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 11.8.2017

Taltionumero: 3820

Diaarinumero: 3565/1/16

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 27.9.2016 nro 16/0833/5

Radiologisen tietojärjestelmän hankinta-asiakirjat

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

HUS-Kuvantamisen radiologisen PACS-tietojärjestelmän (Agfa Impax 6.5. -järjestelmä) hankintaan liittyvistä asiakirjoista seuraavat ovat julkisia: 1. HUS-kuntayhtymän ja GE:n välinen sopimus 30.12.2010 2. Agfan tarjouksen (FI-T-11-002-R4) liitteet 2, 4, 8, 11 ja 12. 3. Agfan ja HUS:n välisen PACS-järjestelmän päivityssopimuksen liitteet 3 ja 4 sekä liitteen 10 (tarjous FI-T-11-002-R4) alaliitteet 2, 4, 8, 11, 12 sekä tarjouksen lisäselvennykset. 4. Agfan ja HUS:n välisen PACS-järjestelmän ylläpitosopimuksen liitteet 6 (tukipalvelukuvaus), 7 (varajärjestelmän toiminnallisuus), 8 (tarjous FI-T-11-002-R4) alaliitteet 2, 4, 8, 11, 12 sekä tarjouksen lisäselvennykset ja 10 (Agfa salassapitositoumus). 5. Testausraportit.

Lisäksi alemman hallinto-oikeuden päätöksellä seuraavat osat ovat julkisia: 1. Sovintosopimuksen § 782/2010 HUS-Röntgenin ja GE Healthcare Finland Oy:n välillä 30.12.2010 seuraavat osat: Sopimuksen otsikko-osa ja osapuolet, kohta 1 (Määritelmät) kokonaisuudessaan, kohta 2 (Taustaa) kokonaisuudessaan, kohta 3 (Sopimuksen tarkoitus) kokonaisuudessaan, kohta 4 (Riita) kokonaisuudessaan, kohta 5.1 kokonaisuudessaan, kohta 5.4 kokonaisuudessaan, kohta 5.5 kokonaisuudessaan, kohta 7 kokonaisuudessaan, kohta 8 kokonaisuudessaan ja kohta 9 kokonaisuudessaan sekä sopimuksen liite 1 kokonaisuudessaan ja liite 5 kokonaisuudessaan.

Muutoin tieto on salassa pidettävää, sillä asiakirjat sisältävät Agfan liike- ja ammattisalaisuuksia, jotka ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan salassa pidettäviä. Tätä ratkaisua ei muutettu.

Viranomainen: HUS-kuntayhtymä.

Tietopyytäjä: Yleisradion toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 5055/2017](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 12.10.2017

Taltionumero: 5055

Diaarinumero: 1399/1/16

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 13.4.2016 nro 16/0307/5

Suomalaisten tilitietojen valvonta Liechtensteinissa

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

Seuraavat verohallinnon hallussa olevat asiakirjat liittyen ns. LGT-tapaukseen, eli suomalaisten verovelvollisten pankkitileihin Liechtensteinissa sijaitsevilla pankeilla ovat julkista tietoa: 1) Verohallinnon kartoitus- ja kehittämisprojektin asettaminen 2) Yksityishenkilöiden pääomatulojen verohallinnon projekti, Vuosiraportti 2010 lukuun ottamatta vuosiraportin osan "Ulkomaisten sijoitusten luonne ja tavoitteet" ensimmäistä kappaletta ja vuosiraporttiin liittyvää henkilötaulukkoa 3) Verohallinnon tietoluovutuspyyntö 3.2.2010 Keskusrikospoliisille 4) Yksityishenkilöiden pääomatulojen verohallinnon projekti – vapaaehtoiseen ilmoittamiseen kannustamisesta, luvut I (Yleistä) ja III (Vapaaehtoisen ilmoittamisen suosinta – kansainvälinen vertailu) 5) Taulukko, jonka otsikkona on "Tarkastustoimenpiteet LGT."

Viimeiseksi mainitusta asiakirjasta on peitetty henkilöiden nimet, sillä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan verotusasiakirjat, joista ilmenee verovelvollista koskevia tietoja ovat salassa pidettävää tietoa.

Verohallinto halusi tiedot salassa pidettäviksi vedoten julkisuuslain 10 ja 17 §:n soveltamisessa olevaan tulkinnanvaraisuuteen sillä perusteella, että tiedot on mahdollista yhdistää muiden julkisuudessa jo olleiden tietojen kanssa yksittäisiin verovelvollisiin, sillä mediassa oli julkaistu artikkeleita aiheesta mainiten kyseisten henkilöiden nimet.

Viranomaisen: Verohallinto.

Tietopyytjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 1782/2017](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 20.4.2017

Taltionumero: 1782

Diaarinumero: 3050/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

HUOM!: Valittajana oli viranomainen.

Helsingin hallinto-oikeus 21.8.2015 nro 15/0630/5

Suomalaisten tilitietojen valvonta Liechtensteinissa osa 2

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

Tieto verohallinnon suomalaisiin verovelvollisiin, joilla on pankkitili Liechtensteinissa, kohdistamista toimenpiteistä on pääosin julkista tietoa.

Salattuja osia ovat verovelvollisten/tilinomistajien nimet verotustietojen julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentin perusteella, sekä Verohallinnon virkamiehen laatima selvitys, jossa on kronologinen tapahtumaerittely ja arvioita verovalvontatoimenpiteiden sujumisesta.

Jälkimmäinen tieto on salassa pidettävää julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella, eli koska tiedon antaminen kansainvälisen tiedonvaihdon perusteella saatavista toimista voi aiheuttaa haittaa ja vahinkoa veroviranomaisten edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä, sillä vain harvoissa maissa noudatetaan julkisuuspäätettä. Täten neuvotteluosapuolten kantoja ei ilmaista ilman asianomaisen maan suostumusta.

Verohallinto oli vedonnut valituksessaan muiden tietojen luovuttamisen osalta siihen, että kyseisistä verovelvollisista oli jo julkisuudessa julkaistu artikkeleita, joiden pohjalta tietoja yhdistämällä heidät voitaisiin tunnistaa. KHO:n näkemyksen mukaan asiakirjoissa käsiteltiin verovalvontatoimia yleisellä tasolla.

Viranomainen: Verohallinto.

Tietopyytjä: Tietopyytjä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 1783/2017](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 20.4.2017

Taltonumero: 1783

Diaarinumero: 3051/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

HUOM!: Valittajana oli viranomainen.

Helsingin hallinto-oikeus 21.8.2015 nro 15/0631/5

Tankkeri- ja hinaajakauppa-asiakirjat

Loppuputulos: **Tietoa ei luovutetakaan alkuperäisessä laajuudessa.**

Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen, Neste Oyj ja Neste Shipping Oy, ja Huoltovarmuuskeskus valittivat vuonna 2013 valmistellusta tankkeri- ja hinaajakauppaan liittyvästä asiakirjapyyntöstä.

Aiemmasta Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä poiketen KHO saattoi voimaan Huoltovarmuuskeskuksen päätöksen asiakirjapyyntön hylkäämisestä seuraavilta osin: 1) asiakirjaan Frame Agreement sisällyvistä määritelmistä Discharge Date, Intercreditor Agreement, Mastera Closing Date, Required Investments ja Termination Date sekä asiakirjan kohdista 4.1.11, 4.2.1.3, 4.2.1.4, 4.2.2.5, 4.3.4, 4.3.5, 4.3.6, 4.3.7, 4.3.8, 4.3.9, 4.3.11, 4.3.15, 4.3.17, 4.4, 4.5.1.3, 4.5.2.2 (1 momentin alakohta e ja 2 momentti), 4.5.2.6, 4.6 (kaikkine alakohtineen 4.6.1-4.6.4), 5.2 (alakohtat c ja g), 5.3.2, 5.3.3, 5.4.1 (alakohtat c ja d), 7.2.1 (alakohtat e ja k), 7.2.2 (alakohtat a ja f), 8.6.3, 8.6.3.1, 8.6.3.2, 8.6.4 ja 9.3 (molempine alakohtineen 9.3.1-9.3.2) ja 2) asiakirja Vessel Lease Agreement kohdista 4.3.5, 6 (molempine ala-kohtineen 6.1-6.2 ja niiden alakohtineen 6.1.1-6.1.2 ja 6.2.1-6.2.3), 9.1 (kaikkine alakohtineen 9.1.1-9.1.6), 13, 14 ja 15.

Muilta osin aiempi päätös on voimassa. Huoltovarmuuskeskus oli ollut valittajana ja vedonnut siihen, että yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuus vaarantuu, mikäli sille yksityisten antama tieto päätyy julkisuuteen ja kyseessä on kriittisen infrastruktuurin, öljyhuollon, turvaaminen. Kahdessa muussa diaarinumerossa valittajana olivat yhtiöt, jotka luopuivat Huoltovarmuuskeskukseen kohdistuneesta tietopyynnöstä.

Viranomainen: Huoltovarmuuskeskus.

Tietopyytjä: Toimittaja.

HUOM!: Valittajana oli viranomainen.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 2758/2017](#) (verkkolinkki KHO:n ratkaisuun)

Antopäivä: 8.6.2017

Taltonumero: 2758

Diaarinumero: 4020/1/15, 4022/1/15 ja 4025/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 6.11.2015 nro 15/0946/5

Tiedon kopioimisvelvollisuus ja väitetty esteellisyys

Loppuputulos: **Tietoa ei luovuteta, mutta siihen saa tutustua.**

Tietopyyntö, jossa viranomaista vaadittiin kopioimaan yhteensä vähintään 402 liuskaa erikseen nidottuja asiakirjoja liittyen asianomaisen työsuojeluasiaan ei toteutunut vaaditulla tavalla, eli kopioiden toimittamisella.

Myöskään Loviisan kaupungin ja sen asianajajan välisten puheluiden tallenteita ei luovutettu, sillä Loviisan kaupungilla ei ollut ilmoituksensa mukaan niitä tai niiden referaatteja hallussaan, mitä ei ollut syytä epäillä.

Vaikka tieto olisi julkista, ei viranomaisella ole velvollisuutta antaa tietoa pyydetyllä tavalla, jos se julkisuuslain 16 §:n 1 momentin mukaisesti aiheuttaa kohtuuttoman haitan viranomaisen toiminnalle.

Hallituksen esityksen (HE 30/1998 vp) 16 §:n 1 momenttia koskevien perustelujen mukaan haitan tulee olla todellista ja olennaista, ja lähtökohtana on, että tieto luovutetaan pyydetyllä tavalla.

Lisäksi tietopyytjä oli esittänyt väitteen Loviisan kaupungin hallintojohtajan esteellisyydestä ja puolueellisuudesta perustuen hallintojohtajan jäsenyyteen RKP:n edustajana. Tämä perustelu ei ollut riittävä. Tietopyytjä valittaa ilmoituksensa mukaisesti asiasta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen. Loviisan kaupunki antoi mahdollisuuden tutustua asiakirjoihin paikan päällä.

Viranomainen: Loviisan kaupunki.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 20.3.2017

Taltionumero: 1301

Diaarinumero: 1482/1/16

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei.

Helsingin hallinto-oikeus 12.4.2016 nro 16/0306/5

Tilintarkastajan työpaperit

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

Rakennusyhtymä JKL & KMG Oy:n tilintarkastajan työpaperit ovat salattua tietoa. Tilintarkastajan työpapereiden katsotaan sisältävän julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitettuja tietoja yksityisestä liike- ja ammattisalaisuudesta.

Tietopyytjä oli yhtiön entinen toimitusjohtaja ja pyysi tietoa julkisuuslain 11 §:n mukaiseen asianomaisasemaan, ja siksi, että hän oli julkisuuslain 12 §:n tarkoittama asianosainen, ja syyttänyt kirjapitäjää väärentämisestä ja tilintarkastuksen manipuloinnista. Siltä osin, kun alempi hallinto-oikeus oli siirtänyt tilintarkastusvaliokunnalle (TIVA) valitus KHO:een raukesi, sillä TIVA oli toimittanut tietopyytäjälle tilintarkastajan vastineeseen liittyneet tämän pyytämät liitteet ja lisäksi muita asiaan liittyviä asiakirjoja, itse asiassa kaikki asiakirjat, joiden osalta Helsingin hallinto-oikeus oli siirtänyt asian TIVA:n käsiteltäväksi. TIVA oli hylätyiltä osilta vedonnut tilintarkastuslain 46 §:n ja julkisuuslain 24§:n nojalla tilintarkastajan yksityiseen ammattisalaisuuteen.

Viranomainen: Helsingin seudun ja Hämeen kauppakamareiden tilintarkastusvaliokunta

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 29.8.2017

Taltionumero: 4119

Diaarinumero: 810/1/16

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 24.2.2016 nro 16/0156/5

Turvapaikkavalitukset ja niiden tekijät

Loppuputulos: **Tietoa ei luovuteta.**

Hallinto-oikeudessa vireillä olevat turvapaikkavalitukset ovat salassa pidettävää tietoa. Tieto valituksen tehneistä asiamiehistä sekä laki- ja asianajotoimistoista on tietoa, jota ei ole merkitty diaareihin erillisinä tietoina, joiden perusteella tiedonhaku voitaisiin tehdä.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan hallintotuomioistuimen diaariin tai vastaavaan asiakirjarekisteriin merkityt asianosaisen tai muun asiaan osallisen yksilöimistiedot ovat salassa pidettäviä, mikäli ne ovat muutoin julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohtien 20 tai 23-32 mukaisesti salassa pidettävää.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 24 kohdan mukaan pakolaista, turvapaikkaa, oleskeluluvan tai viisumin hakijaa koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä, ellei ole ilmeistä, ettei tietojen antaminen vaaranna pakolaisen tai hakijan tai heidän läheistensä turvallisuutta.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain perusteluissa (HE 12/2006 vp s. 22) todetaan, että asiamiestä koskevat tiedot ovat julkisia. Niitä ei kuitenkaan voida antaa alussa mainitusta syystä, koska viranomaisella ei ole velvollisuutta luoda uutta tietoaaineistoa tietopyyntöön liittyen: tähän asiaan ei vaikuttanut tai ollut merkitystä tietopyytäjän mainitsema julkisuuslain 21 §, joka koskee viranomaisen tietopalvelua.

Viranomainen: Helsingin hallinto-oikeus.

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 3384/2017](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 6.7.2017

Taltionumero: 3384

Diaarinumero: 2256/1/16

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 7.6.2016 nro H 00208/16

Työriidan sovintosopimus

Loppupäätös: **Tieto luovutetaan pääosin.**

Vantaan kaupungin ja sen entisen virka- ja nykyisen työsuhteessa olevan henkilön välisen työriidan sopimiseksi laadittu sovintosopimus on julkista tietoa lukuun ottamatta tilinumeroa.

Tietopyytjä oli kolmas osapuoli, joka ei ollut asianomainen asiassa. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 18 kohdan mukaan valtion, kunnan tai muun työmarkkinaosapuolena tai työriidan osapuolena laatimat tai saamat tiedot ovat salassa pidettäviä, jos tiedon antaminen niistä olisi vastoin julkisyhteisön etua. Tällä taataan, ettei viranomaisen ole sellaisessa roolissa, missä se on rinnastettavissa yksityiseen toiminnanharjoittajaan kuten toimiessaan työriidan sopijana, huonommassa asemassa kuin vastaava yksityinen toimija.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 18 kohdan esityöt kuitenkin viittaavat siihen, että kunnalla työriidan osapuolena tarkoitetaan lähinnä kollektiivisopimustilanteita ja niihin liittyviä riitoja. Julkisuuslain 3 §:n mukaan julkisuuslain tarkoituksena mahdollistaa julkisyhteisön varojen käytön valvonta. Täten julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 18 kohdan säännöstä ei voida tulkita niin, että se koskisi mainittua sovintosopimusta. Tietopyytjä oli myös esittänyt väitteen esteellisyydestä, mutta se oli ilmeisen perusteeton. Vantaan kaupunki oli vedonnut julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 18 kohtaan.

Viranomaisen: Vantaan kaupunki.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

HUOM!: Molemmat valittivat.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 3947/2017](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 18.8.2017

Taltionumero: 3947

Diaarinumero: 1490/1/16

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 11.4.2016 nro 16/0289/5

Professorin irtisanomisilmoitus

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan.**

Helsingin yliopiston professorin irtisanomisilmoitus on julkista tietoa. Asiaan ei vaikuta se, että professori oli työsuhhteessa, eikä virkasuhhteessa.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 32 kohdan mukaan henkilön ominaisuuksiin ja käyttäytymiseen liittyvät seikat ovat salassa pidettävää tietoa. Irtisanomisilmoitus sisälsi tietoa ominaisuuksista ja käyttäytymisestä, joka on lähtökohtaisesti yksityisyyden suojan piirissä. Koska nämä seikat kuitenkin liittyivät tässä tapauksessa yliopiston professorin tehtävän hoitamiseen, niiden ei voitu katsoa kuuluvan yksityiselämän suojan piiriin. Lisäksi ilmoituksesta ei käy ilmi muita henkilöitä koskevia tietoja.

Helsingin yliopisto oli valituksessaan vedonnut, että irtisanomisilmoituksesta on nimiäkin mainitsematta tunnistettavissa henkilöt, joihin professorin moitittava käyttäytyminen on kohdistunut. Tällöin henkilön perustuslaillinen oikeus elää omaa elämäänsä voidaan toteuttaa vain säätämällä yksilöiden omaan elinpiiriin kuuluvat tiedot salassa pidettäväksi. Lisäksi se oli perustellut, ettei se voi antaa tietoa ilman, että nämä salassa pidettävät tiedot tulisivat julki.

Viranomainen: Helsingin yliopisto.

Tietopyytjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 185/2017](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 23.1.2017

Taltionumero: 185

Diaarinumero: 3589/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

HUOM!: Valittaja oli viranomainen.

Helsingin hallinto-oikeus 8.10.2015 nro 15/0812/5

Ympäristöntutkimuskeskuksen myynti

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

Jyväskylän yliopiston ja Nab Labs Oy:n välisestä kauppakirjasta, jolla Jyväskylän yliopisto myi yhtiölle ympäristöntutkimuskeskuksen, on osin julkista tietoa. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 ja 20 kohdan mukaan liike- ja ammattisalaisuuden piiriin kuuluvat tiedot ovat salassa pidettäviä.

Salassa pidettävää kauppakirjassa ovat sopimuksen yksityiskohtaiset, liiketoiminnalliset sopimusehdot, sekä luovutetun liiketoiminnan teknis-talodelliset yksityiskohdat. Myös kauppahinta on salassa pidettävää tietoa, vaikka tietopyytjä oli vedonnut julkisuuslain 3 §:n mukaiseen julkisen vallan ja varojen käytön valvontaa koskevaan tavoitteeseen ja tarpeeseen arvioida, ettei ostaja ole saanut perusteetonta kilpailuetua liian edullisella sopimuksella.

Vaikka kauppahinnan julkistaminen on julkisuuslain 3 §:n hengen mukaista, ei yhtiön salassa pidettävän liikesalaisuuden voitu katsoa olevan riippuvainen siitä, onko toinen osapuoli yritys vai julkinen toimija.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 23 kohdan perusteet täyttyvät ilmeisesti vain kauppakirjan liitteen 8 osalta.

Koska julkisuuslain 11 §:n 1 momentin, oikeastaan 2 momentin 6 kohdan mukaan tarjouksen hinta on sen tekijän liike- tai ammattisalaisuus, josta tieto voidaan luovuttaa tarjouskilpailuun osallistuneille asianomaisaseman perusteella ja valittajayhtiö ei ollut asianomainen, ei tietoa tarvitse luovuttaa myöskään asianomaisaseman perusteella.

Yliopistolain 30 §:n 2 momentin mukaan yliopiston toimintaan sovelletaan julkisuuslakia, joten sillä oli velvollisuus luovuttaa valittajayhtiölle julkisuuslain 10 §:n mukaisesti ne osat asiakirjasta, jotka ovat julkisia siten, että salassa pidettävät tiedot poistetaan.

Viranomainen: Jyväskylän yliopisto.

Tietopyytjä: Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 184/2017](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 23.1.2017

Taltionumero: 184

Diaarinumero: 2454/1/15

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 23.6.2015 nro 15/0505/3

Kansanedustajien riippumattomuus sivistysvaliokunnassa

Loppupäätös: **Tietoa ei luovuteta.**

Tietoihin eduskunnan sivistysvaliokunnassa puheenjohtajan ja sihteerin vastaanottamien sähköpostien päivämääristä, lähettäjästä ja otsikoista ajalta 1.1.-28.2.2014 ei sovelleta julkisuuslakia.

Kansanedustaja ei ole julkisuuslain tarkoittama viranomainen edes toimiessaan eduskunnan sivistysvaliokunnassa tai vastaavassa lautakunnassa. Siten heidän saamiinsa asiakirjoihin ei sovelleta julkisuuslakia. Perustuslain 29 §:n mukaan kansanedustaja on velvollinen toimiessaan noudattamaan oikeutta ja totuutta. Hän on siinä velvollinen noudattamaan perustuslakia, eikä häntä sido muut säännökset.

Valiokunta ei myöskään ole itsessään viranomainen. Valiokuntien asiakirjojen julkisuudesta säädetään perustuslain 50 §:ssä ja eduskunnan työjärjestyksessä 43 a §:ssä. Koska pyydetyn listauksen antamista voidaan pitää uuden asiakirjan luomisena, ei valiokunnalla ole eduskunnan työjärjestyksen tai julkisuuslain 16 §:n johdosta velvollisuutta.

Viranomainen: Eduskunnan hallintotoimisto.

Tietopyytävä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 510/2017](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 9.2.2017

Taltonnumero: 510

Diaarinumero: 306/1/15

Muutos aiempaan päätökseen: Ei.

Eduskunnan kansliatoimikunta 18.12.2014 (§ 6)

KHO 2018

- Asianosaisasema hankehakemuksissa
- Huumeiden haltuunottoäytäkirja
- Oulun kaupunginteatterin palvelunostomuistiot
- Poliisin käyttölokijärjestelmän tiedot
- Susien/koirasusien genotyyppidata
- Työeläkevakuutusyhtiöiden liiketoimet
- Poliisimiehiin kohdistuneet kurinpitopäätökset
- Turun kauppatorin viestintäsuunnitelma
- Viranomaisen valitusoikeus

An to pä ivä	Vuosik irja	Talt ion um ero	Dia arit unnus	ECLI-tunniste	Viranomainen	Tietopyytjä	Tieto	Asiasanat
21.12.2018		6124	0326/1/17		Oulun kaupungin terveystoimi	Yksityishenkilö	Henkilötietoja	
19.12.2018		6047	2368/1/18			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Turun hallinto-oikeus 19.4.2018 nro 18/0282/2	
10.12.2018	KHO: 2018: 164	5779	5614/1/17	ECLI:FI: KHO: 2018: 164	Oulun kaupunki	Toimittaja Esko Aho	Oulun kaupunginteatterin palvelunostomuistiot	Julkisuuslain soveltamisala, Kunnan tytäryhteisö, Kunnan omistamaosakeyhtiö, Kunnan omistajaohjaus, Kunnan sisäinen tarkastus
10.12.2018		5783	5961/1/17			yhtiö	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 6.10.2017 nro 17/0545/5	
13.11.2018	KHO: 2018: 153	5246	2309/1/17	ECLI:FI: KHO: 2018: 153	Turun kaupunki	Yksityishenkilö	Turun kauppatorin viestintäsuunnitelma	Viestintäsuunnitelma, Kunnan viestintä, Yksityinen liikesalaisuus
14.11.2018	KHO: 2018: 154	5262	4786/1/17	ECLI:FI: KHO: 2018: 154	Poliisiammattikorkeakoulu	Toimittaja Päivi Hannula	Poliisimiehiin kohdistuneet kurinpitopäätökset	Virkamiesoikeudellinen päätös, Henkilölle tuomittua rangaistusta koskeva tieto, Nimikirjalain soveltaminen
20.9.2018		4285	0709/1/18			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 9.1.2018 nro 18/0003/1	
20.9.2018		4286	1289/1/18			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Vakuutusoikeus 26.1.2018 nro 3873/2016/503	
11.9.2018		4134	0823/1/17		Puolustusvoimien pääesikunta	Aamulehden taloustoimittaja Taneli Koponen	ohjeistus, selvitys, tilasto, asikirjoja	
26.6.2018	KHO: 2018: 93	3086	0636/1/17	ECLI:FI: KHO: 2018:93	Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän johtajaylilääkäri	Sisä-Suomen poliisilaitoksen rikoskomisari	Huumeiden haltuunottoäytäkirja	Viranomaisen tietojensaantioikeus, Poliisin tietojensaantioikeus, Salassapidettävä tieto, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Potilas, Huumeusaineiden takavarikointi, Rikosepäily, Todistamiskielto
8.6.2018		2788	3791/1/16		KRP	Yksityishenkilö	Asiakirjatietoja	
8.6.2018		2789	3792/1/16		Poliisihallitus	Yksityishenkilö	Poliisin käyttölokijärjestelmän tiedot	
22.5.2018	Muu päätös 2389 /2018	2389	4733/1/16		Verohallinto	Toimittaja Jarno Liski	Viranomaisen valitusoikeus	
17.5.2018		2370	0609/1/18			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 11.10.2017 nro 17/0559/5	
9.4.2018	Muu päätös 1632 /2018	1632	5063/1/17	ECLI:FI: KHO: 2018: T1632	Espoon kaupunki	Espoo valitti	kunnan sisäisen tarkastuksen yksikön toimintasuunnitelmat ja tarkastusraportit	
4.4.2018		1557	1135/1/17		Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva	Yksityishenkilö	Asian käsittelijöiden henkilöllisyys	
3.4.2018		1516	4448/1/17			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 6.9.2017 nro 17/0476/5	

3.4. .20 18		1518	477 2/1 /17			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 23.8.2017 nro 17/0451/5	
3.4. .20 18		1514	526 0/1 /17			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 8.9.2017 nro 17/0482/5	
26. 3.2 018		1429	426 4/1 /16		Poliisilaitos	Yksityishenkilö	Televalvontatietoja	
26. 3.2 018		1430	426 6/1 /16		Poliisilaitos	Yksityishenkilö	Televalvontatietoja	
26. 3.2 018	Muu päätös 1443 /2018	1443	422 8/1 /16		Oulun yliopisto	Yksityishenkilö	Susien/koirasusien genotyyppidata	
21. 3.2 018		1345	333 2/1 /16		Vakuutusosasto	Yksityishenkilö	Vironkielinen käännös	
21. 3.2 018		1346	346 2/1 /16		Ulkoasiainministeriö	Yksityishenkilö	Päätöksen purkuhakemus	
28. 2.2 018		909	474 7/1 /16			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Turun hallinto-oikeus 28.11.2016 nro 16/0747/2	
28. 2.2 018		911	171 1/1 /17			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Hämeenlinnan hallinto-oikeus 9.3.2017 nro 17/0212/3	
28. 2.2 018		912	048 5/1 /18			Kiinteistö Oy Muijalän Helmiraitti	Hylätty valituslupahakemus Hämeenlinnan hallinto-oikeus 3.1.2018 nro 18/0003/3	
13. 2.2 018	KHO: 2018: 25	581	306 5/1 /16	ECLI:FI: KHO: 2018:25	Verohallinto	Toimittaja Jarno Liski	Työeläkevakuutusyhtiöiden liiketoimet	Työeläkevakuutusyhtiöt, Huomattavat tai poikkeukselliset liiketoimet, Asiakastiedot, Työhyvinvointitoiminta, Erityissäännös, Liikesalaisuus
5.2. .20 18		459	589 5/1 /17			Minna Holopainen (päätoimittaja, STT)	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 25.10.2017 nro 17/0591/5	
5.2. .20 18		462	019 5/1 /16		Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta	Yksityishenkilö	Esittelymuistio	
8.1. .20 18	Muu päätös 41 /2018	41	261 0/1 /16		Uudenmaan liitto	Open Knowledge Finland ry	Asianosaisasema hankehakemuksissa	

Asianosaisasema hankehakemuksissa

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan osin.**

EU-rakennerahaston rahoittaman "Avoin data ja Avoimet innovaatio-alustat" hankehakemuksista julkista tietoa ovat seuraavat kohdat:

Kohta 1: Viranomaisen, jolle hakemus osoitetaan. Kohta 2: Hakija; hakijan organisaatiotyyppi; Y-tunnus; postiosoite; puhelinnumero; www-osoite; yhteyshenkilön nimi, tämän asema hakijaorganisaatiossa sekä sähköpostiosoite ja puhelinnumero; ja osatoteuttajat ja näistä vastaavat tiedot. Kohta 3: Hankkeen julkinen nimi, alkamis- ja päättymispäivä, toimintalinja ja erityistavoite. Kohta 4: Julkinen tiivistelmä, sekä julkinen tiivistelmä englanniksi. Kohta 14: Pakolliset ja muut liitteet, päiväys ja hakijaorganisaation sähköinen allekirjoitus.

Tietopyytjä oli yksi hakijoista. Se oli pyytänyt tietoja kaikista 25 hankkeesta myös salassa pidettäviltä osin vedoten julkisuuslain 11 §:ssä tarkoitettuun asianomaisen tiedonsaantioikeuteen. Perusteluna oli, että koska rahoituspäätös oli tehty vertailemalla hakemuksia ja asettamalla ne paremmuusjärjestykseen, koskee asia tällöin yhdistyksen etua tai oikeutta. KHO katsoi, että ehto ei toteudu kuin niissä nimenomaisissa hankkeissa, missä Open Knowledge Finland ry on ollut myös itse osatoteuttajana, ei kaikkia hakemuksia.

Näiden hakemusten osalta sille luovutettiin hakemukset kokonaisuudessaan. Yhdistyksellä ei kuitenkaan ole lupaa julkistaa kaikkia saamiensa tietoja. Muutoin hakemukset ovat julkisia yllämainituilta osilta ja salassa pidettäviä kohdan 2 pankkitietojen osalta. Uudenmaan liitto oli vedonnut julkisuuslain 24 §:n mainitsemaan liikesalaisuuteen, vedonnut asian keskeneräisyyteen, jolloin asia on viranomaisen harkinnassa julkisuuslain 6 ja 7 §:n mukaan, ja luovuttanut vain tiivistelmät suomeksi.

Viranomaisen: Uudenmaan liitto.

Tietopyytjä: Open Knowledge Finland ry.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 41/2018](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 8.1.2018

Taltionumero: 41

Diaarinumero: 2610/1/16

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 23.6.2016 nro 16/0582/5

Huumeiden haltuunotto-pöytäkirja

Loppupöytäkirja: **Tietoa ei luovuteta.**

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin hallussa oleva tieto siitä, keneltä Acutassa 18.2.2016 suoritetussa turvatarkastuksessa takavarikoitiin 78 ekstaasitablettia ja 11 LSD-lappua ei ole julkista tietoa.

Se ei ole myöskään tietoa, joka poliisilla olisi oikeus saada poiketen julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan henkilön saamaa terveydenhuollon palvelua koskevan tiedon salassa pidosta poliisilain 4 luvun 2 §:n 1 momentin perusteella, jollei sitä ole nimenomaisesti kielletty laissa.

Takavarikoinnin suorittivat Securitaksen vartijat, jotka toimittavat aineet poliisille. Poliisi kohdisti tietopyynnön ensin Securitakselle, joka ilmoitti, että asiakirja on Pirkanmaan sairaanhoitopiirin hallussa. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 14:ssä on säädetty lääkärin tai muun terveydenhuollon henkilön todistamiskiellosta. Saman lain saman luvun 22 §:n 2 momentissa on säädetty lääkärin palveluksessa tai apuna toimineelle todistamiskielto.

Securitaksen vartijat, jotka tekivät ensihoitotilanteen yhteydessä takavarikon rinnastuvat lääkärin apuna toimineisiin henkilöihin, joten todistamiskielto ja täten asiakirjan salassapito ulottuu myös heihin.

Oikeudenkäymiskaaren luvu 17 14§:n 3 momentti määrittelee, että todistamiskielto väistyy törkeän rikoksen epäilyssä, alaikäiseen kohdistuvassa rikoksessa tai potilaan asemaa ja oikeuksia uhkaavassa tilanteessa. Johtajaylilääkäri kieltäytyi oikeutetusti pyynnöstä siitä syystä, ettei kyse ollut tällaisesta perusteesta.

Viranomainen: Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän johtajaylilääkäri.

Tietopyytjä: Sisä-Suomen poliisilaitoksen rikoskomisario.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2018:93](#) (verkkolinkki KHO:n verkkosivuille)

Antopäivä: 26.8.2018

Taltionumero: 3086

Diaarinumero: 636/1/17

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 4.1.2017 nro 17/0016/3

Oulun kaupunginteatterin palvelunostomuistiot

Lopputulos: **Tieto luovutetaan.**

Oulun kaupunginteatteri Oy:n palveluostoja Samasama Oy:lta ja Jokiteatteri Oy:lta ja palkanmaksua näiden yhtiöiden kautta koskevat sisäisen tarkastuksen muistiot 18.3.2016 ja 23.3.2016 ovat julkista tietoa.

Oulun kaupunginteatteri Oy:n taiteellinen johto omistaa Samasama Oy:n ja Jokiteatteri Oy:n. Julkisuuslain 5 §:n 4 momentin mukaan viranomaisen sisäistä käyttöä varten vaaditut asiakirjat eivät kuulu julkisuuslain piiriin, mutta kyseiset muistiot liittyvät Oulun kaupungin omistajaohjaukseen, eli ne ovat laajempia sisällöltään ja merkitykseltään kuin lain tarkoittamat sisäisen viestinnän asiakirjat.

Lisäksi muistiot eivät sisällä tietoja, jotka ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaisesti salassa pidettäviä. Kyseinen lainkohta sisältää vahinkoedellytyslausekkeen, ja sen tehtävä on ensisijaisesti turvata valvonta- ja tarkastustoimen tehokkuus. Koska tietopyyntö on tehty tarkastuksen jälkeen, se ei aiheuta haittaa valvontatoimelle eikä näin voi toimia salassapidon perusteena. Oulun kaupunki kieltäytyi luovuttamasta tietoa vedoten julkisuuslain 5 §:n 4 momenttiin, että muistio oli laadittu sisäistä käyttöä varten.

Viranomainen: Oulun kaupunki.

Tietopyytjä: Toimittaja.

HUOM!: Viranomainen valitti.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2018:164](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 10.12.2018

Taltionumero: 5779

Diaarinumero: 5614/1/17

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 17.10.2017 nro 17/0248/1

Poliisin käyttölokijärjestelmän tiedot

Lopputuloks: Valitus hylätään.

Poliisin tietojärjestelmissä olevat lokitiedot, kuten käyttäjälokitiedot yleensä, ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 7 kohdan perusteella salassa pidettäviä asiakirjoja, koska ei ole ilmeistä, että tietojen antaminen niistä ei vaaranna turvajärjestelyjen tarkoituksen toteutumista.

Poliisin tietojärjestelmien lokitietoihin voi kohdistua tietopyyntö julkisuuslain 11 §:n 2 momentin pohjalta siinä tapauksessa, että ne ovat vaikuttaneet tai vaikuttavat asianomaisen.

Tietopyytäjää oli epäilty aiemmin rikoksesta, mutta syytteet oli hylätty. Hän halusi selvittää poliisin toiminnan oikeellisuutta. Kuitenkin, koska poliisilla ei ollut vireillä asiaa, joka koskisi tietopyytäjää itseään, ei poliisin toiminnan tutkiminen yleisesti ollut julkisuuslain 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla koske häntä asianomaisena.

Viranomainen: Poliisihallitus.

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

Antopäivä: 8.6.2018

Taltionumero: 2789

Diaarinumero: 3792/1/16

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Turun hallinto-oikeus 4.10.2016 nro 16/0595/2

Susien/koirasusien genotyypidata

Loppuputulos: **Tietoa ei luovuteta.**

Oulun yliopiston hallussa oleva ja sen laatima genotyypidata Suomen susista ja koirasusista 1996–2013 on salattua tietoa.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 21 kohdan mukaan tutkimuksen perusaineisto on lähtökohtaisesti salassa pidettävää, ja yliopistolla on intressi rajoittaa sen julkistamista, jotta sen tutkimuksellinen arvo säilyy. Asiaan ei vaikuta se, että aineistosta on julkaistu osia artikkelien ja opinnäytetöiden osana, eikä myöskään se, että tietopyytjä toimii Perhon susioikeudenkäynnin puolustuksen lukuun ja ilmoitti tarvitsevänsä aineiston toimiessaan puolustusasianajajana törkeässä metsästysrikosasiassa.

Hänen tarkoituksensa oli selvittää sitä, mihin syyttäjän päätödistajana toimineen professorin geneettinen analyysi perustuu. Lisäksi hän väitti virheellisesti, että aineisto olisi jo julkista ja syytti Oulun yliopistoa tämän seikan salaamisesta, mutta aineiston julkiset osat erosivat merkittävästi varsinaisesta perustutkimusaineistosta.

Tietopyytjä vetosi oikeudenkäynnin tasapuolisuuteen ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6:n artiklaan. Oulun yliopiston oli luovuttanut aiemmin rikoksen kohteina olleiden eläinten geneettiset tulokset. Yliopiston mukaan tietopyytjä, joka oli filosofian maisteri tietotekniikasta ei omaa riittävää erikoispätevyyttä materiaalin tutkimuskäyttöä varten.

Viranomainen: Oulun yliopisto.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 1443/2018](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 26.3.2018

Taltionumero: 1443

Diaarinumero: 4228/1/16

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 4.11.2016 nro 16/0361/1

Työeläkevakuutusyhtiöiden liiketoimet

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan.**

Tiedot työeläkevakuutusyhtiöiden huomattavista tai poikkeuksellisista liiketoimista, jotka työeläkevakuutusyhtiö on tehnyt tai luvannut tehdä asiakkaidensa kanssa ovat julkista tietoa. Mukaan luetaan tiedot toisesta osapuolesta/asiakkaasta.

Tietopyyntö oli tehty 2015 kohdistuen tietoihin 2007 alkaen, mutta finanssivalvonta ilmoituksensa mukaisesti säilyttää tietoja viimeisen viiden vuoden ajalta. Julkisuuslain 5 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen asiakirjalla tarkoitetaan sen hallussa olevaa asiakirjaa, joten tietopyyntö on voitu hylätä niiden asiakirjojen osalta, joita sillä ei ole hallussaan.

Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 11 luvun 30 §:n 3 momentin mukaan yhtiöiden on ilmoitettava Valvontaviraston määräämällä tavalla viraston huomattavat tai poikkeukselliset liiketoimet, jotka se on tehnyt hankkiakseen asiakkaita tai jotka se on tehnyt asiakkaiden kanssa. Finanssivalvonnasta annetun lain 8 luvun 71 §:n nojalla Finanssivalvonnan kohdalla noudatetaan julkisuuslain säännöksiä.

Yleisesti, julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaan salassa pidettäviä ovat valvontatoimeen liittyvät asiakirjat, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa asianosaiselle vahinkoa eli tässä tapauksessa työeläkevakuutusyhtiön kanssa liiketoimia tehneelle asiakkaalle. Myöskin julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan liikesalaisuudet ovat salassa pidettäviä. Kuitenkin, koska työeläkevakuutusyhtiöistä annettu lain 30 §:n 3 momentin on tarkoitus estää työeläkeyhtiöiden varojen liiallinen ja epätarkoituksenmukainen varojen käyttö uusien asiakkaiden hankintaan, on sen tarkoitus nimenomaan tuoda kyseiset tiedot julkisuuteen. Finanssivalvontaliitto oli vedonnut liikesalaisuuteen ja siihen, ettei sillä ole aiempia asiakirjoja.

Viranomainen: Finanssivalvonta.

Tietopyytjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2018:25](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 13.2.2018

Taltionumero: 581

Diaarinumero: 3065/1/16

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei.

Helsingin hallinto-oikeus 16.8.2016 nro 16/0706/5

Poliisimiehiin kohdistuneet kurinpitopäätökset

Loppuputulos: **Tieto luovutetaan.** (loputkin)

Poliisimiehiin kohdistuneet kurinpitopäätökset ja muut viranomaisoikeudelliset päätökset ovat kokonaan julkista tietoa. Ne ovat julkisia myös siltä osin, kun niihin sisältyy käräjäoikeudessa annettu tuomio. Se on yleensä hallintoviranomaisen hallussa ollessaan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 28 kohdasta nimikirjalain 7 §:ää vastaavalla tavalla salassa pidettävä.

Kuitenkin, koska virkamiesoikeudellinen päätös ei ole lähtökohtaisesti salassa pidettävä, ei siihen sisältyvää tietoa käräjäoikeuden tuomioista voida julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan tulkintaohje huomioon ottaen pitää salassa pidettävänä. Näin ollen asiaa arvioitaessa vahinkoedellytyslauseke ei päde, joten vastoin poliisiammattikorkeakoulun ja Hämeenlinnan hallinto-oikeuden näkemystä esimerkiksi sillä, että vaarantaako tiedon antaminen esimerkiksi henkilön toimeentuloa, ei ole merkitystä.

Asian tulkinnanvaraisuudesta johtuen toimittajalle ei kuitenkaan myönnetty korvauksia oikeudenkäyntikuluista.

Viranomainen: Poliisiammattikorkeakoulu.

Tietopyytäjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2018:154](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 14.11.2018

Taltionumero: 5262

Diaarinumero: 4786/1/17

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 1.9.2017 nro 17/0555/3

Turun kauppatorin viestintäsuunnitelma

Loppupullos: **Tieto luovutetaan.**

Viestintä Ground Oy:n/Ground Communications Ltd. laatima Turun Kauppatorin uudistusta koskeva viestintäsuunnitelma on julkista tietoa.

Viestintäsuunnitelma selostaa melko yksityiskohtaisesti Kauppatorin uudistusta koskevan viestinnän lähtökohdat, toimenpiteet ja keinot. Siihen tutustumisen perusteella sen ei kuitenkaan voida arvioida sisältävän yksittäin tai kokonaisuutena sellaisia suunnitelman laatimista, ideoita, strategioita, viestintämenetelmiä, viestinnän toteuttamista tai muitakaan seikkoja, jotka osoittaisivat alan tavanomaisesta tieto- tai taitotasosta poikkeavaa erityistä innovatiivisuutta.

Sen ei myöskään voida arvioida poikkeavan erityisellä tavalla viranomaisten itsensä laatimista viestintäsuunnitelmista. Täten se ei aiemman hallinto-oikeuden, Turun kaupungin, tai Ground Oy:n/Ground Communications Ltd.:n näkemyksen vastaisesti sisältänyt julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan perusteella salassa pidettävää tietoa. Se ei ollut myöskään muilta osin sisältänyt julkisuuslain tai muun lain mukaan salassa pidettävää tietoa.

Viranomainen: Turun kaupunki.

Tietopyytjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2018:153](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 13.11.2018

Taltionumero: 5246

Diaarinumero: 2309/1/17

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Turun hallinto-oikeus 13.4.2017 nro 17/0201/2

Viranomaisen valitusoikeus

Loppuotos: -

(saa valittaa)

Hallintokäyttölain 6 §:n 1 momentin mukaan päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisella on lisäksi valitusoikeus, jos laissa niin säädetään, tai oikeus on tarpeen julkisen edun vuoksi.

Asia liittyi Liechtensteinilaisessa pankissa olleisiin tileihin, ns. LGT-tapaukseen. Valittajana oli toimittaja, joka väitti, ettei Verohallinnolla ole asiassa valitusoikeutta. Myös Verohallinto valitti Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätöksestä, että asiakirjat ovat julkisia. Vaikka Verohallinnolla ei ole erikseen laissa määrättyä valitusoikeutta, oli sillä asiassa valitusoikeus pykälän 2 mukaan, koska asiakirjat liittyivät luonnollisten henkilöiden yksityisyyden turvaamiseen. Verohallinnon valituksesta ei taas käynyt ilmi, millä tavoin luovutetuista asiakirjoista käy muualta saatuihin tietoihin yhdistelemällä ilmi salassa pidettävää tietoa.

Viranomaisen: Verohallinto.

Tietopyytjä: Toimittaja.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[Muu päätös 2389/2018](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 22.5.2018

Taltionumero: 2389

Diaarinumero: 4733/1/16

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 9.12.2016 nro 16/1008/3

KHO 2019

Korkeimman hallinto-oikeuden vuonna 2019 antamat ratkaisut asiakirjajulkisuustapauksista:

- [Finavian johdannaisvastuiden tarkastusmuistio](#)
- [Rahoitettujen hankkeiden arviot](#)
- [Valintakokeen vastaukset](#)

An top äivä	Vuo sikir ja	Talti onu mero	Dia arit unnu s	ECLI-tunnus	Viranomai nen	Tietopyytjä	Tieto	Asiasanat
20.12.2019	KHO : 2019 :169	6105	224 2/1 /18	ECLI:FI: KHO: 2019: 169	Pietarsaari	Toimittaja A	Kaupunginjohtajaksi hakeneiden henkilöllisyys	Kaupunginjohtajan valinta, Ulkopuolinen rekrytoija, Ei-asiakirja, Virkaansuostumuksensa antamatta jättäneen henkilöllisyyden julkisuus
16.12.2019	KHO : 2019 :157	5914	553 9/1 /18	ECLI:FI: KHO: 2019: 157	Sitra	Yksityishenkilö	Projektiin kustannusarvio	Henkilön taloudellinen asema, Taloudellista asemaa kuvaava tieto, Palkkaa koskeva tieto, Palkkakustannus, Kustannusarvioerittely, Sitra
17.10.2019		4903	200 0/1 /19			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 29.3.2019 nro 19/0073/1	
19.9.2019		4227	052 1/1 /19			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Turun hallinto-oikeus 31.12.2018 nro 18 /0803/2	
19.9.2019		4222	180 9/1 /19			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Hämeenlinnan hallinto-oikeus 4.2.2019 nro 19/0124/2	
19.9.2019		4231	078 2/1 /19			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Turun hallinto-oikeus 31.12.2018 nro 18 /0804/2	
28.6.2019		3092	050 2/1 /18		ES AVI	Yksityishenkilö	Henkilön tietoja asioissa	
25.6.2019	KHO : 2019 :83	2986	178 2/1 /18	ECLI:FI: KHO: 2019:83	Finavia	Toimittaja Mikko Gustafsson /HS, ja rikosylikonstaapeli	Finavian johdannaisvastuiden tarkastusmuistio	Julkisuusarvioinnin ajankohta, Valtionyhtiön liikesalaisuuden ala, Asianajosalaisuus, Yhtiön hallitustyöskentelyä koskevien tietojen julkisuus, Tarkastusmuistio, Johdannaisvastuiden selvittäminen
13.6.2019		2826	135 7/1 /19			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Vakuutusosikeus 4.1.2019 nro 3799/2018/91	
13.6.2019		2827	487 5/1 /18			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Hämeenlinnan hallinto-oikeus 18.9.2018 nro 18/0566/3	
16.5.2019		2233	057 1/1 /19			Suomen Akatemia	Hylätty valituslupahakemus Turun hallinto-oikeus 3.1.2019 nro 19 /0003/2	
16.5.2019		2234	057 2/1 /19			Suomen Akatemia	Hylätty valituslupahakemus Turun hallinto-oikeus 3.1.2019 nro 19 /0004/2	
16.5.2019		2226	108 7/1 /19		KHO	Oy	Esittelymuistio	
16.5.2019		2227	114 9/1 /19		KHO	Yksityishenkilö	Esittelijän muistiot	
15.4.2019	KHO : 2019 :54	1521	470 7/1 /18	ECLI:FI: KHO: 2019:54	Maanmittauslaitos	Yksityishenkilö	Ositus- ja perinnönjakokirja	Lainhuutoasiaan kuuluva asiakirja, Ositus- ja perinnönjakokirja, Sovellettava laki, Maanmittauslaitoksen toimivalta
13.3.2019		928	471 9/1 /18			Toimittaja Jari Hanska	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 30.8.2018 nro 18/0499/5	
19.2.2019		619	447 6/1 /18			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto-oikeus 27.8.2018 nro 18/0483/5	
11.2.2019		409	576 9/1 /18	KHO	Malmin lentoaseman ystävät ry	Esittelymuistio		
29.1.2019	KHO : 2019 :11	253	114 1/1 /18	ECLI:FI: KHO: 2019:11	Maa- ja metsätalouden ministeriö	Yksityishenkilö	Rahoitettujen hankkeiden arviot	Rahoitushakemus, Hakemuksen arviointi, Tutkimuksen arviointi, Arvioija, Arvioijan henkilöllisyys, Tutkimussalaisuus, Arviointisalaisuus
23.1.2019		189	279 2/1 /18			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Turun hallinto-oikeus 9.3.2018 nro 18 /0181/2	

23.1.2019		190	278 7/1 /18			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Turun hallinto-oikeus 9.3.2018 nro 18 /0185/2	
23.1.2019		191	279 0/1 /18			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Turun hallinto-oikeus 9.3.2018 nro 18 /0184/2	
23.1.2019		192	412 4/1 /18			Turun yliopisto	Hylätty valituslupahakemus Turun hallinto-oikeus 3.8.2018 nro 18 /0482/2	
23.1.2019		193	279 4/1 /18			Yksityishenkilö	Ei tutki valituslupahakemusta Turun hallinto-oikeus 9.3.2018 nro 18/0182/2	
7.1.2019	KHO : 2019 :2	25	217 6/1 /18	ECLI:FI: KHO: 2019:2	Helsingin yliopisto	Yksityishenkilö	Valintakokeen vastaukset	Yliopiston valintakoe, Valintakoevastaus, Koesuoritus, Yleisöjulkisuus, Salassapitoperuste, Asianosaisjulkisuus, Asianosaisen tiedonsaantioikeus ,

Finavian johdannaistarkastusten tarkastusmuistio

Loppupöytäkirja: **Tieto luovutetaan osin.**

Valtiontalouden tarkastusviraston laillisuustarkastukseen "Vastuukysymykset Finavian johdannaistarkastusten selvittämisessä" liittyvä tarkastusmuistio on osin julkista tietoa.

Julkista se on niiltä osin, kun tarkastusmuistiossa on kysymys Finavia Oyj:n toimintaan kohdistunutta liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjaustoimintaa koskevasta laillisuustarkastuksesta, ei muistioon sisältyviä liikenne- ja viestintäministeriön toimintaa ja näkemyksiä koskevia tietoja ja arvioita voida katsoa olevan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 tai 20 kohdan taikka muunkaan perusteella salassa pidettäviä. Sama koskee valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston laatimaa selvitystä koskevia tietoja.

Salassa pidettävää se on niiltä osin, kun kysymys on oikeudellisen neuvonnan yhteydessä tarkoitettujen asianajajan salassapitovelvollisuuden asianajajista annetun lain 5 §:n mukaan, jotka ovat myös merkityksellisiä oikeudenkäynnin yleisten toteutumisedellytysten kannalta, on niitä pidettävä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisesti salassa pidettävinä.

Lisäksi väliesmenettelyyn liittyviä väli- ja välitystuomion yksityiskohtaisesta sisällöstä tulee pitää Finavia Oyj:n ja sen käyttämien vahinkovakuutusyhtiöiden ja tilintarkastusyhteisön liikesalaisuuksina ja julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan perusteella salassa pidettävinä. Muistio oli julkisuuslain 5 §:n tarkoittama viranomaisen asiakirja, johon tietopyyntö voi kohdistua.

Viranomainen: Valtiontalouden tarkastusvirasto.

Tietopyytäjät: Helsingin sanomien toimittaja, ja rikosylikonstaapeli. (2 tietopyytäjää).

Valittaja: Finavia Oyj (Finavia).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2019:83](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 25.6.2019

Taltonnumero: 2986

Diaarinumero: 1782/1/18

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 16.3.2018 nro 18/0152/5

Rahoitettujen hankkeiden arviot

Lopputulokset: **Tieto luovutetaan osittain.** (Enemmän kuin aikaisemmassa päätöksessä).

Maa- ja metsätalousministeriön Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) syksyn 2016 tutkimus- ja kehittämishankehaussa rahoitettujen hankkeiden kirjalliset ja numeeriset arviot ovat siltä osin julkisia, kun kyse on arvioijien henkilöllisyyttä ja taustaorganisaatioita koskevasta tiedosta. Sanalliset ja numeeriset arvioinnit itsessään eivät ole julkisia.

Maa- ja metsätalousministeriö ei ollut hyväksynyt tietopyyntöä muutoin, kuin hakijan oman hakemuksen osalta vedoten julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 21 kohdan mukaiseen tutkimuksen arviointia koskevien asioiden salassapitoon, ja toisaalta tietopyytäjän oman hakemuksen kohdalta julkisuuslain 11 §:n 1 momentin mukaiseen asianomaisen tiedonsaantioikeuteen. Helsingin hallinto-oikeus vahvisti päätökseen.

Viranomainen: Maa- ja metsätalousministeriö.

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö. (Rahoituksen hakija).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2019:11](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 29.1.2019

Taltionumero: 253

Diaarinumero: 1141/1/18

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 16.2.2018 nro 18/0088/5

Valintakokeen vastaukset

Loppuputulos: **Tietoa ei luovuteta**

Yliopisto-oppilaan ja kokelaan koesuoritukset ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 30 kohdan mukaan salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja. Julkisuuslain 10 §:n mukaan salassa pidettävästä asiakirjasta tai sen sisällöstä saa antaa tiedon vain, jos niin erikseen julkisuuslaissa säädetään, esimerkiksi julkisuuslain 11 §:n 1 momentin mukaisen asianosaisuuden perusteella.

Helsingin yliopistoon oikeustieteelliseen tiedekuntaan hakeneella henkilöllä ei ollut kuitenkaan oikeutta saada tietoa kahdeksan muun yksilöidyn hakijanumeron koevastauksista henkilötiedot peitettynä julkisuuslain 11 §:n 1 momentin mukaisesti. Hänellä on oikeus omiin vastauksiinsa ja verrata vastauksia mallivastauksiin ja saada siten tieto, onko hänen omalta osaltaan arvostelu tapahtunut asiallisesti.

Tietopyytjä perusteli tiedon tarvetta muiden vastauksista sillä, että Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan arvostelukriteerien mukaan valintakoe kirjallisuuden tai tehtävänannon ulkopuolisten tietojen mainitsemisesta ei saa pisteitä, mutta mallivastausten perusteella hänen mukaansa ei ollut mahdollista saada täysiä pisteitä mainitsematta muita tietoja. Hän halusi kahdeksan täydet pisteet saaneen hakijan vastaukset asian arvioimiseksi ja muutoksenhakunsa tueksi.

Viranomainen: Helsingin yliopisto. (Oikeustieteellinen tiedekunta).

Tietopyytjä: Yksityishenkilö. (Valintakokeisiin osallistunut).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2019:2](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 7.1.2019

Taltonnumero: 25

Diaarinumero: 2176/1/18

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Ei

Helsingin hallinto-oikeus 29.3.2018 nro 18/018/5

KHO 2020

- Kunnan tilaama arviokirja

Antopäivä	Vuosikirja	Tal tunnus	Diaari tunnus	ECLI-tunnus	Viranomainen	Tietopyytaja	Tieto	Asiasanat
14.12.2020	KHO : 2020 :141	4346	5603 /1/19	ECLI: FI: KHO: 2020: 141	Trafai	Yksityishenkilö	Lokitietojen kyselijöiden henkilöllisyys	Lokitieto, Lokitietopyyntö, Tietojärjestelmien turvajärjestelyt, Ajoneuvoliikennerekisteri, Rekisterikysely, Selvitystyö, Asianosaisen tiedonsaantioikeus
10.12.2020	KHO : 2020 :140	4341	88/1 /19	ECLI: FI: KHO: 2020: 140	Suomen Akatemia	Yksityishenkilö	Hanketta koskevat rahoitusasiakirjat	Rahoitushakemus, Tutkimussuunnitelma, Arviointilausunto, Tutkimussalaisuus, Arviointisalaisuus, Suomen Akatemia
31.12.2019		5712	4895 /1/19			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Hämeenlinnan hallinto-oikeus 28.8.2019 nro 19/0921/2	
21.12.2020	KHO : 2020 :113	4175	4784 /1/19	ECLI: FI: KHO: 2020: 113	Helsingin poliisilaitos	Toimittaja A	Sisäisen koulutuksen power point -diat	Julkisuuslain soveltamisala, Viranomaisen asiakirja, Ei-asiakirja, Viranomaisten sisäistä työskentelyä varten laadittu asiakirja, Koulutusaineisto, Sisäinen koulutusilaisuus
21.12.2020	KHO : 2020 :114	4178	2225 /1/19	ECLI: FI: KHO: 2020: 114	Pääesikunta	Yksityishenkilö	Ulkoiden viestinnän strategiat, valmiuskortit	Julkisuusperiaate, Julkisuuslain soveltamisala, Viranomaisten sisäistä työskentelyä varten laadittu asiakirja, Viranomaisen ulkoinen viestintä, Ulkoista viestintää koskevat valmiuskortit, Puolustusvoimat
6.10.2020		4063	2125 /1/19		Puolustusministeriö	Yksityishenkilö	kopioita ministeriön ulkoiden viestinnän strategioista, suunnitelmista ja toimintaohjeista tai vastaavista asiakirjoista vuoden 2014 alusta alkaen	
30.6.2020		2864	1749 /1/19		Sisäministeriö	Humaania Päähdepolitiikka HPP ry	Lista ministeriön poliisiosaston antamista huumeisiin ja huumerikoksiin liittyvistä ohjeista	
23.6.2020		2726	5972 /1/19			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Hämeenlinnan hallinto-oikeus 18.11.2019 nro 19/1202/2	
16.6.2020	KHO : 2020 :72	2535	3145 /1/19	ECLI: FI: KHO: 2020: 72	Vero hallinto	Yksityishenkilö	Lokitietokysely	Tietosuojaa, Yleinen tietosuojasetus, Muutoksenhaku, Tiedonsaantioikeuden epäminen, Lokitietopyyntö, Viranomaisen rekisterinpitäjänä, Unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen
13.5.2020	KHO : 2020 :48	2095	5605 /1/19	ECLI: FI: KHO: 2020: 48	Oikeusministeriö	Yksityishenkilö	Oma kirje	Julkisuuslain soveltamisala, Viranomaisen asiakirja, Ei-asiakirja, Ministerille lähetetty kirje, Kansalaiskirje, Ministeriön asiakirja
21.4.2020		1787	5581 /1/19			Yksityishenkilö	Hylätty valituslupahakemus Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 31.10.2019 nro 19/0282/1	
19.3.2020		1317	1995 /2/19		Maahanmuuttovirasto	Länsi-Suomen maistraatti	Maistraatti haluaa teknisen käyttöyhteyden ulkomaalaisrekisteriin	

1 8. 3. 2 0 20		12 88	3424 /1/19			Yksityishe nkiö	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto- oikeus 5.7.2019 nro 19/0465/5	
1 8. 3. 2 0 20		12 90	4659 /1/19			Yksityishe nkiö	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto- oikeus 23.8.2019 nro 19/0514/5	
1 8. 3. 2 0 20		12 87	5444 /1/19			Yksityishe nkiö	Hylätty valituslupahakemus Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 25.10.2019 nro 19/0277/1	
6. 3. 2 0 20	KHO 6.3.2 020 /1068	10 68	0952 /1/19	ECLI: FI: KHO: 2020: T1068	Hallin to- oikeus	Yksityishe nkiö	Kuolleen turvapaikanhakijan tekemä tietopyyntö	Oikeudenkäynnin julkisuus, Oikeudenkäyntiasiakirja, Hallinto-oikeuden päätös, Yleisöjulkisuus, Turvapaikka-asia, Turvapaikan hakijan läheisten turvallisuus
2 4. 2. 2 0 20		809	4413 /1/19			Yksityishe nkiö	Hylätty valituslupahakemus Turun hallinto- oikeus 9.9.2019 nro 19/0469/2	
2 3. 1. 2 0 20	KHO : 2020 :6	184	3880 /1/18 ja 3938 /1/18	ECLI: FI: KHO: 2020:6	Helsi ngin kaup unki	Yksityishe nkiö	Kunnan tilaama arviokirja	Salassa pidettävyys, Kunnan liiketoimintaa koskeva tieto, Yksityinen liikesalaisuus, Taloudellinen vahinko, Arvio kiinteistön markkina-arvosta
2 3. 1. 2 0 20		186	3867 /1/18			Apollo- Rakenne Oy	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto- oikeus 17.7.2018 nro 18/0437/5	
2 0. 1. 2 2 0 20	KHO : 2020 :4	132	2952 /1/18	ECLI: FI: KHO: 2020:4	Supo	Yksityishe nkiö	Turvapaikkahakemuksen lausunnon perusteluosio	Turvapaikanhakija, Suojelupoliisi, Suojelupoliisin turvapaikkahakemuksesta antaman lausunnon perusteluosio ja taustamateriaali, Valtion turvallisuuden ylläpitämistä koskeva asiakirja, Asianosaisjulkisuus, Asianosaisen tiedonsaantioikeus, Menettelydirektiivi
2 0. 1. 2 0 20		133	1915 /1/19			Yksityishe nkiö	Hylätty valituslupahakemus Helsingin hallinto- oikeus 14.3.2019 nro 19/0163/5	

Kunnan tilaama arviokirja

Loppupäätös: **Arviokirjan voi salata, valitus hylätään.**

Kunta oli tilannut arviokirjan, jossa puolueeton taho arvioi kiinteistön markkina-arvoa. Tietopyytäjälle luovutettiin arviokirja osin ja osa salattiin liikesalaisuuksina. KHO:n ratkaisun perusteella tämä oli oikea ratkaisu.

Kiinteistön arviokirja ei määritä markkina-arvoa, vaan se syntyy ostajan ja myyjän välisissä neuvotteluissa. Asiakirjan saa siis salata julkisen toimijan liikesalaisuuden perusteella (julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 kohta). Tietojen luovuttaminen olisi voinut paljastaa myös arviokirjan laatineen yrityksen liikesalaisuuksia (**julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohta**).

Viranomaisen: Helsingin kaupunki

Tietopyytäjä: Yksityishenkilö.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

[KHO:2020:6](#) (verkkolinkki KHO:n sivuille)

Antopäivä: 23.1.2020

Taltionumero: 184

Diaarinumero: 3880/1/18 ja 3938/1/18

Muutos alemman hallinto-oikeuden päätökseen: Kyllä

Helsingin hallinto-oikeus 17.7.2018 nro 18/0435/5

KHO 2021

Antopäivä	Vuosikirja	Taltonumero	Diaaritunnus	ECLI-tunnus	Viranomainen	Tietopyytjä	Tieto	Asiasanat
1.4.2021	KHO:2021:38	H1083	20154/2020	ECLI:FI: KHO:2021: 38	Helsingin poliisilaitos	Toimittaja A	kopiot vuoden 2018 aikana tehdyistä virkamiesoikeudellisista päätöksistä	Virkamiesoikeudellinen päätös, Virantoimituksesta pidättämistä koskeva päätös, Rikosepäily, Salassapitosäännöksen sovellettavuus, Esitutkinta
		861	20079/2020					
		741	13/2020					
		664	20923/2020					
		520	20466/2020					
		453	20233/2020					
		351	20153/2020					
		344	20557/2020					
26.2.2021	KHO:2021:26	79	5198/1/19	ECLI:FI: KHO:2021: 26	Helsingin poliisilaitos	Toimittaja A	Esitutkintapöytäkirjan liite	Esitutkinta-aineisto, Videoaineisto, Salassa pidettävyys, Yksityiselämän suoja, Yksityiselämään liittyvät tiedot
26.2.2021	KHO:2021:27	80	5980/1/19	ECLI:FI: KHO:2021: 27	Länsi-Uudenmaan poliisilaitos	Toimittaja A	Esitutkintaan kuuluvat videotallenteet	Esitutkinta-aineisto, Videoaineisto, Kuvatallenne, Salassa pidettävyys, Asiakirjan antamistapa, Yksityiselämän suoja, Yksityisyyden suojan loukkaaminen
21.1.2021	KHO:2021:13	40	2774/1/19	ECLI:FI: KHO:2021: 13	Helsingin kaupungin sosiaalivirasto	Helsingin poliisilaitos	Henkilön sosiaalihuollon tukitoimet	Viranomaisen tiedonsaantioikeus, Poliisin tiedonsaantioikeus, Tiedonsaaminen sosiaalihuollon viranomaiselta, Sosiaalihuollon asiakasta koskevat tiedot, Uhkarvionlaatiminen
19.1.2021	KHO:2021:9	27	5784/1/19, 5959/1/19	ECLI:FI: KHO:2021: 9	Valvira	Yksityishenkilöt	Kanteluasian selvitysasiakirjat	Asianosaisjulkisuus, Asianosaisen tiedonsaantioikeus, Potilasasiakirjat, Kuulemansyyn selvittämistä koskevat asiakirjat, Sovellettava laki, Yleislaki, Erityislaki, Hoitovirhekantelu, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)

Julkisuusratkaisut 2000–2010

Hallinto-oikeuksien ja ylimpien laillisuusvalvojen ratkaisuja julkisuuslain soveltamisesta ja tietopyyntöjen käsittelystä viranomaisessa.

Ratkaisut on aiemmin julkaistu vuonna 2010 Jyväskylän yliopiston koulutus- ja tutkimussivustolla osana [Julkisuuslaki.fi](#)-portaalia. Sivustolla tehtyjen teknisten muutosten seurauksena ratkaisut on siirretty laajempaan Julkisuusratkaisut-sivustoon.

Julkisuuslain tavoitteet

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) avaa journalisteille ja myös muille tietoa tarvitseville hyviä mahdollisuuksia päästä tutustumaan erimuotoisiin viranomaisaineistoihin.

Lain tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa viranomaisten toiminnassa. Laki antaa lisäksi yksilöille ja yhteisöille mahdollisuuden valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä. Laki myös parantaa mahdollisuuksia vaikuttaa julkisen vallan käyttämiseen ja valvoa omia oikeuksia ja etuja.

Laki korostaa julkisuuden ensisijaisuutta ja salassapidon poikkeuksellisuutta. Lakia sovelletaan kaikkeen julkisen vallan käyttöön riippumatta viranomaisen muodollisesta roolista. Suomessa ei erillistä ”julkisuusviranomaista”, vaan säännösten soveltamisvastuu on kullakin viranomaisella erikseen. Erimuotoinen viranomaisaineisto on välineneutraalia. Kyseeseen voivat tulla niin paperiset kuin sähköisessäkin muodossa olevat tekstit ja kuvat kuten ratkaisut, valmisteluasiakirjat, viranomaiselle toimitetut tai toiminnan yhteydessä laaditut asiakirjat, rekisterit ja rekisteritiedot.

[1. julkisuusperiaate](#)

[2. lain tarkoitus ja soveltaminen](#)

Oikeus tietoon

Jokainen voi saada tietoa ehdottoman julkisuuden piiriin kuuluvista viranomaisaineistoista. Asianosaisjulkisuuden pohjalta henkilöllä on oikeus saada tietoa hallintoasiassa kertyneestä viranomaisaineistosta. Käsittely- eli kokousjulkisuus mahdollistaa hallintoelinten päätösten seurannan. Kokoukset ovat tosin julkisia vain tärkeimpien päättävien elinten kohdalla. Tiedon saamisen kannalta olennaista on, että tietopyynnön kohteena on laissa määritelty viranomaisen ja sen hallussa oleva viranomaisen asiakirja.

[3. viranomaisen](#)

[4. viranomaisen asiakirja](#)

[5. ei-asiakirja](#)

[6. viranomaisrekisterit](#)

[7. asiakirjan julkistuminen](#)

[8. yleinen tiedonsaantioikeus](#)

[9. asianosaisen tiedonsaantioikeus](#)

[10. viranomaisen tiedonsaantioikeus](#)

Salassapito

Viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se tai sen sisältämät tiedot on määrätty lain nojalla salassa pidettäväksi. Tietoja ei saa tällöin kertoa myöskään suullisesti.

Salassapidolle voidaan erottaa neljänlaisia intressejä. Yleistä intressiä on tarkoitus suojata Suomen kansainvälisissä suhteissa, rikosten ehkäisemisessä, selvittämisessä ja syytteen saattamisessa, viranomaisvalvonnan toteuttamisessa, yleisen turvallisuuden säilyttämisessä, valtion tulo-, finanssi-, raha- ja valuuttapolitiikassa sekä luonnonarvojen kohdalla. Julkisyhteisön intressiä koskevat suojan kohteet liittyvät julkisyhteisön liiketoimintaan, liike- ja ammattisalaisuuteen sekä julkisyhteisön työnantajana ja neuvotteluosapuolena ja oikeusriidan osapuolena. Yksityistä intressiä toteuttavat suojat yksityiselämälle ja yksityisyydelle, liike- ja ammattisalaisuudelle ja yksityiselle elinkeinotoiminnalle. Sekä yksityistä että yleistä intressiä tukevat tutkimus- ja kehitystyön sekä opetuksen suojaamiseen, rahoitus- ja vakuutusjärjestelmien luotettavuuteen ja toimivuuteen sekä pääoma- ja rahoitusmarkkinoiden toimivuuteen liittyvät salassapitoperusteet.

[11. salassapidon soveltaminen](#)

[12. salassapidon päätyminen](#)

13. kansainväliset suhteet
14. euroopan unioni
15. valtion turvallisuus
16. maanpuolustus
17. turvajärjestelyt ja poikkeusolot
18. rikostutkinta
19. oikeudenkäynti
20. rahoitusmarkkinat
21. liike- ja ammattisalaisuus
22. viranomaisen edunvalvonta
23. viranomaisen valvonta ja tietohuolto
24. yksityisyyden suoja
25. taloudellinen asema
26. sosiaali- ja terveydenhuolto
27. soveltuvuusarviointi ja opetus
28. testit, tutkimus, luonnonarvot
29. turvakielto ja turvapaikka

Tiedonsaanti

Julkisuuslain tarkoitus ja julkisuusperiaate asettavat omia edellytyksiään viranomaisaineistojen luovuttamiselle käytännössä. Viranomaisten olisi otettava huomioon kansalaisten tiedonsaantioikeudet, eikä tietojen luovuttamisella saisi asettaa rajoituksia enempää kuin on välttämätöntä. Rajoituksilla olisi lisäksi oltava laissa säädetty peruste. Aineistojen luovuttamisessa ei ole merkitystä esimerkiksi viranomaisen sisäisillä määräyksillä tai ohjeilla tai viranomaisten keskinäisillä sopimuksilla.

Tiedonpyytäjien on lisäksi kohdeltava tasapuoliseksi. Hyvä tiedonhallintatapa edellyttää, että tiedot ovat saatavilla ja käytettävissä. Viranomaisen erillisestä tiedottamisvelvollisuudesta on säädetty julkisuuslain ohella hallintomenettelylakissa ja kuntalaissa. Julkisuuden toteuttaminen kuuluu myös virkavelvollisuuden piiriin, ja viranhaltija voidaan tuomita, jos hän ei anna julkista asiakirjaa sitä pyytävälle.

30. tietopyyntö
31. tietojen luovutus
32. salassapidettävät tiedot
33. hyvä tiedonhallintatapa
34. rekisteritiedot
35. tiedotusvelvoite
36. tietoaineistojen tuottaminen
37. tiedon hinta
38. lainvastainen menettely
39. muutoksenhaku

Euroopan unionin oikeusasiamies

Kansainvälistä yhteistyötä koskevien viranomaisaineistojen julkisuutta sääntelee omalta osaltaan Euroopan unionin lainsäädäntö ja Suomen jäsenyys unionissa. Euroopan unionin oikeusasiamies on tehnyt ratkaisuja ja ottanut kantaa EU-asiakirjoja koskeviin tietopyyntöihin.

40. unionin julkisuusperiaate

41. unionin jäsenmaat

42. rikostutkinta (EU)

43. unionin sisäinen toiminta

44. EU:n oikeusasiamiehen toimivaltuus

1. Julkisuusperiaate

Suomalaisen julkisuusperiaatteen mukaan viranomaisten asiakirjat pääsääntöisesti julkisia ja julkisuudesta voidaan poiketa vain erikseen säädettyä. Lisäksi viranomaistoiminnan julkisuutta käsitellään yhtenä kokonaisuutena, eikä yksittäisiä viranomaisia erotella toisistaan. Julkisuusperiaate korostuu myös perusoikeuksia määrittävässä perustuslaissa, joka korostaa viranomaisten hallussa olevien asiakirjojen ja tallenteiden julkisuutta ja jokaisen oikeutta saa tietoa julkisesta asiakirjasta. Lisäksi kansalaisille on annettava mahdollisuus saada luotettavaa tietoa julkista päätöksentekoa, viranomaistoiminnan arviointia ja julkista keskustelua varten.

Julkisuusperiaate paitsi tukee vallankäytön konkreettista valvontaa myös lisää kansalaisten luottamusta viranomaistoimintaa kohtaan. Varsinkin asioiden valmisteluun liittyvä etukäteisjulkisuus median tuottamana on omiaan ehkäisemään mahdollisia viranomaistoiminnan väärinkäytöksiä ja antaa vaikuttamismahdollisuuksia myös niille, joilla ei ole virallista asemaa päätöksenteossa.

Julkisuus ei ole kuitenkaan poikkeuksetonta. Julkisuutta on mahdollista rajoittaa, jos loukkaa joidenkin asioiden kohdalla tärkeitä yleisiä ja yksityisiä etuja. Julkisuuden aiheuttamia ongelmia pyritään estämään jo edeltä käsin viranomaisille asetetulla vaihtoehtoisuudella, salassapidolla ja muilla tiedonsaantia koskevilla välttämättömillä rajoituksilla.

Julkisuuslain tarkoitus ja julkisuusperiaate asettavat omat edellytyksensä viranomaisaineistojen käytännön luovuttamiselle. Viranomaisten olisi otettava huomioon kansalaisten tiedonsaantioikeudet omassa toiminnassaan, eikä tietojen luovuttamisella saisi asettaa rajoituksia enempää kuin on välttämätöntä. Rajoituksilla olisi lisäksi oltava laissa säädetty peruste, eikä aineistojen luovuttamisessa ole merkitystä esimerkiksi viranomaisen sisäisillä määräyksillä tai ohjeilla tai viranomaisten keskinäisillä sopimuksilla. Erityisestä viranomaisen tiedottamisvelvollisuudesta on säädetty julkisuuslain ohella hallintomenettelylakissa ja kuntalaislaissa. Julkisuuden toteuttaminen kuuluu myös virkavelvollisuuden piiriin. Viranhaltija voidaan tuomita, jos hän ei anna julkista asiakirjaa sitä pyytävälle.

Asiakirjojen ohella olennainen osa viranomaistoiminnan julkisuutta on toiminnan seuraaminen. Asioiden käsittely on julkista mm. eduskunnassa, kunnanvaltuustoissa, kirkkovaltuustoissa ja tuomioistuimissa. Hallintoasioiden käsittely ei ole julkista, kuten ei myöskään hallituksen, kunnanhallitusten ja kunnallisten lautakuntien kokousten seuraaminen.

Julkisuusperiaatteen edistäminen. Viranomaisen tulee aktiivisesti pyrkiä tukemaan julkisuusperiaatteen toteutumista käytännössä. Näin ei tapahtunut, kun viranomainen kieltäytyi antamasta asiakirjaa, mutta ei antanut päätöksestään kirjallista valituskelpoista ratkaisua. Tehtyään kielteisen päätöksen viranomaisen olisi pitänyt ohjata asiakirjan pyytäjää asian saattamiseksi toisen viranomaisen ratkaistavaksi. (EOA 1602/4/00)

Asian käsittelijät. Asianosaisella oli oikeus saada häntä itseään koskevat tiedot, ja tämäntapaisissa tilanteissa julkisuusperiaatteesta poikkeamiseen oikeuttavia seikkoja olisi tulkittava suppeasti. Luottamusta julkiseen valtaan voidaan lisätä avoimuudella ja avoimuutta esimerkiksi sillä, että julkisen vallan käyttäjät esiintyvät omilla nimillään. Tapauksessa eläkettä hakeneella oli oikeus saada tietää kaikkien hänen asiansa käsittelyyn osallistuneiden henkilöiden nimet, eikä pelkästään hänen pyytämänsä asiantuntijalääkäriin nimi. Asiantuntijalääkäriin nimeä ei voitu salata pelkästään siksi, että nimen julkaiseminen olisi lisännyt etujen hakijoiden yhteydenottoja. (EOA 1084/4/00)

Tietopyynnön yksilöinti. Verotoimiston olisi tullut ohjata tietopyynnön tehnyttä yksilöimään pyyntönsä ja huolehtia siitä, että tarvittavat tiedot ovat asianmukaisesti saatavilla. Lisäksi viranomaisen toiminnasta kantelevalla on oltava oikeus saada tietää hänen asioitaan hoitaneiden virkamiesten nimet. (EOA 2001/2003)

Virkamiehen esiintyminen omalla nimellään. Hallinto-asiassa annettavaan päätökseen on hallintolain mukaan merkittävä päätöksen tehnyt viranomainen. On selvä, että merkityn nimen on oltava viranomaisen virallinen nimi. Yksittäinen virkamies käyttää päätöstä tehdessään viranomaisen päätösvaltaa. Tämän takia virkamiehen on hyvän hallintotavan mukaan käytettävä, vaikkei sitä ole lakiin suoraan kirjattu, omaa nimeään. Virkamies voi sen sijaan käyttää mitä tahansa väestötietojärjestelmään kirjattua virallista nimeään. (EOA 686/4/09)

Kieltäytymisen perusteleminen. Kieltäytyessään pyydettyjen esitutkinta-asiakirjojen luovuttamisesta asianosaiselle, vankilanjohtajan olisi pitänyt esittää ne tosiseikat, joiden perusteella asianosaisen tiedonsaantia oli rajoitettu. Viranomaisen päätöksestä ei käynyt ilmi julkisuuslain mukaista syytä tietojen antamatta jättämiselle. Asia palautettiin viranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi. (Helsingin HAO 345/31.5.2002)

Salassa pidettävien tietojen leviäminen. Julkisuusperiaate ei voi ohittaa viranomaisille laissa säädettyjä salassapitovelvoitteita, eikä viranomainen saa edesauttaa salassa pidettävien tietojen leviämistä ulkopuolisille. Tapaus liittyi poliisipartion mukana liikkuneisiin toimittajiin. Vaikka julkisuusperiaate edellyttää myös poliisilta avoimuutta ja tietojen jakamista, poliisin toimintaan sisältyy paljon ehdottoman salassapidon alaista tietoa. Suurin osa ongelmatilanteista koskee yksityiselämän piiriin kuuluvan tiedon suojaamista ulkopuolisilta. Nyt salassa pidettäviä asioita oli tullut partioiden mukana liikkuneiden toimittajien tietoon, vaikkakin oli sovittu, etteivät toimittajat saaneet levittää saamia salassa pidettäviä tietoja. (EOA 194/2007)

Virkasäännön mukainen kirjallinen varoitus. Nimikirjalain mukaan tieto työntekijälle/virkamiehelle annetusta varoituksesta on salassa pidettävä tieto. Lain mukaan kunnalla ei kuitenkaan ollut velvollisuutta pitää nimikirjaa, jolloin henkilölle annettu varoitus oli julkinen tieto. Henkilöstöasioista tietoja annettaessa olisi kuitenkin otettava huomioon yksityiselämän suojaa koskevat säännökset. Esimerkiksi tiedot henkilön elämäntavoista ja muut vastaavat henkilökohtaisia oloja kuvaavat tiedot ovat salassa pidettäviä. (EOA 828/2000)

Viranomaisen omat salassapitosäännökset. Viranomainen ei voinut perustella asiakirjojensa salassapitoa omilla säännöksillään, vaan perustelu olisi pitänyt tehdä lain tai viranomaisen lain nojalla antaman määräyksen pohjalta. Verovirasto oli vedonnut kieltäytyessään luovuttamasta tietoja tiukkoihin salassapitosäännöksiinsä. *(AOK 916/1/06 /20.11.2007)*

Salassapidosta tehty yleispäätös. Kysymystä asiakirjan julkisuudesta ja salassapidosta ei voida ratkaista yleispäätöksellä, vaan julkisuus on ratkaistava aina tapauskohtaisesti vastauksena asiakirjan luovuttamista koskevaan tietopyyntöön. Kunnanhallitus oli vaatinut tarkastuslautakuntaa luovuttamaan sille kunnan omistamaa kiinteistöä koskevan tarkastusraportin. Lautakunta oli kuitenkin julistanut tarkastusraportin "kuntalaisten edun vuoksi" salaiseksi. Hallinto-oikeus kumosi päätöksen. *(Vaasan HAO 01010/03/5300)*

2. Lain tarkoitus ja soveltaminen

Julkisuuslailla on selkeä liitännä julkisyhteisön toimintaan, asioiden käsittelyyn viranomaisessa ja julkisen vallan käyttöön. Tarkoituksena on, että julkisen vallan ja varojen käyttöä voitaisiin valvoa mahdollisimmin hyvin. Tarkat tiedot viranomaisten toiminnasta parantavat kansalaisten mahdollisuuksia muodostaa oma mielipide viranomaisten toiminnasta. Toisaalta ne antavat heille myös mahdollisuuden valvoa omia oikeuksia ja etuja. Tämänlainen viranomaistoiminnan valvonta ja kommentointi on luontevaa etenkin medialle, joka pystyy tuottamansa julkisuuden kautta toteuttamaan käytännössä yhteisöjen valvontamahdollisuuksia. Lain sanamuoto kannattaa mieltää pelkän mahdollisuuden toteuttamisen ohella myös oikeutetuksi tiedonhankinnan keinoksi ja journalismissa sovellettavaksi toimintamalliksi.

Valvonnan avulla voidaan myös ennakoita viranomaistoimintaa ja ehkäistä ennakoita viranomaisen mahdollista epäasiallista toimintaa. Lain tarkoituksena on, että viranomaisen tuottama ja hallitsema tieto saataisiin osaksi yhteiskunnallista keskustelua ja tätä kautta monipuolisemman käsittelyn ja päätöksenteon kohteeksi.

Viranomaistoiminnan läpinäkyvyyden ansioista myös asiointi viranomaisessa helpottuisi. Luotettavan tiedon pohjalta voitaisiin arvioida viranomaistoiminnan uskottavuutta ja oikeutusta.

Viranomaiselta edellytetään avoimuutta kertoa ja tiedottaa hallussaan olevasta tiedosta sen tallentamismuodosta riippumatta. Tiedon ei tarvitse olla edes tallennettuna asiakirjaan. Toisaalta vaitiolovelvollisuus koskee myös tämänlaatuista tietoa.

Julkisuusalan soveltamisessa korostuvat ihmisten oikeudet tietoon, tiedonsaantioikeuksien rajoitukset ja viranomaisen velvollisuudet toteuttaa julkisuusperiaatetta.

Julkisuuslaki on perustuslaissa säädettyä perusoikeutta toteuttava yleislaki, josta voidaan poiketa vain erityissäännöksiin. Laissa kiteytetäänkin paitsi julkisuuden myös salassapidon yleiset perusteet. Erityissäännösten perusteella tiedonsaantia voidaan rajoittaa kuitenkin vain erikseen ja välttämättömistä syistä.

Erityissäännökset syrjäyttävät julkisuuslain takaamat tiedonsaantimahdollisuudet vain siltä osin kuin ne selvästi poikkeavat julkisuuslaista. Esimerkiksi henkilötietojen luovuttamiselle asetettavat omia rajoituksiaan henkilötietolaki, verotustietojen luovuttamiselle laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta ja tietojen käyttämiseksi rikoslaki ja tekijänoikeuslaki.

Potilaslaki antaa asianosaiselle oikeuden tiedonsaantiin potilaskertomuksista, jotka sisällään ovat salassa pidettävää aineistoa. Euroopan Unionin Suomeakin koskevien asiakirjojen julkisuutta voidaan joissakin tilanteissa säädellä suomalaisen julkisuuslain sijasta EU-asetuksella. Lähtökohtana kuitenkin on, että komission asetuksella ei säädellä tietojen julkisuudesta yksittäisessä jäsenvaltiossa.

Julkisuuslakia sovelletaan viranomaisen toimintaan, ja yksityinen toiminta jää lain soveltamisen ulkopuolelle. Toisaalta yksityisen sektorin salassapitosäännökset eivät automaattisesti ja sellaisenaan siirry myös julkishallinnossa sovellettaviksi. Esimerkiksi yksityisen taho viranomaiselle toimittama asiakirja kuten hakemus tai tarjous muuttuu viranomaiselle saavuttua julkiseksi viranomaisen asiakirjaksi.

Yrityksen arvonlisäverotiedot. Verotusasiakirjoihin ja verotustietoihin sovelletaan lähtökohtaisesti verojulkisuuslakia (1346/1999), joka koskee kaikkia verovelvollisia ja jonka mukaan arvonlisäverotuspäätökset ovat salassa pidettäviä verotusasiakirjoja. Yleisradio oli pyytänyt konserniverokeskukselta tietoja yrityksen arvonlisäverotuksesta, mutta tietoja ei tarvinnut luovuttaa, koska julkisuuslaki on yleislaki ja verojulkisuuslaki on erityislaki. (*Helsingin HAO 05 /1022/2 /8.11.2005*)

Ampuma-aseluvat. Tietopyyntö ratkaistiin soveltamalla julkisuuslakia, mutta tiedot pidettiin salassa ampuma-aselain (1/1998) nojalla. Kyseisen lain mukaan poliisin ylläpitämät tiedot ampuma-aseista, aseiden osista, patruunoista ja erityisesti vaarallisista ammuksista ovat salassa pidettäviä. Myös edellä mainittuja koskevat lupa-anomukset ovat salassa pidettäviä. Poliisi voi kuitenkin erityisestä syystä vahvistaa yksittäisen luvan voimassaolon, mikäli tietoa pyytäneen henkilöllisyys on poliisin tiedossa. (*KHO 2060/2/04*)

Potilasasiakirjat. Potilaslaki syrjäyttää erityislakina julkisuuslain, eikä potilasasiakirjoja voida luovuttaa kuin tieteellistä tutkimusta tai tilastointia varten. Terveyskeskuksen ei tarvinnut luovuttaa toimittajan pyytämiä, entisellä kaatopaikalla asuneen väestön potilasasiakirjoja kopioitavaksi tai nähtäväksi. (*03 /0081/2 /10.2.2003*)

Sota-arkiston potilasasiakirjat. Sota-arkisto oli noudattanut lakia kieltäytyessään luovuttamasta edesmenneen isän kantakorttia ja potilasasiakirjoja korvausasian selvittämistä varten. Ne voitiin luokitella potilasasiakirjoiksi, vaikka niitä säilyttiinkin Sota-arkistossa. (*Helsingin HAO 07/1598/2 /16.11.2007*)

3. Viranomainen

Julkisuuslaissa säädellään viranomaistoiminnan julkisuudesta. Jos jutun kohteena ei ole viranomainen tai sen toiminta, tiedonsaannille ei ole julkisuuslain edellyttämiä velvoitteita.

Laissa erilaisiksi viranomaistahoiksi on lueltu mm. valtion hallintoviranomaiset, kuten valtioneuvoston kanslia, ministeriöt, keskuskeskukset, virastot, laitokset ja rahastot, alue- ja paikallishallinto, kuten lääninhallitukset ja poliisi sekä mm. yliopistot, yleiset ja erityistuomioistuimet, valtion ja kunnan liikelaitokset, kunnalliset viranomaiset, itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset, eduskunnan virastot ja laitokset sekä erimuotoiset toimielimet. Vastaavasti tahoja, joita julkisuuslaki ei koske ovat mm. kunnalliset yhtiöt, valtionyhtiöt, julkisen valvonnan alainen toiminta, poliittinen toiminta, yksityisen henkilön tai järjestön toiminta, kansalaistoiminta, eduskunnan valiokunnat, puhemiesneuvosto ja kansliatoimikunta, kansainväliset järjestöt ja toimielimet, EU:n toimielimet.

Pääsääntöisesti viranomaisella tarkoitetaan julkisen organisaation toimielintä, joka toimii itsenäisesti ja käyttää toiminnassaan itsenäistä harkintavalttaa. Julkisuuslaki koskee myös tasavallan presidenttiä ja kansliaa "jollei tasavallan presidentti i presidentintoimen hoitamisen kannalta välttämättömän luottamuksellisuuden suojaamiseksi toisin päätä." Evankelis-luterilaisen kirkon julkisuudesta säädellään kirkkolaisissa, jossa pääsääntöisesti kuitenkin sovelletaan julkisuuslakia.

Viranomainen voi olla - usein varsinkin määräaikaaisesti - myös yhteisö tai jopa yksityinen henkilö, joka hoitaa julkista tehtävää ja käyttää tällaisessa tehtävässään julkista valtaa. Journalistisen tiedonsaannin kannalta olennainen seikka onkin toimijan muodollisen roolin sijasta toiminnan julkinen luonne, josta halutaan tietoja.

Julkisen tehtävän hoitamisella on kytkentä yleisen edun toteuttamiseen. Vastaavasti julkisen vallan käyttämisellä on mahdollista puuttua hallinnollisella tai lainkäyttöpäätöksellä tai tosiasiallisella toiminnalla. yksityiseen oikeusasemaan. Yksittäisessä ratkaisussa voi olla kysymys jopa yksilön vapauden rajoittamisesta.

Julkista tehtävää hoitava taho ei ole viranomainen, jos sillä ei ole oikeuta käyttää toiminnassaan julkista valtaa. Esimerkkejä tällaisista tahoista ovat Yleisradio (julkinen ja itsenäinen tehtävä, mutta rahoitus eduskunnan hyväksymistä tv-maksuista), Suomen Kuntaliitto (rekisteröity yhdistys, ei itsenäinen julkisoikeudellinen laitos) ja Kunnallisalan kehittämissäätiö (itsenäinen säätiö, joka rahoittaa kuntia palvelevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa).

Julkisuusvelvoitteen ohella viranomaisille on joissakin asioissa myös vaitiolovelvollisuus, jonka piiriin kuuluvat myös viranomaisen henkilöstö ml. mm. luottamushenkilöt.

Julkisyhteisö ei muodosta yhtenäistä kokonaisuutta. Esimerkiksi tietopyyntöjen kohdalla yksittäisillä viranomaisilla on itsenäinen arviointivalta -ja velvoite

Julkisen tehtävän hoitaminen. Julkisuuslaki koskee vain julkista tehtävää hoitavaa yhteisöä/säätiötä/yksityistä henkilöä ja vain silloin, kun tämä käyttää julkista valtaa. Kalastusalueen ylimääräisen kokouksen kalastusalueen hallitukselle osoittama periaatepäätös ei ollut päätös, josta voidaan valittaa hallinto-oikeudelle julkisuuslain nojalla. *(Vaasan HAO 01161/04/5300)*

Eläkevakuutusyhtiö. Yksityinen eläkevakuutusyhtiö vastaa lakisääteisestä eläketurvajärjestelmästä ja käyttää eläkepäätöksiä tehdessään julkista valtaa. Vakuutusyhtiön oli luovutettava asiakkaalleen tieto hänen eläkeasiansa käsittelyn yhteydessä kertyneistä päätösasiakirjoista, mukaan lukien tieto käsittelyyn osallistuneiden asiantuntijalääkäreiden ja muiden arvioijien henkilöllisyydestä. Yhtiön mielestä se ei käyttänyt julkista valtaa, koska asianosaisen eläkeasiasta ei oltu tehty ratkaisua hallituksen kokouksessa. Yhtiö ei ollut esittänyt lainmukaisia perusteita sille, miksi tietojen antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yksityistä etua. *(KHO 1375/6.6.2001)*

Ylioppilaskunnan edustajisto. Helsingin Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta on erillislainsäädäntöön perustuva julkisoikeudellinen yhteisö, johon voidaan soveltaa julkisuuslakia vain sen käyttäessä julkista valtaa. Julkisen vallankäytön keskeiseen sisältöön katsottiin kuuluvan puuttuminen hallintopäätöksellä tai tosiasiallisella toimella yksityisen oikeusasemaan. Asiakirjapyynnön kohteena olevat asiakirjat liittyivät uuden Aalto-yliopiston ylioppilaskunnan muodostamisen neuvotteluvaltuuksien päättämiseen ja ylioppilaskunnan omaisuuden luovuttamiseen. Oikeus katsoi, ettei edustajisto ollut tällöin käyttänyt julkista valtaa eikä tietopyynnön kohdalla voitu tämän vuoksi soveltaa julkisuuslakia. *(Helsingin HAO 07300/08/1203 / KHO 1604/1/09 / Helsingin HAO 09072/09/1203 20.8.2010)*

Valtion liikelaitokset. Valtion liikelaitokset ovat julkisuuslain mukaisia viranomaisia myös kaupallisen toimintansa osalta. Siten valtion liikelaitos ei voi pelkästään organisaatiosta johtuvista syistä katsoa jonkin toimielimensä, tässä tapauksessa hallituksen, asiakirjojen olevan kokonaan salassa pidettäviä, vaan salassapito on harkittava jokaisen asiakirjan osalta erikseen. *(Helsingin HAO 05/0997/2.11.2005)*

Kunnallinen liikelaitos. Kunnallisia palveluja tuottava liikelaitos, kuten kunnallinen sähkölaitos, kuuluu kunnan organisaatioon eikä se ole kunnasta erillinen oikeustoimihenkilö. Siksi liikelaitokseen sovelletaan kunnan viranomaisia koskevia säännöksiä. Kyseessä arvioitiin, olivatko liikelaitoksen mm. uuteen asiakastietojärjestelmään liittyvät asiakirjat julkisia. Tällöin joka asiakirjasta tehtiin päätös, jossa arvioitiin, sisälsikö asiakirja liikesalaisuuksia. *(Hämeenlinnan HAO 01379/09/1203 /13.9.2010)*

Toimeksiannon pohjalta toiminut ryhmä. Oikeusturvakeskuksen toimeksiannosta toimineen asiantuntijaryhmän saamat asiakirjat olivat viranomaisen asiakirjoja. Toimeksiannolla tarkoitetaan tilannetta, jossa viranomaiselle kuuluvan tehtävän suorittaa erillisen sopimuksen mukaan yksityinen henkilö tai organisaatio. Sääntelyn tarkoituksena on varmistaa, ettei ostopalvelujen yleistynyt käyttö hallinnossa kavenna julkisuusperiaatteen soveltamista. *(EOA 1775/4/00)*

Viranomaisen toimeksiantosuhte. Toimeksiantosuhteessa syntyneet yksityisessä lastensuojelulaitoksessa laaditut asiakirjat olivat viranomaisen asiakirjoja. Toiminta, jonka pohjalta asiakirjat olivat syntyneet, oli sosiaalilautakunnan valvonnassa tapahtunutta yksityistä sosiaalilautakunnalle kuuluvien tehtävien hoitamista, joka tapahtui ostopalvelusopimukseen perustuvan toimeksiantosuhteen pohjalta. (KHO 1908/6.6.1996)

Viranomaisen palveluksessa laadittu asiakirja. Viranomaisen palveluksessa olevan henkilön laatima asiakirja on viranomaisen asiakirja. Tapauksessa asiantuntijalääkäri oli asiakirjaa laatimassa lautakunnan jäsenenä viranomaisen palveluksessa. Sosiaalivakuutuslautakunta oli kieltäytynyt antamasta asiantuntijalääkäriin laatimaa lausuntoa vedoten väittämään, ettei kyseessä ollut viranomaisen asiakirja. (EOA 2484/2006)

Ostopalvelun tuottaja. Julkisen vallan käyttämisen tulee perustua lakiin. Vaikka yritys tuottikin sosiaalihuollon palveluja ostopalveluna, sille ei ollut annettu oikeutta käyttää julkista valtaa palvelujen tuottamisessa. Kyseessä ei ollut viranomainen, eikä yrityksen päätökseen voitu hakea muutosta hallinto-oikeudessa. (Hämeenlinnan HAO 02849/09/1203/19.1.2010)

Kuntien omistama jätehuolto-yhtiö. Kuntien omistamaa alueellista jätehuolto-yhtiötä ei voitu pitää hankintatehtävää hoitaessaan julkisuuslain tarkoittamana viranomaisena, eikä yhtiö tarjouskilpailun järjestäessään käyttänyt kunnille kuuluvaa julkista valtaa. Yhtiön ei tarvinnut luovuttaa jäljennöstä toisen yhtiön kanssa tekemästään hankintasopimuksesta alueen jätteenkuljetuksista. Toimeksiantotehtävään liittyvien asiakirjojen antamisesta päättävät yhtiölle tehtävän antaneet kunnat, jotka eivät olleet siirtäneet yhtiölle päätöksentekoa asiakirjojen julkisuudesta. (KHO 3175/11.12.2007)

Asiakirjan haltija. Edunvalvojan hallussa olevat edunvalvonnan asiakirjat eivät olleet viranomaisen asiakirjoja, mutta maistraatin hallussa olevat asiakirjat olivat. Oikeus katsoi, ettei sosiaalilautakunta ollut edunvalvonnan asiakirjojen julkisuudesta päättävä viranomainen, vaan oikea viranomainen oli maistraatti. (KHO 3508 ja 3523/1/07)

Tasavallan presidentti. Tasavallan presidentin ja kanslian toimintaan sovelletaan julkisuuslakia. Tasavallan presidentti on julkisuuslaissa mainittu valtion hallintoviranomainen ja kuuluu valtioneuvoston ohella hallitusvallan käyttäjiin. Presidentin ja kanslian käsittelemien asioiden ja asiakirjojen salassa pidosta on voimassa mitä julkisuuslaissa säädetään, jollei tasavallan presidentti tietyissä tilanteissa toisin päättä. (OKA 24/20/02)

Ritarikunnat. Julkisuuslakia ei sovelleta ritarikuntien hallitukseen tai kansliaan, eikä se ole velvollinen tekemään julkisuuslaissa tarkoitettua valituskelpoista päätöstä. Kunniamerkkien antamista ei voida rinnastaa esimerkiksi tutkintotodistukseen tai vastaavaan ratkaisuun, johon voitaisiin hakea muutosta. Kunniamerkkien antaminen ei myöskään edellytä, että niiden antamisen perusteista ja myöntäjästä olisi säädetty asetuksella tai säädöksellä. Se, että kunniamerkkien antamisen perusteita ja myöntäjästä on osin säädetty asetuksella, ei sekään sellaisenaan merkitse, että kunniamerkkien antaminen olisi julkisen vallan käyttämistä. (KHO 1484/1/10 22.10.2010)

Ulkomaanlehtori- ja kielikurssiasiaain neuvottelukunta. Ulkomaanlehtori- ja kielikurssiasiaain neuvottelukunta on julkisuuslain mukainen viranomainen. Se on velvollinen luovuttamaan kopiot saamistaan hakemusiakirjoista heti niiden saavuttua neuvottelukuntaan. (AOK 46/1/89/15.2.1991)

Julkisen sanan neuvosto. Hyvää journalistia tapaa tulkitseva median eettinen neuvosto Julkisen sanan neuvosto ei ole viranomainen, eikä se myöskään hoida julkista tehtävää. (AOK 607/1/97/11.8.1997)

Audiovisuaalisen viestintäkulttuurin edistämiskeskus. Audiovisuaalisen viestintäkulttuurin edistämiskeskus (AVEK) ei ole viranomainen, eikä se myöskään hoida julkista tehtävää. (AOK 339/1/97/10.4.1997)

Saamelaisvaltuuskunta. Saamelaisvaltuuskunta oli pysyvä komitea ja siten julkisuuslain tarkoittama viranomainen. (KHO 1995 A 10)

Yksityiset eläkeyhtiöt. Yksityiset eläkeyhtiöt ovat julkisuuslain tarkoittamia viranomaisia ja kuuluvat julkisuuslain soveltamisen piiriin hoitaessaan julkista tehtävää ja vastatessaan lakisääteisen eläketurvajärjestelmän toteuttamisesta. Eläkeyhtiöiden toiminta on julkisen vallan käyttämistä, koska yksittäisen etuuspäätöksen tekeminen merkitsee päättämistä jonkun edusta tai oikeudesta. (AOK 1180/1/00)

Rehtori ja koulutusjohtaja. Rehtorin ja koulutusjohtajan virkatoiminta sivistyslautakunnan alaisena viranhaltijana kuuluu julkisuuslain soveltamisalaan. Se, onko rehtori tai koulutusjohtaja kunnallinen viranomainen vai viranhaltija riippuu siitä, onko hänellä itsenäistä päätösvaltaa. Viranomaisia ovat kunnissa monijäseniset toimielimet ja päätösvaltaa käyttävät viranhaltijat. (EOA 1602/4/00, EOA 1604/4/00, EOA 1605/4/00)

Potilasvakuutuskeskus. Potilasvakuutuskeskus huolehtii lakisääteisen potilasvakuutuksen toimeenpanosta, mutta ei ole julkisuuslain tarkoittama viranomainen, vaan yksityisen toimijoiden eli potilasvakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden yhteenliittymä. Potilasvakuutuskeskuksen ei tarvinnut luovuttaa tilastoja eräistä yksityissairaaloissa tehdyistä plastiikkakirurgisista toimenpiteistä, koska se ei käyttänyt tilastoja laatiessaan julkista valtaa. Tilastoja koskevat asiakirjat eivät olleet näin ollen viranomaisten asiakirjoja, vaan yksityisiä asiakirjoja. Tietopyyntö koski potilasvahinkojen jakautumista eri yksityisten toimijoiden kesken. Asiakirjat eivät tule viranomaisen asiakirjoiksi yksinomaan sillä perusteella, että ne koskevat lakisääteisen vakuutuksen perusteella tehtyjä vahinkoilmoituksia. (*KHO 2008:52*)

4. Viranomaisen asiakirja

Tietopyyntö asiakirjan kautta on käytökelpoinen journalistinen tiedonhankintamenetelmä. Käytännössä pyynnön kohteena on usein asiakirja, vaikka varsinainen tiedonsaanti kohdistuisikin asiakirjan informaatioisältöön. Muodoltaan asiakirja voi olla sekä paperinen että sähköinen, mukaan lukien videotallenteet ja äänitteet.

Kirjallisessa esitysmuodossa olevia asiakirjoja ovat esimerkiksi päätökset, tuomiot, selvitykset, kertomukset, tutkimukset, mietinnöt, suunnitelmat, esitykset, tarjoukset, sopimukset, laskelmat, hakemukset, ilmoitukset, valitukset, kantelut, esittelymuistiot, toimituskirjat, kirjeet, tositteet ja luettelot. Vastaavasti kuvallisia asiakirjoja voivat valokuvat, kartat, piirustukset, taulukot ja röntgenkuvat. Myös rekisterit ja niiden sisältämät tiedot voivat muodostaa asiakirjan. Esimerkiksi viranomaisen diaari on usean asiakirjan muodostama rekisteri ja luokiteltavaksi itsekin viranomaisen asiakirjasi. Tiedonsaantioikeus voi näin ollen kohdistua tiettyä vireillä olevaa asiaa koskeviin diaarimerkintöihin.

Julkisuuslain soveltamisen kannalta olennaista on, että asiakirja voidaan luokitella viranomaisen asiakirjaksi. Asiakirja voi syntyä joko viranomaisen toiminnan tuloksena (esim. kertomukset, raportit, päätökset) tai tallentamisen seurauksena (esim. rekisterimerkinnät, maksutapahtumat).

Viranomaisen on saatanut saada asiakirjan virkatehtäväänsä liittyen tai asiakirja on muuten viranomaisen määräysvallassa (viranomaisen tai yksityisen tahon viranomaiselle toimittama hakemus, kantelu tai tarjous) tai viranomaisen on laatinut asiakirjan virkatyöhönsä (muistio, lausunto, esitys, päätös, kertomus, toimeksiantoasiakirja). Viranomaisen asiakirja voi olla myös esimerkiksi rekisteritiedoista laadittavissa oleva (potentiaalinen) asiakirja. Sen laatimisedellytyksenä tällöin kuitenkin ovat normaalit toimenpiteet.

Esimerkkejä viranomaisen asiakirjoista ovat viranomaiselle osoitetut laskut (myös henkilöstön esittämät), yhdistelmä avustusta hakeneiden tase- ja tuloslaskelmatiedoista, äänestyslippu, kirjanpidon tulositte ja pääsykokeen kysymys- ja vastauspaperi.

Piirtoheitinkalvo. Kaupunginhallituksen kokouksessa esitetyistä piirtoheitinkalvosta tuli virallinen asiakirja, kun kokouksen pöytäkirja oli hyväksytty. (Oulun HAO 01000/07/1203)

Valvontatilintarkastuskertomukset. Kansaneläkelaitoksen neljä valvontatilintarkastuskertomusta vuodelta 1998 olivat viranomaisen laatimia asiakirjoja, jotka tulivat julkiseksi, kun Kelan valtuutetut olivat antaneet kertomuksensa eduskunnalle. Kelan valvontatilintarkastuskertomus oli luonteeltaan vastuuvapauspäätöksen valmistelua ja tuli julkiseksi, kun päätös vastuuvapaudesta on tehty. Asiakirjoihin saattoi sisältyä salassa pidettäviä tietoja, joiden luonteesta oli tehtävä erillinen arvio. (KHO 87/22.1.2001)

Lainvalmisteluaineisto. Autoverolain valmistelussa syntyneet ministeriön esittelijän laatimat yhteenvedot ja laskelmat muodostivat viranomaisen asiakirjan. Laskelmia ei voitu pitää virkamiehen muistiinpanoina ja luonnoksia, koska ne oli tehty valmisteltaessa hallituksen esitystä ja niiden tulokset oli esitetty hallituksen esityksessä. (KHO 582/15.3.2002)

Viranomaisen toimeksiantotehtävä. Opetushallitus oli toiminut lain mukaisesti kieltäytyessään antamasta asiakirjaa, joka oli laadittu suoritettaessa viranomaisen toimeksiantotehtävää. Tällöin tietojen luovuttamisesta pystyi päättämään tehtävän antanut viranomaisen. Tapauksessa viranomaiselta oli pyydetty tietyistä kunnista tehtyä oppimistulosten arviointia. Opetushallitus oli toteuttanut tutkimuksen eri koulutuksen järjestäjien kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten perusteella. (Helsingin HAO 03/0716/2 /10.10.2003)

KHO 1908/6.6.1996 Viranomaisen toimeksiantosuhte. Toimeksiantosuhteessa syntyneet (yksityisessä lastensuojelulaitoksessa laaditut) asiakirjat olivat viranomaisen asiakirjoja. Toiminta, jonka pohjalta asiakirjat olivat syntyneet, oli sosiaalilautakunnan valvonnassa tapahtunutta yksityistä sijaishuoltopalvelua, joka sisälsi sosiaalilautakunnalle kuuluvien tehtävien hoitamista (ostopalvelusopimukseen perustuvan toimeksiantosuhteen pohjalta).

Ritarikuntien kunniamerkkiesitykset. Yliopiston opetusministeriölle tekemät kunniamerkkiesitykset olivat julkisia viranomaisen asiakirjoja. Esitykset oli toimitettu opetusministeriölle sen tehtäviin kuuluvassa asiassa. Opetusministeriö oli kieltäytynyt alunperin perusteluja sisältäneiden henkilölistojen luovuttamisesta, koska kunniamerkkien myöntäminen oli ritarikuntien päätös. Oikeus ei hyväksynyt ministeriön tulkintaa, jonka mukaan esitykset olisivat olleet ritarikuntien toimeksiannosta viranomaiselle annettuja asiakirjoja, joita koskeva määräysvalta olisi ritarikunnilla. (KHO 987/29.5.2000)

Valvonta-asiakirjojen valmistuminen. Patenti- ja rekisterihallitus kieltäytyi luovuttamasta toimittajalle tietyiltä säätöiltä saamansa selvitykset näiden maksamista vaalituista. Asiakirjat olivat PRH:n ratkaisuun liittyviä valmisteluasiakirjoina salassa pidettäviä, kunnes päätös valvonta-asiassa on tehty. Oikeuden mukaan tutkimusrauhan ylläpitäminen ovat valvontatoimen edellytyksiä ja PRH toimi oikein. Asiakirjat olivat tulleet julkisiksi ennen oikeuden päätöstä. (Helsingin HAO 08507/09/1203 /17.9.2010)

Muistio koulukiusaamisesta. Oppilaiden välisen kiusaamistapauksen selvittäminen on koulun toimintaan ja tehtävään liittyvä asia. Näin ollen kouluviranomaisten palveluksessa olevien rehtorien, apulaisrehtorien ja luokanopettajien kiusaamisasian selvittämiseksi laatimat asiakirjat olivat julkisuuslain tarkoittamia viranomaisen asiakirjoja. Asiakirjat olivat vaikuttaneet kiusaamisasian selvittämiseen, jolloin kiusatut oppilaat olivat asianosaisia. Sen sijaan koulutoimenjohtajan asiassa mahdollisesti laatimat muut muistiot ja muistiinpanot olivat julkisuuslain tarkoittamia muistiinpanoja, joita ei voitu pitää viranomaisen asiakirjana. (Kuopion HAO 01715/06/1203)

Virkahakemukset. Aktuaarin virkaa hakeneiden henkilöiden hakemukset olivat julkisia asiakirjoja, joista jokaisella on oikeus saada tieto. (KHO 1309/23.3.1977)

KHO 3176/6.9.1976 Nimikirja. Nimikirja on asiakirjajulkisuuslain mukainen julkinen asiakirja, josta on pyydettyessä annettava ote.

Virkatodistus hakemuksen liitteenä. Kaupungille jätettyyn poikkeuslupahakemukseen liitetty virkatodistus oli viranomaiselle saapunut julkinen asiakirja. Virkatodistuksen julkisuuteen ei vaikuttanut, että se oli ollut asian käsittelyn kannalta tarpeeton liite. (EOA 17.3.1998)

Kartellitutkinnan nauhoitukset. Viranomaisen kartellitutkinnan yhteydessä henkilöiden kertomuksista tallentamat nauhoitukset olivat viranomaisen asiakirjoja, eivätkä viranomaisen omaa käyttöä varten laatimia muistiinpanoja. (KHO 891/12.4.2006)

Ehdotus toteuttamisohjelmaksi. Maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä sille laadittu vesihallituksen ehdotus vesistöyöhankeiden toteuttamisohjelmaksi oli julkinen asiakirja. (KHO 2460/5.6.1974)

Johtosääntö. Kaupunginkanslian johtosääntö sekä kaupunginhallituksen ja -valtuuston päätökset kaupunginkanslian organisoinnista ovat julkisia asiakirjoja, joista jokaisella on oikeus saada tieto. (AOK 901/1/99)

KHO 2460/5.6.1974 / KHO 3490/24.8.1981 Viranomaisten keskinäinen kirjeenvaihto. Verohallituksessa laaditun tutkimuksen yhteenveto, joka oli toimitettu kirjeen liitteenä lääninverotoimistoille ja verotoimistoille on julkinen asiakirja. Maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä sille laadittu vesihallituksen ehdotus vesistöyöhankeiden toteuttamisohjelmaksi on julkinen asiakirja.

KHO 3483/22.12.2005 Koppo poliisin takavarikoimasta kiintolevystä. Poliisin kotietsinnässä takavarikoimaa aineistoa, joka ei päätenyt tutkittavaksi aineistoksi, ei luokiteltu viranomaisen asiakirjaksi. Poliisin ei myöskään tarvinnut julkaista tietoja, joita ei oltu luokiteltu asiakirjaksi. Poliisilla ei ole kotietsinnän aikana mahdollista määrittellä rikostutkintaan kuuluvia asiakirjoja

Yksityinen kirje. Yksityinenkin kirje on viranomaisen asiakirja, jos se on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa. Naapurien sairaalaan lähettämät potilasta koskevat kirjalliset ilmoitukset muodostivat viranomaisen asiakirjan. Kirjeet oli lähetetty tarkoituksessa, että terveysviranomaiset arvioisivat potilaan hoidon tarvetta ja ne sisälsivät asian arvioimista varten tarpeellisia tietoja. (EOA 2396/4/00)

Helsingin HAO 07/1846/2 /21.12.2007 Viranhaltijalle saapunut yksityinen kirje. Viranomaiselle tullut yksityinenkin asiakirja on viranomaisen asiakirja, jos se on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa, vaikka se olisikin lähetetty suoraan viranomaisessa toimivalle virkamiehelle. Tällaisessa tapauksessa virkamiehen on toimitettava hänelle suoraan lähetetty asiakirja kirjattavaksi. Tapauksessa tiedonpyytäjää oli vaatinut kopiota erään koulun opettajien allekirjoittamasta kirjelmästä, joka oli toimitettu kasvatus- ja koulutuslautakunnan jäsenille heidän kotiosoiteisiinsa.

Onnettomuustutkinnan viranomaiskirjeenvaihto. Onnettomuustutkijoiden välinen, onnettomuustutkintaa koskeva kirjeenvaihto muodosti viranomaisen asiakirjan. (Helsingin HAO 04254/08/1203)

KHO 1596/13.5.1991 Kunnan rakennusluvat ja luvansaaneiden osoitetiedot. Kunnan rakennuslautakunnan oli luovutettava aineistopyynnön tehneelle yhtiölle jäljennökset tai otteet kunnan myöntämistä rakennusluvista pyyntöä seuraavan vuosineljänneksen ajalta. Tietopyyntö oli täsmennettynä riittävän yksilöity ja kohdistui julkisiin asiakirjoihin. Tietoa ei voitu jättää luovuttamatta sen takia, että yhtiö oli halunnut kerätä luvansaajien osoitetiedot suoramarkkinointiaan varten ja että lautakunta oli tehnyt periaatepäätöksen olla luovuttamatta puhelimitse tai listauksena rakennusluvan saaneiden osoitetietoja. Yhtiölle olisi annettu vain tilaisuus tutustua tietoihin paikan päällä.

KHO 3508 ja 3523/1/07 Asiakirjan haltija. Edunvalvojan hallussa olevat edunvalvonnan asiakirjat eivät olleet viranomaisen asiakirjoja, mutta maistraatin hallussa olevat asiakirjat olivat. Tapauksessa oikeus oli katsonut, ettei sosiaalilautakunta ollut viranomainen, joka päättää edunvalvonnan asiakirjojen julkisuudesta, vaan oikea viranomainen asiassa olisi ollut maistraatti.

Viranomaisen lähettämä sähköposti. Poliisi luovutti kaikki oleskelulupahakemukseen liittyvät asiakirjat lukuun ottamatta ulkomaiseen konsulaattiin lähetettyä sähköpostiviestiä. Poliisin mukaan kyseessä oli viranomaisen esittelymuistioon, ratkaisuehdotukseen tai niihin verrattava asiakirja, jota ei tarvinnut luovuttaa asian käsittelyn ollessa kesken. Hallinto-oikeuden mielestä sähköposti ei ollut mitään edellä mainituista eikä myöskään sisäistä työskentelyä varten laadittu asiakirja. Kyseessä oli lausuntotyyppinen, viranomaisen virka-asiaan liittyvä viesti, joten hylkäysperustetta ei ollut. (Helsingin HAO 03/0840/2 /14.11.2003)

Viranomaiselle saapunut sähköposti. Viranomaiselle saapunut yksityinen asiakirja on viranomaisen asiakirja, jos se on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen tehtäviin kuuluvassa asiassa. Opettajalla oli oikeus saada tiedot sähköpostista, jossa toinen opettaja oli moittinut hänen käytöstään asiattomaksi ja jonka perusteella hänet oli erotettu virastaan. Sähköpostia ei pidetty sisäistä työskentelyä varten laadittuna asiakirjana, vaikka se on lähetetty opettajalta opiston johtajalle. (Oulun HAO 08/0394/2 /21.8.2008)

Viranomaisen asiakirjoja. Viranomaisen asiakirjoiksi KHO on todennut: kirjanpidon tulotosite, tutkijan osaksi virkatyönään laatiman väitöskirjan julkaisemattomat viranomaisen atk-järjestelmästä peräisin olevat lähdetiedot, atk-analyysi, joka sisälsi yhdistelmän avustusta hakeneiden lehtikustantajien avustushakemuksissa esittämistä tase- ja tuloslaskelmiaan, eduskuntavaalien äänestyslippu, pääsykokeen koepaperi sekä kulttuurilautakunnan alaisen kulttuuritoimiston kuitisto. (KHO 1981 II 2 / KHO 1995 A 8 / KHO 1991 A 7 / KHO 1985 I 1 / KHO 1978 II. / KHO 1995 A 9)

Viranomaisen käyttämien ravintolapalvelujen kuitit. Ravintolapalvelujen kuittikopiot eivät ole viranomaisen sisäistä työskentelyä varten laadittua aineistoa, vaan viranomaisen kirjapitoarkistoon liitettävää asiakirja-aineistoa. Kansaneläkelaitoksen oli luovutettava kopiot ravintola-, yökerho-, luottokortti- ym. laskuistaan sekä maksamistaan alkoholilistoista Kelan valtuutetuille ja eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle järjestämässään seminaarissa. Viranomaisen oli jo aiemmin luovuttanut tiedon kokonaiskustannuksista, mutta tietoja pyytänyt toimittaja halusi myös yksittäiset kuitit ja laskut. Toimittaja oli perustellut aineiston saamista julkisen vallan ja julkisten varojen käytön yksityiskohtaisemmalla seurannalla yleisluonteisen ja erittelemättömän selvityksen sijaan. (KHO 88/22.1.2001)

Sivutoimi-ilmoitus. Viranhaltijoiden sivutoimi-ilmoitukset ovat viranomaisen julkisia asiakirjoja, eivätkä viranomaisen ”omassa keskuudessa syntyneitä muita selvityksiä”. Viranomaisen oli nähnyt ilmoitusten julkisuuden tulkinnanvaraiseksi ja ilmoituksen tehneiden henkilöiden oikeussuojaa loukkaavaksi. (EO A 14.4.1998)

Nauhoitetut muistiinpanot. Nimismiehen tekemät nauhoitukset henkilön kanssa käymistään keskusteluista muodostivat viranomaisen asiakirjan. Keskustelun osapuolena ollut henkilö oli asianosaisuutensa vuoksi oikeutettu saamaan nauhoituksen, kun keskustelut liittyivät hänen asiansa käsittelyyn. Nimismies oli hylännyt pyynnön, koska hän oli tarkoittanut nauhoituksen vain omaksi muistiinpanokseen. (Rovaniemen HAO 00031/07/1203)

Kooste viranomaiselle tulleista muistutuksista. Asianosaisen roolissa olevalla maanomistajalla oli oikeus saada nähtäväkseen ympäristökeskuksessa laadittu kooste Natura 2000-kohdetta koskevista muistutuksista sekä muut hänen alueitaan koskevat valmiit asiakirjat. Oikeus piti koostetta viranomaisen laatimana luonnoksena ja asiakirjana, ei sisäiseen käyttöön tarkoitettuna esittelymuistiona. Koosteen avulla ympäristöhallinnon oli määrä pohtia, onko ehdotusta muutettava ja millaisia vastineita ehdotuksesta valittaneille annetaan. (KHO 1276/1.7.1998)

Virkahakemuksen henkilötiedot. Hakemusasiakirjaan sisältyneet kunnan virkaa hakeneen henkilön nimi-, ammatti ja kotipaikkatiedot ovat viranomaisen saamaan asiakirjaan liittyviä julkisia tietoja. (EOA 2.4.1993)

Kuopion HAO 01715/06/1203 Henkilökunnan laatimat muistiot. Oppilaiden välisen kiusaamistapausten selvittäminen on koulun toimintaan ja tehtävään liittyvä asia. Näin ollen kouluviranomaisten palveluksessa olevien rehtorien, apulaisrehtorien ja luokanopettajien kiusaamisasian selvittämiseksi laatimat asiakirjat olivat julkisuuslain tarkoittamia viranomaisen asiakirjoja. Asiakirjat olivat vaikuttaneet kiusaamisasian selvittämiseen, jolloin kiusatut oppilaat olivat lisäksi asianosaisia. Sen sijaan koulutoimenjohtajan itsensä mahdollisesti laatimat muut muistiot ja muistiinpanot olivat julkisuuslain tarkoittamia muistiinpanoja, joita ei voitu pitää viranomaisen asiakirjana.

EOA 2207/2002 Oikeuden äänite. Tekniset syyt eivät saa estää viranomaiselta pyydetyn äänitteen luovuttamista, ja asianosaisella oli oikeus saada oikeudenistunto äänitteenä. Se, että oikeus tarjoaisi vain mahdollisuuden kuunnella äänitettä oikeuden tiloissa, asettaisi ihmiset eriarvoiseen asemaan asuinpaikan suhteen. Äänite voi olla hyvin tärkeä dokumentti oikeudenkäynnin arvioinnissa, kun istunnoista ei enää laadita sanamuotoisia pöytäkirjoja. Äänitteen laatiminen kirjalliseen muotoon voi vaatia paljon resursseja päinvastoin kuin äänitteen kopioiminen.

KHO 2438/1.10.2007 Raakadata CD:llä. Raakadata CD:llä (henkilön äänitetyt puhelut) ei ollut luovutettava asiakirja, jonka sisältämiin tietoihin asianomaisella olisi automaattisesti oikeus. Vaikka raakadata oli ollut rikoksen tutkinnassa osa esitutkinta-aineistoa, sitä ei oltu käytetty oikeuden istunnossa. Näin ollen viranomaisella oli ollut oikeus salata pyydetty aineisto.

KHO 1309/23.3.1977 Virkahakemukset. Tilastokeskuksen aktuaarin virkaa hakeneiden henkilöiden hakemukset ovat julkisia asiakirjoja, joista jokaisella on oikeus saada tieto.

Hakijaa koskevat lausunnot. Poliisipiirin päällikön ja lääninhallituksen antamat lausunnot poliisiopiston alipäällystökurssin hakijasta olivat viranomaisen asiakirjoja, eikä niitä voitu pitää viranomaisen omassa keskuudessa syntyneinä, ei-julkisena aineistona. (KHO 4205/24.10.1977)

Asiakkaan muistiinpanot. Asiakkaan laatimat ja yliopistollisen keskussairaalan lastenpsykiatriseen yksikköön sen tehtäviin kuuluvassa asiassa toimittamat muistiinpanot olivat viranomaisen asiakirjoja. (EOA 888/4/00)

Opinnäyte. Korkeakoulun opinnäytetyö on julkinen asiakirja ja laissa tarkoitettu viranomaisen asiakirja niiltä osin kuin siihen ei sisälly salassa pidettäviä osia. (AOA 2244/4/00)

Autoverolain valmisteluaineisto. Autoverolain valmistelussa syntyneet ministeriön esittelijän laatimat yhteenvedot ja laskelmat muodostivat viranomaisen asiakirjan. Laskelmia ei voitu pitää virkamiehen muistiinpanoina ja luonnoksia, koska ne oli tehty hallituksen esitystä valmisteltaessa ja niiden tulokset on esitetty hallituksen esityksessä. (KHO 582/15.3.2002)

Viranomaisen palveluksessa laadittu asiakirja. Viranomaisen palveluksessa olevan henkilön laatima asiakirja on viranomaisen asiakirja. Tapauksessa asiantuntijalääkäri oli ollut asiakirjaa laatiessaan lautakunnan jäsen ja tällöin viranomaisen palveluksessa. Sosiaalivakuutuslautakunta oli kieltäytynyt antamasta asiantuntijalääkärin laatimaa lausuntoa vedoten väittämään, ettei kyseessä ollut viranomaisen asiakirja. (EOA 2484/2006)

Rehtorin vanhemmilta saama kantelukirje opettajasta. Rehtorin olisi tullut antaa vanhempien opettajasta laatima kantelukirje asianosaiselle, jossa häntä moitittiin. Viranomaiselle tullut yksityinenkin asiakirja on laissa tarkoitettu viranomaisen asiakirja, jos se on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa". (Oulun HAO 07/0504/1)

5. "Ei-asiakirja"

Viranomaisen asiakirjoja käsittelevässä lainkohdassa määritellään erikseen asiakirjat, joita ei luokitella viranomaisen asiakirjoiksi. Viranomaisen asiakirja – kategorian ulkopuolelle jäävät usein erilaiset viranomaisen sisäistä työskentelyä varten laaditut aineistot. Niiden tavoitteena on turvata viranomaisen sisäistä mielipiteen vaihtoa ja viestintää, kuten neuvotteluja, yhteyksien pitämistä ja päätöksenteon valmistelua esimerkiksi henkilöiden välisten keskusteluja korvaavien kirjallisten kommenttien ja vapaamuotoisten sähköpostiviestien kautta. "Ei-asiakirjoja" ovat alustavat ja työstämättömät luonnokset, jotka ovat asian käsittelyn alku- tai välituotteita ja joita tekijä ei luovuttanut esittelyä tai käsittelyä varten. Myöskään esimerkiksi luottamushenkilöille puoluettehtävää varten toimitetut asiakirjat tai viranomaiselle löytötavarana jääneet tai toimitetut asiakirjat eivät kuulu lain soveltamisen piiriin.

Sisäiseen toimintaan liittyvät myös sisäistä hallintoa varten laaditut asiakirjat kuten työnjohto- ja valvontamääräykset (esimerkiksi työajan seurantajärjestelmät), henkilöstön virkistystoimintaa koskeva yhteydenpito ja tekniset neuvottelu- ja valmisteluasiakirjat, jollei niillä ole välitöntä vaikutusta käsiteltävän asian sisältöön.

Viranomaisten asiakirjoiksi ei lasketa esimerkiksi käräjäoikeuden memoriaalipöytäkirjoja (ovat viranomaisen palveluksessa olevan muistiinpanoja), ulkopuolinen tahon kuten säätiön hallintoelinten jäsenten hallussa olevia säätiön pöytäkirjoja, viranomaisen sisäistä työskentelyä varten tuotettua henkilöstön työtyytyväisyysbarometria tai taiteellisia esityksiä, joiden tavoitteena esteettinen vaikutelma. Luonnollisestikaan asiakirjaksi ei lasketa tietoa, jota ei ole tallennettu missään muodossa.

Sisäisen toiminnan asiakirjoja voivat olla asiakirjat, jotka liittyvät yhteydenpitoon viranomaisen lukuun toimiviin. Tällaisia ovat virka-apua antavan viranomaisen yhteydenpitoasiakirjat kuten suoritustapa tai ohjeet.

Päätöksentekoa ohjaavat viranomaisen sisäiset ohjeet eivät kuitenkaan ole sisäisen toiminnan asiakirjoja. Tiettyjen asioiden ratkaisukäytäntöjen yhtenäistäminen on julkisen vallan käyttöä ja vaikutusten tarkoituskin on ulottua viranomaisen ulkopuolelle, vaikka esimerkiksi poliisitoiminnan ohjeissa voi olla salassa pidettäviä osia. Kuitenkin esimerkiksi viranomaiselle ulkopuolisen tahon toimittama luonnos tai muistiinpano on julkinen asiakirja. Samoin virkamiehen hyväksytty matkalasku on julkinen hallintopäätösasiakirja, ei viranomaisessa toimivan laatima (sisäinen) asiakirja.

Viranomaisen johtoryhmien ja toimielinten pöytäkirjat ja kokousmuistioiden julkisuuden kannalta ratkaisevaa on arkistoon liittäminen. Arkistoon liittämisellä pyritään julkisuuden turvaamiseen, oikeusturvan ja tietosuojan huomioimiseen ja tutkimustoiminnan palvelamiseen.

Asiakirjojen julkisuutta rajoittavat organisatoriset rajoitukset. Viranomaisina ei pidetä organisaatioita, jotka hoitavat julkista tehtävää ilman julkisen vallan käyttämistä. Tällöin esimerkiksi kunnan omistaman yhtiömuotoisen energialaitoksen asiakirjat eivät ole viranomaisen asiakirjoja. Vakuutusyhtiöiden kohdalla lakisääteisten vakuutusten korvaus-asiakirjat ovat julkisia, mutta yksityisten vakuutusten asiakirjat eivät.

Viranomaisen muistiinpanojen arkistointi. Viranomaisella ei ole veloitetta arkistoida tekemiään muistiinpanoja tai liittää niitä asiakkaan asiakirja-aineistoon. Tapauksessa sosiaalityöntekijät olivat kieltäytyneet antamasta henkilökohtaisista muistiinpanoistaan tietoja asiakkaalle. Muistiinpanot oli puhtaaksikirjoitettu siten, että niiden asiaan vaikuttava sisältö oli siirretty osaksi tuomioistuimelle annettua lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevaa selvitystä. (EOA 19.3.1992)

Oikeuden arkistoitamattomat asiakirjat. Tietopyyntö hylättiin, koska se koski asiakirjoja joita ei oltu arkistoitu. Tapaus liittyi korkeimman oikeuden istuntoluetteloihin. (KKO H2003/436)

Valmisteluistunnon muistiinpanot ja kirjoitelmat. Käräjäoikeuden ei tarvinnut luovuttaa jäljennöksiä valmisteluistunnon puheenjohtajan ja sihteerin muistiinpanoista ja kirjoitelmissa, joita ei oltu vielä annettu esittelyä tai muuta asian käsittelyä varten. Aineistoja ei pidetty viranomaisen asiakirjana. Tiedonpyytjä oli pyytänyt käräjäoikeudelta aineistoja, joita olivat mahdollisesti tuotettu istunnon aikana pöytäkirjan laatimisen tueksi. (Helsingin HAO 07 /1245/2 /20.9.2007)

Rikostutkinnan teleseuranta-aineisto. Rikostutkinnan yhteydessä kerääntynyt koneellinen teleseuranta-aineisto ei muodostanut viranomaisen asiakirjaa. Aineistoa ei ollut käsitelty eikä hyödynnetty esitutkinnassa eikä myöskään liitetty esitutkintapöytäkirjaan. Näin ollen aineistoa ei myöskään tarvinnut luovuttaa. (KHO 1130/2007)

Poliisin taustaselvitykset. Keskusrikospoliisin ei tarvinnut luovuttaa yhdistykselle ja sen tiedottajalle kopiota poliisin tekemästä yhdistyksen toimintaa koskevasta tutkimuksesta. Aineisto katsottiin poliisin omassa keskuudessa syntyneeksi selvitykseksi ja poliisin käyttöön rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä varten laadituksi yleiseksi tausta-aineistoksi. Aineisto ei ollut minkään yksittäisen rikosasian tutkimukseen kuuluvaa esitutkintalaissa tarkoitettua esitutkinta-aineistoa. (KHO 2326/15.6.1992)

KHO 3391/1/01 Rippileirin oppilasluettelo. Rippileirin oppilasluettelo muodosti henkilörekisterin, mutta oli viranomaisen sisäistä toimintaa varten laadittu asiakirja. Tästä syystä siitä ei tarvinnut luovuttaa tietoja.

KKO H2003/436 Oikeuden arkistoitamattomat asiakirjat. Tietopyyntö hylättiin, koska se koski asiakirjoja, joita ei oltu arkistoitu. Tapaus liittyi korkeimman oikeuden istuntoluetteloihin.

Viranomaisen kokousmuistiinpanot. Hallintopäällikön vesihuollon kehittämistyöryhmän kokouksista tekemät muistiinpanot eivät olleet julkisia viranomaisen asiakirjoja, kun niitä ei ollut annettu asian esittelyä tai käsittelyä varten eikä niitä tarvinnut liittää arkistoon. (Turun HAO 05/0530/2 /11.8.2005)

Kokouskalvot. Tullihallituksen autoverotuksen arviointilautakunnan kokouksessa esitetty kalvoaineisto kuului viranomaisen sisäistä toimintaa varten laadittuihin asiakirjoihin, joita ei tarvinnut luovuttaa ulkopuolisille. Esitys koski viranomaisen sisäistä ohjeistusta uudesta kulttuuriarvoa omaavien autojen arvonmäärityksestä. Tiedon pyytäjälle oli kuitenkin annettava jäljennös kalvoihin pohjautuvasta ohjelunoksesta, jossa hahmoteltiin perusteita ohjeen antamiselle ja sen sisällölle. Ohjelunoksesta oli tullut viranomaisen asiakirja, koska varsinainen ohje oli laadittu sen perusteella. (KHO 2509/3.10.2007)

Kansaneläkelaitoksen yhteistoimintasäätiöiden pöytäkirjat. Kiipula-säätiö ja Kankaanpää-säätiö olivat itsenäisiä oikeussubjekteja, jotka säilyttävät pöytäkirjansa itse. Siten Kelan työntekijöiden hallussa olleita säätiöiden pöytäkirjat eivät olleet viranomaisen asiakirjoja. Niitä voitiin pitää myös ei-julkisina asiakirjoina, jotka viranomaisen palveluksessa oleva oli saanut muun tehtävänsä tai asemansa vuoksi. (KHO 575/18.3.2008)

KHO 5925/31.12.1987 Arvioita koskevat viranomaisen muistiinpanot. Kasvatustieteen ylioppilaan opetustaidon arvostelua koskevat opettajien muistiinpanot olivat viranomaisen omassa keskuudessa syntyneitä ei-julkisia selvityksiä. Opiskelijalla oli kuitenkin asianosaisena oikeus saada tieto muistiinpanoista, koska ne olivat voineet vaikuttaa hänen opetustaitonsa arvosanan määrittämistä koskevaan käsittelyyn.

Hämeenlinnan HAO 00/370/3 /3.11.2000 Vapaamuurariuutelo. Vapaakappaleena kirjastossa säilytettävä vapaamuurariuutelo oli yksityinen asiakirja. Uutelo ei tarvinnut luovuttaa ulkopuolisille, koska julkaisija oli halunnut rajoittaa uutelon julkisuutta nimiölehdelle tekemällään merkinnällä "ainoastaan V ja OM veljille". Kirjasto ei vapaakappalelain ja julkisuuslain mukaan saa ilmaista yhdistystoimintaa koskevia jäsenuuteloja vastoin niitä annettaessa määrättyjä ehtoja.

AOK 707/1/97 /24.4.1998 Luettelo luottamusmiehistä. Luettelo kaupungin luottamusmiehistä oli kaupungin omaan käyttöön laadittu sisäinen viranomaisselvitys, ei julkinen asiakirja

Viranomaisen työnantajana käymät palautekeskustelut ja haastattelut. Viranomaisen työnantajana henkilöstönsä kanssa käymät palautekeskustelut ja haastattelut eivät liittyneet julkiseen vallankäyttöön eivätkä ne tästä syystä muodostaneet viranomaisen asiakirjoja. Julkisuuslakia sovelletaan viranomaisen sisäiseen työskentelyyn tarkoitettuihin asiakirjoihin vain, jos asiakirjat sisältävät sellaista tietoa, että ne arkistolainsäädännön mukaan on liitettävä arkistoon. Tällöinkin viranomainen voi määrätä, että niistä saa antaa tietoja vain viranomaisen luvalla. Arkistoitamattomia asiakirjoja ovat esimerkiksi sisäisten kokousten asiakirjat, sisäistä hallintoa varten laadittavat tiedotteet, muistiot, pöytäkirjat ja muut sellaiset tiedotteet. Tällaiset asiakirjat eivät kuvaa julkisen vallan käyttämistä, eikä niitä siten voida pitää julkisuusperiaatteen toteutumisen kannalta keskeisinä. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että tällaisia ovat myös erilaiset palautekeskustelut, työsuunnittelua ja käytännön työn järjestämistä koskevat asiakirjat. (Helsingin HAO 05452 /08/1203)

Viranomaisen työtyytyväisyyskysely ja henkilöstöbarometri. Kauppa- ja teollisuusministeriön ei tarvinnut luovuttaa tietoja alueellisissa työvoima- ja elinkeinokeskuksissa toteutetusta henkilöstön työtyytyväisyyskyselystä ja tulosten pohjalta laaditusta henkilöstöbarometristä. Barometri oli viranomaisen sisäistä työskentelyä varten laadittu asiakirja, jota ei arkistolainsäädännön mukaan – edes julkisuusperiaatteen tarkoituksen toteutumisenkaan huomioon ottaen – ollut liitettävä arkistoon. Tiedot eivät liittyneet julkisen vallan käyttöön, eikä niillä ollut merkitystä muille kuin kyseisessä viranomaisessa työskenteleville. Ministeriön mukaan henkilöstöbarometri toimii henkilöstöpolitiikan ja hallinnon sisäisenä apuvälineenä ja sisältää tietoja vain viranomaisessa työskentelevien mielipiteenvaihdosta. (KHO 316/15.2.2002)

Työaikaraportit ja työaikasaldojen korjausasiakirjat. Työsuojelupiirin kellokorttileimauksiin liittyvät asiakirjat, eli työaikaraportit ja saldojen korjausasiakirjat, olivat viranomaisen sisäistä käyttöä varten hankittuja asiakirjoja, joita ei voitu pitää viranomaisen asiakirjoina. (Helsingin HAO 06/1353/2 /17.11.2006)

Viranomaisen henkilökohtainen kirje ja siihen saatu vastaus. Viranomaiselle toimitettu vastauskirje ei tee asiassa alun perin lähetetystä kirjeestä viranomaisen asiakirjaa. Apulaiskaupunginjohtaja oli kotonaan kirjoittanut kirjeen kauppakamarille ja erään yrityksen pääjohtajalle. Kyseinen pääjohtaja lähetti vastauksensa kirjeeseen kaupungin osoitteeseen sekä tiedoksi kaupunginhallitukselle, jolloin vastauskirjeestä tuli viranomaisen asiakirja. Tämä ei kuitenkaan tehnyt apulaiskaupunginjohtajan alun perin lähettämästä henkilökohtaisesta kirjeestä julkista asiakirjaa. (Hämeenlinnan HAO 04/0521/3 /2. 12.2004)

Viranomaisen käyttämä ulkoinen tietokanta. Tullihallituksen ei tarvinnut luovuttaa auton käypää arvoa koskevaa vertailu- ja laskenta-aineistoa. Pyydetty tilastomalli ja hintatiedot sisältyivät yksityisen yrityksen hallinnoimaan tietokantaan, johon tullilla on maksullinen käyttöoikeus. Tietoja ei voitu luovuttaa asianosaiselle, koska pyydetty aineisto ei ollut tulliviranomaisen hallussa, käytössä tai muutenkaan tiedossa. Tietokannasta järjestelmän kautta tuotettua tulostetta ei pidetty viranomaisen hallussa olevana asiakirjana. (KHO 608/14.3.2007)

Tasavallan presidentin johdolla käydyt keskustelut. Tasavallan presidentin johdolla pidetystä oikeus- ja yhteiskuntapolitiisesta keskustelusta laaditut muistiinpanot muodostivat julkisuusperiaatteen ulkopuolelle jäävän viranomaisen sisäistä työskentelyä ja neuvottelua varten laaditun asiakirjan. Kyse oli yleisluonteisesta keskustelusta eikä sellaisesta päätöksestä, jolla välittömästi käytettäisiin julkista valtaa. (OKA 24/20/02)

Allekirjoittamattomat lausunnot. Postipiirin päällikön ja postiosaston allekirjoittamattomat lausunnot postiosaston viranhakijoista olivat viranomaisten omassa keskuudessa syntyneitä selvityksiä, eivätkä näin ollen olleet julkisia asiakirjoja. (KHO 4966/13.12.1988)

Televisiomaksutarkastajien koulutusmateriaali. Viestintäviraston ei tarvinnut luovuttaa televisiomaksutarkastajien koulutusmateriaalia, sillä kyseessä ei ollut viranomaisen asiakirja. (Turun HAO 08/0042/2)

Viranomaisten väliset sähköpostiviestit. Vantaan kaupungin ei tarvinnut luovuttaa asianosaiselle erään päiväosastonsa työyhteisön hajottamiseen liittyviä viranomaisten välisiä sähköpostiviestejä ja kirjettä. Aineisto ei muodostanut viranomaisen asiakirjaa, vaan se koostui viranomaisten välisestä ongelmatilannetta koskevasta alustavien mielipiteiden vaihdosta. Kuitenkin työyhteisön ongelmasta laadittu erillinen selvitys oli viranomaisen asiakirja, joka oli luovutettava vähintäänkin julkiselta osaltaan asianosaiselle. Asiakirja sisälsi arvioivaa yhteenvedoa päiväosaston tapahtumista ja ongelmista ja oli viimeistellympi, virkakäyttöön sellaisenaan soveltuva selvitys. Asiaan liittyvistä tapaamisista ei oltu laadittu muistiota tai pöytäkirjoja. (KHO 246/2.2.2007)

Väitöskirjan julkaisemattomat lähtötiedot. Vesi- ja ympäristöhallituksen erikoistutkijan osaksi virkатыönä tekemät väitöskirjan julkaisemattomat lähtötiedot olivat sisäisiä viranomais selvityksiä, joita ei tarvinnut luovuttaa. Tiedot olivat peräisin viranomaisen atk-järjestelmässä. (KHO 2796/4.7.1995)

Poliisin taustaselvitykset. Keskusrikospoliisin ei tarvinnut luovuttaa yhdistykselle ja sen tiedottajalle kopiota poliisin tekemästä yhdistyksen toimintaa koskevasta tutkimuksesta. Aineisto katsottiin poliisin omassa keskuudessa syntyneeksi selvitykseksi ja poliisin käyttöön laadituksi yleiseksi tausta-aineistoksi rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä varten. Aineisto ei ollut minkään yksittäisen rikosasian tutkimukseen kuuluvaa esitutkintalaissa tarkoitettua esitutkinta-aineistoa. (KHO 2326/15.6.1992)

6. Viranomaisrekisterit

Perinteisten paperisten asiakirjojen ohella viranomaisten käsittelemää tietoaainestoa sisältyy runsaasti erilaisiin rekistereihin, kuten kortistoihin tai luetteloihin. Tietotekniikan kehitys on johtanut atk-pohjaisiin sähköisiin rekistereihin.

Viranomaisten rekistereitä voivat olla laajoista tietojen kokonaisuuksista koostuvat perusrekisterit tai suppeammat, tiettyä päätöksentekoa varten ylläpidettävät erityisrekisterit. Tiedot viranomaisen hankkeista, päätöksistä ja ratkaisuista sisältyvät usein ratkaisurekistereihin, joihin voi olla myös liittymä myös viranomaisen verkkosivuilla. Henkilötiedoista koostuville henkilörekistereille on ominaista ylläpidon pysyvyys ja tietojen käsiteltävyys. Yksittäistä käyttöä varten, esimerkiksi virkahakemuksia ja hakijoiden ansioiden yhdistelemistä varten laaditut listaukset eivät näin ollen muodosta henkilörekisteriä.

Viranomaisilta edellytetään erillisten tietojärjestelmäselosteiden laatimista hallinnoimistaan rekistereistä. Laatimisvelvoite koskee julkisia tietoja, harkinnanvaraisesti julkisia tietoja sekä julkisia ja salaisia tietoja, jos tietojen salassa pidettävyys ei ole etukäteen pääteltävissä. Pakollisia selostetietoja ovat tietojärjestelmän nimi, vastuutaho, järjestelmän käyttötarkoitus, tietojen julkisuus ja salassa pidettävyys sekä julkiset tiedot ryhmittäin. Ei-pakollisia selostetietoja ovat järjestelmän käyttämät tietolähteet, tallennusajankohta (tiedot vuosilta), tietojen päivitystiheys, salassa pidettävät tiedot sekä tietojärjestelmän julkinen osoite. Julkista käyttöä varten selostetta ei tarvitse laatia, jos järjestelmä sisältää pelkästään salassa pidettävää tietoaainestoa.

Sekä rekisterit että niiden sisältämät tiedot voivat olla eri perustein julkisia, osittain julkisia tai kokonaan salassa pidettäviä. Julkisia viranomaisrekistereitä ovat esimerkiksi yhdistysrekisteri, kaupparekisteri, kiinteistörekisteri, lainhuuto- ja kiinnitysrekisteri, kiinteistöjen kauppahintarekisteri. Salassa pidettäviä rekistereitä ovat esimerkiksi terveydenhuollon ja sosiaalihuollon asiakasrekisterit ja rikosrekisteri. Erityissäännökset henkilötietojen luovuttamiselle koskevat mm. kauppa-, ajoneuvo-, kiinteistörekistereitä ja väestötietojärjestelmää.

Ammattitautirekisteri. Rekisteri ja sen sisältämät tiedot eivät tule viranomaisen asiakirjaksi pelkästään sillä perusteella, että ne koskevat lakisääteistä vakuutusta toimeenpantaessa saatuja tai laadittuja asiakirjoja tai tietoja. Rekisteriä ylläpitävä Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ei ole viranomainen, eivätkä sen tehtävät kuulu julkisen vallankäytön piiriin. (Helsingin HAO 00444/10/1203 /24.8.2010)

Rekisterinpitäjän palvelualltius. Sairaalalla on rekisterinpitäjänä velvollisuus palvella tietopyyntöasioissa hyvän palveluperiaatteen mukaisesti. Terveystietojen toimintayksikön johtajan tulee huolehtia henkilökunnan riittävästä asiantuntemuksesta ja osaamisesta asiakirjojen käsittelyssä.

(EOA 3447/2007)

Ääninauhan tarkastusoikeus. Henkilötiedosto syntyy, kun henkilön ääni tallentuu nauhalle. Henkilöllä on oikeus tarkastaa itseensä liittyvä tieto kerran vuodessa korvauksetta. Asiassa oli ollut kysymys siitä, koskeeko henkilötietolain mukainen tarkastusoikeus puhelinnauhoitetta. (**Kuopion HAO 01511/08 /1204**)

Virheellinen rekisterimerkintä. Rekisterinpitäjän tulee poistaa virheellinen tieto henkilötietolain nojalla. Rekisterinpitäjä oli alun perin katsonut, ettei se voinut poistaa virheellistä tietoa rekisteristä annetun lain puitteissa. (**Kuopion HAO 00572/07/1204**)

Jehovan todistajien keräämät muistiinpanot. Tapauksessa arvioitiin, muodostivatko Jehovan todistajien kotikäyntiensä yhteydessä tekemät muistiinpanot henkilötietolain tarkoittaman henkilörekisterin. Muistiinpanot, jotka sisälsivät ainoastaan talon osoitteen, asuntojen lukumäärän ja kartan, eivät sisältäneet henkilötietoja. Sen sijaan kotikäynneistä kertovat muistiinpanot, joissa olivat mukana asukkaiden nimitiedot, muodostivat henkilörekisterin, josta tiedot löytyivät osoitteen perusteella. Arkaluontoisten tietojen, kuten uskonnollista vakaumusta koskevien tietojen keräämiseen tulee olla asianosaisen yksiselitteinen suostumus. Tällöin rekisterinpitäjänä on seurakunta, jonka tulee huolehtia henkilötietojen lainmukaisesta käsittelystä. (**TSV 890 /45/97**)

Kopio laillisesta henkilörekisteristä. Yksityisen henkilön hallussaan pitämät kopiot edellisessä työpaikassa myymistään vakuutus sopimuksista muodostivat henkilörekisterin. Henkilön katsottiin muodostaneen uuden henkilörekisterin, kun hän oli ottanut kopioita työnantajansa laillisesti pitämästä henkilörekisteristä, vieny tiedot pois tämän ulottuvilta ja käyttänyt tietoja luvatta suoramarkkinointiin. (**KKO R98/628**)

Internet-asiakirjojen luonne. Internetiin siirretyt yksittäiset viranomaisen pöytäkirjat ja esityslistat eivät muodostaneet henkilörekisteriä, kun tietoja ei oltu järjestetty henkilöiden vaan asiayhteyksien mukaan. Henkilörekisteriluonteen arvioinnissa kysymys on asiakirjojen tietosisällöistä ja tietojen käyttötarkoituksesta. Asiakirjojen julkaisemiselle internetissä ei ole estettä, kun samalla otetaan huomioon salassapitosäännösten vaatimukset. (**TSV 11.5.1998**)

Oikeuden tuomiot. Oikeuden tekemät päätökset eivät sellaisenaan muodosta henkilörekisteriä. Tuomiot saattavat sisältää henkilötietolaissa tarkoitettuja tietoja, mutta niitä ei välttämättä käsitellä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla niin, että tietyt henkilöt tai henkilötiedot olisi mahdollisimman helposti löydettävissä. Kyseisessä tapauksessa toimittaja oli pyytänyt oikeuden päätökset journalistiseen tarkoitukseen niin, että ne olisivat sisältäneet myös henkilötunnusten loppuosat. Tällä pyytäjällä oli halunnut varmistaa henkilöiden tunnistettavuuden. Oikeuden mukaan tuomioiden luovuttamiseen sovelletaan julkisuusperiaatetta. Koska kysytyt henkilötiedot sisältyivät alempien asteiden tuomiolauselmiin, henkilötunnusten loppuosia ei olisi tullut peittää asiakirjoista. (**KKO S2003/711**)

KHO:n diaarin julkisuus. Korkeimman hallinto-oikeuden diaari on henkilökisteri, josta saa antaa henkilötietoja vain henkilörekisterilaissa määrätyn perusteiden. Tietopyyntö oli koskenut KHO:n diaarin salassa pidettäviä tietoja. (KHO 3444/1/07)

Ajoneuvon rekisterinumero. Ajoneuvon rekisterinumero on henkilötietolain mukainen henkilötieto, jos rekisterinpitäjällä on keino tai tarkoitus hankkia tieto siitä, keneen tunnistettavaan henkilöön rekisterinumero liittyy. (TSV 344/45/2000)

Virkahakemukset. Hakemukset kunnan virkaan eivät sellaisenaan muodostaneet viranomaisen henkilörekisteriä, vaan kyse oli yksittäistä käyttöä varten laaditusta henkilötietojen ja ansioiden yhdistelmästä. Myöskään viranhakijoista ja heidän ansioistaan laadittu yhteenvetolista kunnanhallituksen käsittelyä varten ei täyttänyt rekisterinpidon suunnittelun ja perustamisen vaatimuksia. (EOA 2.4.1993)

Virkahakemukset. Työnhakijoiden hakemukset liitteineen sekä hakijoista laadittu yhdistelmä muodostivat rekisterikokonaisuuden, jonka tarkoituksena on työntekijän valinta. Vaikka kysymyksessä olisikin vain kertakäyttöinen rekisteri, lankeaa rekisterinpitäjälle kaikki henkilötietolaissa määrätty velvollisuus. (TSV 909/45/2000)

Toimenhakulomakkeet. Erilaiset henkilötietoja sisältävät toimenhakulomakkeet muodostivat henkilörekisterilain tarkoittaman henkilörekisterin. Asiaan ei vaikuttanut se, että työntekijöiden valintaa varten kerätyt tiedot myöhemmin hävitetään. (KHO 4970/10.12.1993)

Rekisteritietojen toimituksellinen käsittely. Tietosuojalautakunta oli henkilötietolain 44 §:n nojalla kieltänyt yhtiötä keräämästä, tallentamasta ja luovuttamasta edelleen lehdessä julkaistuja verovelvollisten ansio- ja pääomatulo- sekä varallisuusverotietoja. Yksityisten henkilöiden verotustietoja kerännyt lehti oli luovuttanut keräämänsä verotiedot erään yhtiön kautta teleoperaattorille, joka toteutti verotietoihin liittyvän tekstiviestipalvelun. Hallinto-oikeuden mukaan tietojen luovuttamista edelleen ei voida pitää henkilötietojen käsittelemisenä toimituksellisia tarkoituksia varten. (Turun HAO 00416/10 /1204 /28.10.2010)

Viranomaisen palkkarekisteri. Valtiontalouden tarkastusvirasto oli hylännyt pyynnön saada viraston yksilöidyt palkkatiedot sillä perusteella, ettei pyytäjällä ollut oikeutta tallettaa ja käyttää pyytämiään henkilötietoja. Oikeuden mukaan viraston kieltäytymisessään soveltama julkisuuslain 16 §:n 3 momentti, jonka mukaan henkilörekisteristä saa antaa sähköisen kopion, jos vastaanottajalla on oikeus tallentaa ja käyttää henkilörekisteritietoja, ei estä asiakirjan luovuttamista viranomaisen luona nähtäväksi tai jäljennettäväksi. Se, että pyynnön tehnyt henkilö oli ilmoittanut, että pyyntö ei koskenut lainkaan henkilöiden nimiä, asetti kysymyksen uuteen valoon. Oikeus palautti päätöksen uudelleen käsiteltäväksi ja arvioitavaksi, olivatko pyydyt tiedot yhdistettävissä henkilöihin niin, että niitä voidaan pitää henkilötietolain tarkoittamina henkilötietoina. (KHO 3564/1/09 /4.10.2010)

Professorien palkkarekisteri. Maakuntalehti oli pyytänyt yliopistolta tiedon kunkin professorin nimestä, syntymävuodesta, virkaanastumisvuodesta, oppiaineesta sekä kokonaispalkasta eriteltynä vuodelta 2009. Tietoja pyydettiin ensisijaisesti sähköisessä muodossa ja tietopyynnön syyksi ilmoitettiin toimitukselliset tarkoitukset. Yliopisto suostui luovuttamaan enintään kolmen henkilön palkkatiedot kokonaispalkasta ja tehtävänsakohtaisesta palkanosasta. Ratkaisu perustui valtiovarainministeriön 2006 antamaan ohjeeseen. Yliopiston mukaan lehti ei ollut eritellyt riittävän tarkasti tietojen toimituksellista käyttöä ja otti päätöksessään myös huomioon yliopistojen aseman muuttumisen 2010, jonka jälkeen palkkatietojen julkisuuteen ei enää sovelleta nimikirjalakia. Hallinto-oikeuden mukaan yliopisto ei voinut perustella kieltäytymistään mainituin perusteiden. Oikeuden päätöksestä valitettiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen. (Hämeenlinnan HAO 02863/09/1203 /24.9.2010)

Henkilöstörekisterin luovutus. Kansaneläkelaitos kieltäytyi luovuttamasta listaa sen palveluksessa olevista asiantuntijalääkäreistä, koska katsoi että tietoja pyytäneellä oli oikeus saada tiedot ainoastaan tämän oman asian käsittelyyn osallistuneista lääkäreistä. Oikeuden mukaan Kelan henkilöhallinnon rekisteri muodosti henkilötietolain tarkoittaman henkilörekisterin, jonka luovuttamisesta päätetään julkisuuslain säästöjen mukaisesti. Kelan henkilöstöön kuuluvat ovat rikosoikeudellisesti virkamiehiä ja sen asiantuntijalääkärit hoitavat julkisoikeudellisia tehtäviä ja käyttävät asioiden valmisteluun osallistuessaan julkista valtaa. Julkisyhteisön palveluksessa olevan henkilön yksityisyydensuoja ei vaadi, että tieto palvelussuhteesta julkista valtaa käyttävään toimielimeen pidetään salassa. Se, että tietoa pyytänyt oli perustellut tietopyyntöään valvoakseen lääkäreiden sidonnaisuuksia, oli riittävä selvitys tietojen käyttötarkoituksesta. Toisaalta rekisteri voi sisältää myös tietoja joita ei voida luovuttaa, kuten henkilötunnukset. (KHO 1627/1/09 /29.3.2010)

Tieto rekisterin sisällöstä. Tietopyyntöä ei voitu evätä sillä perusteella, että kaupunki ei pitänyt nimikirjaa, ja että pyytjä ei ollut yksilöinyt henkilötietolain mukaista tiedon käyttötarkoitusta. Kaupungin palkanlaskentapäällikkö oli antanut kielteisen päätöksen tietojen luovuttamisesta, jotka koskivat kolmen kaupungin työntekijän työsuhdetietoja, kuten koulutusta, kielitutkintoja ja kokemusvuosia. Oikeuden mukaan pyytäjältä ei olisi voitu edellyttää, että hän tietäisi millaisia tietoja rekistereihin sisältyy. Tietopyynnön kohde oli lisäksi riittävän yksilöity. Henkilötietolaki ei tule sovellettavaksi, kun tietoja on pyydetty henkilökohtaisiin ja tavanomaisiin yksityisiin tarkoituksiin. (Helsingin HAO 07/1220/2 /14.9.2007)

Julkiset rekisteritiedot. Käräjäoikeuden kanslia ei ollut luovuttanut tietoja lainhuuto- ja kiinnitysrekisteristä ilman lainhuuto- ja rasiustodistusten lunastamista. Rekisteritiedot olivat kuitenkin julkisia, joista jokaisella on oikeus saada tietoa. Pyydyt tiedot olisi voitu antaa muuta virkatoimintaa haittaamatta esimerkiksi suullisesti. (AOK 351/1/97 /10.7.1998)

Poliisirekisterin merkintä. Poliisiasiain tietojärjestelmään tallennettujen poliisin työturvallisuuteen vaikuttavien salassa pidettävien tietojen luovuttaminen rekisteröidylle itselleen on lähtökohtaisesti vastoin erittäin tärkeää yleistä ja yksityistä etua. Rekisteröidyllä ei näin ollen pääsääntöisesti ole oikeutta saada tietoa tällaisten rekisterimerkintöjen olemassaolosta tai sisällöstä. Tapauksessa henkilö oli saanut tietää itseään koskevasta merkinnästä ja vaatinut merkinnän poistamista. Tieto oli poistettu vanhentuneena, ja tästä henkilöä voitiin informoida, koska henkilö oli tiennyt rekisterimerkinnän olemassaolosta, jolloin poistamisesta kertominen ei paljastanut ihmisten turvallisuuden vaarantavia tietoja. **(Hämeenlinnan HAO 09/0687/3)**

Väestötietojen luovuttaminen. Sukututkimusta koskevien väestötietojen luovutuskielto voidaan rajata vain luovutuskiellon asettaneen henkilön omiin tietoihin. Tapauksessa maistraatti oli kieltäytynyt luovuttamasta tietoja lapsen suvun sukututkimusta varten, koska lapsen isä oli asettanut itseään koskevan luovutuskiellon. Oikeuden mukaan lapsen isän puoleisen suvun tutkimukselle ei voida asettaa erityisiä vaatimuksia, jos tietoja voidaan luovuttaa myös suoramainontaa varten. Äidillä oli siis oikeus saada lapsen isän puoleisen suvun tiedot lukuun ottamatta isän omia tietoja. **(Hämeenlinnan HAO 01764/00/5300)**

Pääsy viranomaisen mediapalveluun. Sisäministeriön ei tarvinnut myöntää yksityishenkilölle käyttäjätunnusta *112info*-mediapalveluunsa. Tietojen antaminen viranomaisen atk:n avulla ylläpitämästä järjestelmästä oli viranomaisen harkinnassa. Tietoja ei voitu pitää luottamuksellisina, koska viestit oli toimitettu järjestelmään yleisesti vastaanottaviksi. **(KHO 121/18.1.2007)**

7. Asiakirjan julkistuminen

Yleisenä lähtökohtana viranomaisen asiakirjan julkiseksi tulemisessa on, että keskeneräinen asiakirja ei ole (vielä) julkinen ja että tietojen antaminen keskeneräisistä (valmistelu)asiakirjoista on viranomaisen harkinnassa. Tiedonsaantimahdollisuus koskee näin ollen vasta julkiseksi tulleita asiakirjoja, ja niissäkin vain muita kuin salassa pidettäviä tietoja. Julkinen asiakirja saattaa olla salassapitovelvoitteen kohteena esimerkiksi hakemuksen ja sen terveystietojen, salassa pidettävää tietoa sisältävän rekisterimerkinnän tai liikesalaisuuksia sisältävän valmisteluasiakirjan kohdalla.

Julkiseksi tuleminen ajankohta voi riippua ajankohdasta, kun viranomaisen on saanut asiakirjan tai kun asiakirja on allekirjoitettu tai varmennettu. Julkiseksi tuleminen säätelee viranomaisen asiakirjoja ja niiden julkisuutta kattavasti ja koskee jokaisen tiedonsaantioikeutta. Julkisuus myös säilyy, vaikka esimerkiksi julkinen asiakirja tulisi osaksi toista viranomaisen käsittelyä.

Tiedonsaannin rajoittaminen voi koskea vain asian käsittelyvaihetta. Valmisteluaineistot tulevat julkisiksi, kun asian käsittely on päättynyt ko. viranomaisessa (pl. tässäkin salassa pidettävät asiat). Erityiset pääoma- ja rahoitusmarkkinoihin vaikuttavia tietoja sisältävät asiakirjat on saatettava yleisesti julkiseksi mahdollisimman pian laissa määritellyn ajankohdan jälkeen. Julkisuusperiaatteen käytännön tulkinta- ja soveltamisongelmat liittyvät usein siihen, milloin asiakirja on keskeneräinen tai mikä on sen todellinen valmiusaste tai toimitustapa viranomaiselle.

Vaikka viranomaisella on mahdollisuus harkita tiedon antamista asioiden valmistelusta, joidenkin valmisteluasiakirjojen kohdalla ei voida näin menetellä. Esimerkiksi valmisteluun liittyvät lausuntopyynnöt tulevat julkisiksi, kun ne on allekirjoitettu, viranomaiselle annetut lausunnot, kun viranomaisen on ne saanut ja valmisteluun liittyvät tutkimukset, tilastot ja selvitykset kun ne ovat valmiita käyttötarkoituksiinsa.

Ylipäättään valmisteluun liittyvä julkisuusarvio on tehtävä asiakirjakohtaisesti. Tällöin esimerkiksi asian valmisteluun kuuluva viranomaisen asiakirja on viranomaisen hallussa olevana julkinen riippumatta siitä, ratkaiseeko kyseinen viranomaisen asian kokonaisuudessaan.

Diaari- ja muut rekisterimerkinnät tulevat julkisiksi, kun merkinnät on tehty. Diaarimerkintä voi olla salainen vain, jos jo pelkkä tieto asian vireilläolosta on salainen. Merkintä ei voi olla salainen siksi, että asiaan liittyvään asiakirjaan sisältyisi salassa pidettävää tietoa. Diaarijulkisuuden yleistä merkitystä korostaa mahdollisuus saada tarkkaa tietoa viranomaisen käsittelemistä asioista.

Liiteasiakirjat. Kaupungin metrotoimikunnan päätöksiin liittyvät, metrotoimistossa laaditut erilaiset liitteet tulivat julkisiksi pöytäkirjojen tarkastamisen jälkeen. Liitteet olivat muistiota, raportteja, selvityksiä ja niitä koskevia esityslistoja. **(KHO 1982 II 6)**

Valmistelevat sihteeripöytäkirjat. Valmistelevat asiakirjat tulevat julkisiksi viimeistään silloin kun asian käsittely on saatettu loppuun kyseisessä viranomaisessa. Esimerkiksi valmistelevat sihteeripöytäkirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia, ellei niitä jollain muulla perusteella salata. Tapauksessa maakuntaliitto päätti olla luovuttamatta maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön kokousten pöytäkirjoja. Maakuntaliiton mukaan kyseiset pöytäkirjat olivat valmistelevia asiakirjoja, ja että tarpeellinen julkisuus toteutuisi maakunnan yhteistyöryhmän kokousten yhteydessä. **(Kuopion HAO 00727/05/1203)**

Asiakirjan kirjaaminen. Asiakirjan kirjaamisella eli diaarimerkinnällä ei ollut merkitystä viranomaisen asiakirjan julkiseksi tulemisen tai lain soveltamisen kannalta. Maaherralla oli jätetty pöytäkirjanote komisarion viran täyttämistä koskevasta yhdistyksen hallituksen kokouksesta. Ote oli viranomaisen asiakirja, vaikka sitä ei ollut läänihallituksessa kirjattu. **(KHO 949/19.2.1980)**

Asiakirjan hyödyntäminen esitutkinnassa. Julkisen asiakirja hyödyntäminen poliisin esitutkinnassa ei muuttanut asiakirjan julkisuusluonnetta. Tapauksessa toimittaja oli pyytänyt yliopistolta sen tekemää sopimusta tiedotuslehden tilausmarkkinoinnin tilaamisesta ulkopuoliselta yhtiöltä sekä kahden henkilön sivutoimilupia. Sivutoimiluvat oli alun perin annettu yliopistolle kokonaan muussa kuin esitutkintatarkoituksessa, ja ne ovat perusluonteeltaan viranomaisen julkisia asiakirjoja. Sivutoimilupia ei voitu myöskään salata ammattisalaisuuden pohjalta, koska asiakirjojen laatimisesta oli kulunut useita vuosia. Tilausmarkkinointisopimus oli kuitenkin liikesalaisuuden nojalla salassa pidettävä asiakirja. **(Helsingin HAO 02/0789/2 /2.12.2002)**

Julkisesti esitetty aineisto. Asiakirjaa ei voitu pitää keskeneräisenä, jos sen sisältämät tiedot oli jo esitetty tiedotusaineistona ulkopuolisille tahoille. Tapauksen tietopyyntö koski valtiovarainministeriön Autoalan toimitusjohtajapäivillä esittämää materiaalia, jota ministeriö oli pitänyt virkamiehen keskeneräisinä asiakirjoina, vaikka samat tiedot oli jo esitetty osana ministeriön aktiivista tiedottamista. Esimiestahon epätietoisuudella esityksen sisällöstä ei ollut merkitystä. **(OKA 347/1/02 /13.1.2005)**

8. Yleinen tiedonsaantioikeus

Julkisuusperiaatteen mukaan ”jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta”. Tämän ohella lakiin kuuluu joitakin erikseen säädetyjä tiedonsaantioikeuksia. Yleisen, jokaisen tiedonsaantioikeuden lisäksi asianosaisilla ja viranomaisilla on erilliset laissa määritellyt tiedonsaantioikeutensa. Lisäksi jokaisella on oikeus saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta. Tiedonsaantioikeus koskee kuitenkin vain viranomaisen laatimia, hankkimia tai viranomaiselle toimitettuja asiakirjat. Tiedonsaantioikeuden ulkopuolelle jäävät esimerkiksi muistiot ja tallentamattomat tiedot, kuten keskustelut.

Jos asiakirja on julkinen, tiedonsaantioikeus sitä koskeviin tietoihin on jokaisella. Jos asiakirja ei ole vielä julkinen, julkisuus on viranomaisen harkinnassa. Harkinnassa on huomioitava kuitenkin vallankäytön avoimuus ja päätöksenteon perusteita koskeva tiedon ja tiedottamisen tarve. Tietojen saamista ei saa rajoittaa ilman asiallista ja laillista perustetta liikaa, ja tiedonpyytäjää kohdeltava tasapuolisesti. Viranomaisen harkintavalta ei ole näin ollen vapaata, vaikka asia ei olisi vielä tullutkaan ehdottoman (yleisen) tiedonsaantioikeuden piiriin.

Tietoja salassa pidettävästä asiakirjasta on mahdollista saada erikseen säädellysti. Toisaalta tällaisistakin asiakirjoista tieto on annettava sen julkisesta osasta, eikä esimerkiksi asian kuulumisella valmistella olevaan asiaan ole välttämättä vaikutusta asiakirjan julkisuuteen. Tiedonsaanti kohdistuu viranomaisen hallussa olevaan, sen toimivaltaan kuuluvaan asiakirjaan, eikä viranomaiselta edellytetä asiassa ”lopullista” ratkaisuvaltaa.

Diaaritietojen julkisuus mahdollistaa tietojen saamisen viranomaisessa vireille tulleesta tai vireillä olevasta asiasta. Julkisten asiakirjojen lisäksi tietoja voidaan antaa myös ei-julkisista asiakirjoista tutkimus- ja tilastotarkoituksiin sekä viranomaisen suunnittelu- ja selvitystyötä varten. Toisella viranomaisella voi olla tiedonsaantioikeus salassa pidettäviin tietoihin, ja tietoja voidaan antaa suomalaisista asiakirjoista myös ulkomaan viranomaisille ja kansainvälisille toimielimille (ks. Tiedonsaanti).

Asiakirjan tutustuminen. Viranomaisen on annettava pyynnöstä julkinen asiakirja viranomaisen luona luettavaksi ja jäljennettäväksi, ellei se haittaa virkatoimintaa. Tapauksessa rakennuslautakunta ei sallinut rakennusluvan hakijan tutustua lupa-asiaan liittyviin asiakirjoihin ja myönsi rakennusluvan alueelle, joka ei ollut hakijan hallinnassa. (AOK 687/1/89 /18.12.1990)

Viranomaisen oma käsitys. Verotoimistolla ei ollut oikeutta kieltäytyä antamasta veropäätöksen tehneiden virkamiesten nimiä sillä perusteella, että toimiston oman käsityksen mukaan tapahtunut veromenettely oli laillinen. (EOA 2001/2003)

Viranomaisen organisaation vaikutus. Viranomaisen organisaatio, kuten tapauksessa poliisin organisaation kihlakuntarakenne, ei saa vaikuttaa kansalaisten oikeuteen saada palveluja ja tietoja. (EOA 1369/2008)

Tiedonpyytäjän tunnistaminen. Julkisen asiakirjan pyytäjän ei tarvitse esitellä itseään eikä viranomaisen saa edellyttää pyytäjän nimen selvittämistä. Nimen antaminen voi olla perusteltua, jos tiedonpyytäjää ei voi noutaa tarvitsemiaan tietoja itse, jolloin viranomaisen joutuu postittamaan aineiston tai toimittamaan sen esimerkiksi sähköpostitse. (EOA 555/2007)

Aineiston käyttötarkoitus. Jos asiakirja on julkinen, viranomaisella ei ole oikeutta tiedustella pyydetyn asiakirjan käyttötarkoitusta. (EOA 3485/2005)

Tietopyynnön yksilöinti ja käyttötarkoitus. Kunnan rakennuslautakunnan oli luovutettava aineistopyynnön tehneelle yhtiölle jäljennökset tai otteet kunnan myöntämistä rakennusluvista pyyntöä seuraavan vuosineljänneksen ajalta. Tietopyyntö oli täsmennettynä riittävän yksilöity ja kohdistui julkisiin asiakirjoihin. Tietoa ei voitu jättää luovuttamatta sen takia, että yhtiö oli halunnut kerätä luvansaajien osoitetiedot suoramarkkinointiaan varten ja että lautakunta oli tehnyt periaatepäätöksen olla luovuttamatta puhelimitse tai listauksena rakennusluvan saaneiden osoitetietoja. Yhtiölle olisi annettu vain tilaisuus tutustua tietoihin paikan päällä. (KHO 1596/13.5.1991)

Pyyntökohtainen tietojen luovuttaminen. Pyydettyjen tietojen luovuttaminen on aina harkittava pyyntökohtaisesti. Käsitellyssä tapauksessa kyse oli television käyttäjärekisterin tv-ilmoituksista. Tietojen luovutuskelpoisuutta ei ratkaissut se, että viestintävirasto oli määritellyt osan julkiseksi. Käyttäjärekisteri sisältää henkilötietoja, joiden luovutuksesta on julkisuuslain lisäksi määrätty henkilötietolaissa. (OKA 1014/1/2006 /12.6.2009)

Pyynnön osoittaminen oikealle viranomaiselle. Ministeriö oli saanut kirjeen, jossa tiedonpyytäjää pyysi kaikkia äitinsä kuolemaan liittyneitä papereita. Ministeriö oli vastannut, ettei ole oikea viranomainen tutkimaan kuolemantapausta ja ilmoitti jo toimittaneensa tämän äidin kuolemaa koskevat ministeriön hallussa olevat asiakirjat tietoa pyytäneelle. Kyseinen valituksen kohteena ollut kirje ei sisältänyt päätöstä, jota korkein hallinto-oikeus olisi voinut käsitellä. (KHO 2108/1/08)

Asiakirjapyynnön kirjallinen päätös. Päätös tiedon luovuttamisesta asiakirjasta on tehtävä siinä viranomaisessa, jonka hallussa asiakirja on, jollei 15 §:n 3 momentissa tai muualla laissa toisin säädetä. Tapauksessa viranomaisen ei ollut antanut valituskelpoista päätöstä huolimatta sähköpostitse toimitetusta pyynnöstä. Yliääkärin olisi pitänyt antaa kirjallinen päätös perusteluineen kuolleen henkilön potilastietojen luovuttamisesta. (Oulun HAO 07/0591/1)

Vastaaminen kohtuullisessa ajassa. Viranomaisen on vastattava saamiinsa tiedusteluihin kohtuullisessa ajassa ja tiedonhankinnassa on tarvittaessa annettava tarpeellista ohjausta. Tapauksessa iäkkään potilaan tytär oli pyytänyt omaisensa sairauskertomuskopioita keskussairaalaan. **(AOK 362/1/92 /15.7.1993)**

Valituskelpoinen ratkaisu. Valittaja ei ollut saanut asiassaan viranomaiselta valituskelpoista päätöstä. Valittaja oli pyytänyt suullisesti kaupungin yleisötilaisuudessa esittämään powerpoint-materiaalia. Materiaalia ei kuitenkaan luvattu toimittaa, koska sen katsottiin olevan keskeneräistä ja materiaalissa esitettyjen suunnitelmien vielä muuttuvan. Viranomaisen sähköpostitse toimittama kieltävä vastaus ei riittänyt asian käsittelemiseksi hallinto-oikeudessa. (Kuopion HAO 02037/08/1203)

Viranomaisen vastaamatta jättäminen. Korkein hallinto-oikeus kieltäytyi käsittelemästä valitustapausta, jossa viranomaisen ei ollut vastannut saamaansa tietopyyntöön mitenkään. Viranomaisen toimintaa koskeva valitus on saatettava laillisuusvalvontaviranomaisen tutkittavaksi tai yleisessä tuomioistuimessa ratkaistavaksi. (KHO 1216/1/09)

Kopio omasta asiakirjasta. Viranomaisella tulee olla halussaan tallenne itsensä laatimasta asiakirjasta. Oikeusaputoimisto oli evännyt tiedonpyytäjältä asiakirjan, koska se oli lähetetty käräjäoikeudelle. Koska kyseinen asiakirja oli valmistettu oikeusaputoimistossa, sillä olisi pitänyt olla hallussaan tallennekappale. **(Kouvolan HAO 00591/03/5300)**

Sähköinen asiointi. Viranomaisilla ei ole asiointilain (13/2003) nojalla erillistä velvoitetta sähköisten asiointipalvelujen järjestämiseen. Teknisten edellytysten kehittyessä menettelytapoja joudutaan kuitenkin arvioimaan uudelleen. Tapauksessa verohallitus oli ilmoittanut, ettei verohallinto voi tarjota mahdollisuutta laittaa asioita vireille sähköpostitse salassapito-ongelmien vuoksi. **(OKA 170/1705/13.2.2006)**

9. Asianosaisen tiedonsaantioikeus

Erityisillä asianosaisiksi luokitelluilla henkilöillä on mahdollisuus saada tietoja muidenkin kuin julkisten asiakirjojen sisällöstä. Harkittaessa tietojen luovuttamista tällaisessa tilanteessa on otettava huomioon asiakirjan (mahdollinen) vaikutus asianosaisen asian käsittelyyn, kuten asioivan oikeusturvaan ja mahdollisuuden saada asiansa käsittelyyn vaikuttavia tietoja. Tavoitteena on menettelyn tasapuolisuus ja objektiivisuus. Viranomaisen ja yksityisen olisi oltava tiedollisesti samantarvoisessa asemassa, ja mielivaltaisen viranomaisratkaisun riski olisi minimoitava. Luonnollisestikin jokaisella on oikeus saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta.

Kuten yleisen tiedonsaannin kohdalla myös asianosaisten tiedonsaantioikeus koskee viranomaisen laatimia, hankkimia tai viranomaiselle toimitettuja asiakirjoja. Tiedonsaantioikeuden ulkopuolelle jäävät tällöin esimerkiksi muistiot ja tallentamattomat keskustelut.

Asianosaisen tiedonsaantitarpeet kohdistuvat useimmiten tuomioistuimen tai muun lainkäyttöelimen asiakirjoihin ja erityisesti esittelijöiden muistioihin. Tuomioistuimen esittelijän muistioiden katsotaan kuitenkin kuuluvan tuomioistuimen neuvottelusalaisuuden piiriin ja tätä kautta salassa pidettäviksi. Luovuttaminen on mahdollista vain poikkeuksellisesti ja edellyttää valittajan esittämää tarvetta tietojen saamiselle. Asianosaisjulkisuus ei myöskään oikeuta saamaan salassa pidettävää toista henkilöä koskevaa asiakirjaa edes sillä perusteella, että sitä tarvittaisiin asianosaisen toisessa viranomaisessa vireillä oleva prosessissa.

Asianosaista koskeva sisäisen työskentelyn asiakirja. Kunnanjohtaja oli kieltäytynyt luovuttamasta asianosaiselle muistiot, joka oli syntynyt, kun kunnan asiapapereista löytynyt tuntematon kirjekuori avattiin. Kyseinen kirje toimitettiin omistajalleen, mutta muistiot ei annettu, koska sen katsottiin olevan kunnan sisäisen työskentelyn asiakirja. Oikeuden mukaan muistion katsottiin koskevan asianosaista itseään, jolloin hänellä oli oikeus saada tieto kyseisestä muistiosta. (Rovaniemen HAO 00717/09/1203 /17.6.2010)

Laaja tiedonsaanti. Tiedonpyytäjän oman edun ja oikeuksien puolustaminen ei oikeuta erityisen laajaan tietojen saantiin. Tapauksessa kirkkoherralta ja maistraatilta oli pyydetty tietoja eräästä perheestä. Tietojen kerääminen liittyi erään velkavyöhdin selvittämiseen, jossa varoja oli väitetty siirtyneen velkaantuneen sukulaisten nimiin. (Vaasan HAO 01973/06/1203)

Huostaan otetun lapsen huoltaja. Huostaan otetun lapsen isä oli tehnyt asiasta rikosilmoituksen. Poliisilaitos kieltäytyi luovuttamasta ilmoituksesta tehtyä tutkintailmoitusta isälle sillä perusteella, että ko. asiakirja on asianosaisjulkainen. Isä oli asiassa kuitenkin asianosainen ja hänellä oli julkisuuslain nojalla oikeus saada jäljennös tutkintailmoituksesta valvoakseen oikeuksiaan ja etujaan. Poliisi ei ollut perustellut kieltäytymistä eikä antanut tietoa valitusmahdollisuudesta. (AOK 1201/1/06 /19.3.2007)

Osittainen tietojen luovuttaminen. Asianosaisella on oikeus saada tiedot myös salassa pidettävistä asioista, jos ne voivat vaikuttaneet hänen asiansa käsittelyyn. Tapauksessa konserniverokeskukselta oli pyydetty veroesityksen pohjana ollutta todistusaineistoa, mm. kuititjäljennöksiä, laskelmia matkakuluista ja osanottajien nimiä. Tiedot oli luovutettu hänelle osittain, mutta osanottajien ja isäntien nimitiedot oli poistettu annetuista tiedoista. (Kuopio n HAO 429/05 /22.6.2006)

Kiinteistöveron laskentaperusteet. Kiinteistön kauppasopimuksessa kiinteistöveron maksamiseen sitoutunut henkilö pyysi omistamansa kiinteistön kiinteistöveron laskentaperusteena käytettyjä tietoja. Verovirasto kieltäytyi, koska ko. vuoden kiinteistövero kuului edellisen omistajan maksettavaksi, eikä tietojen pyytäjällä siten ollut asianosainen. Pyytäjällä kuitenkin oli julkisuuslain mukainen asianosaisen asema ja hän oli oikeutettu saamaan pyytämänsä tiedot. (Helsingin HAO 07/0791/2 /6.6.2007)

Aviopuolison verotiedot ositusta varten. Henkilö oli pyytänyt aviopuolisonsa verotietoja, joista ilmenivät hänen omaisuutensa ja sen muutokset muutaman vuoden ajalta avioeron ositusta varten. Verovirasto totesi, että aviopuolisoilla oli avioehto ja sen sovittelusta oli erimielisyyttä eikä salassa pidettävien tietojen luovutuksen tarve ositusta varten ollut selvä. Verojulkisuuslain mukaan verohallinto voi antaa salassapitovelvollisuuden estämättä leskelle, puolisolalle, käräjäoikeuden määräämälle pesänselvittäjälle, pesänjakajalle ja pesän osakkaille verotietoja, jotka ovat tarpeen pesän selvittämiseksi, osituksen hoitamiseksi tai perinnönjaon toimittamiseksi. Pyytäjällä oli oikeus saada tiedot sen estämättä, minkälaiseksi sovittelun lopputuloksen arvioidaan muodostuvan. (Helsingin HAO 07/1240/2 /19.9.2007)

Automallikohtaiset veron laskentaperusteet. Verovelvollisella tulee olla mahdollisuus selvittää veroprosenttinsa oikeellisuus. Henkilö oli pyytänyt Tullihallitukselta maahantuomansa auton autoveropäätökseen liittyen mallikohtaisen veroprosentin laskennassa käytetyt asiakirjat. Tullihallitus oli kieltäytynyt, koska laskenta-aineistoon sisältyi autoverojärjestelmän liikesalaisuuksia sisältäviä tietoja ja koska siitä ilmenevät tiedot eivät olleet vaikuttaneet pyytäjän ajoneuvon verotukseen. Tiedonpyytäjä oli asiassa verovelvollisena kuitenkin asianosainen ja hänen maksamansa autoveron määrään vaikutti se, käytettiinkö verotuksessa keskimääräistä vai mallisarjakohtaista veroprosenttia. (Helsingin HAO 07/1428/2 ja 07/1429/2 /22.10.2007)

Perukirjajäljennös. Henkilöllä oli oikeus saada verotoimistolta jäljennös perukirjasta voidakseen nostaa kihlilapsikanne ja osoittaakseen olevansa kuolinpesän osakas. Asiakirjan pyytäjä pystyi osoittamaan riittävän selvityksen tarpeestaan saada peruskirjan tietoja etujensa ja oikeuksiensa hoitamiseksi. (KHO 2399/27.9.2007)

Viranomaisen nimi. Eläkettä hakeneella oli oikeus saada tietää kaikkien hänen asiansa käsittelyyn osallistuneiden henkilöiden nimet, eikä pelkästään hänen pyytämänsä asiantuntijalääkärin nimi. Asiantuntijalääkärin nimeä ei voitu salata pelkästään siksi, että nimen julkaiseminen olisi lisännyt etuja hakeneiden yhteydenottoja. Tämäntapaisissa tilanteissa julkisuusperiaatteesta poikkeamiseen oikeuttavia seikkoja olisi tulkittava suppeasti. Luottamusta julkiseen valtaan voidaan lisätä avoimuudella ja avoimuutta esimerkiksi sillä, että julkisen vallan käyttäjät esiintyvät omilla nimillään. **(EOA 1084/4/00)**

Ilmiantajan salaaminen. Ilmiannon kohteella on lähtökohtaisesti oikeus saada tietää, kuka on tehnyt hänestä ilmiannon. Julkisuuslaki ei anna oikeutta salata myöskään tietoa siitä, että viranomaiselle tehty ilmoitus on ollut nimetön. Tapauksessa työvoimaviranomaiset olivat saaneet nimettömän ilmiannon, jonka mukaan eräs työttömäksi rekisteröitynyt henkilö työskenteli pimeästi. Henkilön päiväraha päätettiin katkaista tutkinnan ajaksi, mutta henkilölle ei oltu kerrottu, että hänestä tehty tutkimus oli johtunut nimettömästä ilmiannosta. **(EOA 3562/2005)**

Tieto aiheettoman lastensuojeluilmoituksen tekijästä. Tiedon luovuttamisen on perustuttava viranomaisen objektiiviseen harkintaan, jossa on punnittava ilmoittajan tarve pitää tietonsa salassa ja ilmoitusten kohteena olevan oikeussuoja aiheettomia ilmoituksia kohtaan. Yksityisen edun vaarantumisena on pidettävä lähinnä ilmoituksen kohteena olleen perheen taholta todennäköisesti uhkaavaa väkivaltaa. Sen sijaan esimerkiksi perättömistä ilmoituksista mahdollisesti seuraavia oikeudenkäyntejä ei voida pitää yksityistä etua vaarantavana tekijänä. **(OKV/926/1/2007)**

Oikeus saada tietää kantelun tekijä. Viranomaisen voi olla kertomatta kantelun tekijän tietoja, jos tiedolla ei ole vaikutusta ilmiannon kohteen asioiden käsittelyyn. Tapauksessa ilmiannon kohde ei ollut saanut ympäristökeskukselta yhteystietoja tämän ilman lupaa käynnistämien ruoppauksien ilmiantajasta. Kohde olisi tarvinnut kantelijan yhteystiedot kutsuakseen tämän todistamaan oikeudessa. **(Kuopion HAO 08/0143/2)**

Ilmiantaja. Ravintoloitsijalla ei ollut oikeutta saada tietää, kuka oli tehnyt tämän ravintolaa koskevan ilmiannon. Tiedon antaminen olisi vaarantanut viranomaisen valvonnan toteutumisen ja olisi ollut vastoin erittäin tärkeää yleistä etua. Lisäksi anniskeluluvan epäämisen perusteena ollut selvitys oli hankittu viranomaisen tarkastuksen avulla. Tiedon epääminen ei kuitenkaan estäisi ravintoloitsijaa tekemästä asiassa rikosilmoitusta. **(Hämeenlinnan HAO 02720/09/1203 /22.11.2010)**

Itseä koskeva kirje. Asianosaisella on oikeus saada tieto itseään koskevasta viranomaiselle toimitetusta kirjeestä. Tapauksessa seurakuntayhtymään kuuluvan seurakunnan kirkkoherra oli lähettänyt yhtymän kiinteistöpäällikölle kirjoituksen, joka koski seurakunnassa toimivaa ylivahvistajaa. Tällä oli asianosaisen oikeus saada jäljennös viranomaisen kirjoituksesta. **(OKA 31.1.1992)**

Sivullisen viranomaiselle toimittama asiakirja. Sivullinen oli toimittanut veroviranomaiselle henkilön verotusta koskevan asiakirjan. Veroviranomaiset eivät luovuttaneet kirjettä todeten, että sillä ei ollut merkitystä verotuksen lopputulokseen. Koska asiakirja sisälsi näkökohtia ja perusteita verotusta varten, sillä oli saattanut olla vaikutusta asian käsittelyyn ja se olisi siten pitänyt luovuttaa asianosaiselle. **(AOK 1113/1/89 /14.8.1990)**

Tiedekuntaneuvoston kokousäänite. Toiselle ehdokassijalle asetetulla viranhakijalla oli oikeus saada tieto äänitteessä, joka oli taltioitu tiedekuntaneuvoston ehdollepanoa käsittelevässä kokouksessa kokouspöytäkirjan laatimisen helpottamiseksi. Äänitteellä saattoi olla vaikutusta ehdollepanosta tehdyn muutoksenhaun käsittelyyn. **(KHO 2960/5.9.1991)** Toisessa tapauksessa tietoa äänitteestä ei tarvinnut luovuttaa viranhakijalle, jota ei katsottu virkaan kelpoiseksi, vaikka hän olikin valittanut pätevyyttään ja ehdollepanoa koskevista ratkaisuista. Ehdollepanojärjestyksestä käyty keskustelu ei koskenut kelpoisuutta vailla olevan viran hakijaa eikä sisältänyt hakijan osalta asian käsittelyyn vaikuttavaa tietoa. **(KHO 2959/5.9.1991)**

Oikeudenkäynnin ääninauhat. Asianomistajalla ei ollut oikeutta saada tietoja KRP:n hallussa olevista ääninauhoista koskien alioikeudessa vireillä olevaa oikeudenkäyntiä. Ääninauhat eivät sisältäneet tietoja, jotka olisivat voineet vaikuttaa hänen oikeusjuttunsa käsittelyyn. **(KHO 1989 A 4)**

Kantelijan asianosaisuus. Oikeusasiamiehelle tehty kantelu ei tee kantelijaa asiassaan asianomaiseksi. Tiedonpyytäjällä oli vaatinut oikeutta saada tutustua lääketieteellisen tutkimuksen asiakirjoihin, mutta hänelle oli myönnetty tiedonsaantioikeus vain niiden julkisiin osiin. Hän oli vaatinut asianosaisuuteen vedoten nähtäväkseen kaikki tutkimuksen asiakirjat, koska epäili, että tutkimuksessa oli asetettu ihmisiä vaaraan. Lisäksi hän oli kannellut tutkimuksesta eduskunnan oikeusasiamiehelle, jolloin pyydyt asiakirjat olivat olleet oikeusasiamiehen päätöksen pohjana. Hallinto-oikeus ei pitänyt kantelijaa asiassa asianosaisena. **(KHO 660/1/07)**

Oikeusaputoimiston asiakirjat. Oikeusaputoimiston ei tarvinnut luovuttaa asiakirjojaan edesmenneen asiakkaansa testamentinsaajalle. Asiakirjat koostuivat kolmesta oikeusapukortista ja kahdesta asiakaskansion sivusta, joissa olevat tiedot eivät koskeneet testamentinsaajan oikeutta, etua tai velvollisuutta siten, että tietojen saantiin olisi oikeus asianosaisuuden nojalla. **(KHO 3383 /26.11.2009)**

Kuolleen vanhemman etuus. Tiedonpyytäjällä oli pyytänyt kuolleen isänsä sotavammakorvauskäsittelyyn liittyvät paperit valtiokonttorilta, joka toimitti pyydyt asiakirjat muulta kuin salassa pidettäviltä osiltaan. Tiedonpyytäjällä ei ollut vireillä sellaista juttua, jonka perusteella hän olisi ollut oikeutettu saamaan myös salassa pidettäviä tietoja. **(KHO 3722/1/07)**

Asianomaisen eläkepäättös. Eläkevakuutusyhtiön ei tarvinnut luovuttaa tiedonpyytäjälle asianosaisuuden perusteella yhtiön hallituksen kokoukspöytäkirjoja, koska kokouksissa ei ollut käsitelty hänen eläkeratkaisuaan. (KHO 1998/1.9.2003)

Tuenhakijoiden asianosaisasema. Valtioneuvoston myöntämää harkinnanvaraista yritystukea hakeneilla yrityksillä oli asianosaisasema vain oman hakemuksen käsittelyssä. Hakijoilla ei ollut asianosaisasemaa asioissa, jotka koskivat muiden hakijoiden hakemuksiin annettuja päätöksiä. Hakijoita ei ollut tarpeellista kuulla toisten hakijoiden vaatimuksista, eikä heillä ollut myöskään asianosaisen oikeutta saada niistä tietoja. (KHO 3045/14.8.1995)

Tiedonsaantioikeus huoltajuuskiistassa. Isällä ei ollut oikeutta saada oikeudessa vireillä olleen huoltajuusriidan perusteella turvakodin ja perheneuvolan asiakirjoista äitiä koskevia tietoja. Isällä oli lastensa huoltajana kuitenkin lapsia koskevat tiedot ja myös äitiä koskevat tiedot asianosaisena lastensuojeluasiassa siltä osin, kuin tiedot liittyivät lastensuojeluasiiaan. Jos henkilöllä on perusteltu syy epäillä itsensä tai perheensä turvallisuus uhatuksi, voi maistraatti määrätä hänen pyynnöstään, että tietoja hänen olinpaikastaan annetaan vain viranomaiskäyttöön. (EOA 1055/2005)

Toista asiaa varten toimitettu asiakirja. Asiaosaisella on oikeus saada toisen henkilön tiettyä asiaa varten viranomaiselle toimittama asiakirja vain, jos se liittyy hänen oikeusturvaansa samassa asiassa. Tapauksessa henkilö oli toimittanut kärjäoikeudelle terveydentilaansa koskevan todistuksen velka-asiansa käsittelyä varten. Tiedonpyytjä pyysi asiakirjaa, koska katsoi tarvitsevansa sitä eräässä toisessa asiassa. Koska tiedonpyytjä ei ollut asianosainen velka-asian käsittelyssä, hänelle ei ollut oikeutta saada pyytämäänsä asiakirjaa. (KHO 3117/1/00)

Asianosaisuus toisten tietoihin. Asianosaisen saamaan asiakirjaan saa sisältyä myös toisia henkilöitä koskevia julkisia tietoja. Tapauksessa asianosainen oli saanut viranomaiselta oman asiansa käsittelyyn liittyviä asiakirjoja, joista oli peitetty toisten henkilöiden yksityisyydensuojan piiriin kuuluvat tiedot. Oikeuden mukaan asiakirjan tiedot eivät kuitenkaan olleet sellaisia, joiden perusteella asianosaisen oikeutta tietoon olisi tullut rajoittaa. (Hel singin HAO 01362/09/1203)

Veron maksamiseen vaikuttavat tiedot. Viranomaisen ei tarvinnut luovuttaa yleisesti automallien veroprosentin laskemisessa käytettäviä tietoja, kun tiedoilla ei ollut vaikutusta tiedonpyytäjän omaan verotukseen. Tapauksessa tullihallitus ei ollut luovuttanut autoverolain nojalla salassa pidettäviä tietojen muiden Volvo V70-mallien veroprosentin laskennasta, koska niillä ei ollut vaikutusta juuri tiedonpyytäjän omistaman mallin autoveron laskentaan. Tiedonpyytäjälle oli toimitettu hänen oman automallinsa laskenta-aineisto auton käyttöönottokaudelta. (Turun HAO 06/0568/2 /28.8.2006)

Vastapuolen asianajaja. Vastapuolen asianajaja oli tehnyt poliisille kantelun ja Suomen Asianajajaliitolle tietopyynnön koskien toista asianajajaa. Asianajaja ei ollut kantelijan asemassa asianosainen, jolla olisi ollut oikeus saada tietoonsa toisen asianajajan ja hänen päämiehensä välisiä salassa pidettäviä tietoja tai yksityisistä ammattisalaisuuksista. (Helsingin HAO 03/0871/2 /21.11.2003)

Perukirjan luovuttaminen vainajan sisarelle. Verotoimiston ei tarvinnut luovuttaa perukirjan kopiota perunkirjoituksen toimittamista varten kuolleen sisarelle, joka ei ollut kuolinpesän osakas. Perukirja on verotustietojen julkisuudesta säädetyn lain mukaan salainen asiakirja, joten kopion voi saada vain julkisuuslain asianosaisuuden perusteella. Kun sisar ei ollut kuolinpesän osakas, hän ei ollut myöskään asianosainen. Lisäksi äidin perunkirjoitusta varten tarvittavat tiedot olivat saatavilla ilman kuolleen sisaren perukirjan luovutusta. (KHO 3384 /26.11.2009)

Ilmiantajan asianomistajuus. Tarkastusviranomaiselle selvityspyynnön tehnyt henkilö ei ole automaattisesti asianosainen tapaukseen liittyvien tietojen saamisessa. Ilmiantajan asianosaisuus riippuu siitä, vaikuttaako asiakirjajulkisuutta koskevan asian ratkaisu mainitun henkilön tai tahon etuihin, oikeuksiin tai velvollisuuksiin. (EOA 3393/2006)

Kantelun tekijä. Kunnanhallituksen jäsenellä oli oikeus kantelun tekijänä ja asemansa perusteella saada nähtäväkseen kunnanhallituksen käsittelyssä olevat, salassa pidettävä sosiaalitoimeen liittyvät asiakirjat. (AOK 971/1/97 /26.8.1998)

Tuomioistuimen esittelijän muistiot. Korkeimman hallinto-oikeuden ei tarvinnut luovuttaa asianosaiselle tämän asian oikeuskäsittelyyn liittyviä esittelijän muistioita, koska ne sisälsivät tuomioistuinten neuvottelusalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja. Neuvottelut käytiin asianosaisten ja yleisön läsnä olematta. (KH O 280/8.2.2007) / Helsingin hallinto-oikeuden ei tarvinnut luovuttaa asianosaiselle jäljennöstä tämän verovalitusta koskevaan päätökseen liittyvästä esittelijän muistiosta, koska se sisälsi tuomioistuinten neuvottelusalaisuuden piiriin kuuluvia salaisia tietoja. (KHO 1129/9.5.2008) / Korkeimman hallinto-oikeuden ei tarvinnut luovuttaa asianosaiselle täydellistä jäljennöstä tämän oikeuskäsittelyyn päätökseen liittyvästä esittelijän muistiosta, koska se sisälsi tuomioistuinten neuvottelusalaisuuden piiriin kuuluvia salaisia tietoja. Tiedonpyytjä ei ollut osoittanut hakemuksessaan sellaista tarvetta, jonka perusteella hänen olisi tullut saada tietoja muistiosta laajemmin kuin hän on jo voinut siihen tutustua. (KHO 2271/5.9.2006) / Korkeimman hallinto-oikeuden ei tarvinnut luovuttaa esittelymuistiot neuvotteluista, jotka koskivat maa-aineksen ottolupaa ja siitä tehtyä valitusta. Luvan myöntämisellä ei saatu vaarantaa etuja, joita oikeudenkäymiskaaressa määritellyllä neuvottelusalaisuudella pyritään suojaamaan. Asianomainen ei ollut pystynyt osoittamaan selkeää tarvetta tiedon saamiselle. Julkisia asiakirjoja olivat kuitenkin maa-aineisten ottolupaa myönnettäessä ja siitä tehtyä valitusta lääninhallituksessa ja KHO:ssa käsiteltäessä hankitut lausunnot ja muut asiakirjat. (KHO 2872/29.8.1989)

Esitutinnan keskeneräisyys. Asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei ole oikeutta esitutkinnassa ja poliisitutkinnassa esitettyyn tai laadittuun asiakirjaan ennen tutkinnan lopettamista, jos tiedon antamisesta aiheutuisi haittaa asian selvittämiselle. (Helsingin HAO 02/0312/2 /24.5.2002)

Tiedonsaannin ajankohta. Viranomaisten on huolehdittava siitä, että asianosainen voi saada tiedon itseään koskevan asiakirjan sisällöstä ennen sen julkiseksi tulemistä esimerkiksi median kautta. Tieto sisällöstä voidaan antaa tuoreeltaan päätöksenteon jälkeen esimerkiksi puhelimesta tai telekopiona. Ratkaisujen kohteille tämäntapainen menettely on erityisen tärkeää kielteisissä viranomaisten päätöksissä. (AOK 714/1/00 / AOK 802/1/99 / OKA 1084/1 /99)

Ensisijainen tiedonsaantioikeus. Asianosaista on informoitava ennen tiedon yleistä julkistamista. Päätöksestä olisi voitu tiedottaa tuoreeltaan esimerkiksi puhelimitse. Ympäristölautakunta oli postittanut ympäristön siivoamista uhkasakon nojalla koskevan päätöksen asianosaiselle, mutta ennen sen saamista hän oli lukenut päätöksestä sanomalehdestä. (AOK 714/1/00 /16.3.2001)

Asiakirjan syntyminen ennen asianosaiseksi tulemistä. Tietopyyntöä ei voitu hylätä sillä perusteella, että asiakirja oli syntynyt ennen kuin tietoa pyytäneestä oli tullut kyseisessä asiassa asianosainen. (KHO 3586/2/04)

10. Viranomaisen tiedonsaantioikeus

Julkisuuslaissa säädellään erikseen viranomaisten keskinäisestä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta. Luovuttaminen on mahdollista neljällä edellytyksellä: erikseen nimenomaisesti säädetysti, viranomaisen yksittäisen valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamiseksi, suojattavan suostumuksella tai muutoksenhaun, kantelun tai vastaavan asian käsittelemiseksi.

Julkisuuslain salassapitoperusteet rajoittavat viranomaisten välistä tiedon saantia periaatteessa samalla tavoin ja yhtä laajasti kuin viranomaisen ja yksityisen välillä, vaikka oikeusturvan toteuttaminen tai yksittäisen tarkastustehtävän tekeminen supistavat salassapitoa viranomaiskoneiston sisällä. Toisaalta tiedon saavalla viranomaisella on oma erityinen virkavastuunsa noudattaa salassapitovelvoitetta myös näiden tietojen kohdalla.

Vaikka edellytykset salassapidosta poikkeamiselle ovatkin olemassa, toisella viranomaisella ei ole ehdotonta oikeutta saada pyytämäänsä salassa pidettävää tietoa. Tiedon saamiselle on esitettävä riittävät perusteet, ja salassapito ja tietojen luovuttamisen kesken on tehtävä intressivertailu. Tiedon tarpeellisuus toiselle viranomaiselle ei ole nimenomainen edellytys tietojen luovuttamiselle. Luovuttavalle viranomaiselle ei jää kuitenkaan harkintavaltaa, jos tietoa tarvitsevilla viranomaisella on laissa säädetty nimenomainen oikeus salassa pidettävien tietojen saamiselle. Tällainen oikeus on esimerkiksi poliisilla, ulosottoviranomaisilla tai veroviranomaisilla.

Viranomaiseen kohdistuvan valvonta- tai tarkastustehtävän suorittaminen rajautuu nimenomaan yksittäisen ja konkreettisen tehtävän suorittamisen kannalta tarpeellisten tietojen saamiseen. Tällainen tehtävä voi kuulua esimerkiksi valtionalouden tarkastusvirastolle, kilpailuvirastolle, tasa-arvovaltuutetulle, työsuojeluvaltuutetulle tai työsuojeluviranomaisille.

Poikkeusperusteiden tarkoittama tiedonsaantioikeus ei synny pelkästään ylemmän viranomaisen hallinnollisen ohjaus- tai valvontasuhteen perusteella. Erityinen tiedonsaantioikeus on myös tuomioistuimilla käsitellyn tasapuolisuuden, oikeudenmukaisuuden ja laadun varmistamiseksi. Viranomaisen voi antaa toiselle viranomaiselle sen tehtävän suorittamiseksi myös teknisen käyttöyhteyden omiin henkilörekistereihinsä, mikäli niihin tiedot eivät ole salassa pidettäviä.

Salassa pidettäviä tietoja on mahdollista luovuttaa myös ulkomaisille viranomaisille tai kansainvälisille toimielimille. Tietojen antaminen edellyttää erityistä laintasoista säännöstä, Suomea sitovaa kansainvälistä sopimusta tai velvoittavaa säädöstä. Tällöin tietojen luovuttamiselle eivät riitä viranomaisten väliset sopimukset tai yhteistoimintakäytännöt.

Viranomaisten keskinäinen tietojen luovutus. Viranomaisen voi antaa toiselle viranomaiselle henkilön taloudellisesta tilanteesta vain sellaisia tietoja, joita ilman yksittäinen valvonta- tai tarkastustoiminta ei olisi mahdollista. Lain mahdollistaman viranomaistietojen keskinäisen luovuttamisen tarkoituksena ei ole, että yksittäinen viranomaisen saisi valvovalta viranomaiselta yleisesti kaikki tietynlaiset tiedot. Luovuttamista harkittaessa ratkaisevaa on tiedon tarpeellisuus tiedon saavan viranomaisen kannalta. Ulosottomiehellä ei ollut oikeutta antaa oikeusministerille salassa pidettäviä tietoja yksittäisen henkilön taloudellisesta tilanteesta. (EOA 2830/4/00)

Salassapito. Metsäkeskus oli kerännyt tietoja metsälaissa tarkoitetuista erityisen tärkeistä elinympäristöistä. Ympäristökeskus oli oman lainmukaisen tehtävänsä suorittamiseksi jo ennestään pyytänyt tietoja (mm. pienvesistä), mutta kieltäytyi luovuttamasta salassapitosäännösten perusteella tietoja Metsäkeskukselle. (OKA 20/21/01/17.6.2003)

Perukirja. Perukirja sisälsi henkilön taloudellista asemaa koskevia tietoja ja tunnistettavissa olevaa verovelvollista koskevia tietoja. Viranomaisen ei saanut pyytämäänsä perukirjaa, koska tietojen antaminen toiselle viranomaiselle edellyttää, että tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen säädetty, tai että se, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa luovuttamiseen suostumuksensa. (Helsingin HAO 02010/10/1203 /4.11.2010)

Autokoulukurssien osanottajaluettelot. Katsastuskonttori ei ollut velvollinen luovuttamaan lääninverovirastolle henkilöluetteloita autokoulukurssille osallistuneista 16 autokoulun osalta. Verovirasto ei ollut esittänyt syitä, joiden perusteella henkilöluetteloiden luovuttaminen olisi ollut välttämätöntä autokoulujen verotukselle. (KHO 1989 A 5)

Poliisin tiedonsaantioikeus. Poliisilla oli oikeus saada muilta viranomaisilta virkatehtävän suorittamisen kannalta tarpeelliset salassa pidettävät asiakirjat. Tästä voidaan poiketa vain, jos asiakirjojen luovuttamisesta poliisille on laissa erikseen määrätty. Salaisten asiakirjojen luonne salassa pidettävänä säilyy myös poliisin hallussa. (Helsingin HAO 07194/07/1203)

Poliisin oikeus tietoihin lääkeostoista. Poliisilla oli murhatutinnan yhteydessä oikeus saada Kansaneläkelaitoksella keskitetysti tieto asianosaisten lääkeainestoksista. Kansaneläkelaitos oli kieltäytynyt antamasta tietoja sairavakuutuslain perusteella ilman henkilöiden suostumusta. Oikeudenkäyntikaaren mukaan lääkäri, apteekkari tai kätilö eivät saa todistaa oikeudessa, mitä he asemansa perusteella ovat saaneet tietää, ellei virallinen syyttäjä aja asiaa, mistä voi seurata vähintään kuusi vuotta vankeutta. Apteekkari voidaan velvoittaa todistamaan oikeudessa salassa pidettäviä seikkoja, kun kyse on murhan ja sen yrityksen tutkinnasta. Tällöin yksityiselämän loukkaaminen olisi tullut kyseeseen siksi, että poliisi sai tietonsa keskitetysti Kansaneläkelaitokselta. Oikeuden mukaan salassa pidettävä tieto tulisi joka tapauksessa poliisin tietoon. (KHO 3125/1/09 /30.6.2010)

Patenttihakemukset. Patentti- ja rekisterihallituksen olisi pitänyt luovuttaa poliisin talous- ja omaisuusrikosyksikölle kopiot tietyn henkilön patenttihakemuksista ja niistä annetuista päätöksistä. Poliisilain tiedonsaantioikeus syrjäyttää muiden lakien salassapitovelvollisuudet, ellei tietojen luovuttamista poliisille ole kyseisissä laissa erikseen kielletty. Tällaista kieltoa ei patenttilakiin sisällynyt. (Helsingin HAO 08/0668/2 /28.5.2008)

Oikeuden esittelijän muistio. Korkeimman hallinto-oikeuden esittelijän muistiotiedot, jotka käsittelevät rajalta käännyttämistä ja maasta karkottamista, eivät olleet ulkomaalaisvaltuutetun tehtävän hoitamiseksi tarpeellisia tietoja. Muistiotiedot olivat osa salassa pidettävää oikeuden neuvotteluaineistoa. (KHO 1993 A 2)

Tuomioistuimen oikeus asiakirjoihin. Työsuojelupiirin päätöksestä tehtyä valitusta ei voitu käsitellä lainmukaisella tavalla ilman että lääninoikeus olisi itse pystynyt arvioimaan valituksen kohteena olleita asiakirjoja. Työsuojelupiirillä oli siten velvollisuus toimittaa lääninoikeudelle tämän vaatimat asiakirjat salassapitosäännösten estämättä. (KHO 590/29.3.1999)

Viranhaltijan tiedonsaantioikeus. Kunnan viranhaltijalla on oikeus saada nähtäväkseen toimensa hoidon kannalta tarpeellisia asiakirjoja, ellei salassapidosta muuta johdu. (AOK 5757/1/03 /10.3.2005)

Tilintarkastajan tarkastusoikeus. Kunnan tilintarkastajalla oli tarkastustoimessaan oikeus tutustua yleisen oikeusaputoimiston asiakaskorttiin sisältyviin tietoihin kaikilta osin. Asiakaskortti sisälsi myös yksityisen ja perheen salaisuuksia. (KHO 2417/6.6.1988) Tilintarkastajilla oli oikeus saada tehtävänsä suorittamiseksi tarpeellisia tietoja holhouslautakunnan pöytäkirjoista ja holhoustileistä. Salassa pidettävien tietojen kohdalla tietojensaantioikeus rajoittui kuitenkin hallinnon ja taloudenhoidon tarkistamisen kannalta tarpeellisiin tietoihin. (EOA 27.10.1994)

Kunnan maksuvelvollisuus. Kunnan perusturvajohtajalla oli oikeus saada nähtäväkseen perusterveydenhuollon käyttäjien nimi- ja henkilötunnustiedot pystyäkseen varmistumaan kunnan maksuvelvollisuudesta ja siitä, että henkilöt olivat olleet palveluja käyttäessään kunnan asukkaita. (Oulun HAO 07 /0501/1 /29.10.2007)

Kunnan tarkastuslautakunnan tiedonsaantioikeus. Kunnanhallitus menetteli väärin kieltäytyessään luovuttamasta kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen välisen kehityskeskustelun muistiotä tarkastuslautakunnalle. Asiassa oli kyse tarkastuslautakunnalle kuntalaisissa säädetyn tiedonsaantioikeuden toteutumisesta, joten oikeus käsiteli asian kunnallisvalituksena. Tapauksessa oikeus totesi, että tarkastuslautakunta arvioi itse niiden tietojen tarpeellisuuden, joita se tarkastustehtävänsä hoitamista varten kuntalain 74 §:n perusteella pyytää. (Rovaniemen HAO 00742/08/1203 /17.2.2010)

Ostopalvelu. Kuntayhtymän johtoryhmä kieltäytyi luovuttamasta sosiaalilautakunnalle tietoja kehitysvammahuollon asiakkaiden hoidon määrittelystä. Kuntayhtymän mukaan hoidon tarpeen määrittelyssä sovellettava AB-taulukko oli organisaation sisäisenä työvälineenä käytettävä psykologinen testi. Oikeuden mukaan pyydetyt tiedot koskivat henkilöitä, jotka olivat sosiaalilautakunnan sosiaalihuollon asiakkaista, ja tiedot liittyivät sosiaalilautakunnalle laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Siihen nähden, että asiakirjat ovat salassa pidettäviä myös lautakunnan hallussa ja että lautakunta voisi saada vastaavat tiedot ilman eri pyyntöä, jos se hoitaisi palvelun itse, asiakirjojen antaminen lautakunnalle ei ollut vastoin erittäin tärkeää yksityistä etua. (KHO 2816/1/09 /7.10.2010)

Kunnan maksuosuuksien määräytyminen. Kunnalla oli asianosaisena oikeus saada massaluovutuksena tiedot, jotka vaikuttivat jäsenkunnan maksuosuuden määräytymiseen sairaanhoitopiirin kuntainliitossa. (KHO 1993 A 13)

Luottamustoimen painoarvo. Vaikka asiakirjan pyytjä oli kansanedustaja, hänellä ei ollut oikeutta saada tutustua salassa pidettäviin tietoihin. Eduskunnan oikeusasiamies kuitenkin katsoi, että kansanedustajan luottamustoimi on asiakirjan luovuttamista puoltava seikka. (EOA 1699/2000)

Luottamushenkilön tekemä seuranta ja valvonta. Kunnan sosiaalilautakunnan jäsenellä ei ollut yleistä oikeutta saada tietoja viranhaltijoiden toimeentuloratkaisuihin liittyvistä salassa pidettävistä asiakirjoista pelkästään sillä perusteella, että hän piti sitä tarpeellisena kunnan sosiaalitoimen seurannan ja valvonnan toteuttamiseksi. Tietojen saantioikeus oli kuitenkin lautakunnan jäsenellä, kun se oli tarpeen otettaessa kantaa lautakunnassa käsiteltävään yksittäiseen asiaan. (KHO 621/6.3.1995)

Viranomaisen kirje keskeneräisessä asiassa. Kunnanvaltuuston ja -hallituksen jäsenillä oli oikeus saada jäljennös kunnanjohtajan, kunnanhallituksen puheenjohtajan ja rakennustarkastajan allekirjoittamasta kirjeestä, joka oli toimitettu osuuskaupan hallintoneuvostolle, vaikka asian käsittely oli kesken. (AO K 1138/1/89 /22.11.1991)

Kunnallinen osakeyhtiö. Kunnanvaltuutetun oikeus saada nähtäväkseen asiakirjoja ja tietoja ei ulottunut kunnan omistamaan osakeyhtiöön, kun asiakirjat eivät olleet kunnan hallussa. Asiakirjat eivät olleet kunnan hallussa sillä perusteella, että kunnan asunतोsihteeri toimi osakeyhtiön toimitusjohtajana ja kunnanhallitus yhtiökokouksena. Tietopyyntö oli tällaisessa tapauksessa tehtävä kunnanhallitukselle, joka valvoi kunnan etua osakeyhtiössä. Kunnanhallituksella oli mahdollisuus harkita, mitä tietoja se pyytää yhtiöltä ja osakeyhtiön hallitus vastaavasti päättää, mitä tietoja yhtiöstä luovutetaan kunnalle. (EOA 1.3.1995)

Äänestyslippujen tarkistamisoikeus. Valtuutetulla ja kunnanhallituksen jäsenellä oli oikeus saada nähtäväkseen valtuuston suorittaman suljetun äänestyksen äänestysliput. (KHO 1985 II 32)

Luottamushenkilöaseman käyttö. Kunnan luottamushenkilöllä on kuntalain 43 §:n perusteella oikeus saada kunnan viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisina, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Valtuutetun toimet koskevat kunnan kaikkea toimintaa. Sivistosjohtaja ei voinut hylätä työajan keskeytysjaksoja koskevaa tietopyyntöä sillä perusteella, että epäili luottamushenkilön käyttävän tietoja luottamushenkilöasemaansa kuulumattomiin tarkoituksiin. **(KHO 01357/10/1203 /29.9.2010)**

Väärinkäytökset. Kaupunginvaltuutetuilla oli oikeus saada joukkoliikennelautakunnalta niiden luottamushenkilöiden nimet, jotka olivat syyllistyneet vapaakortin väärinkäyttöksiin. Asiakirjat eivät sisältäneet luottamushenkilöiden osalta yksityiselämän suojan piiriin kuuluvia asioita. Vapaakortteja käyttäneiden luottamushenkilöiden perheenjäsenten tiedot oli salattava yksityiselämän suojan perusteella. **(Turun HAO 05/0465/2 /29.6.2005)**

Palkansaajajärjestön tiedonsaantioikeus. Yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (651/1988, 4 §) mukaan yhteistoiminnan osapuolia ovat virasto ja sen henkilöstö. Tässä laissa, tai muissakaan laissa ei ole säädetty palkansaajajärjestölle semmoista tehtävää, jonka perusteella se olisi voinut saada valtionvarainministeriöltä alustavia henkilöstön sijoitussuunnitelmia, joiden perusteella sijoittamisen kohteena olevia henkilöitä voidaan tunnistaa. **(KHO 3186/1/09 ja 4137/1/09 /27.7.2010)**

11. Salassapidon soveltaminen

Salassapidon tarve voi olla välttämätöntä tai vähemmän välttämätöntä. Julkisuusperiaate edellyttää julkisuuden toteutumista mahdollisimman laajasti rajoituksista huolimatta. Esimerkiksi raha- ja valuuttapolitiisten päätösten tietynasteinen salassapito on edellytys politiikan hoitamisella, vaikka kyse onkin yhteiskunnan kannalta keskeisestä päätöksenteosta. Salassapidossa on huomioitava myös toisten perusoikeuksien, kuten yksityisyydensuojan merkitys.

Ehdottoman salassapidon salassapitovelvollisuudesta ei ole mahdollista joustaa. Salassapito ei tällöin riipu asiakirjan antamisesta johtuvista tapauskohtaisista vaikutuksista, vaan tällöin julkisuus aina tai ainakin yleensä vaarantaa salassapitointressin suojaaman edun.

Salassapidon tarve ei ole kaikkien intressien kohdalla ehdotonta, vaan joissakin tilanteissa viranomaisilla on mahdollisuus käyttää julkisuuden tulkinnassa oma harkintavaltaansa. Julkisuusolettamassa tulkinnan lähtökohtana on julkisuus, josta voidaan poiketa vain erityisistä syistä ja asiakirjan antamisesta johtuvien haitallisten vaikutusten perusteella. Salassapitoperustetta sovelletaan tällöin vain, jos tiedon antaminen aiheuttaisi vahinkoa. Salassapitoolettamassa tulkinnan lähtökohtana salassapito, josta on mahdollista poiketa, jos tiedon antamisesta ei ilmeisesti aiheudu haitallisia vaikutuksia.

Viranomaisella on toimivalta ja velvollisuus selvittää vahinkoedellytysten perusteet riittävästi. Vahinko voi olla luonteeltaan taloudellista tai aineetonta, haitta voi estää tai hidastaa hyväksyttävää toimintaa, ja vaaran aiheutuminen voi kohdistua järjestystä ja turvallisuutta ylläpitävään viranomaistoimintoihin. Edun vastaisuus voi liittyä yhteisön taloudelliseen etuun tai asemaan oikeussuhteen osapuolena.

Se, että viranomaiselle on asetettu salassapidolle erityinen perusteluvelvoite antaa ulkopuolisille mahdollisuuden arvioida objektiivisesti salassapidon edellytyksiä. Salassapitoa soveltaessaan viranomaisen olisi verrattava keskenään suojattavan edun merkitystä ja asiaa koskevaa yleistä tiedonsaanti-intressiä. Salassapitointressejä olisi sovellettava asiallisesta ja tasapuolisesti. Lisäksi salassapidon tarve olisi suhteutettava julkisuusperiaatteeseen, jolloin salassapito rajoittuisi vain siihen, mikä kussakin tilanteessa on suojattavan intressin kannalta välttämätöntä.

Salassapitosäännöksiä on lisäksi sovellettava myös yleispeävästi ja riippumatta siitä, minkä viranomaisen hallussa tietopyynnön kohteena oleva asiakirja on. Salassapidon riippuvuutta ja tiedon antamisen vaikutuksia on sovellettava kussakin konkreettisessa tilanteessa erikseen. Salassapidon tarve on pystyttävä perusteella arvioitavissa olevilla tosiseikoilla.

Asiakirjaan on tehtävä merkintä salassa pitämisestä, jos se annettu asianosaiselle ja tietojen julkistaminen voisi loukata yksityistä tai yleistä etua. Merkinnästä tulee käydä erikseen ilmi, mikäli vain osa asiakirjasta, kuten esimerkiksi liite, on pidettävä salassa. Salassapito onkin pystyttävä yksilöimään ja tietoa antamaan tarvittaessa asiakirjan julkisesta osasta. Asiakirjakohontaista julkisuutta ei saa arvioida asian käsittelyn mukaisesti.

Hyväksyttävänä salassapitoperusteena voidaan pitää esimerkiksi sitä, että asiakirjan sisältö ei ole ymmärrettävissä oikein peitettyjen tietojen runsauden takia tai että tunnistetietojen peittäminenkään ei estäisi salassa pidettävien tietojen paljastumista. Sitä vastoin tiedon luovuttamisesta aiheutuva mahdollinen vaivannäkö ei ole hyväksyttävä peruste salassapidolle. Käytännössä asiakirjan julkisuustulkinnalle ongelmia aiheuttavat salassapitosäännösten tulkinnanvaraisuus, salassapitomerkinnot tai niiden puuttuminen, liike- ja ammattisalaisuuden tulkinta ja merkitys käsiteltävässä asiassa.

Ilmaisukielto. Viranomaisen asettama ilmaisukielto voi olla hyödyllinen keino estää keskeneräisten asioiden tarkoitukseton leviäminen. Esimerkiksi esitutkinnassa asianosainen on oikeutettu saamaan viranomaiselta tietoja, jos niiden antaminen on rikostutkinnan kannalta mahdollista, ja jos tiedot voivat vaikuttaa asianosaisen asioiden käsittelyyn. Tutkinnan johtaja voi kuitenkin kieltää osapuolta ilmaisemasta saamia tietoja ulkopuolisille, mikäli kertominen voi haitata rikoksen selvittämistä. (EOA 2258/2003)

Salassapidon perustelu. Hallinnon avoimuuden periaate edellytti, että salassa pitämistä koskeva päätös olisi pitänyt perustella selkeästi, koska salassapitovelvollisuus oli tulkinnanvarainen. (OKA 16.7.1993)

Salassapidettava oikeudenistunto. Ulkopuolisten on mahdotonta arvioida salassapitoperusteiden laillisuutta jos tuomioistuimien on määrännyt kaiken oikeudenkäyntiaineistonsa salassa pidettäväksi. Päätöksessään käsitellä asian suljetuin ovin tuomioistuimella on mahdollisuus muotoilla perustelunsa salaamiselle siten, että ulkopuolinenkin voi sen ymmärtää eikä salassapito menetä merkitystään. (EOA 586/2002)

Salassapidon vahinkoedellytysarviointi. Viranomainen oli menetellyt väärin määrätessään siltä pyydetyn lausunnon ehdottomasti salassa pidettäväksi, ilman että olisi tehnyt salassapidolta edellytettävää vahinkoedellytysarviointia. Päätöksessään olla luovuttamatta kysyttyä asiakirjaa viranomainen oli kuitenkin toiminut harkintavaltansa asettamissa rajoissa. Tapauksessa luottamustoimessa oleva henkilö oli pyytänyt Terveystieteiden tutkimuskeskukselta sairaalan osastoa koskevan asiantuntijalausunnan. Asiantuntijalausunto oli alun perin tilattu sairaalan osaston toimintaa koskeneen kantelun vuoksi. Oikeusturvakeskus oli kieltäytynyt luovuttamasta lausuntoa, koska oli katsonut sen voivan aiheuttaa kärsimystä tai vahinkoa asianosaisille tai vaikeuttavan tapauksen tutkintaa. (EOA 1699/2000)

Päätöksen riittävä perusteleminen. Viranomainen ei voinut perustella tekemäänsä salassapitopäätöstä pelkästään viittaamalla yksittäiseen lainkohtaan. Päätös olisi pitänyt perustella sellaisilla tosiseikoilla, joiden avulla voitaisiin arvioida, olisiko tietopyynnön kohteena olleiden asiakirjojen luovuttamisesta voinut aiheutua epäilyä vahinkoa. (KHO 637/1/00)

Yksityiskohtaiset perustelut. Viranomaisen olisi tullut esittää ne oikeudelliset perusteet, joihin sen tekemä kielteinen päätös oli perustunut kulloinkin kyseessä olevien tunnistetietojen kohdalla. Tapauksessa vakuutusosasto ei ollut perustellut tietopyynnöstä antamaansa päätöstä asia- tai asiaryhmäkohtaisesti. Viittaukset salassapitoon oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain ja viranomaisten julkisuudesta annetun lain perusteella eivät olleet riittäviä. (KHO 3300 /20.11.2009)

Käräjäoikeuden istunto ja tuomio. Vaikka oikeudenistunto ja asian käsittely voitiin määrätä salaiseksi, salassapitoa ei voitu automaattisesti soveltaa oikeinkäynnin tuomioon. Tuomion kirjoittamiseen ei liittynyt vastaavanlaista yllätystekijää ja julkisista seikoista oli mahdollista erottaa salassa pidettävät osiot ja määrätä tuomio salassa pidettäväksi vain niiden osalta. Oikeudenkäynnin kuluessa olisi sen sijaan voinut olla vaikeaa ennakoida oikeudenkäynnin kulkua niin hyvin, että salassa pidettävät asiat eivät olisi yllättäen tulleet esille. (OKA 1056/1/03 /27.9.2004)

Asiakirjakohtainen julkisuusharkinta. Asia palautettiin viranomaiselle käsiteltäväksi uudelleen, koska se ei ollut arvioinut salaustarvetta asiakirjakohtaisesti. Tapauksessa Ilmailulaitokselta oli pyydetty kopioita hallituksen kokouspöytäkirjoista vuoden ajalta. Se ei ollut luovuttanut asiakirjoja vetoamalla siihen, että ilmailulaitoksen hallitus käsittelee liiketaloudellista päätöksentekoa koskevia asioita. (Helsingin HAO 05/0997/2 /2.11.2005)

Vetoaminen aiempaan oikeuskäsittelyyn. Viranomaisen on ratkaistava siltä pyydettyjen asiakirjojen julkisuus kunkin asiakirjan kohdalla erikseen, eikä päätöksen tekemiseksi riitä vetoaminen asiassa aiemmin tehtyyn oikeuden ratkaisuun. Opetuslautakunta ei voinut hylätä tietojen aineistopyyntöä kouluarviointituloksista vetoamalla Turun hallinto-oikeuden aiemmin tekemään päätökseen. (Turun HAO 06/0709/2 /13.10.2006)

Sähköpostiliikenne. Viranomaisen keskinäinen ja viranomaisen ja asiakkaan välinen sähköposti voi sisältää muutakin kuin pelkästään viranomaisen sisäistä työskentelyä varten laadittua aineistoa. Tapauksessa verovelvollinen oli pyytänyt verovirastolta tietoja kaikesta aineistosta, joka liittyi hänen verojensa perintään verovuosilta 2001 ja 2002 ja oli päivätty ennen vuoden 2004 loppua. Verovirasto oli kieltäytynyt tietopyynnöstä vetoamalla sen ylimalkaisuuteen ja siihen, että verohallinnon sähköpostiliikenne oli verrattavissa sisäistä työskentelyä varten laadittuihin asiakirjoihin. (Helsingin HAO 07 /0141/2 /13.2.2007)

Salassapitositoumusten merkitys. Tieto asiakirjasta olisi pitänyt antaa hakijoilla riippumatta asiasta tehdystä salassapitositoumuksesta. Velvollisuus tietojen salassapitoon syntyy vain suoraan lain pohjalta. (OKA 31.7.1995)

Konkurssipesän pesänhoitaja. Konkurssipesän pesänhoitaja oli pyytänyt verovirastolta jäljennöksiä kahden yksityishenkilön ja yritystensä veroilmoituksista ja vahvistetuista verolipuista. Verovirasto oli hylännyt tietopyynnön tulkitsemalla tiedonsaantioikeuden rajoittuvan vain konkurssivelallisen omiin verotustietoihin. Tietopyyntöä ei voitu kuitenkaan hylätä tällä perusteella, koska esitettyä rajausta ei verojulkisuuslaissa ole. Lisäksi supistavalle tulkinnalle ei ollut perustetta, koska tarkoitus oli edistää pesän selvittämistä. Hallinto-oikeus ei ottanut kantaa siihen, olivatko muut tietojen luovutuksen edellytykset mahdollisesti voimassa ja palautti asian veroviraston käsittelyyn. (Helsingin HAO 06/0362/2 /10.4.2006)

Mahdollisuus väärinkäsityksiin. Jäljennöksen saamista Kansaneläkelaitoksen valvontatilintarkastuspöytäkirjoista ei voitu hylätä sillä perusteella, että raporttien julkistaminen sellaisenaan olisi voinut johtaa väärinkäsityksiin tai heikentää luottamusta Kelan toimintaa kohtaan. Salaamisen perusteita ei olleet myöskään Kelan ja sen yksittäisten yksiköiden todennäköinen kielteinen leimautuminen tai se, että salassa pidettävän aineiston erottelu olisi ollut vaivalloista. (KHO 87/22.1.2001)

12. Salassapidon päättyminen

Viranomaisen määrittämästä salassapidosta voidaan luopua, kun on ilmeistä, ettei tiedon antaminen enää aiheuta vahinkoa suojattavalle intressille (esimerkiksi finanssipoliittisen päätöksen valmistelulle). Tutkimussuunnitelman salassapitotarpeen voidaan katsoa päättyneen tutkimuksen valmistuttua, koska tiedon julkistaminen ei aiheuta vahinkoa tutkimuksen suorittamiselle ja arvioinnille. Pääoma- ja rahoitusmarkkinoita koskevien tietojen salassapidosta voidaan luopua, kun tiedot on asianmukaisesti saatettu yleisesti julkisiksi.

Salassapidon kesto on yleensä 25 vuotta. Yksityiselämässä raja on 50 vuotta henkilön kuolemasta. Tuomioistuimen päätöksellä salassapito on mahdollista määrätä 40 vuodeksi, ja valtioneuvosto voi määrätä 30 vuotta lisäaikaa. Salassapidon "lähtölaskenta" käynnistyy asiakirjan allekirjoituksesta, valmistumisesta käyttötarkoitukseensa tai vastaanotosta.

Käsittelyn keskeneräisyys. Viranomaisen ei tarvinnut luovuttaa siltä pyydettyjä erityistilintarkastusta koskevia asiakirjoja tapauksen käsittelyn ollessa vielä kesken: asiakirjat voitiin pitää salassa, kunnes kaupunginhallitus oli tehnyt asiassa mahdolliset toimenpidepäätöksensä. **(Turun HAO 02337/04/1203)**

Asiasta esitetty tietoja julkisuudessa. Asianomaisen julkinen esiintyminen ei muuttanut tarvetta salata asiaa koskevat asiakirjat. Ulkomaalaisvirastolta oli pyydetty eräästä pakolaisesta tehtyjä turvapaikkapäätöksiä sekä kyseisen henkilön ulkomaalaisvirastolle tekemää valituskirjelmää. Hallinto-oikeuden mukaan asiakirjojen julkiset tiedot eivät olleet erotettavissa salassa pidettävistä tiedoista. KHO:lle tehdyssä valituksessa asiakirjaa pyytänyt vetosi siihen, että kyseinen pakolainen oli jo itse esittänyt asiakirjoista selviävät salaiset tiedot julkisuudessa. Asiakirja pysyi salaisena, mutta KHO:n kielteiseen päätökseen liittyi kaksi eriävää mielipidettä. **(KHO 3467/1/07)**

13. Kansainväliset suhteet

Julkisuuslain 24. pykälän kahdessa ensimmäisessä kohdassa säädelään Suomen kansainvälisiin suhteisiin ja kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien tietojen salassapidosta.

Kansainvälisissä suhteissa kysymys on perinteisestä diplomaattisesta salaisuudesta ja tarpeesta pitää luottamuksellisina mm. toisen valtion kanssa käytyjä poliittisia ja taloudellisia neuvotteluja. Tyypillisiä tähän kategoriaan kuuluvia asiakirjoja ovat eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan asiakirjat, edustustojen poliittiset tilannearviot, ulkoasianhallinnon salakirjoitetut viestit ja sotilasasiamiesten raportit. Suomen kansainvälisistä suhteista huolehtivia viranomaisia ovat erityisesti ulkoministeriö, ulko- ja turvallisuuspoliittinen valiokunta, eduskunnan ulkoasiainvaliokunta ja tasavallan presidentin kanslia. Valiokunta ja asianomainen ministeriö voi kuitenkin harkintansa pohjalta luovuttaa asiakirjoja tai niitä koskevia tietoja.

Kansainvälisessä yhteistyössä kysymys on Suomen valtion sekä suomalaisten järjestöjen ja henkilöiden kansainvälisistä yhteyksistä ja valtioiden välisestä yhteistoiminnasta. Tällaiseen toimintaan liittyvät asiakirjat ovat julkisia, jos tiedon antaminen niistä ei aiheuta vahinkoa tai haittaa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä. Tavoitteena on varmistaa Suomen edellytykset toimia kansainvälisessä yhteistyössä ja tätä kautta myös kansallisten etujen säilyttäminen. Julkisuusarviointiin vaikuttavat tällöin jo muodostuneet käytännöt ja Suomeen kohdistuvat odotukset. Kansainvälisten järjestöjen tai toisen valtion salassapitosäännökset tai –käytännöt eivät sinällään velvoita Suomea, vaan julkisuusarvio on tehtävä jokaisessa tapauksessa erikseen kansallisen julkisuuslain pohjalta.

Salassapitoa soveltaa yksittäisen asiakirjan haltijaviranomainen, joka voi olla esimerkiksi ministeriö, maakunnallinen viranomainen tai kunnallinen toimielin. Julkisuusarvioinnin kohteina ovat Suomen viranomaisten laatimat asiakirjat, jotka voivat olla yleisluonteisia kannanottoja tai yksityiskohtaisempia selontekoja esimerkiksi neuvotteluasetelmista. Neuvotteluosapuolten kannanottojen ja neuvotteluasetelmien julkistamisessa on otettava huomioon toisten valtioiden salassapitomääräysten kunnioittaminen ja sopimukseen perustuva luottamuksellisuus.

Alemman tason kansainvälinen yhteistyö on lähtökohtaisesti julkista, ellei julkistamisen nähdä aiheuttavan vahinkoa, esimerkiksi kansainvälisessä kaupassa. Esimerkiksi kuntien ystävyyskaupunkitoiminta ei yleensä sisällä kansainvälisten suhteiden tai kansainvälisen yhteistyön nojalla salassa pidettäviä tietoja.

Poliittiset keskustelut Yhdysvalloissa. Ulkoministeriön ei tarvinnut luovuttaa tietoja asiakirjoista, jotka koostuivat Suomen Washingtonin suurlähetystön salasanomista ja käsitelivät pääministerin vierailua Yhdysvalloissa, Yhdysvaltain apulaispuolustusministerin sijaisen näkemyksiä ja Yhdysvaltain puolustusministeriön päivitystä Irakin tilanteesta. Kyse oli ollut toisen valtion kanssa käytyistä luottamuksellisista poliittisista neuvotteluista. Tietojen julkisuuden suhteen ei ollut merkitystä sillä, että osia asiakirjoista oli jo julkaistu suomalaisessa mediassa. **(KHO 413/2.3.2004)**

Kiintiöpakolaisten valintaa varten toimitettu aineisto. Maahanmuuttovirasto kieltäytyi luovuttamasta asianosaisille näitä koskevia ns. RRF -lomakkeita siltä osin, kuin niihin oli kirjattu henkilöiden vainokertomus, kertomuksen uskottavuusarviointi ja pakolaisaseman myöntämisperusteet sekä UNHCR:n virkailijan nimet. Oikeuden mukaan asiakirja oli luonteeltaan kansainväliseen yhteistyöhön liittyvä asiakirja, jonka salassapito riippuu tiedon antamisesta aiheutuvista seurauksista. UNHCR ei koskaan anna tietoa uskottavuusarviointista sellaisenaan henkilölle, jota arviointi koskee, jotta tietoa ei käytettäisi tarkoitushakuisten vainokertomusten esittämiseen, eikä haastattelujen tehneiden työntekijöiden nimiä anneta, jotta ei vaarannettaisi työntekijöiden turvallisuutta. Kansainvälisen yhteistyön käytännön mukaista on, että osapuolet kunnioittavat toistensa salassapitomääräyksiä ja kansainvälisen yhteistyön turvaamisessa on kyse erittäin tärkeästä yleisestä edusta. (Kouvolan HAO 00657/10/1203 3.11.2010)

Kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kestitys. Suomen Pankilla ei ollut perusteita salata edustustilojensa varaus- ja käyttötietoja, virka-autojen käyttöä koskevia ajopäiväkirjoja tai johtokunnan jäsenten edustuskuluja kansainvälisten suhteiden suojaamisen pohjalta. Pankki oli perustellut tietojen salaamista sillä, että merkittävään osaan edustustiloissa pidettävistä tilaisuuksista osallistui Euroopan keskuspankin, kansallisten keskuspankkien ja kansainvälisten järjestöjen edustajia ja että tietojen antaminen heidän vierailuistaan haittasi Suomen edellytyksiä toimia kansainvälisessä yhteistyössä. **(KH O 1375/6.6.2001)**

14. Euroopan unioni

Euroopan unionia koskevien asiakirjojen julkisuus ja julkisuuden arviointi määräytyy sen mukaan, onko kyseessä unionille toimitettu kansallinen asiakirja vai Suomen viranomaisen hallussa oleva EU-asiakirja.

EU-julkisuus pystyy syrjäyttämään Suomen kansallisen julkisuuden, kun jäsenvaltion tai yksityisen EU:n toimielimelle antama kansallinen asiakirja ei ole enää suomalaisen viranomaisen hallussa. Julkisuutta rajoittaa lisäksi lojaliteettivelvollisuus EU:ssa. Ei-julkisesta kansallisesta asiakirjasta ei tule EU:ssa julkista, koska asiakirjaa ei saa luovuttaa eteenpäin ilman kolmannen osapuolen lupaa.

Kuitenkin kansallista julkisuuslainsäädäntöä sovelletaan EU-asiakirjaan Suomessa, koska jäsenvaltioiden viranomaisten asiakirjojen julkisuuden yleinen sääntely ei kuulu EU:n toimivaltaan. Tulkinta kohdistuu tällaisissa tapauksissa suomalaisen viranomaisen saamaan EU-toimielimen asiakirjaan tai asiakirjaan, jonka Suomen viranomaisen on saanut toiselta EU-jäsenvaltiolta EU:n toimialaan kuuluvassa asiassa.

EU-asiakirjan salassapidossa on toimittava vastaavalla tavalla kuin kansallisenkin asiakirjan kohdalla. Julkisuusarviointeihin vaikuttavat esimerkiksi yksityisyydensuoja, liikesalaisuus, valtion taloudellinen etu ja kansainväliset suhteet. Tällaisten asiakirjojen julkisuusharkintaan vaikuttavat myös luottamuksellisuus ja yleinen lojaliteettiperiaate. Asiakirjojen julkistamisessa on otettava huomioon EU-toimielimen tai toisen valtion viranomaisen toivomus salassapidosta. Julkisuus ei saisi aiheuttaa vahinkoa tai haittaa Suomen kansainvälisille suhteille tai yhteistyömahdollisuuksille.

EU:n toimielimen suomalaiselle viranomaiselle antaman toimeksiannon julkisuuden kohdalla on arvioitava toiminnan yhteys EU:lle yksinomaan kuuluvaan toimivaltaan ja sen käyttämiseen sekä toisaalta toiminnan rahoittamiseen.

Toista EU-maata koskeva tieto. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö oli oikeus poistaa luovuttamastaan EU-kokousmuistioista kohdat, joissa oli selostettu muidenkin kuin Suomen valtion kanta tietopyynnön kohteena olleeseen asiaan. Kyse oli ollut ministeriön laatimasta ja *Eurodoc*-rekisteriin kirjatusta Euroopan Unionin neuvoston sosiaaliasiain työryhmän kokousraportista. Ehdotusta käsittelevässä kokousmuistiossa oli esitetty kokoukseen osallistuneiden suomalaisten virkamiesten käsitys muiden jäsenvaltioiden edustajien esittämistä näkemyksistä. Ministeriöllä ei ollut mahdollisuutta kysyä kaikilta tahoilta lupaa tietojen luovuttamiselle. (KHO 2606/17.10.2000)

Komissiolle toimitettu ilmoitus. Työvoima- ja elinkeinoministeriö ei voinut salata Euroopan Sosiaalirahaston tukia koskevia takaisinperintäpäätöksiä sillä perusteella, että niitä koskevat ns. epäsäännönmukaisuusilmoitukset olisivat EU-komission asetuksen perusteella Suomessa salassa pidettäviä. Kyseisellä komission asetuksella ei säädellä mainittujen tietojen julkisuudesta niitä luovuttaneessa jäsenvaltiossa. Komissiolle toimitetut ilmoitukset ovat kuitenkin julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä asiakirjoja. (KHO 181/25.1.2002)

EU:n ympäristötuki. Komission Ahvenanmaan maakuntahallitukselle lähettämät Ahvenanmaan ympäristötukea koskevat asiakirjat eivät olleet salassa pidettäviä. Komissio ei ollut edellyttänyt Suomelta asian luottamuksellista käsittelyä. Asiakirjat eivät myöskään sisältäneet tietoja, joiden antamisesta EU:n toimielimen on kieltäydyttävä tiedonsaantioikeutta koskevien käytönsääntöjen pohjalta. (KHO 1526/16.6.1997)

15. Valtion turvallisuus

Valtion ulkoista ja sisäistä turvallisuutta koskevat tiedot sisältyvät pääasiassa suojelupoliisin asiakirjoihin ja tietojärjestelmiin. Vastaavanlaisia tietoja saattaa olla muillakin viranomaisilla, kuten pääesikunnan tutkintaosastolla, jolla on esimerkiksi oma turvallisuustietorekisteri.

Asiakirjojen ja tietojen luovuttamisessa lähtökohtana on salassapito. Tällöin tietojen luovuttamiselta edellytetään, ettei se ilmeisesti vaaranna valtion turvallisuutta.

Perheenyhdistämisasiä. Suojelupoliisin ei tarvinnut luovuttaa asianosaisille tietoja Ulkomaalaisvirastolle antamastaan perheen yhdistämistä koskevasta kielteisestä lausunnosta. Pyydetty lausunnot liiteperusteluineen muodostivat kokonaisuuden, joka sisälsi valtion turvallisuuden kannalta sellaista aineistoa, jonka antaminen asianosaisille olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua. Tietopyyntöä perusteltiin lausunnon olennaisella merkityksellä perheen ulkomailta asuvan osapuolen oleskelupäätökselle. Tätä koskevan valituksen laatimisessa ei voitu lausunnon puuttuessa ottaa luotettavasti kantaa suojelupoliisin lausunnon sisältöön, vaan sen osalta oli jouduttu ainoastaan arvailemaan lausunnon taustalla vaikuttaneita seikkoja. Hallinto-oikeus ei voinut ottaa erikseen kantaa suojelupoliisin lausunnon varsinaiseen sisältöön. **(Helsingin HAO 6/18.1.2005)**

Oleskelulupalausunto. Suojelupoliisin oli annettava asianosaiselle jäljennös kielteisestä lausunnostaan, jonka se oli aiemmin luovuttanut Ulkomaalaisvirastolle tämän oleskelulupa-asiaa varten. Lausunto ei sisältänyt valtion turvallisuuden kannalta sellaisia tietoja, että sitä koskevien tietojen luovuttaminen asianosaiselle olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua. Asiassa oli punnittava asianosaisen oikeutta tiedon saamiselle ja sitä, olisiko asiakirjan antaminen vastoin valtion turvallisuuden kannalta erittäin tärkeää yleistä etua. Ulkomaalaisvirasto oli hylännyt oleskelulupahakemuksen nimenmaan kyseisen suojelupoliisin lausunnon perusteella. Asianomainen ei ollut voinut valittaa viraston päätöksestä tehokkaasti eikä esittänyt vastanäyttöä käytetyille hylkäysperusteille, kun hänelle ei voitu selvittää lausunnon sisältöä. Suojelupoliisi oli vedonnut siihen, että mikäli asianosaisjulkisuutta ei rajoitettaisi, suojelupoliisin tehtävien kannalta merkittävät henkilöt voisivat saada tiedon Supon hallussa olevista tiedoista. Tämä vaarantaisi huomattavasti poliisin toimintaedellytyksiä ja valtion turvallisuuden. **(Helsingin HAO 276/23.3.2006 / Helsingin HAO 03/0625/2 /16.9.2003)**

Suojelupoliisin tilinpäätöstiedot. Supon tilinpäätöstä ja sen liitteitä vuodelta 2005 ei tarvinnut luovuttaa, vaikka siinä esitettyjä yksittäisiä tietoja olikin saatavilla myös julkisista lähteistä. Kokonaisuutena luovutettaessa tiedot saattaisivat vaarantaa valtion turvallisuuden. **(KHO 3233 /12.12.2008)**

Suojelupoliisin tutkinnanlopettamispäätökset. Tietojen luovuttaminen suojelupoliisin tutkinnan lopettamista koskevista päätöksistä vaarantaisi valtion turvallisuuden. Aineiston analysointi saattaisi paljastaa tietoja esimerkiksi esitutkintakynnyksestä, tutkinnan resursseista, tutkintamenetelmistä ja Supon operatiivisesta toiminnasta. Asiakirjoista ei myöskään voitu luovuttaa osatietoja siten, etteivät salassa pidettävät tiedot tulisi julki ja samalla säilyisi kuitenkin asiakirjan sisällön ymmärrettävyys. Koska käsitelty tietopyyntö kohdistui viranomaisen tekemiin kaikkiin päätöksiin, oikeuden mielestä ei ollut tarpeellista käsitellä asiaa päätöskohtaisesti. Tutustuttuaan aineistoon oikeus kuitenkin totesi sen koostuvan muodoltaan samankaltaisista lyhyistä asiaselosteista. **(KHO 1170/1/08)**

Stasin yhteyshenkilöt. Suojelupoliisin ei tarvinnut luovuttaa tietoja (ns. *Tiitisen listaa*) suomalaisista henkilöistä, joiden epäillään olleen yhteyksissä DDR:n tiedustelupalveluun *Stasiin*. Tietojen antaminen olisi saattanut vaarantaa valtion turvallisuutta ja heikentää suojelupoliisin kansainvälisiä toiminta- ja yhteistyömahdollisuuksia. **(KHO 2729/7.11.2003)**

Tiitisen lista, toinen tietopyyntö. Suojelupoliisin oli luovutettava tiedonpyytäjälle kopio ns. *Tiitisen listasta*, jonka tiedot koskevat suomalaisten oletettua yhteydenpitoa entisen Itä-Saksan turvallisuusministeriöön Stasiin. Luovuttaminen ei vaarantaisi valtion turvallisuutta eikä vahingoittavan kansainvälisiä suhteita, sillä asiakirja oli saatu jo vuonna 1990 ja se koski yhteydenpitoa valtioon, jonka olemassaolo oli jo lakannut. Tietojen alkuperäinen luovuttaja ei ollut myöskään edellyttänyt asiakirjan salaamista eikä ollut asettanut luovuttamiselle rajoittavia ehtoja. Myöskään vihjetiedon kohteena olevien henkilöiden leimautumista ei voitu pitää perusteena asiakirjan salaamiselle. Supo ei ollut luovuttanut tietoja vedoten valtion turvallisuuteen, haittaan kansainvälisille suhteille ja ilmiannon kohteen olleiden henkilöiden leimautumisella, mutta ei ollut päätöksessään esittänyt, että asiakirjan sisältö itsessään vahingoittaisi valtion turvallisuutta. Korkein hallinto-oikeus kumosi tämän päätöksen. **(Helsingin HAO 08/0794/2 /24.6.2008)**

Tiitisen lista, KHO:n ratkaisu toiseen tietopyyntöön. KHO arvioi, oliko ilmeistä, ettei tiedustelutietoa sisältävän asiakirjan julkiseksi tuleminen vaarantaisi valtion turvallisuutta. Päätöksessään oikeus totesi, että luottamuksellisena tietojenvaihtona saatua asiakirjaa oli edellytetyt käytettävän vain siihen tarkoitukseen, johon se oli annettu, eikä suojelupoliisin voitu edellyttää tiedustelevan yhteistyötaholtaan suhtautumista asiakirjan luovuttamiseen. Asiakirjan luovuttaminen olisi vaarantanut suojelupoliisin kansainvälisessä tiedusteluyhteistyössä nauttiman luottamuksen ja vaarantanut valtion turvallisuuden. Sillä että useat tahot olivat julkisuudessa esittäneet käsityksiään asiakirjan julkisuudesta, ei ollut väliä oikeudellista merkitystä. **(KHO2329/1/08 /12.5.2010)**

Rosenholz. Kyse oli Stasin tiedottaja- ja yhteyshenkilökortiston osasta, jonka Yhdysvaltain tiedustelupalvelu sai haltuunsa ennen Saksan demokraattisen tasavallan DDR romahtamista. Suojelupoliisi kieltäytyi luovuttamasta sillä olevaa aineistoa viittaamalla kansainväliseen vakiintuneeseen tapaoikeuteen ja siihen, että kyseessä oli vihjetyyppinen tieto. Hallinto-oikeus katsoi, että aineiston julkiseksi tuleminen haittaisi suojelupoliisin edellytyksiä toimia kansainvälisessä yhteistyössä ja johtaisi siihen, että Supon tiedonsaanti muilta turvallisuuspalveluilta vaikeutuisi. Päätöksestä valitettiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen. **(Helsingin HAO 00902/09/1203 /19.1.2010)**

Keskusrikospoliisin ulkomailta saama tieto. Keskusrikospoliisilla ei ollut syytä olla luovuttamatta asianosaiselle siltä pyydettyjä asiakirjoja sillä perusteella, että sillä ei ollut lupaa ulkomaisten asiakirjojen luovuttamiseen niiden antajalta, ja että asiakirjojen luovuttaminen voisi tulevaisuudessa vaarantaa tietojen saannin ulkomailta. Tapauksessa oli ollut kysymys KRP:n Iso-Britannian poliisin kanssa asianosaisen asiassa käymästä kirjeenvaihdosta. **(Helsingin HAO 07609/08/1203)**

Ihmisoikeuksien vaarantuminen. Kansallisen turvallisuus ei sinällään vaaranna ihmisoikeuksia, eikä kansallisen turvallisuuden nimissä salassa pidettäväksi määrättävän aineiston jääminen asianosaisjulkisuuden ulkopuolelle sinänsä ollut Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaista. Tämäntapaisessa tilanteessa toimivaltaisen tuomioistuimen on kuitenkin voitava perehtyä aineistoon pystyäkseen varmistumaan siitä, että salassapidon perusteet ovat alun perin olleet oikeat. Yhdessä tapauksista hallinto-oikeus oli menetellyt väärin, kun se oli palauttanut asian viranomaiselle, eikä ollut itse tehnyt arviointia pyydettyjen tietojen merkityksestä kansalliselle turvallisuudelle. **(KHO 757/3/07 / KHO 2179/3/06 / KHO 2752/3/06)**

16. Maanpuolustus

Maanpuolustussalaisuuteen liittyvät, salassa pidettävät tiedot koskevat puolustusvoimien toimintoja, kuten puolustusvalmiuteen varautumista, sotilastiedustelua sekä puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoja, sijoituksia ja käyttöä. Salassapidon piiriin kuuluvat myös näissä toiminnoissa tarvittavat laitteet ja niiden sijoituskohteet. Näitä ovat esimerkiksi maanpuolustusta palvelevat keksinnöt, rakenteet, laitteet ja muut kohteet, järjestelmät, tutka-asemien sijoitukset, ohjusten torjuntajärjestelmät, kiinteät puolustuslaitteet, liikenneyhteydet ja siltarakenteet.

Maanpuolustusalaisuuden ulkopuolella voidaan jättää kuitenkin varsin runsaasti erimuotoista sotilaallista toimintaa, kuten kansainvälistä sotilasyhteistyötä, sotaharjoituksista ilmoittamista ja ulkomaisten sotilastarkkailijoiden kutsuminen harjoituksiin. Asiakirjojen hallinta keskittyy pääasiassa puolustusministeriöön, puolustusneuvostoon ja pääesikuntaan ja sen puolustushaaroihin.

Myös maanpuolustukseen liittyvää salassapitoa ja julkisuutta on arvioitava julkisuusperiaatteen hengessä. Kansalaisille on tärkeää saada maanpuolustusasioista todenmukainen käsitys ja tietoa esimerkiksi puolustusvoimien suorituskyvystä, strategiasta ja aselajien keskinäisistä painotuksista. Toisaalta perustellusti voidaan salata sellaisia maanpuolustukseen liittyviä yksityiskohtaisia tietoja, joiden julkistaminen voisi edesauttaa esimerkiksi Suomeen kohdistuvia sotilaallisia toimia.

Viestikoelaitoksen kehitysstrategia. Elektronista tiedustelua harjoittavan puolustusvoimien Viestikoelaitoksen ei tarvinnut luovuttaa tietoja kehitysstrategiastaan, organisaationrakenteestaan eikä yhteistyökumppaneistaan. Myös laitoksen toimintasuunnitelmat ja toimintakertomukset voitiin salata maanpuolustuksen edun nimissä. Tietojen luovuttamisen olisi vaarantanut paitsi valtakunnan myös laitoksen työntekijöiden turvallisuutta. Pyydetty asiakirjat eivät myöskään sisältäneet sellaisia julkisia osia, joista tietoja olisi voitu luovuttaa vaarantamatta maanpuolustuksen etua. Tietopyynnön kohteena olivat laitoksen toimintasuunnitelmat ja toimintakertomukset, organisaatiokaavio, strategia sekä tiedot siitä, mille tahoille Viestikoelaitoksen tietoja toimitetaan ja minkä valtioiden, kansainvälisten järjestöjen ja elinten kanssa Viestikoelaitoksella on tiedusteluyhteistyötä. Viranomaisen mukana vuosilta 1960-2001 ei oltu edes laadittu toimintakertomuksia, vaan vuosiraporttien laadinta on alkanut vasta 2002 tulosjohtamisjärjestelmään siirryttäessä. **(KHO 607/14.3.2007)**

Iskukykytutkimus. Puolustusvoimien iskukykytutkimuksessa käytetyistä kriteereistä ei voitu antaa tietoja vaarantamatta maanpuolustuksen etua. Tiedot olivat peräisin Suomen puolustuksen operatiivisista suunnitelmista ja niiden julkistaminen voisi tästä syystä vahingoittaa tai vaarantaa maanpuolustuksen etua. Kriteereistä olisivat käyneet ilmi strategisen iskun torjumiseen tähtäävät maanpuolustusalueiden sekä merellisen uhkan torjuntavalmiuden tehtävät. Tutkimuksen perusteet ja tulenkäyttötilanteet pohjautuvat kansallisen puolustuksen operatiivisiin suunnitelmiin, jotka olivat kokonaisuudessaan salassa pidettävää tietoa. Salassa pidettäväksi luokiteltiin myös tutkimuksen kriteerit ja yksityiskohtaiset tulokset. Tutkimus oli toteutettu valtioneuvoston 2004 turvallisuuspoliittisen selonteon nojalla ja siitä oli laadittu julkinen tiedote. **(KHO 805/29.3.2007)**

Puolustusneuvoston keskustelupöytäkirjat. Puolustusministeriön ei tarvinnut luovuttaa tiedonpyytäjälle puolustusneuvoston (ulko- ja turvallisuuspoliittisen valiokunnan edeltäjä) pöytäkirjoja vuosilta 1965–1980. Puolustusneuvoston asema ja tehtävien laatu huomioon ottaen neuvostossa käytyjä keskusteluita selostavien asiakirjojen kohdalla pidettiin ilmeisenä, että tietojen antaminen tällaisista asiakirjoista vahingoittaisi maanpuolustuksen etua. **(KHO 1761/8.8.2001)**

Sotilasmateriaalitoimitukset Suomeen. Tietojen antaminen Suomen ja Neuvostoliiton välisen sopimuksen mukaisista sotilasalan erikoismateriaalin ja muun materiaalin toimituksista Suomeen ja niiden maksamisesta vuosina 1991–1995 ei vaarantanut maanpuolustuksen etua. Tietoja pyytänyt oikeutettiin saamaan ote tästä kertovasta sopimusartiklan kappaleesta. Ratkaisussa otettiin huomioon, että valtioneuvoston oikeuskansleri oli aiemmin päätöksessään selostanut kyseisen artiklan siltä osin, kun hakija oli pyytänyt otteen sopimuksesta. **(KHO 1967/22.6.2000)**

Suljettu tarjouspyyntö. Suljettuun tarjouskilpailuun osallistuneella yhtiöllä oli asianosaisena oikeus saada pääesikunnalta tiedot salaisista hankinta-asiakirjoista sen jälkeen, kun tilaus oli tehty. **(KHO 1994 A 6)**

17. Turvajärjestelyt ja poikkeusolot

Turvajärjestelyjen toteuttamiseen liittyvien ja poikkeusoloihin varautumista koskevien tietojen kohdalla olettamana on salassapito. Tietojen antaminen on tällöin mahdollista vain, mikäli se ei vaaranna näiden tarkoituksen toteutumista.

Turvajärjestelyillä suojataan sekä henkilöitä että elottomia kohteita. Henkilöiden turvajärjestelyihin liittyviä tietoja voivat olla esimerkiksi heidän päiväohjelmansa, kulkureittinsä tai heidän luotettavuudestaan annetut lausunnot. Rakennusten ja laitosten turvajärjestelyt voivat liittyä rakennepiirustuksiin, sisäänpääsyyn tai suojauksen tasoon. Julkisten rakennusten ohella kysymykseen voivat tulla myös yksityisten tahojen käytössä olevat rakennukset kuten esimerkiksi ydinvoimalat tai padot.

Rakennelmien kohdalla tärkeä turvajärjestely liittyy paloturvallisuuteen. Turvajärjestelyt voivat liittyä myös tieto- ja viestintäjärjestelmiin ja erityisesti niiden salassa pidettäviin suojaamistekniikoihin, salasanoihin, tiedonhallintajärjestelmiin ja yksityiskohtaisiin teknisiin kuvauksiin. Salassa pidettäviä tietoja liittyy myös poikkeusoloihin varautumiseen, väestönsuojeluun ja onnettomuustutkintaan.

Salassapito on mahdollista, jos tietojen antamisen voidaan katsoa yleistä turvallisuutta vahingoittavaksi tai vaarantavaksi. Salassapitoedellytykset eivät kuitenkaan täyty, jos tieto on tarpeen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi. Esimerkiksi väestönsuojelusuunnitelmista on annettava tietoa niille, joiden on huolehdittava varautumisesta. Myös onnettomuuksien tutkintaselostuksia voidaan pitää julkisina, mikäli tietojen antaminen niistä ei haittaa onnettomuuden selvittämistä tai loukkaa uhrien oikeuksia. Haitan välttämisen, kuten esimerkiksi tietolähteen henkilöllisyyden salaaminen, liittyy usein tutkinnan keskeneräisyyteen. Tutkinnan etenemisestä tietoja voidaan antaa vain omaisille.

Edustusauton reitit ja matkustajat. Suomen Pankki ei voinut perustella edustuskäytössä olevan auton ajopäiväkirjojen salassapitoa pankin johtoon kuuluvien henkilöiden turvallisuudella ja turvajärjestelyjen onnistumisella. Tiedot ajoreittien ja osittain myös kuljetettavien henkilöiden henkilöllisyydestä olivat niin yleisluonteisia, ettei ollut ilmeistä, että turvajärjestelyjen tarkoituksen toteutuminen olisi julkistamisen seurauksena vaarantunut. Pankin itsensä mielestä johtokunnan ja sen vieraiden kuljetusajat ja -reitit eivät saisi olla yleisesti tiedossa edes jälkikäteen. (KHO 1375/6.6.2001)

Viranomaisen valvontatilintarkastuskertomus. Kansaneläkelaitos ei voinut perustella valvontatilintarkastuskertomustensa salassapitoa sillä, että ne olisivat sisältäneet tietoja viranomaisen tieto- ja viestintäjärjestelmistä. Kertomukset olivat viranomaisen laatimia asiakirjoja, jotka tulivat julkisiksi, kun asiat, joita ne koskevat, oli siinä viranomaisessa käsitelty loppuun. Valvontatilintarkastuskertomus voi olla luonteeltaan myös vastuuvapauspäätöksen valmistelua, joka tuli julkiseksi, kun päätös vastuuvapaudesta oli tehty. Jos asiakirjojen liitteisiin sisältyy salassa pidettäviä tietoja, viranomaisen on arvioitava niiden julkisuus erikseen. (KHO 87/22.1.2002)

Viranomaisen tulossopimukset. Viranomaisen tulossopimukset eivät ole luonteeltaan salassa pidettäviä, julkisuuslaissa mainittuja viranomaisen taktisia ja teknisiä menetelmiä ja suunnitelmia. Tapauksessa vanki oli pyytänyt kopioita rikosseuraamusviraston ja aluevankilan sekä aluevankilan ja vankilan välisistä tulossopimuksista, jotka sisälsivät tietoja mm. tulos- ja kehittämistavoitteista, tavoitteiden toteutumisesta, henkilöstöresursseista, määrärahoista ja tunnusluvuista. Aluevankila oli kieltäytynyt luovuttamasta asiakirjoja. (Hämeenlinnan HAO 09/0686/3 /18.11.2009)

Poikkeusolojen henkilöstövaraukset. Sotilasläänin esikunta sai valtaosaltaan salata tiedot poikkeusolojen toimintoja koskevasta yhteistyömuistiostaan, joka sisälsi turvajärjestelyihin ja puolustusvalmiuteen varautumista. Vain muiston ensimmäisestä lehdestä voitiin luovuttaa tietoja ilman, että muiston muu salattava osa tulisi tietoon. Asiakirjan pyytäjän mielestä salattava tieto ei voinut koskea sopimuksen allekirjoittajia eikä yhteistoimintaan osallistuvia tahoja. Sotilasläänin esikunnan mukaan salattaviin varautumisen yksityiskohtiin kuuluvat tehtävien hoidon varmistamiseksi myös suoritettujen henkilöstö-, ajoneuvo- ja toimintavaraukset. Sopimuksen osapuolia olivat puolustusvoimien ohella eräs kaupunki ja muutamat yhdistykset ja yritykset. (Helsingin HAO 436/19.6.2001)

Ilmailuhallinnon häiriöilmoitukset. Ilmailuhallinnon häiriöilmoitukset voitiin salata, kun oli epäiltävissä, että tietojen saaminen hankaloituisi, mikäli niitä käytettäisiin muuhun kuin lentoliikenneonnettomuuksien ehkäisemiseksi. Yksittäiset ilmoitukset ja tapahtumatiedot sellaisenaan eivät olleet välttämättä salassa pidettäviä. Asiakirjojen luonteesta kokonaisuutena kuitenkin johtui, että ilmailuhallinnolla oli mahdollisuus kieltäytyä luovuttamasta pyydettyä tietoa. (Helsingin HAO 02500/08/1203)

Huoltovarmuuskeskuksen ympäristölupa. Oikeus ei ratkaissut, mitkä Huoltovarmuuskeskuksen rakennushanketta koskevan ympäristölupahakemuksen osat olisivat salassa pidettävää aineistoa. Sitä vastoin Ympäristökeskuksen olisi tullut harkita, mitä hanketta koskevia tietoja on mahdollista ilmoittaa lupahakemusta koskevassa kuulutuksessa. Oikeus kehotti julkisuusarvioissa kiinnittämään huomiota ympäristösuojauslain 109 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan toiminnan päästö- ja tarkkailutiedot sekä ympäristön laatu tiedot eivät ole salassa pidettäviä. (KHO 3009/3/01)

18. Rikostutkinta

Rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä edesauttava salassapito liittyy esitutkintaan ja rikosprosessin vireillepanoon. Tavoitteena on turvata esitutkinnan onnistuminen ja estää ennenaikaisesta julkistamisesta epäilyille mahdollisesti aiheutuva vahinko. Kysymyksessä on ajallisesti rajoitettu salapitovelvollisuus, jolloin asiakirjat voidaan määrätä salassa pidettäväksi, kunnes asia on ollut esillä tuomioistuimen istunnossa, asiasta tehty syyttämättäjäätämispäätös tai asia on jätetty esitutkinnassa sikseen. Salassapitovelvollisuuden ala supistuu asian käsittelyn edetessä, ja tämän jälkeiselle mahdolliselle salassapidolle on oltava jokin muu laissa säädetty peruste.

Julkisuuslaki antaa mahdollisuuden turvata myös rikostutkinnan yleisiä toimintaedellytyksiä. Salassa pidettävät tiedot voivat liittyä erilaisiin rekistereihin, kuten sormenjälki-, tekotapa-, ammatti- ja taparikollisuusrekistereihin tai rikosten ehkäisemistä koskeviin selvityksiin. Salassa pidettäviä voivat olla poliisin saamat ja ottamat valokuvat, henkilöiden tuntoerittelytiedot ja erityiset tunnisteet. Rikosten ehkäiseminen ja selvittäminen saattaa edellyttää myös taktisten ja teknisten menetelmiä ja suunnitelmia koskevien tietojen salassapidon.

Rikostorjuntaa varten laaditut yleiskatsaukset ja selvitykset ovat kuitenkin yleensä julkisia. Salassapito liittyy poliisin, rajavartiolaitoksen, tullilaitoksen ja vankeinhoitoviranomaisen toimintamenetelmien tehokkuuteen. Tietoja myös näistä voidaan useimmiten kuitenkin antaa yleisellä tasolla.

Rikosasian julkisuus. Haastehakemuksen julkistaminen ennen tuomioistuinkäsittelyä ei aiheuttanut enää lisävahinkoa, kun rikosasia oli jo saanut julkisuutta paikallisissa ja valtakunnallisissa tiedotusvälineissä. Epäilty oli vastustanut haastehakemuksen julkaisemista vedoten esitutkinnan keskeneräisyyteen, liikesalaisuuksiin ja henkilökohtaiseen vahinkoon. Liikesalaisuuteen viittaavaa tietoa ei haastehakemukseen kuitenkaan sisällynyt. **(Kuo pion HAO 209/4/9.2.2006)**

Asianosaisen asema tiedon julkistamisessa. Poliisin olisi tullut ilmoittaa kuolemantapauksesta uhrin omaisille ennen tietojen antamista ulkopuolisille. **(A OK 229/1/97 /25.7.1997)** / Tieto rangaistusvaatimuksesta olisi pitänyt antaa ensin epäilylle ja vasta sitten julkisuuteen. **(AOK 431/1/97 /30.12.1997)** / Valtakunnansyyttäjänviraston olisi pitänyt varmistua, että asianosainen oli saanut tiedot syyttämättäjäätämispäätöksestä ennen asian julkistamista. **(OKA 1084/1/99 /2.7.2001)** / Poliisin on esitutkinnasta tiedottaessaan huomioitava hienotunteisuuden ja vähemmän haitan periaatteet. Asianosaiselle tulee ilmoittaa häntä koskevasta tiedosta ennen sen antamista tiedotusvälineille, etenkin jos asia voidaan olettaa saavan laajaa julkisuutta. Poliisi oli antanut television uutislähetysten haastattelussa epäiltyä yksilöiviä tietoja, jolloin epäilty sai tiedon itseensä kohdistuvasta tutkinnasta uutisista. **(AOK 236/1/04 /31.1.2005)**

Tutkintapyyntöjen julkisuus. Rahoitustarkastuksen ei tarvinnut luovuttaa jäljennöksiä poliisiviranomaiselle tekemistään tutkintapyyntöistä tutkinnan kohteille. Pyydettyjen asiakirjojen luovuttaminen ennen tutkinnan lopettamista olisi voinut haitata asian selvittämistä. Asianosaiset olivat vedonneet siihen, että heidän intressinsä saada tieto tutkintapyyntöjen sisällöstä oli suurempi kuin salaamista edellyttävä tutkinnan intressi. **(KHO 1157/22.1.2002)**

Tutkinnan keskeneräisyys. Viranomaisella oli keskeneräisen poliisitutkinnan takia oikeus salata pyydetty asiakirjat. Poliisin arvion mukaan luovuttaminen kesken poliisitutkinnan aiheuttaisi haittaa rikostutkinnalle. **(Helsingin HAO 06/1454/2 /21.12.2006)**

Ilmaisukielto. Viranomaisen asettama ilmaisukielto voi olla hyödyllinen keino estää keskeneräisten asioiden tarkoitukseton leviäminen. Esimerkiksi esitutkinnassa asianosainen on oikeutettu saamaan viranomaiselta tietoja, jos niiden antaminen on rikostutkinnan kannalta mahdollista, ja jos tiedot voivat vaikuttaa asianosaisen asioiden käsittelyyn. Tutkinnan johtaja voi kuitenkin kieltää osapuolta ilmaisemasta saamia tietoja ulkopuolisille, mikäli kertominen voi haitata rikoksen selvittämistä. **(EOA 2258/2003)**

Poliisin langettama matkustuskielto. Poliisipäällikkö oli oikeutettu arvioimaan, että matkustuskieltoon määräämistä koskeva päätös ja kyseisen asian diaaritiedot olivat salassa pidettäviä. Päätöstä oli perusteltu sillä, että tietojen antaminen olisi voinut haitata käynnissä olevaa esitutkintaa ja mahdollisesti aiheuttaa epäilylle perusteetonta haittaa. **(Kuopion HAO 01210/08/1203)**

Telepakkokeinotapaukset. Oikeusministeriön ei tarvinnut luovuttaa diaaripohjaisia tilastotietoja käräjäoikeuksien salassa käsittelemistä telepakkokeinoista. Edes asian vireilläolosta ei voitu ilmoittaa, koska tämä tieto sisälsi tiedon asian laatua koskevasta merkinnästä, eikä mikään asiaa koskeva merkintä ollut julkinen. Rikosten selvittämistä vaarantamatta oli mahdollista julkistaa vain sisäasiainministeriön ja eduskunnan oikeusasiamiehen vuosittain julkaisemat valtakunnalliset lukumäärätiedot. **(KHO 1558/7.6.2007)**

Onnettomuustutkintarauha. Viranomaisen toimintarauha turvaa onnettomuustutkinnan tehokkuuden. Onnettomuustutkintakeskukselta oli pyydetty tutkintaan liittyvä viranomaisen sisäisen kirjeenvaihto. Oikeuden mukaan keskus saattoi kieltäytyä luovuttamasta kirjeenvaihtoaan vedoten erittäin tärkeään yleiseen etuun. Tällaiseksi katsottiin virkamiesten välinen kommunikaatio ja mielipiteidenvaihdon vapaus. Onnettomuustutkinnan kohteena olleen yrityksen oikeus oikeudessa tarvittavaan tietoon turvattiin siten, että viranomaisen sai toimintarauhan. **(Helsingin HAO 04254/08/1203)**

Onnettomuustutkinnan muistiinpanot. Turvatekniikan keskus ei luovuttanut yhtiölle tätä koskevan onnettomuustutkinnan yhteydessä laadittuja työntekijöiden haastatteluihin perustuneita muistiinpanoja. Tukesin mukaan tietojen luovuttaminen vaarantaisi viranomaisen tietojen saannin tulevaisuudessa. Oikeuden mukaan yhtiön oikeus tarvittaviin tietoihin turvattiin turvaamalla viranomaisen tiedonsaanti. Tietojen luovuttaminen olisi ollut vastoin erittäin tärkeää yleistä etua. **(KHO 2151/1/08 /24.2.2010)**

Epäillyn nimi. Rikoksesta epäillyn nimeä ei olisi saanut antaa julkisuuteen esitutkintaa koskevan tiedottamisen yhteydessä, koska se ei ollut välttämätöntä rikoksen selvittämiseksi, epäillyn kiinni saamiseksi tai muustakaan erityisen painavasta syystä. (AOK 333/1/93/9.3.1994)

Epäillyn valokuva. Apulaisnimismies oli julkistanut törkeistä petoksista epäillyn henkilön valokuvan oikeudenkäynnin aikana. Apulaisoikeuskanslerin mukaan tällä tavoin saadut tiedot palvelivat myös asianomistajien oikeusturvaa. (AOK 190/1/96 /29.1.1997)

Rikostutkinnan valokuvat. Poliisilaitoksen oli luovutettava rikospaikalla epäillystä otetut valokuvat osana julkista esitutkinta-aineistoa. Tapahtuneen yhteydessä vammoja saaneen henkilön kuvien ei katsottu kertovan hänen terveydentilastaan. Rikospaikalla otettujen kuvien tarkoitus ei ollut kertoa epäillyn vammojen laadusta, eivätkä kuvat liittyneet tällaisista seikoista oikeudelle annettuun lausuntoon. Valokuvien ei katsottu myöskään sisältävän yksityiselämää liittyviä arkaluonteisia seikkoja. Ne eivät liittyneet rikos- tai riita-asiaan, joka olisi rinnastettava oikeudenkäynnin julkisuudesta annetussa laissa salattaviksi tarkoitettuihin asioihin. Käräjäoikeus ei ollut erikseen määrännyt esitutkinnan liitteinä olevien valokuvien salassapidosta tai julkisuudesta. (KHO 2999/16.11.2005)

Tuomitun valokuva. Apulaisnimismies oli julkistanut tuomion julistamisen jälkeen tuoreen valokuvan tuomitusta tarkoituksenaan hankaloittaa tuomitun vastaista rikollista toimintaa. Apulaisoikeuskanslerin mielestä asia ei antanut aihetta toimenpiteisiin ottaen huomioon asian jo siihen mennessä saaman julkisuuden. (AOK 190/1/96 /29.1.1997)

Hienotunteisuus rikostiedotuksessa. Asiassa ei tullut esiin seikkoja, jotka olisivat puolustaneet sitä, että itse raiskauksen tekotapa selostettiin poliisin tiedotteessa varsin tarkasti. Tiedote osoitti komisariolta huonoa harkintaa. (EOA 3835/2/09)

Tieto esitutkinnasta. Tieto aloitetusta esitutkinnasta ei ole ehdottomasti salassa pidettävä, vaikka tämä onkin lähtökohta. Julkisuutta koskevaa harkintaa tehdessään viranomaisen on arvioitava tiedon antamisesta aiheutuva haitta, ja esitutkinta on toimitettava siten, ettei ketään saateta tarpeettomasti epäluulon alaiseksi. Tapauksessa poliisi oli tiedottanut tutkittavan henkilöllisyyden, jolloin tämä oli joutunut eroamaan työstään. Oikeusasiamies piti todennäköisenä, että poliisi oli julkaissut nimen ilman painavaa perustetta. (EOA 2886/2006)

Keskeneräinen esitutkinta. Viranomaisen hallussa olevan, esitutkintaan liittyvän lausunnon julkisuudesta päättää esitutkintaa suorittava poliisi, niin kauan kuin esitutkinta on kesken. (Kuopion HAO 00918/05/1203)

Esitutkinnasta annettavat tiedot. Esitutkinnalta vaadittava puolueettomuus ei edellytä, että kaikille rikostapauksen osapuolille olisi annettava esitutkinnasta täsmälleen samat tiedot, vaikka menettely johtaisi epäluuloihin tutkinnan puolueettomuudesta. Tietojen antamisesta rikoksen selvittämiseksi aiheutuva vaara ei ole kaikkien osapuolten kohdalla sama. Mahdollisen seuraamuksen kohteena oleva saa aina ensimmäisenä tiedon omassa asiassaan tehdystä ratkaisusta. Mahdollisuuksien mukaan olisi huolehdittava myös siitä, että asianosaiset saavat tiedon asiakirjan sisällöstä ennen sen laajempaa julkistamista. (EOA 1430/2008)

Esitutkintapöytäkirja. Poliisilaitoksen ei tarvinnut luovuttaa esitutkintapöytäkirjaa tapauksessa, jonka tutkinta oli lopetettu asianomistajan peruttua rangausvaatimuksensa. Pöytäkirja oli sisältänyt arkaluonteista tietoa. (KHO 773/6.5.1998)

Esitutkintapöytäkirjan ulkopuolinen aineisto. Henkilö oli pyytänyt asianosaisuuteensa vedoten kaikki itseään koskevat pakkoteitse hankitut tallenteet. Jos asiakirjaa ei ole otettu esitutkintapöytäkirjaan, eikä sitä ole esitetty tuomioistuimelle muutenkaan, se ei sisälly oikeudenkäyntiaineistoon, eikä rikosasian asianosaisen tiedonsaantioikeus tule ratkaistavaksi julkisuuslain nojalla. Tässä tapauksessa yksityisyyden suojan turvaaminen esti sellaisen julkisuuslain tulkinnan, jonka mukaan syytettynä oleva olisi voinut saada kaiken, mahdollisesti hänen asiaansa täysin liittymättömän tele- ja tilakuunteluaineiston arvioidakseen sen merkitystä oman puolustuksensa kannalta. (KHO 3899/1/08 /21.5.2010)

Esitutkintapöytäkirjojen ulkopuoliset seurantaraportit. Poliisin ei tarvinnut luovuttaa henkilölle tätä itseään koskevia tietoja esitutkintapöytäkirjojen ulkopuolella jääneistä seurantaraporteista. Oikeutta tietoihin ei ollut, kun syyte oli lainvoimaisesti hylätty, eivätkä tiedot näin ollen voineet vaikuttaa rikosasian käsittelyyn. (KHO 2290/12.6.1992)

Oikeudessa käsitelty esitutkinta-aineisto. Oikeudessa käsitelty esitutkintamateriaali on julkinen. Poliisipäälliköllä ei ollut perusteita hylätä pyyntöä saada tutustua oikeudessa käsiteltyyn esitutkintamateriaaliin. (Turun HAO 02127/00/5300)

Salassapitopäätöksen yleinen sitovuus. Käräjäoikeuden päätös oikeudenkäyntiasiakirjojen salassapidosta ei ulottunut automaattisesti esitutinnan suorittaneen poliisilaitoksen hallussa olleisiin asiakirjoihin. Kysymys asiakirjan salassa pitämisestä on ratkaistava jokaisen tietopyynnön kohdalla erikseen ja jokaisen tietopyynnön kohteena olevan viranomaisen on ratkaistava asia itsenäisesti. Käräjäoikeuden antaman salassapitomääräyksen tulkitseminen muita viranomaisia sitovaksi estäisi julkisuuden ja salassapidon sisältökysymysten käsittelyn. Tilanteen ongelmallisuutta korosti se, että oikeuden päätös oikeudenkäyntiaineiston salassapidosta on yleinen rutiiniratkaisu, jota perustellaan niukasti. **(KHO 311/17.2.2006)**

Takavarikoitu aineisto. Esitutkintaa varten takavarikoitu henkilökohtainen aineisto, esimerkiksi tietokoneen kovalevy, on julkista samoin perustein kuin muukin esitutkinta-aineisto. Luovutuspäätöstä pohdittaessa on kuitenkin arvioitava, sisältääkö aineisto esimerkiksi liikesalaisuuden nojalla salaista

tietoa. **(EOA 1240/2001)**

Kopio takavarikoidusta kiintolevystä. Poliisin kotietsinässä takavarikoimaa aineistoa, joka ei päätynyt esitutkinta-aineistoksi, ei luokiteltu viranomaisen asiakirjaksi. Poliisin ei myöskään tarvinnut julkaista tietoja, jotka eivät sisällyneet asiakirjoihin. Poliisilla ei ole kotietsinnän aikana mahdollista määritellä esitutkintaan liitettäviä asiakirjoja. **(KHO 3483/22.12.2005)**

Nauhoitetut puhelut. CD-levylle äänitetyt puhelut eivät olleet asiakirja, jonka sisältämiin tietoihin asianomaisella olisi automaattisesti oikeus. Vaikka raakadata oli ollut rikoksen tutkinnassa osa esitutkinta-aineistoa, sitä ei oltu käytetty oikeuden istunnossa. Näin ollen viranomaisella oli oikeus salata kyseinen aineisto. **(KHO 2438/1.10.2007)**

Oikeus omaan kuulustelukertomukseen. Esitutinnan keskeneräisyys ei saa estää viranomaista antamasta kuulustellulle jäljennöstä tämän omasta kuulustelupöytäkirjasta. Päätöksen asiakirjan luovutuksesta tekee kuulustelun tehnyt viranomainen, jonka on annettava ratkaisustaan valituskelppoinen päätös, ellei luovuta tietoja. **(AOK 658/1/93 /19.1.1994)**

Asianosaiset esitutkinnassa. Asianosaiset voivat saada esitutkinnasta myös salassa pidettäviä tietoja. Yleisenä periaatteena on, ettei tiedon antaminen saa haitata rikostutkintaa. Edellytys on joustava ja jättää soveltajalle paljon harkinnanvaraa. Talousrikosta tutkiva poliisi oli luovuttanut asianosaisen yrityksen käyttöön henkilötietoja sisältäviä esitutkinta-asiakirjoja. Oikeusasiamies moitti poliisin huolimattontaa työskentelyä. **(EOA 394/2004)**

Ilmiantajan suojaaminen. Rikosasiaan käsittelyyn mahdollisesti vaikuttava muistio on luovutettava ilmiannon kohteelle, vaikka muistio ei olisikaan osa rikosasian oikeudenkäyntiaineistoa. Tapauksessa muistion tiedot olivat käynnistäneet rikostutkinnan. Muistioon sisällynyttä ilmiantajan henkilöllisyyttä ei voitu salata, koska tiedon antaminen asianosaiselle ei ollut vastoin erittäin tärkeää yleistä tai yksityistä etua. Tietojen julkistamiseen ei vaikuttanut myöskään rikosilmoituksen tehneen virkamiehen lupaus olla paljastamatta ilmiantajan henkilöllisyyttä ja se, että ilmiantaja oli halunnut salata nimensä vältyäkseen tarpeettomalta julkisuudelta. **(Pohjois-Karjalan läänioikeus 737/11.11.1997)**

Asianomaisuuden painoarvo. Henkilö oli pyytänyt allekirjoittamallaan valtakirjalla keskusrikospoliisilta tekeväntiedot kahdesta toisen henkilön omistamasta puhelinliittymästä. Tietoja hän olisi tarvinnut oikeudenkäyntiään varten. Poliisi kieltäytyi luovuttamasta tietoja, koska puhelinliittymät eivät olleet valtakirjan antaneen henkilön, vaan hänen läheisensä omistamia. Pynnön sisältö ja pyytäjän asianomaisuus huomioiden tiedot olisi pitänyt luovuttaa. **(Kuopion HAO 1577/04)**

Useita keskeneräisiä tapauksia. Asianosaisen oikeutta itseään koskevaan esitutkinta-aineistoon voitiin rajoittaa tapauksessa, jossa tutkinta oli liittynyt sellaiseen keskeneräiseen tutkintakokonaisuuteen, jossa epäiltynä oli myös tiedonpyytäjän alaisia työntekijöitä. Valtakunnansyyttäjänvirasto oli evännyt henkilöltä oikeuden tutustua häntä itseään koskevaan esitutkinta-aineistoon esitutkinnan päätyttyä ja asian rauettua. **(Helsingin HAO 03519/08/1203)**

Kuulemistilaisuuden videotallenne. Poliisilaitoksen ei tarvinnut luovuttaa isälle kopiota hänen poikansa kuulemistilaisuudesta tehdystä DVD-tallenteesta. Luovutus olisi ollut vastoin lapsen etua, mikäli kopio olisi joutunut ulkopuolisen haltuun. Isä oli saanut pyytämänsä tiedot kirjallisessa muodossa ja hänelle oli annettu mahdollisuus nähdä tallenne poliisilaitoksella. Poliisin mukaan luovuttaminen olisi lisäksi aiheuttanut kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle. Vaikka tallennetta ei tullut luovuttaa, virkatoiminnalle aiheutuva haitta perusteella ei ollut lain mukainen peruste. **(Hämeenlinnan HAO 09/0051/3 /29.1.2009)**

Esitutkinnassa syntynyt videotallenne. Poliisi oli toiminut oikein, kun se ei luovuttanut esitutkintakuulusteluista tehtyjä videotallenteita. Kuulustelussa syntyneistä videotallenteista saa antaa kopiot vain, mikäli niissä esiintyvä henkilö siihen suostuu. Muussa tapauksessa kopioiden luovuttaminen olisi mahdollista ainoastaan erityisestä syystä. Tiedonpyytäjälle olisi kuitenkin voitu myöntää oikeus tutustua videoihin niiden julkisilta osin poliisin tiloissa. Tietoa pyytäneen oikeuksien katsottiin toteutuvan, kun hän sai paperilla tiedot kuulustelusta ja pystyi vertaamaan poliisin tiloissa saamaansa paperia videoituun kuulustelutallenteeseen. **(Helsingin HAO 06150/08/1203)**

Epäillyn oikeus kuulustelun taltiointiin. Valtakunnansyyttäjä kieltäytyi luovuttamasta kuulusteluista nauhoitettuja videotallenteita epäillyn käyttöön. Oikeuden mukaan videotallenteesta tai vastaavasta tallenteesta jossa henkilöä kuullaan, saa antaa kopion vain, jos tallenteessa kuultava henkilö siihen suostuu, tai jos on ilmeistä, ettei kopion antaminen loukkaa tämän yksityisyydensuojaa. Epäilty oli saanut paperille puretun kuulustelukertomuksen ja hänelle oli annettu mahdollisuus verrata näitä kertomuksia videotallenteisiin poliisilaitoksella. Lisäksi epäillylle oli luovutettu suostumuksensa antaneiden kuulustelutallenteet. **(KHO 1653/1/09 /29.3.2010)**

Valtiolle menetetty aineisto. Julkisuusperiaatteen toteutuminen ei edellytä, että tietoa pyytäneellä olisi oikeus saada tieto tai kopio omistuksessaan olleesta, mutta lainvoimaisella tuomiolla valtiolle menetetystä asiakirjasta. Kyse oli tietokoneen kiintolevystä. **(KHO 3475/2/08)**

Poliisin nimi. Poliisilaitos kieltäytyi luovuttamasta poliisimiehen nimeä, koska mielenterveyslain 30 § mukaisen ilmoituksen tehnyt poliisi voisi joutua aiheettoman häirinnän kohteeksi. Oikeus katsoi, että jokaisella tulee olla oikeus saada tietää niiden viranomaisten nimet, jotka voivat olla vastuussa häntä koskevassa ratkaisussa tai valituksessa. **(Hämeenlinnan HAO 01553/09/1203 /13.9.2010)**

Telekuuntelutietojen luovutusmuoto. Henkilö ei saanut poliisilta itseään koskevia telekuuntelutallenteita sähköisenä eikä kirjallisena kopiona. Sen sijaan poliisi varasi asianosaiselle oikeuden tutustua nauhoituksiin poliisin tiloissa. Kumpikin osapuoli oli yhtä mieltä, että asianosaisella oli oikeus saada kyseiset puhelutiedot, kyse oli niiden luovutusmuodosta. Julkisuuslain 16 §:n 2 momentin nojalla harkinta valta asiakirjojen sähköisestä luovuttamisesta oli viranomaisella, jolloin pyytäjällä ei ollut oikeutta saada pyytämiään nauhoituksia sähköisesti. Sen sijaan puhelujen antaminen kirjallisessa muodossa olisi aiheuttanut niiden suuren määrän vuoksi poliisille kohtuutonta haittaa. **(KHO 1178/1/08 /29.3.2010)**

Itseä koskevat telepakkokeinot. Asianosaisella ei ole oikeutta saada tietää itseensä kohdistuvasta telekuuntelusta ennen kuuntelusta ylläpidettävän diaarimerkinnän julkiseksi tuleamista. Telekuuntelu esitutkintakeinona menettäisi merkityksensä, mikäli henkilöllä olisi oikeus saada tietää pakkokeinosta tätä ennen. **(Turun HAO 01456/00/5300)**

19. Oikeudenkäynti

Tuomioistuimilla on mahdollisuus määrätä oikeudenkäynnin asiakirjoja salaisiksi, istunto saatetaan pitää suljettuna tai salata suullisen istunnon salassa pidettävä asiakirja tai tieto. Valvontaviranomaisen tekemän rikosilmoituksen julkisuus ja asiasta tiedottaminen määräytyvät vastaavien kriteerien pohjalta.

Tuomioistuin viranomaisena. Tuomioistuimet eivät täysin rinnastu muihin viranomaisiin. Oikeudenkäytön julkisuudella on kuitenkin tärkeä kontrollifunktio: Julkisuuslainsäädännön tulee mahdollistaa tapauskohtainen punninta julkisuusperiaatteelle vastaan puhuvia intressejä vastaan. (E OA 1906/2005)

Oikeudenkäynnin julkisuus. Oikeudenkäynnin lähtökohtana on yleisöjulkisuus, jolloin kenen tahansa on oikeus saada tietoja oikeudenkäynnistä. Mediajulkisuus palvelee yleisöjulkisuuden toteutumista. Käräjäoikeuden olisi pitänyt perustella päätöksensä asianosaisten kuulemisesta suljettuun oviin siten, että päätöksestä olisivat ilmenneet yksilöidysti ja punnitusti ne oikeudenkäynnin julkisuudesta annetut perusteet, joiden johdosta käsitellyt tapahtui suljettuun oviin. Ratkaisussa olisi pitänyt perustella missä määrin, miten ja kuinka todennäköisesti salassapito palvelisi tai haittaisi asianosaisten intressejä. Perustelemisen on tärkeää, koska toimittajilla tai muilla asian ulkopuolisilla ei ole oikeutta hakea muutosta käsittelyn julkisuudesta tehtyyn päätökseen. (EO A 3876/2007)

Istunnon julkisuus. Päätös asian käsittelemisestä suljettuun oviin tai määräys oikeudenkäyntiaineiston salassapidosta voidaan antaa vain tuomioistuimen istunnossa. Tällöin kyse on tuomioistuimen laillisen kokoonpanon kollegiaalisesta lainkäyttöratkaisusta, jota ei voi antaa enää istunnon päätyttyä. Tuomioistuimen on tehtävä istuntoon tai oikeudenkäyntiin liittyvästä asiakirjapyyntöstä yksittäinen päätös, mikäli tuomioistuin ei ole antanut salassapitomääräystä itse istunnossa. (EOA 1247/2004)

Suljetut ovet. Omaisten syvä järkytys ja henkiset kärsimykset eivät ole peruste oikeuden käynnille suljettuun oviin, sillä oikeudenkäynnin julkisuusperiaate ei rajoitu asianosaisten oikeudenturvanäkökohtiin. Päätöksen perusteluilla ei ole merkitystä asianosaisten oikeudenturvan kannalta, jos tuomioistuin on hyväksynyt asianosaisten vaatimuksen suljetusta käsittelystä, eivätkä muut asianosaiset ole sitä vastustaneet. Hovioikeuden on tehtävä salaamisesta erillinen päätös niiden asiakirjojen perusteella, joilla asiaa hovioikeudessa käsitellään, vaikka käräjäoikeus olisikin käsitellyt asiaa salaisena. Käräjäoikeus voi tehdä ratkaisun suljetusta käsittelystä, jos on odotettavissa, että sen aikana esitetään salassa pidettäväksi säädettyä tietoa. Tuomioistuimella on mahdollisuus olla määräämättä jutun oikeudenkäyntiaineistoa salassa pidettäväksi, jos salassa pidettävää aineistoa ei vastoin pyynnön esittäneen asianosaisten käsitystä kuitenkaan esitetä. Sen sijaan oikeudenkäyntiaineiston määräämisellä salassa pidettäväksi ei ehkä olisi julkittuun asianosalta enää merkitystä, mikäli asianosaisten pyyntöä ei noudatettaisi ja salassa pidettäväksi säädetty asia tulisi julki käsittelyssä. Tuomioistuin voi harkintavaltansa rajoissa määrätä käsittelyn kokonaan suljetuksi, mikäli salassa pidettävää tietoa ei voida selkeästi rajata. Tämä taas edelleen korostaa asianmukaisen perustelun tärkeyttä. (EOA 779/2001)

Sisäänhuodon laiminlyönti. Oikeudenkäynnin julkisuus voi vaarantua, jos oikeutta käydään ilman sisäänhuutoa eikä yleisöä oteta seuraamaan asian käsittelyä. Tapauksessa yleisöä ei otettu sisään ennen pelkäävän todistajan kuulemistä. Laissa ei ollut säännöstä, jonka mukaan pelkäävää todistajaa tulisi kuulla suljettuun oviin. (EOA 299/2000)

Poistaminen yleisöstä. Käräjätuomari oli rajoittanut oikeudenkäynnin julkisuutta määrätessään henkilön poistumaan oikeudenistunnosta ilman, että olisi ilmoittanut lainmukaista syytä poistamiselle tai että asiasta olisi tehty päätös. Perustelematon oli myös jälkikäteen annettu selitys, jonka mukaan henkilö olisi poistettu tämän itselleen aiheuttaman vaaran vuoksi. (EOA 2028/1999)

Syytekirjelämät. Syyttäjän olisi pitänyt viipymättä luovuttaa toimittajalle tämän pyytämät jäljennökset syytekirjelmästä. Oikeudenkäynnin julkisuusperiaate toteutuu osaltaan siten, että tiedotusvälineissä selostetaan oikeudenkäyntejä ja eri asianosaisten, mukaan lukien syyttäjän, niissä esittämiä vaatimuksia. (O KA 831/1/94 /30.11.1994)

Syyteharkinnan liian aikainen julkistaminen. Syyllisyyskysymyksen ennenaikainen käsittely julkisuudessa on omiaan kyseenalaistamaan poliisin tekemiä johtopäätöksiä ja kaupunginviskaalin riippumattomuutta syyttäjänä. Kaupunginviskaali oli sanomalehdessä ja tv- uutisissa arvioinut syyllisyyskysymyksiä asiassa, jossa ei ollut suoritettu syyteharkintaa. Kyseiset tiedot tulevat julkisiksi vasta kun asia on ollut esillä oikeudessa tai jätetty sikseen. (OKA 3/62/95 /30.5.1995)

Haastehakemus. Tapauksessa oli valitettu tuomarin päätöksestä pitää haasteasiakirjat salassa asian pääkäsittelyyn asti. Julkisuuslain mukainen oikeudenkäyntiasiakirjojen salaus päättyy valmistelevalle istunnolle. Laki ei myöskään salausajan puolesta erottele haaste- tai muita oikeudenkäynnin asiakirjoja. Salauksen päätyttyä on pohdittava asiakirjan julkistamista tai salaamista jollakin muulla perusteella. Jos oikeus ei päättää tätä kysymystä valmisteluistunnossa, tuomioistuin ei voi tähän vedoten kieltäytyä luovuttamasta asiakirjaa. Sen sijaan asiakirjan luovuttamisesta voi kieltäytyä jonkin muun lainkohdan perusteella. (EOA 1497/2005)

Aineiston salaaminen. Oikeudenkäymiskaaren ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain velvoitteet tuomion perustelemisesta eivät koske päätöksiä, joiden perustelemisesta on mainituissa laeissa omat sääöksensä. Päätökset on kuitenkin perusteltava kun päätöksellä ratkaistava kysymys on oikeudellisesti tulkinnanvarainen. Esimerkiksi eduskunnan lakivaliokunta on linjannut, ettei tieto rikosasiassa tuomitun nimestä voi olla salainen. Tapauksessa tuomioistuimien olisi voinut määrätä oikeudenkäyntiaineiston salaiseksi ilman asianosaisen vaatimustakin. Samaten oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain mukaan, oikeudenkäyntiasiakirjojen salaaminen joiltakin osin voi olla tarpeellista myös silloin kun asian käsittely on ollut julkinen. (EOA 2032/2000)

Erillinen salassapitopäätös. Ylemmän oikeusasteen on tehtävä saamastaan aineistosta erillinen salassapitopäätös sille osoitettujen asiakirjojen perusteella. Hovioikeus oli menetellyt puutteellisesti, kun se ei ollut tehnyt salassapitopäätöstä sille esitetyn materiaalin perusteella, vaan toiminut puutteellisesti tukeutuessaan jo kärjäoikeudessa esitettyihin salassapidon perusteisiin. (EOA 489/2004)

Vahingonkorvaus. Vahingonkorvaukset ovat julkista tietoa. Tuomari oli menetellyt väärin sisällyttäessään asianosaisille maksettavaksi määrätyn vahingonkorvauksen tuomiolauselman salattavaan perusteluosaan. (EOA 1493/2000)

Esittelymuistio. Tietoa ei tarvitse luovuttaa, jos pyyntö kohdistuu oikeuden esittelymuistion oikeuden pohdintaa ja harkintavaltaa koskevaan osaan. Oikeus oli luovuttanut jäljennöksen asian käsittelylomakkeesta siltä osin, kuin se ei sisältänyt tuomioistuimen neuvottelusalaisuuden piiriin kuuluvaa arviointia ja pohdintaa. Pyytjä oli kuitenkin epäillyt oikeuden salailevan päätöksensä perusteettomuutta ja siksi valittanut päätöksestä. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi valituksen, koska katsoi hallinto-oikeuden luovuttaneen muun paitsi oikeussalaisuuden piiriin kuuluvan tiedon. (KHO 3613/1/08) Toisessa tapauksessa oikeuden esittelymuistiot olisi tarvittu todistusaineistoksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa vireillä olleen asian käsittelyä varten. Yleisesti ottaen oikeuden esittelymuistiot ei luovuteta, koska sen tiedot kuuluvat oikeudenkäyntikaaren salassapidon piiriin. Vastaavanlaisia tapauksia on käsitelty lukuisissa ratkaisuisissa. (KHO 1085/1/07)

Tapaturma-asiaa koskeva esittelymuistio. Tapaturma-asioiden käsittelylautakunnan neuvottelut ovat oikeudenkäyntikaaren nojalla salassa pidettäviä, eikä asiakirjojen käyttö vakuutus oikeudenkäynnissä ollut riittävä syy aineiston luovuttamiselle. Pyytjä oli halunnut kaikki tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan häntä itseään koskevaan päätökseen liittyvät käsittely- ja esittelymuistiot sekä asiantuntijalääkäreiden sisäiset muistiot nimitietoineen. Lautakunta oli toimittanut kopion päätöstä koskevasta käsittelymuistiosta siltä osin, kun se oli asianosaisjulkinen. Tietoa pyytänyt oli valittanut asiasta, koska katsoi tarvitsevänsä asiakirjoja vakuutus oikeudenkäyntiä varten. Tapaturma-asioiden muutoslautakunnan mukaan valituksen tekeminen vakuutus oikeuteen ei edellytä salassa pidettäviä asiakirjoja. (KHO 3314/1/07)

Valituslautakunnan esittelymuistio. Osuuskunta oli vaatinut elinkeinojen valituslautakuntaa toimittamaan esittelijän esitykset tietyistä kyseistä osuuskuntaa koskevista päätöksistä. Vaatimusta oli perusteltu sillä, että asiakirjojen sisältö oli saattanut vaikuttaa osuuskunnan asioiden käsittelyyn. Tietopyyntö hylättiin, koska asia sisältyi oikeudenkäyntikaaren mahdollistamaan neuvottelusalaisuuteen. (Rovaniemen HAO 00447/04/5300)

Esittelymuistion tutkimuskäyttö. Tutkijalla ei ollut oikeutta saada tietoja korkeimman oikeuden salassa pidettävistä asiakirjoista eikä esittelijän muistioista siltä osin kuin ne sisälsivät oikeudenkäyntikaaren 1 luvun 7 §:n nojalla salassa pidettäviä tietoja. (KKO 2001/266)

20. Rahoitusmarkkinat

Sekä tulo-, finanssi-, raha- ja valuuttapolitiikan hoitaminen että sen toimivuuden varmistaminen edellyttävät joidenkin tietojen salassa pitämistä. Ne liittyvät tehtyihin päätöksiin, toimenpiteisiin, asioiden valmisteluun ja tarpeiden selvittämiseen. Salassapitointressit korostavat asioiden valmistelua. Vaikka finanssi- ja tulopoliittisia päätöksiä ei sinällään ole tarvetta pitää salassa, niitä koskevat valmisteluasiakirjat voivat olla salassa pidettäviä. Salassapidolla on merkitystä etenkin valtion toimien valmistelussa laajoissa tulosopimuksissa, joissa ovat mukana työmarkkinaosapuolet.

Valmistelu- ja syntyvaiheessa julkisuuteen tulevilla tiedoilla voi olla välittömiä ja ennakoivia vaikutuksia rahoitusmarkkinoilla. Salassapitoperusteilla on mahdollista vähentää markkinahäiriöitä ja estää markkinaosapuolten epätasa-arvoista kohtelua. Tavoitteena on luoda politiikalle tehokkuutta ja vakautta, ja synnyttää ja pitää yllä yleistä luottamusta markkinoiden toimivuuteen. Toimenpiteet esimerkiksi havaittujen riskien hallitsemiseksi voivat epäonnistua, jos tiedot aina kaikilta osin julkisia.

Luottamuksen säilyttäminen pääoma- ja rahoitusmarkkinoita kohtaan edellyttää, että tietojen tasapuolinen julkistaminen varmistetaan ja tietojen epäasiallinen käyttö estetään. Salassapidon tarkoituksena on estää yksittäisen markkinaosapuolen mahdollisuus käyttää tietoa ennenaikaisesti hyödyksi omassa markkinatoiminnassaan. Kyseessä tulevia asiakirjoja ovat kansantalouden kehitystä kuvaavat tilastot, talouspoliittiset aloitteet, toimenpidesuunnitelmat, ja käsittelyn kohteina esimerkiksi kokonaistuotanto, ulkomaankauppa, työllisyyden kehittyminen, valtiontalouden tila tai valtion velan kehitys.

Finanssi- ja tulopoliitiikan valmisteluun liittyvät selvitykset, tausta-aineistot ja vaikutuslaskelmat ovat yleensä julkisia, ja tiedot on salattava vain siihen asti, kunnes ne on saatu yleisesti julkisiksi. Salassapito saattaa joissakin tilanteissa olla perusteltua myös tehtyjen päätösten jälkeen.

Politiikan toimivuuden edellytykset kohdistuvat kuitenkin vain osaan viranomaisista eli Rahoitustarkastukseen, valtionvarainministeriöön, sosiaali- ja terveysministeriöön, Vakuutustarkastukseen ja Suomen Pankkiin. Selvitykset voivat olla analyyseja ja ennusteita rahoitusmarkkinoiden ja vakuutustoiminnan asianmukaisuudesta ja siihen liittyvistä riskeistä.

Edustustilojen varauslomakkeet. Suomen Pankin edustustilojen varauslomakkeita ei voitu pitää rahoituksenjärjestelyjen luotettavuuden tai rahoitusmarkkinoiden toimivuuden kannalta salassa pidettävänä asiakirjoina. Edustustilojen varauksista ja käytöstä syntyneitä asiakirjoja ei voitu salata sillä perusteella, että pankin edustustiloissa käsiteltiin asioita, jotka liittyivät raha- ja valuuttapolitiikkaan, rahoitusmarkkinoiden vakauteen ja valvontaan tai lakisäätöihin valmiussuunnitelmiin. (KHO 1375/6.6.2001)

Viranomaisen tehtävät ja vastuut. Kansaneläkelaitoksen valvontatilintarkastuskertomuksia ei voitu salata sillä perusteella, että tietojen luovuttaminen olisi vaarantanut rahoitusjärjestelmien luotettavuutta ja rahoitusmarkkinoiden toimivuutta. Asiakirjojen luovutuksen kohteena ollut Kelan valtuutetut ei ole julkisuuslain määrittämä rahoitusmarkkinoita ja vakuutustoimintaa valvova tai markkinoiden ja järjestelmien toimivuudesta vastaava viranomainen, jonka tehtäviin valvonta ja vastuu olisivat kuuluneet. (KHO 87/22.1.2001)

21. Liike- ja ammattisalaisuus

Viranomaisen yksityisiltä saamat aineistot eivät ole julkisia siltä osin kuin ne sisältävät liike- ja ammattisalaisuuden tai yksityisen elinkeinotoiminnan piiriin kuuluvaa tietoa, jonka julkistaminen aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa. Liikesalaisuus on yleensä yrityksen liiketoiminnan kannalta sellaista merkityksellistä tietoa, jonka salaamiselle yrityksellä on erityiset intressit. Tiedot voivat liittyä kilpailijasuojaan, yhteiskuntasuhteisiin, tekniseen tai kaupalliseen osaamiseen, hallintoon, budjetointiin, toimintastrategiaan, tietotaitoon, yrityskokemukseen tai liikeideaan. Sitä vastoin esimerkiksi elinkeinotoiminnan laajuus ei ole liikesalaisuus. Vastaavasti ammattisalaisuudessa on kysymys tiedosta, joka liittyy ammatin harjoittamiseen, ammattitaitoon tai luottamuksellisiin asiakassuhteisiin. "Muunlaisen vastaavan yksityistä elinkeinotoimintaa koskevan tiedon" voi salata, jos julkistamisesta voidaan katsoa aiheutuvan taloudellista vahinkoa ja jos kyseessä on tieto, jonka elinkeinonharjoittaja haluaa pitää salassa.

Salassapidolla ei ole kuitenkaan laillista perustetta, jos tiedoilla on merkitystä kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyyden kanssa. Lisäksi elinkeinotoiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvominen saattaa edellyttää tietojen julkisuutta. Salassapito ei ole oikeutettua myöskään, jos tiedot liittyvät elinkeinonharjoittajan velvollisuuksiin ja niiden hoitamiseen. Ei-salattavia tietoja ovat esimerkiksi tuotteiden koostumukset tai tehtaan ympäristövaikutukset. Tarvittaessa viranomaisen on arvioitava salassapitointressejä objektiivisesti ja kokonaisuutena esimerkiksi yrittäjää kuulemalla.

Väite liikesalaisuudesta. Pelkkä väite tietojen kuulumisesta liikesalaisuuden tai ammattisalaisuuden piiriin ei ollut riittävä. Tietojen luovuttamisesta kieltäytyvän viranomaisen oli pitänyt selvittää tarkemmin, mihin tällainen käsitys perustui. (KHO 2803/12.11.2001)

Salassapitotahto. Yrityksen tahto salata asiakirja vetoamalla omaan liikesalaisuuteensa ei yksistään ole ratkaiseva tekijä, mutta yrityksen näkemykset otetaan huomioon kokonaisharkinnassa. Jos kyse on yleisöjulkisuudesta, arviointiin ei vaikuta se, kuka sivullinen tietoja pyytää tai mihin tiedon pyytävä tietoja aikoo käyttää. Kilpailuviranomainen oli päättänyt luovuttaa pyydetyn asiakirjan niiltä osin, kun se ei sisältänyt yrityksen liikesalaisuudeksi katsottavia tietoja. Yrityksen mukaan julkisiksi todetut tiedot kuitenkin kertoivat merkittäviä asioita sen strategiasta, jonka vuoksi yritys oli vaatinut asiakirjan salaamista kokonaan. Hallinto-oikeuden mukaan liikesalaisuuden paljastuminen merkitsee yleensä yrityksen kilpailuedun menettämistä tai heikentymistä. Kyseessä oleva kirjelmä ei viranomaisen julkiseksi katsomilta osin sisältänyt sellaisia tietoja, jotka olisivat täyttäneet tämän ehdon. (Helsingin HAO 06360/08/1203) / Asiakirjan laatijan salassapitotahto ei ollut ratkaisevaa julkisuuslain soveltamisessa. Yrityksen valtiovarainministeriölle luovuttamia automallikohtaisia aikasarjoja koskevat tiedot autoveronlain valmistelussa eivät olleet liikesalaisuuksia sillä perusteella, että yritys itse oli halunnut pitää niitä sellaisina. (KHO 582/15.3.2002)

Lakannut liiketoiminta. Liike- ja ammattisalaisuuden suoja koskeva salassapitoperusteen soveltaminen edellyttää liiketoiminnan jatkumista, jotta suojeltavia kilpailuosuhteita olisi edelleenkin olemassa. Toiseen pankkiin sulautuneista pankeista laaditun erityistarkastusmuiston julkistamisesta ei voinut aiheutua vahinkoa konkurssiin joutuneelle elinkeinonharjoittajalle. (KHO 1229/24.5.2002) / Tietojen luovuttamisella entisistä asiakkaista ei ollut vaikutusta selvitystilassa olevan pankin toimintaan. (KHO 2041/13.7.2000) / Erityistilintarkastuskertomus ei voinut sisältää yhtiön ammattisalaisuuksia, koska yrityksen toiminta oli lakannut. (Hämeenlinnan HAO 01233/09/1203 6.10.2010)

Liikesalaisuus ja asianosaisjulkisuus. Kauppa- ja teollisuusministeriö ei ollut esittänyt riittävää perustetta, miksi kirjeen peitetty osa ei olisi voinut vaikuttaa asianosaisen asemassa pyynnön tehneen yrityksen oikeuskäsittelyyn. Ministeriö oli luovuttanut yritykselle asianosaisoikeuden nojalla vain osan kirjeestä. Kirje sisälsi kansainvälisen lentoyhtiön selvityksen suhtautumisestaan vastakaupparahoitukseen. Suomen valtion ja koneenvalmistajan välinen vastaostosopimus sisälsi salassapitolausekkeen, jonka mukaan valmistajan Suomeen toimittamat tiedot ovat luottamuksellisia ja tätä kautta julkisuuslain mukaisia liikesalaisuuksia. (KHO 3198/12.12.2007)

Ajankohtaisuus. Teknologian kehittämiskeskuksen oli luovutettava myös viimeisimmät tiedot yrityksille ja yhteisöille myöntämästään rahoituksesta. Ajan kulumisella ei ollut ratkaisevaa merkitystä salassapidolle. Pyydetty tiedot eivät olleet hankekohtaisia tai muutoinkaan niin yksityiskohtaisia, että niiden julkittulo olisi voinut heikentää asianomaisten yritysten tai yhteisöjen markkina-asemaa. Liikesalaisuuden pohjalta salassa pidettävissä tiedoissa kyse on yritysten liiketoiminnan kannalta kilpailuedun menettämisestä tai heikentämisestä. Korkeimman hallinto-oikeuden aiempi julkisuusmyönteinen ratkaisu (3150/2.12.2002) oli koskenut tätä vanhempia Tekesin yritystukipäätöksiä. Tekes oli perusteluissaan mieltänyt vanhojen tukipäätösten salassapidon tarpeen ajan kuluessa vähentyneen. (Helsingin HAO 779/28.10.2003)

Kunnan ja elinkeinonharjoittajien väliset sopimusjärjestelyt. Kunta ei voinut salata pöytäkirjoja elinkeinonharjoittajien kanssa tekemistään sopimuksista. Pöytäkirjat olivat julkisia, kun sopimukset oli käsitelty asianmukaisesti ja ne oli liitetty kunnan arkistoon. (KHO 1066/5.5.2006)

Kurssilaisten salassapitovelvoite. Aikuiskoulutukseen osallistujilta edellytetty salassapitosopimus ei ollut poikkeuksellinen menettely kurssilla, jonka aikuiskoulutuskeskus oli järjestänyt yhdessä yksityisen yrityksen kanssa. Salassapitosopimuksen perusteena oli liike- ja ammattisalaisuuden suojaaminen. (EOA 28.11.1994)

Vuokratyöntekijöiden työsopimukset. Vuokratyöntekijöistä maksetut korvaukset olivat työvoimapalveluyrityksen ja sen sopimus Kumppanin välinen liikesalaisuus. Yrityksen ulkomaisen työvoimat palkka- ja työsopimusasiat voitiin tällä perusteella salata. (KHO 5/8.1.2007)

Vuokrasopimus. Kuntien eläkevakuutus luovutti kiinteistön vuokrasopimuksen, mutta poisti siitä tietoja. Poistetut tiedot olivat: sopimuksen taustoja koskevat tiedot; kohteen kuntoa, käyttöönottoa, hoitoa ja kunnossapitoa koskevat tiedot; rakennusta, tiloja ja käyttöä koskevat tiedot; vuokra-aika; vuokran määrä ja kustannusten korvausta koskevat tiedot; kunnossapidon vastuunjako; kiinteistöyhtiön osakkeiden omistus; vakuuksiin ja veroihin liittyvät tiedot; osapuolten vahinkovastuut; vuokrasuhteen päättymisen sekä vuokrasopimuksen tulkintaa ja sitä koskevia ilmoituksia koskevat tiedot. Hallinto-oikeuden mukaan poistetut tiedot sisälsivät yksityiskohtaisia tietoja vuokraehdoista. Tiedot liittyivät kiinteästi Kevan taloudelliseen toimintaan ja niiden julkistaminen olisi heikentänyt sen mahdollisuuksia vastaavien sopimusten tekemiseen ja olisi antanut kilpailijoille etua. **(Helsingin HAO 05235/09/1203 /31.3.2010)**

Kiinteistökauppaan liittyvät liikesalaisuudet. Julkinen kaupanvahvistaja oli menetellyt väärin peittäessään tiedon kaupassa siirtyneiden arvopaperien määrästä. Jotkin tiedot olivat saatavilla myös osake- ja osakasluettelosta sekä yhtiön tilinpäätöstiedoista, eikä niitä tästä syystä voitu pitää lain tarkoittamalla tavalla salaisina. Muuten kaupan välittäjä oli toiminut oikein peittäessään tiedot, joilla oli katsottava olevan merkitystä yritysten elinkeinotoiminnalle. Kaupanvahvistaja oli luovuttanut yksityisten yritysten ja kuntayhtymän välisen kiinteistökaupan kauppakirjan jäljennöksen niin, että asiakirjasta olivat selvinneet kiinteistön luovutustarkoitus, kaupan osapuolet, kauppahinta sekä luovutettavat kiinteistöt. Muut tiedot oli peitetty. **(Vaasan HAO 00414/02/5300)**

Kiinteistökaupan ostajien keskinäinen sopimus. Julkinen kaupanvahvistaja oli toiminut oikein kieltäytyessään antamasta jäljennöstä kiinteistökauppaan liittyvästä ostajien keskinäisestä sopimuksesta. Sopimus liitteineen koski yritysten välisiä taloudellisia suhteita ja muita yritysten kaupallis-taloudellisia tietoja, joilla katsottiin olevan merkitystä yritysten liiketoiminnalle. Sopimuksessa kaupan osapuolet olivat sopineet, millä tavalla kaupan kohteeseen sisältyvä omaisuus ja siihen rinnastettavat erät sekä velvollisuus niihin kohdistuvaan kauppahinnan maksamiseen ostajien kesken jaettiin. **(Vaasan HAO 00621/02/5300)**

Kaupungin pankkisopimus. Kaupungin ja pankin välinen pankkiasioiden periaatteita koskeva sopimus sisälsi pankin liiketoimintaa koskevia salassa pidettäviä tietoja. Kyseiset tiedot liittyivät kaupungin kassavarojen sijoittamiseen, sijoituksille maksettavaan korkoon sekä kaupungin asuntotuotannon ja -hankinnan rahoittamiseen. **(KHO 1991/23.8.1991)**

Asianosaisuus ja yhteistyötä koskevat asiakirjat. Yrityksellä oli oikeus saada asiakirjat, joissa käsiteltiin sen aiempaa toimintaa viranomaisen kanssa. Yritys oli kuitenkin vaatinut itselleen myös tallennekappaleita. Sen mukaan asiakirjat sisälsivät tietoja, joita viranomaisen uusi yhteistyökumppani voisi hyödyntää omassa toiminnassaan. Tietoja asiakirjoista oli oikeus saada, koska pyytjä oli tapauksessa asianomainen. Asiakirjat eivät sisältäneet liikesalaisuuksia, minkä perusteella ne olisi pitänyt salata mahdollisilta muilta tahoilta. **(KHO 3442/30.12.2002)**

Ammattiyhdistyksen tiedonsaantioikeus. Työsuojelupiiri oli toiminut oikein kieltäytyessään luovuttamasta ammattiyhdistykselle työnantajayrityksen työehtosopimuksen noudattamisesta laatimaa selvitystä. Ammattiyhdistyksen esittämä valvontatehtävä ei aiheuttanut tiedonsaantioikeutta kyseiseen liikesalaisuuksia sisältäneeseen asiakirjaan. **(Helsingin HAO 00845/09/1203)**

Jäänsärkemisen hinta. Liikennevirasto ei luovuttanut kopioita kaikista voimassa olevista jäänmurtosopimuksista, koska useat yhtiöt olivat ilmoittaneet, että sopimusten hintatiedot olivat luottamuksellisia. Liikenneviraston mukaan hintatietojen antaminen vaarantaisi jatkossa jäänmurtotarjousten saannin. Oikeuden mukaan "yrityksillä ja Liikennevirastolla voidaan yritysten liiketoiminta ja Liikenneviraston suorittama jäänmurtotoiminnan hankinta huomioon ottaen arvioida olevan asiassa ymmärrettävä salassapitointressi". **(Kouvolan HAO 00333/10/1203 /29.10.2010)**

Taulukko tuotteiden teknisistä eroista. Merenkululaitos kieltäytyi luovuttamasta vesiskoottereita valmistavan yrityksen viranomaiselle antamaa vertailutaulukkoa. Taulukosta kävi ilmi eri markkina-alueille tarkoitettujen tuotteiden teknisiä eroavaisuuksia. Valmistajan mukaan taulukko oli erittäin luottamuksellinen. Hallinto-oikeuden mukaan tiedon antaminen taulukosta vaarantaisi viranomaisen valvonnan ja sen toteutumisen. Lisäksi asiakirja sisälsi liikesalaisuuksiksi katsottavia tietoja. **(Turun HAO 01269/09/1203 /23.3.2010)**

Esitutkimateriaaliin sisältyvä liikesalaisuus. Yrityksellä oli oikeus takavarikon yhteydessä vain itseään koskevaan tietoon. Poliisi oli menetellyt oikein kieltäytyessään luovuttamasta toisen yrityksen atk-palvelimelta takavarikoitua tietoa. Yritystä itseään koskeva takavarikoitu tieto oli saatettu sen tietoon, mutta muun tiedon luovuttaminen olisi loukannut takavarikon kohteena olleen yrityksen liikesalaisuutta. **(Vaasan HAO 01946/02/5300)**

Esitutkimateriaaliin sisältyvä kaavio sähköpostiliikenteestä. Yrityksen sähköpostiliikenteestä laadittu kaavio kuului liikesalaisuuden piiriin, koska siitä ilmeni tietoja yhtiön palveluksessa olevista henkilöistä sekä hallinnollisorganisatorisia seikkoja. Tietopyynnön kohteena ollut kaavio oli liitetty poliisin esitutkiminta-aineistoon. Asiakirjasta ei voitu peittää salattavia tietoja, koska tällöin sen sisältö ei olisi ollut enää ymmärrettävissä. **(KHO 3562/1/07)**

Ruokahuollon yksikköhinta. Tarjouksissa ilmoitetut tuotenimikkeitten yksikköhinnat ja kokonaishinnat alennusprosentteineen olivat tietoja, jotka eivät laskentatavasta johtuen voineet vaikuttaa asian käsittelyyn siltä osin, kuin kyse oli eri tarjousten vertailusta. Sen sijaan tarjoukset olivat kokonaishinnan osalta julkisia. **(Hämeenlinnan HAO 01428/09/1203 /26.5.2010)**

Ilotulitus. Ilotulitusnäytöstä koskevassa tarjouksessa eriteltyt räjähteiden kaliiberia, lukumäärää, kokoa, räjähdyskertoja ja efektejä koskevat tiedot koskivat ilotulituskokonaisuuden yksityiskohtaista järjestämistä. Kysymyksessä oli tarjouksen tehneen yrityksen liikesalaisuus. **(KHO 3835/1/09 /20.4.2010)**

Tarjouksen kokonaishinta. Viranomaisen tarjouskilpailussa voittaneen kilpailijan tarjoustiedot olivat hintaa lukuun ottamatta salassa pidettäviä. Teknisen liike- ja ammattisalaisuuden rajaa ei ollut mahdollista purkaa asianomaisen tietojensaantioikeuden perusteella. Tapauksessa puhelinliikennepalvelun kokonaishinta oli julkinen, mutta yksikköhinnat eivät. **(KHO 3078/29.11.2007)**

Viranomaisen järjestämä tarjouskilpailu. Tarjouskilpailun perusteella laadittua yhteenvetolistaa ei voitu pitää sellaisena asiakirjana, joka olisi sisältänyt laitoksen kilpailukykyyn vaikuttavia tai yksityisten yritysten liike- tai ammattisalaisuuteen kuuluvia asioita. Tarjousasiakirjat tulevat julkisiksi silloin, kun sopimus hankinnasta on tehty. Yhteenvedon julkaiseminen ei enää vaikuttanut kilpailutukseen, koska laitoksen omasta menettelystä johtui, että varsinainen kilpailutus oli jo tehty siinä vaiheessa kun yhteenvetolista oli laadittu. **(Rovaniemen HAO 00453/00/5300)**

Kuljetustarjousten liikesalaisuudet. Viranomaisen maantiekuljetuksia koskevat tarjoukset eivät sisältäneet liikesalaisuuteen kuuluvia tietoja. **(Kuopion HAO 00261/07/1203)**

Tarjouskilpailuasiakirjat. Teemapuiston johtajan olisi pitänyt luovuttaa puiston kioskien ylläpidosta järjestetyn tarjouskilpailun voittanut hakemus kilpailussa hävinneelle osapuolelle. Asiakirjan luovuttaminen ei rikkonut voittaneen osapuolen teknistä liike- tai ammattisalaisuutta. Osa hakemuksesta sisälsi yleisluontoisia tietoja, mutta myös tarkempia tietoja sisältänyt osa olisi voitu luovuttaa asianosaisena olleelle hävinneelle osapuolelle. **(Helsingin HAO 01653/08/1203)**

Työsuhteen alkamisajankohta. Yrityksellä oli oikeus saada tieto asiakirjasta, josta ilmenivät päivämäärät kahden henkilön työsuhteiden alkamisesta vakuutusväliittäjäksi rekisteröidyn yhteisön palvelukseen. Sosiaali- ja terveysministeriönä tehtävänä oli valvoa vakuutusväliittäjiä ja sillä oli hallussaan kaivatut asiakirjat. Tieto ei sisältänyt henkilöiden ammattisalaisuuksia, eikä sitä siksi voitu pitää liikesalaisuutena. **(KHO 1906/7.6.1996)**

Kliiniset lääketutkimukset. Lääkelaitoksen ei tarvinnut luovuttaa ihmisille tehtävien kliinisten lääketutkimusten tietoja. Ne sisältävät liikesalaisuudeksi luokiteltavia tietoja, joiden perusteella voitiin myöhemmin hakea myyntilupaa lääkkeille. **(Helsingin HAO 05/0261/2 /12.4.2005)**

Kliinisten lääketutkimusten vaikuttavat aineet. Kliinisten lääketutkimusten vaikuttavaa ainetta koskevaa tietoa ei pidetty liike-, ammatti- tai tutkimussalaisuutena, mikäli siitä ei käynyt ilmi lääketutkimusta tekevän yrityksen, laitoksen tai tutkijan tiedot. Tietopyyntö palautettiin Lääkelaitokselle uudelleenkäsiteltäväksi. **(Helsingin HAO 06/0560/2 /10.5.2006)**

Lääkkeiden myyntilupahakemusten vireilletuloajat. Myyntiluvan hakijaa ja lupahakemuksen vireilletuloa koskevat tiedot olivat julkisia tietoja. Lääkelaitos oli kieltäytynyt luovuttamasta kahden yhtiön myyntilupahakemusten vireilletuloaikoja koskevia tietoja vedoten liikesalaisuuteen. Asian käsittely ei voitu katsoa olevan liikesalaisuus, koska myyntiluvan hakeminen lääkeaineelle on lakisääteinen velvollisuus. **(Helsingin HAO 07/0123/2 /13.2.2007)**

Kliinisten lääketutkimusten ilmoitukset ja päätökset. Tieto kliinistä lääketutkimusta koskevan ilmoituksen vireilletulopäivästä ja päätöksen antamispäivästä ovat julkisia diarietietoja ja ne on niitä pyytävälle luovutettava. Lääkelaitos oli kieltäytynyt luovuttamasta ilmoitusten ja niistä tehtyjen päätösten päivämäärätietoja vetoamalla liikesalaisuuteen. Useat lääkeaineet oli mahdollista yhdistää lääketutkimusta tekevään yritykseen. **(Helsingin HAO 07/0837/2 /15.6.2007)**

Eettisen toimikunnan lausunto. Tietopyyntö koski eettisen toimikunnan käsittelemän lääketieteellisen tutkimuksen tutkimussuunnitelmaa koskevia lausuntoja, pöytäkirjanotteita sekä tutkimuksesta vastaavan henkilön eettistä arviota. Oikeuden mukaan tällainenkin tieto, vaikka sen antamisesta aiheutuisi taloudellista vahinkoa, jää salassapidon ulkopuolelle, jos tieto on merkityksellinen kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi tai toimikunnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi tai jos tieto koskee elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista. Kyseessä ollut pöytäkirja ja arvio sisälsivät liikesalaisuuden nojalla salassa pidettäviä tietoja, mutta pöytäkirja oli osin julkinen. Päätöksestä valitettiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen. **(Helsingin HAO 03288/09/1203 /31.5.2010)**

Tutkimuksen esisopimus. Tutkimushanketta koskevasta esisopimuksesta ilmeni rokotustutkimuksen valmisteluun, toteutukseen ja talouteen liittyviä seikkoja, jotka liittyivät kiinteästi osakeyhtiön liiketoimintaan. Lisäksi yhtiöllä oli salassapitotahto. Oikeuden mukaan sopimus oli salassa pidettävä. Päätöksestä valitettiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen. **(Helsingin HAO 04763/09/1203 /31.5.2010)**

Tekesin tutkimussuunnitelma. Teknologian kehittämiskeskuksen oli luovutettava tiedonpyytäjälle tutkimuksesta, johon suunnitelmaa pyytänyt oli itse osallistunut. Tutkimukseen liittyvä yritys oli jo antanut luvan suunnitelman luovuttamiselle. Tekes oli kieltäytymisessään vedonnut asiakirjan sisältämiin liikesalaisuuksiin ja siihen, ettei pyytjä ollut perustellut asianosaisuuttaan. **(Helsingin HAO 07/0098/2 /31.1.2007)**

Opinnäytetyön salassa pidettävät osat. Teknillinen korkeakoulu ei menetellyt lainvastaisesti tai ylittänyt korkeakoululle kuuluvaa harkintavaltaa vaatiessaan liikesalaisuuksina pidettävien tietojen siirtämistä opinnäytetyön tausta-aineistoon siten, että itse työstä tuli kokonaan julkinen. Näin meneteltynä opinnäytetyöt ja opetus voidaan saattaa riittävän laajan tieteellisen ja muun arvioinnin kohteeksi. **(AOA 2244/4/00)**

22. Viranomaisen edunvalvonta

Viranomaisilla saattaa joissakin tilanteissa olla tärkeää suojata omia etuja. Kyse saattaa olla julkisesta taloudellisesta edusta, neuvottelutoiminnasta tai oikeudenkäyntiin valmistautumisesta. Valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön liike- tai ammattisalaisuuden piiriin kuuluvien tietojen suojaamisen tavoitteena on ennen kaikkea tasapuolinen kohtelu. Esimerkiksi valtion tai kunnan liikelaitoksen asema ei saisi olla yksityisiä huonompi taloudellisissa suhteissa, avoimessa kilpailutilanteessa, oikeudenkäynnin osapuolena tai työnantajana. Arvioinnin kannalta olennaista on viranomaisen toiminta ja tilanne, ei toiminnan muoto.

Viranomaisen edunvalvontaan liittyvät salassapitovelvoitteet ovat osittain ehdottomia, osittain lähtökohtana on julkisuus. Esimerkiksi liike- ja ammattisalaisuuksien kohdalla salassapito on ehdoton, mutta edellytyksenä on, että suojeltava etu vaarantuu konkreettisesti. Liiketoiminnan piiriin kuuluvat sijoitukset, rahoitusjärjestelyt ja lainanotto on salattava jos tietojen julkaiseminen aiheuttaa taloudellista vahinkoa, huonontaa kilpailuasemaa tai heikentää muuten julkisyhteisön taloudellisia toimintamahdollisuuksia.

Suojan kohteena voi olla myös viranomaisen neuvottelutoiminta. Tarkoituksena on suojata julkisyhteisön edunvalvonta sopimusosapuolena. Edunvalvonta voi koskea julkisyhteisöä myös työnantajana, kuten työmarkkinaosapuolena tai työriidan osapuolena. Julkisyhteisön edunvalvonta neuvotteluosapuolena konkretisoituu esimerkiksi tiedoissa tai asiakirjoissa, joita valtion edustajat saavat tai laativat maataloustukineuvotteluissa.

Ei-julkista aineistoa voi sisältyä myös niihin viranomaisen laatimiin tai hankkimiin asiakirjoihin, joilla valmistaudutaan oikeudenkäyntiin, jossa viranomainen on osapuolena. Kyse on oikeudenkäyntiä edeltävistä valmisteluasiakirjoista. Julkisyhteisön vastapuolen oikeusturva varmistetaan oikeudella saada tuomioistuimelle luovutetut asiakirjat.

Sisäinen selvitys. Henkilö, jolla ei ollut vireillä tietopyyntönsä liittyvää rikos- tai siviilioikeudenkäyntiä, ei ollut julkisuuslain tarkoittama asianosainen. Hänellä ei näin ollen ollut oikeutta saada asianosaisena pyytämänsä asiakirjaa. Tapauksessa vankilan johtaja oli käynnistänyt laitoksen sisäisen selvitystyön, kuullut muutamia työntekijöitä ja laatinut kuulemisista muistiot. Eräs työntekijöistä oli kokenut tulleeensa muistion perusteella syyllistetyksi. Hänellä ei ollut mahdollisuutta puolustautua syytöksiä vastaan, kun ei ollut saanut itse nähdä muistiot. Hallinto-oikeuden mukaan kyseessä oli viranomaisen asiakirja, joka oli viranomaisen hallussa ja jonka viranomainen on laatinut toimialaansa kuuluvassa asiassa. **(Kuopion HAO 01819/08/1203)**

Edunvalvojayhdistyksen tiedonsaantioikeus. Yhdistyksellä ei ollut oikeutta saada jäljennöstä salassa pidettävästä aluksen miehistöluettelosta, vaikka yhdistyksen tehtäviin kuuluikin merimiesten edunvalvonta. **(KHO 1991 A 53)**

23. Viranomaisen valvonta ja tietohuolto

Viranomaisen tekemän tarkastuksen ja valvonnan onnistuminen edellyttää toiminnalta tehokkuutta. Tärkeää on turvata sekä yleiset toteuttamisedellytykset että yksittäisten valvontatoimien onnistuminen. Toiminnan kannalta salattavia tietoja ovat esimerkiksi valvontaviranomaisen tarkastussuunnitelmat, tarkastusmenetelmät ja tarkastusajankohdat. Yllätystarkastusten avulla on mahdollista tutkia etenkin kilpailu- tai verotuslainsäädännön noudattamista. Julkisuuden ulkopuolelle on syytä jättää usein myös tarkastuksen suorittamisen jälkeinen vaihe. Tällä suojataan ilmoittajan ja viranomaisen välistä luottamuksellista suhdetta ja turvataan viranomaisen tiedonsaantia myös jatkossa. Ilmoittajan henkilöllisyyden salaaminen voi olla tärkeää esimerkiksi työsuojeluun liittyvissä asioissa. Erikseen on säädetty salassa pidettäväksi tieto rikosilmoituksen tekijästä.

Tiedonantajan luottamuksen suoja voi koskea myös julkishallinnon tietohuoltoa. Tällä mahdollistetaan se, että viranomainen voi saada tietoja tilasto- ja tutkimustarkoituksiin. Nimenomaan vapaaehtoisesti tässä tarkoituksessa annettuihin tietoihin liittyy ehdoton salassapitovelvollisuus.

Valvontatietojen julkisuus. Elintarvikevirasto ei voinut valvontaviranomaisena salata tutkimusta, jossa selvitettiin geenitekniikalla muunneltujen aineosien esiintymistä elintarvikkeissa ja ainesosien näkymistä pakkausmerkinnöissä, tuloksia. Tutkimustulosten epävarmuus ei ollut käypä peruste. Elintarvikeviraston lakisääteisenä tehtävänä on valvoa pakkausmerkintöjä ja huolehtia siitä, etteivät sen tekemät tutkimukset estä tuotteiden liikkuvuutta. (KHO 1065/5.5.2006)

Tarkistusraportti liitteineen. Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen oli luovutettava tarkistusraporttinsa yksityiskohtaiset liitteet. Tietojen luovuttaminen ei vaarantanut viranomaisen tarkastustoiminnan mahdollisuuksia tulevaisuudessa, koska tietojen luovuttaminen tarkastuskeskukselle ei perustu vapaaehtoisuuteen. Tietojen luovutus ei voinut myöskään aiheuttaa tarkastuksen kohteena olleelle yksittäiselle elinkeinonharjoittajalle lain tarkoittamaa merkittävää vahinkoa, jos se oli toiminut vastoin siemenkauppalakia. Valvontaraporttien liitetiedoissa ei myöskään ollut kyse henkilötietolain pohjalta salattavista henkilötiedoista, koska ne liittyivät yksityishenkilöidenkin kohdalla ammatin harjoittamiseen. Kysymys ei ollut myöskään esitutkintaa varten laadituista asiakirjoista, koska ko. asiakirjat olivat tarkastuskeskuksen hallussa. (KHO 56/12.1.2007)

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomuksen tiedot olivat salassa pidettäviä siltä osin, kun ne sisälsivät liike- tai ammattisalaisuuksia tai niiden luovuttaminen olisi aiheuttanut taloudellista vahinkoa käynnissä olevalle elinkeinotoiminnalle. Tarkastusvirastolla ei ollut velvollisuutta selvittää, olivatko nämä oikeudet yrityksen osalta lakanneet, ellei toiminnan lakkaaminen ilmennyt tarkastuskertomuksesta tai ollut muutoin tarkastusviraston tiedossa. Samoin yksityishenkilöiden taloudellista asemaa koskevat tiedot olivat salassa pidettäviä. Kysyjää itseään tai hänen elinkeinotoimintaansa koskevien tietojen salattavuus ei ollut esteenä niiden luovuttamiselle hänelle itselleen. (Helsingin HAO 02/0675/2 /25.10.2002)

Kartellista tehty ilmoitus. Kartellista ilmoittaneen elinkeinonharjoittajan Kilpailuvirastolle antamat tiedot ja asiakirjat olivat kaikilta osin salassa pidettäviä. Asiakirjojen julkaiseminen olisi voinut vaarantaa kartellitapauksen tutkinnan. (KHO 883/12.4.2006)

Selvityspyynnön allekirjoittajat. Tieto tietosuojavaltuutetulle jätetyn selvityspyynnön allekirjoittajista oli pidettävä salassa asianosaiselta, jonka toimintaa selvityspyynnö oli koskenut. (KHO 44/13.1.1992)

Ilmianto väärinkäytösepäilystä. Työ- ja elinkeinotoimistolle oli tehty ilmoitus mahdollisesta työttömyysturvan väärinkäytöksestä. Epäilyn kohteena ollut henkilö oli oikeutettu saamaan ilmiannosta laaditun asiakirjan, josta ilmeni ilmiannon tekijä, koska työ- ja elinkeinotoimistossa oli vireillä epäillyn henkilön oikeutta, etua tai velvollisuutta koskeva asia. Henkilö tarvitsi pyytämänsä tietoa vahingonkorvausvaatimuksen esittämiseksi. (Rovaniemen HAO 00076/09 /1203 /5.3.2010)

Lastensuojeluilmoituksen tekijät. Lastensuojeluilmoituksen kohteella oli asianosaisena oikeus saada tietää ilmoituksen tehneiden henkilöllisyyden, koska tiedot olivat voineet osaltaan vaikuttaa sijaishuoltoon koskevan asian käsittelyyn. Sillä ei ollut merkitystä, että ilmoituksen tehneet olivat halunneet salata henkilötietonsa, tai että heihin voitaisiin kohdistaa rikos- tai vahingonkorvaustoimenpiteitä. Kunnan sosiaali- ja terveystaloutta ei ollut kyennyt osoittamaan, että erittäin tärkeä yleinen etu, lapsen etu tai muu erittäin tärkeä yksityinen etu olisi vaarantunut tietojen luovutuksen vuoksi. (Oulun HAO 04 /0214/2 /28.4.2004)

Viranomaisen saama nimetön kirje. Ministeriön oli annettava tietoja erään viraston pääjohtajan terveydentilasta kertovasta nimettömästä kirjeestä. Kyseessä ei ollut terveydenhuollon toimittama asiakirja, eikä yksityisyydensuoja kata kuvausta henkilön virkatehtävien hoidosta. (KHO 1575/1/08)

Tutkintapyyntöön johtanut ilmoitus. Ilmiannon kohteena ollut henkilö oikeutettiin saamaan tiedon ilmiannon tekijästä. Ympäristökeskuksessa oli merkitty muistiin puhelimella tehty ilmoitus ruoppauksesta, jonka perusteella viranomainen oli valvontakäynnin seurauksena tehnyt tutkintapyyntö poliisille. Oikeuden mukaan tiedon antaminen ilmoituksen tehneestä henkilöstä saattaisi vaarantaa ilmoitusten saamisen vastaisuudessa. Henkilö oli kuitenkin asianosainen, kun asiakirjojen perusteella ilmoitus on voinut vaikuttaa hänen asioidensa käsittelyyn. Ympäristökeskus oli toiminut väärin rajoittaessaan ilmiannon kohteen tiedonsaantia. (KHO 1468/1/08)

Epäilyn jääviys. Epäilyn kohteena oleva henkilö on jäävi oman tapauksensa käsittelyssä. Tapauksessa lehti oli kirjoittanut kriittisen jutun yllähallituksen pääjohtajasta, minkä jälkeen tämä oli ojentanut lehdelle erään lausunnon antanutta virkamiestä. Epäilyn kohteena ollut pääjohtaja oli kuitenkin asiassa osallinen ja siksi jäävi. (EOA 4032/2006)

Keskeneräinen tutkimus. Kilpailuvirastolla oli oikeus salata kartellitutkimukseen liittyvät asiakirjat tutkimuksen ollessa kesken. Tietojen luovuttaminen olisi voinut vaarantaa valvonnan toteutumisen. Salassapito oli oikeutettua myös yhtiön työntekijöiden, edustajien ja muiden henkilöiden haastattelumuistioiden ja -nauhoitusten sekä viraston yhtiöstä saamien asiakirjojen kohdalla. **(Turun HAO 07/0779/2 /14.11.2007)**

Viranomaisen vapaa tiedonvaihto. Viranomaisten keskinäisiä sähköposteja ja muita vapaamuotoisia tiedotteita ei tarvinnut luovuttaa niitä pyytäneelle, koska vapaan mielipiteenvaihdon turvaamista viranomaistoiminnassa pidettiin tärkeänä yleisenä etuna. Tapauksessa kunnan päiväosaston toisiin tehtäviin siirretty työntekijä oli pyytänyt kunnan henkilöstöjohtajalta ja sosiaali- ja terveyslautakunnan jaostolta työyhteisön hajottamiseen liittyviä muistioita, pöytäkirjoja, sähköpostiviestejä, kirjelmiä ja selvityksiä. Asiaa käsitellyistä tapaamisista ei ollut tehty muistioita eikä pöytäkirjoja, mutta pyytäjällä oli asianosaisena oikeus saada tieto virkakäyttöön sellaisenaan sopivasta "Henkilöstökeskuksen selvitys kyseisen päiväosaston työyhteisöongelmaan" -asiakirjasta siltä osin, kuin asiakirja ei sisältänyt esimerkiksi tärkeän yksityisen edun osalta salassa pidettäviä asioita. **(Helsingin HAO 05/0545/2 ja 05/0546/2 /23.6.2005)**

24. Yksityisyyden suoja

Julkisuuslaissa määritetään erikseen salassa pidettäväksi erää henkilökohtaisiin oloihin liittyvät asiakirjat ja tiedot. Suojan piiriin kuuluvat henkilöiden elintavat, poliittinen tai uskonnollinen vakaumus, yksityiselämässä esitetyt mielipiteet, yhdistystoiminta, harrastukset ja perhe-elämä. Vastaavasti suojan ulkopuolella jää erimuotoinen roolisdonnainen toiminta esimerkiksi julkisessa tehtävässä, poliittisessa luottamustehtävässä tai yhdistyksen toimihenkilönä. Salassapidon tarvetta korostaa se, että viranomaisille kertyy varsin paljon tämääntapaisia tietoja mm. etuuksien käsittelyn, tukipalvelujen myöntämisen ja saatujen selvitysten yhteydessä.

Yksityisyydensuojan tavoitteena on estää julkisuusperiaatteen käyttö vahingoittamistarkoituksessa. Ongelmallisia henkilötietoja sisältävät erityisesti viranomaisten rikos- ja esitutkintaan liittyvät asiakirjat. Ongelmia voi aiheuttaa perätön kantelu tai rikosilmoitus, tieto esitutkinnasta tai kantelu yleisille laillisuusvalvontaviranomaisille. Sääntelyn suoja voi olla tarpeen kantelun kohteen ja rikoksesta epäillyn lisäksi muillekin asiaan osallisille.

Rikoksen selvittämisessä julkisuuden ulkopuolelle jäävät pääsääntöisesti rikosasian käsittelyn yhteydessä paljastuvat arkaluonteiset yksityiselämän tiedot. Tietojen kohteena voi olla epäilty, syytetty, tuomittu, todistajana kuultu tai uhri. Tuomitun kohdalla pyritään turvaamaan hänen mahdollisuutensa sopeutua takaisin yhteiskuntaan.

Syytetyn oikeuspsykiatriseen mielentilatutkimukseen liittyviä tietoja voidaan salata myös tutkittavan läheisistä. Rikoksentekijän henkilötutkinnan kohdalla salattavat tiedot voivat liittyä sosiaaliseen tilanteeseen, perheoloihin, koulutukseen tai terveydentilaan. Yhdyskuntapalvelun soveltuvuusselvityksessä vastaavia tietoja voivat olla toimeentuloa, päihteiden käyttöä, työkokemusta tai asevelvollisuutta koskevat tiedot. Tiedoilla ei saa olla liitännä julkiseksi tulevaan oikeudenkäynnin materiaaliin, ellei jokin painava yleinen etu tätä edellytä.

Uhria koskevien tietojen salaamisella pyritään turvaamaan hänen oikeuksiaan, muistoaan tai läheisten tunteita. Salassapidon merkitys korostuu erityisesti väkivalta- ja seksuaalirikostapauksissa. Esitutkinta-asiakirjojen arkaluonteiset tiedot jäävät salaisiksi myös tutkinnan päätyttyä, ellei oikeus päädy julkisuuden kannalle jonkin painavan yleisen edun pohjalta. Erityisellä omaisten suojalla pyritään suojelemaan kuolleen muistoa ja onnettomuuden tai rikoksen uhrin omia. Tietoja (esimerkiksi uhrin kuvia) voidaan kuitenkin antaa, jos se on tarpeen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi. Usein kysymys on pelkästään julkisuuden myöhentämisestä, ei tiedon pysyvistä rajoittamisesta.

Salassapidon suhteen viranomaisella on kuitenkin mahdollisuus ottaa tapauskohtaisesti huomioon asian erityispiirteet. Tietojen julkistamista saattavat puoltaa erityisen painavat syyt, esimerkiksi henkilötietojen luovuttaminen etsintäkuulutuksen jälkeen. Kyse voi olla myös merkittävästä julkisen vallan käytöstä.

Tiedot voivat sisältyä viranomaisten ylläpitämiin rekistereihin tai olla luonteeltaan valokuvia tai muita henkilötuntemerkkitietoja. Identiteettitietojen suojalla pyritään ehkäisemään henkilöllisyysasiakirjojen väärentämistä ja valokuvien, henkilötuntemerkkitiedot tai muiden erityisten tunnisteen väärinkäyttöä. Tiedot voivat sisältyä passi-, henkilökortti-, vartija- järjestyksenvalvojarekistereihin. Erityinen tunniste voi olla sähköisen allekirjoituksen avain tai passin numero. Salassapito ei koske henkilötunnusta, joka on henkilön yleinen tunnistetieto ja pääosin julkinen tieto.

Salattavaan aineistoon kuuluvat myös hallintoviranomaisen rikosasiakirjat ja -rekisterit. Salassapidon kohteina ovat asiakirjatiedot tuomitusta, vangitusta tai muutoin vapautensa menettäneestä henkilöstä, kuten tutkintavangeista tai ulkomaalaislain pohjalta säilöön otetuista. Tiedonsaannille on erityisvaatimuksena se, ettei se aiheuta asianomaiselle vaaraa tai tiedonsaannille on perusteltu syy esimerkiksi vankeinhoidon tai kriminaalihuollon kannalta. Tietoja on mahdollista luovuttaa toisille viranomaisille niiden tehtävien suorittamiseksi. Tieto korvausten maksamisesta syyttömästi vangitulle tai tuomitulle ei kuitenkaan aiheuttane vaaraa asianomaiselle.

Hätäkeskuksen hälytystiedotteet. Toimittajille ei saisi luovuttaa automaattisesti (www.112info.fi -palvelun) hälytystiedotteiden mukana kansalaisten tarkkoja osoite- tai henkilötietoja, jotta yksityisyydensuojaa ei rikottaisi. Kansalaisten tietoja olisi käsiteltävä asiaan kuuluvalla luottamuksella koska he mieltävät hälytyspalvelut usein hoitoketjun ensimmäiseksi lenkiksi. **(EOA 3185/2005)**

Henkilötunnus. Maistraatilla oli oikeus kieltäytyä luovuttamasta tietoa toisen henkilön henkilötunnuksesta virkarikossyytteen nostamista varten. Henkilötunnusta ei saa luovuttaa ilman henkilön omaa suostumusta, mikäli muu yksilöintitieto tai useat yksilöintitiedot yhdessä riittävät tunnistamisessa. Tapauksessa luovuttaminen ei ollut tarpeellista, kun haastehakemusta käsittelevällä viranomaisella oli mahdollisuus käyttää yksilöinnin varmistamisessa väestötietojärjestelmää. **(Helsingin HAO 07/1779/2 /11.12.2007)**

Sähköpostiosoite. Sähköpostiosoite on henkilötieto, jonka julkaiseminen edellyttää luvan saamista. Mikäli esimerkiksi yhdistys haluaa julkaista jäsentensä sähköpostiosoitteita jäsenlehdessä, yhdistyksen kotisivuilla tai sähköpostiosoitteistana, asiasta on saatava suostumus ja sähköpostin käyttäjiä on lisäksi informoitava. Tällainen henkilötieto on myös käyttötarkoituksidonnainen: yhdistystoimintaa varten kerättyä henkilötietoa saa käyttää vain yhdistystoiminnassa. **(TSV 1218/45/2000)**

Vaalikyselyn nimi- ja osoitetiedot. Väestörekisterikeskuksella ei ollut perusteita evätä henkilöiden nimi- ja osoitetietoja koskevaa tietopyyntöä eduskuntavaalien vaalipäivänä puhelimitse toteuttavaa *exit poll* -kyselyä varten. Toimitus oli pyytänyt väestötietojärjestelmästä 10000 matkapuhelinnumeron omistajatietoja, jotka Väestörekisterikeskus oli evännyt kotirauhaa ja yksityisyyden suojaa rikkovana. Kieltäytymistä oli lisäksi perusteltu vaalilain ja Euroopan komission vaalien toimittamista koskevien sääntöjen vastaisena, koska tietojen luovuttaminen oli saattanut vaikuttaa vaalitulokseen. Hallinto-oikeuden mukaan vaalilaki koskee kuitenkin vain äänestyspaikkaa ja sen välitöntä läheisyyttä eivätkä Euroopan komission säännöt estä tietojen luovuttamista. Tekstiviestin muotoinen tiedustelu ei olisi loukannut kotirauhaa tai yksityisyyttä, ja lisäksi viesteihin vastaaminen olisi ollut vapaaehtoista. Suomessa vaaliennusteiden ja muiden vastaavien galluppien julkaiseminen ei ole kiellettyä. **(Helsingin HAO 07/0655/2 /26.11.2007)**

Vaalien tulospalvelu. Pienten äänestysalueiden äänestäjien käyttäytymisestä kertova tieto vaalien tulospalvelussa saattoi heikentää vaalisalaisuutta, kun tuli mahdolliseksi saada selville, ketä ehdokasta yksittäinen henkilö ei ollut äänestänyt. Oikeusasiamiehen mielestä asiasta tulisi säätää lailla yksityisyyden suojan vuoksi. **(OKA 1222/1/04 /7.2.2005)**

Viranhaltijan yksityisyydensuoja. Lääninhallitus oli luovuttanut toimittajalle kopion rehtorin toimintaa koskevasta kantelukirjelmästä, mutta kantelun kohteena olleen mielestä kirjelmän luovuttaminen aiheutti hänelle henkilökohtaista vahinkoa. Hallinto-oikeuden mukaan kyse oli rehtorin toiminnasta julkisen viran hoitamisessa, kun tämä oli opetussuunnitelman muutosta koskevassa asiassa. Kantelukirjelmä ei sisältänyt rehtorin tai kenenkään muunkaan yksityisyydensuojaan kuuluvia tietoja. (Turun HAO 00999/09/1203 /21.1.2010)

Viranhaltijan yksityiselämä. Viraston pääjohtajan nimitykseen liittyvää selvitystä tämän käyttäytymisestä viraston tiloissa vietetyissä pikkujouluissa ei voitu salata sillä perusteella, että selvitys sisälsi tietoja pääjohtajan henkilökohtaisista oloista. Tilaisuus ei myöskään kuulunut pääjohtajan päällikköaseman vuoksi hänen yksityiselämäänsä. Viranomaisen oli evännyt tiedonsaannin sillä perusteella, että pikkujoulujuhla oli työyhteisön vapaa-ajan tilaisuus, jonka aikana esitetyissä mielipiteissä, muussa kommunikaatiossa tai osanottajien käyttäytymisessä ei ollut kyse julkisen vallan käytöstä. **(KHO 3496/31.12.2002)**

Viranhaltijan kirjallinen varoitus. Kunnallisen lastensuojelulaitoksen johtajan saama kirjallinen varoitus ei ollut kuntalain mukaan salassa pidettävä henkilötieto. Salassa pidettävä on nimikirjalain mukaan vain tieto henkilölle tuomitusta rangaistuksesta. Vaikka kirjallista varoitusta koskeva tieto olikin sinällään julkinen, henkilöstöasioista tietoja annettaessa olisi kuitenkin otettava huomioon myös perusoikeutena turvattua yksityiselämän suojaa koskevat säännökset. **(EOA 828/4/00)**

Kantelun kohteiden yksityisyys. Oikeusturvakeskuksella ei ollut perusteita kieltäytyä luovuttamasta kansanedustajalle hänen pyytämäänsä asiakirjaa, joka sisälsi työryhmän asiantuntijalausannon oikeuskanslerivirastossa käsiteltävänä olleesta kanteluasiasta. Salaamista ei voitu perustella osallisille aiheutuvalla vahingolla. Koska kyseessä ei ollut asiakirja, jonka olisi voitu katsoa olevan ehdottomasti salassa pidettävä kanteluasian ratkaisemiseen saakka, viranomaisen olisi pitänyt arvioida asiakirjakohtaisesti tiedon antamisesta aiheutuva haitta säännöksessä suojatuille eduille. Kantelun kohteena olleet henkilöt kuuluivat Helsingin yliopistollisen keskussairaalan ylimpään luottamus- ja virkamiesjohtoon, ja tällaiseen asemaan kuului sietää tietynasteista julkista arvostelua. Julkisuuslain esitöissä mainitulla ilmaisulla "vahingon aiheuttamisesta ilman painavaa syytä" viitataan paitsi kantelun ilmeiseen perusteettomuuteen, myös tarpeeseen käsitellä yhteiskunnallisesti merkittäviä kysymyksiä. Kyseistä tapausta oli pidettävä yhteiskunnallisesti merkittävänä kysymyksenä, koska kanteluun liittyvissä asioista käytiin tapahtuma-aikana laajaa keskustelua. Koska eduskunnan tehtäviin kuuluu myös julkisen hallinnon valvonta, kansanedustajan asema oikeutti tulkitsemaan hänen tiedonsaantioikeuttaan tavanomaista laajemmin. **(EOA 1699/4/00)**

Tuomareiden järjestöjäsenyys. Yksittäisen tuomarin kuuluminen vapaamuurarien järjestöön on julkinen tieto. Tuomarin virassa toimivan tai virkaa hakevan on ilmoitettava kuulumisensa aatteelliseen järjestöön tai muuhun aatteellisesti sitovaan toimintaan. **(EOA 2709/2000)**

Kuntien verkkotiedottaminen. Kunnat eivät saisi julkaista verkkosivuillaan ihmisten yksityisyydensuojaan kuuluvia tietoja määräämättömiä aikoja. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi viranhaltijoiden terveystiedot ja tiedot siirtymisestä työkyvyttömyyseläkkeelle tai äitiysvapaalle. Verkkosivuilla on lisäksi julkaistu nimillä mainiten oppilaiden koulupaikkapäätöksiä niin, että pöytäkirjat ovat sisältäneet tietoja myös hakijoiden olosuhteista. **(EOA 441/2005)**

Pöytäkirjan liitetiedot. Viranomaiset eivät saisi julkaista asiakirjojensa liitteinä yksityisyyden suojaan kuuluvia tietoja. Tämän tapaisissa tilanteissa yksityisyyden suojaa koskeva perusoikeus on painavampi kuin hallinnon julkisuusperiaatetta turvaava perusoikeus. **(EOA 1835/1999)**

Viranomaisen verkkodiaari. Asianhallintajärjestelmään kuuluva diaari on henkilötietolain tarkoittama henkilörekisteri, siltä osin kuin se sisältää luonnollisia henkilöitä koskevia tietoja. Viranomaisen henkilörekisteriin kuuluvien henkilötietojen vieminen verkkoon voi olla mahdollista asianosaisen yksiselitteisen suostumuksen lisäksi myös asiaa koskevan minimisäännöksen perusteella. Julkisuuslain yleinen tiedottamisvelvoite ei tällaiseen luovuttamiseen kuitenkaan oikeuta. Tiedottamisvelvollisuuden toteutumisen kannalta riittää, että julkisia tietoja sisältävät asiakirjat ovat nähtävillä ja kopiot saatavilla pyydettyäessä. **(TSV 2235/49/2007)**

Vihkimispäivämäärä. Viranomaisen olisi pitänyt kertoa tiedonpyytäjälle kysytyn henkilön vihkimispäivämäärä. Tietopyynnön kohteena ollut maistraatti ei ollut tuonut esille kielteistä kantaansa perustelevia seikkoja ja tieto oli ollut sinänsä tarpeellinen ilmoitettuun käyttötarkoitukseen eli toimittajan haastatteluaan varten tarvitsemaansa täsmennykseen. Maistraatti oli kieltäytynyt tiedon kertomisesta, koska se oli epäillyt tiedon luovuttamisen loukkaavan henkilön yksityisyyden suojaa. **(Helsingin HAO 07/1090/2 /21.8.2007)**

Parisuhteen rekisteröinti. Tietoa siitä, onko yksittäinen parisuhde ylipäätään rekisteröity, ei ollut salassa pidettävä. Parisuhteen rekisteröimistä voidaan pitää osoituksena keskinäisestä yhteenkuuluvuudesta avioliiton tavoin. Tapauksessa tietoja pyydettiin julkisuuden henkilön mahdollisesta rekisteröidystä parisuhteesta. Pynnön tehnyt toimittaja oli ilmoittanut tarvitsevansa tietoa työssään. **(Helsingin HAO 00046/08/1203)**

Poliisin kuvamateriaali. Poliisin etsintäoperaatioihin liittyvien kuvien julkisuus on tulkinnanvaraista. Kuvien luovuttamisessa ei välttämättä ole kysymys suoranaisestä virkarikkeestä, mutta tällaisen kuvamateriaalin luovuttamisesta olisi käytävä ennakoon keskusteluja esimiestasolla. Tapauksessa poliisi oli luovuttanut lehdelle joitakin valokuvia etsiessään dementoituneita ihmisiä. Kyseiset henkilöt oli löydetty huomattavan kurjista olosuhteista. Kuvat luovuttanut viranhaltija oli ilmoittanut tarkoituksensa yleisen keskustelun herättämisen. **(EOA 1049/1998)**

25. Taloudellinen asema

Julkisuuslaki antaa mahdollisuuden salata joitakin henkilön taloudelliseen asemaa koskevia tulo- ja varallisuustietoja.

Suoja riippuu kuitenkin tilanne- ja roolisdonnaisista seikoista, ja ne voivat liittyä sopimuksen tekoon, sopimussuhteeseen ja velkojan riskeihin. Etuuksien ja tukien, kuten sairausvakuutuksen tai toimeentulotuen käsittelyn kohdalla tiedot ovat salassa pidettäviä, koska asia, jonka yhteydessä tiedot saadaan, on salassa pidettävä.

Taloudellisessa asemassa kyse on henkilön taloudesta kokonaisuudessaan, kuten päätoimen palkasta ja kokonaisvarallisuudesta, mutta ei kuitenkaan mistä tahansa henkilön saamaa tuloa koskevista tiedoista. Kokonaisvarallisuus kuvaa omaisuuden arvoa, mutta julkista tästä on vain osa, kuten kiinteistöjen ja osakkeiden omistus. Verotustietojen julkisuus verotuksen päätyttyä koskee verotuksen lopputulosta: ansiotuloa, pääomatuloa, verotettavaa tuloa, veroja ja maksuja. Julkisia asiakirjoja ovat ulosottohakemus, ulosottomiehen päätös ja toimituksia koskevat pöytäkirjat. Salassa pidettäviä ulosottoviranomaisen asiakirjoja ovat kuitenkin ulosotto selvitykset.

Henkilön taloudellista asemaa koskevia tietoja säädelään myös erityislainsäädännössä, kuten osakeyhtiölaissa ja laissa arvo-osuusjärjestelmästä. Arvopaperimarkkina laissa säädelään julkisiksi osakkeiden ja optioiden omistus sekä arvopaperin omistaja tai liikkeelle laskeneen yhteisön jäsenyys. Julkisia rekistereitä ovat kaupparekisteri, kiinteistötietojärjestelmä, yritys kiinnitysrekisteri, avioehtosopimusrekisteri ja velkajärjestelyrekisteri. Nimikirjalaki määrittää julkisyhteisön palkkatiedot julkisiksi.

Kansanedustajan sopeutumiseläke. Kansaedustajien sopeutumiseläkettä saavien nimet eivät olleet salassa pidettäviä tietoja. Salassa pidettäviä tietoja olivat kuitenkin maksetun eläkkeen määrä ja sen perusteena olleet tulot. **(KHO 2746/19.10.2006)**

Tieto taloudellisesta asemasta. Tieto kaupunginjohtajalle maksettavasta lisäeläkkeestä oli julkinen. Lisäeläke ei ollut julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 23 kohdassa tarkoitettu tieto kaupunginjohtajan vuosituloista tai kokonaisvarallisuudesta, eikä se muutoinkaan riittänyt kuvaamaan kaupunginjohtajan taloudellista asemaa. **(Turun HAO 09/0579/2)**

Testamentti ja perukirja. Testamentti ja maistraatin päätös perukirjan osaksluettelon vahvistamisesta olivat julkisia asiakirjoja. Testamentti ei sisältänyt kenenkään taloudellista asemaa koskevia tietoja. Sen sijaan perukirja sisälsi tietoja henkilön kokonaisvarallisuudesta ja oli salassa pidettävä. Salassapitovelvollisuus ei riipu siitä, onko salauksella suojattava henkilö elossa vai ei. Salassapito päättyy, kun laissa säädetty salausaika on päättynyt. **(Hämeenlinnan HAO 08/0572/3 /6.10.2008)**

Taloudellinen asema ja terveydentila. Henkilön taloudellista asema ja terveydentilaa koskevat tiedot ovat julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä, eikä niitä olisi saanut sisällyttää viranomaisen asiakirjoihin. Tapauksessa ympäristölautakunnan esityslistan tekstiin, päätöspöytäkirjaan ja verkkosivuille oli jäänyt tällaisia tietoja, jotka lisäksi päätyivät lehdistölle. (AOK 1415/1/02/18.5.2004) Toisessa tapauksessa Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta oli julkaissut internetissä henkilötietoja sisältävän oikaisuvaatimuksen liitteineen ja siihen liittyvän hallituksen päätöksen. Päätöksen yleisissä perusteissa ei esiintynyt henkilökohtaista yksityisyyden suojaa loukkaavia tietoja, mutta oikaisuvaatimuksen liitteissä oli taloudellista asemaa koskevia seikkoja, joiden salassapitoa olisi pitänyt harkita. **(OKA 1198/1/04 /28.3.2006)**

26. Sosiaali- ja terveydenhuolto

Tiedot henkilöiden asiakassuhteesta sosiaalihuollossa tai työhallinnossa kuuluvat ehdottoman salassapidon piiriin. Salassa pidettäviä ovat lisäksi kaikki terveydentilaa kuvaavat tiedot, kuten diagnoosit, vammaisuudet, hoitotoimenpiteet sekä seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen. Asiakkuutta koskevat salattavat tiedot liittyivät etuisuuksien saamiseen, tukitoimiin tai saatuihin palveluihin.

Sosiaali- ja terveyshuollossa salassapito on edellytys luottamukselliselle hoitosuhteelle. Logiikkana on, että jo asiakkuus sinänsä saattaa paljastaa henkilöistä arkaluonteisia tietoja. Salassapidon kohteena voi olla myös muu kuin varsinaisesti hoidettavana oleva henkilö, kuten esimerkiksi siittiöiden luovuttaja.

Salassapitovelvoite ulottuu sosiaalihuollon tai terveydenhuollon yksiköiden ohella myös muihin viranomaisiin. Salattavat tiedot voivat sisältyä tällöin esimerkiksi lääkäritodistuksiin, ruumiinavauspöytäkirjoihin tai pakkohoitoon toimittamista koskeviin läheteisiin.

Potilasvahinkolautakunnan ratkaisut. Potilasvahinkolautakunta kieltäytyi antamasta kopiot täysistuntoratkaisuista 2007–2009 niitä pyytäneelle lakitoimistolle. Sen mukaan lautakunnan ratkaisut koskivat yksittäisten potilaiden hoitoa ja sisälsivät tietoja heidän terveydentilastaan ja olivat tämän vuoksi salassa pidettäviä. Istuntoratkaisuissa ei annettu yleisiä soveltamissuosituksia potilasvahinkolain mukaisissa korvausasioissa. Oikeuden mukaan asiakirjoista voi antaa tietoja potilaiden tunnistetiedot peitettynä. Päätöksestä valittiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen. **(Helsingin HAO 06303/09/1203 /9.7.2010)**

Hoitoraportti. Isällä oli asianosaisena oikeus saada viranomaiselta tieto yksityisessä lastensuojelulaitoksessa laadituista tämän lasta koskevista hoitoraporteista. Raportit olivat sosiaalilautakunnan hallussa. **(KHO 1908/6.6.1996)**

Sosiaalihuollon sijoitusasiakirjat. Sosiaalihuollon johtajalla oli oikeus kieltäytyä luovuttamisesta tietoja salassa pidettävistä sosiaalihuollon asiakirjoista isälle, joka ei ollut tyttärensä huoltaja eikä siten asianosaisena oikeutettu tietoihin. Isä oli pyytänyt sosiaalihuollolta tyttärensä sijoittamista koskevia asiakirjoja. **(Helsingin HAO 07/0674/2 /24.5.2007)**

Vanhemman oikeus potilastietoihin. Isällä ei ollut oikeutta lapsensa potilaskertomukseen. **(KHO 126/1/08)** / Lapsensa pahoinpitelystä tuomittulla isällä ei ollut oikeutta lapsensa sairaskertomustietoihin. **(KHO 128/1/08)** / Tiedot koskivat henkilön terveydentilaa eikä isällä ollut asianosaisuuden perusteella oikeutta asiakirjan saamiseen. **(KHO 3509/1/07)** / Isälle, joka ei ollut lastensa edunvalvoja, ei tarvinnut luovuttaa tietoja lasten vuositileistä. **(KHO 2164/1/07)**

Sijaisperhe. Isällä ei ollut oikeutta saada asiakirjoja lapsensa sijoittamisesta sijaisperheeseen, koska isä ei ollut lapsen sijoittamis päätöksen tekohetkellä lapsen huoltaja. **(KHO 1171/08)**

Oikeuden antama tiedonsaantioikeus. Lasten isä oli pyytänyt entisen puolisonsa ja koulun ja sosiaalitoimen välisten yhteydenottojen asiakirjoja ja mahdollisia lastensuojeluilmoituksia. Tietopyyntö oli hylätty sillä perusteella, että isä ei ollut lastensa huoltaja. Samalla oikeuden päätökselle isälle oli kuitenkin annettu tietojensaantioikeus lastensa koulua ja terveydenhuoltoa koskevissa asioissa, joten hänellä oli asianosaisen asema ja siten oikeus saada pyytämänsä tiedot. **(Helsingin HAO 07/0556/2 /9.5.2007)**

Isän oikeus lasten tietoihin Lasten isä oli pyytänyt kaupungin perheneuvolasta tyttärtään koskevia asiakirjoja sillä perusteella, että hänellä on kärkeäoikeuden päätös saada tiedot lapsen päivähoitoon, kouluun ja terveydenhoitoon liittyvistä asioista. Perheneuvola oli kieltäytynyt vetoamalla siihen, että asiakirjat ovat osa sosiaalipalvelua eivätkä terveydenhoitoa. Näin ne olisivat salassa pidettäviä, ellei asiakas tai tämän laillinen edustaja anna tietojen luovuttamiseen lupaa. Huoltajana oleva äiti ei lupaa antanut. Hallinto-oikeus kumosi palvelujohtajan päätöksen, koska tietojensaantioikeus koskee siinä määrättyjä tietoja riippumatta viranomaisen hallinnonalasta. Asiakirjoissa ei kuitenkaan ollut mitään aihepiiriin liittyviä tietoja, eikä muita tietoja tarvinnut luovuttaa, koska huoltaja ei ollut antanut tähän lupaa. **(Helsingin HAO 07/0673/2 /24.5.2007)**

Täysikäisen lapsen tiedot. Täysikäisen lapsen sosiaalihuollon asiakirjoja ei tarvinnut luovuttaa vanhemmille, kun lapsi oli kieltänyt niiden luovuttamisen. Tietojen luovutus olisi ollut vastoin lapsen etua. Tapauksessa isä oli pyytänyt tyttärtään koskevia nuorisokodin hallussa olevia asiakirjoja. Pyyntö oli evätty, koska tuolloin 16-vuotias tytär oli kieltänyt tietojen luovuttamisen. Asia oli palautettu uudelleen käsittelyyn, koska päätöksessä ei oltu huomioitu isän oikeutta saada tietoja asianosaisena. Tytär on johdonmukaisesti kieltänyt tietojensa luovutuksen 16- ja 17-vuotiaana. Nyt hän oli jo täysi-ikäinen, eikä tietoja voitu luovuttaa ilman hänen lupaansa. Isän asianosaisen oikeutta tietoihin oli punnittava siihen nähden, oliko tietojen luovutus vastoin lapsen etua. Tällöin huomiota tuli kiinnittää lapsen ikään, kehitystasoon ja olosuhteisiin. **(Helsingin HAO 07/0758/2 /31.5.2007)**

Syy potilasasiakirjojen saamiseksi. Henkilö pyysi kuolleen isänsä potilasasiakirjoja, koska epäili hoitovirhettä ja katsoi tarvitsevansa asiakirjoja omien oikeuksiensa selvittämiseksi. Oikeuden mukaan perustelut olivat sinänsä perusteltavissa. Kuitenkaan henkilö ei ollut perustellut tarvettaan syyllä, joka olisi osoittanut asiakirjojen antamisen tämän edun ajamisen kannalta välttämättömäksi (potilaslaki 13 §), eikä henkilöllä ollut vireillä asiaa jonka nojalla hänellä olisi ollut asianosaisena oikeus pyytämiänsä tietoihin (julkisuuslaki 11 §). Oikeus hylkäsi kanteen. **(Helsingin HAO 03848/09/1203 /15.2.2010)**

Kuolemansyy. Edesmenneen henkilön omaisilla ja kuolinpesän osakkaalla ei ollut oikeutta saada potilasasiakirjoja kuolinsyy selvittämistä varten. Potilaslain mukaan potilasasiakirjoja voidaan luovuttaa vain henkilön omalla suostumuksella. Oikeuskirjallisuuden perusteella salassapitovelvollisuus ei lakkaa henkilön kuoltua. (Helsingin HAO 00/0613/2 /14.9.2000)

Kuolemansyy selvittäminen. Isällä oli lähiomaisena ja asianosaisena oikeus saada tietoonsa kuolleen poikansa sairauskertomusasiakirjat ja muut kuolemansyy selvittämiseksi tarpeelliset seikat. Tiedot oli annettava siitakin huolimatta, että potilas oli hoidon aikana hetimitä kieltänyt tietojensa antamisen lähiomaisilleen. (KHO 3196/27.7.1994) / Asiakirjojen antaminen kuoleman jälkeen lähiomaisen käyttöön ei ollut vastoin erittäin tärkeää yksityistä etua. Kuolleen potilaan lähiomaisille tuli antaa tieto kuoleman syystä ja siihen liittyvistä lääkärilausunnoista. Hoidosta oli tehty kantelu ja sen johdosta hankittu asiantuntijalääkärin lausunto. (OKA 7.4.1994)

Mielentilaselvitys. Vainajan omaiset eivät olleet julkisuuslain perusteella asianosaisia potilasasiakirjoihin kuolleen mielentilan selvittämiseksi. Potilaslain mukaan potilasasiakirjoja voidaan luovuttaa vain henkilön omalla suostumuksella ja oikeuskirjallisuuden perusteella salassapitovelvollisuus ei lakkaa henkilön kuoltua. Mielentilan selvittäminen olisi ollut omaisille tarpeen testamentin tulkintaerimielisyyksien takia. (Helsingin HAO 00/0408/2 /2.6.2000)

Perinnölliset sairaudet. Kuolleen omaisen potilasasiakirjojen saamiseksi on esitettävä pätevä syy. (KHO 788/1/09) / Tytär oli pyytänyt saada tutustua kuolleen äitinsä potilasasiakirjoihin etsiäkseen suvussa mahdollisesti periytyviä sydän- ja verisuonitautteja. Tytär ei ollut kuitenkaan esittänyt riittäviä perusteluja sille, miksi potilasasiakirjojen luovuttaminen olisi ollut välttämätöntä tyttären etujen tai oikeuksien selvittämiseksi tai toteamiseksi. (Oulun HAO 00978/08/1203)

Hoitovirhe. Hoitovirhettä epäillyt puoliso oli oikeutettu saamaan kuolleen miehensä potilasasiakirjat koska nämä olivat välttämättömät hänen etujensa ja oikeuksiansa selvittämiseksi ja toteamiseksi. Puolisolla ei ollut kuitenkaan oikeutta tietoihin siitä, ketkä olivat selanneet puolison sähköisiä potilasasiakirjoja. (Oulun HAO 01301/08/1203)

Sotavamma. Sota-arkisto oli menetellyt oikein hylätessään lesken tekemän asiakirjapyyntöön kuolleen puolisonsa sotavammoista. Leski ei ollut perustellut riittävän hyvin, miksi tiedot olisivat olleet tärkeitä tämän etujen ajamiseksi. Valtiokonttorissa vireille pannussa korvausasiassa valtiokonttori pyytää tarvitsemansa asiakirjat sota-arkistolta. (Vaasan HAO 00863/05/1203)

Eläkehakemuksen lääkärintilaus. Tiedon antaminen asianosaiselle häntä itseään koskevaan eläkehakemukseen liitetystä lääkärintilauksesta ei ollut vastoin erittäin tärkeää yksityistä etua. (KHO 1986 II 6)

Potilaan omat lokitiedot. Potilaalla saattaa olla oikeus tarkastaa omaa rekisteriään koskevat lokitiedot. Mikäli lokitietoa ei missään tapauksessa voida luovuttaa, viranomaisen on neuvottava tiedonpyytäjää virallisen päätöksen saamiseksi. Tapauksessa ylilääkäri oli evännyt henkilön pyynnön saada nähdä oman potilasrekisterin käyttäjätiedot, koska tämä ei ollut esittänyt vaadittavia perusteita tietojen saamiseksi. Ylilääkäri oli näin toimiessaan kuitenkin laiminlyönyt neuvontavelvollisuutensa, kun ei ollut ohjannut henkilöä tekemään asiassa julkisuuslain mukaista tietopyyntöä. (EOA 1433/2005)

Asiantuntijalääkärien henkilöllisyys. Asianosaisella oli oikeus saada tietää eläkevakuutusyhtiössä hänen asioidensa käsittelyyn osallistuneiden asiantuntijalääkärien nimet. Lisäksi hänelle oli luovutettava asian käsittelyyn liittyvä yhtiön hallituksen kokouspöytäkirja liitteineen. (KHO 2012/1/02)

Ymmärrettävä sairaskertomus. Potilaalla oli oikeus saada selvitys omasta terveydentilastaan, hoidon merkityksestä, eri hoitovaihtoehdoista ja muista hänen hoitoonsa liittyvistä tosiseikoista ymmärrettävällä tavalla. Potilaan oikeudesta tarkastaa itseään koskevia asiakirjoja on voimassa mitä henkilötietolain 26, 27 ja 28 §:ssä sekä lain 11 ja 12 §:ssä säädetään. (KHO 2469/3/02)

Röntgenkuvat. Asianomainen oli pyytänyt lääkärikeskukselta saada tarkistaa hampaistaan otettuja röntgen- ja diakuvia. Hänelle oli varattu tilaisuus tutustua kuviin keskuksen tiloissa tietynä aikana. Tästä potilas oli kieltäytynyt. Lääkärikeskus oli toiminut oikein varatessaan tiedonpyytäjälle viivytyksettä mahdollisuuden tutustua tietoihin. Viranomaisen on kuitenkin annettava siltä pyydyt tiedot tarvittaessa myös kirjallisessa muodossa. (Hämeenlinnan HAO 04/0039/3 /13.2.2004)

Raskaudenkeskeytys. Raskaudenkeskeytystä koskeva hakemus on ainoastaan äitiä koskeva potilasasiakirja. Asiakirjan ei voitu katsoa koskevan asiasta valittanutta miestä sillä perusteella, että tämä oli ilmoittanut olevansa kyseisen odottamattoman lapsen isä. (KHO 1842/1/08)

Työntekijän terveydentila. Työnantajalla ei ole asiaosaisen oikeutta saada tietoa työntekijän terveydentilasta. Tapauksessa ammatillisen aikuiskoulutuskeskuksen johtokunnalla ei ollut asianosaisen oikeutta tutustua johtokunnan valvonnan alaisen aikuiskoulutuskeskuksen opettajan terveydentilaa koskevaan lääkärintodistukseen. (EOA 23.3.1992)

Valtuutus asianosaiselta. Tietopyynnön tehneen toimittajan olisi pitänyt saada asianosaiselta kirjallinen valtuutus ja tehdä sen pohjalta viranomaiselle kirjallinen tietopyyntö varmistuksen siitä, onko Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle jätetty asianosaisen kantelukirjoitus, josta hän oli saanut kantelijalta aiemmin kopion. Puhelimitse pyydettyä tietoa potilaan hoitosuhteesta ei voitu luovuttaa. Potilasasiakirjoihin sisältyvät tiedot ovat salassa pidettäviä, eikä viranomaisen diaarimerkinnöistään saa antaa tietoja, jos ne sisältävät salassa pidettävää tietoa potilaasta ja hänen hoitosuhteestaan. Tietopyyntöä ei olisi voitu toteuttaa paljastamatta salassa pidettäviä tietoja potilaasta ja hoitosuhteen olemassaolosta. Kantelijan nimi ja kantelun saapumisaika eivät sen sijaan olleet salassa pidettäviä tietoja. **(EOA 18.6.1998)**

Työkyvyttömyyseläkeläiset. Kyse oli erilaisia eläkkeitä koskevasta päätösluettelosta, jonka Ahvenanmaan maakuntahallitus oli julkaissut verkkosivuillaan. Työkyvyttömyyseläkettä koskevien tietojen liittäminen nimien yhteyteen loukkasi eläkkeen saajien yksityisyyttä. Tiedot liittyivät terveyden- ja sairaanhoitoon ja sisälsivät sellaista informaatiota henkilöiden yksityisistä olosuhteista, että tiedon antaminen saattoi olla heille ja heidän omaisilleen vahingollista tai epämieluisaa. Eläkepäästösten yhteydessä olleiden henkilöiden nimien välittäminen internetissä ei ollut myöskään yleisten asiakirjojen julkisuutta koskevassa maakuntalaissa säädetyn hyvän rekisteröintitavan mukaista. **(AOK 462/1/06 /14.5.2008)**

”Sairauden” tarkempi kuvaus. Kunnan ympäristölautakunnan asialistalla mainittu valittajan ”sairaus” oli huonompi ilmaus kuin esimerkiksi angiina. Sairaus voi tarkoittaa vakavampakin terveydentilan ongelmaa. Lautakunta ei kuitenkaan toiminut lain vastaisesti mainitessaan valittajan sairaudesta samassa yhteydessä, kun se käsitteli eläinten aiheuttamia haittoja, vaikka asiassa olisikin voitu käyttää toisenlaista sanavalintaa. **(EOA 859/2002)**

Lääkärintodistus. Kunnan holhouslautakuntaa oli luovuttanut pankille yksityishenkilön uskotun miehen määräämiseksi hankitun lääkärintodistuksen. Viranomaisen olisi pitänyt pitää salassa lääkärintodistus tapauksessa, jossa pankin ja asiakkaan omaisten välillä oli syntynyt erimielisyyttä raha-asioiden hoitamisesta. **(AOK 203/1/89 /26.1.1990)**

Aloitteentekijän tunnistaminen. Kunnan sosiaalitoimelle aloitteen tehneen henkilön sähköpostiosoitetta ei tarvinnut luovuttaa, koska kyseessä oli sosiaalihuollon asiakirja, joka sisälsi tietoa sosiaalihuollon asiakkaasta ja oli tämän vuoksi salassa pidettävä. Asiakirja sisälsi epäsuoran tiedon siitä, että aloitteen tekijä oli sosiaalihuollon asiakas. Sosiaalitoimen päätös oli ollut virheellisesti esillä kunnan nettisivuilla, joissa oli näkynyt myös aloitteentekijän nimi. Tapahtunut virhe ei kuitenkaan velvoittanut kuntaa luovuttamaan pyydettyjä yhteystietoja. **(KHO 3607/1/07)**

Poliisin luovuttamat tiedot. Poliisi ei saa luovuttaa ulkopuolisille omassa toiminnassaan selville saamiaan terveystietoja. Poliisi oli antanut vuokranantajalle tietoja asuntoon tekemistään poliisitehtävistä, ja samassa yhteydessä kertonut myös asunnon haltijan terveysongelmista. **(EOA 2545 /2000)** Vastaavassa tapauksessa poliisi oli luovuttanut poliisin omaan työsuojelukäyttöön kirjaamia tietoja henkilön terveydentilasta oikeudenkäynnissä, jossa tämä oli syyttänyt valtiota aiheuttomasta vapaudenriistosta. Valtion edun valvonta ei olisi edellyttänyt poliisilta terveydentilaa koskevien tietojen julkittamista. **(EOA 2215/2000)**

Yksityissairaaloiden potilasvahinkoratkaisut. Yksityisten sairaaloiden sairaalakohtaiset potilasvahinkoratkaisut ovat salassa pidettäviä tietoja. Tapauksia tilastoiva Potilasvakuutuskeskus ei ole julkisuuslain tarkoittama viranomainen, vaan yksityisten toimijoiden yhteenliittymä. Keskus ei myöskään ollut käyttänyt julkista päätös- tai määräysvaltaa laatiessaan vahinkoratkaisuja käsitteleviä tilastoja. Hallinto-oikeus oli aiemmin määrännyt yksityissairaaloiden plastiikkakirurgisia toimenpiteitä koskevat sairaalakohtaiset potilasvahinkotilatot julkisiksi. **(KHO 498/1/07)**

27. Soveltuvuusarviointi ja opetus

Henkilöiden ominaisuuksien tai piirteiden suojaamiseksi voidaan pitää salassa asiakirjoja, jotka sisältävät tietoja henkilölle suoritetuista psykologisista testeistä, oppilasvalinnoista, soveltuvuuskokeista tai niiden tuloksista. Kyse voi olla myös asevelvollisten sijoittumisarvioinneista tai työntekijän valintaa tai palkkauksen perustetta varten tehdyistä henkilöarvioinneista. Salassapidon tarve on korostunut tulosjohtamisen, kannustuspalkkauksen ja soveltuvuustestien yleistymisen seurauksena julkishallinnossa. Kyse on sekä henkilöiden yksityisyydensuojasta että julkishallinnon eduista työnantajana.

Henkilökohtaisia ominaisuuksia kuvaavia tietoja sisältyy myös asiakirjoihin, jotka liittyvät opetukseen ja oppilashuoltoon. Koesuorituksissa tällaiset tiedot liittyvät koeverastuksiin ja niiden sanallisiin arviointeihin. Pääsääntöisesti yksittäisen koesuorituksen arvosana on salassa pidettävä, mutta tieto hyväksytystä koesuorituksesta on julkinen. Oppilaitosten numeraaliset todistukset ovat julkisia, ja esimerkiksi ”hyvät tiedot” mielletään tässä yhteydessä numeraaliseksi arvosanaksi. Kuitenkin esimerkiksi yliopistojen ilmoitustauluilla on mahdollista listata koesuoritukset (ei-sanallisine) arvosanoineen, koska ne sisältyvät sellaisenaan tutkintotodistukseen, joka on julkinen. Ylioppilastutkimuksen massamuotoisuus, erityispiirteinen tarkastus- ja arviointijärjestelmä sekä arvostelun kireä aikataulu ovat johtaneet siihen, että nyt ko. lainkohdassa on erityinen suoja sensorien koulukohtaiselle työnjaolle vuodeksi.

Oppilashuoltoa koskevat salassa pidettävät tiedot liittyvät oppilaan koulunkäynnin taloudelliseen tai sosiaaliseen tukeen tai fyysiseen tai psyykkiseen kuntoon. Kyse ei ole yleisestä sosiaalitoimen kautta annettavasta tuesta, vaan vammaispalveluihin tai koulukuraattorien ja –psykologien käyttämisestä. Oppilaan opetuksesta vapauttamisesta koskevissa, salassa pidettävissä tiedoissa voi olla kyse tämän uskonnollisesta vakaumuksesta, terveydentilasta tai muista henkilökohtaisista oloista.

Pääsykoekysymykset. Yliopiston tiedekunnan oli luovutettava käyttämänsä pääsykoekysymykset. Tiedekunnan selitys pääsykoekysymysten käyttämisestä uudelleen ei ollut riittävä peruste. Yliopistoon hakevien yhdenvertaisuutta loukkasi lisäksi, että kysymykset olivat jo aiemmin osallistuneiden hakijoiden, mutta eivät muiden, tiedossa. (Hämeenlinnan HAO 04/0354/3 /7.10.2004)

Virkahakemuksen henkilötiedot. Hakemusasiakirjaan sisältyneet kunnan virkaa hakeneen henkilön nimi-, ammatti ja kotipaikkatiedot ovat viranomaisen saamaan asiakirjaan liittyviä julkisia tietoja. (EOA 2.4.1993)

Konsultin lausunto soveltuvuudesta virkaan. Konsultin lausunto ja soveltuvuustutkimuksen lausunnot olivat julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä asiakirjoja, koska ne sisälsivät tietoja henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä, soveltuvuuskokeesta tai sen tuloksesta. Lausunnot liittyivät osastopäällikkönimitykseen. (KHO 575/18.3.2008)

Viranhakemuksen soveltuvuusarviointi. Valitsematta jäänyt viranhakija oli pyytänyt saada virkaan valitun asiakirjat, mutta ei saanut niihin sisältynyttä soveltuvuustestitulosta. Virkaan valittanut oli peruttanut virkahakemuksen ennen nimittämistään. Oikeuden mukaan asiakirja, joka sisältää tietoja psykologisesta testistä, on salassa pidettävä. Asianosaisella on oikeus saada tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Asianosaisella ei kuitenkaan ole oikeutta asiakirjaan, josta tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yksityistä etua. Soveltuvuustestissä arvioituilla ominaisuuksilla ei ollut yksinomaisen ratkaisevaa merkitystä virantäyttöä koskevassa harkinnassa, eikä valitsematta jääneellä ollut erityistä tarvetta saada tietoa testin tuloksesta. (KHO 0425/1/09 /6.10.2010)

Testin asianosaisjulkisuus. Asianosaisen pyyntö saada tutustua psykologisiin testimateriaaleihin voidaan evätä vain, mikäli tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yksityistä tai yleistä etua. Tietojen luovuttamista on harkittava tapauskohtaisesti sen pohjalta, missä määrin aineisto vaikuttaisi asianosaisen asiaan. Sosiaali- ja terveyshallituksen tulkinta testien kuulumisesta liike- ja ammattisalaisuuksien ja tekijänoikeuksien suojan piiriin, olisi omiaan vaarantamaan asianosaisen oikeuden saada tietoa. (EOA 30.11.1992)

Oppinnäyte. Korkeakoulun oppinnäytetyö on julkinen asiakirja ja laissa tarkoitettu viranomaisen asiakirja niiltä osin, kuin siihen ei sisälly salassa pidettäviä osia. (EOA 2244/4/00)

Oppintietojen julkaiseminen internetissä. Opiskelijan henkilöön liitettävä tenttitulos voidaan julkaista internetissä ainoastaan opiskelijan yksiselitteisestä suostumuksesta. Tulosten julkaiseminen ei edellytä erillistä suostumusta, mikäli tämä tapahtuu ilman nimeä, esimerkiksi opiskelijalle annettavan yksilöivän numerotunnisteen avulla. Tällöin henkilötieto on muutettu sivulliselle tunnistamattomaan muotoon. (TSV 12.11.1999)

Palautetut harjoitustyöt. Opiskelijoiden tekemien harjoitustöiden selosteet olivat koesuorituksina salassa pidettäviä asiakirjoja, joita ei olisi saanut jättää sivullisten saataville. Tapauksessa yliopiston laboratoriotöiden selostukset oli palautettu tarkastuksen jälkeen opiskelijoille käytävällä sijaitsevan palautuslaatikon kautta. (EOA 433/1/06 /31.7.2008)

Ylioppilaskokelaan tutustumisoikeus vastauksiinsa. Kokelaalla ei ollut oikeutta saada tietoja ylioppilaskirjoitusten koeverastuksistaan ennen niiden lopullista arvostelua, vaikka harkinnanvarainen näyttämisen olisikin saattanut olla mahdollista. Asiaa koskevaa julkisuuslain poikkeussäännöstä on perusteltu teknisillä syillä, kuten asiakirjojen määrällä, arvioinnin tiukalla aikataululla ja korjaajien sijoittumisella eri puolille maata. Kokelaiden yhdenvertaisuus edellyttäisi, että tarvittaessa kaikkien koeverastustaan pyytäneiden kohdalla pystyttäisiin toimimaan yhdenmukaisella tavalla. (EOA 991/4 /00)

Oppilastytyväisyyskysely. Peruskoululaisilta kerätty tietoaaineisto oli tutkimuksen perusaineistoa ja se voitiin julkisuuslain nojalla pitää salassa. Valmiita tutkimustuloksia ei kuitenkaan voitu salata, ja arviointien keskeiset tulokset tuli myös perusopetuslain mukaan julkistaa. Opetuslautakunnalta oli pyydetty peruskouluissa suoritetun internet-pohjaisen oppilastytyväisyyskyselyn koulukohtaisia tuloksia. Aineiston luovuttamisesta kieltäytymisen perusteena oli koulujen tasapuolinen kehittäminen. **(Helsingin HAO 03/0715/2 /10.10.2003)**

Opetuksen järjestelyt. Opettajalla on oikeus luovuttaa oppilashuoltoon liittyviä, salassa pidettäviä tietoja säännöksessä määritellyille tahoille vain, jos tämä on oppilaan opetuksen järjestämiseen liittyvistä syistä perusteltua. Tietojen luovutusmahdollisuus koskee vain opetuksen järjestämiseen liittyviä toimenpide-ehdotuksia ja niitä taustatietoja, jotka ovat välttämättömiä ehdotusten toteuttamiseksi. **(EOA 8.5.1998)**

Tilasto koulunkäyntiavun tarpeesta. Koulutoimen olisi tullut luovuttaa tilasto siitä, kuinka monella kunnan oppilaalla oli lääkärin tai psykologin antama lausunto henkilökohtaisen koulunkäyntiavustajan tarpeesta. Tiedot eivät yleisellä tasolla sisältäneet nimettyjä henkilöitä koskevia salassa pidettäviä tietoja. Kunnan sivistystoimen johtajan mukaan tilastotiedot olisivat olleet henkilötietoja, koska tällaisia oppilaita oli vähän ja tilastotiedot olisi voitu helposti yhdistää kyseisiin oppilaisiin. **(Turun HAO 08/0628/2)**

28. Testit, tutkimus, luonnonarvot

Viranomaisen ei tarvitse luovuttaa tietoja pääsykokeista tai testeistä. Salassapidolta edellytetään, että tiedon antaminen vaarantaisi niiden tarkoituksen toteutumisen tai jatkokäytön. Käytännössä yksittäisten kokeiden kysymyksiä ei julkisteta ennen koetilaisuutta. Erityisten psykologisten testien luotettavuus saattaa kärsiä, jos testiä koskevat tiedot olisivat julkisia myös testaamisen jälkeen.

Tutkimukseen ja kehitystyöhön liittyvät asiakirjat voidaan salata, jollei ole ilmeistä, että tiedon antamisesta aiheutuisi haittaa. Tiedot voivat sisältyä opinnäytetyöhön, tutkimussuunnitelmaan, tutkimuksen perusaineistoon, teknologiseen tai muuhun kehitystyöhön tai näitä koskeviin arvioiteihin. Tarkoituksena on suojata nimenomaan tutkijan osaamista ja toimintaa ja työn edistymistä ja estää ammatilliselle toiminnalle syntyviä haittoja. Salassapidon ulkopuolelle jää luonnollisestikin tutkijan omaehtoinen julkisuus. Salassapitovelvoitteella ei vaikutusta tutkimuksen julkisuuteen tai siihen liittyvään julkiseen tai tiedeyhteisön sisällä tapahtuvaan keskusteluun. Asiakirjojen julkisuus voi vaihdella eri viranomaisissa, Esimerkiksi valtion myöntämä tutkimustuki (kohde ja tukisumma) on yksittäisenä viranomaispäätöksenä julkinen.

Uhanalaisia eläin- tai kasvilajeja ja arvokkaita luontoalueita koskevia tietoja voidaan salata, mikäli tietojen antaminen vaarantaa näiden suojelun. Salattavat tiedot voivat liittyä esimerkiksi harvinaisen eläinlajin pesintäpaikkoihin tai kasvien esiintymisalueisiin.

Virantäytön soveltavuudesta. Oma soveltavuustestitulostaan pyytäneellä viranhaussa hylätyllä hakijalla oli oikeus saada tietoonsa hänen käsittelynsä vaikuttanut asiakirja. Tietojen luovuttamisen velvoitetta ei muuttanut se, että ensin valitun hakijan nimittäminen tehtävään oli peruuntunut. Tapauksessa oli kyse ympäristökeskuksen johtotehtävään valitun viranhakijan soveltavuustestistä. (Helsingin HAO 02939/09/1203)

Tutkimuksen ja tilaston perusaineistot. Viranomaisen ei tarvinnut luovuttaa teettämänsä tutkimuksen perusaineistona salassa pidettäviä asiakirjoja. Tämäntapaisissa tilanteissa tutkimusten luotettavuuteen liittyy huomattava yleinen intressi. Lisäksi salauksen murtamisen yleiselle edulle aiheuttama haitta on suurempi kuin haitta, joka aiheutuu pyytäjälle siitä, ettei hän voi kontrolloida haastatteluyhteyden oikeellisuutta. Tapauksessa tiepiiriltä oli pyydettyjä asukashaastatteluihin liittyviä asiakirjoja, jotka liittyivät valtatie rakentamiseen moottoritieksi. (Helsingin HAO 02/0330/2 /30.5.2002)

Koulujen tunnistettavuus. Kaupungin opetuslautakunnalla oli oikeus olla luovuttamatta siltä pyydettyä koulujen vanhempaintyytäisyystutkimuksen perusaineistoa, joka sisälsi tutkimuksessa mukana olleiden koulujen nimet. Asiasta valmistunut tutkimus oli kuitenkin viranomaisen julkinen asiakirja, ja sisälsi tunnistettavien koulutietojen sijasta kouluille annetut koodit. Koska tutkimus oli perustunut kyselyaineistoon, olivat koulujen nimet perusaineistoon kuuluvana ehdoitta salassa pidettäviä. Lisäksi koulukohtaisten tietojen julkistaminen olisi aiheuttanut haittaa kaupungin koulutustoiminnan tasapuoliselle kehittämiselle. (Turun HAO 02075/00/5300)

Koulujen asiakastytyväisyyskysely. Kaupungin opetuspalvelut sai salata kaupungin teettämän koulujen asiakastytyväisyyskyselyn tulokset. Oppilaiden vanhempien täyttämät kyselylomakkeet olivat tutkimuksen perusaineistoa ja siten lain mukaan ehdoitta salassa pidettäviä. Koulukohtaisten tietojen julkistaminen olisi heikentänyt koulujen halukkuutta osallistua vapaaehtoisuuteen perustuvaan kehitystyöhön. Tutkimuksesta tehty raportti oli julkinen. (Turun HAO 722 /17.12.2001)

Kouluvihtyvyysarviointi. Vantaan opetuslautakunnan oli luovutettava kouluvihtyvyysarvioinnin perusteella laaditut raportit ja tutkimukseen sisältyvät koulukohtaiset tiedot, vaikka niitä ei julkistettaisikaan lopullisissa tutkimustuloksissa. Tietojen salaamista ei voitu perustella pelolla siitä, että koulukohtaisten tietojen julkistaminen voisi haitata koulujen kehittämistyötä ja heikentää opetustoimen ja koulujen välistä luottamusta. Oppilailta saatu vastaajakohtainen tietoaineisto voitiin kuitenkin pitää salassa. (KHO 1062 /10.5.2005)

Geenitekniset tutkimustulokset. Toimitus oli pyytänyt tullihallituksen valvontaosaston tuoteturvallisuusvalvonnalta tuloksia geenimuunneltua soijaa ja maissia sisältävien elintarvikkeiden tutkimuksesta. Niistä olisivat käyneet ilmi tuotteen nimi, valmistaja, maahantuoja ja testin tulos. Tutkitut elintarvikkeet olivat määräysten mukaisia, joten tietojen julkaiseminen ei olisi ollut yleisen edun kannalta tarpeellista, vaan siihen riitti yhteenveto suoritettujen tutkimusten määrästä ja tuloksista. Valvontapäälliköllä oli oikeus evätä pyyntö tullilain vaitiolovelvollisuuden perusteella. (Helsingin HAO 04/0052/2 /30.1.2004)

Lääketestaukset. Viranomaisen ei tarvitse luovuttaa aineistoa, jonka keskeinen sisältö muodostuu joko liikesalaisuuden tai tutkimussalaisuuden piiriin kuuluvista tiedoista, eikä julkista aineistoa ole näistä erotettavissa. Sosiaali- ja terveysministeriöltä oli pyydetty usean vuoden ajalta lääkeaineista annettuja kielteisiä lausuntoja ja ilmoituksia haittavaikutuksista. Ministeriö oli perustellut kielteistä päätöstään lääketeollisuuden liikesalaisuudella ja tutkimussalaisuudella. Ministeriön mukaan lääkkeiden testaustiedot tulevat julkisiksi vasta tietyn ajan kuluttua myyntiluvan myöntämisestä. (KHO 1729/1 /06)

Elintarvikkeiden testitulokset. Viranomaisen oli luovutettava kaikkien tiettyyn ryhmään kuuluvien elintarvikkeiden testitulokset. Oikeuden päätöstä perusteltiin kuluttajien terveysnäkökohdilla. (KHO 1366/1/07)

Väitöstutkimus. Väitöskirjatutkimus on julkisesti rahoitettuna opinnäytetyönä pidettävä esillä säädetyn ajan väittelyluvan saamisesta itse väitöstilaisuuden järjestämiseen. (EOA 3934/2007)

Hanke-esitysten tieteelliset arvioinnit. Suomen Akatemia kieltäytyi luovuttamasta hanke-esityksen tieteellisen arvioinnin, koska arviointi ei ole ainoa rahoituspäätökseen vaikuttava tekijä, tieteellisen tutkimuksen suunnitelman arviointia koskee salassapito-olettama ja arkaluontoisiksi katsottujen tietojen aiheuttaisi haittaa tutkimukselle. Hallinto-oikeus katsoi lisäksi, ettei hanke-esityksen jättänyt valittaja ollut asianosainen muissa kuin itseään koskevan hakemuksen osalta. Päätökseen sisältyi eriyvä mielipide. (Helsingin HAO 08873/09/1203 /7.10.2010)

Uhanalaisen lajin esiintymäalue. Ympäristökeskuksen ei tarvinnut luovuttaa pyytäjälle tietoa erittäin uhanalaisen, EU:n lintudirektiivin perusteella erityisiä suojelutoimenpiteitä vaativan tunturihaukan tarkasta esiintymisalueesta. Ympäristökeskus oli nimenomaan esiintymisalueen perusteella hylännyt poikkeusluvan aluetta koskevalle rakentamiselle. Pyytäjällä ei ollut oikeutta tietoon edes asianosaisena, koska tiedon luovuttaminen olisi ollut vastoin erittäin tärkeää yleistä etua. (Rovaniemen HAO 08/0675/1 /17.12.2008)

Tutkimussuunnitelman tieteellisyys. Viranomaisen ei tarvitse luovuttaa salassa pidettävää aineistoa tutkimukseen, joka ei täytä julkisuuslain edellyttämää tieteellisyyttä. Suunnitelman on oltava esitystavaltaan selkeä ja johdonmukainen ja siitä on käytävä selvästi ilmi tutkittavaa ongelma ja tutkimuksen kohde, tutkimusmenetelmä, lähestymistapa sekä se, miten tutkimus suhteutuu tutkittavasta asiasta jo oleviin tutkimuksiin. Arkaluonteisten salassa pidettävien tietojen käsittelyn edellyttää tavanomaista tiukempien vaatimuksia tutkimuksen tieteellisyydelle. Tapauksessa Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunnan ei tarvinnut luovuttaa tutkimustarkoitukseen salassa pidettäviä asiakirjoja Vantaan hammashuoltoa ja Tikkurilan terveysasemaa koskevista muistutuspäätöksistä. Esiitettyä tutkimussuunnitelmaa ei pidetty asianmukaisena, koska tutkimuksen tarve oli määritelty epäselvästi ja tutkimusaineisto epätarkasti. (KHO 1552/6.6.2007)

29. Turvakielto ja turvapaikka

Yksityistä henkilöä koskevat yhteystiedot voidaan salata terveyttä tai turvallisuutta koskevan uhan takia. Salaaminen saattaa olla perusteltua esimerkiksi todistajasuojan vuoksi. Salattava tieto voi olla esimerkiksi puhelinnumero tai asuinpaikka. Turvakielto tarkoittaa, että tällaisia tietoja ei turvallisuusyryistä luovuteta yksityisille esimerkiksi väestötietorekisteristä tai ajokorttirekisteristä. Salaaminen edellyttää kuitenkin henkilön omaa ilmoitusta ja viranomaisen tekemää arviota siitä, onko salaamiselle olemassa perusteltu syy. Turvakielto on ehdoton, ja tietoja koskeva luovutusrajoitus sitoo myös muualta tiedon saaneita viranomaisia.

Turvallisuuden tarpeeseen vedoten voidaan salata myös asiakirjat, jotka koskevat pakolaista tai turvapaikan, oleskeluluvan tai viisumin hakijaa. Asiakirjat saattavat sisältää henkilötietoja esimerkiksi pakolaisten sijoittumisesta kuntiin. Tietojen luovuttaminen edellyttää, ettei se vaaranna pakolaisen, hakijan tai näiden läheisten turvallisuutta.

Ostajan tiedot kauppakirjassa. Pyyntö oli koskenut erään asunto-osakkeen täydellistä allekirjoitettua kauppakirjaa. Kauppakirja oli toimitettu sitä pyytäneelle, mutta ostajan tiedot oli poistettu vedoten erittäin tärkeän yksityisen edun, tässä tapauksessa henkilön turvallisuuden vaarantumiseen. Tietoja pyytäneen oli esitetty uhkailleen ja lievästi pahoinpidelleen ostajaa.

Pahoinpitelystä oli langetettu rangaistus ja ostaja oli uhan vuoksi pyytänyt tietojensa salaamista. Julkisuuslain mukaan salainen puhelinnumero tai matkaviestimen sijaintipaikka, kotikunta, siellä oleva asuinpaikka ja muut yhteystiedot voidaan salata, jos henkilö sitä itse pyytää häneen itseensä tai perheeseensä kohdistuvan terveys- tai turvallisuusuhan vuoksi. Turvallisuusuhka ei kuitenkaan ollut riittävä peruste ostajan nimen poistamiseksi asunto-osakkeen kauppakirjasta. Lainkohta ei sanamuotonsa vuoksi muutoinkaan koske henkilön nimeä. Ostajan nimi kauppakirjan tietoihin yhdistettynä ei olisi paljastanut salassa pidettävää tietoa. **(Helsingin HAO 07/0272/2 /15.3.2007)**

Yritysauto. Tieliikenteen tietojärjestelmää koskee julkisuusperiaate ja luovutusrajoitukset on tarkoitettu vain luonnollisten henkilöiden suojaamiseksi. Tietojen luovutuskieltoa oli perheen turvallisuuden varmistamiseksi haettu sekä yksityiselle että yrityksen nimelle rekisteröidylle ajoneuvolle. Ajoneuvohallintokeskus oli tehnyt lainmukaisen päätöksen salatessaan luonnollisen henkilön tiedot mutta jättäessään yrityksen tiedot julkisiksi. **(Helsingin HAO 05/0296/2 /18.4.2005)**

Moottorivene. Viranomaisen oli luovutettava moottorivene rekisterin tiedot koskien myös henkilöä, jolle oli myönnetty väestötietolain mukainen tietojen luovutuskielto. Pyydettyjen tietojen luovuttamisen ei loukannut turvakieltoa, vaikka venettä käytettiin omistajan mukaan myös tilapäiseen asumiseen. Rekisteri sisälsi tiedot veneestä, moottorista ja omistajan nimestä. **(KHO 2639/10.10.2006)**

Turvapaikkahakemus. Ulkomaalaisviraston oikeudelle laatima turvapaikkahakemukseen liittyvä selvitys oli asianosaisjulkinen. Selvityksen kohteena olleelle henkilölle oli annettava oikeus tutustua asiakirjoihin oikeuden tiloissa ja tilaisuus lausua asiasta. **(KHO 275/2/06)**

Karkottamispäätös. Ulkomaalaisviraston olisi pitänyt arvioida karkottamispäätöstä koskevan asiakirjan julkisuusarvioinnissa julkisuuslain vahinkoedellytyslausekkeettomia salassapitoperusteita, eikä 24. pykälän vahinkoedellytyksiä. Ulkomaalaisvirasto oli hylännyt tietopyynnön ulkomaalaisrekisterilain 11§:n perusteella, jonka mukaan tiedon antaminen olisi voinut aiheuttaa haittaa Suomen kansainvälisille suhteille, kansainväliselle yhteistyölle tai hakijalle tai hänen läheiselleen. Hallinto-oikeuden mukaan kyseessä oli yleisöjulkisen asiakirja. **(Helsingin HAO 07/0749/2 /31.5.2007)**

Karkottamispäätös ja yksityinen etu. Ulkomaalaisrekisterilaissa ei ole säädetty asianosaisjulkisuudesta julkisuuslaista poikkeavalla tavalla. Karkottamispäätöstä koskeva asiakirja oli luovutettava sitä pyytäneelle, koska julkisuuslain mukaista perustetta salaamiselle erittäin tärkeän yksityisen edun vuoksi ei ollut ilmennyt. Karkotetun asiamies oli halunnut tutustua Ulkomaalaisviraston karkottamispäätöksen lisäselvityksiin, lähinnä poliisin esitutkinnassa laadittuun kuulemispöytäkirjaan. Pyyntö oli evätty vetoamalla ulkomaalaisrekisterilakiin ja julkisuuslain nojalla siihen, että erittäin tärkeä yksityinen etu olisi ollut asianosaisen tiedonsaantioikeutta painavampi seikka. Ulkomaalaisvirasto oli viitannut valittajan olleen epäilyttävästä väkivaltarikoksesta. **(Helsingin HAO 07/1764/2 /7.12.2007)**

Viranomaisen saattoraportti. Ulkomaalaisten käännetyksistä laadittuja viranomaisten saattoraportteja ei voitu salata sillä perusteella, että ne eivät vaikuttaneet tiedonpyytäjän vireillä oleviin viranomaisasioihin. Raportti oli kuitenkin pidettävä salassa, koska ne sisälsivät poliisin toimintaa koskevia taktisia tietoja. Tärkeä yleinen etu oli ensisijainen verrattuna henkilön tiedonsaantioikeuteen. **(Helsingin HAO 05823/08/1203)**

Saattoraportti. Poliisilaitos kieltäytyi luovuttamasta asianosaiselle ulkomaan kansalaiselle poliisimiesten laatimia kahta raporttia, jotka koskivat saattamalla tapahtunutta maasta poistamista. Raporttien julkistulon voitiin katsoa poliisilaitoksen päätöksen mukaisesti paljastavan poliisin taktisia menetelmiä ja vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Tiedon antaminen puheena olevista asiakirjoista olisi siten vastoin erittäin tärkeää yleistä etua. **(KHO 1269/1 /09 /7.5.2010)**

30. Tietopyyntö

Aineisto- tai tietopyyntö voidaan esittää sille yksittäiselle viranomaiselle, jonka hallussa pyynnön kohteena oleva asiakirja on. Viranomainen itse on saattanut hajauttaa tai keskittää tietopyyntöjen käsittelyn. Tiedon voi esimerkiksi antaa henkilö, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se oman aseman vuoksi muuten kuuluu. Valmistelussa olevasta asiakirjasta tietoja voi antaa asian valmistelija. Yksittäisellä viranhaltijalla on myös mahdollisuus siirtää luovutuspäätös omalle esimiehelle tai viranomaiselle. Jos tietopyynnön kohde ei ole oikea, viranomainen voi siirtää pyynnön oikealle viranomaiselle.

Tietopyynnöltä voidaan edellyttää tietyistä yksilöistä, esimerkiksi tiettyä asiaa tai viranomaisten toimintoja tietyinä ajanjaksona. Yksilöistä on helpottanut tietotekniikan käyttöönotto, joka mahdollistaa viranomaistietorekistereistä tai aineistoista vapaan tekstihaun. Hyvä tiedonhallintatapa edellyttää myös tiedonpyytäjän avustamista tarvittaessa.

Tietopyyntö on käsiteltävä viipymättä, kahden viikon kuluessa. Käsitelyaika voidaan pidentää kuukauteen erityisen poikkeuksellisista syistä. Näitä voivat olla esimerkiksi asiakirjojen runsaus tai niiden sisältämät salassa pidettävät osat tai vaikea tietojen käsittely estävä atk-vika. Julkisuuden tulkinta pyynnön kohteena olevassa aineistossa voi olla erityisen vaikeaa tai tietojen luovuttamien edellyttää luvan saamista ulkomaiselta viranomaiselta. Tietopyynnön käsittelyssä olisi otettava huomioon myös tiedontarpeen kiireellisyys ja tietojen yleisempi merkitys esimerkiksi median uutisoinnissa.

Jos pyynnön kohteena oleva asiakirja on julkinen, tiedonsaannille tai tiedonsaajalle ei ole erityisiä rajoituksia. Tietojen antaminen ei myöskään edellytä erillistä hallintopäätöstä. Mikäli asiakirja on salassa pidettävä, tietoa siitä ei yleensä luovuteta sivullisille. Viranomaisen on käytettävä tietojen luovuttamisessa harkintavaltansa ja sovellettava tässä harkinnassa mahdollisia vahinkoedellytyksiä ja mahdollisia salassapidon poikkeuksia. Asiasta on tehtävä hallintopäätös ja välitettävä tieto salapitovelvoitteesta tiedon saajalle. Viranomainen voi käyttää harkintavaltansa tietojen luovuttamisessa myös ei-vielä-julkisen asiakirjan kohdalla.

Viranomaisen on perusteltava kielteinen päätöksensä kirjallisesti. Päätöksessä on tuotava esiin tulkinnan oikeudellinen peruste, harkintaan vaikuttavat tosiasialliset seikat sekä perusteet mahdollisen harkintavallan käytölle. Lisäksi tiedonpyytäjälle on kerrottava, miten hän voi saattaa asiansa ylemmän viranomaisen ratkaistavaksi.

Luovutusharkinnassa ei pääsääntöisesti ole merkitystä pyydettyjen tietojen käytötavalla. Pyytäjän ei tarvitse perustella pyyntöään eikä hänellä ole velvoitetta esittää henkilöllisyyttään. Tietopyytäjän asianosaisrooli kuitenkin edellyttää anonyymiteetistä poikkeamista. Tällöin tietojen luovuttaminen on viranomaisen harkinnassa ja riippuu määriteltyjen edellytysten täytymisestä. Perusteluvollisuus, kuten esimerkiksi tietojen käyttötarkoitus koskee vain asiakirjoja, jotka eivät ole julkisia. Ehtona tietojen saamiselle erityisesti henkilörekistereistä on tietojen käyttötarkoitus ja käyttämiselle määriteltyjen edellytysten toteutuminen.

Tietopyynnön käsittelyaika. Oikeusasiamiehen mukaan asiakirjapyyntö on käsiteltävä viivytyksettä. Tapauksessa vastaukseksi kantelijan asiakirjapyyntöön olisi riittänyt yhden sivun mittainen tuloste vankitietojärjestelmästä. Tällöin pyynnön kohtuullinen käsittelyaika olisi ollut korkeintaan muutama päivä. Rikosseuraamusvirasto oli myös tulkinnut lakia virheellisesti, kun se oli todennut kahden viikon ja kuukauden määräaikoja sovellettavan vain silloin, kun kyseessä oli julkinen asiakirja. Tulkinta, jonka mukaan muun kuin julkisen asiakirjan antaminen voisi kestää ainakaan mainittuja aikoja kauemmin, on vastoin perustuslain julkisuusperiaatetta ja julkisuuslain tavoitteita, ei saa tukea lain esitöistä, ei ole asiakirjapyyntöjen käsittelyprosessia kokonaisuutena tarkastellen mielekäs ja johtaa mielivaltaiseen lopputulokseen. (EOA 2626/4/08)

Tietopyynnön käsittelyn määräajat. Viranomaisen on luovutettava siltä pyydetty tiedot kahden viikon kuluessa tai enintään kuukauden kuluessa, mikäli käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavallista suuremman työmäärän. (AOK 424/1/07 /30.6.2008)

Käsittelyajan ylittyminen. Julkisuuslain mukainen aineiston toimittamisesta annettu kahden viikon määräaika voidaan ylittää, jos asiakirjoja on paljon, asiakirjoihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai tavanomaista suuremman työmäärän jonkin muun tähän rinnastettavan syyn takia. Muissa tapauksissa asia on käsiteltävä mahdollisimman pian. Oikeusasiamies katsoi, ettei tässä tapauksessa oikeuden istunnosta tehdyn nauhoituksen toimittaminen olisi saanut viivästyä kolme viikkoa kestäneen litterointityön vuoksi. (EOA 3605/2006)

Liikesalaisuuden selvittämiseen kuluva aika. Viranomaisen päätöksen tekeminen oli viivästynyt, kun se odotti yritykseltä lausuntoa asiakirjan sisältämästä liikesalaisuudesta. Oikeusasiamiehen kannoton mukaan liikeyrityksen suostumus on merkityksellinen niiden asiakirjojen osalta, joiden viranomaisenkin katsoo liikesalaisuuksia. Julkisuuslain 14 §:n menettelysäännökset eivät kuitenkaan mahdollista lain asettamien määräaikojen sivuuttamista. (EOA 3584/4/08)

Ei-asiakirjan käsittely. Tietopyynnön käsittelyn määräaikoja on noudatettava siinäkin tapauksessa, että viranomainen tulkitsee, ettei pyynnön kohde ole julkisuuslain mukainen viranomaisen asiakirja. Käsittelyaikataulua on noudatettava, jotta kysymys asiakirjan luonteesta ja sen julkisuudesta voidaan viipymättä saattaa tuomioistuimen ratkaistavaksi. (EOA 1387/2002)

Lakiin perehtyminen. Potilasvakuutuskeskus oli menetellyt väärin viivytellessään asiakirjapyynnön käsittelyä lain selvittämisen vuoksi. Laki viranomaisen asiakirjojen julkisuudesta oli tällöin ollut voimassa jo kolme vuotta, joten viranomaisen olisi tullut tuntee lain sisältö. (EOA 117/2003)

Tietopyynnön valitusastetta nopeampi käsittelynopeus. Viranomaisen tekemän ensi asteen julkisuusratkaisun nopeudelle voidaan asettaa valitusastetta suuremmat vaatimukset. Tietopyyntö on ratkaistava joko välittömästi samana päivänä tai tavanomaista vaikeamman asian kohdalla muutaman päivän kuluessa, mikäli asian käsittelylle ei ole ylivoimaisia käytännön esteitä. Tietopyynnön pikainen ensikäsittely on tärkeää, koska viranomaisen kielteisistä päätöksistä tehdyt valitukset ovat kestäneet oikeusasteissa useita kuukausia tai jopa vuosia. Arvioitaessa sitä, missä ajassa päätös on tehtävä, on otettava huomioon ratkaistavan asian laatu, ts. onko kyseessä julkinen vai salassa pidettävä asiakirja. (EOA 27.11.1990)

Tietopyynnön viivytyksetön käsittely myös valituselimissä. Julkisuuslaissa mainittu asiakirjapyyntöön "viivytyksetön käsittely" koskee paitsi viranomaisen ensivaiheen päätöksentekoa myös myöhempää tilannetta, jossa tiedon antamisesta kieltäytyminen on saatettu viranomaisen ratkaistavaksi. (EOA 2156/4/00)

Käsittelyaika KHO:ssa. Valitusasian käsittelyn kesto, vuoden ja viisi kuukautta, korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli ollut liian pitkä aika. (OKA 153/1/01 /10.9.2001)

Vastaamatta jättäminen. Yliopiston tiedekunta rikkoi lakia, kun se ei vastannut saamaansa tietopyyntöön. Tiedekunnan olisi tullut ratkaista asia viivytyksettä laissa säädettyjä määräaikoja noudattaen. (EOA 3415/2004)

Toisen viranomaisen tekemä tietopyyntö. Kunta ei ollut toimittanut poliisin pyytämää työmaapäiväkirjaa. Tämän johdosta esitutkintaa ei ehditty tehdä ajoissa ja syyteoikeus pääsi vanhenemaan. (AOK 675/1/00 /24.1.2002)

Resurssipula. Viranomaisen resurssipula tai resurssien vähäisyys ei ole hyväksyttävä syy poiketa lain vaatimuksista tietopyynnön pikaisessa käsittelyssä, koska julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien toteutuminen. Patentti- ja rekisterihallitus oli vitkastellut liikaa asiakirjapyyntöön käsittelyssä, joka oli kestänyt kaksi ja puoli kuukautta. Patentti- ja rekisterihallituksen mielestä päätös oli annettu kuitenkin kohtuullisessa ajassa, kun otetaan huomioon viranomaisen ruuhkainen työtilanne. (EOA 10.6.2008)

Viranomaisen poissaolo. Viranomaisen on annettava saamiinsa tietopyyntöihin valituskelpoinen kirjallinen vastaus riippumatta vuosilomista tai muista poissaoloista. Tapauksessa Suomen Asianajajaliitto oli pyytänyt poliisilaitokselta tietoa asianajajaa koskevasta rikosilmoituksesta. Pyyntöön ei ollut vastattu tutkinnanjohtajana toimineen rikoskomisarion vuosiloman vuoksi. (AOK 8/42/02 /23.1.2004)

Viranhaltijan poissaolo. On tulkinnanvaraista, voiko tietopyynnön asiasta parhaiten perillä olevan käsittelijän poissaolo perusteltu syy tietopyynnön viivästykselle. (EOA 3485/2005)

Ilmoitus tietopyyntöön vastaamiseen tarvittavasta lisäajasta. Viranomaisen on käsiteltävä saamansa tietopyyntö yleisestä asiakirjasta viipymättä. Jos asian nopea ratkaiseminen ei ole mahdollista, olisi ollut hyvän hallintotavan mukaista ilmoittaa tiedonpyytäjälle välittömästi, että pyynnön selvittäminen vaatii lisäaikaa. Kielteisen vastauksen saaminen oli tapauksessa kestänyt viisi työpäivää. (EOA 14.4.1998)

Arvio päätöksen antamisajankohdasta. Asian käsittely kesti tietosuojavaltuutetun toimistossa yli kaksi vuotta. Perustuslain ja hallintolain mukaan asiat on käsiteltävä viipymättä ja hallintolain mukaan asianosaiselle on pyynnöstä annettava arvio päätöksen antamisajankohdasta. (AOK 699/1/06 /9.9.2008)

Arvio käsittelyajasta. Rakennuslupahakemus oli kirjattu tietojärjestelmään vasta vuoden kulluttua sen saapumisesta. Viranomaisen ei ollut vastannut asiakkaan kirjeisiin eikä sähköposteihin eikä antanut arviota käsittelyajasta. (OKA 927/1/07 /18.8.2008)

Median nopea tiedontarve. Julkisuusperiaate toteutuu pitkälti tiedotusvälineiden kautta, mikä edellyttää tiedon saannin järjestämistä medialle asianmukaisella tavalla. Viranomaisten olisi otettava myös käytännössä huomioon joukkoviestinnän nopea tiedontarve. Tiedotusvälineiden edustajiin pitäisi suhtautua palveluhenkisesti, vaikka tiedonhankinnassa avustaminen ei olisikaan aina vaivatonta. (EOA 25.11.1998)

Erityinen riipeys tiedotusvälineiden suhteen. Tiedotusvälineiden asianmukainen toiminta voi edellyttää viranomaisilta erityistä riipeyttä pyydetyn tiedon antamisessa. (EOA 13.3.1995)

Lyhyempi käsittelyaika. Tarvetta asian viivytyksettömälle käsittelylle pitää tulkita erityisen tarkasti, kun kysymys on tiedotusvälineen edustajan perustellusta tiedontarpeesta. Jollei tietoa voida antaa, on asiasta ilmoitettava viipymättä. Tapauksessa kielteisen vastauksen saaminen julkista asiakirjaa koskevaan tietopyyntöön kesti viisi työpäivää. Vaatimus tietopyynnön viivytyksettömästä käsittelystä olisi edellyttänyt ratkaisun tekemistä jo samana tai viimeistään seuraavana työpäivänä. (EOA 14.4.1998)

Tietopyynnön käsittelevä viranomainen. Tietopyynnön on käsiteltävä se viranomainen, jonka hallussa pyydetty asiakirja on. Viranomainen, joka on tuottanut asiakirjan, ei voi siirtää asian ratkaisemista toiselle viranomaiselle. Sen sijaan viranomainen joka on saanut asiakirjan toiselta viranomaiselta, voi siirtää asian käsittelynsä sille viranomaiselle, joka on alun perin asiakirjan tuottanut. Tapauksessa ministeriö oli siirtänyt tuottamaansa asiakirjaan kohdistuneen tietopyynnön poliisin ratkaistavaksi, koska asiaan liittyi esitutkinta. (KHO 2627/1/07)

Tiedon hallussapitäjä. Potilasvakuutuskeskuksen oli luovutettava sairaala- ja vuosikohtaiset kappale- ja markkamääräiset tiedot korvatuista infektioista tietyiltä vuosilta. Potilasvakuutuskeskus oli ensi alkuun kehottanut tiedonpyytäjää kääntymään kunkin hoitolaitoksen puoleen. Tapauksessa ei tarvittu erillistä hallinto-oikeuden ratkaisua, koska Potilasvakuutuskeskus oli täyttänyt asiakirjapyyntönsä tiedonpyytäjän vaatimuksen pohjalta ennen asian oikeuskäsittelyä. (Helsingin HAO 767/7.11.2001)

Tietopyynnön siirtäminen. Teknologian tutkimuskeskuksen Tekesin oli arvioitava uudelleen sen hallussa mahdollisesti olevien erään yrityksen tilipäättöasiakirjojen luovuttamista koskeva tietopyyntö, koska pyydettyjä tuloslaskelma- ja tasetietoja ei oltu tallennettu kaupparekisteriin, jolloin julkistava viranomainen olisi ollut patenti- ja rekisterihallitus. Kun asiakirjan luovuttamisesta päätetään ja siirretään pyyntöä koskeva asia toiselle viranomaiselle, tarkoitetaan tilannetta, jossa asiakirja on useamman viranomaisen hallussa ja määrättävissä. Käytäntöä ei voida soveltaa tilanteeseen, jossa asiakirja on vain sen viranomaisen hallussa, jolta sitä pyydetään. (KHO 1873/9.8.2006)

Tietopyynnön ratkaiseva viranomainen. Sisäministeriön poliisiosasto oli toiminut lain vastaisesti ottaessaan ratkaistavakseen keskusrikospoliisin yksikölle toimitetun asiakirjapyyntönsä. Viranomaisen, jolta asiakirjaa pyydetään, on ratkaistava tietopyyntö itsenäisesti. Kyse oli esitutkinta-aineistosta, jonka käsittely oli siirretty toiseen yksikköön. Pyyntö olisi tullut ratkaista asiakirjojen sijainnin eikä asian käsittelyn sijainnin perusteella, koska asiakirjat olivat edelleen ne laitteissa yksikössä, joka pyynnön oli saanut. (EOA 152/2004)

Ei ratkaisuoikeutta, ellei asiakirja viranomaisen hallussa. Kaupunginhallitukselle ja eri lautakunnille osoitettuja tietopyyntöjä ei voitu käsitellä kaupunginhallituksen yhteispäätöksellä, sillä tietojen luovuttamisesta vastaa se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on. (Turun HAO 07/0138/2 /27. 2.2007)

Asiakirjat toisen viranomaisen hallussa. Sisäasiainministeriöltä oli pyydetty Itä-Saksan tiedustelutoimintaan liittyvien vihjetietojen julkistamista. Asiakirjat olivat kuitenkin suojelupoliisin hallussa, jonka olisi tullut päättää tietojen luovuttamisesta. (OKA 38/20/02 /18.11.2002)

Kirjeen olemassaolo. Helsingin sosiaalivirasto ei voinut luovuttaa sosiaalilautakunnan puheenjohtajalle osoitettua ja asiakirjan pyytäjään kohdistunutta alkuperäistä kantelukirjettä, koska kirje ei ollut viraston hallussa. Virasto oli luovuttanut pyytäjälle kirjeestä jäljennöksen ilman lähettäjän tunnustietoja. Kirjettä ei oltu diarisoitu tai arkistoitu. Tapauksen käsittelyn yhteydessä ei ilmennyt syytä, jonka johdosta viraston ilmoitus olisi ollut paikkansa pitämätön. Oikeuden päätöksessä ei voitu arvioida sitä, oliko puheenjohtaja tai sosiaalivirasto menettellyt virheellisesti alkuperäisen asiakirjan säilyttämisen tai kirjaamisen osalta. (KHO 2733/24.10.2007)

Asiakirjojen hallinta. Kauppa- ja teollisuusministeriö oli voinut hylätä asiakirjoja koskevan tietopyynnön, kun pyydetty asiakirjat eivät olleet sen hallussa. Kyse oli yritystukien takaisinperintäkohteiden tukihakemuksista ja tukien myöntämispäätöksistä kahdelta vuodelta. Tukipäätökset oli tehty ministeriön sijasta toimivaltaisissa viranomaisissa eli alueellisissa työvoima- ja elinkeinokeskuksissa. Ministeriö oli toimittanut tiedonpyytäjälle pelkästään hallinnolliset takaisinperintäpäätökset. Julkisuuslaissa ei ole viranomaiselle erillistä velvoitetta asian siirtämiseksi toimivaltaiselle viranomaiselle. (KHO 2795/12.11.2001)

Puuttuvat asiakirjat. Verotoimistolla oli syy hylätä tietopyyntö, koska pyydetty asiakirjat eivät olleet heidän hallussaan. Asiakirjat olivat yli 40 vuotta vanhoja ja ne oli saatettu siirtää johonkin arkistolaitoksen yksikköön tai kotipaikkakunnan alioikeuteen. (KHO 3382/26.11.2009)

Hävitetyt asiakirjat. Viranomainen sai hylätä tietopyynnön, kun pyydetty asiakirjat eivät olleet pyynnön esittämisohjelmalla enää sen hallussa. Tapauksessa keskusrikospoliisin sisäinen kirje ja muistio oli toimitettu eduskunnan oikeusasiamiehelle, minkä jälkeen ne oli hävitetty, kun asiasta ei ollut tehty rikosilmoitusta. Asianosainen oli tehnyt kantelun eduskunnan oikeusasiamiehelle ja pyytänyt nähtäväkseen keskusrikospoliisin toimittamaa aineistoa. Kyseisten tietojen luovuttamisesta päättävä oikea taho oli eduskunnan oikeusasiamies, jonka hallussa asiakirjat olivat. (Oulun HAO 01/0126/1 /9.4.2001)

Hyvin palveleva viranomainen. Kunnan rakennustarkastaja toimi julkisuuslain edellyttämän yleisen neuvonta- ja palveluvollisuuden mukaisesti ohjattuaan asiakirjapyyntönsä tekijän kääntymään ympäristökeskuksen puoleen, jolla asiakirjat olivat helpoimmin saatavissa. (AOK 569/1/00)

Siirto päätösvaltaiselle viranomaiselle. Oikeusturvakeskukselle kuului päätösvalta sekä sen itsensä laatimien asiakirjojen, että sen toimeksiannosta toimineen työryhmän tuottamien asiakirjojen luovuttamisesta. Kun Oikeusturvakeskus oli katsonut, ettei se ollut toimivaltainen käsittelemään asiaa, sen olisi pitänyt siirtää asia toimivaltaisen viranomaisen ratkaistavaksi. Tietopyynnössä ei ollut kysymys viranomaisten oman toimivaltansa puitteissa toisilleen antamista avustavista lausunnoista tai selvityksistä, joita julkisuuslaki ei olisi koskenut. Pyydetty asiakirjat koskivat viranomaisessa aiemmin käsitellyssä oleilla asioita. (EOA 1775/4/00)

Pyynnön siirtäminen toiselle viranomaiselle. Syyttäjäsoston olisi tullut siirtää asiakirjapyyntö suoraan poliisille. Nyt syyttäjäsasto oli ainoastaan ohjeistanut tietopyynnön esittäjää esittämään asiansa pyydetyn esitutkintapöytäkirjan tekijälle eli poliisille. (OKV 398/1/05 /21.8.2006)

Asiakirjapyyntö siirtäminen suoraan toiselle viranomaiselle. Veroviraston olisi pitänyt siirtää asiakirjapyyntö suoraan esitutkinnasta vastaavalle poliisilaitokselle. (OKV 1219/1/2007)

Tietopyynnön siirtämisessä avustaminen. Kunnan hallintojohtajalla ei ollut päätösoikeutta asiassa, joten hänen olisi pitänyt tiedustella tiedonpyytäjältä, haluaako hän siirtää asian asianomaisen viranomaisen eli kunnanhallituksen ratkaistavaksi. Hallintojohtaja oli kieltäytynyt luovuttamasta pyydettyjä laskujäljennöksiä ja ilmoittanut valitusosoitteeksi hallinto-oikeuden. (Kuopion HAO 1607/3 /15.4.2005)

Tietopyynnön siirto ja selkeä vastaaminen. Hyvän hallinnon periaatteisiin kuuluu harhaanjohtavien ilmaisujen välttäminen. Rehtorin saama tietopyyntö osi siirtämistä nimismiehen hoitoon viimeistään siinä vaiheessa, kun tiedustelukirjeestä oli käynyt ilmi asianomistajan olevan luulossa, että asia on koulutusvirastoon ja pyytäjää olisi pitänyt informoida siirrosta. (OKA 946/1/2007 /4.9.2009)

Ilmoitus tietopyynnön siirtämisestä. Tutkimuspyyntö oli siirretty poliisilaitokselta nimismiespiiriin. Poliisilaitoksen ja nimismiespiiriin olisi tullut ilmoittaa asian siirtämisestä nimismiehen hoitoon viimeistään siinä vaiheessa, kun tiedustelukirjeestä oli käynyt ilmi asianomistajan olevan luulossa, että asia on edelleen käsitelty poliisilaitoksella. (AOK 76/1/96 /13.5.1997)

Kirjallinen vastaus. Kiinteistöviraston asunto-osaston olisi tullut ilmoittaa kirjallisesti, kun se kieltäytyi luovuttamasta tietoja, jotta asiakas olisi voinut halutessaan valittaa päätöksestä. (AOK 395/1/91 /4.5.1992) / Koulutoimenjohtajan olisi pitänyt antaa asianosaisen pyynnöstä tietojen luovuttamista koskeva kieltäytyminen kirjallisena, jotta asianosainen olisi voinut käyttää lain mukaista muutoksenhakuaikaa. (AOK 390/1/98 /9.11.1999) / Kriminaalihuolto laitos ei antanut virkaa hakeneiden tutustua muiden hakijoiden hakemusasiakirjoihin. Päätöksestä olisi tullut antaa valituskelpoinen kirjallinen päätös. (AOK 238/1/05 /12.9.2006) / Viranomaisen olisi pitänyt vastata asiallisiin kirjeisiin viipymättä ja pääsääntöisesti kirjallisena. (AOK 308/1/05 /6.6.2006, AOK 365/a /88 /19.4.1990, AOK 1057/1/97 /5.1.1999, OKV 1342/1/2008 /3.6.2009)

Kirjallinen, valituskelpoinen päätös. Tietopyyntö oli koskenut eräiden säätiöiden toimintaa. Pyyntö esittäjä oli saanut tiedon suullisesti kahden viikon kuluessa pyynnöstä, mutta kirjallista ja valituskelpoista päätöstä ei saatu säädettyssä määräajassa. Lisäksi kielteisen päätöksen perustelut olivat puutteelliset ja koostuivat lähinnä säännösten siteeraamisesta. (EOA 3541/2006)

Perustelematon viranomaispäätös. Nova-Kiinteistöt Oy LKV oli pyytänyt Valtiokonttorilta ja Valtion asuntorahastolta aravakiinteistörekisteriä. Valtiokonttori oli vastannut, että rekisteri on Valtion asuntorahaston rekisteri, mutta ei ottanut kantaa tietojen luovuttamiseen. Asia palautettiin Valtiokonttorille asianmukaisen ja perustellun päätöksen tekemiseksi. Valtion asuntorahaston päätöksessä ei otettu kantaa kiinteistörekisterin tietojen julkisuuteen tai salassa pidettävyyteen. Asia palautettiin viranomaiselle tietopyynnön ratkaisemiseksi yksilöidysti. Viranomaisen ei ollut päätöksessään arvioinut tietojen luovuttamisesta aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Vajavaisesti perusteltu päätös palautettiin uudelleen käsiteltäväksi. (Helsingin HAO 04 /0800/2 /24.9.2004)

Kieltäytymisen lain mukainen perusteleva. Kieltäytyessään pyydettyjen esitutkinta-asiakirjojen luovuttamisesta asianosaiselle vankilanjohtajan olisi pitänyt tuoda esiin ne tosiseikat, joiden perusteella asianosaisen tiedonsaantia oli voitu rajoittaa. Viranomaisen päätöksestä ei ilmennyt julkisuuslain mukaista perustelua. Asia palautettiin viranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi. (Helsingin HAO 345/31.5.2002)

Julkisuuslain mukaiset perustelut kielteiselle päätökselle. Henkilö oli pyytänyt saada kopiot VTS-nauhoitteista Merenkululaitokselta. Tietoja ei luovutettu vedoten VTS-toimintaa koskevan lain vireilläoloon ja että tallentamiseen edellyttää tietynlaista asiantuntemusta. Nämä seikat eivät vaikuttaneet asiakirjojen julkisuuteen tai salassa pidettävyyteen eikä niitä voitu käyttää päätöksen perusteluina. Julkisuuslain perustelua oli käytetty vasta hallinto-oikeudelle tehdyssä vastineessa, ei valituskelpoisessa päätöksessä. Asia palautettiin Merenkululaitokselle uudelleen käsiteltäväksi. (Helsingin HAO 04/0951/2 /16.11.2004)

Tietopyynnön asiakirjakohtainen käsittely. Oikeus palautti toimikunnalle asiakirjapyyntö, koska toimikunnan päätös oli perustunut yleiseen asiakirjojen julkisuuteen koskevaan linjaukseen. Oikeuden mukaan asiakirjapyyntö tulee käsitellä asiakirjakohtaisesti. (Helsingin HAO 05881/08/1203)

Tietopyynnön yksilöity arviointi. Oikeusturvakeskuksen olisi pitänyt arvioida asiakirjoja koskeva pyyntö jokaisen asiakirjan osalta erikseen ja käsitellä jokainen kantelijan pyytämä asiakirja yksilöidysti, vaikka asian ratkaiseminen Oikeusturvakeskuksen käsityksen mukaan olisikin kuulunut toiselle viranomaiselle. Jos viranomaiselle jää epäselväksi, mitä asiakirjoja asiakirjapyyntö koskee, asiaa on tiedusteltava kantelijalta. (EOA 1775/4/00)

Kielteinen päätös on yksilöitävä. Lääkelaitokselta oli pyydetty lääkkeiden myyntiluparekisteriin merkittyjä, rinnakkaisvalmisteita koskevia tietoja. Lääkelaitos ei ollut yksilöinyt mihin tietoihin pyytjä oli oikeutettu tai miten asia oli ratkaistu eikä miltä osin pyyntö oli hyväksytty tai hylätty. Lääkelaitos oli lisäksi ottanut kantaa sellaisten tietojen salassa pidettävyyteen, joita siltä ei ollut edes pyydetty. Mitään tietoja ei ollut luovutettu. Asia palautettiin Lääkelaitokselle uudelleenkäsiteltäväksi. (Helsingin HAO 04/1118/2 /21.12.2004)

Julkisten ja salaisten tietojen yksilöinti. Toimittaja oli pyytänyt tutkimuslupaa Sota-arkistosta saksalaisissa joukko-osastoissa palvelleiden inkeriläisten kanta- ja lääkärintarkastuskortteihin sekä Yhteysesikunta Roin lääkintätoimiston kirjeenvaihtoon. Sota-arkisto toimitti listan arkistoyksiköistä ja totesi, että yksittäisiä julkisia ja salassa pidettäviä asiakirjoja oli mahdotonta erotella toiminnan vakavasti häiriintymättä. Päätöksessä ei ollut kuitenkaan yksilöity salassa pidettäviä ja julkisia tietoja. Julkisuusratkaisua ei olisi pitänyt tehdä arkistoyksikkökohtaisesti, vaan sen olisi pitänyt olla riittävän yksilöity. Sota-arkiston päätös kumottiin ja asia palautettiin uudelleen käsiteltäväksi. (Helsingin HAO 07/0029/2 /10.1.2007)

Valituskelpoinen päätös. Metsähallitus ei ollut antanut tietojen luovutusta koskevaa valituskelpoista hallintopäätöstä. Pyydetty asiakirjat oli luovutettu vähitellen, viimeiset neljä kuukautta tietopyynnöstä. (OKA 657/1/2008 /23.9.2009)

Perustelu ja valitusmahdollisuudesta ilmoittaminen. Poliisilaitoksen olisi pitänyt ilmoittaa kieltäytymisen syy ja kerrottava mahdollisuudesta jättää asia viranomaisen ratkaistavaksi. Lisäksi häneltä olisi pitänyt tiedustella, haluaako hän toimia näin sekä annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista. (OKA 1219/1/2007 /9.9.2009)

Päätös ja valitusoikeus. Kaupunki oli hylännyt asiakirjapyyntönsä, mutta ei ollut antanut kirjalliseen hakemukseen kirjallista päätöstä eikä valitusoikeutta. Oikeusasiamiehen mukaan kaupunki rikkoi jokaiselle kuuluvaa perustuslaillista oikeutta saada asiansa käsitellyksi asianmukaisella tavalla. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet, turvataan lailla. (EOA 134/2005)

Valitusosoitteen ilmoittaminen. Ulkoministeriön olisi pitänyt perustella kieltävä asiakirjojen luovutuspäätöksensä ripeästi ja antaa samalla tiedonpyytäjälle tieto valitusosoitteesta. Kantelija oli pyytänyt sähköpostitse luetteloa eri maiden CD-kilpien etuliitteistä. Hän oli saanut muutaman päivän kuluttua kielteisen vastauksen, jossa todettiin pelkästään, ettei kyseisiä tietoja luovuteta. Kun kantelija oli pyytänyt viranomaiselta valitusosoitetta, hän oli saanut ministeriöstä vasta vajaan kahden kuukauden kuluttua täydennetyin vastauksen, jossa oli perusteltu tietojen luovuttamatta jättäminen. (OKA 797/1 /01)

Saapuneen tietopyynnön kuittaaminen. Oikeuskansleri totesi, että sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 12 §:n mukaan viranomaisen on viipymättä ilmoitettava sähköisen asiakirjan saapumisesta lähettäjälle. Nyt ministeriö ei ollut lähettänyt saapumiskuittausta, ja oli vastannut asiaa koskevaan tiedusteluun hitaasti. (OKV/209/1/2009)

Viranomaisen vastausvelvoite. Viranomaisen on vastattava sille osoitettuihin kirjeisiin, tiedusteluihin ja asiakirjatilauksiin. (OKA 986/1/96 /20.8.1998, AOK 912/1/00 /4.12.2002, AOKS 678/1/02 /22.4.2003, AOK 467/1/08 /22.8.2008)

Viranomaisen vastausvelvoite. Perusturvalautakunnan olisi tullut vastata tiedustelun tehneelle, milloin ja miten hänen asiaansa oli lautakunnassa käsitelty. (OKA 153/1/01 /10.9.2001)

Yhteydenottoon vastaaminen. Viranomaisen olisi pitänyt vastata saamaansa kirjeeseen niiltä osin, kun se oli mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Käräjäoikeus oli lähettänyt tietopyyntöön liittyvät asiakirjat ja saanut vastaanottajalta lisäkysymyksiä sisältävän kirjeen, johon se ei kuitenkaan vastannut. (AOK 374/1/07 /15.10.2007)

Vastaus viipymättä. Viranomaisen olisi pitänyt viipymättä ilmoittaa sähköisen asiakirjan vastaanottamisesta ja viitattava pian annettavaan lausuntoon, jos vastausta ei ole mahdollista antaa viipymättä. Tapauksessa ympäristökeskuksen viranhaltijat eivät vastanneet sähköpostitiedusteluun, joka koski liito-oravahavainnon vaikutusta rakennuslupaan. (AOK 1168/1/04 /7.8.2006)

Kiire. Eläkehakemusten käsittely oli henkilökunnan puutteen vuoksi ruuhkautunut. Ratkaisua pyrittiin nopeuttamaan, mutta asiakkaan tiedusteluun käsittelyajasta ei vastattu. *Hyvän hallintotavan* mukaan tietopyyntöön olisi pitänyt vastata. (AOK 277/1/97 /3.11.1997)

Vastaus suoraan asianomaiselle. *Hyvän hallintotapaan* kuuluu kirjeisiin vastaaminen, vaikka asia olisi ollut poliittinen ja muitakin tiedotuskanavia olisi voitu käyttää. Liikenneministeri oli saanut kirjeen, jossa oli tiedusteltu moottoritiehankkeen perusteluja. Ministeri oli vastannut aiheeseen tiedotusvälineille antamissaan haastatteluissa, mutta ei kirjeitse. (OKA 934/1/96 /11.11.1997) / Lääninhallitus oli saanut 1999 kirjallisen tiedustelun, jonka se oli siirtänyt työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Sieltä oli 2002 vastattu tiedusteluun vasta oikeuskanslerin virastolle lähetetyssä

vastineessa. Tiedusteluun olisi tullut esittää kirjallinen vastaus. (AOK 901/1/99 /26.4.2001)

Virallinen vastaus. Esittelijänä toimineen kunnanjohtajan olisi pitänyt suorittaa tehtävänsä asianmukaisesti ja vastata saamiinsa tiedusteluihin viivytyksettä. Omakotitalonomistajien ja kunnan välillä oli käyty neuvotteluja kunnan korvausvelvollisuudesta, mutta sopimusta ei ollut saatu aikaiseksi. Talonomistajat olivat tiedustelleet asiasta kirjallisesti neljän kuukauden kuluttua, mutta tiedustelua ei ollut kirjattu diaariin eikä siihen ollut vastattu. Kunta oli teettänyt asiantuntijalausannon ja lähettänyt sen talonomistajille tiedoksi. Vasta kunnanhallituksen päätös voitiin katsoa kuntaa sitovaksi tarjoukseksi, johon vastapuoli olisi voinut vastata sen hyväksyen tai hyläten. (AOKS 837/1/07 /28.4.2008)

Vastaus, vaikka asia ei kuulu viranomaiselle. Viranomaisen olisi pitänyt vastata saamiinsa tiedusteluihin kirjallisesti, vaikka vastauksena olisi ollut, että tiedusteltu asia ei kuulu viranomaisen vastattaviin tai ettei viesti anna aihetta viranomaisen toimenpiteisiin. Olennaista on, että tiedustelun lähettäjä ei jää epätietoiseksi siitä, mitä hänen tiedustelulleen on tapahtunut. Tapauksessa poliisin tutkintajohtajalta oli tiedusteltu saako kantelijan poliisille toimittamia kopioita käyttää selvityksenä muissa asioissa, mutta tutkintajohtaja ei ollut vastannut tiedusteluun. (AOK 894/1/01 /6.9.2002) / *Hallintolain* mukaan yhteydenottoihin on vastattava, vaikka viranomaisen ei olisikaan ollut velvollinen ryhtymään mihinkään toimenpiteisiin niiden tarkoittamassa asiassa. Kaupungin opetuspalvelukeskus ei ollut vastannut kahteen saamaansa kirjeeseen. (AOK 891/1/06 /8.5.2008)

Puhelinyhteydenpyyntö. Hyvään hallintoon kuuluu, että viranomaiselle puhelimitse tehtyyn yhteydenottoesitykseen vastataan. Tämä on tärkeää etenkin, jos asian käsittelijät ovat vaihtuneet ja hakijoilla on epätietoisuutta käsittelyn kulusta. (AOK 812/1/05 /22.5.2007)

Postikorttivastaus. Ministeri vastasi Neuvostoliiton partisaani-iskujen korvausasioita käsittelevään yksityiskohtaiseen kirjelmään postikortilla. Sinällään ministeri voi vastata kirjeeseen itse tai antaa vastaamisen jonkun virkamiehen tehtäväksi. Jos kyseessä olisi ollut henkilön omaa korvausasiaa koskeva tiedustelu, vastauksen olisi pitänyt olla tätä laajempi. (OKA 847/1705 /7.11.2005)

Neuvontavelvollisuus. Kaupungin tekninen lautakunta oli vastannut kiinteää jätetaksaa koskevaan tiedusteluun, että asiasta ei ollut valitusoikeutta. Jätelain mukaan muutoksenhakuoikeus oli kuitenkin olemassa, ja viranomaisella oli asiassa hallintomenettelylain (Huom! Korvattu hallintolailla vuonna 2004; neuvontavelvollisuus myös uudessa laissa.) mukaan neuvontavelvollisuus. (AOK 747/1/95 /18.9.1996) / Viranomaisella oli neuvontavelvollisuus ja sen vastaanottamiin sähköpostitiedusteluihin olisi pitänyt vastata. Tapauksessa eläinlääkärin toimintaan liittyvän kantelun tekemistä koskevaan tiedusteluun ei ollut lääninhallituksesta vastattu. Asiakas oli saanut haluamansa ohjeet vasta oltuaan puhelimitse yhteydessä läänineläinlääkäriin. (AOKS 695/1/07 /8.7.2008)

Tulkinnanvarainen tietopyyntö. Mikäli viranomaiselle osoitettu tietopyyntö jää tulkinnanvaraiseksi, virkamiehen olisi varmistauduttava asiasta siitä tiedustelemalla. Hallinto-oikeus oli tulkinnut asiakirja-aineistoon tutustumispyynnön muuksi oikeudenkäyntiin liittyväksi vaateeksi ja vastannut, että henkilöä kuullaan asiasta aikanaan. (OKV 904/1/2007 /23.2.2009) / Tietopyyntö ei olisi saanut jäädä epäselvyyden vuoksi käsittelemättä. Sosiaalityöntekijän olisi puhelinkeskustelun kuluessa pitänyt kysymällä varmistaa, oliko kyseessä tietopyyntö. (OKV 351/1/2008 /5.3.2009) / Opintotukilautakunta oli lähettänyt asiakkaalle kirjeen virheellisen opintotukipäätöksen korjaamiseksi. Asiakkaan lähettämää kirjettä oli pidetty suostumuksena, mutta se olisi voitu tulkita myös tietopyynnöksi asiassa. Hyvän hallinnon mukaisesti ja puolueettomuusnäkökohta huomioiden tulkinnassa on noudatettava pidättyvyyttä ja asiakkaalle olisi mieluummin pitänyt antaa hänen tarkoittamia lisätietoja. Opintotukilautakunnan kirjeestä puuttui myös maininta, että asia voidaan ratkaista määrääjän kuluttua, vaikka asiakas ei vastinetta antaisikaan. (AOK 687/1/00 /27.8.2001)

Epäselvään tietopyyntöön tulee pyytää selvennys. Asiakirjapyyntö ei ollut yksilöity määrättyä asiakirjaa, vaan tietopyyntö oli ollut liian laava. Ympäristökeskuksen olisi pitänyt toimittaa siltä pyydetty asiakirjat tai pyytää tietopyynnön yksilöimistä. (OKA 13/1/04 /22.9.2006) / Seurakunnan olisi tullut avustaa diaarien yms. avulla tietopyynnön yksilöimisessä, mikäli tietopyynnön sisältö oli jäänyt seurakunnalle epäselväksi. (EOA 3485/2005)

Viranomaisen selvitysvelvollisuus. Kunnan maaseutusneuvoston puheenjohtaja hylkäsi asiakirjapyyntönsä koska katsoi, ettei pyyntö ollut riittävän yksilöity. Oikeuden mielestä tämä ei kuitenkaan ollut uskottava syy. Koska kyse oli pienen kunnan suurista tuensajista, olisi kunnan tullut voida omin voimin selvittää pyynnön kohteena olevat asiakirjat. (Vaasan HAO 02105/06/1203)

Ensivaiheen päätös ja viranomaisen päätös. Jos viranomaisen päätös on ns. ensivaiheen päätös, olisi viranomaisen tiedusteltava, halusiko kantelija asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi siten, että hänelle annetaan asiassa valituskelppoinen viranomaisen päätös. Jos taas kyseessä on viranomaisen päätös, olisi siihen liitettävä valitusosoitus. (EOA 2220/4/09)

Tietopyyntö yksilöitävä. Vanki oli pyytänyt vankilalta asiakirjoja toista henkilöä koskevassa asiassa. Koska hallinto-oikeudella ei ollut tiedossa, mitä asiakirjoja oli pyydetty ja mitä asiakirjoja päätös oli koskenut, niiden salassa pidettävyyttä ei voitu ratkaista. Asia palautettiin vankilaan uudelleen käsiteltäväksi. (Hämeenlinnan HAO 09/0298/2 /25.5.2009)

Tietopyynnössä avustaminen. Viranomaisen olisi pitänyt ohjata tietopyynnön tekijä tekemään lain edellyttämä hakemus. Tapauksessa vainajan omainen oli pyytänyt äitinsä potilaskertomusta kuolinpäivältä. Sairaala kieltäytyi luovuttamasta asiakirjoja, koska pyytjä ei ollut ilmoittanut pätevää syytä asiakirjojen saamiseksi. (EOA 3009/2007)

Suullinen pyyntö. Asiakirja pitäisi pääsääntöisesti voida pyytää suullisesti paitsi, jos asiakirjoja on paljon tai kirjallinen pyyntö on jostain muusta syystä tarpeen. Täydennyksen asiakirjapyyntöön voi tehdä suullisesti, jolloin viranomaisen on velvollinen huolehtimaan täydennyksen hallintolain mukaisesta kirjaamisesta. Vastaavasti asiakirjan pyytjä voi suullisesti esittää vaatimuksen valituskelpoisen päätöksen saamiseksi, mikäli viranomaisen päätös on kielteinen. (EOA 1459/2005)

Viranomaisen perusteltu päätös. Viranomaisen on perusteltava antamansa päätös, josta on käytävä ilmi siihen vaikuttaneet seikat ja selvitykset. Seuraavissa poikkeustapauksissa päätöstä ei kuitenkaan tarvitse perustella: jos tärkeä yleinen tai yksityinen etu edellyttää päätöksen välitöntä antamista, päätös koskee kunnallisen monijäsenisen toimielimen toimittamaa, vaalia tai vapaaehtoiseen koulutukseen ottamista tai sellaisen edun myöntämistä, joka perustuu hakijan ominaisuuksien arviointiin. Perustelua ei myöskään tarvita, jos päätöksellä hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista eikä muilla ole oikeutta hakea päätökseen muutosta tai perusteleminen on muusta erityisestä syystä ilmeisen tarpeetonta. (EOA 3934/2006 / EOA 1713/2006)

Päätöksen ymmärrettävyys. Viranomaisten päätösten tulee olla sisällöltään ja kieliasultaan riittävän selkeitä ja yksiselitteisiä. Päätöksen laadinnassa tulisi lähteä kansalaisen tarpeista ja toimivuudesta kansalaisen kannalta. Kielenkäytön onnistumisella on merkitystä perustuslaissa tarkoitetun hyvän hallinnon takeiden toteutumisessa. (EOA 1124/2002)

Julkisuuden ripeä selvittäminen. Viranomaisen on selvittävä siltä pyydettyjen asiakirjojen julkisuus ripeästi ja ne on luovutettava ilman uusia tietopyyntöjä. Työsuojelupiiriltä oli pyydetty sen syyttäjälle toimittama lausunto. Piirin tarkastaja ei ollut varma, olivatko esitutkinta ja syyteharkinta vielä kesken ja lausunto siten luovutettavissa. Tarkastajalla oli ollut perusteltu syy selvittää asiakirjan julkisuutta, mutta asia olisi pitänyt käsitellä nopeammin ja tiedot olisi pitänyt luovuttaa ilman uusia tietopyyntöjä. Kun tieto syyttämättäjäntämisestä oli työsuojelupiiriin saatu, lausunto oli toimitettu pyytäjälle vasta kun hän oli tehnyt uuden tietopyynnön ja kun oikeuskanslerinvirasto oli tehnyt asiasta selvityspyynnön. (AOK 38/1/05 /15.3.2006)

Kirjallinen vastaus. Koulun rehtorin olisi pitänyt antaa kielteinen päätös asiakirjojen luovuttamisesta kirjallisena, kun myös tietopyyntö oli esitetty kirjallisena. Kielteisen ratkaisun olisi lisäksi pitänyt olla valituskelpoinen ja tiedonpyytjä olisi pitänyt ohjeistaa asian ratkaisevalle viranomaiselle. (EOA 1602/4/00) Toisessa tapauksessa lääkärin olisi pitänyt luovuttaa potilasta koskevia terveystietoja tämän omaisille kirjallisena huolimatta siitä, että tietoja oli annettu aiemmin omaisten kanssa käydyissä neuvotteluissa suullisesti. Kantelija oli vielä neuvottelun yhteydessä esittänyt kirjallisesti lääkärille potilasta koskevia kysymyksiä. (EOA 1451/4/00)

Rekisterimerkintä. Virheellinen rekisterimerkintä ei merkitse viranomaisen valituskelpoista päätöstä. Virheellisen merkinnän korjaamiseen sovelletaan henkilötietolain säädöksiä. (KHO 960/1/08)

31. Tietojen luovutus

Viranomaisen aineisto tai tieto on luovutettava pyydettyllä tavalla, jollei siitä aiheudu viranomaisen toiminnolle kohtuutonta haittaa. Asiakirja voidaan luovuttaa nähtäväksi, kuunneltavaksi tai jäljennettäväksi tai erillisenä jäljennöksenä tai tulosteena. Jos asiakirjasta ei pyydetä jäljennöstä, tieto siitä voidaan antaa suullisesti selostamalla asiakirjan julkinen sisältö. Tietopyyntö voi kohdistua myös asiakirjaan, jota ei ole vielä laadittu tai asiakirjaan, jota ei ole edes olemassa. Viranomaisella ei ole erillistä velvoitetta laatia laajoja selvityksiä jostakin tietopyynnön kohteena olevasta osa-alueesta.

Tieto on mahdollista antaa muuten kuin pyydettyllä tavalla jos asiakirjoja on paljon, kopiointi on vaikeaa tai aiheuttaa muuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle.

Lakiin kirjatulla kohtuuttomalla haitalla tarkoitetaan olennaisia ja todellisia virka-toiminnalle aiheutuvia ongelmia, esimerkiksi pyyntöön vastaamiseen sitoutuisi merkittävä osa viranomaisen käytettävissä olevista voimavaroista. Huonosti hoidettu asiakirjahallinto ei sinällään ole riittävä peruste kieltäytyä tietojen luovuttamisesta.

Viipymätön käsittely. Viranomaisen on järjestettävä oma toimintansa siten, että aiheettomia viivästyksiä ei pääse tapahtumaan. Ruumiinavauspöytäkirjan toimittaminen asianosaiselle oli kestänyt vuoden ja kolme kuukautta. (OKA 778/1/2008 /13.10.2009)

Viranomaisen työtilanne. Asiakirjojen ja tietojen hallinnasta vastaavan työntekijän työtilanne ei ollut laillinen peruste hylätä vaatimusta saada nähtäväksi erään kunnan työntekijän matkalaskut. (KHO 01357/10/1203 /29.9.2010)

Yksilöimätön tietopyyntö. Yksilöimättömän tietopyynnön toteuttaminen olisi koitunut viranomaiselle liian työlääksi. Työttömyyskassan ei tarvinnut luovuttaa tietoja tekemistään päätöksistä, joissa päivärahaa oli myönnetty pidemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen hakemuksen vireille tuloa. (KH O 2254/6.9.2007) Toisessa tapauksessa kyse oli kulttuurilautakunnan tositteista kahdelta pyydettyltä vuodelta. Pyydetty tiedot oli luovutettava, koska pyynnön kohteena ollut viranomaisen kuitisto on yleinen asiakirja ja tietopyyntö oli riittävän tarkasti yksilöity. (KHO 2883/11.7.1995)

Asiakirjakopioiden lukumäärä. Pöytäkirja- ja liitejäljennökset yhdestätoista tiedekuntaneuvoston kokouksesta ei ollut niin laaja asiakirja-aineisto, että viranomaisella olisi ollut perusteita kieltäytyä kopiointista sen aiheuttaman olennaisen ja kohtuuttoman haitan perusteella. (AOK 811/1/00)

Tieto ei asiakirjamuodossa. Viranomaisen oli toiminut lainmukaisesti kieltäytyessään luovuttamasta pyydettyä tietoa, koska se ei ollut asiakirjan muodossa. Tällöin merkitystä ei ollut sillä, oliko tieto viranomaisen tiedossa. Tapauksessa tilanomistaja oli pyytänyt maaseutusluterilta tietoa siitä, kuka oli tehnyt ilmoituksen hukkakaurasta hänen pellollaan. Maaseutusluteri oli todennut, että tieto ilmoituksen tekijästä ei ollut asiakirjan muodossa, joten sitä ei luovuteta. Tilanomistajan huoli, että ilmoituksen tekijän kirjaamatta jättäminen olisi voinut antaa mahdollisuuden mielivaltaiselle menettelylle, koski viranomaisen menettelyä ja tulisi antaa lääninhallituksen tai muun lainvalvontaviranomaisen tutkittavaksi. (Hämeenlinnan HAO 07/0069/3 /24.1.2007)

Toimittamaton kirjelmä. Hallinto-oikeudella ei ollut syytä kyseenalaistaa viranomaisen ilmoitusta, jonka mukaan sillä ei ollut halussaan tietopyynnön kohteena ollutta aineistoa. Kun asiakirja ei ollut viranomaisen hallussa, sitä ei voitu myöskään luovuttaa. Sivistystoimenjohtaja ja lautakunnan puheenjohtaja olivat ilmoittaneet, että heille ei ole toimitettu tietopyynnössä mainittua kirjelmää. (Helsingin HAO 07/1846/2 /21.12.2007)

Viranomaisen tekemä journalistinen harkinta. Maakuntavouduilla ei ollut laillisia perusteita kieltäytyä antamasta toimittajalle asiakirjajäljennöstä katsoessaan, ettei asian julkaiseminen lehdessä ollut tarpeellista. (EOA 23.1.1992)

Tiedot jo esitetty lehtiartikkelissa. Lehtiyhtiöllä oli oikeus saada Kansanterveyslaitokselta kokonaisuudessaan sen laatima tutkimusmateriaali sairaalainfektioista. Velvollisuutta luovuttaa aineisto ei poistanut se, että aineiston perusteella oli jo julkaistu artikkeli lehdessä, josta keskeiset tiedot olisi voitu poimia. Viranomaisen ei kuitenkaan tarvinnut luovuttaa tutkimuksen tai tilaston perusaineistona olevia, salattavia sairaalakohtaisia tietoja. (Helsingin HAO 830 /27.11.2001)

Selvityksen riittävyys. Selvityksen antaminen julkisesta asiakirjasta ei poistanut viranomaisen velvoitetta luovuttaa asiakirja. Kaupungin mukaan tietopyynnön kohteena olleesta virkanimityspäätöksestä ei ollut tehty erillistä viranhaltijapäätöstä, mutta se oli antanut kohteena olleen päätöksen sisällöstä kirjallisen ja suullisen selvityksen. Kaupunki oli katsonut, ettei julkisuuslaki edellyttä sitä tekemään selvityksiä tai muokkaamaan asiakirjojaan. Oikeuden mukaan tietopyyntö oli kuitenkin ollut riittävän yksilöity. (Turun HAO 0211/00/5300)

Asiamiehen käyttö. Viranomaisen olisi pitänyt ottaa huomioon, että asiakkaan omia potilastietoja koskenut tietopyyntö oli tehty asiamiehen välityksellä. Viranomaisen oli toiminut oikein halutessaan varmistua pyynnön tehneen miehen henkilöllisyydestä. Tapauksessa sairaala oli ensin kieltäytynyt luovuttamasta siltä pyydettyjä potilasasiakirjoja asiamiehenä toimineelle asianajajalle. Kun tämän oli toimittanut asiakkaansa allekirjoittaman tarkastuspyyntölomakkeen, sairaala suostui esittämään asiakirjat tietyssä aikana sairaalan tiloissa. Suostumiskirje ei kuitenkaan saavuttanut asiakasta ajoissa, koska se oli lähetetty asianajajan työosoitteeseen. (EOA 2022/2004)

Tietojen luovutusmuoto. Tietojen antamistapaa koskeva ratkaisu on viranomaisen päätös, johon on liitettävä muutoksenhakuosoitus. Hallinto-oikeus ei tutkinut asiaa ensiasteena ja palautti sen viranomaiselle. Suomen ympäristökeskukselta oli pyydetty sähköisessä muodossa eräiden julkaisujen tiedoston. Ympäristökeskus toimitti asiakirjat tulosteena, koska tietokantaan kohdistui immateriaalioikeuksia. **(Hämeenlinnan HAO 06/0397/3 /5.7.2006)**

CD-nauhoitus. Sosiaalilautakunnan ei tarvinnut toimittaa tiedonpyytäjälle sosiaalijaoston kokouksessa tehtyä nauhoitusta cd-muodossa, koska kopioiminen ei ollut viranomaisen käytettävissä olleiden laitteiden vuoksi teknisesti mahdollista. Pyytäjälle oli tarjottu mahdollisuus kuunnella kokousnauhoitus viranomaisen tiloissa siltä osin kuin hänellä oli siihen asianosaisena oikeus. Erillisiä muistuinpanoja tai muistioita kokouksesta ei ollut olemassa. **(KHO 512 /13.3.2007)**

Oikeuden äänite. Tekniset syyt eivät saa estää viranomaiselta pyydetyn äänitteen luovuttamista, ja asianosaisella oli oikeus saada oikeudenistunto äänitteenä. Se, että oikeus tarjoaisi vain mahdollisuuden kuunnella äänitettä oikeuden tiloissa, asettaisi ihmiset eriarvoiseen asemaan asuinpaikan suhteen. Äänite voi olla hyvin tärkeä dokumentti oikeudenkäynnin arvioinnissa, kun istunnoista ei enää laadita sanamuotoisia pöytäkirjoja. Äänitteen laatiminen kirjalliseen muotoon voi vaatia paljon resursseja päinvastoin kuin äänitteen kopioiminen. **(EOA 2207/2002)**

Oman kopiokoneen käyttö. Kunnanhallituksella ei ollut oikeutta kieltää asiakasta kopioimasta asiakirjoja omalla kopiokoneellaan. Asiakirjojen luovuttamisesta virkatoiminnalle mahdollisesti aiheutuva haitta olisi pitänyt ratkaista tietopyynnön yhteydessä erikseen. Kopiointi olisi ollut tilojen puolesta mahdollista, eikä virkatoiminnan haittaamisena voitu pitää sitä, että viranhaltija olisi joutunut tilapäisesti poistumaan työhuoneestaan kopioinnin valvonnan vuoksi. **(Mikkelin lääninoikeus 1021/25.11.1988)**

Tutustuminen asiakirjaan jäljennöksen sijasta. Keskusrikospoliisilla oli oikeus hylätä pyyntö saada jäljennös asiakirjasta, kun tiedonpyytäjälle oli varattu mahdollisuus tutustua pyydettyyn aineistoon poliisin omissa tiloissa. Kyse oli poliisin omaan käyttöön laatimasta salassa pidettävästä asiakirjasta. **(KHO 1204/13.4.1989)** Toisessa tapauksessa pyyntöä saada virallisia jäljennöksiä tai otteita myönnettyistä rakennusluvista ei voitu hylätä sillä perusteella, että pyytäjälle oli annettu asiakirjat viranomaisen luona luettavaksi ja jäljennettäväksi. **(KHO 1991 A 5)**

Jäljennös jo suullisesti luovutetuista tiedoista. Kun poliisin kuulustelukertomuksesta olisi voitu antaa asianosaiselle tietoja suullisesti, myöskään jäljennöksen luovuttamiselle ei ollut esteitä. **(AOK 528/1/97 /17.9.1998)**

Tutustumisoikeus kiinnitysrekisteriin. Asiakkaalla tuli olla mahdollisuus tutustua kiinnitysrekisteriin muutoinkin kuin tilaamalla rasiustodistus. **(EOA 16.12.1992)**

Viivästynyt aineiston luovutus. Viranomainen oli menetellyt oikein viivästyttäessään mahdollisuutta tutustua aineistoon aineiston vaatiman selvitystyön takia. Käräjäoikeudelta oli pyydetty 500-sivuista aineistoa, josta ennen luovuttamista oli selvitettävä siihen sisältyvät salattavat tiedot. Käräjäoikeus oli kieltäytynyt asiakirjan luovuttamisesta siihen sisältyvien liikesalaisuuksien vuoksi, mutta jättänyt mahdollisuuden tutustua asiakirjaan eri pyynnöstä myöhemmin käräjäoikeuden tiloissa. Tämä olisi kuitenkin ollut mahdollista vasta kuukauden kuluttua pyynnön esittämisestä. Oli ilmeistä, että asiakirjaan sisältyi salattavia tietoja. **(Vaasan HAO 00689/03/5300)**

Jotain tietoja salassa pidettävästä aineistosta. Viranomaisen on luovutettava tiedonpyytäjälle julkisia tietoja asiakirjasta siltä osin, kuin se on asiakirjan salassapidon kannalta mahdollista. Kysymys oli toisessa maassa rikoksesta tuomitun henkilön siirrosta Suomeen. Asiakirjasta oli mahdollista antaa joitain tietoja ilman, että asiakirjojen salassa pidettävät tiedot tulisivat julki. **(KHO 185/26.1.2007)**

32. Salassa pidettävät tiedot

Julkisuuslaki sisältää erilliset poikkeukset myös salassa pidettävien tietojen luovuttamiselle. Ehtona on, että tietojen antamisesta ja oikeudesta tietoon on erikseen säädetty tai tietojen kohde antaa luovuttamiseen suostumuksensa.

Taloudellista asemaa, terveys- ja sosiaalihuollon asiakassuhdetta tai liike- tai ammattisalaisuutta koskevia, tai myönnettyihin etuuskien liittyviä salassa pidettäviä tietoja on mahdollista luovuttaa, jos kyse on tiedonantovelvollisuudesta tai korvauksen suorittamisesta.

Yksittäistapauksissa tietoja voidaan luovuttaa salassa pidettävistä asiakirjoista tieteellistä tutkimusta, tilastointia tai viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten. Tilanteessa on oltava ilmeistä, ettei luovuttamisella loukata niitä etuja, joiden suojaksi salassapito on säädetty. Lupaa harkittaessa on lisäksi huolehdittava siitä, että tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan.

Salassa pidettävän asiakirjan sähköinen luovutus. Verovirasto kieltäytyi luovuttamasta verotarkastuskertomusta sähköisessä muodossa, koska verohallinnolla ei ollut sellaista sähköpostijärjestelmää, jolla salassa pidettäviä verotustietoja voitaisiin toimittaa salattuna sähköpostitse. Sen sijaan kertomus luovutettiin paperiversiona. Oikeuden mukaan verotarkastuskertomus on salassa pidettävä verotusasiakirja, ja julkisuuslain 16 §:n 2 momentti jossa säädetään tietojen antamisesta teknisenä tallenteena tai sähköpostitse, koskee vain julkista asiakirjaa. Tarkastuksen kohteena olleen yhtiön suostumuksella tietojen sähköiseen luovuttamiseen ei ollut asian kannalta merkitystä. **(Oulun HAO 01359/09/1203 /15.6.2010)**

Tutkimussuunnitelman tieteellisyys. Viranomaisen ei tarvitse luovuttaa salassa pidettävää aineistoa tutkimukseen, joka ei täytä julkisuuslain edellyttämää tieteellisyttä. Suunnitelman on oltava esitystavaltaan selkeä ja johdonmukainen ja siitä on käytävä selvästi ilmi tutkittavaa ongelma ja tutkimuksen kohde, tutkimusmenetelmä, lähestymistapa sekä se, miten tutkimus suhteutuu tutkittavasta asiasta jo oleviin tutkimuksiin. Arkaluonteisten salassa pidettävien tietojen käsittelyn edellyttää tavanomaista tiukempien vaatimuksia tutkimuksen tieteellisyydelle. Tapauksessa Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunnan ei tarvinnut luovuttaa tutkimustarkoitukseen salassa pidettäviä asiakirjoja Vantaan hammashuoltoa ja Tikkurilan terveysasemaa koskevista muistutuspäätöksistä. Esitettyä tutkimussuunnitelmaa ei pidetty asianmukaisena, koska tutkimuksen tarve oli määritelty epäselvästi ja tutkimusaineisto epätarkasti. **(KHO 1552/6.6.2007)**

Sukututkimuksen tieteellisyys. Sota-arkisto ei ollut velvollinen luovuttamaan kuolleen potilasasiakirjoja tämän omaiselle sukututkimusta varten. Salassa pidettäväksi säädetystä viranomaisen asiakirjasta on mahdollista antaa tietoja vain tutkimusta ja tilastointia varten, eikä sukututkimusta luokiteltu tällaiseksi toiminnaksi. Tietojen antamista harkittaessa on kuitenkin huolehdittava siitä, että tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan. Tapauksessa potilasasiakirjojen luonne ei muuttunut sen vuoksi, että niitä säilytettiin arkistossa eli muun kuin terveydenhuollon toimintayksikön hallussa. **(Helsingin HAO 873/5.10.2005)**

Tieteellinen käyttötarkoitus. Tietosuojalautakunta toimi oikein, kun se kieltäytyi vaatimasta arkaluontoisten tietojen luovuttamista, kun tiedot eivät tulleet yksinomaan historiallisen tai tieteellisen tutkimuksen käyttöön. Tapauksessa Karjala-tietokantasäätiö oli pyytänyt tietosuojalautakunnalta lupaa luovutetun Karjalan alueen lakkautettujen evänkelis-luterilaisten ja ortodoksisten seurakuntien kirkonkirjoihin sisältyvien elossa olevien henkilöiden tietojen keräämiseksi ja tallettamiseksi. Tietoja oli ollut tarkoitus käyttää internetin kautta myös sukututkimukseen. **(Kuopion HAO 793/02 /3.11.2004)**

Tutkimuslupa rikostapauksessa. Salassa pidettävien tietojen käsittely ja analysointi ja tulosten raportointi Oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa oli mahdollista ilman, että yksittäistä henkilöä koskevat tiedot paljastuisivat ulkopuolisille. Tutkimusluvan myöntäminen laitokselle ei loukannut niiden etuja, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Tutkimusluvan myöntämistä voitiin lisäksi perustella tieteellisen tutkimuksen vapauden turvaamisella. Tapauksessa oli kyse rikosasioista, jotka koskivat lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä tai sen yritystä. Pyynnöt koskivat yksilöityjen rikosasioiden ratkaisuja ja asiakirjoja, jotka oli tallennettu digitaalisesti oikeuden asianhallintajärjestelmään. Tutkimuslaitoksella ei ollut kuitenkaan oikeutta saada tietoja oikeudenkäyntiasiakirjoihin sisältyvistä esittelijän muistoista, jotka kuuluivat neuvottelusalaisuuden piiriin. **(Rovaniemen hovioikeus 2008:2)**

Vapaamuurariluettelo. Vapaakappaleena kirjastossa säilytettävä vapaamuurariluettelo oli yksityinen asiakirja. Luettelo ei tarvinnut luovuttaa ulkopuolisille, koska julkaisija oli halunnut rajoittaa luettelon julkisuutta nimiölehdelle tekemällään merkinnällä "ainoastaan V ja OM veljille". Kirjasto ei vapaakappalelain ja julkisuuslain mukaan saa ilmaista yhdistystoimintaa koskevia jäsenluetteloja vastoin niitä annettaessa määrättyjä ehtoja. **(Hämeenlinnan HAO 00/370/3 /3.11.2000)**

33. Hyvä tiedonhallintatapa

Julkisuuslaissa on määritelty erikseen, mitä julkisuusperiaate edellyttää hyvältä tiedonhallintavalta. Arvioinnin kohteina ovat asiakirjat, tietojärjestelmät ja niihin sisältyvät tiedot. Näiltä edellytetään saatavuutta, käytettävyyttä, eheyttä ja suojaamista. Saatavuudella tarkoitetaan tiedonsaannin teknisten edellytysten turvaamista, kuten pääsyä tietoon, tiedon luettelointia ja arkistointia. Se että tiedot ovat käytettävissä tarkoittaa käsitystä asiakirjojen ja tietojen luonteesta ja hyväksikäytön mahdollisuudesta (kohtuullisessa ajassa). Sivullisille ei kuitenkaan edellytetä suoraa käyttöyhteyttä viranomaisen tiedostoihin. Tiedonhallinnan eheydessä kysymys on tiedon säilyttämisestä tallennetussa muodossa, tietojen oikeellisuudesta ja aitoudesta sekä tietojärjestelmien toimintakyvystä varsinkin julkisten rekisterien kohdalla. Aineistojen suojaamisella ehkäistään asiakirjoihin, tietoon ja tietojärjestelmiin kohdistuvia vahinkoja ja huolehditaan tarvittavasta salassapidosta. Hyvän tiedonhallintatavan toteuttaminen edellyttää henkilöstön kouluttamista, toimintojen ohjeistamista ja toimintatapojen säännöllistä valvontaa.

Erityisten asiakirjarekisterien avulla voidaan seurata asioiden käsittelyä ja etenemistä ja saada lisäksi tietoa siitä, miten etsitty tieto voidaan asiakirjoista ylipäättään löytää. Asiakirjojen löydettävyyttä edellyttääkin viranomaisilta toimivaa diaaria, asioiden käsittelyjärjestelmiä ja arkistointimenetelmiä. Viranomaisen on pidettävä yllä luetteloa käsiteltäviksi antamistaan, ottamistaan, ratkaisemistaan ja käsittelemistään asioista. Kohteena ovat sekä viranomaiselle saapuneet että viranomaisen omasta aloitteestaan vireille panemat asiat. Yksittäisiin asiakirjoihin on sisällytettävä riittävät tunnistetiedot, esimerkiksi asiakirjan laatineesta viranomaisesta ja laatisajankohdasta. Julkiset ja salassa pidettävät asiat on pystyttävä erottelemaan toisistaan. Se että koko diaari voitaisiin pitää kokonaisuudessaan salassa edellyttää koko luetteloon ulottuvaa erityissäännöstä. Asiakirjarekisteri on sijoitettu yleensä kirjaamoon tai muuhun yleisöpalvelusteeseen.

Tietohallinto on järjestettävä siten, että asiakirjojen julkisuus, tietojärjestelmät mukaan lukien, on vaivattomasti toteutettavissa. Viranomaiselta edellytetään julkisia kuvauksia tietojärjestelmistä ja niistä saatavista olevista julkisista tiedoista. Kuvausten pohjalta tietoa etsivillä on mahdollisuus saada ainakin pääpiirteinen käsitys siitä, minkälaisia asiakirjoja viranomaisella on hallussaan ja minkälaisia tietoja ne sisältävät. Myös salassa pidettävät asiakirjat on kuvattava, jos se voidaan toteuttaa paljastamatta salassa pidettäviä tietoja.

Julkisen ja salassa pidettävän eroteltavuus. Julkisuuslaki edellyttää viranomaiselta hyvän tiedonhallintatavan luomista ja toteuttamista. Asiakirjojen tulee olla vaivattomasti löydettävissä. Laki ei edellytä julkisten ja salaisten tietojen erottamista asiakirjojen arkistoinnissa, kunhan julkiset ja salaiset tiedot kyetään erottelemaan toisistaan tietoja annettaessa. (EOA 3211/2001)

Arkaluonteisten liitetietojen erottaminen. Varattomuutta koskevat tiedot ovat arkaluonteisia tietoja. Kaupunginhallitus menetteli hyvän tiedonhallintatavan vastaisesti julkaisemalla luettelon henkilöistä, joilta kaupunki ei onnistunut perimään saataviaan. Luettelo oli kaupunginhallituksen kokouspöytäkirjan liitteessä esillä kaupunginkirjastossa. Luettelosta ilmeni velallisen nimen lisäksi hänen taloudellisia tietojaan, kuten velkajärjestelyssä olo, varattomuus ja se, ettei perittäviä maksuja oltu maksettu. Luettelossa julkaistiin myös kuolleet velalliset ja kuolinpesät sekä kuolinpesien taloudellinen tilanne. Vastaavassa tapauksessa salassapitosäännöksiä soveltamista rikottiin, kun kunnan kirjastossa esillä olleesta kunnanhallituksen pöytäkirjasta ilmeni henkilön taloutta ja velkaantumista koskevia tietoja. (EOA 1835/2/99 / AOK 294/1/04 /14.6.2005)

Julkisen ja salassa pidettävän eroteltavuus diaarissa. Viranomaisen on toteutettava asiakirjarekisterinsä niin, että tieto siihen tehdyistä julkisista merkinnöistä voidaan antaa vaivatta. Lääkelaitos ei luovuttanut tietoa myyntilupahakemuksiin liittyvistä lääkevalmisteista, koska myyntiluparekisterin kenttiä ei ollut suunniteltu niin, että niistä olisi voitu erottaa julkinen ja salassa pidettävä tieto. (Helsingin HAO 04/1118/2 /21.12.2004)

Huolellisuus arkaluontoisten tietojen käsittelyssä. Viranomaisen on noudattava riittävää huolellisuutta tietojen merkinnässä ja tiedusteluihin on vastattava kohtuullisessa ajassa. Virkamieheltä edellytetään asiakirjojen käsittelyssä sellaista huolellisuutta, että salaisiksi säädettyjä tietoja ei inhimillisen erehdyksenkään johdosta luovuteta sivullisille. Nyt velkaneuvoja ei ollut merkinnyt velkajärjestelyhakemukseen kolmatta takaaajaa, joka oli jäänyt velkajärjestelyjen ulkopuolelle. Saatuaan asiasta tiedon, takaaaja oli tiedustellut asiasta yleiseltä oikeusavustajalta, mutta hänen kirjeeseensä ei ollut vastattu. (AOK 1202/1/00 /24.5.2002) Toisessa tapauksessa yliopiston tiedekunnan hallintopäällikkö oli erehdyksessä luovuttanut opiskelijan kopioitavaksi papereita, jotka sisälsivät muiden opiskelijoiden nimiä, henkilötunnuksia ja koevastauksia. (AOK 433/1/06 /31.7.2008)

Diaari. Hyvä tiedonhallintatapa edellyttää asiakirjahallinnolta ja päätettyjen asioiden luetteloinnilta niin yksiselitteistä ja selkeää järjestystä, että viranomaisen asiakirjalikenne voidaan jälkikäteen selvittää. Kantelija oli saanut lääninhallituksen poliisiosastolta ruotsinkieliseen tutkintapyyntöönä suomenkielisen vastauksen. Selvityksen mukaan tutkintapäätös oli annettu myös ruotsiksi, mutta kantelija oli saanut väärän kieliversion. Tapauksen tosiseikat jäivät puutteellisen diaarin takia hämärän peittoon. (AOK 1059/1/99)

Asiakirjojen jäljitettävyys. Viranomaisen on tehtävä asiakirjoista kirjaamismerkinnät ja asiakirjat on säilytettävä niin, että jälkikäteen on mahdollista selvittää asian sisältö ja asiasta tehty ratkaisu. Kantelija oli tiedustellut kahdeksan vuotta aiemmin tekemästään kantelusta, johon oli saanut vastaukseksi, että asia oli "finalisoitu" viisi vuotta aiemmin – asiakirjoja ei löytynyt. Valitusasian käsittely sisäasiainministeriössä oli kestänyt seitsemän vuotta. Käytössä ei ollut asiakirjojen seurantajärjestelmää, eikä asiakirjoja pystytty jäljittämään. Oikeuskansleri antoi ministeriölle huomautuksen, koska kirjaamon diaarissa oli vuosien varrelta useita merkintöjä kiirehtimiskirjeistä, mutta asiakirjojen kohtaloa ei ollut selvitetty. (AOK 181/1/98 /5.2.1999 / OKA 629/1/02 /3.4.2003)

Asiakirjan kirjaaminen Viranomaisen on toteutettava asianhallintajärjestelmänsä tarkoituksenmukaisesti ja hyvän hallinnon mukaisesti. Tapauksessa virasto oli käsitellyt asiakirjan, mutta asiakirja oli jäänyt kirjaamatta. Myöhemmin viraston johtaja kiisti asiakirjan edes saapuneen virastoon. (AOK 480/1/05 /23.11.2005)

Viranhaltijalle saapunut kirje. Viranomaiselle tullut yksityinenkin asiakirja on viranomaisen asiakirja, jos se on toimitettu viranomaiselle viranomaisasian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa, vaikka se olisi lähetetty suoraan viranomaisessa toimivalle virkamiehelle. Tällöin virkamiehen on toimitettava hänelle suoraan lähetetty asiakirja kirjattavaksi. Tapauksessa tiedonpyytäjällä oli vaatinut kopiota erään koulun opettajien allekirjoittamasta kirjelmästä, joka oli toimitettu kasvatus- ja koulutuslautakunnan jäsenille heidän kotiosoiteisiinsa. **(Helsingin HAO 07/1846/2 /21. 12.2007)**

Tiedonhallinnan määräykset. Viranomaisella on oltava arkistotoimesta riittävät määräykset ja ne on saatettava tehokkaasti henkilökunnan tietoon. Yliopisto oli saanut tietopyynnön opiskelijavalinnan hakemusasiakirjoista. Tietoja pyytänyt joutui esittämään kymmenkunta tiedustelua eri virkamiehille, ennen kuin sai varmistuksen siitä, että pyydetty asiakirjat oli hävitetty. **(OKA 576/1/2007 /2.6.2009)**

Arkistonmuodostus. Viranomaisen tulee toteuttaa arkistonmuodostuksensa siten, että seuraavat asiat tulevat otetuksi huomioon: oikeus saada tietoja viranomaisten julkisista asiakirjoista; velvollisuus tuottaa ja jakaa tietoja sekä antaa tietoja keskeneräisistä asioista; henkilötietojen, erityisesti arkaluontoisten tietojen suojaaminen; salassa pidettäväksi säädettyjen tietojen suojaaminen; tietojen käyttötarkoituksia koskevat rajoitukset; tietojen käytettävyyden, eheys ja laatu viranomaisen tehtävän hoidossa ja viranomaisten yhteistyössä; tietojen laatu erityisesti käytettäessä niitä yksilöitä ja yhteisöjä koskevan päätöksenteon pohjana tai oikeuksien ja velvollisuuksien osoittajina. Vanhentuneen arkistojärjestelmän ja kunnollisen diaarin puuttumisen vaikeuttavat viranomaisen kykyä palvella ja vastata tietopyyntöihin. **(EOA 4128/2006 / EOA 4129/2006 / EOA 2661/2005)**

Viranomaisen velvollisuus säilyttää laatimansa asiakirja. Viranomaisella tulee olla halussaan tallenne itse laatimastaan asiakirjasta. Oikeusaputoimisto oli evännyt pyytäjältä asiakirjan, koska se oli jo lähetetty käräjäoikeudelle. Koska kyseinen asiakirja oli valmistettu oikeusaputoimistossa, sillä olisi pitänyt tämän vuoksi olla hallussaan asiakirjan tallennekappale. **(Kouvolan HAO 00591/03/5300)**

Kadonnut lausunto. Ylikonstaapelin lääninhallituksen poliisiosastolle antama lausunto oli asian käsittelyn jälkeen selittämättömällä tavalla kadonnut, vaikka se oli vielä asian käsittelyn aikana ollut poliisiosaston käytettävissä. Viranomaisen antaman lausunnon puuttumisen seurauksena oli käytännössä lähes mahdotonta arvioida, oliko viranomaisen toiminut oikein. **(OKA 1220/1/99)**

Asiakirjan katoaminen. Arkistolain mukaan asiakirjat on säilytettävä turvassa tuhoutumiselta, vahingoittumiselta ja asiattomalta käytöltä. Selvisi, että lääninhallituksen arkistosta oli kadonnut poliisiosaston kanteluratkaisuja puolentoista vuoden ajalta. Hyvä tiedonhallintatapa ei toteutunut, kun asiakirjaa ei voitu löytää, eikä muutenkaan voitu osoittaa, että kysyjä olisi saanut tietopyyntönsä vastauksen. Asianmukainen vastaus toimitettiin vasta oikeuskanslerin viraston tekemän selvityspyynnön johdosta. **(OKA 397/1/03 /22.4.2005)** Toisessa tapauksessa verotoimiston diaariin kirjattu asiakirja oli kadonnut ja verotoimisto oli väittänyt antaneensa vastauksen asiakirjan pyytäneelle muussa yhteydessä. **(AOK 1303/1/02 /22.7.2003)**

Kadonnut asiakirja. Arkistolain mukaan arkistoitavia asiakirjoja voidaan lainata vain toiselle viranomaiselle, arkistolaitokseen tai muuhun laitokseen, mutta niiden käyttöä on valvottava niin, ettei asiakirja poistu lopullisesti viranomaisen hallinnasta. Tapauksessa käräjäoikeus oli luovuttanut pois saamansa asiakirjan, joka olisi ollut käräjäoikeuden arkistonmuodostamissuunnitelman mukaan säilytettävä käräjäoikeuden arkistossa pysyvästi. **(EOA 4111/2006)**

Viranomaisen pois luovuttamat asiakirjat. Viranomaisen ulkopuolisilta pyytämät asiakirjat on palautettava asianmukaisesti oikealle taholle. Veroviranomaiset olivat pyytäneet yhtiön kirjanpitoaineiston nähtäväksi. Viranomaisen oli luovuttanut aineiston edelleen ulkopuoliselle, jonka henkilöllisyyttä ei ollut luovutustilanteessa selvitetty. Aineisto löytyi myöhemmin poliisille tehdyn ilmoituksen jälkeen. **(AOK 268/1/03 /27.10.2004)**

Asiakirjojen hävittäminen. Viranomaisen on hävitettävä asiakirjansa valtionarkiston yleisohjeen mukaisesti. Kaupunginviskaalinvirasto oli hävittänyt asiakirjoja viemällä niitä roskalaatikkoon, josta ne olivat joutuneet kaatopaikalle ja sivullisten käsiin. **(OKA 46/62/90 /6.11.1990)**

Asiakirjan luovuttamispäätös, kun asiakirja ei ole viranomaisen hallussa. Viranomaisen ei voinut tehdä ratkaisua asiakirjan julkisuudesta koska sillä ei ollut hallussaan ratkaisun kohteena olevaa asiakirjaa. **(KHO 3588/1/06)** / Tietopyyntö palautettiin ministeriöön, koska sillä ei ollut päätöstä tehdessään hallussaan päätöksen kohteena olevaa asiakirjaa eikä se näin ollen voinut myöskään ratkaista tietopyyntöasiaa. **(KHO 612/1/08)** / Kunta ei ollut suostunut luovuttamaan kunnan hallinnon ulkopuolella laadittua asiakirjaa, joka ei ollut kunnan hallussa. Oikeus ei ottanut kantaa siihen, oliko kunta menetellyt oikein luovuttaessaan asiakirjan pois itseltään. **(KHO 3325/1/07)**

Viranomaisen sijaisuusjärjestelyt. Viranomaisen on toteutettava loma- ja sijaisuusjärjestelynsä niin, että tietopyynnöt voidaan käsitellä viipymättä myös vastuullisten virkamiesten lomien aikana. Kaupungin kiinteistöpalvelukeskus oli kieltänyt antamasta nähtäväksi asuntotuotantoyksikön matkalaskuja. Yksikön päällikön sijainen oli vedonnut viikonloppuun ja pyydetyn aineiston säilyttämiseen lukituissa tiloissa. Kiinteistöpalvelukeskuksessa ei ollut selkeästi määrätty siitä, kenelle pyydettyjen asiakirjojen julkisuusarviointi tuolloin kuului. **(EOA 25.11.1998)**

34. Rekisteritietojen luovuttaminen

Vaikka henkilötietoja sisältävien rekisteritietojen tallentamisesta ja käsittelemisestä säädellään erillisessä henkilötietolaissa, tietojen luovutus henkilörekistereistä tapahtuu julkisuuslain pohjalta.

Atk-rekisterin julkisista tiedoista on mahdollista saada kopio teknisenä tallenteena tai muutoin sähköisessä muodossa, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Näin käy esimerkiksi, jos salassa pidettävä tietoa ei ole eroteltavissa. Henkilötietoja on mahdollista luovuttaa suullisesti tai, antaa nähtäväksi tai jäljennettäväksi. Tietojen luovuttaminen kopiona, tulosteena tai sähköisessä muodossa edellyttää, että saajalla oikeus käyttää tietoja. Muistiinpanomerkintöjen laajuutta ei ole rajoitettu, eikä rekisterin selaamista mielletä tietojen luovuttamiseksi. Tiedonpyytäjällä ei ole oikeutta käyttää itse viranomaisen järjestelmiä. Lisäksi tietoturvallisuus voi estää kopioinnin omille levykkeille.

Henkilötietojen sähköinen luovuttaminen edellyttää, että tiedonsaajalla on oikeus tallentaa ja käyttää tietoja. Tämän arviointi vastaavasti edellyttää, että pyytjä ilmoittaa tietojen käyttötarkoituksen. Niitä voidaan luovuttaa esimerkiksi yksityisiin tarpeisiin, kuten tiedonhaluun, kirjeenvaihtoon, osoitteiston ylläpitämiseksi tai sukumatrikelin laatimiseksi. Lakia ei sovelleta myöskään taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoitukseen. Sitä vastoin rekisteritietojen luovuttaminen suoramarkkinointiin ja markkinatutkimuksiin on erikseen säädeltä tai edellyttää rekisteröityjen suostumusta. Henkilötietolakia ei sovelleta myöskään journalistisia tarkoituksia varten tapahtuvan henkilötietojen käsittelyyn. Toimitusten rekisterit jäävät lain ulkopuolella, koska ne sisältävät tiedotusvälineiden aineistoa sellaisenaan. Myös massamuotoinen rekisteritietojen luovutus toimituksellisiin tarkoituksiin on mahdollista, sillä laissa ei ole tätä estäviä erityissäännöksiä. Tietojen luovuttamiseksi viranomaiselta ei kuitenkaan edellytetä tiedon tuottamiseksi vaativaa ohjelmointityötä tai uuden ohjelman hankkimista.

Verotus- ja varallisuustiedot. Verohallituksen ei tarvinnut luovuttaa Yleisradialle veroluetteloon sisältyviä tietoja verovelvollisten verotettavasta tulosta, varallisuudesta ja maksuunpannuista veroista. Hakemuksessa oli pyydetty henkilötietojen luovuttamista joko sähköisessä tai kirjallisessa muodossa. Veroluettelotiedosto oli henkilörekisteri eikä henkilötietojen luovuttamiselle ollut edellytyksiä, koska rekisteristä saadaan luovuttaa henkilötietoja massaluovutuksena vain, jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa, tietosuojalautakunta luvan tai jos tietojen luovuttaminen tapahtuu lain tai asetuksen mukaisesti joko tieteellistä tutkimusta tai tilastointia varten. (KHO 3111/13.9.1989)

Maataloustukipäätökset. Maataloustukia koskevat (kuntien) tukipäätökset olivat yksittäisinä päätöksiä julkisia. Kuitenkin maa- ja metsätalousministeriön ylläpitämän maaseutuelinkeinorekisterin tiedot olivat voimassa olleen erillislain pohjalta salassa pidettäviä. (KHO 2382/18.9.2006)

Saamelaisvaltuuskunnan vaaliluettelo Saamelaisvaltuuskunnan ei tarvinnut luovuttaa jäljennöstä vaalivuonna äänioikeutetuista henkilöistä ja heidän postiosoitteistaan. Vaaliluettelo on lain tarkoittama henkilörekisteri ja tietopyyntö koski tietojen massaluovutusta, jonka edellytykset eivät täytyneet. (KHO 5546/29.12.1995)

Koiraveron maksuunpanoluettelo. Henkilöllä ei ollut oikeutta saada tutustua kaupungin vuosittain laatimaan koiraveron maksuunpanoluetteloon. Tarkoituksena oli kirjoittaa muistiin koiranomistajien nimi- ja osoitetiedot suoramarkkinointia varten. Muistiinpanojen tekeminen huomattavasta suuresta tietomäärästä katsottiin henkilörekisterilain mukaisesti massaluovutukseksi, joka olisi edellyttänyt rekisteröidyn suostumusta tai erityistä lain mukaista luovutusedellytystä. (KHO 1079/17.4.1996)

Suojelupoliisin toiminnallinen tietojärjestelmä. Poliisin henkilörekisterilaki kumoaa henkilötietolain tarkastusoikeuden omiin tietoihin suojelupoliisin toiminnallisessa tietojärjestelmässä. Tietosuojavaltuutettu voi rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa rekisteröityä koskevien tietojen lainmukaisuuden ko. rekisteristä. Valtuutetun tarkastusoikeuden tarkoituksena ei kuitenkaan ole, että rekisteröity saisi valtuutetun kautta itseään koskevat tiedot, joihin hänellä ei lain mukaan ole oikeutta. Tietosuojavaltuutetun tehtävä on valvontaviranomaisena tarkastaa tietojen käsittelyn lainmukaisuus. Asianosainen ei saanut selvitystä suojelupoliisille tehdyistä luovutustietopyynnöistä. (Helsingin HAO 00/0409/2 /2.6.2000 / Hämeenlinnan HAO 01/0127/3 /14.5.2001)

Lukiokohtaiset ylioppilassuoritukset. Ylioppilastutkintolautakunnan on luovutettava tarvittaessa ylioppilaskirjoitusten koulukohtaiset tulosluettelot myös sähköisessä muodossa. Tulosrekisteri on teknisesti muokattavissa siten, että rekisterin salassa pidettävien tietojen poistaminen on mahdollista. Tietojen luovuttamisessa kyse ei ollut uuden asiakirjan laatimisesta, vaan tiedon antamisesta osana jo olevaa asiakirjaa. (KHO 1663/21.6.2007)

Lukiokohtaiset ylioppilassuoritukset 2. MTV3 oli pyytänyt ylioppilastutkintolautakunnalta ylioppilastutkinnon tulosluettelon kokonaisuudessaan sähköisessä muodossa. Pyyntö oli eväty, koska rekisteri sisälsi salassa pidettäviä tietoja, joiden erottaminen olisi edellyttänyt tietojen muokkaamista ja uuden rekisterin laatimista. Hallinto-oikeus kumosi päätöksen viittaamalla korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen. Sen mukaan salassa pidettävien tietojen poistaminen ei ole uuden asiakirjan laatimiseen rinnastettava ohjelmointitoimenpide, vaan tiedot voidaan erotella luettelosta. Julkiset tiedot rekisteristä oli näin ollen luovutettava. (Helsingin HAO 07/1269/2 /21.9.2007)

Rekisterien ristiinajo. Tilintarkastajat olivat oikeutettuja saamaan kaupungilta tarvitsemansa tiedot väärinkäytöksen selvittämiseksi sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmän ja henkilöstöhallinnon informaatiojärjestelmän tapahtuvana ristiinajona. Sosiaalihuollon johtaja oli alun perin kieltäytynyt tietojen luovuttamisesta saatuaan tietosuojavaltuutetulta lausunnon, jonka mukaan rekisteritietojen yhdistämiselle ei olisi perusteita. Kyseessä ei kuitenkaan ollut uuden rekisterin perustaminen vaan sellaisten tietojen ristiinajaminen, joihin tilintarkastajalla on oikeus. Tiedot oli luovutettava lisäksi sähköisessä muodossa. (Helsingin HAO 01/0191/2 /2.4.2001)

Verotustiedot perintätoimistolle. Perintätoimistolla oli oikeus saada julkisia tulo- ja varallisuusverotietoja henkilöistä, joilla toimistolla oli perittävä. Verohallitus sai kuitenkin päättää millä hakutavalla se tietoja luovuttaa. Verotustietojen salassapidolla ja luovutusrajoituksilla on tarkoitus turvata veroviranomaisten työskentely ja verovelvollisten yksityisyys. **(KHO 2643/18.10.2007)**

Telekuuntelutallenteiden luovuttaminen. Keskusrikospoliisin ei tarvinnut luovuttaa sähköisessä muodossa asianosaiselle hänestä esitutinnan aikana syntyneitä telekuuntelutallenteita. Oikeusturvan kannalta tietojen luovuttamiseksi katsottiin riittävän asianosaisen mahdollisuus tutustua aineistoon krp:n tiloissa etukäteen sovittuna ajankohtana. Tallenteissa oli kyse atk:n avulla ylläpidetyn rekisterin tiedoista, joiden luovuttamisessa teknisenä tallenteena tai muutoin sähköisessä muodossa viranomaisella oli mahdollisuus omaan harkintavaltaan. **(Helsingin HAO 517/18.4.2008)**

Tietopyynnön sisältövaatimus. Tiedon pyytäjää ei voitu velvoittaa ilmoittamaan henkilötietojaan tai tietojen käyttötarkoitusta, kun palkkatietoja sisältävästä rekisteristä luovutettiin tietoja suullisesti tai siten, että asiakirja annettiin pyytäjän nähtäväksi, jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi viranomaisen luona. Sen sijaan luovutettaessa palkkatietoja kopiona, tulosteena tai sähköisessä muodossa voitiin vaatia ilmoitettavaksi tietojen käyttötarkoitus sekä oikeus tallettaa ja käyttää tietoja. **(Oulun HAO 455/I/16.11.2000)**

Henkilörekisteriin liittyvä tietopyyntö. Tietojen saajalla on oltava oikeus tallettaa ja käyttää luovutettavia tietoja viranomaisen henkilörekisteristä kopiona, tulosteena tai sähköisessä muodossa. Luonnollisen henkilön henkilökohtaisia tai tavanomaisia yksityisiä tarkoituksia varten suorittama käsittely on aina sallittu. Käyttötarkoitus voi kuitenkin asettaa käsittelyllekin lisärajoituksia, eikä tietojen tarvitse luovuttaa, jos niiden käyttötarkoitus ei ollut selvillä. Sosiaalivirastolta oli pyydetty viranhaltijoita koskevia täydellisiä virkakorttiteitoja tai vastaavia henkilörekisteritietoja toimitettavaksi postitse. Tietopyytjä ei kuitenkaan suostunut pyydettyä perustelemaan oikeuttaan tietojen käsittelyyn eikä niiden käyttötarkoitusta. Hän pelkästään esitti, että tiedot olivat julkisia, joten ne oli julkisuuslain nojalla luovutettava. **(Helsingin HAO 03/0321/2 /28.5.2003)**

Poliisin päivystysrekisteri. Poliisi oli velvollinen antamaan tietoja asiaosaiselle rikospaikalla tekemistään havainnoista ja muista toimista. Tietojen saaminen oli oikeutettua siitkin huolimatta, että tiedot sisältävä poliisin *Päike*-päivystysrekisteri on julkisuuslain mukainen salassa pidettävä rekisteri. Tapauksessa asianosainen oli kutsunut poliisin vuokraamalleen varastolle, jossa oli tehty ilkeä. Myöhemmin hän oli pyytänyt saada tietoja poliisin tekemistä havainnoista ja päivystysrekisterin tehdyistä merkinnöistä korvausten hakemista varten. **(Oulun HAO 07/2001/1)**

Poliisin käyttäjälokijärjestelmä. Henkilö oli tiedustellut poliisilta, oliko joku Rikosseuraamusviraston henkilökunnasta tarkastellut ja mahdollisesti luovuttanut häntä koskevia *Riki*-tietojärjestelmään kirjattuja tietoja. Koska tiedonpyytäjän tarkoituksena ei ollut tarkastaa itseä koskevia merkintöjä, vaan tutkia tietoja käyttäjälokijärjestelmästä, tiedonsaantioikeus määräytyi hänen tekemänsä rikosilmoituksen perusteella. Sen nojalla hänellä oli oikeus saada pyytämänsä tiedot. **(Helsingin HAO 04/1135/2 /23.12.2004)**

Yhteenvetolistan automaattinen lähettäminen ehdokkaille. Ehdokkaista laadittu yhteenvetolistaa ei olisi pitänyt lähettää vaalin toimittamisen jälkeen automaattisesti kaikille viran hakijoille. Lista muodosti yhdessä hakemusten ja niiden liitteiden kanssa henkilörekisterin luontaisen valintarekisterin, jonka automaattinen lähettäminen kaikille hakijoille oli omiaan vaarantamaan hakijoiden yksityisyyden suojaa. Jokaisella oli kuitenkin oikeus pyynnöstä saada tietoja asiakirjoista. **(TSV 12.4.1995)**

Rekisterin selaaminen. Pelkkä rekisterin selaaminen julkisen tiedon saamiseksi viranomaisen rekisteristä ei ollut henkilörekisterilain tarkoittamaa tietojen (rajoitettua) luovutusta. **(EOA 2.10.1992)**

Rikosrekisteritiedot. Rikosrekisterin selaamiselle ei ollut perusteita myöntää lupaa, koska salassa pidettävien tietojen tietoturva ei olisi ollut mahdollista järjestää yksityishenkilölle avattavassa käyttöyhteydessä. Oikeusrekisterikeskuksen rikosasiainrekisterin käyttöoikeutta oli haettu pro gradu -tutkielman tekoa varten. Tutkimusluvnan saaminen edellyttäisi, että tietopyyntö on riittävästi yksilöity ja salassa pidettävien tietojen käyttötarkoitus ja suojauksen järjestäminen on selvitetty. **(Kuopion HAO 22.9.2008)**

Verotietojen laajamittainen julkaiseminen. Jo julkaistuja henkilötietoja ei voida niiden julkaisemisen perusteella käsitellä uudelleen eri yhteyksissä ja eri tarkoituksessa, ilman että henkilötietosäännökset millään tapaa rajoittaisivat tällaista toimintaa. Tapaus liittyi yksityisten henkilöiden julkisista lähteistä keräämien verotietojen laajamittaiseen käsittelyyn ja edelleen myymiseen painettuina lehtinä tai tekstiviestipalveluna. Tapaukseen ei voitu soveltaa henkilötietolain 2 §:n 4 momenttia, jonka mukaan henkilötietolaki ei sovellettaisi pelkästään journalistista tarkoitusta varten koottuun rekisteriin. Oikeuden mukaan henkilötietoja ei ollut tässä tapauksessa käsitelty toimituksellisissa tarkoituksissa. **(KHO 3154/1/05)**

35. Tiedottamisvelvoite

Julkisuuslakiin sisältyy myös erityinen tiedottamista koskeva velvollisuus viranomaisille. Viranomaistoiminnan avoimuus edellyttää pitkälti myös viranomaisaloitteista toimintaa. Julkisuusperiaatteen henki ei toteudu ainakaan täysimääräisesti pelkästään sillä, että viranomaisten asiakirjoja tai tietoa luovutetaan niitä kysyville.

Erityisesti journalistisen tiedonsaannin kannalta on tärkeää asiakirjojen saatavuus keskeneräisistä ja valmisteltavista asioista. Tiedottamalla voidaan asioista kertoa jotakin olennaista yleisemmällä tasolla myös sinällään salassa pidettävistä yksityiskohdista, esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimen yleisestä kehityksestä asiakkaiden yksityisyydensuojaa rikkomatta.

Keskeneräisissä asioissa tiedonantovelvollisuus kohdistuu lainsäädännön uudistamiseen ja yleisesti merkittävien asioiden valmisteluun. Lainvalmisteluhankkeissa tiedottaminen voi kohdistua hankkeiden käynnistämiseen, toimeksiantoon, määräaikaan, vastaaviin henkilöihin, ministeriöihin ja muihin mukana oleviin viranomaisiin. Yleisesti merkittävillä suunnitelmilla, selvitykselle tai ratkaisuille on tyypillistä, että niiden kohteena on useita henkilöitä, vaikutukset ovat huomattavat tai ne koskevat laajoja toiminnan alueita. Kyse voi olla esimerkiksi tulonjaosta, sosiaaliturvasta, verotuksesta, ympäristökysymyksistä tai työoloista.

Merkittävän ratkaisun selvitys on tyypillisesti itsenäinen kokonaisuus, joka koostuu yleisesti merkittävän suunnitelman tai ratkaisun vaihtoehtoista, perusteista ja vaikutuksista. Selvityksen ulkopuolelle voidaan jättää hyvin alustavat kuvaukset tai luonnosmaiset muistiot.

Viranomaisen toteuttama tutkimus tai valmistama tilasto voi olla yksityiselle tehtävä tilaustutkimus tai osa sisäistä valmisteluaineistoa. Tämäntapaiset aineistot tulevat julkiseksi valmistuttuaan käyttötarkoituksensa, vaikka muut asiakirjat olisivatkin vielä keskeneräisiä. Se voi siis olla valmisteluaineistoa vielä tekemättömään päätökseen. Julkisia ovat näin ollen esimerkiksi väliraportit tai tutkimustulosten alustavat yhdistelmät.

Olennaista julkisuuden kannalta on, että tutkimus on lopullisessa muodossaan. Se saa olla pintapuolinenkin eikä siltä edellytetä välttämättä mitään viranomaisen erillistä hyväksyntää. Sitä vastoin tutkimuksen perusaineisto ei välttämättä ole julkista, koska voi sisältää salassa pidettäviä tietoja.

Tiedottamisen tasapuolisuus. Viranomaisen, esimerkkitapauksessa poliisin, julkisen tiedottamisen on oltava tasapuolista. Tiedotustoiminnassa kaikkia osapuolia on kohdeltava tasapuolisesti riippumatta alueellisista, kielellisistä ja poliittisten näkökantojen eroista. **(EOAK 2783/2004)**

Oikeat tiedot. Virkamiehen on huolehdittava, että annetut tiedot ovat oikeita, jotta asiakkaan oikeusturva ei vaarannu ja luottamus viranomaistoimintaan säilyy. Tapauksessa pääministerin erityisavustaja oli vastannut ennakkoverosuoritusten maksamista koskevaan kirjeeseen virheellisesti. **(AOK 708/1/03 /28.8.2003)**

Monipuolinen tiedotus. Sisällöltään mitänsanomattoman tuntuinen ilmoitus kaavoituskatsauksesta täytti rakennusasetuksen vaatimuksen. Viranomaisen olisi kuitenkin pitänyt pyrkiä tätä monipuolisempaan, kansalaisten osallistumismahdollisuuksia lisäävään tiedottamiseen. **(AOK 930/1/91 /31. 8.1993)**

Asianosaisen oikeus tietoon ennalta. Sosiaalilautakunnan päätöksestä olisi tullut tiedottaa asianomaiselle ennen kuin tieto annettiin julkisuuteen. Asiakas oli saanut tiedon itseään koskevasta päätöksestä sanomalehdestä ennen postissa lähetetyn päätöksen saapumista. Asiaan oli kuitenkin vaikuttanut tiedonvälityksen nopeus ja se, että viranomaisten on suhtauduttava tiedotusvälineiden edustajiin palveluhenkisesti. **(AOK 802/1/99 /20.4.2001)**

Yleistiedonanto. Viranomaisen on pidettävä yleistiedonantoa esillä määrätty aika ja asiasta on ilmoitettava virallisessa lehdessä, viranomaisen ilmoitustaululla tai muuten sopivassa sanomalehdessä. Tapauksessa lääninhallitus ei ilmoittanut tien sulkemispäätöksestä. Läänin olisi tullut ilmoittaa asiasta asianomaiselle sekä muille tiedossa oleville, joilla on oikeus hakea asiaan oikaisua tai valittaa asiasta. Lain mukaan tiedoksianto toimitetaan tavallisena, todisteellisenä tai yleistiedonantona. **(EOA 664/2005)**

Päätöksen julkipano. Rakennustarkastaja sai huomautuksen, kun rakennuslupahakemuksen julkipano ei jatkunut valitusajan loppuun saakka. Viranomaisen velvollisuutensa on lisäksi huolehtia siitä, että ratkaisuja koskevat asiakirjat toimitetaan asiakkaalle ajoissa. Nyt päätös oli postitettu asianosaiselle valitusajan jo umpeuduttua. **(AOK 597/1/97 /16.3.1999)**

Asiallinen kielenkäyttö. Virkamiehellä on velvollisuus käyttäytyä asemansa mukaisesti ja käyttää asiallista kieltä. Kun poliisilaitokselta oli tiedusteltu sinne jätetyn rikosilmoituksen käsittelystä, oli vanhempi konstaapeli vastannut epäasiallisesti. Tämän mukaan poliisilla ei ollut aikaa ”turhaan jaaritteluun selvissä asioissa”, ja että asiakas ”valittakoon vaikka Niinistölle tai Itälälle poliisiin puutteellisista resursseista”. Huomautuksen sai myös TE-keskus asiakkaan kanssa käymästään sähköpostikirjeenvaihdosta: viranomainen ei ollut vastannut viivytyksettä ja asiallisesti saamiinsa asiallisiin kysymyksiin. **(AOK 1422/1 /02/28.8.2003 / AOK 389/1/05 /3.5.2007/ AOK 131/1/03 /19.8.2004)**

Virkamiehen sanavalinnat. Virkamiehen tulee kiinnittää erityistä huomiota tekemiinsä sanavalintoihin antaessaan tiedotusvälineille lausuntoja tai haastatteluja luonteeltaan arkaluontoisissa asioissa. Tuomiokapitulin virkamies oli todennut tiedotusvälineille, että kirkkoherran virkaa hakenut ei ollut kelvollinen virkaan ”henkilöön liittyvistä syistä”. Hakija oli tästä syystä kokenut joutuneensa sosiaaliseen häpeään, vaikka kyse olikin ollut hänen vaalikelpoisuudestaan. **(AOK 70/1/05 /28.3.2006)**

Oikeusministerin lausunnot. Oikeusministeri oli antanut tiedotusvälineille lausuntoja tuomioistuimissa ratkaistuista ja vireillä olleista asioista. Kantelijan mielestä oikeusministeri pyrki vaikuttamaan tuomioistuimen ratkaisuihin ja menettelytapoihin. Oikeuskansleri totesi, että oikeusministerin tulee noudattaa erityistä varovaisuutta esittäessään kannanottoja, sillä lausumat ovat tuomioistuimen riippumattomuuden kannalta ongelmallisia. **(OKA 195/1/05 /28. 1.2008)**

Tietovuodot. Viranomaisen olisi puututtava itseään koskeviin tietovuotoihin. Tapauksessa poliisijohdon olisi reagoitava poliisissa ilmenneisiin tietovuotoihin ja järjestettävä henkilökunnalle koulutusta asiassa. **(EOA 278/2005)**

Tiedottamista edellyttävät päätökset. Viranomaistiedottamista edellyttäviä laajavaikutteisia suunnitelmia ja toimenpiteitä olivat mm. peruskoulun alasteen lakkauttaminen, lentopaikan pitoa koskevan lupahakemuksen vireilläolo ja moottoriradan käyttötarkoituksen muuttaminen niin, että opetus- ja harjoituskäytön lisäksi sillä voitiin pitää vuosittain enintään neljä kilpailupäivää. **(KHO 6/10.1.1997 / KHO 6090/27.12.1984 / KHO 1989 A 85)**

Katkos sähköpostiliikenteessä. Kunnan olisi pitänyt tiedottaa kahden kuukauden toimintakatkoksesta kunnan yleisessä sähköpostiliikenteessä. Katkos oli niin pitkä, että hyvä hallintotapa olisi edellyttänyt asiasta tiedottamista. **(OKA 547/1/04 /14.12.2005)**

Virantäytön julkisuus. Viranomaisen tulee myös viranhakumenettelyssä noudattaa julkisuusperiaatetta ja avoimuutta. Tiedotusvälineiden on tärkeää saada halutessaan tieto viran täytön alkamisesta, jolloin julkisen vallankäytön seuraaminen ja myös kritisointi on mahdollista. Valintaperusteista tiedottaminen katsotaan viranomaisen virkavelvollisuudeksi. Nimitysehdotusta on perusteltava nimitysmuistiossa, jos virkaan nimitettäväksi esitetään hakijaa, johon nähden joku toinen hakija on koulutuksen, työkokemuksen taikka muiden seikkojen vuoksi selkeästi ansioituneempi. Nimitysmuistiolla on tällaisessa tapauksessa tärkeä merkitys arvioitaessa, onko hakijoita kohdeltu tasapuolisesti nimitysasiassa. **(EOA 2831/2007 / EOA 2957/2001 / EOA 225 /2000)**

Neuvontavelvollisuus. Hallintolain mukaiseen menettelytapaneuvontaan kuuluu antaa tietoja myös viraston käytännöistä. Vastaamisvelvoite koskee asiallisia ja riittävän yksilöityjä kysymyksiä ja tiedusteluja. Yleisesti voidaan lähteä siitä, että kirjalliseen tiedusteluun annetaan kirjallinen vastaus. Kyseisessä tapauksessa valittaja oli toimittanut käräjäoikeuden päätöksen viranomaisen tietoon, mutta viranomainen ei kuitenkaan huomionnut päätöstä, koska siitä puuttui allekirjoitus. Oikeusasiamiehen mukaan viranomaisen olisi tullut vastata kantelijalle asianmukaisesti, vaikka kyseessä ei ollutkaan varsinainen tiedustelu. **(EOA 1302/2006)**

Neuvonnan raja. Yritysasiamiehen olisi pitänyt neuvoa asiakkainaan olleita yrityksiä oikeista menettelytavoista laina-asioiden hoitamisessa. Kyse oli myös asianmukaisesta tiedon välittämisestä kuntalaisille. Tapauksessa yritysasiemies oli neuvonut yrittäjiä oikeiden menettelytapojen sijaan itse laina-asioissa, kun lain mukainen lainahakemuksen laadintapaikka olisi ollut pankki. **(AOK 681/1/90 /24.1.1992)**

36. Tietoaineistojen tuottaminen

Julkisuuslaissa määritellään erikseen viranomaisen velvollisuudet tietoaineistojen tuottamiseksi ja jakamiseksi. Oma-aloitteisesti tuotettu tietoaineisto voi koostua esimerkiksi oppaista, tilastoista tai julkaisuista. Laatimisvelvoite riippuu aineistojen kysynnästä, kuten tiedontarpeesta tai tarjottavien palvelujen käytöstä.

Tuotetuissa aineistoissa voidaan kuvata esimerkiksi viranomaisen toimintoja, tuotettuja ja tarjottavia palveluja tai ratkaisukäytäntöjä. Viranomaiset voivat myös informoida yksilöitä ja yhteisöjä yhteiskunnallisista oloista ja niiden kehityksestä viranomaisen omalla toimialalla tai oikeuksista ja velvollisuuksista viranomaisen toimialaan liittyvissä asioissa. Salassa pidettävistä asiakirjoista voidaan tiedottaa vain, jos salassa pidettävät tiedot eivät samalla paljastu. Kansalaisille ja yhteisöille voi olla tärkeää paitsi tietojen saanti myös ymmärrys viranomaisten tiedotustoiminnan periaatteista, toteutuksesta ja vastuusuhteista.

Oma-aloitteisesti tuotetun tiedotusaineiston ohella viranomaiset voivat tuottaa tai luovuttaa tietoaineistoja niitä tarvitseville myös erillisten pyyntöjen pohjalta. Kyse voi olla esimerkiksi usean atk-rekisterin tietojen yhdistelemisestä tietojenkäsittelyn avulla. Näin tuotettu aineisto ei sinällään muodosta julkisuuslaissa ”yhteenkuuluviksi tarkoitetuksi merkeiksi” määriteltyä asiakirjaa. Pyyntöön pohjautuvan aineiston tuottaminen on yksittäisen viranomaisen harkinnassa, ja kieltäytyminen tästä on täysin mahdollista. Aineiston tuottamisen mahdollisuuksia voidaan arvioida esimerkiksi tarvittavien tietojen haku- ja yhdistelyperusteiden, määrän ja laadun ja aineiston tulevan käyttötarkoituksen pohjalta. Luonnollisestikaan aineiston luovuttaminen ei saa olla ristiriidassa salassapitosäännösten tai henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön kanssa.

Tarkka ohjeistus. Ohjeita kirjoittavien viranomaisten on noudatettava sellaista tarkkuutta, ettei vastaanottajille synny asioista virheellisiä tulkintoja tai oikeudenmenetyksiä. Ongelmatilanne liittyi maataloustukia koskeviin hakuohjeisiin ja tukien saamisen edellytyksiin. Kotieläintuen edellytykseksi oli valtioneuvoston päätöksessä mainittu ”vähintään 3 ha maa- ja puutarhatalouden harjoittamiseen käytettyä peltoa vuonna 1996”. Maa- ja metsätalousministeriön yleiskirjeessä oli käytetty samaa sanamuotoa, mutta sen viljelijöille jaetussa ohjeessa tuen edellytykseksi kerrottiin ”vähintään 3 ha maatalouden harjoittamiseen käytettyä peltoa hallinnassa 15.5.1996” (**AOK 70/1/97 /26.8.1998**)

Asiakirjojen kieliversiot. Vain toisen kotimaisen kielen käyttäminen viranomaistoiminnassa on omiaan heikentämään asianosaisen mahdollisuuksia ymmärtää asiaa ja herättämään siinä epäluuloja. Kahden kielen käyttämistä esimerkiksi samalla viranomaisen lomakkeella voida pitää asianmukaisena. Tapauksessa ympäristöministeriöltä oli pyydetty Natura 2000-verkoston liittyviä asiakirjoja ruotsinkielisenä. Osa aineistosta oli toimitettu ruotsiksi, mutta osassa asiakirjoista asian kannalta oleelliset asiat olivat ruotsiksi ja muu teksti suomeksi. (**OKA 1251/1/00 /20.8.2002**)

Televalvontatiedot. Tieto julkisesta asiakirjasta, kuten itseä koskevista televalvontatiedoista, olisi pitänyt antaa tiedonpyytäjälle pyydetyllä tavalla. Pelkkä tietojen suuri määrä ei voinut olla riittävä peruste kieltäytymiselle, koska viranomaisen on huolehdittava tietojärjestelmiin sisältyvien tietojen asianmukaisesta saatavuudesta. Tapauksessa keskusrikospoliisilta oli pyydetty televalvontatiedot kahdesta omasta puhelinliittymästä. Tiedonpyytäjä oli saanut tutustua tietoihin poliisilaitoksella, mutta oli halunnut niistä myös kirjalliset tulosteet. Keskusrikospoliisi oli tästä kieltäytynyt tietojen määrän vuoksi ja koska luovutuksesta olisi aiheutunut kohtuutonta haittaa poliisin muille virkatoimille. (**Kuopion HAO 1578/04 /23.2.2007**)

Aineiston erillinen tuottaminen. Lääkelaitoksen ei tarvinnut laatia tiedonpyytäjälle erillistä asiakirjaa, jossa olisi eroteltu, kuinka monta tutkimushenkilöä kuuluu kuhunkin ns. ATC-luokkaan. Viranomaiselle ei ollut kysyttyjä tietoja valmiina, sillä ATC-luokalla jaoteltiin lääkkeet tiettyihin luokkiin, eikä luokittelu ollut tutkimushenkilön ominaisuus. Pyydettyjen lukumäärätietojen luovuttaminen yksittäisistä ilmoituksista olisi edellyttänyt niiden manuaalista poimimista, laskemista ja taulukointia ja aiheuttanut täten kohtuutonta haittaa viranomaistoiminnalle. (**Helsingin HAO 262/12.4.2005**)

37. Tiedon hinta

Tieto julkisesta asiakirjasta on annettava maksutta, jos se tapahtuu suullisesti tai asiakirja annetaan viranomaisen luona nähtäväksi, kuunneltavaksi tai jäljennettäväksi. Tieto voidaan toimittaa maksutta myös sähköpostitse, jos se kuuluu viranomaisen tiedotusvelvoitteen piiriin.

Vastaavasti tiedon antamisesta kopiona tai tulosteena voidaan periä erillinen korvausmaksu. Maksullista voi olla lisäksi aineiston tuottaminen pyynnöstä. Valtion maksuperustelaisissa edellytetään maksuttomuudelta perusteltua syytä. Tietojen antamisesta tutkimustarkoitukseen voidaan antaa alennusta tai vapauttaa maksusta kokonaan.

Tietopyyntöjen kohdalla kyseeseen voi tulla enintään omakustannushinnoittelu, johon kuuluvat myös tiedon etsimisestä aiheutuvat työ kustannukset.

Maksuton tieto. Mahdollisuus periä maksu viranomaisen tietopalveluna antamasta tiedosta koskee ainoastaan julkisuuslain 21 §:ssä tarkoitettua, pyynnöstä tuotettua tietoa. Yksilöityjen asiakirjojen etsinnästä ei ole lainmukaisia perusteita periä erillisiä maksuja. Viranomaisella on velvollisuus antaa pyydetty asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi, eikä viranomaisella ole oikeutta periä maksua tällaisesta tiedon antamisesta. Kopioista viranomaisen voi laskuttaa, mutta kustannuksiin ei voida sisällyttää sellaisten toimien aiheuttamia kustannuksia, joiden maksuton toimittaminen kuuluu viranomaisen velvollisuuksiin. (EOA 3211/2001)

Maksuton puhelinneuvonta. Oikeus maksuttomaan neuvontaan on jokaiselle kuuluva perusoikeus niin valtionhallinnossa kuin kuntasektorilla. Kaupungin olisi pitänyt saattaa puhelinpalvelunsa hyvän hallintotavan mukaiseksi ja kattaa neuvontapalvelun kustannukset kaupungin muista tuloista. (EOA 1933 /2005)

Tiedotusvelvollisuus ja ulkoistettu puhelinpalvelu. Ajoneuvohallinto oli siirtänyt osan veroneuvontatehtävistä ulkopuoliselle yritykselle. Veroviranomaisena sillä ei kuitenkaan ollut oikeutta ulkoistaa oman neuvontavelvollisuutensa piiriin kuuluvia toimintoja. (EOA 1806/2005)

Oikeus periä korvaus. Tullihallituksella oli oikeus periä kohtuullinen maksu hallussaan olevien pöytäkirjojen jäljennöksistä. (KHO 2508/3.10.2007)

Perittävä korvaus. Viranomaisen asiakirjan luovuttamisesta perimä maksu tulee olla kustannusmääräinen. Kohtuuttomat maksut ja hinnoittelu, jotka eivät ole kustannusvastaavuusperiaatteen mukaisia, vaarantavat perustuslailla turvattu julkisuusperiaatteen toteutumista. Tarvittaessa liuskakohtaiset maksut olisi porrastettava ja maksuille määriteltävä yläraja. Kaupallisten kopiopalvelujen hintoja voidaan pitää suuntaa-antavina arvioitaessa tietopyyntöön liittyvien varsinaisten kopiokustannusten suuruutta. Päättyessään asiakirjoista perittävistä kopiomaksuista kunnan tulee noudattaa kustannusvastaavuuden periaatetta, eikä maksuja saa edes kunnan itsehallintoon kuuluvan harkintavallan puitteissa määrätä tiedon antamisesta aiheutuvia kokonaiskustannuksia suuremmiksi. (Vaasan hallinto-oikeus 493/20.8.2008 / Vaasan HAO 00097/07/2205)

Tietopyyntökohtainen hinnoittelu. Viranomaisen tietopalvelusta voidaan periä maksu, joka saa tuottaa voittoakin. Maksu ei saa kuitenkaan olla sillä tavoin kustannuksia vastaamaton, että se voitaisiin katsoa veron luonteiseksi. Kunnanhallitus oli ylittänyt toimivaltansa määrätessään maksun, koska päätös oli tehty selvittämättä asiakirjan kunnalle aiheutuvien kustannusten määrää. (Oulun HAO 455/I/16.11.2000)

Eri tilauksesta valmistettava jäljennös. Korkein hallinto-oikeus ei tutkinut hakemusta, jossa asianosainen oli pyytänyt tapaustaan koskevien arkistoitujen oikeusasiasiakirjojen maksutonta luovutusta. Eri tilauksen perusteella valmistettavasta asiakirjajäljennöksestä voidaan periä maksupalvelulain mukainen korvaus. (KHO 280/8.2.2007)

Kohtuullinen korvaus. Asiakirjajäljennöksestä perittävä hinta tuli rajoittaa sen antamisesta keskimäärin aiheutuviin kustannuksiin. Julkisuusperiaatteen toteutuminen saattaa vaarantua, mikäli asiakirjajäljennöksistä perittävät maksut ovat todellisia kustannuksia suuremmat. Viranomaisen on pystyttävä esittämään riittävä kustannuslaskentaan pohjautuva perustelu asiakirjajäljennöksiä koskevalle hinnoittelukäytännölle. Kantelija oli pyytänyt kunnalta jäljennöksiä kaavaselostuksesta, jonka hinnaksi kunta oli ilmoittanut lähes 300 markkaa, vaikka kopioiden hinta yksityisessä kopioliikkeessä olisi ollut 50–70 markkaa. (OKA 1207/1/01)

Asianosaisuus. Jos viranomaisen kuulee jotakin tahoja osana lainvalmistelua, viranomaisen tässä tarkoituksessa antama asiakirjajäljennös on maksuton, koska viranomaisen suoritteiden tuottaminen ei tällöin johdu vastaanottajasta. Tilanne on eri jos viranomaiselta pyydetään asiakirjasta kopio. Jäljennös on tällöin lähtökohtaisesti toimeksiannosta aiheutuva maksullinen suorite. (OKA 20.7.1995)

Uusi jäljennös jo luovutetusta asiakirjasta. Sosiaalihuollon viranhaltijan ei tarvinnut antaa maksutta uutta jäljennöstä jo kerran antamastaan päätöksestä. (Uudenmaan lääninoikeus 28.10.1993)

38. Lainvastainen menettely

Yksittäinen viranhaltija voi syyllistyä virkasalaisuuden rikkomiseen, jos hän oikeudettomasti paljastaa ei-julkisen tiedon tai käyttää sitä hyväkseen. Salassapitorikoksen voi syyllistyä myös muu kuin viranhaltija rikkoessaan asiaan liitetyn vaitiolovelvollisuuden. Vastaavasti viranhaltija voi syyllistyä virkavelvollisuuden laiminlyöntiin kieltäytyessään luovuttamasta tietoa julkisesta asiakirjasta tai laiminlyödessään tiedottamisen sitä lain edellyttämistä vireillä olevasta asiasta. Tiedottamisvelvollisuuden laiminlyönti sellaisenaan ei kuitenkaan ole rankaistava teko, koska tiedottaminen ei sinällään ole julkisen vallan käyttöä.

Viranomaisen virkavastuu liittyy tuottamukselliseen virkavelvollisuuden rikkomiseen. Korvausvastuuseen saatetaan joutua yksityisen arkaluonteisen tiedon tai liike- tai ammattisalaisuuden paljastamisesta tai virheellisen tiedon antamisesta. Vahingonkorvausvastuu voi liittyä erikseen esimerkiksi tiedotteesta annettuun katteettomaan lupaukseen tai virheelliseen tiedottamiseen.

Salassapidolla voi olla yhtymäkohtia myös yrityssalaisuuden rikkomiseen ja väärinkäyttöön ja vakoiluun. Epäkohtien paljastamiseen tai julkisen keskustelun virittämiseen tähtäävää salaisten tietojen julkistamista esimerkiksi mediassa ei kuitenkaan pidetä vakoiluna, jollei tarkoituksena ole samalla vahingoittaa Suomea tai hyödyntää vierasta valtiota. Turvallisuussalaisuuden paljastaminen ja ulkoista turvallisuutta vaarantavan tiedon paljastaminen ei kuitenkaan edellytä hyödyntämisyrittämistä.

Käsittelyajasta ei sinällään ole julkisuuslaissa erityistä valitusmahdollisuutta, vaan ongelman jatkokäsittely edellyttäisi hallinto-kantelua virkavelvollisuuden rikkomisesta.

Ennenaikainen tiedottaminen. Laamanni oli menetellyt kyseenalaisesti luovuttaessaan toimittajalle oikeudenkäyntiaineistoa ennen oikeudenkäynnin alkamista. Asiakirjoihin sisältyi myös salassa pidettäviä dokumentteja. Kyseinen aineisto on syyttäjän vastuulla ja toimittaja olisi tullut ohjata syyttäjän luo. (**OKA 14.2.1997**)

Julkisen asiakirjan panttaaminen. Viranomaisen edustaja tuomittiin rangaistukseen tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta, kun tämä ei ollut antanut julkista asiakirjaa sitä pyytävälle. (**Itä-Suomen hovioikeus 33/24.1.1995**) / Rakennustarkastaja oli menetellyt lainvastaisesti kieltäytyessään antamasta tietoja rakennuskaavasta ja rakennusjärjestyksestä, vaikka ne olivat julkisia asiakirjoja. Hän oli lisäksi menetellyt virkavelvollisuksiensa vastaisesti, kun oli jättänyt antamatta neuvoja. (**EOA 26.4.1991**)

Viivyttely asiakirjan luovuttamisessa. Viranhaltija syyllistyi tuottamukselliseen virkavelvollisuuden rikkomiseen luovuttaessaan asiakirjan vasta kuukauden kuluttua sen julkitulemisesta. Tapauksessa henkilö oli pyytänyt 15.4.1994 asiakirjaa, joka oli julkinen viimeistään 25.4.1994. Pyytjä sai asiakirjan haltuunsa kuitenkin vasta 25.5.1994. Asiakirja oli pitänyt luovuttaa viipymättä sen julkiseksi tuleminen jälkeen ja viimeistään 9.5.1994 mennessä. (**Itä-Suomen hovioikeus 19.6.1997**)

Suljetun oikeuskäsittelyn rajaaminen. Kihlakunnanoikeus oli menetellyt virheellisesti, kun se ei ollut täsmällisesti todennut, miltä osin oikeudenkäynti oli toimitettava yleisöltä suljettuna. Käräjätuomari ei ollut myöskään ryhmitellyt asian käsittelyä siten, että se olisi tapahtunut suljetuin ovin vain tarpeellisin osin. (**EOA 4.9.1991**)

Työvoimaneuvojan virhe. Valtio velvoitettiin korvaamaan työvoimaneuvojan antamista virheellisistä tiedoista aiheutunut vahinko. Kyse oli paluumuuttajalle tärkeiden ja häneen pakottavina sovellettavien säännösten ja määräysten sisällöstä. Tietojen antaminen oli olennainen osa työvoimaneuvojan virkatehtäviä ja julkisen vallan käyttöä. (**KHO 1989:50**)

Virheellinen rakentamisneuvonta. Vahingon katsottiin syntyneen kunnan tuottamuksesta, kun se oli omakotitalorakentajille järjestämässään tilaisuuksissa varauksetta antanut ohjeita rakennustyyppistä ja suosituksia perustamistavasta varmistamatta sitä, soveltuivatko rakennustyyppit kaikkiin rakennuspaikkoihin. Yhden rakentajan talo oli maapohjan pehmyden ja edellytetyn laattaperustuksen takia painunut ja vaurioitunut. (**KKO 1983 II 9**)

Viranomaisen salassapitovelvollisuus. Viranomaisen salausvelvollisuus säilyy, vaikka asianosainen olisi itse kertonut julkisesti viranomaisessa salassa pidettävistä asioistaan. Tapauksessa kaupunginhallituksen esityslistalla internetissä oli kerrottu valitusasian yhteydessä valittajan olevan toimeentulotuen saaja. Viranomaisen oli puolustanut menettelyään sillä, että valittaja on muussa yhteydessä itse julkisesti kertonut itsestään salassa pidettäviä tietoja. Tällä ei voinut kuitenkaan olla merkitystä viranomaisen menettelyn kannalta, vaan salassa pidettävän tiedon julkistaminen viranomaistoiminnassa on lainvastaista. (**AOK 481/1/03 /10.1.2005**)

39. Muutoksenhaku

Muutosta julkisuuslakia soveltaneen viranomaisen toiminnalle voidaan hakea kahdella perusteella. Tietopyynnön tehnyt voi hakea muutosta päätökseen, jossa viranomaisen on kieltäytynyt luovuttamasta pyydettyä asiakirjaa tai ei ole antanut siitä tietoja. (Viranomaisen tekemän) valituksen kohteena voi olla myös myönteinen luovutus päätös, jos sen voidaan katsoa loukkaavan jonkun oikeuksia tai aiheuttavan vahinkoa (esimerkiksi yksityisyyden suojalle tai liikesalaisuudelle). Valituskelpoinen päätös voi koskea myös toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta. Mahdollinen viranomaisen ilmoitus asiakirjan puuttumisesta ei ole tässä mielessä valituskelpoinen päätös.

Ensi vaiheessa kielteinen päätös voidaan saattaa ratkaistavaksi viranomaisen sisäisenä oikaisuna asiakirjan haltijalle. Päätösvaltainen viranomaisen tämälapsaisessa tilanteessa voi olla esimerkiksi ministeriön osastopäällikkö, kansliapäällikkö, ministeri, neuvottelukunta, kunnallinen lautakunta tai kunnanhallitus. Asian ratkaisemiseksi on selvitettävä tietopyynnön sisältö ja arvioitava kieltäytymisen perusteet. Viranomaisen kielteiseen päätökseen on liitettävä valitusoikeus.

Viranomaisen ratkaisu voidaan saattaa uudelleen arvioitavaksi joko alueellisessa hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Hallinto-oikeuteen voidaan valittaa valtionneuvoston alaisen paikallisen tai alueellisen viranomaisen, kunnan viranomaisen, käräjä- tai hovioikeuden, työryhmän tai muun julkista valtaa käyttävän tahon päätöksestä. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan valittaa hallinto-oikeuden tai korkeimman oikeuden päätöksestä tai suoraan valtioneuvoston, ministeriön, eduskunnan viraston, Suomen Pankin tai Kelan tekemästä päätöksestä.

Valitusperusteena lain soveltamisen suhteen voi olla toimivallan ylitys, virheellinen lain soveltaminen, hallinto-oikeudellisten periaatteiden vastainen harkintavalan käyttö tai menettelyvirhe. Tietopyynnön arvioinnin suhteen voidaan valittaa virheellisestä asiakirjan tai salassapidon vahinkoedellytysten tulkinnasta tai harkintavallan syrjivästä käytöstä. Valitusaika on 30 vuorokautta. Samasta asiakirjasta on kuitenkin mahdollista tehdä uusi pyyntö, eikä viranomaisen kielteinen päätös ei estä saman asian uutta käsittelyä, jos esimerkiksi tiedonpyytäjällä on esittää paremmat perustelut tulkinvaraisessa tilanteessa.

Valitusoikeus. Henkilöllä ei ollut oikeutta valittaa viranomaisen asiakirjan luovuttamista koskevasta päätöksestä, koska päätös ei kohdistunut valittajaan eikä vaikuttanut välittömästi hänen oikeuksiinsa, velvollisuuksiinsa tai etuihinsa. (Vaasan HAO 02114/05/1203)

Viivytyksetön ratkaisu. Tiedonpyytäjällä on oltava oikeus saada viivytystä perusteltu päätös valitusosoituksin, jollei pyydettyjä tietoja luovuteta. (OKA 9.5.1995)

Muutoksenhaussa tarvittavien asiakirjojen toimittaminen. Viranomaisen on toimitettava riittävän ajoissa muutoksenhaussa tarvittavat asiakirjat ja pöytäkirjat. Viranomaisen pöytäkirjanote saapui asiamiehelle vasta viikko valmistumisensa jälkeen ja päivää ennen valitusmääräajan umpeutumista. Tämän jälkeen pyydetty vastineet toimitettiin vastauksen antamiseen varatun määräajan viimeisenä päivänä. (AOK 174/1/89 /10.5.1991)

Toimivaltaisen viranomaisen päätös. Asia siirrettiin toimivaltaiselle viranomaiselle, kun väärä viranomaisen oli tehnyt tietojen luovuttamisesta kielteisen päätöksen. (Helsingin HAO 00/0378/2 /12.5.2000) / Asia palautettiin uudelleen päätettäväksi, koska projektijohtaja ei ollut toimivaltainen viranomaisen päättämään asiassa. Tapauksessa oli pyydetty asukashaastattelujen asiakirjoja, jotka liittyivät moottoritiehankkeeseen. Kielteisen päätöksen asiasta oli antanut tihallinnon projektipäällikkö tiejohtajan suullisesti valtuuttamana. (Helsingin HAO 01/0462/2 /29.6.2001)

Muutoksenhakuosoite. Kunnan valiokunta oli laiminlyönyt kielteisen tietojenluovutus päätöksen yhteydessä muutoksenhakuosoitteen antamisen. (OKA 991/1/05 /25.7.2007) / Kaupungin tilapalvelupäällikkö ei ollut antanut kielteisen tietojenluovutus päätöksen yhteydessä valitusosoitetta hallinto-oikeuteen. / (AOK 1/1/05 /2.1.2007)

Muutoksenhakuoikeus kieltäytymisen perusteena. Viranomaisen ei saanut kieltäytyä sille esitetystä tietopyynnöstä sillä perusteella, että hakijalla olisi ollut myöhemmin mahdollisuus hakea päätökseen muutosta hallintokanteluna. (EOA 3009/2007)

Osin peitetty asiakirja. Osin peitettyä asiakirjaa ei pidetty viranomaisen valituskelpoisena päätöksen tapauksessa, jossa oli kysymys luovuttamatta jätetyistä nimitiedoista. Tästä syystä oikeus ei suostunut käsittelemään asiaa. Viranomaisen oli luovuttanut pyynnöstä asiakirjaa pyytäneen yrityksestä tehtyä valitusta koskevan asiakirjan. Asiakirjasta oli kuitenkin peitetty asian alullepanneiden henkilöiden nimitiedot. (Vaasan HAO 00809/05/1203)

Viranomaisen valitusoikeus. Poliisilaitoksella ei ollut oikeutta valittaa televalvontatietojen luovuttamista koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä. Korkein hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta, koska poliisilaitoksella ei ollut kyseisessä asiassa asianosaisen asemaa eikä poliisilaitoksen valitusoikeudesta televalvontatietojen julkisuutta koskevista asioissa ollut erikseen säädetty laissa. Valitusoikeus ei ollut tarpeen myöskään viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi. (KHO 3231/2/03)

Valitusajan umpeutuminen. Hallinto-oikeus ei tutkinut kirjaamoonsa kaksi päivää myöhässä saapunutta valitusta. Hallintokäyttölain mukaan valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantopäivästä. Aikaa laskettaessa tiedoksiantopäivää ei oteta huomioon. (Helsingin HAO 07/0018/2 /8.1.2007) / Oikeus jätti tutkimatta tapauksen, jossa valitus päätöksestä tehtiin vasta kahdeksan kuukautta annetun päätöksen jälkeen. (KHO 2872/1/09)

Viranomaisen toimialue. Mikäli valitus koskee koko valtakunnan alueella toimivan viranomaisen päätöstä, on valitus osoitettava sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiiriin päätös olennaisimmin liittyy. Tämä sen vuoksi, että tässä tuomiopiirissä sijaitsee pääosa päätöksessä tarkoitettusta alueesta, kiinteistöstä taikka sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, johon päätös pääosin liittyy. Kyseisessä tapauksessa Helsingin hallinto-oikeus siirsi Valtakunnansyyttäjän viraston tekemää päätöstä koskevan asian valittajan kotipaikan perusteella Turun hallinto-oikeuteen. **(Helsingin HAO 00236/08 /1203)** Toisessa tapauksessa väärän valitusosoitteen oli antanut poliisi: Toimittaja oli pyytänyt Lahden poliisilaitokselta kopioita syyttäjän oikeudelle esittämistä valokuvista. Kuvia ei luovutettu ja päätöksessä valitusosoitteeksi oli annettu Hämeenlinnan hallinto-oikeus. Lahden käräjäoikeus kuuluu Kouvolan hallinto-oikeuden tuomiopiiriin, joten asia oli siirrettävä sinne käsiteltäväksi. **(Hämeenlinnan HAO 0075/3 /21.2.2000)**

Liikelaitoksen tekemä päätös. Hallintokäytäntölain mukaan hallintoviranomaisten päätöksistä valitetaan ensiasteena hallinto-oikeuteen, mutta Valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksistä valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tapauksessa valittaja oli valittanut valtion liikelaitoksena toimivan Metsähallituksen toiminnasta korkeimpaan hallinto-oikeuteen, vaikka liikelaitosten tekemien päätösten valituksissa ensiasteena on hallinto-oikeus. **(KHO 554/1/02)**

Virheellinen valitusoikeus. Oikeus kieltäytyi käsittelemästä terveydenhuollon kuntayhtymän menettelyä koskevaa tietopyyntöä, jossa viranomainen oli ilmoittanut tekemälleen päätökselle virheellisen valitusosoitteen hallinto-oikeuteen. Todellisuudessa terveydenhuollon kuntayhtymän hallituksen päätökseen olisi tullut hakea muutosta kuntayhtymän hallitukselta. **(Vaasan HAO 00263/01/5300)** / Oikeus kieltäytyi käsittelemästä rehtorin tekemää kielteistä luovutuspäätöstä, koska asia olisi tullut osoittaa kunnan sivistyslautakunnalle. **(Helsingin HAO 01419/09/1203)** / Aluehallintoviraston päätöksessään antama valitusosoitus oli virheellinen ja valitus siirrettiin toimivaltaisen hallinto-oikeuden käsiteltäväksi. **(Hämeenlinnan HAO 01806/10 /1203 /5.8.2010)**

Viranomaisratkaisun tarve. Oikeus ei tutkinut tapausta, jossa ei ollut tehty viranomaisen päätöstä. **(Rovaniemen HAO 00698/03/5300)** Toisessa tapauksessa valittajan olisi pitänyt viedä asiansa asianomaisen viranomaisen ratkaistavaksi. **(Rovaniemen HAO 00739/02/5300)**

Viranomaisen vastaus. Hallinto-oikeus ei ole toimivaltainen ratkaisija asiassa, jos valituksen kohteena ei ole toimenpidettä jolla asia olisi viranomaisessa ratkaistu tai jätetty tutkimatta. Verohallitukselta oli pyydetty tietoja palkatuista henkilöistä ja valinnan perusteista. Tiedonpyytäjälle oli vastattu kolmella eri kirjeellä, joissa oli ollut mukana osa pyydettyistä tiedoista, mutta asiassa ei ollut tehty viranomaisen päätöstä. **(Helsingin HAO 00/0840/2 /23.11.2000)**

Viranomaisen ilmoitus. Viranomaisen antama ilmoitus ei ollut valituskelpoinen päätös, eikä ilmoitus sisältänyt valitusoikeutta. Oikeus ei tutkinut tapausta, jossa poliisiasian tietojärjestelmän rekisterinpitäjä oli kieltäytynyt korjaamasta rekisteröidyn virheellisenä pitämää tietoa. **(KHO 2778/2/05)**

Tiedotteen rooli. Viranomaisen sähköpostitse lähettämä kopio asiassa laaditusta tiedotteesta ei ole sellainen hallintolainkäyttölaissa tarkoitettu hallintopäätös, jonka lainmukaisuutta hallinto-oikeus voisi tutkia. **(Turun HAO 00771/10/1203 /23.4.2010)**

Tapauksia, joissa tarvittava päätös puuttui. Hallinto-oikeus oli jättänyt asiakirjan antamista koskevan valituksen ensiasteena tutkimatta. Oikeus ei voinut ottaa asiaa tutkittavakseen ja ratkaistavakseen, koska viranomainen ei ollut tehnyt nimenomaista päätöstä asiakirjojen antamisesta. Siitä, että päätöstä ei oltu tehty, ei voinut valittaa. Tiedonpyytäjän kanssa oli kylläkin käyty kirjeenvaihtoa, mutta hänelle ei oltu annettu valituskelpoista päätöstä. **(Helsingin HAO 08/0339/2 /12.3.2008)** / Hallinto-oikeus jätti tutkimatta muutoksenhaun, koska tiedonpyytäjä ei ollut pyynnöstä huolimatta esittänyt valituskelpoista viranomaisen päätöstä. **(Hämeenlinnan HAO 00/63/3 /18.2.2000)** / Hallinto-oikeus ei tutkinut valitusta, koska kyseessä ei ollut viranomaisen päätös, vaan virkamiehen kieltäytyminen pyydetyn tiedon antamisesta. Asia tuli saattaa viranomaisen ratkaistavaksi. **(Hämeenlinnan HAO 01/0053/3 /27.2.2001)** / Hallinto-oikeus ei tutkinut vaatimusta, koska valituksenalaista päätöstä ei ollut olemassa. Kaupunki ei ollut luovuttanut asiakirjaa eikä perustellut kieltäytymistään. **(Hämeenlinnan HAO 05/0263/3 /31.5.2005)** / Henkilö oli pyytänyt kopioita pääsykokeista, joilla oli haettu psykologian maisteriopiskelijaksi. Osastosihteerin kieltäytymisen sisältävä kirje ei sisältänyt sellaista lopullista asiaratkaisua, jonka johdosta kirje olisi ollut valituskelpoinen päätös. **(Hämeenlinnan HAO 06/0402/3 /5.7.2006)**

Hallinto-oikeuden toimivalta. Hallinto-oikeus oli kieltäytynyt tutkimasta pyydettyä tapausta, koska luottamushenkilöitä tai viranhaltijoita koskeva kantelu tai asettaminen virkavastuuseen ei kuulunut hallinto-oikeuden säädetyyn toimivaltaan. Kunnanhallitukselta oli pyydetty kilpailutukseen liittyviä asiakirjoja joita valittaja ei mielestään ollut saanut. Hän oli vaatinut hallinto-oikeutta asettamaan kunnan vastaavat luottamusmiehet ja virkamiehet virkavastuuseen sekä hallinto-oikeutta määräämään asiakirjojen luovuttamisesta. Kunta vakuutti antaneensa kaikki pyydettyt asiakirjat ja toimittavansa myöhemmin tuolloin keskeneräiset asiakirjat. Hallinto-oikeus oli katsonut, että se voi kumota päätöksen ja palauttaa asian käsittelyn viranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi, mutta se ei voi määrätä viranomaista luovuttamaan asiakirjaa. Tässä tapauksessa kunnanhallitus ei ollut päättänyt kieltäytyä luovuttamasta asiakirjoja. **(Turun HAO 01296/00/5300)**

Toimivaltaan liittyviä tapauksia. Yhtiö oli esittänyt, että lääninhallitus on salannut yhtiöltä päätöksentekoon käyttämiään asiakirjoja ja vaati niitä nähtäväkseen. Hallinto-oikeuden toimivaltaa ei kuulunut ryhtyä selvittämään, oliko lääninhallituksella ollut vastoin ilmoitustaan hallussaan päätösten ratkaisuun vaikuttaneita asiakirjoja, jotka olisi yhtiöltä salattu. Hallinto-oikeuden ei kuulunut myöskään tutkia, oliko päätöksiä tehtäessä käytetty kirjaamatta jätettyjä suullisia selvityksiä, vaan tähän voidaan vedota haettaessa päätöksiin muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. **(Hämeenlinnan HAO 03/0072 /3 /13.2.2003)** / Henkilö oli pyytänyt lääkärikeskukselta saada tarkistaa hampaistaan otetut röntgen- ja diakuvat. Lääkärikeskus oli ilmoittanut, ettei heillä ollut mainittuja kuvia. Hallinto-oikeuden toimivaltaan ei kuulunut selvittää, olivatko kuvat lääkärikeskuksen hallussa. Sen tutkimiseksi, oliko kuvia hävitetty lain vastaisesti, täytyi asia saattaa poliisin tutkittavaksi. **(Hämeenlinnan HAO 04/0039/3 /13.2.2004)** / Hallinto-oikeudella ei ollut toimivaltaa tutkia vaatimuksia, joissa pyydettiin antamaan huomautuksia viranomaisille. **(Helsingin HAO 07/0141/2 /13.2.2007)** / KHO totesi, että hallinto-oikeuden toimivaltaan ei kuulunut yliopiston velvoittaminen jonkun muun hallussa olevien asiakirjojen hankkimiseen. **(KHO 2860 /13.11.2008)**

Hallintokantelu. Valittajan esittämä väite oli luonteeltaan hallintokantelu, jonka tutkiminen ei kuulunut hallinto-oikeuden toimivaltaan. Kantelu oli tehty liittyen julkisuuslain säättämään asiakirjapyyntöön viivytyksettömään käsittelyyn ja siitä annettuun määräaikaan. **(Helsingin HAO 03/0014/2 /10.1.2003)** / Hallinto-oikeus ei voinut tutkia hallintokantelun luonteisia vaatimuksia, ts. oliko menetelty oikein vai väärin eikä siirtää asiakirjojen antamista koskevaa asiaa sille viranomaiselle, jonka hallussa pyydetty asiakirjat olivat. **(Helsingin HAO 07/0104/2 /31.1.2007)** / Hallinto-oikeus ei ollut antanut valituksesta lausuntoa, kun tietoa pyytänyt oli saanut haluamansa tiedot jo ennen oikeuskäsittelyä. Tapauksessa kunnan opetuslautakunta oli pitkällisen valitusprosessin jälkeen luovuttanut tietotoimistolle koulukohtaiset oppimistulosten arvioinnin poistettuaan niistä oppilaan tunnistamisen mahdollistavat tiedot. Tietotoimisto ei ollut vastustanut tämäntapaista menettelyä. **(Helsingin HAO 05/1021/2 /8.11.2005)**

Ensiasteen päättävä elin. Hallinto-oikeus jätti tutkimatta tietopyynnön, joka oli esitetty ensimmäistä kertaa hallinto-oikeudelle toimitetussa vastaselityksessä. **(Helsingin HAO 00/0840/2 /23.11.2000)** / Hallinto-oikeus ei voinut ottaa ensi asteen tutkittavakseen vaatimusta toimittamatta jätetyistä tiedoista. **(Helsingin HAO 03/0132/2 /14.3.2003)** / Asiakirjoja oli pyydetty ensisijaisesti niiltä viranomaisilta, joiden hallussa asiakirjat olivat. **(Helsingin HAO 07/0674/2 /24.5.2007)**

Velvoite asiakirjan julkistamiseksi internetissä. Hallinto-oikeus jätti tutkimatta tapauksen, jossa vaadittiin pöytäkirjan liitteiden julkistamista internetissä. Kaupunginhallitus oli kumonnut sivistyslautakunnan pöytäkirjan liitteiden salaamista koskevan päätöksen, mutta valittaja vaati hallinto-oikeutta velvoittamaan kaupungin julkistamaan kyseiset asiakirjat internetissä. **(Rovaniemen HAO 00154/09/1203 /19.5.2010)**

Velvoite valvontatehtävän suorittamiseksi. Oikeus ei tutkinut vaatimusta Finanssivalvonnan määräämiseksi suorittamaan valvontatehtävä. **(Helsingin HAO 02745/10/1203 /30.4.2010)**

Väitetty virhe tiedoissa. Kunnan ruokapalvelupäällikkö oli toimittanut kunnanvaltuuston jäsenelle tämän pyytämät laskutustiedot ja tehnyt tietojen perusteella kunnanvaltuutetun pyytämät laskelmat. Tietoja pyytänyt valtuutettu oli kuitenkin sitä mieltä, että laskelmissa oli selkeitä virheitä, mutta ruokapalvelupäällikkö ei suostunut korjaamaan laskelmiaan. Hallinto-oikeus kieltäytyi tutkimasta asiaa. **(Rovaniemen HAO 00137/09/1203)**

Väärä muutoksenhakuinstanssi. Muutoksenhakija oli valittanut oikeuskanslerille, jonka toimenkuvaan muutoksenhaun käsittely ei kuulunut. Viranomaisen päätöksessä oli mainittu oikea muutoksenhakuinstanssi. **(AOK 817/1/03 /14.12.2004)**

Oikeuskanslerin tehtävä. Oikeuskanslerin tehtävänä ei ole päättää asiakirjojen julkisuudesta toisen viranomaisen puolesta, vaan päättäminen kuuluu viranomaiselle itselleen. Kieltäytyessään luovuttamasta tietoja viranomaisen on annettava viipymättä valituskelpoinen päätös. Tapauksessa viranomainen ei ollut vastannut tietopyyntöön eikä tehnyt päätöstä tietojen luovutuksesta senkään jälkeen, kun asia oli jätetty oikeuskanslerinviraston käsiteltäväksi. Viranomainen ilmoitti odottavansa oikeuskanslerin päätöstä siitä, mitkä asiakirjat pyynnön esittäjällä on oikeus saada. **(AOK 465/1/08 /30.6.2008)**

40. Unionin julkisuusperiaate

Julkisuuden suppeat poikkeukset. EY:n perustamissopimuksen 255 artiklan 1049/2001 perustuva asiakirjajulkisuus on perussääntö, johon tehtäviä poikkeuksia olisi tulkittava suppeasti. Esimerkiksi kaikkia oikeudenkäyntiin liittyviä lausuntoja ei voida pitää automaattisesti salattavina. Tällöin toimielimen, joka päättää pitää asiakirjan salassa, on tarkasti osoitettava mihin päätös perustuu. Tapauksessa toimielimen oli esitettävä, millä tavoin oikeuden käyntiin liittyvän lausunnon julkaiseminen olisi vaarantanut sen toiminnan. Viranomaisen on vaikea täyttää kieltäytymisen perustelulle asetetun tarkkuuden vaatimus, mikäli viranomainen ainoastaan viittaa pyydetyn asiakirjan asiakirjaluokkaan. **(EUO 1542/2008)**

Kanteluasian eri tahot. Komission olisi tullut ilmoittaa kantelijalle ne tahot, jotka olivat vaikuttaneet kanteluasian käsittelyyn. Tapauksessa komissio oli kieltäytynyt luovuttamasta tietoja kaikista kanteluun vaikuttaneiden lausuntojen antajista. Komission mukaan tietosuojadirektiivi oli estänyt näiden tietojen antamisen. Komissio kuitenkin suostui luovuttamaan lausunnot niiltä, jotka olivat tähän suostuneet. Komission olisi tullut kuitenkin luovuttaa kaikki lausunnot, jotka liittyivät asian käsittelyyn. **(EUO 713/1998)**

Tietokannan asiakirjaluonne. Komissio ei ollut esittänyt päteviä perusteluja asioiden luottamuksellisuutta koskeville väitteilleen koskien jäsenmaiden sille toimittamia maatalouspolitiikan kirjanpitoraportteja. Myöskään komission kantaa tietokantojen sisältämien tietojen julkisuuteen ei voitu pitää tyydyttävänä. Komission mukaan asiakirjoja ei enää ollut olemassa "asiakirjoina", koska niiden sisältö oli ladattu tietokantaan. Asiakirjapyyntö koski unionin yhteistä maatalouspolitiikkaa ja sen vuotuisia kirjanpitoraportteja. Asetuksessa 1049/2001 säädetään asiakirjojen - ei tietojen - saamisesta yleisön nähtäväksi. Komissio myös torjui oikeusasiamiehen tekemän sovintoratkaisuesityksen, jonka mukaan komission olisi pitänyt luovuttaa kysytyt tiedot kantelijalle hyvän hallintotavan nimissä. Oikeusasiamies ei kuitenkaan vienyt asiaa eteenpäin, vaan korosti kyseessä olevan monitahoisen oikeudellisen kysymyksen. **(EUO 1693/2005)**

41. Unionin jäsenmaat

Jäsenmaan lainsäädännön vaikutus. Komissiolla ei ollut oikeutta olla luovuttamatta jäsenmaalta saamaansa asiakirjaa sillä perusteella, että asiakirjan luovuttaminen oli jäsenmaan kansallisen lainsäädännön mukaan maksullista toimintaa. Komission mielestä asiakirjojen maksuton luovuttaminen olisi ollut lojaalin yhteistyön vastaista. Lisäksi komissio oli ilmoittanut, ettei asiakirjan yksityiskohtainen tutkiminen osittaista luovuttamista varten ollut suhteettoman hallinnollisen rasitteen vuoksi yleisen edun mukaista. Oikeusasiamiehen mukaan yleisen edun arvioiminen olisi kuitenkin edellyttänyt asiakirjan konkreettista ja yksityiskohtaista tutkimista, mitä tapauksessa ei oltu ilmeisestikään tehty. **(EUO 617/2003)**

Komission ja jäsenmaan kirjeenvaihto. Komissio menetteli väärin, kun se ei luovuttanut europarlamentin edustajalle komission ja jäsenmaan välistä kirjeenvaihtoa. Komissio oli perustellut kantaansa sillä, että vireillä ollut asia olisi voinut johtaa oikeustoimiin jäsenmaata vastaan. Oikeusasiamiehen mukaan komission perustelu ei pitänyt paikkaansa, koska todellisuudessa oli jo tiedossa, ettei asia olisi voinut johtaa mainittuihin oikeustoimiin. **(EUO 3193/2005)**

Jäsenvaltion salauspyyntö. Euroopan investointipankki EIP toimi sääntöjensä puitteissa kieltäytyessään luovuttamasta asiakirjaa, jota asiakirjan lähettänyt jäsenvaltio toivoi pidettävän luottamuksellisena. Kyse oli jäsenmaassa toteutettavan hankkeen rahoituksesta, jota koskevat tiedot oli pyydetty pitämään poissa julkisuudesta, kunnes jäsenmaan oma parlamentti oli hyväksynyt lainat. Pankin mukaan kieltäytyminen oli yleiseltä kannalta sen käytäntöjen ja sääntöjen mukaista. Lisäksi oikeusasiamiehen käsittelyn aikana pankki oli vedonnut kansainvälisiä suhteita koskevaan yleiseen etuun. Oikeusasiamiehen mukaan pankki pystyi vetoamaan esittämiinsä näkökohtiin eikä se ollut velvollinen hankkimaan kirjallista vahvistusta jäsenmaan hallituksen esittämästä salassapitotoiveesta. Asiakirjapyyntöön tehneelle olisi pitänyt kuitenkin antaa asianmukainen päätös ennen kuin tämä kanteli asiasta oikeusasiamiehelle. **(EUO 3501/2004)**

Kaupallisen tiedon alkuperä. Komissio ei ollut esittänyt päteviä syitä salata asiakirjoja, jotka koskivat eurooppalaisen sääntelyviranomaisten ryhmän toimintaa. Ryhmä on kansallisten viranomaisten johtajista koottu sähköisten viestintäverkkojen ja palvelujen sääntelyn parantamiseen koottu työryhmä. Komissio oli kieltänyt pääsyn asiakirjoihin, koska oli katsonut niiden sisältävän yritysten kaupallisia tietoja ja luovuttamisen vaarantavan kansainvälisiä suhteita sekä vaarantavan luottamuksen viranomaista kohtaan. Esimerkiksi Sveitsi oli luovuttanut tietoja työryhmälle ja jotkut jäsenmaat olivat alun perinkin toivoneet tietojen pysyvän luottamuksellisina. Oikeusasiamies kyseenalaisti väitteen, jonka mukaan ryhmän asiakirjat olivat peräisin jäsenvaltioista. Asiakirjat laadittiin jäsenvaltiolta saatujen tietojen perusteella ryhmässä, jonka komissio katsoi osaksi omaa organisaatiotaan. Sovintoratkaisun tuloksena komissio oli luovuttanut pyydetty asiakirjat lukuun ottamatta erään maan erikseen kieltämiä tietoja. **(EUO 488/2007)**

Jäsenvaltion oikeudenkäyntiin toimittama asiakirja. Komission olisi annettava pätevä syy sille, miksi se ei luovuttanut siltä pyydettyä asiakirjaa ensimmäisen asteen suullisen käsittelyn jälkeen. Tapauksessa komissio oli kieltäytynyt luovuttamasta jäsenmaan sille toimittamaa asiakirjaa, joka liittyi tuomioistuimessa käsiteltävään asiaan. Komission mielestä oikeuden kannalta olisi ollut vahingollista antaa yleisön tutustua asiakirjaan. Tällä välin ensimmäisen asteen oikeusinstanssi oli antanut päätöksen, jonka mukaan osapuolten toimittamat asiakirjat ovat normaalisti salassa pidettäviä, ennen kuin mahdollinen suullinen käsittely on pidetty. Tapauksessa komissio oli kieltäytynyt edelleen suullisen käsittelyn jälkeenkin luovuttamasta kysytyä asiakirjaa, mutta ei ollut esittänyt salassa pidolle päteviä syitä. Menettelyyn vaikutti komission ensimmäisen asteen tuomioistuimen päätöksestä tekemä valitus. **(EUO 819/2007)**

Euroopan investointipankin julkisuus. Euroopan investointipankilla oli oikeus vedota pankkisalaisuuteen kieltäytyessään luovuttamasta kansalaisjärjestölle erään jäsenmaan rautateiden uudistamista koskevaa rahoitussopimusta. Pankilla on kaksitahoinen rooli markkinoilla toimivana pankkilaitoksena ja Euroopan unionin toimielimenä. EIP oli vedonnut asiassa ammatilliseen salassapitovelvollisuuteensa sekä rahoitusalan ammattietiikkaan, sääntöihin ja käytänteisiin. Pankki oli kuitenkin ilmoittanut, ettei sillä olisi mitään sitä vastaan, että lainan ottanut jäsenmaan hallitus luovuttaisi kysytyn asiakirjan. Asiakirjan pyytäjä oli syyttänyt investointipankin syrjivän niitä, jotka eivät puhuneet kyseisen jäsenmaan kieltä. Kieliongelma oikeusasiamies totesi, että pankki voisi jatkossa tällaisessa tapauksessa ottaa yhteyttä jäsenmaan viranomaiseen ja varmistaa yhteyden toimivuus. **(EUO 948/2006)**

42. Rikostutkinta (EU)

Rikoksentutkinnan asiakirjat. Komission rikoksentutkintaan liittyvät lausunnot eivät kuuluneet asiakirjajulkisuuden piiriin. Tapaus liittyi erääseen pitkään jatkuneeseen tuomioistuinkäsittelyyn, jossa komissio oli kieltäytynyt antamasta nähtäväksi jäsenmaan viranomaisille rikosmenettelyn yhteydessä lähettämiään kirjeitä. Komission todettiin toimineen EY 255 artiklan mukaisesti. **(EUO 443/2008)**

Riita-asian julkisuus. Riidanratkaisuelimien toimintaa ei voida automaattisesti rinnastaa tuomioistuinkäsittelyyn, eikä tällä tavalla estää asiakirjaan tutustumista. Tapaus koski komission Maailman kauppajärjestö WTO:n riitojenratkaisupaneelille antamaa lausuntoa, jota komissio ei ollut suostunut luovuttamaan erään yhdistyksen nähtäväksi. Kyseessä oli ollut Yhdysvaltojen valitus Euroopan yhteisön kannasta biotekniikan kaupallistamiskysymyksessä. Komission mukaan WTO:n riitojenratkaisumenettely oli rinnastettavissa tuomioistuinkäsittelyyn, jolloin säädöksen mukaan toimielimet eivät saa luovuttaa asiakirjoja, joiden sisältämien tietojen julkisuus saattaisi vaikeuttaa tuomioistuinten toimintaa. Tulkinta oli kuitenkin luvattoman laaja. Komissio ei ollut myöskään osoittanut, että lainsäätäjät olisi tarkoittanut asetuksen tuomioistuinmenettelyllä myös muita riitojenratkaisumenettelyjä. **(EUO 582/2005)**

Petostentorjunnan asiakirja. ”Euroopan petostentorjuntavirasto OLAF oli toiminut virheellisesti, kun se oli antanut tutkinnan kohteena olleille yrityksille vain osan näiden pyytämistä asiakirjoista. Tapaus koski kahta tuontiyritystä, joita paikalliset viranomaiset tutkivat väärin tuontitodistusten käyttämisestä. Virasto oli pitänyt suurimman osan siltä pyydetystä asiakirjoista salassa sillä perusteella, että niiden luovuttaminen olisi heikentänyt viraston tutkinnassaan tarvitsemaa suojaa ja vaikeuttanut oikeustoimia useassa jäsenmaassa. Sopuratkaisuesityksen jälkeen virasto katsoi, että asiakirjojen julkistaminen ei veisikään pohjaa sen tutkimuksilta tai oikeustoimilta jäsenvaltioissa. **(EUO 732/2005 ja 790/2005)**

Petosepäilyä tutkinut virkamies. Tutkimuksesta tietoja pyytäneet oli saanut kaikki haluamansa tiedot paitsi tutkimuksen suorittaneiden virkamiesten nimet. Oikeusasiamies ei tutkinut asiaa enempää, koska nimitietojen puuttuminen ei vaikuttanut asiakirjan sisältöön eikä muutenkaan käsillä olleeseen asiaan. **(EUO 554/2005)**

Ilmiantajan oikeus tutkimusraporttiin. Ilmiantajalla ei ollut erillistä oikeutta saada haltuunsa petostentorjuntaan liittyvää loppuraporttia. Tutkinnan käynnistäneen ilmiannon antaneella henkilöllä oli yhtäläiset oikeudet saada tutkimuksen loppuraportti kuin kenellä tahansa muulla. Petostentorjuntavirasto OLAF oli ollut samoilla linjoilla. **(EUO 754/2007)**

43. Unionin sisäinen toiminta

Europarlamentaarikon saamat korvaukset. Europarlamentaarikoille maksettujen korvausten salaaminen oli hallinnollinen epäkohta. Tapauksessa Euroopan parlamentti oli kieltäytynyt luovuttamasta tietoja jäsenmaan edustajille maksetuista korvauksista, koska katsoi tietojen sisältyvän henkilötietosuojan piiriin. Vastineessaan oikeusasiamiehelle parlamentti oli myöntänyt yleisön oikeuden saada tietää julkisten varojen käytöstä. Parlamentti myös lupasi julkaista internetissä yleisiä tietoja parlamentin jäsenten korvauksista. Kaikki tapauksessa pyydettyjä tietoja se ei kuitenkaan suostunut luovuttamaan. Euroopan tietosuojavaltuutetun kantana on ollut, että parlamentin jäseniä koskevat tiedot oli julkistettava, mutta avustajien tietoja olisi kohdeltava poikkeuksellisesti heidän etujen suojaamiseksi. **(EUO 3643/2005)**

Virkamiehen virkasuhde. Tieto virkamiehen virkasuhteesta on julkinen tieto. Tapauksessa oli kritisoitu Euroopan parlamentin päätöstä julkaista sellaisten avustajien nimet, joiden palkka maksetaan unionin varoista. Nimitietojen oli katsottu kuuluvan avustajien tietosuojan piiriin. Toisessa tapauksessa komissio ei ollut esittänyt päteviä syitä päätökselleen olla ilmoittamatta virkamiehen työsuhteen alkamispäivää. Komissio oli katsonut toimineensa henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön mukaisesti, kun virkamies ei antanut lupaa tiedon luovuttamiseen. Komissio oli ainoastaan vahvistanut, että kysytty henkilö oli kokoaikaisessa virkasuhteessa komissioon. Sovintoratkaisuesityksen jälkeen komissio oli kuitenkin suostunut ilmoittamaan kysytyt tiedot. Tällä välin virkamies oli kannellut asiasta Euroopan tietosuojavaltuutetulle, joka kuitenkin oli vahvistanut oikeuden tietojen luovuttamiselle. **(EUO 3886/2006 EUO 3486/2006)**

Virkamiehen palkkatieto. Tieto virkamiehen palkasta ei ole julkinen, ja komissio oli menetellyt oikein, kun se kieltäytyi luovuttamasta tietoja yksityiselle henkilölle virkamiehelle maksetuista palkoista. Komissio oli luvannut luovuttaa pyydettyt tiedot, mikäli jokin oikeusaste niitä pyytäisi, suoraan niitä pyytävälle oikeusasteelle. Tiedonpyytäjät oli perustellut tiedontarvettaan meneillään olevalla avioeroproessilla. **(EUO 1129/2007)**

Lobbaajien nimet. Komissio oli menetellyt väärin, kun se oli peittänyt asiakirjasta erääseen kokoukseen osallistuneiden teollisuuslobbaajien nimet. Henkilöiden nimien julkistamisen pelättiin loukkaavaan heidän yksityisyyttään. Oikeusasiamies oli päättänyt asian jatkokäsittelyn, koska vastaavanlaisiksi katsottua tapausta käsiteltiin samaan aikaan tuomioistuimessa. Ensimmäisen asteen tuomioistuin kumosikin käsittelemässään tapauksessa (T-194/04) komission päätöksen kieltäytyä julkaisemasta kaikkien kokoukseen osallistuneiden nimitiedot. **(EUO 3269/2005)**

Tutkimusraportin julkisuus. Komissio oli menetellyt väärin kieltäytyessään luovuttamasta yksityisen tutkimuslaitoksen komissiolle tekemää tutkimusta. Komissio oli perustellut kieltäytymistään sillä, että tutkimuksen luovuttaminen pyyntöhetkellä olisi haitannut komission päätöksentekomenettelyä ja aiheuttanut "tarpeetonta ulkoista painetta" ja "hedelmätöntä keskustelua". Pyyntönsuorittamisen aikaan komission osastot eivät olleet vielä ehtiineet esittää asiaan liittyviä kannanottojaan. Oikeusasiamiehen mukaan komissio ei ollut kuitenkaan pystynyt esittämään sitä, mihin päätökseen komissio uskoi tutkimusraportin käsittelyn johtavan ennen sen julkaisemista. Komissio ei myöskään pystynyt osoittamaan, kuinka yleinen keskustelu voisi haitata sen päätöksentekoa. Komissio olikin luovuttanut pyydetyn raportin oikeusasiamiehen käsittelyn kuluessa. **(EUO 70/2008)**

) Anonyymit viranhaltijat. Oikeusasiamies kritisoi sitä, että Euroopan parlamentin mukaan viranhakijoilla oli oikeus pysyä suurelta yleisöltä tuntemattomina. Tämä olisi askel huonompaan, koska komissio oli jo 1997 päättänyt julkaista menestyneiden hakijoiden nimet avoimuussäännön perusteella **(EUO Lausunto 2002)**

) Virkamiesten sivutulot. Komissio oli tulkinnut asetuksessa 45/2001 annettuja tietosuojasäännöksiä avoimuusperiaatteen vastaisesti poistaessaan komission virkamiesten yksilöintitiedot luovuttamastaan heidän sivutulojaan koskevan rekisterin. Tietosuojan väärinkäytökset edustivat näkemystä, jonka mukaan julkiseen toimintaan olisi mahdollista osallistua ja vaikuttaa nimettömänä. **(EUO Lausunto 2002)**

44. EU:n oikeusasiamiehen toimivaltuus

Sovitteleva rooli. Viranomainen ei saanut huomautusta, koska oli luovuttanut joitakin siltä pyydettyistä asiakirjoista oikeusasiamiehen selvityksen aikana. Tapauksessa viranomainen oli kieltäytynyt luovuttamasta asiakirjaa vedoten vireillä olevaan kurinpidolliseen menettelyyn. Selvityksessä kuitenkin paljastui, ettei väitettyä kurinpidollista menettelyä ollut todellisuudessa edes pantu vireille. Toisessa tapauksessa tietopyynnön käsittelyssä ilmenneen epäkohdan tutkiminen lopetettiin, kun viranomainen oli lopulta toimittanut siltä pyydetyn asiakirjan. (EUO 3398/2006, 2673/2009)

Epäselvyys toimivallasta. Viranomainen ei ollut käsitellyt sille esitettyä asiaa kyllin huolellisesti. Toisaalta kuin viranomainen oli esittänyt asiassa anteeksipyyntönsä, asiaa ei ollut syytä tutkia lähemmin. Koska tapaus liittyi Europoliin ja asiassa pyydettiin lausunto myös Europolin valvontaorganisaatio JSB:ltä, syntyi epäselvyys oikeusasiamiehen toimivallasta. JSB katsoi olevansa sellainen tuomioistuin, joka ei kuulunut oikeusasiamiehen toimivallan piiriin ja se, että asia oli ollut myös JSB:n käsittelyssä, sulki oikeusasiamiehen toimivallan tapauksen käsittelyssä. Oikeusasiamies oli tästä toimijakokysymyksestä toista mieltä mutta ei katsonut asiakseen ottaa lopullista kantaa toimivalta-asiassa. (EUO 183/2006)

Parlamentin äänestyspäätös asiakirjan salaamisesta. Parlamentin yleisistunnon tekemää päätöstä ei voitu käsitellä hallinnollisena epäkohtana, vaan kyse oli poliittisesta päätöksestä. Tietopyyntö koski unionin parlamentin jäsenille vapaaehtoiseen eläkesäätiöön kuuluvien edustajien nimitietoja. Parlamentin kieltäytyttyä luovuttamasta tietoja, oikeusasiamies oli yrittänyt saada aikaan sovintoratkaisun. Parlamentti kuitenkin kieltäytyi edelleen luovuttamasta listaa torjuen pyynnön yleisistunnossa pidetyssä äänestyksessä. (EUO 655/2006)

Erilliskatsaukset

Tässä sivuston osiossa tarkastellaan hallinto-oikeusratkaisuja ja juridisia tulkintoja julkisuuslain yksittäisistä osa-alueista.

- [Liikesalaisuus](#)
- [Sisäisen toiminnan asiakirjat](#)
- [Oikeusasiamiehen ratkaisut](#)

Liikesalaisuus

Liikesalaisuutta koskevat tiedot on lähtökohtaisesti määritelty varsin yksityiskohtaisesti. Tästä syystä ne ovat myös varsin vaivattomasti eroteltavista muista asiakirjan tiedoista. Käytännössä tietojen luovuttamista koskevassa harkinnassa liikesalaisuuden piiriin on sisälletty merkittäviä määriä asiakirjoista karsittuja tietoja.

Yksityiskohtainen tietojen erittely

Esimerkiksi radiologisen tietojärjestelmän hankinta-asiakirjoihin sisältyi runsaasti liike- ja ammattisalaisuuden kannalta sekä julkista että salassapidettävää tietoa (**KHO 5055/2017**). Oikeusratkaisuun sisältyi seikkaperäisesti määriteltyjä asiakirjan sisältökohtia, joissa on erotettu toisistaan julkiset ja salassapidettävät osuudet. Viranomaisen yritykseltä tilaamassa järjestelmässä julkisiksi kuvailtiin tiettyjä sopimuskohtia ja sopimusten liitteitä, palvelun kuvaustietoja, tarjouksen lisäselvennyksiä, salassapitositoumusta ja testaustuloksia.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja VR Yhtymä Oy:n yöjunayhteyksiä koskevat yhteiset selvitykset olivat vain osin julkista tietoa. Näihin kuuluivat rataosa- ja vuorokohtaiset tiedot kuten kokonaistuotot, kustannukset ja tulostiedot. Sitä vastoin liikesalaisuuksiksi katsottiin rataosa- ja junavuorokohtaiset tuotot, kustannukset ja tulosta koskevat saraketiedot (**KHO 3606/2012**).

Ilotulitusnäytöksen järjestämisestä tarjouksen tehneiden yritysten kohdalla tarjoukset nähtiin salassa pidettäväksi tiedoksi siltä osin, kun ne sisältävät yritysten toimintaa vaikeuttavia liikesalaisuuksia. Tällaisia salassa pidettävää tietoa olivat tarjouksessa eritellyt räjähteiden kaliiberia, lukumäärää, kokoa sekä räjähdyskertoja ja efektejä koskevat tiedot (**KHO 838/2010**).

Tarkasta julkisten ja salassapidettävien tietojen erittelystä käy hyvänä esimerkkinä KHO:n ratkaisu taksien suorakorvujärjestelmän toimivuusraporttien julkisudusta (**KHO 4083/2014**). Lounais-Suomen Taxidata Oy:n Kelalle toimittamat kuukausittaiset raportit suorakorvujärjestelmän toimivuudesta olivat osin julkisia, osin salattuja. Raportin välillehdet "Yleistä VAR", "Matkat kunnittain" ja "Palautteet", "Puhelinpalvelu", ja "Matkat" olivat salassa pidettäviä yksityisiä liikesalaisuuksia, sillä niiden pohjalta yhtiön tuotto voidaan laskea hyvinkin tarkasti. Lisäksi päiväkohtaisten erittelyjen pohjalta kilpailijat pystyisivät arvioimaan kuluja ja toimintaa omaksi edukseen. Ratkaisussa ei vaikuttanut julkisuuslain perusteinen asianosaisen tiedonsaantioikeus, sillä Turun Seudun Invataksit ry:n tietopyyntö ei liittynyt sellaiseen asiaan, jossa se olisi asianomaisen asemassa.

Rahoitussuunnitelmat ja sopimus pohjaiset hinnat

Rahoitussuunnitelmien ja sopimus pohjaisten hintojen nähdään tyypillisesti kuuluva liikesalaisuuden piiriin. Salailukäytännöt ovat yleistyneet julkisten toiminnan yhtiöittämissä seurauksena. Lappeenrannan kaupunkiyhtiöt Oy:n tilintarkastuspöytäkirjaa koskevassa tietopyyntötapauksessa (**KHO 2414/2014**) pöytäkirjan nähtiin sisältävän yksityisiä liikesalaisuuksia ja siten salassapidettävää tietoa. Tilintarkastuspöytäkirja sisälsi tiedon Lappeenrannan Kaupunkiyhtiöt Oy:n ja sen sopimus kumppanin välisen markkinointisopimuksen vuosittaisesta hinnasta sekä tietoja Lappeenrannan Kaupunkiyhtiöt Oy:n riskinotosta ja erästä rahoitussuunnitelmasta.

Erottelun vaikeudet

Osa pyydetyistä tiedoista saattoi osoittautua niin hankalaksi eroteltaviksi julkisuksi, että tietoja ei voitu ylipäätään luovuttaa. Esimerkiksi Talvivaaran ja Audrey Capital Advisorin ehdollista sopimusta koskevassa tapauksessa pydytetyt asiakirjat sisälsivät siinä määrin julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 ja 20 kohdan mukaisesti salassa pidettävää sekä yhteisöllistä että yksityistä tietoa, ettei asiakirjoista voitu luovuttaa tietoa edes siten, että salassa pidettävät kohdat on peitetty, koska tällöin asiakirjoja ei voi ymmärtää kokonaisuutena (**KHO/ 5511/2016**).

Tietojen yhdistelymahdollisuus

Joissakin tapauksissa salassapitoa on voitu perustella yksittäisten tietojen sijasta mahdollisuutena yhdistellä luovutettavia tietoja muihin tietoihin, kuten esimerkiksi tiettyihin henkilöihin. Valtioneuvoston tilaaman palkkioselvityksen kohdalla korkein hallinto-oikeus teki tästä selkeän linjanvedon (**KHO 3090 /2013**). Kyseisessä tapauksessa katsottiin, että valtioneuvoston Alexander Corporate Finance Oy:ltä tilaamat selvitykset pörssi-yhtiöiden, valtioenemmistöisten yhtiöiden ja valtion osakkuusyhtiöiden johdon palkitsemista sekä vertailutiedoista ulkomaisten pörssi-yhtiöiden vertailutiedoista olivat julkisia mutta kuitenkin vain siltä osin, kun niiden sisältämät tiedot eivät ole yhdistettävissä selvityksessä mainittuun yhtiöön tai niiden palveluksessa olevaan henkilöön. Asiaa perusteltiin sillä, että henkilöt saattavat olla asiakirjoissa mainittujen yhtiöiden liikesalaisuuksia. Lisäksi tiedot voivat myös sisältää salassapidettävää tietoa heidän taloudellisesta asemastaan. Ulkomaisten yhtiöiden vertailuaineiston pohjana on käytetty julkista IFRS-raportointia, jonka tiedot niin ollen ovat julkisia. Tapauksessa ei ollut merkitystä Alexander Corporate Finance Oy:n ja Valtioneuvoston keskenään sopimalla salassapidolla. Sopimus ei voinut olla sitova, koska yksittäinen asiakirja voi olla salassa pidettävä vain julkisuuslain tai muun lain sääntelyn perusteella.

Vastaavanlaista tulkintaa tehtiin Espanjan lainaohjelman vakuusjärjestelyä koskevassa Suomen ratkaisussa (**KHO 1966/2014**). Espanjan ja Suomen välisen vakuussopimuksen asiakirjat olivat pääosin julkista tietoa. Salattua tietoa asiakirjoissa olivat järjestelyssä asiamiehenä toimivan kansainvälisen investointipankin nimi ja kaikki tieto, mistä pankki voidaan välillisesti päätellä. Lisäksi investointipankilla nähtiin olevan omina liikesalaisuuksinaan perusteltu intressi pitää salassa eräitä tietoja, jotka koskevat sen sopimuksiin perustuvia velvoitteita ja oikeuksia sekä palkkion määräytymisperusteita. Tässäkin tapauksessa KHO noudatti asiassa samaa periaatetta kuin Kreikan Vakuusjärjestelyissä. Sen mukaan liikesalaisuudet tulevat ilmi etenkin siinä tilanteessa, jos investointipankin nimi luovutetaan.

Viranomaisvalvonnan toimivuus

Liikesalaisuuden ohella tai sijasta tietojen luovuttamiselle saattaa aiheutua ongelmia myös muunlaisiin perusteisiin koskevasta salassapidosta. Yksi tyypillinen peruste voi olla viranomaisvalvonnan toimivuus. Vesiskootterien eroavaisuuksia koskevassa tietopyyntöratkaisussaan (**KHO 1164/2013**) korkein hallinto-oikeus totesi Yhdysvaltain ja Euroopan markkinoille tarkoitettujen vesiskootterien eroavaisuuksia koskevat asiakirjat ja sähköpostikirjeenvaihdon Merenkululaitoksen ja vesiskootterivalmistajan välillä olevan salassa pidettävää tietoa. Skootterien valmistajayhtiö oli ilmoittanut Merenkululaitokselle, että vertailutaulukko USA:n ja Euroopan markkinoille tarkoitettujen skootterien tarkoista eroavaisuuksista on erittäin luottamuksellista tietoa, jota yritys ei ole luovuttanut edes tytäryhtiölleen. Se on luovutettu vain valvontatehtävää varten, eikä tietoa ole tarkoitettu elinkeinoharjoittajalle tuotteiden valmistamista tai asiakirjojen väärentämistä varten.

Julkinen yritysrahoitus

Julkinen rahoituksen hakeminen tai saaminen heikentävät yritystoiminnan julkisuutta, mutta hakuyhteistyö ei sellaisenaan heikennä yritysten liikesalaisuutta. Esimerkiksi ratkaisussaan (**KHO 976/2016**) korkein hallinto-oikeus tulkitsi tiedot rahoitushakemusten tehneistä yrityksistä ja niiden hakemasta rahoituksesta julkiseksi tiedoksi myös hylättyjen hakemusten osalta. Tietopyytjä oli perustellut myös hylättyjen hakemusten julkisuutta mahdollisuudelle arvioida viranomistoiminnan asianmukaisuutta.

Tekesin mukaan rahoituspäätösten oikeellisuutta tai Tekesin objektiivisuutta ei voida kuitenkaan arvioida tämän perusteella, sillä lopputuloksen lisäksi pitäisi tietää päätökseen johtaneet perustelu. Pyydettyjen tietojen liikesalaisuus näkyi muiden rahoituspäätöksiin kuuluneiden tietojen kohdalla.

Tiedot Tekesiltä rahoituksen saaneista kohteista ovat yksityisiä liikesalaisuuksia, mukaan lukien hakemuksen otsikko. KHO näki, että otsikot voisivat jo yleisluonteisesti tai otsikkotasoisesti ilmaista joko sellaisenaan tai yhdistettynä julkiseen tietoon paljastaa rahoituksen hakijan kilpailijoille tai muille tahoille kilpailutilanteen kannalta merkityksellistä informaatiota.

Sisäisen toiminnan asiakirjat

Viranomaisilla on mahdollisuus kieltäytyä luovuttamasta siltä pyydettyjä tietoja vetoamalla siihen, että niitä koskevat asiakirjat liittyvät sen omaan sisäiseen toimintaan, johon julkisuuslakia ei sovelleta. Tämäntapainen tulkinnan mahdollisuus vaikeuttaa ulkopuolisten kykyä arvioida viranomaisten toimintojen asianmukaisuutta, Rajanveto sisäisen ja ei-sisäisen toiminnan tietojen kohdalla kulkee kuitenkin siinä, liittyvätkö pyydetty tiedot viranomaisen lakisääteeseen tai yhteiskunnallisesti merkittävään toimintaan vai onko kyse muunlaista toimintaa koskevista tiedoista. Luonnollisestikin asiakirjatietojen luovutukselle oli merkitystä myös niiden julkisuudella.

Osassa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuissa kyse ei ole ollut viranomaisen sisäisestä asiakirjasta, vaan viranomaisen asiakirjasta, johon sovelletaan julkisuuslakia ja jota koskevat tiedot on luovutettava julkisilta osiltaan. Osassa ratkaisuista kuitenkin vain osa tiedoista oli julkisia ja tätä kautta luovutettavissa. Vain harvassa tapauksista kyse oli sisäisestä asiakirjasta, johon ei sovelleta julkisuuslakia.

Tietojen arkistointivelvollisuus

Rajanvetoa sisäisen ja ei-sisäisen asiakirjan välillä tehdään usein sen perusteella, liittyvätkö tietoihin arkistointivelvollisuus. Arkistolain mukaan arkistointia on hoidettava siten, että se tukee arkistomuodostajan tehtävän suorittamista ja turvaa tietopyytäjän oikeuden saada tietoja julkisista asiakirjoista. Arkistoitavat tiedot eivät pääsääntöisesti ole sisäisiä asiakirjatietoja, mutta tietojen arkistointi ei ole asiassa kuitenkaan ratkaisevaa. Tietojen arkistointia jättäminen ei myöskään tee tiedoista sisäisiä (**KHO 2983/2012**)

KESKUSTELUTILAISUUSMUISTIO. Poliisihallituksen ja suojelupoliisin henkilöstön edustajien keskustelutilaisuudesta laadittu muistio ja muistio, joka kuvaa selvitysprosessin pohjalta poliisihallituksen tekemänsä johtopäätökset olivat tietoa, joka kuului julkisuuslain soveltamisen piiriin. Vaikka asiakirjat liittyivät viranomaisen sisäiseen työskentelyyn, kyseessä olevat asiakirjat eivät olleet niin vähämerkityksisiä, että niitä ei tullut arkistolainsäädännön mukaan liittää arkistoon. Kyseessä oleva asiakirja liittyi poliisihallituksen marraskuussa 2010 tiedotusvälineiden välityksellä saamaan tietoon epäilyistä, joiden mukaan suojelupoliisin johto olisi menetellyt epäasiallisesti eräitä suojelupoliisin virkamiehiä kohtaan.

Asiakirjan merkitys ja laajuus

Se milloin pyydettyä asiakirjaa ei voida tulkita viranomaisen sisäiseen toimintaan kuuluvaksi riippuu useasta seikasta. Tulkinnassa voi olla ratkaisevaa paitsi asiakirjan merkitys myös sen laajuus. Oulun kaupunginteatteria koskevassa ratkaisussa kyse oli yhtiötettyyn toimintaan liittyvästä sisäisen tarkastuksen muistioista ja omistajaohjauksen roolista asiassa (**KHO 5779/2017**).

VIRANOMAISEN OMISTAJAOHJAUS. Oulun kaupunginteatteri Oy:n palveluustoja kahdelta yhtiöltä ja palkanmaksua näiden yhtiöiden kautta koskevat sisäisen tarkastuksen muistiot liittyivät Oulun kaupungin omistajaohjaukseen, eli ne olivat laajempia sisällöltään ja merkitykseltään kuin lain tarkoittamat sisäisen viestinnän asiakirjat. Lisäksi muistiot eivät sisältäneet salassa pidettäviä tietoja, koska tietopyyntö oli tehty tarkastuksen jälkeen, eikä tietojen luovuttaminen näin aiheuttanut haittaa valvontatoimelle, mikä ei voinut näin ollen toimia salassapidon perusteena.

Viranomaisen tavanomainen toiminta

Ei-sisäiseksi asiakirjaksi tulkittavat tiedot liittyvät myös siihen, missä määrin niissä on kyse viranomaisen tavanomaisen toiminnan yhteydessä syntyneestä aineistosta. Tietojen luovuttamiselle ei kuitenkaan ole merkitystä sillä, liittäkö viranomainen itse tällaiset tiedot osaksi jotakin laajempaa aineistoaan, esimerkiksi ei-julkiseen tietokantaan (**KHO 5444/2016**).

VIRANOMAISEN VALOKUVA-AINEISTO. Viranomaisen tavanomaisen virkatoimintansa yhteydessä syntyneen aineiston ei voitu tulkita kuuluvan vain viranomaisen sisäiseen käyttöön. Tietopyynnössä oli kyse pelastuslaitoksen normaalin operatiivisen toiminnan yhteydessä otetuista valokuvista palaneesta autosta. Kuvien salassapidolle ei ollut julkisuuslain mukaisia salassapidon perusteita. Ajoneuvopaloa koskevat tiedot, kuten käsitys palon syyntymisestä, tallennetaan toimenpiderekisteriin, joka on pelastuslaitoksen käsityksen mukaisesti tarkoitettu viranomaisen sisäiseen käyttöön.

Viranomaisen oma tiedontarve

Viranomaisilla tuntuu olevan vaihtelevia käsityksiä siitä, mikä niiden itsensä keräämästä aineistosta on julkisesti luovutettavissa olevaa ja mikä sisäistä. Kysymys ei välttämättä ole tietojen arkistoinnista tai ylipäätään siitä, tarvitseeko viranomainen itse jatkossa ko. tietoja omassa toiminnassaan. Esimerkiksi eduskunnan vierailijatietoja koskevassa tapauksessa (**KHO 5423/2016**) tiedot tulivat julkisuuslain piiriin niiden tallennuksen yhteydessä siitkin huolimatta, että viranomaisella oli käytäntönä tuhota ne aina vierailuajankohdan päätyttyä.

VIRANOMAISEN LUETTELOMERKINNÄT. Tietoja kansanedustajien luona eduskunnassa käyneistä vierailijoista ei voitu pitää viranomaisen sisäiseen käyttöön tarkoitettuina asiakirjoina. Eduskunnan vierailijajärjestelmä ja kulunvalvontapöytäkirjat ovat jatkuvasti ylläpidettäviä luetteloita, joihin tehdyt merkinnät tulevat julkisiksi, kun ne on tehty, jollei salassapitosäännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö kohdistui jo tapahtuneisiin vierailuihin, jolloin niitä ei voitu pitää salassa pidettävinä turvajärjestelyjä koskevinä tietoina tai salata onnettomuuksiin varautumisen perusteella. Osa tiedoista saatettiin kuitenkin salata, jos ne haittaavat Suomen valtion tai Suomessa toimivien yhteisöjen tai Suomen kansalaisten suhteita toiseen valtioon tai kansainväliseen järjestöön tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä.

Sisäiset selvitykset

Lähtökohtaisesti sisäisen toiminnan asiakirjoja ovat viranomaisten tekemät sisäiset selvitykset. Oman toimintansa kehittämiseksi viranomaiselle itselleen on tärkeää, että sillä on mahdollisuus esimerkiksi käsitellä ja arvioida omalta henkilöstään saamaansa palautetta ja analysoida sisäisesti omia virheitään ilman asioiden julkista (media)käsitelyä. Päinvastaisessa tapauksessa erimuotoiset ilmapiiri- ja muut selvitykset jäisivät toteuttamatta ja viranomaisen oman toiminnan kehittäminen vaarantuisi (**KHO 2220/2011**).

TYÖILMAPIIRIN KEHITTÄMINEN. Porin kaupungin hallintokeskuksen ilmapiirin kehittämistä tehty tutkimus ei ollut julkista tietoa. Jatkotyöskentelyn pohjaksi laadittu työyhteisöselvitys oli viranomaisen sisäistä työskentelyä varten laadittu asiakirja, joka ei arkistolainsäädännön mukaan ollut liitettävissä arkistoon. Tietopyynnössä oli kyse osana konsultin väliraporttia pitämästä suullisesta esityksestä ja sitä tukevista power point -kalvoista, jotka itsenäään irrotettuna esityksestä olivat monitulkintaisia ja epäselviä. Vaikka esityksen power point -kalvoineen katsottiin olevan viranomaisen asiakirja, se oli kuitenkin salassa pidettävä, sillä selvitys sisälsi henkilöiden ominaisuuksista ja persoonallisuudesta tietoja, jotka olivat rinnastettavissa soveltuvuuskokeisiin ja henkilöarviointeihin. Sinällään viranomaisen asiakirja ei KHO:n mukaan edellyttänyt paperialustaa, joten power point –esitystä voitiin ainakin lähtökohtaisesti pitää viranomaisen asiakirjana.

Tietojen yhteiskunnallinen merkitys

Viranomaiset itsestään tekemät sisäiset selvitykset eivät kuitenkaan anna viranomaiselle automaattisesti oikeutta salata niihin liittyviä tietoja, vaikka niiden tarkoitus olisikin oman toiminnan kehittäminen. Tiedot voivat tulla julkisiksi, jos niillä on laajempaa yhteiskunnallista merkitystä viranomaisen toiminnan ulkopuolisen arvioinnin kannalta (**KHO 3504/2015**).

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOSELVITYS. Helsingin hovioikeudessa tehty henkilöstökysely viraston yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotilanteesta ei ollut viranomaisen sisäinen asiakirja. Asiakirjasta oli laadittu aiemmin julkinen yhteenveto, mutta KHO katsoi, että varsinainen selvitys poikkesi yhteenvedosta siinä määrin, ettei selvitystä voitu pitää sisäisenä asiakirjana. Selvitys itsessään sisälsi kuvauksia epäasiallisesta käyttäytymisestä ja seksuaalisesta häirinnästä, joka ilmeni lähinnä epäasiallisena kielenkäyttönä. Lisäksi siinä oli nimetty henkilöitä, jotka olivat käyttäytyneet epäasiallisesti. Selvitys itsessään sisälsi kannanoton sen jakautumisesta julkiseen ja yksityiseen osaan.

Seminaarit ja kokoukset

Viranomaiset mieltävät yleisesti sisäiseksi toiminnakseen järjestämänsä erimuotoiset seminaarit ja kokoukset sekä niihin osallistuvat henkilöt. Vaikka seminaarit eivät olisikaan yleisölle avoimia, niihin voi osallistua myös viranomaisten ulkopuolisia kutsuvieraita, jolloin niitä ei voida pitää viranomaisen sisäisenä toimintana. Myöskään tiedot tämännäköisiin seminaareihin osallistujista eivät yleensä loukkaa heidän yksityisyyttään, eivätkä heitä koskevat tiedot ole näin ollen salassapidettäviä (**KHO 2622/2012**).

KUTSUSEMINAARI. Suomen EU-politiikan tahtotila 2010-luvulla –seminaarin osallistujaluettelo oli julkista tietoa eikä viranomaisen sisäiseen työskentelyyn ja yhteydenpitoon tarkoitettu viranomaispalvelus. Kun otettiin huomioon seminaarin tarkoitus ja osallistujien kutsumisperuste, seminaariin osallistumista ei voitu pitää osallistujien yksityisyyden piiriin kuuluvana seikkana. Tiedot eivät myöskään muodostaneet henkilörekisteriä, joten tältäkin osin tiedon luovutukselle ei ollut esteitä.

Muistilpanot ja luonnokset

Arkistointivelvoitteen kannalta varsin selkeä rajanveto sisäisen ja ei-sisäisen aineiston välillä liittyy viranhaltijoiden työssään laatimiin erimuotoisiin muistilpanoihin ja luonnoksiin. Pääsääntöisesti tämännäköiset tiedot ovat epävirallisina osa viranomaisen sisäistä toimintaa siitkin huolimatta, että niillä olisi merkitystä viranhoidolle ja niihin liittyville ratkaisuille. Tietopyynnössä voidaan kuitenkin kieltäytyä, jos tietoja ei ole arkistoitu (**KHO 781/2015**).

MINISTERIN VIRKAKALENTERI. Ministerin virkakalenteri oli verrattavissa neuvotteluihin ja yhteydenpitoon tarkoitettuihin sisäisen työskentelyn asiakirjoihin. Julkisuuslakia sovelletaan tällaisiin asiakirjoihin vain sillä edellytyksellä, että ne sisältävät sellaisia tietoja, jotka arkistoidaan. Arkistoon eivät sen sijaan kuulu asiakirjat, jotka kertyvät ministereille yksityishenkilönä, puolueen puheenjohtajana ja kansanedustajana. Vaikka tietopyynnön voitiin katsoa liittyvän viranomaisen viranhoidon liittyviin kalenterimerkintöihin, niiden ei kuitenkaan katsottu olevan arkistolainsäädännön mukaan arkistoon liitettäviä.

Arkistolaki on usein vahva tulkintaperuste viranomaisen sisäiseen toimintaan ja ei-sisäiseen toimintaan liittyvien tietojen rajanvedolle. Edellisessä tapauksessa arkistointivelvoitetta ei ole, mikä jo sellaisenaan saattaa rajata tiedot julkisuuden ulkopuolelle (**KHO 5075/2017**).

Viranomaisen yhteydenpito

YRITYSTOIMINNAN VALVONTA. ELY-keskuksen ja ympäristöministeriön sekä näissä työskentelevien virkamiesten väliset kirjaamattomat sähköpostiviestit Talvivaara Sotkamo Oy:n tai Talvivaara Kaivososakeyhtiö Oy:n toiminnasta eivät olleet julkista tietoa. Viranomaisten välisiä neuvotteluja, yhteydenpitoja ja muuta niihin verrattavia viranomaisten sisäistä työskentelyä varten vaadittuja asiakirjoja pidetään julkisina vain, jos ne sisältävät sellaisia tietoja, että ne ovat arkistolainsäädännön mukaan liitettävä arkistoon. ELY-keskus oli tätä aiemmin toimittanut tietopyytäjälle asiaan liittyvät arkistoidut viestit, mutta vetosi muiden viestien osalta viranomaisten sisäiseen viestintään.

Sisäinen viestintä

Vaikka tiedot viranomaisen välisestä keskinäisestä viestinnästä eivät kuuluisikaan viranomaisten sisäiseen toimintaan, tämännäköisten tietojen saamisen tekee ongelmalliseksi se, jos tiedot ovat salassapidettäviä niiden luonteen tai jonkin erillisen lainkohdan perusteella (**KHO 4168/ 2016**).

VAHINGONKORVAUSASIAN ASIAKIRJAT. Asiakirjapyyntöissä luetellut tiedot virkamiesten henkilökohtaisista sähköposteista ja manuaalisista arkistoista peräisin olevista tiedoista eivät ole julkisia, jos ne sisältävät sellaista viranomaisten sisäistä viestintää, joka on säädetty salassa pidettäväksi. Tapauksessa tietoa voitiin luonnehtia oikeudenkäyntiin valmistautumiseen tarkoitetuksi sisäiseksi viestinnäksi. Tästä aineistosta ainoastaan oikeuslääketieteen professorin asiantuntijalausunto oli viranomaisen asiakirja, joka määrättiin luovutettavaksi tietopyytäjälle.

Oikeusasiamiehen ratkaisut

Excel-tiedosto ratkaisujen analyysistä

Tiedosto

Muokattu

Microsoft Excel -laskentataulukko OIKEUSASIAMIEHEN RATKAISUT.xlsx

maaliskuuta 03, 2020 by Jere Hokkanen

Vedä ja pudota ladataksesi tai [selaa tiedostoja](#)

Hallinnollinen menettely

Valtioneuvoston oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies ovat kaksi ylintä laillisuusvalvojaa, jotka tarkastelevat viranomaisten ja viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta.

Laillisuusvalvojina he ovat itsenäisiä ja riippumattomia ja asemaltaan rinnasteisia. Heidän tehtävänsä ja toimivaltansa ovat pääosiltaan samat.

Tälle sivustolle kootut tietopyyntöongelmia koskevat oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen ratkaisut liittyvät viranomaisten virheellisiin menettelyihin tietopyyntöihin vastaamisessa ja pyydettyjen tietojen lainvastaiseen luovuttamatta jättämiseen. Merkittäviä ongelmia pyydettyjen tietojen saamiselle ovat aiheuttaneet myös erimuotoiset viivyttyt tietopyyntöön vastaamisessa, viranomaisten puutteellinen oma tiedonhallinta ja valitusoikeuden kertomatta jättäminen tietopyytäjälle.

- [1. Tietojen luovuttamatta jättäminen](#)
- [2. Puutteellinen tiedonhallinta](#)
- [3. Viivytely viranomaisen toiminnassa](#)
- [4. Valitusoikeuden kertomatta jättäminen](#)
- [5. Viranomaisen virheellinen menettely](#)

1. Tietojen luovuttamatta jättäminen

Viranomaisen on velvollinen huolehtimaan siitä, että siltä pyydettyjen tietojen saamista ei rajoiteta enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista. Harkinta salassapidosta on tehtävä asiakirjakohtaisesti, eikä tiettyjä tietoja voida säännönmukaisesti jo ennakolta katsoa salassa pidettäviksi.

Asiakirjapyyntöstä kieltäytymisen syyntä tulee perustua lakiin. Vaikka kieltäytymisperuste olisikin lain mukainen, se on ilmaistava tietopyytäjälle asiallisesti ja sisällöltään neutraalilla tavalla.

Pyyntöön vastaamisessa tietojen luovuttamatta jättäminen on perusteltava lain mukaisilla salassapitoperusteilla. Asiakirjan toimittamisen yhteydessä on tarvittaessa ilmoitettava syy, miksi asiakirjapyyntö on osittain hylätty. Molemmissa tilanteissa viranomaisen on annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi.

Kieltäytymisperusteen kertominen

Perustelu tietojen luovuttamatta jättämiselle on ilmaistava tietopyytäjälle asiallisesti ja sisällöltään neutraalilla tavalla, vaikka se olisikin lain mukainen. Tietopyytäjälle on lisäksi annettava selkeä tieto mahdollisuudesta saattaa asiakirjapyyntöä koskeva asia viranomaisen valituskelteisellä päätöksellä ratkaistavaksi. (OKV/1144/1/2014)

Salassapidon ennakointi

Harkinta yksittäisen asiakirjan salassapitamisesta perustuu siitä ilmenevien tietojen salassapidettävyyteen, eikä viranomaisen voi tehdä julkisuusharkintaa etukäteen ennen kuin asiakirjan sisältö on sen tiedossa. Tapauksessa viranhaltija oli tehnyt ratkaisun tietojen luovuttamisesta ennen kuin ne olivat hänen käytettävissään ja ennen kuin hänellä oli ollut tietoa asiakirjan sisällöstä. Viranomaisella oli myös ollut epätietoisuutta asiakirjan salassapidon perusteesta eikä sille tehtyä asiakirjapyyntöä käsitelty julkisuuslain edellyttämällä tavalla. Asiakirjan "ennakkotilaus" on sinänsä mahdollinen. Tällöin julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukainen käsittelyaika on laskettava siitä, kun viranomaisen on vastaanottanut pyydetyn asiakirjan. (OKV/226/1/2015)

Tietojen osittainen luovuttaminen

Viranomaisen on annettava tietopyytäjälle perusteltu muutoksenhakuelpoinen päätös myös silloin, kun pyydettyä asiakirjaa ei anneta tai jos asiakirjapyyntö on osittain hylätty. Tapauksessa valtioneuvoston kanslia oli antanut pyydetyn asiakirjan melko laajasti mustattuna. Asiakirjan toimittamisen yhteydessä viranomaisen ei kuitenkaan ollut ilmoittanut syytä, miksi asiakirjapyyntö oli osittain hylätty eikä antanut tietoa siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi. (OKV/2177/1/2014)

Kaikilta osin vastaaminen

Viranomaisen on vastattava kaikilta osin saamaansa asiakirjapyyntöön. Tapauksessa sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä oli vastannut kantelijan lähettämään ensimmäiseen asiakirjapyyntöön toimittamalla tälle vain osan pyydetystä tiedoista. (OKV/1668/1/2015)

Eduskunnan oikeusasiamies

Myös eduskunnan oikeusasiamies on tehnyt useita ratkaisuja tietojen luovuttamatta jättämisestä. Usein kysymys on ollut siitä, että viranomaisen ei ole luovuttanut julkisiksi todettuja asiakirjoja tai julkisia tietoja oli luovutettu vain osittain. Tietopyytäjän kannalta on erityisen ongelmallista, jos tietojen salassapitoa ei oltu perusteltu lainkaan (4125/2017) tai jos viranomaisen ei ollut vastannut saamiinsa tiedusteluihin eikä antanut pyydetystä asiakirjasta lisätietoja (3808/2017).

Yhdessä tapauksessa (3808/2017) viranomaisen oli määritellyt pyydetyn asiakirjan keskeneräiseksi luonnokseksi, vaikka kyse oli ollut oikeusasiamiehen mukaan kaupungin saamasta raportista, josta oli tullut julkinen sen saavuttua viranomaiselle. Salassapitoa voidaan perustella vain kertomalla pyytäjälle julkisuuslain mukainen salassapitoedellytys ja tarvittaessa myös arvio mahdollisista vahinkoedellytyksistä tietojen luovuttamisessa. Jos tietopyytäjällä ei ole oikeutta kaikkiin pyytämiinsä tietoihin, viranomaisen on tuotava päätöksessään selkeästi esiin, mitkä tiedoista luovutetaan vai osittain ja perusteltava, miksi osaa tiedoista ei luovuteta (3411/2010). Vastaavasti jos viranomaisen määrittelee pyydetyt tiedot julkisuuslain ulkopuolisiksi, ratkaisulle on oltava pätevät perusteet. Tapauksessa (4169/2010) toimeentulotuen soveltamisohjeet voivat oikeusasiamiehen mukaan vaikuttaa kuntalaisten elämään ja niiden luovuttamisessa on sovellettava julkisuuslakia. Viranomaisen esittämät salassapitoperusteet voivat olla myös liian laajat. Tapauksessa (1254/2012) oikeusasiamies ei nähnyt, että tenttikysymysten luovuttaminen vaarantaisi kurssin järjestämistä.

Ongelmia oli aiheutunut myös pyydettyjen tietojen etsimisestä. Tapauksessa, jossa tietopyytjä ei ollut osannut nimetä oikein tarvitsemaansa asiakirjaa ja pyysi sitä väärällä nimellä, viranomaisen olisi pitänyt avustaa pyynnön yksilöimisessä (259/2018). Vastaavasti tietojen seulomisvaikeudet tietojärjestelmästä olisi voitu välttää sillä, että tietoja olisi jo alunperin kirjattu järjestelmään oikein (3411/2010).

Tietojen saamista on vaikeuttanut myös viranomaisen vaatimus pyynnön tekemiseksi lomakepohjalla (3411/2018). Tapauksessa tietopyytjä oli erehtynyt käyttämään viranomaisen mielestä virheellistä lomaketta. Oikeusasiamiehen mukaan lomakkeen muoto ei olisi kuitenkaan saanut vaikuttaa asian käsittelyyn, vaan merkitystä tietopyyntöön vastaamiseen voi olla vain pyydettyjen tietojen sisällöllä ja tietopyytäjän esittämällä tarkoituksella.

Myöskään tietopyytäjän pyyntönsä yhteydessä esittämät näkemykset eivät voi olla lainmukainen peruste lisäselvityksille tai tietojen luovuttamatta jättämiselle (4311/2017).

Selkeästi julkisuuslain vastaiseksi viranomaisen tulkinnaiksi oikeusasiamies näki viranomaisen tekemää päästöstä koskeneiden tietojen luovuttamatta jättämisen vasta asian tultua lainvoimaiseksi (321/2013).

Viranomaisen ei ollut kaikissa ongelmatapauksissa pystynyt vetoamaan julkisuuslakiin tai sen sisältöihin. Diaaritietojen luovuttamatta jättämistä oli perusteltu "avoimena tietopyyntönä", jonka kohdalla olisi noudatettava erillistä viranomaisen ohjeistusta (1437/2016). Oikeusasiamiehen mukaan avoin tietopyyntö on kuitenkin konstruktio ja käsite, jota ei ole määritelty julkisuuslaissa eikä sitä näin ollen voida soveltaa tietopyyntöihin vastaamisessa.

2. Puutteellinen tiedonhallinta

Viranomaisen tulee huolehtia hyvän tiedonhallintatavan luomisesta ja toteutumisesta alaisessaan hallinnossa. Asiakirjahallinnosta vastaavalla viranomaisen henkilöstöllä on oltava tehtäviensä vaatima riittävä koulutus julkisuuslain perusteista ja tietojen antamista koskevista säännöksistä.

Viranomainen on velvollinen käsittelemään saamansa asiakirjapyyntöjä julkisuuslain mukaisesti. Epäselvässä tilanteessa asiakkaalta tulisi hyvän hallinnon 7 ja 8 §:n palveluperiaatteen ja neuvontavelvollisuuden mukaisesti tiedustella, haluaako hän asiaa käsiteltävän julkisuuslain mukaisena asiakirjapyyntönä.

Lisäksi viranomaisen on järjestettävä hallintonsa siten, että hallinnon asiakas voi saada kirjeseensä vastauksen ja asiansa käsiteltäviä kohtuullisessa ajassa. Viranomaisen on myös huolehtia siitä, että valvovan viranomaisen selvityspyyntöihin vastataan viivytyksettä ja riittävän tarkasti.

Tietopyynnön tulkinta

Tietopyyntö olisi tullut tulkita perusoikeusmyönteisesti tietopyynnöksi ja annettava niihin julkisuuslain mukainen valituskelpoinen päätös, vaikka kantelija ei ollut esittänyt kunnalle yksiselitteisesti julkisuuslaissa tarkoitettua asiakirjapyyntöä. (OKV/916/1/2011)

Viranomaisen sisäiset järjestelyt

Tapauksessa tietopyyntövastauksen edellyttämät määräajat olivat viranomaisen näkemysten mukaan "suositusaikoja". Viranomainen oli perustellut vastauksensa viipymistä lisäksi muilla työtehtävillään ja lomalla. (OKV/1153/1/2014)

Viranomaisen toimisto ei ollut järjestänyt asiakirjahallintoaan julkisuuslain ja hallintolain säännösten edellyttämällä tavalla. Tapauksessa kantelijan asiakirjapyyntöön vastaaminen oli kestänyt viranomaisessa yli kaksi kuukautta. (OKV/1007/1/2015)

Poliisipäällikön piti vastaisen varalta varmistaa, että poliisilaitoksen henkilökunnalla on tarvittava tieto käsiteltävien asiakirjojen julkisuudesta ja tietojen antamisessa noudatettavasta menettelystä. (OKV/236/1/2011)

Terveyskeskuksen olisi pitänyt ottaa huomioon asemasta ja oikeuksista annetun lain velvoittamana pitänyt huolehtia siitä, että terveydenhuollon ammattihenkilö merkitsee potilasasiakirjoihin tarvittavat tiedot potilaan hoidon järjestämisen, suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan turvaamiseksi. Tapauksessa tietopyytäjän omaiset olivat pyytäneet terveyskeskuksen ylilääkäriltä kantelijaa koskevaa hoitosuunnitelmaa. Asiakirjapyyntö oli luvannut toimittaa eteenpäin, mutta sitä ei oltu käsitelty vastaanottamisen jälkeen. Kantelijaa koskeviin potilasasiakirjoihin ei oltu tehty merkintöjä terveyskeskuksen hammaslääkärin kantelijan hammasproteesin sopivuudesta ja sen pohjauksen tarpeellisuudesta tekemästä arviosta. (OKV/455/1/2013)

Viranomaisen on järjestettävä toimintansa siten, että viranomaistehtävät voidaan suorittaa asianmukaisesti myös henkilöstön vaihduttua. Viranomaisen vastuulla on myös huolehtia siitä, että toisten viranomaisten selvityspyyntöihin voidaan vastata viivytyksettä. Tapauksessa kaupungin olisi pitänyt huolehtia sijaisuusjärjestelyin huolehtia siitä, että mahdollisesti tarvittavat lautakunnan tai sen jaoston kokoontumista edellyttävät kokoukset kutsutaan koolle, jotta asia saadaan käsiteltyä kohtuullisessa ajassa. Mikäli kirjeseen voidaan vastata ilman lautakunnan tai sen jaoston kokoontumista, tulee kaupungin pystyä osoittamaan viranhaltija, jonka tehtäväksi annetaan kirjeseen vastaaminen. (OKV/1782/1/2018)

Hyvään tiedonhallintatapaan kuuluu, että julkiset asiakirjat voidaan löytää vaivattomasti. Viranomainen on suunniteltava asiakirja- ja tietohallintonsa ja tietojärjestelmänsä siten, että asiakirjojen julkisuus voidaan vaivattomasti toteuttaa. Asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava viimeistään kuukauden kuluessa asiakirjapyyntöä esittämisestä, vaikka se koskisi suurta määrää asiakirjoja ja asian selvittäminen aiheuttaisi viranomaiselle tavanomaista suuremman työmäärän. Tapauksessa kantelijalle todettiin, että julkisesta päiväkirjasta ei voida hakea julkisia ratkaisuselosteita kokoonpanoon kuuluneen valvontalautakunnan jäsenen nimellä ja että hän voisi halutessaan tehdä maksullisen asiakirjatilauksen kaikista julkisista ratkaisuselosteista. Tiedonsaaminen olisi kuitenkin aiheuttanut kantelijalle huomattavia kustannuksia ja runsaasti vaivaa. Merkittävä osa valvontayksikön resursseista olisi jouduttu sitomaan asiakirjapyyntöön vastaamiseen, mikä olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa valvontayksikön ja valvontalautakunnan toiminnalle. (OKV/1875/1/2018)

Viranomaistoiminnan uskottavuus

Hyvällä tiedonhallinnalla voi olla erityistä merkitystä viranomaisen toimintaa kohtaan tunnettavan luottamuksen kannalta. Tapauksessa poliisi oli pyytänyt asiakirjoja viranomaisen oman menettelyn lainmukaisuuden selvittämiseksi. Viranomainen ei ollut pitänyt pyydetyn työmaapäiväkirjan toimittamista poliisille kiireellisenä, ja päiväkirja oli löytynyt vasta puolitoista vuotta rikosasian syyteoikeuden vanhentumisen jälkeen, kun sitä oli ryhdytty etsimään oikeuskanslerinviraston selvityspyyntöä seurauksena.

Viranomaisen olisi pitänyt viipymättä ryhtyä toimenpiteisiin poliisin siltä rikoksen selvittämiseksi pyytämien asiakirjojen toimittamiseksi myös silloin kun poliisi ei aseta asiakirjojen toimittamiselle määräaika. (OKV/927/1/2007)

Eduskunnan oikeusasiamies

Myös eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisuissa merkittäväksi tietopyyntöongelmaksi on osoittautunut viranomaisten puutteellinen tiedonhallinta ja oman henkilöstön heikko tietämys julkisuuslaista ja sen edellyttämistä viranomaisvelvoitteista. Oikeusasiamiehen mukaan hyvä tiedonhallintatapa edellyttää viranomaisen henkilöstöltä riittävää osaamista tietopyyntöihin vastaamiseksi ja viranomaisen velvollisuutta varmistaa asia (3411/2018). Ongelmat ovat useimmiten seurauksena huolimattomasta viranomaistoiminnasta. Hyvän tiedonhallintatavan keskeisten vaatimusten laiminlyöminen voi johtaa viranomaistoiminnan kestävästi tilanteeseen. Pyydettyjä tietoja koskevaa tapahtumien kulkua tai niiden välivaiheita ei oltu voitu selvittää, kun asioita ei oltu kirjattu viranomaisen diaariin (4311/2017;259/2018). Viranomaisen piittaamattomasta asenteesta julkisuuslain vaatimuksia kohtaan käy oikeusasiamiehen mielestä esimerkkinä em. tapaus (4311/2017), jossa viranomainen oli lupailut tietopyyntöjä koskevien ohjeiden mahdollista laatimista jatkossa.

3. Viivyttely viranomaisen toiminnassa

Asiakirjapyyntöjä koskeva asia on ratkaistava ja tieto julkisista asiakirjoista annettava kahdessa viikossa tai viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomaisen on saanut asiakirjojen saamista koskevan pyynnön. Viranomaisen ja sitä edustavan yksittäisen viranhaltijan on tehtävä laissa säädettyssä ajassa asiakirjapyyntöistä joko myönteinen tai kielteinen ratkaisu.

Asiakirjapyyntöjen käsittely viivyttämättä voidaan arvioida tapauskohtaisesti, mutta julkisuuslain asettamista ehdottomista määräajoista ei voida poiketa. Viranomaisen esiin tuomilla tapauskohtaisilla seikoilla voi olla merkitystä arvioitaessa sitä, onko asiakirjapyyntöön pitänyt vastata viivyttämättä ja viimeistään kahden viikon vai kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä.

Laissa ei ole nimenomaisesti säädetty siitä, missä ajassa viranomaisen päätös asiakirjapyyntöön on tehtävä sen jälkeen, kun asiakkaalle on ilmoitettu pyydettyjen asiakirjojen antamatta jättämisestä. Lähtökohtana voidaan kuitenkin pitää yleistä viivyttämättömyyden käsittelyn periaatetta, jonka sisältö voi jossain määrin vaihdella tapauskohtaisesti.

Määräaikaisten noudattaminen.

Kunnan viranomaisen perusteltu ja valituskelpoinen päätös oli tehty vasta kolmen kuukauden kuluttua asiakirjapyyntöjen esittämisestä ja vasta kun oikeuskanslerivirastosta oli pyydetty kunnan selvitystä kanteluun. Ongelma on merkittävä, sillä julkisuuslaissa ja hallintolaissa viranomaiselle asetetut velvollisuudet ratkaista käsiteltäväkseen saatu asia ja vastata toimivaltaansa kuuluvaan yhteydenottoon turvaavat oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kuuluvaa muutoksenhakuoikeutta. (OKV/884/1/2014)

Viranomaiselle esitettyyn sen toimialaan ja tehtäviin liittyvään asialliseen ja riittävästi yksilöityyn tiedusteluun on vastattava ilman aiheetonta viivyttämättä. Kantelijan asiamiehen tiedusteluun ensimmäisen tietopyynnön käsittelytilanteesta ei kuitenkaan ollut vastattu, vaikka tämä oli esittänyt sisällöltään yksilöidyn ja selkeän tiedustelun. Kantelija oli toimittanut Kelalle kolme tietopyyntöä asiaansa liittyen. Asiakirjapyyntöihin oli annettu yhteinen päätös yli kuukauden kuluttua ensimmäisen pyynnön saapumisesta. (OKV/1457/1/2015)

Kantelija oli saanut valtiovarainministeriön kielteisen päätöksen asiakirjapyyntönsä vasta kolmen kuukauden kuluttua pyynnön esittämisestä. Hän oli pyytänyt valtiovarainministeriötä toimittamaan jäljennökset asiakirjoista, jotka liittyivät Suomen ja Espanjan välisiin verosopimusneuvotteluihin. (OKV/437/1/2015)

Hallinto-oikeus oli vastannut asiakirjapyyntöön yli kahden viikon kuluttua pyynnön esittämisestä. Hallinto-oikeus ei ollut esittänyt julkisuuslain mukaista perustetta asiakirjapyyntöjen käsittelyn viivästykselle. (OKV/699/1/2016)

Kantelija oli pyytänyt ELY-keskuksesta asiakirjoja. Yksi pyydettyistä asiakirjoista luvattiin toimittaa myöhemmin sähköpostitse. Asiakirjaa piti tiedustella viranomaiselta useaan kertaan, ja se toimitettiin kantelijalle vasta kaksi kuukautta valmistumisensa jälkeen. (OKV/15/1/2019)

Epäonnistunut yhteydenotto

Viranomaisen ensimmäinen yhteydenotto tietopyytäjään asiakirjapyyntöjen tarkentamiseksi oli tapahtunut vasta kahdeksan kuukauden kuluttua asiakirjapyyntöjen esittämisestä. Kantelijaan oli yritetty saada yhteyttä laajaa asiakirja-aineistoa koskevien asiakirjapyyntöjen tarkentamiseksi, mutta yhteydenotto ei ollut onnistunut ilmeisesti yhteystiedoissa olleen virheen vuoksi. Tapauksessa jäi epäselväksi, miksi kantelijaan ei olisi saatu yhteyttä sähköpostitse. (OKV/787/1/2014)

Viranomaisen oma ruuhka

Asiakirjapyyntöjen käsittely oli viivästynyt kolmeen kuukauteen viranomaisen pyynnön ajankohtana pahoin ruuhkautuneen työtilanteen takia. Tietopyynnön käsittelemistä ja vastaamista oli jo muutoinkin pidentänyt kohtuuttomasti asiakirjapyyntöjen virheellinen kirjaaminen ja lähettäminen poliisilaitokselle sekä asian palautuminen poliisihallitukseen. (OKV/1703/1/2016)

Epäselvyys asiakirjojen luonteesta

Oikeusministeriö oli vastannut kantelijalta saamaansa viestiin vatsa yli kahden kuukauden kuluttua ja toimittanut tälle asiaan liittyvän esittelymuiston. Ministeriöllä oli kyseiseen aihepiiriin liittyviä asiakirjoja, jotka eivät sen käsityksen mukaan kuitenkaan olleet julkisuuslaissa tarkoitettuja viranomaisen julkisia asiakirjoja. Kysymys siitä, oliko oikeusministeriön käsitys aihepiiriin liittyvien asiakirjojen luonteesta oikea, oli kuitenkin voitava saattaa viime kädessä tuomioistuimen käsiteltäväksi. (OKV/164/1/2017)

Inhimillinen erehdys

Kantelija oli tehnyt Luonnonvarakeskukselle asiakirjapyyntö, johon vastattiin inhimillisen erehdyksen vuoksi vasta neljän kuukauden kuluttua pyynnön esittämisestä. (OKV/143/1/2017)

Vaativa tietopyyntö

Poliisihallitus oli vastannut kantelijan asiakirjapyyntöön yli kuukauden kuluttua pyynnön esittämisestä. Viranomaisen mukaan asian selvittäminen oli vaatinut runsaasti teknisiä tarkistuksia sekä aikaa vievää tietojenkäsittelyn tarkoituksenmukaisuuden ja tietojen oikeellisuuden arviointia. Lisäksi asiakirjojen yksilöinti oli saattanut olla haasteellista, koska kantelija oli toimittanut useita samaan asiaan liittyviä samankaltaisia asiakirjapyyntöjä. (OKV/1130/1/2017)

Oikeuskanslerin yhteydenotto

Hallinto-oikeus oli vastannut kantelijan tekemään asiakirjapyyntöön vasta sen jälkeen, kun kantelijan asiasta tekemään kanteluun oli pyydetty selvitystä. (OKV/1419/1/2017)

Usea tietopyyntö

Kantelija oli lähettänyt poliisilaitokselle asiakirjapyyntö, johon oli vastattu samana päivänä. Tämän jälkeen kantelija oli lähettänyt toisen asiakirjapyyntö, johon hän ei ollut saanut vastausta lainkaan. Poliisilaitos oli sittemmin noin kolmen kuukauden kuluttua toimittanut kantelijalle tämän pyytämän asiakirjan. (OKV/1561/1/2017)

Eduskunnan oikeusasiamies

Viranomaisen viivytystä tietopyyntöihin vastaamisessa on aiheutunut merkittäviä ongelmia myös eduskunnan oikeusasiamiehelle osoitetuissa kanteluissa. Pahimmillaan vastauksen saaminen tietopyyntöön on voinut kestää vuoden (321/2013) tai yli viisi kuukautta (2626/2010) kun viranomaisen on tulkinnan kyseessä olleen salassapidettävistä tiedoista tai ei-yleisöjulkisista asiakirjoista, joihin ei tarvitse soveltaa julkisuuslakia.

Viranomaisen on voinut perustella vastauksensa viivästyksiä erillisten tietopyytäjältä pyydettyjen lisätietojen tarpeellisuudella. Nämä saattoivat liittyä esimerkiksi tietopyynnön täydentämiseen ja tietopyytäjän maksuhalukkuuden selvittämiseen (259/2018). Samaan tapaukseen oli liittynyt myös asiaa käsitelleen viranhaltijan jääminen lomalle. Lisäksi viranomaisen on saattanut edellyttää asian käsittelyä, että kantelija olisi erikseen muistuttanut tekemästään pyynnöstä (2487/2016). Parissa tapauksessa viranomaisen on ollut perustellut myöhästymistään lainkaan (4125/2017;3411/2018)

Pääsääntöisesti oikeusasiamies ei ole löytänyt ratkaisun viivästykselle lainmukaisia perusteluja vaan on edellyttänyt, että tietopyynnöt on joka tapauksessa käsiteltävä määräajassa. Samalla viranomaisen on huolehdittava myös siitä, että aikataulukäytäntö ulotetaan kaikkialle viranomaisen organisaatiossa. Viivästymiset on tarvittaessa pystyttävä perustelemaan asianmukaisesti esimerkiksi pyynnön aiheuttamalla poikkeuksellisen suurella tietomäärällä. Myös tietojen salassapito on pystyttävä perustelemaan, eikä salassapito saa vaikuttaa vastaamisen viivästyseen.

4. Valitusoikeuden kertomatta jättäminen

Erityisesti oikeuskansleri on kiinnittänyt ratkaisuisaan viranomaisten huomiota julkisuuslain 14 §:n 3 momentissa säädettyihin velvoitteisiin paitsi ilmoittaa asiakirjan pyytäjälle kieltäytymisen syy, myös kertoa asiakirjan pyytäjälle tämän mahdollisuudesta saattaa viranomaisen ratkaistavaksi ja tiedustella, haluaako hän näin menetellä.

Oikeus saada perusteltu päätös ja hakea päätökseen muutosta ovat hyvän hallinnon keskeisiä oikeusturvatakeita. Tietopyytäjällä on todettu ehdoton oikeus saada asiassa pyydetty asiakirja tai muutoksenhakukelpoinen päätös, eikä viranomaisella ole harkintavaltaa tätä edellyttävän menettelyn suhteen. Sitä on sovellettava myös tilanteissa, joissa viranomaisella ei ole pyydettyä asiakirjaa, ja ainakin jos pyydetyn asiakirjan olemassaoloa ei voida pitää poissuljettuna.

Asiakirjan luonne

Viranomaisen on tehtävä asiassa valituskelpoinen päätös, vaikka luovuttamasta kieltäytymistä olisikin perusteltu sillä, että viranomaisen mielestä asiakirja ei ole julkisuuslain tarkoittama asiakirja. Tilanne muodostaa yhden kieltäytymisperusteen, ja myös näissä tapauksissa asia on voitava saattaa tuomioistuimen ratkaistavaksi. (OKV/916/1/2011)

Asian ratkaiseva viranomainen

Muutoksenhakemisesta päättäminen edellyttää viranomaiselta, että se on riittävästi ohjeistanut ja perehdyttänyt henkilöstöään julkisuuslainsäädännön soveltamiseen. Tapauksessa viranomaisessa ei oltu määritetty, kuka tekee päätöksen tietojen antamisesta tai luovuttamisesta, jos yksittäinen viranhaltija kieltäytyy antamasta pyydettyjä tietoja ja asia on saatettava viranomaisen ratkaistavaksi. (OKV/1795/1/2013)

Tietojen osittainen luovuttaminen

Kantelija oli pyytänyt viranomaiselta tietoja hakemansa tehtävän hakijamäärästä, hakijavertailusta ja haastatteluun kutsutuista. Kantelija pyysi myös jäljennöksen nimitysmuistiosta. Hän sai sähköpostitse nimitysmuistion, josta oli poistettu ehdokkaiden ansioverailu. Viranomainen ei kuitenkaan perustellut puuttuneen tiedon luovuttamatta jättämistä eikä kertonut muutoksenhaun mahdollisuudesta. (OKV/643/1/2015)

Tietopyytäjän avustaminen

Tietopyytäjän ohjaaminen verkkotiedon pariin ei ole viranomaiselle riittävä toimenpide tietopyyntöön vastaamiseksi. Oikeus saada perusteltu päätös ja hakea päätökseen muutosta ovat hyvän hallinnon keskeisiä oikeusturvatakeita. Tarvittaessa tietopyytäjää voidaan avustaa asiakirjan yksilöinnissä. Tietopyynnössä oli kyse yksityishenkilön velkajärjestelyasiassa määrätyn selvittäjän palkkiosta. Hänelle oli vastattu, että selvittäjän palkkion korottamista on käsitelty useaan otteeseen viimeksi kuluneiden vuosien aikana ja että asia on jälleen esillä tulevan talousarviosuunnittelun yhteydessä. Kantelija oli vastauksen johdosta pyytänyt saada perehdyttäväkseen asiakirjat, joita hänelle ei oltu toimitettu. Hänelle oli todettu ainoastaan, että eduskunnalle annettava hallituksen esitys seuraavan vuoden talousarvioksi on prosessin ensimmäinen julkinen asiakirja ja että vuoden 2015 talousarvio löytyy netistä. (OKV/1313/1/2015)

Kantelija oli pyytänyt viranomaiselta useita kertoja tietoja ja asiakirjoja sen käymistä neuvotteluista. Kantelijan pyyntöihin oli vastattu toteamalla kaiken tiedon löytyvän pöytäkirjasta ja että sellaisia neuvotteluja pyydetystä asiasta ei oltu käyty, että niiden sisältö olisi tuottanut julkisuuslaissa tarkoitettua asiakirjan. (OKV/1906/1/2018)

Viranomaiselta puuttunut aineisto

Kantelijalle on annettava valituskelpoinen päätös asiakirjapyyntöön, jos tietoja ei luovuteta. Tapauksessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen pöytäkirjaan oli merkitty virheellistä tietoa kantelijan tilasta ja annettu virheellistä tietoa valokuvien ottamisesta valvontakäynnillä. Kantelija oli pyytänyt saada kyseiset valokuvat, mutta viranomaisen mukaan niitä ei ole. (OKV/1817/1/2015)

Ministeriö ei ollut antanut kantelijalle asiasta valituskelpoista päätöstä. Vastausta oli perusteltu sillä, että kun pyydettyjä asiakirjoja ei sen hallussa ollut, kielteinen vastaus ei edellyttänyt valituskelpoista päätöstä. (OKV/968/1/2017)

Kantelijalle on annettava asiassa perusteltu ja valituskelpoinen päätös. Tapauksessa kantelijalle ei voitu luovuttaa kirjallisesti pelkästään suullisesti annettua selvitystä. Kantelijalle kerrottiin pelkästään syy tilanteeseen. Toisessa tapauksessa kantelijan pyytämä tallenne ei ollut viranomaisen hallussa. (OKV/1281/1/2016)

Kantelija oli pyytänyt kaupungilta jäljennöksen kunniamerkkiesityksestä. Hänelle oli kerrottu, ettei kunniamerkkiesityksistä säilytetä jäljennöksiä, vaikka kaupungin oikeuskanslerille antaman selvityksen mukaan kunniamerkkiesityksistä kuitenkin säilytetään jäljennökset. Kantelijan saama tieto ja selvityksessä esitetty olivat näin ollen ristiriidassa keskenään. (OKV/812/1/2012)

Perusteeton salassapito

Vaikka tiedottamisen laajuus ja tavat ovat kuntalain mukaan kunnan harkittavissa, asiakirjapyynnön esittäneeltä on julkisuuslain mukaisesti tiedusteltava, haluaako tämä asiasta kirjallisen päätöksen. Tapauksessa ilmeni, että kaupungin tilakeskuksella oli ollut jo vuosien ajan asiakirjapyyntöjen suhteen käytäntönä, että tutkimustuloksia, raportteja tai näytetuloksia ei anneta niitä pyytävälle. Asiassa olisi silti ollut perusteltua, että kaupunki olisi tiedottanut koulun sisäilmaongelmista asiakirja-aineistossa esiin tuotua tehokkaammin. Tämä olisi ollut erityisen perusteltua, koska asia liittyi lasten terveyteen. (OKV/1588/1/2013)

Kantelijan kahteen asiakirjapyyntöön vastanneet Kelan viranhaltijat eivät olleet pyydettyjen asiakirjojen luovutuksesta kieltäytyessään ilmoittaneet kantelijalle mahdollisuudesta saattaa asia Kelan ratkaistavaksi. (OKV/2059/1/2017)

Kantelija oli esittänyt virastolle kirjallisen asiakirjapyyntönsä ja pyytänyt nähtäväkseen vastaukset mopokortin teoriakokeen kysymyksiin hylätyiltä osin. Virasto oli vastannut kantelijalle kirjallisesti ja todennut, että tiedot olivat salassapidettäviä eikä asiakirjapyyntöön voitu suostua, sillä tiedon antaminen olisi vaarantanut kokeen tai testin tarkoituksen toteutumisen tai testin käyttämisen vastaisuudessa. (OKV/1777/1/2018)

Kantelijan olisi tullut saada asia halutessaan viranomaisen ratkaistavaksi, kun hän ei ollut annettu kaikkia pyydettyjä tietoja. Viranomainen myönsi antaneensa kantelijalle puutteellista informaatiota siitä, mitä osioita kantelijalle annetun asiakirjan tiedoista oli peitetty ja näin ollen jätetty tälle antamatta. Saadun selvityksen perusteella näytti siltä, että kyse oli inhimillisestä erehdyksestä. (OKV/1650/1/2013)

Eduskunnan oikeusasiamies

Myös eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan merkittävänä tiedon saamisen ongelmana on ollut viranomaisten haluttomuus altistaa tietojen luovuttamatta jättämistä koskevia ratkaisuja ylemmän viranomaisen ratkaistavaksi ja ohjata tietopyytäjää asiassaan eteenpäin. Huomautukseen johtanut viranomaisen menettely on käytännössä estänyt tietopyytäjiä hankkimaan pyynnölleen ratkaisua hallinto-oikeuden kautta.

Valitusmahdollisuuden tarjoamista on yritetty välttää viranomaisen vastaukseen liitettyllä kuntalain mukaisella muutoshakemuksella (3411/2018) tai toivomalla, että viranomaisen ilmoitus siltä pyydettyjen tietojen salassapitamisesta olisi riittävä pyytäjälle. (4125/2017) Myös tapaus, jossa viranomainen oli toivonut tietopyytäjän "keskittävän pyyntönsä sijasta johonkin muuhun", johti oikeusasiamiehen huomautukseen (3808/2017).

5. Viranomaisen virheellinen menettely

Merkittävä määrä oikeuskanslerille ja oikeusasiamiehelle saapuneista kanteluista on liittynyt viranomaisten virheelliseen menettelyyn saamiensa tietopyyntöjen käsittelyssä. Ongelmia tietopyytäjille ovat aiheuttaneet mm. asiakirjapyyntönnön tunnistaminen, tietopyyntöön vastaamatta jättäminen ja lakisääteisen ratkaisuvelvoitteen laiminlyönti. Kantelut ovat koskeneet myös tapauksia, jossa tietopyyntöön vastaaminen on viivästynyt tai kun viranomaisen on ollut haluton neuvomaan tietopyytäjää tämän ongelmatilanteessa. Myös pyynnöistä perittäviksi esitettyjen maksujen asianmukaisuudessa on ollut puutteita, samoin kuin pyydettyjen asiakirjojen yksilöimisessä, luonteen määrittämisessä ja olemassaolon selvittämisessä.

Tietopyynnön uusiminen

Julkisuuslain mukainen viranomaisen tekemä päätös ei ole oikeusvoimainen ja julkisuuslain mukaisen samoja asiakirjoja tai tietoja koskevan pyynnön voi esittää viranomaiselle uudelleen. Viranomaisen on myös lähtökohtaisesti käsiteltävä myös uusi pyyntö julkisuuslain mukaisesti. Tapauksessa uuden päätöksen tekemistä puolsi se, että viranomaisen tekemän päätöksen perusteella ei ollut täysin selvää, katsoiko viranomaisen, että pyydettyjä asiakirjoja ei lainkaan ole tai ollut ollut olemassa vai että ne ovat tai olivat olleet sinänsä olemassa, mutta niitä ei ollut diarioitu eikä katsottu viranomaisen asiakirjoiksi julkisuuslaissa säädettyllä ja tarkoitetulla tavalla. Lisäksi uutta päätöstä puolsi kantelijan esittämä arvio siitä, että hänellä olisi ollut intressi julkisuuslain mukaisen päätöksen saamiseen ja mahdollisesta negatiivisesta ratkaisusta valittamiseen vasta saatuaan viranomaiselta mielestään merkityksellisiä uusia tietoja. Uutta asiakirjapyyntöä ei oltu tehty shikaaninomaisessa tarkoituksessa. (OKV/1877/1/2014)

Viranomaisen neuvontaveloite

Viranomaiselle on velvollisuus avustaa tietopyytäjää yksilöimään pyydettyä asiakirja. Hallintolain mukaan viranomaisen on tarpeen mukaan neuvottava asiakkaita asioidensa hoitamisessa ja muun muassa vastattava heille osoitettuihin asianmukaisiin tiedusteluihin. Viranomaisen on tiedusteltava asiakirjapyyntönnön tekijältä tarkempia tietoja, mikäli asiakirjapyyntö on liian yksilöimätön ja yksilöintiä koskeva pyyntö on tehtävä ilman viivytystä. Tapauksessa viranhaltija oli lähettänyt kantelijalle pyynnön yksilöidä asiakirjapyyntö. Tämä oli vastannut pyyntöön pyytämällä tapaamista. Viranhaltija oli sen jälkeen lähettänyt uuden yksilöintipyyntönnön kantelijalle noin puoleltoista kuukauden kuluttua. Ensimmäinen asiakirjapyyntönnön yksilöintiä koskeva kirje on lähetetty kantelijalle viivytyksettä, mutta kantelijan siihen vastauksena lähettämään sähköpostiin vastaaminen oli viivästynyt. Kantelijan lähettämään sähköpostikirjoitukseen olisi tullut reagoida nopeammin. (OKV/930/1/2015)

Viranomaisella on neuvontavelvollisuus saamastaan tietopyynnöstä ja sen on annettava pyynnöstä arvio asian ratkaisemisen ajankohdasta. Tapauksessa kantelijat eivät olleet saaneet vastauksia tiedusteluihinsa, jotka koskivat yksityistien tiekunnan päätöksestä tehdyn valituksen käsittelyvaihetta. Heille ei myöskään oltu annettu tietoa tai vastausta asiakirjapyyntönnön, joka koski ympäristölautakunnan tiejaoston kokouksessa käsillä ollutta asiakirjaa. (OKV/179/1/2016)

Viranomaisen on paitsi käsiteltävä asianmukaisesti saamansa asiakirjapyyntö myös asiaan liittyvät tietopyytäjän erilliset tiedustelut. Tapauksen selvityksestä ei käynyt ilmi, miksi asianomistajan esitutkintaa koskeviin asiakirjapyyntöihin ei ollut vastattu. Tiedustelujen osalta kävi ilmi, että viranomaisella ei ollut tapana ilmoittaa asianosaisille esitutkinnan käynnistämisestä, vaan heidät kutsutaan aikanaan kuulusteluun. Kantelija oli kuulusteltu asianomistajana runsaat neljä kuukautta hänen viimeisen asiaa koskeneen tiedustelunsa jälkeen apulaisoikeuskanslerin jo pyydettyä asiasta selvitystä. Rikosilmoituksen tekemisestä oli tällöin kulunut yhdeksän kuukautta. Poliisin selvityksestä ei käynyt ilmi, että asiassa olisi sitä ennen tehty mitään tutkintatoimenpiteitä. Asian esitutkintaa ei ollut aloitettu esitutkintalain edellyttämien tavoin ilman aiheetonta viivytystä. (OKV/1150/1/2014)

Tietopyynnön maksullisuus

Viranomaisen on viipymättä selvitettävä, ovatko siltä pyydetty asiakirjat maksuttomia. Maksuttomuuden edellytysten täyttymättömyydestä on myös viipymättä ilmoitettava, vaikka pyytäjät haluaisikin asiakirjat vain niiden ollessa hänelle maksuttomia. Tapauksessa kantelija oli pyytänyt saada asiakirjapyyntönsä yksilöimänsä asiakirjat nimenomaisesti vain, mikäli hän saisi ne maksutta. Niitä ei kuitenkaan olisi voitu toimittaa kantelijalle maksutta. (OKV/1696/1/2015)

Viranomaisen ei voi aina periä maksua esittämällään perusteilla, eikä viranomaisen menettely sen ilmoittaessa maksun perimisestä ole aina välttämättä lainmukainen. Tapauksessa viranomaisen oli asiakirjapyyntönnön antamassaan vastauksessa ilmoittanut, että siltä osin kuin asiakirjoja ei ollut annettu, kantelija voi saattaa asian viranomaisen ratkaistavaksi ja että asian käsittelystä voidaan laskuttaa maksu, joka on 86 euroa tunnilta. (OKV/1861/1/2017)

Arvio asiakirjapyyntönnöstä veloitettavista maksuista perustui virheelliseen suoritehintaan ja oli virheellinen. Ilmoitus sisälsi lisäksi virheellisen tiedon arvonlisäveron perimisestä julkisoikeudellisia suoritteita koskevien maksujen yhteydessä. Viranomaisen oli ilmoittanut perivänsä asiakirjapyyntönnön toteuttamisesta aiheutuvista kustannuksista maksun, joka perustui aluehallintoviraston vanhentuneeseen suoritmaksupäätökseen, vaikka tuolloin oli jo voimassa viraston antama uusi suoritmaksupäätös. (OKV/1057/1/2018)

Viranomaiselta puuttunut asiakirja

Julkisuuslain säännökset asiakirjan antamisesta ja antamisesta kieltäytymisestä soveltuvat myös tilanteisiin, joissa viranomaisella ei ole hallussaan pyydettyä asiakirjaa. Tapauksessa kantelija ei ollut saanut pyytämäänsä asiakirjaa viranomaisen ilmoitettua tälle, ettei asiakirjaa oltu laadittu. (OKV/74/1/2016)

Tietopyyntöä koskevia julkisuuslain menettelysäännöksiä on noudatettava myös silloin, kun viranomaisella ei ole pyydettyä tietoa. Pyytäjälle on tällöin ilmoitettava selkeästi asiakirjan antamisesta kieltäytymisen syy ja annettava tieto siitä, että päätökseen voi hakea muutosta. Tapauksessa kantelijat olivat pyytäneet kaupungilta kopiota kaivutyöhön liittyneen ns. välikatselmuksen pöytäkirjasta. Kaupunki oli vastannut, ettei välikatselmuksista ole yleensä laadittu pöytäkirjoja. (OKV/301/1/2016)

Viranomaisen on tehtävä perusteltu päätös tietopyyntöön myös asiakirjasta, jota viranomaisella ei ole. Mahdollisuus saattaa asia hallintotuomioistuimen ratkaistavaksi voi vahvistaa asiakirjan pyytäjän oikeusturvaa, jos hän epäilee viranomaisella olevan hallussaan asiakirja, jota tämä ei kuitenkaan halua luovuttaa. Oikeus saada pyydetty asiakirja tai saada asiassa muutoksenhakuelpoinen päätös on ehdoton, eikä viranomaisen voi tästä syystä menetellä toisin. Viranomaisen oli todennut selvityksessään, että asiassa ei tehdä "päätöstä", koska pyytäjälle oli jo ilmoitettu, ettei asiakirjaa ole. Jos asiakirja olisi ollut olemassa, niin se olisi luovutettu. Tässä tapauksessa "päätös" olisi ollut luovuttaa asiakirja. (OKV/2010/1/2018)

Vastaamatta jättäminen

Asiassa ei menetelty viranomaisen palveluperiaatetta, neuvontavelvollisuutta, käsittelyn viivytyksettömyyttä ja asiakirjan antamista koskevien säännösten mukaisesti. Tapauksessa viranomaisen ei ollut vastannut saamiinsa tiedusteluihin ja asiakirjapyyntöihin tai oli vastannut niihin puutteellisesti ja ristiriitaisesti. (OKV/1925/1/2017)

Kansaneläkelaitos ei ollut vastannut kantelijan puhelimitse tekemiin kahteen asiakirjapyyntöön. (OKV/1421/1/2015)

Asiaton kielenkäyttö

Viranomaisen on käyttyäydettävä asiallisesti tietopyyntöä käsitellessään. Tapauksessa kantelijalle oli lähetetty vahingossa viranomaisen sisäiseksi tarkoitettu sähköpostiviesti, jossa käytettyä ilmaisua ei voitu pitää asiallisena. Kantelija on saanut asiakirjaa tiedusteltuaan pysäköinninvalvonnassa työskentelevältä katutarkastajalta sähköpostiviestin: "Pitääkö näinkin vanhaan asiaan, joka on hyväksytty toimittaa ton sällin vaatimat tiedot?" Kantelija oli pyytänyt kaupungin pysäköinninvalvonnalta asiansa "diarion-päiväkirjan-tapahtumaluettelon". Saadun selvityksen mukaan pysäköinninvalvonta ei pidä diaariota oikaisuvaatimusasioihin liittyen. (OKV/86/1/2017)

Tietopyynnön tunnistaminen

Viranomaisen on kyettävä tunnistamaan saamansa pyyntö asiakirjapyynnöksi ja meneteltävä asiassa julkisuuslain edellyttämällä tavalla. Tapauksessa viranomaisen kertoi pitäneensä pyyntöä vain "keskustelun avauksena". Pyyntö oli koskenut sähköisesti lehtoriksi hakeneista tehtyä ansiovertailua. Rehtori oli kieltäytynyt vertailun toimittamisesta ja ehdottanut hakemusasiakirjoihin tutustumista koulun kansliassa, joka sijaitsi yli kuudensadan kilometrin päässä kantelijan kotipaikasta. Tietopyyntöön vastaamisessa kunta ei ollut riittävästi huolehtinut hyvän tiedonhallintavan luomisesta ja toteuttamisesta hallinnossaan eikä siten toiminut hallintolain hyvän hallinnon perusteiden edellyttämällä asianmukaisella ja tuloksellisella tavalla. (OKV/1138/1/2013)

Kantelija oli kaupungin hyvinvointilautakunnalle tekemissään oikaisuvaatimuksissa pyytänyt kahteen kertaan samaa asiakirjaa. Koska oikaisuvaatimuksiin sisältyneitä pyyntöjä ei kaupungin hallinnossa tunnistettu asiakirjapyynnöiksi, niihin ei oltu vastattu ennen kuin apulaisoikeuskansleri oli pyytänyt selvitystä asiassa. Kantelijan ensimmäisestä asiakirjapyynnöstä oli tällöin kulunut yhdeksän kuukautta. Pyyntöön annetusta päätöksestä ei ilmennyt, oliko se viranomaisen vai viranhaltijan päätös. (OKV/1610/1/2015)

Asiakirjan luonne

Asiakirjapyynnön käsittelystä annettuja säännöksiä on noudatettava riippumatta siitä, mikä käsitys viranomaisella on pyydetyn asiakirjan luonteesta, esimerkiksi jos pyydetty asiakirja ei ole viranomaisen mielestä julkisuuslain tarkoittama asiakirja. Viranomaisen on asiakirjan luovutuksesta kieltäytyessään tehtävä asiassa valituskelpoinen päätös. Menettelysäännösten tarkoituksena on mahdollistaa se, että kysymys asiakirjan luonteesta voidaan saattaa hallintotuomioistuimen ratkaistavaksi. Tapauksessa viranomaisen oli tulkinnut siltä pyydettyjen konsultaatiokysymysten ja -vastausten olevan muistiinpanoja, eikä viranomaisen asiakirjoja. Lisäksi kyseiset muistiinpanot oli hävitetty. Kantelijalle ei oltu annettu asiakirjapyyntöön valituskelpoista päätöstä. (OKV/68/1/2016)

Tietopyytäjällä on oikeus saada asiansa käsiteltyä asianmukaisesti, saada perusteltu päätös ja saada hakea siihen tarvittaessa muutosta hallinto-oikeudessa ja edelleen korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Menettelyä on noudatettava myös silloin, kun asiakirjaa ei katsota laissa tarkoitetuksi viranomaisen asiakirjaksi tai viranomaisella ei ole pyydettyä asiakirjaa. Tapauksessa todettiin muistiinpanojen saamisesta koskeva pyyntö asiakirjapyynnöksi. (OKV/1156/1/2013)

Myöhästynyt vastaanminen

Viranomaisen on kerrottava tietopyytäjälle tämän pyytämän aineiston luovuttamisen mahdollisesta myöhentymisestä. Tapauksessa käräjäoikeuden olisi ollut perusteltua tiedottaa kantelijalle siitä, ettei pyydetty tuomio ollut saatavilla vielä sen julistamispäivänä. Käräjäoikeuden mukaan tuomio oli valmistunut ja siten tullut julkiseksi vasta noin kaksi kuukautta sen julistamisen jälkeen. Viive oli johtunut käräjätuomarin muista töistä, ja kyse oli ollut töiden etusijajärjestyksen asettamisesta lain suoman harkintavallan puitteissa. Tuomio oli lähetetty sekä asianosaisille että kantelijalle sen valmistuspäivää seuraavana päivänä. Käräjäoikeudella oli kuitenkin ollut perusteltu syy saattaa tuomio kirjalliseen muotoon viiveellä. (OKV/1382/1/2016)

Kantelun vireillöolo oikeuskanslerinvirastossa ei ole oikeudellinen peruste jättää noudattamatta hallinto-oikeuden lainvoimaista päätöstä ja julkisuuslakia. Tapauksessa kaupunki oli ilmoittanut jääneensä odottamaan apulaisoikeuskansleriä ohjeistusta tai linjausta siihen, miten julkisuuslakia tulisi tapauksessa soveltaa. Kaupunginjohtaja oli lopulta tehnyt julkisuuslain mukaisen valituskelpoisen päätöksen asiassa ja kantelijalle oli luovutettu pyydetty asiakirjat salassa pidettävät kohdat peitettyinä. Viranomaisen menettelyn vuoksi asiakirjapyyntöjen käsittely oli kestänyt 1,5 vuotta. Ennen oikeuskanslerinviraston selvityspyyntöä asian käsittely oli kestänyt yli kuusi kuukautta ilman, että asiakirjoja olisi luovutettu tai asiassa olisi tehty valituskelpoinen päätös. (OKV/1457/1/2018)

Tietopyynnön yksilöinti

Tiedon pyytäjää on tarvittaessa avustettava yksilöimään asiakirja, josta hän haluaa tiedon. Lisäksi asiakirjan luovuttamisesta kieltäytymisen syynt tulee perustua lakiin, ja tiedon pyytäjälle on annettava selkeä tieto mahdollisuudesta saattaa asiakirjapyyntöä koskeva asia viranomaisen valituskelpoisella päätöksellä ratkaistavaksi. (OKV/1174/1/2017)

Asiakirjapyyntö on käsiteltävä julkisuuslain menettelysäännösten mukaisesti, vaikka viranomaisen epäilisi, että sillä ei olisi hallussaan pyydettyjä asiakirjoja. Pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on kuitenkin pystyttävä yksilöimään riittävästi siten, että viranomaisen pystyy selvittämään, mitä asiakirjaa pyyntö koskee. Tapauksessa kantelija oli lähettänyt viranomaiselle sähköpostiviestejä, mutta yhdessä lähettämässään sähköpostissa hänen voitiin katsoa pyytäneen käyttöönsä yksilöimänsä asiakirjat. Viranomaisen oli vastannut asiakirjapyyntöön yli kaksi kuukautta esitetyn pyynnön vastaanottamisen jälkeen. (OKV/229/1/2014)

Tietopyytäjän oikeudet

Tietopyytäjälle olisi selvitettävä ennen asiakirjapyyntöä yleisellä tasolla hänen oikeutensa pyydettyyn asiakirjamateriaaliin. Tapauksessa kantelijan toimittamaan asiakirjapyyntöön ollut vastattu lainkaan, mutta kantelijalle oli aiemmin samassa asiakokonaisuudessa selvitetty hänen asemaansa ja oikeuttaan asiakirjamateriaaliin. Selvityksessä kävi ilmi, että kantelija ei ollut ilmeisesti ymmärtänyt ennen asiakirjapyyntöään saamiaan vastauksia. Viranomaisen olisi kuitenkin pitänyt menetellä asiassa julkisuuslain edellyttämällä tavalla ja ilmoittaa tiedon toimittamisesta kieltäytymisen syy ja lisäksi antaa tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen valituskelpoisella päätöksellä ratkaistavaksi. (OKV/1296/1/2017)

Virheellinen muutoksenhaku

Asiakirjapyyntöön käsittelyssä oli menetelty virheellisesti viranhaltijan liitettyä tekemäänsä asiakirjan luovutus päätökseen väärän valitusosoituksen, ja kun kaupunginhallitus oli käsitellyt asiaa myöhemmin oikaisuvaatimuksena. Kantelijan sähköpostitse lähettämä asiakirjapyyntöä ei myöskään oltu kirjattu saapuneeksi. (OKV/1735/1/2014)

Ratkaisuvelvoite

Viranomaisen on tehtävä saamastaan asiakirjapyyntöstä joko myönteinen tai kielteinen ratkaisu laissa säädettyssä ajassa. Ratkaisuna ei voi olla tietojen antamisesta pidättäytyminen olemalla vastaamatta pyytäjän yhteydenottoon. Ratkaisusta on ilmoitettava tiedon pyytäjälle siten, ettei siinä jää epäselväksi mitä pyyntöä ratkaisu koskee. Tapauksessa kantelija ei ollut saanut asiakirjapyyntönsä lain edellyttämää ratkaisua eikä mahdollista ohjeistusta asian eteenpäin viemiseksi. (OKV/470/1/2011)

Asiakirjapyyntöön olisi tullut reagoida ja asiassa olisi tullut tehdä ratkaisu riippumatta siitä, oliko kyseessä pyydettyjen asiakirjojen antaminen kantelijalle, kielteinen päätös muutoksenhakuohjauksineen tai asiakirjapyyntönsä siirtäminen toiselle viranomaiselle. (OKV/1182/1/2011)

Tietopyynnön vastaanottaminen

Viranomaisen on sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain mukaisesti viipymättä ilmoitettava lähettäjälle sille toimitetun sähköisen asiakirjan vastaanottamisesta. Tapauksessa kantelija ei ollut saanut ilmoitusta sähköpostitse lähettämänsä asiakirjapyyntönsä vastaanottamisesta. (OKV/1103/1/2012)

Tietopyynnön siirtäminen

Pyyntönsä siirtäminen toisen viranomaisen käsiteltäväksi on omiaan viivästyttämään sen käsittelyä. Viranomaisen voi kuitenkin siirtää saamansa asiakirjapyyntönsä toiselle viranomaiselle, jos sen käsitteleminen on tällöin tarkoituksenmukaisempaa ja siirtämiselle on perusteltu syy. Viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää asiakirjaa hallinnoiva viranomaisen, ja mahdollisuus asiakirjapyyntönsä siirtämiseen toisen viranomaisen käsiteltäväksi on säädetty tarkoituksenmukaisuussyistä pääsäännön poikkeukseksi. Tapauksessa poliisilaitos oli siirtänyt kantelijan asiakirjapyyntönsä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran käsiteltäväksi. Poliisilaitos ei ollut selvityksessään kuitenkaan tuonut ilmi, miksi se oli pitänyt asiakirjapyyntönsä siirtämistä tarkoituksenmukaisena, eikä selvityksessä ilmennyt estettä käsitellä pyyntö itse. Valvira oli vastannut asiakirjapyyntöön vasta kaksi kuukautta tapahtuneen siirron jälkeen. Pyyntö oli epähuomiossa jäänyt kirjaamatta diaariin ja käsittelemättä aluksi asiakirjapyyntönä. (OKV/528/1/2012)

Tietopyynnön perustelevuus

Julkisuuslain pääsäännön mukaan asiakirjapyyntöä ei ole tarpeen perustella, eikä pyytäjän esittämällä asiakirjapyyntönsä perustelulla ole merkitystä asian oikeudellisessa arvioinnissa. Asiakirjasta perittävän toimitusmaksun kannalta oli kuitenkin merkitystä sillä, oliko asiakirja toimitettu jo aikaisemmin kantelijalle ilman erillistä pyyntöä. Tapauksessa apulaisoikeuskansleri kiinnitti käräjäoikeuden huomiota siihen, että asiakirjapyyntönsä on reagoitava julkisuuslaissa säädettyllä tavalla ja annettava siihen ratkaisu. Ratkaisuna ei voi olla pidättäytyminen yhteydenotosta. (OKV/1000/1/2012)

Asiakirjoihin tutustuminen

Viranomaisen ei saa omaksua toimintatapoja, joilla todellisuudessa estetään julkisuuden ja osallistumisoikeuksien toteutuminen ohi sen, mitä näistä on laissa nimenomaisesti säädetty. Tapauksessa asiakirjoihin olisi voitu käydä tutustumassa kunnan virastossa etukäteismaksua vastaan. Kantelijalle ei oltu kuitenkaan ilmoitettu tällaisesta mahdollisuudesta. (OKV/1085/1/2011)

Kohtuuton luovutushaitta

Viranomaisen voi käyttää harkintavaltaa arvioidessaan sitä, milloin asiakirjojen antaminen pyydetyllä tavalla aiheuttaa kohtuutonta haittaa sen virkatoiminnalle. Aiheutuvaa haittaa on kuitenkin arvioitava ottamalla huomioon julkisuuslaista ilmenevä suhteellisuusperiaate ja lain tarkoitus niin, ettei tiedon saantia vaikeuteta perusteettomasti. Julkisuuslain perusoikeusmyönteistä ja lain tarkoitusta korostavaa tulkintaa olisi tapauksessa kuitenkin paremmin vastannut se, että ELY-keskus olisi toimittanut kantelijan pyytämät asiakirjat tämän pyytämällä tavalla. Kun kantelija ei ollut käynyt tutustumassa asiakirjoihin ELY-keskuksessa, tiedossa ei ollut, olisiko keskus veloittanut kantelijalta etukäteen ilmoittamansa maksun asiakirjojen nähtäväksi valmistelemisestä. ELY-keskuksen menettely ei kuitenkaan ollut perustunut julkisuuslakiin siltä osin, kuin se oli ilmoittanut perivänsä maksun asiakirjojen katseltavaksi valmistelemisestä. (OKV/689/1/2012)

Tietopyynnön muoto

Asiakirjapyyntö voi olla vapaamuotoinen ja sen voi tehdä myös suullisesti. Julkisuuslaissa ei ole säännöksiä esimerkiksi siitä, että asiakirjapyyntö tulisi tehdä tietyssä muodossa tai edes kirjallisesti. Säännöksiä ei ole myöskään siitä, miten salassa pidettävää asiakirjaa pyydetessä tarvittavat tiedot on annettava, ja nekin voidaan antaa myös suullisesti. Tapauksessa kaupungilla oli harkintavaltaa asiakirjahallintonsa järjestämiseksi hyvän tiedonhallintatavan mukaiseksi. Hyvän tiedonhallintatavan mukaista menettelyä ei kuitenkaan ole asiakirjapyyntöjä käsittely vain käyttämällä tietynlaista lomaketta. Tällaista edellyttäessään kaupunki asettaisi asiakirjapyyntöön vireille panemiseksi lakiin perustumattomia toimenpiteitä. (OKV/1640/1/2012)

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ei ole säännöksiä siitä, missä muodossa asiakirjapyyntö on tehtävä. Pyyntö voi olla vapaamuotoinen ja esimerkiksi suullinen. Tapauksessa ei tullut esiin erityistä syytä sille, että asiakirjapyyntöä tekemistä kirjallisesti olisi ollut syytä edes suositella. Osittain salatus asiakirjan saaneelle tietopyytäjälle ei kerrottu perusteita, joilla osa tiedoista oli salattu. Viraston olisi lisäksi tullut tehdä salassapitoa koskevilta osin päätös kantelijan sitä pyydettyä sen sijaan, että hänelle oli lähetetty tavallinen kirje, josta perusteet ilmenivät. (OKV/1712/1/2013)

Tietopyynnön vastaamistapa

Hyvän hallinnon periaatteiden mukaista on, että viranomaisen asiassa antama päätös lähetetään tietopyytäjälle luvutulla tavalla. Tapauksessa päätös oli luvattu lähettää sähköpostilla. Pyyntöön olisi tullut vastata, vaikka se oli lähetetty viraston sähköpostiosoitteen sijaan asian käsittelijän sähköpostiosoitteeseen. (OKV/793/1/2014)

Eduskunnan oikeusasiamies

Viranomaisen virheellinen menettely tietopyyntöihin vastaamisessa on ongelma, johon on saamissaan kanteluissa kiinnittänyt huomiota myös eduskunnan oikeusasiamies.

Yleisiä esimerkkejä viranomaisen epäasianmukaisesta toiminnasta ovat viranomaisen peruselematon vastaamatta jättäminen saamaansa tiedusteluun (259/2018), päätöksen tekemättä jättäminen kokonaan, esimerkiksi sisäisten sähköpostiongelmien takia (3509/2010) tai viranomaisen ilmoitus tietopyytäjälle ratkaisun tekemisestä vasta muutoksenhakuohjein (3808/2017). Ongelmia on aiheutunut myös siitä, että asiaa on ryhdytty ratkaisemaan vasta tietopyytäjän oikeusasiamiehelle tekemän kantelun jälkeen, koska ao. viranhaltija ei ollut kantelun tekemisen aikana enää virassaan (4311/2017) tai kun viranomaiselta pyydetty asiakirjat olivat päätyneet epähuomiossa arkistoon (5031/4/13). Oikeusasiamies on kuitenkin edellyttänyt viranomaiselta lainmukaista päätöksen tekemistä eikä pyyntöön reagoimista vasta kantelun pohjalta. Vastaamatta jättämisen sijasta viranomaisen olisi pitänyt esittää tietopyytäjälle oma arvionsa pyydettyjen tietojen saamisesta. Vastaamatta jättämistä on perusteltu myös pyydettyjen tietojen ei-julkisella luonteella. Asiasta valittaminen hallinto-oikeuteen olisi kuitenkin edellyttänyt viranomaiselta asian ohjaamista eteenpäin valituskelpoisella päätöksellään. (1210/2017)

Viranomaisen on voinut arvioida virheellisesti tietojen luovutusedellytyksiä ja tietopyytäjän oikeutta pyytämiinsä tietoihin. Tietopyytäjän ammatilla ei oikeusasiamiehen mielestä oli saanut olla merkitystä tietopyynnön käsittelyssä, kun kyse on julkisesta asiakirjasta (4311/2017). Ammatilla ei voinut olla merkitystä myöskään ratkaisussa (928/2011), jossa kantelija oli asianajaja, joka olisi viranomaisen mielestä sen perusteella voinut itsekin pyytää asiaa ylemmän viranomaisen ratkaistavaksi. Tapauksessa viranomaisen ei ollut hyväksynyt asianajajaa edustamaan tietopyytäjää ja oli edellyttänyt asiassa kirjallista valtakirjaa. Oikeusasiamiehen mielestä suullinenkin valtuutus olisi ollut asiassa riittävä. Henkilörekisterien kohdalla tietopyytäjältä voitiin lähtökohtaisesti varmistaa luovutusedellytysten olemassaolo. Tapauksessa (1437/2016) kyse oli kuitenkin diaaritiedoista, eikä varmistamista olisi pitänyt oikeusasiamiehen mukaan edellyttää. Virheellisestä menettelystä käy esimerkkinä myös tapaus, jossa viranomaisen tietopyytäjältä vaadittavat lisäperustelut tietojen luovuttamiselta olivat myöhentäneet viranomaisen vastauksen saamista (302/2014). Viranomaisen oli kritisoinut tietopyytäjää siitä, että tämä oli kannellut asiasta suoraan oikeusasiamiehelle eikä valittanut asiassa ensin viranomaisen oman organisaation edustajalle (2487/2016). Oikeusasiamiehen mukaan hänen tehtäväänään on valvoa viranomaistoiminnan lainmukaisuutta, ja jokainen voi joka tapauksessa kannella oikeusasiamiehelle.